

श्रीआत्मानन्द-जैनग्रन्थरत्नमाला एकनवतितमं खलम् ९१

सिरिदेवभट्टारयिरिद्विओ-श्रीदेवभट्टाचार्यविरचितः

कथारत्नकोसो-कथारत्नकोशः ।

विषयपदार्थयोतिन्या टिप्पण्या विभूषितः ।

कथारत्नकोशकारप्रणीतप्रमाणप्रकाश-अनन्तनाथस्तोत्राविभिः संयुतश्च ।

सम्पादकः संशोधकश्च—

दृढतपोगच्छान्तर्गतसंविप्रशास्त्रीय-आद्याचार्य-श्री१००८श्रीविजयानन्दद्वारिप्रवर-प्रवरविनियप्रवर्तकश्री-
कान्तिविजयान्तिपन्मुनिवरश्रीचतुरविजयचरणान्नसेवको मुनिः पुण्यविजयः ।

मुद्रयित्वा प्राकाश्यं नीतक्षायं ग्रन्थः—भावनगरस्थया श्रीजैन-आत्मानन्दसभया ।

वीरसंवत् २४७०

आत्मसंवत् ४८

विक्रमसंवत् २०००

इस्वीसन् १९४४

પ્રકાશક:—શેઠ વલ્લભદાસ ત્રિપુવનદાસ ગાંધી, સેક્રેટરી શ્રી. જૈન આત્માનન્દ સમા-ભાવનગર

ઉપહાર

(મુદેરાયજી)
પૂજ્યપાદ પ્રાતઃસ્મરણીય શાન્ત્યાદિગુણગથમંડાર સચ્ચારિત્રપાત્ર પરમગુરુદેવ મહારાજ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રીબુદ્ધિવિજયજી (મુદેરાયજી)
મહારાજના સુશિષ્ય સચ્ચારિત્રચૂડામણિ મહાત્મા શ્રી ૧૦૦૮ શ્રીશુક્તિવિજયજીગણિ (મૂલચંદ્રજી) મહારાજના શિષ્યપ્રવર મુવીર શાંત-
મૂર્તિ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રીગુલાબવિજયજી મહારાજના સુવિનીત શિષ્યરત્ન શ્રી ૧૦૦૮ શ્રીમંગલવિજયજી મહારાજના પુનીત ધર્મોપદેશશ્રી લુણા-
વાડાનિવાસી ધર્મત્મા સુશ્રાવકસંસુદાય તરફના રૂ. ૮૦૦ તથા અણહિલપુરપાટણનિવાસી ધર્મત્મા શેઠ જેસંગભાઈ મગવાનદાસ
તરફના રૂ. ૨૫૦) અને સીહોરનિવાસી ધર્મત્મા શેઠ પ્રમુદાસ માંઈચંદ તરફના રૂ. ૧૦૦) મળી एकंदर રૂ. ૧૧૫૦) માં
શ્રીકથારત્નકોશની ૧૫૧ પ્રતિ લઈ જ્ઞાનમંડારાદિ યોગ્ય સ્થાનમાં મેટ આપનામાં આવી છે—આવશે.

મુદ્રક:—શાહ લાલચંદ લલ્લુભાઈ શ્રી મહેદય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ ણાપીઠ—ભાવનગર

આ ભા ર પ્ર દ ર્શ ન

પ્રસ્તુત ગ્રંથના મુદ્રણકાર્ય માટે જે ભાગ્યેયન્ મહાનુમાગોષ સમાને દ્રવ્ય અર્પણ કર્યું છે તેમનાં શુભ નામોની નોંધ લેવા સાથે તેમનો અમે અંતઃક્રણવી ધન્યવાદ આપવા પૂર્વક આમાર માનીએ છીએ—

રૂ. ૨૦૦૦) પાટળનિવાસી ધર્મોત્સા શેઠ નંદચરલાલ તથા ભાઈ રમણલાલે પૌતાનાં પિતાશ્રી શેઠ હોદાલાલ હંદેરચન્દના કલ્યાણનિમિત્તે અર્પણ કર્યા છે ।

રૂ. ૫૦૦) રાઘનપુરાસી શેઠ ચન્દુલાલ કેશરીચન્દની ધર્મપત્ની અને પાટળનિવાસી શેઠ મોહનલાલ મોતી-ચન્દની મુખુશ્રી મહેન કેશરબહેને પોતાના જેઠ શેઠ જીવાભાઈ કેશરીચન્દના કલ્યાણનિમિત્તે કહેલાં દ્રવ્યમાંથી આપ્યા છે ।

ગાંધી ઘણ્ણમદાસ ત્રિસુવનદાસ
સેક્રેટરી શ્રીજૈન આત્માનન્દ સમા.

માવનગર (કાઠીઆવાડ)

॥ જયન્તુ વીતરાગાઃ ॥

કથારત્નકોશની પ્રસ્તાવના ।

આજે આચાર્ય શ્રીદેવભદ્રચરિત્રિચિત રત્નકોશના યથાર્થ નામને શોભાવતો एवો કથારત્નકોશ નામનો અતિદુર્લભ ગ્રન્થ પ્રકાશિત કરી જૈનકથાસાહિત્યરસિક વિદ્વાનોના કરકમઠમાં ઉપહારરૂપે અર્પણ કરવામાં આવે છે; જેની સાગંત પરિપૂર્ણ માત્ર એક જ તાડપત્ર ઉપર લેખાણી પ્રાચીન પ્રતિ, સંભાતના 'શ્રીશાંતિનાથ જૈન જ્ઞાનમંડાર'ને નામે ઓઝસાતા અતિપ્રાચીન ગૌરવશાઢી તાડપત્રીય જ્ઞાનમંડારમાં જઢવાણી છે. તેને અંગે નીચેના મુદ્દાઓ ઉપર વિચાર કરવામાં આવે છે:—૧ ભારતીય કથાસાહિત્યની વિપુલતા. ૨ જૈન પ્રવચનમાં ધર્મકથાનુયોગનું સ્થાન. ૩ કથાના પ્રકારો અને કથાવસ્તુ. ૪ કથારત્નકોશમંથનો પરિચય. ૫ તેના પ્રણેતા. ૬ અન્ય જૈનકથામંથાદિમાં કથારત્નકોશનું અનુકરણ અને અવતરણ. ૭ સંશોધન માટે એકત્ર કરેલી પ્રાચીન પ્રતિઓનો પરિચય તથા સંશોધન વિશેની માહિતી.

૧ ભારતીય કથાસાહિત્યની વિપુલતા

આજની પ્રત્યક્ષ દુનિઆમાં જે માનવપ્રજા વસે છે તેમાં મળેલાગળેલા કુશામમતિવાઢા લોકો જે વ્રણ ઢકા જેટલા જ છે, જ્યારે બાકીનો ૯૭ ઢકા જેટલો ભાગ અક્ષરજ્ઞાન વિનાનો જઢતાં સ્વયંસ્ફુરિત સંવેદનવાઢો છે. આમાં કેવઢ અક્ષરપરિચય ધરાવનારા અને

શક્ષરપરિચય વિનાના છતાં પોતાની રૂઝ્યાકલતથી ન્યવહાર અને પરમાર્થનો તોડ ફાડનારા લોકોનો સમાવેશ છે. આ ૯૭
 ટકા જેટલી અત્યધિક સંખ્યા ધરાવનારા લોકો વિજ્ઞાન, તત્ત્વજ્ઞાન, ગણિતવિદ્યા, ભૂગોળ કે સ્વગોળવિદ્યામાં કંઠા કતરવા જરાય
 રાજી નથી તેમ વૈયાર પણ નથી. તેમને તો ઘળી સરક રીતે સમજ પડે અને એ સમજદારા જીવનનો રસ માળી શકાય અને વ્યવ-
 હાર તેમજ પરમાર્થને સમજી માનવજીવનની કૃતકૃત્યતા અનુભવાય એવા સાહિત્યની અપેક્ષા છે. એટલે એ વસ્તુને આપણા પૂર્વ મદ-
 વિઓએ વિપુલ પ્રમાણમાં કથા, હપકથા, આશ્વાનો, આશ્વાયિકાઓ, પૈતિહાસિક ચરિત્રોઆદિ સર્જીને પૂરી રીતે સંતોષી પણ છે. આ
 રીતે જોતાં કથાસાહિત્યનો સંબંધ મુક્યતયા આમજનતા સાથે છે, અને આમજનતા વિપુલ દોષાથી તેનો સાથે સંબંધ ધરાવતું
 કથાસાહિત્ય પણ વિપુલ, વિવિધ અને આમજનતાની રાસિયતોને લક્ષમાં રાસી સુગમ અને સુવોધ ભાષામાં સરજાણું છે. આ
 પ્રકારનું કથાસાહિત્ય જેમ જૈનસંપ્રદાયમાં વિપુલ છે એ જ રીતે વૈદિક અને બૌદ્ધસંપ્રદાયમાં પણ અતિ વિપુલ પ્રમાણમાં છે; એટલું જ
 નહિ પણ ભારતવર્ષની જેમ ભારતવર્ષની વહાર પણ આ જાતનું કથાસાહિત્ય એટલા જ પ્રમાણમાં હપલબ્ધ થાય છે. જ્ઞાનની દ્રષ્ટિએ
 વિજ્ઞાન, તત્ત્વજ્ઞાન, ભૂગોળ, સ્વગોળ, ગણિત, આયુર્વેદ, અધ્યાત્મશાસ્ત્ર, યોગવિદ્યા, પ્રમાણશાસ્ત્ર વગેરે વિદ્યાઓનું મહત્ત્વ
 જરાય ઓછું નથી, પરંતુ તે વધી નહત વિદ્યાઓને સર્વેનમ્ય કરવાનું સાધન માત્ર એક કથાસાહિત્ય છે; માટે જ ભારતવર્ષના
 તેમજ ભારતની વહારના પ્રાચીન અર્વાચીન કુશામતિ વિદ્વાનો પણ કથાસર્વેનની પ્રયુક્તિમાં પડ્યા છે અને એ દ્વારા પ્રમળે આમ-
 જનતાને ત્યાગ, તપ, વૈરાગ્ય, ધીરજ, ક્ષમા, નિસ્પૃહતા, પ્રાણિસેવા, સત્ય, નિર્ભોભતા, સરલતા આદિ ગુણોની સિદ્ધિ માટે વિવિધ
 પ્રેરણાઓ આપી છે. આમજનતાને કેલ્લવવાનું કામ સહજ સાધ્ય નથી, તેમ છતાં ત્યાગ, સદાચાર, સરલતા, સમયક્ષતા આદિ

॥ જયન્તુ વીતરાગાઃ ॥

કથારત્નકોશની પ્રસ્તાવના ।

આજે આચાર્ય શ્રીદેવમદ્રસ્ટ્રિરિચિત રત્નકોશના યથાર્થ નામને શોભાવતો एवો કથારત્નકોશ નામનો અતિદુર્લભ ગ્રન્થ પ્રકાશિત કરી જૈનકથાસાહિત્યરસિક વિદ્વાનોના કરકમલમાં ઉપહારરૂપે અર્પણ કરવામાં આવે છે; જેની સાથંત પરિપૂર્ણ માત્ર એક જ તાડપત્ર ઉપર લખાણી પ્રાચીન પ્રતિ, સંભતના ‘શ્રીશાંતિનાથ જૈન જ્ઞાનમંડાર’ને નામે ઓઢાવાતા અતિપ્રાચીન ગૌરવશાઢી તાડપત્રીય જ્ઞાનમંડારમાં જઢવાણી છે. તેને અંે નીચેના મુદાઓ ઉપર વિચાર કરવામાં આવે છે:—૧ ભારતીય કથાસાહિત્યની વિપુલતા. ૨ જૈન પ્રવચનમાં ધર્મકથાનુયોગનું સ્થાન. ૩ કથાના પ્રકારો અને કથાવસ્તુ. ૪ કથારત્નકોશગ્રંથનો પરિચય. ૫ તેના પ્રણેતા. ૬ અન્ય જૈનકથાગ્રંથાદિમાં કથારત્નકોશનું અનુકરણ અને અવતરણ. ૭ સંશોધન માટે એકત્ર કરેલી પ્રાચીન પ્રતિઓનો પરિચય તથા સંશોધન વિશેની માહિતી.

૧ ભારતીય કથાસાહિત્યની વિપુલતા

આજની પ્રત્યક્ષ દુનિઆમાં જે માનવપ્રજા વસે છે તેમાં મળેલાગળેલા કુશાગ્રમતિવાઢા લોકો બે વ્રણ ઢકા જેટલા જ છે, જ્યારે બાકીનો ૯૭ ઢકા જેટલો માગ અક્ષરજ્ઞાન વિનાનો છતાં સ્વયંસ્ફુરિત સંવેદનવાઢો છે. આમાં કેવઢ અક્ષરપરિચય ધરાવનારા અને

અધરપરિપચ વિનાના છતાં પોતાની દેવાત્કલતથી જ્યવશ્ચાર અને પરમાર્થનો તોજા ફાલનારા લોકોનો સમાવેશ છે. આ ૧૭
 ટકા નેટહી અલ્પચિદ્ધ સંકલ્પ પ્રત્યક્ષનારા લોકો વિજ્ઞાન, તત્ત્વજ્ઞાન, ગણિતવિદ્યા, મૂળોલ્લેખિયોના કંઠા ક્રમશઃ જરાય
 રાત્રી નથી હોત તેવાર પણ નથી. તેમને તો જગી સરલ રીતે સમજ પડે અને એ સમજદારા જીવનનો રસ માણી શકાય અને જ્યવ-
 દાર તેમજ પરમાર્થને મમત્રી માનવજીવનની કલ્પલક્ષ્યતા અનુભવાય પણ સાહિત્યની અપેક્ષા છે. પદ્ધતિ એ વસ્તુને આપણા પૂર્વ મહ-
 ર્ષિઓએ વિપુલ પ્રમાણમાં કયા, ઉપક્રયા, આક્રમણો, આગ્રહાગિયો, પેલિહાગિક ચરિત્રોઆદિ સર્જીને પૂરી રીતે સંતોષી પણ છે. આ
 રીતે જોતાં કયાતાહિત્યનો સંયંધ મુગ્ધતા આમજનતા માયે છે, અને આમજનતા વિપુલ દોષાથી તેની સાથે સંયંધ ધરાવતું
 કયાતાહિત્ય પણ વિપુલ, વિવિધ અને આમજનતાની ત્યામિયતોને લક્ષમાં રાખી મુગ્ધ અને સુચોધ ભાષામાં સરજાણું છે. આ
 પ્રકારનું કયાતાહિત્ય તેમ જૈનસંપ્રદાયમાં વિપુલ છે એ જ રીતે વૈદિક અને બૌદ્ધસંપ્રદાયમાં પણ અતિ વિપુલ પ્રમાણમાં છે; પદ્ધતિ જ
 તરિ પણ ભારતવર્ષની તેમ ભારતવર્ષની ચદાર પણ આ જાતનું કયાતાહિત્ય પદ્ધતિ જ પ્રમાણમાં ઉપલબ્ધ થાય છે. જ્ઞાની દૃષ્ટિએ
 વિજ્ઞાન, તત્ત્વજ્ઞાન, મૂળોલ્લેખ, ગણિત, આયુર્વેદ, અધ્યાત્મશાસ્ત્ર, યોગવિદ્યા, પ્રમાણશાસ્ત્ર વગેરે વિદ્યાઓનું મહત્ત્વ
 જરાય ઓછું નથી, પરંતુ તે વધી ગહન વિદ્યાઓને-સર્વગમ્ય કરવાનું સાધન માત્ર એક કયાતાહિત્ય છે; માટે જ ભારતવર્ષના
 તેમજ ભારતની ચદારના પ્રાચીન અર્વાચીન કુશાગ્રમતિ વિદ્વાનો પણ કયાસર્વજ્ઞની પ્રયત્નિમાં પડ્યા છે અને એ દ્વારા એમણે આમ-
 જનતાને ત્યાગ, તપ, વૈરાગ્ય, ધીરજ, ક્ષમા, નિશ્ચલતા, પ્રાણિસેવા, સત્ય, નિર્ભોભતા, સરલતા આદિ ગુણોની સિદ્ધિ માટે વિવિધ
 પ્રેરણાઓ આપી છે. આમજનતાને કેલ્પવાનું કામ સદૃજ સાધ્ય નથી, તેમ છતાં ત્યાગ, સદાચાર, સરલતા, સમયશક્તા આદિ

સદ્ગુણોથી વિભૂષિત મહાપુરુષો આમજનતાને ઉપદેશદ્વારા કેઢવી શકે છે, સાહિત્યસર્જનદ્વારા દોરી શકે છે અને અનેક ગૂંચો ઉકેલી તેની સાધનાના માર્ગને સરઢ વનાવી આપે છે. આ દષ્ટિએ પળ કથાસાહિત્યનું મૂલ્ય અનેકગુણ વધી જાય છે.

૨ જૈનપ્રવચનમાં કથાનુયોગનું સ્થાન

જેમ મેહાભારત અને રામાયણના પ્રણેતા વૈદિક મહર્ષિઓએ આમજનતાના પ્રતિનિધિ વની એ ગ્રંથોની રચના કરી હતી, એ જ પ્રમાણે જૈનપરંપરાએ પણ આમજનતાની વિશેષ લેવના કરવામાં જ પોતાનું ગૌરવ માન્યું છે. એક કાઢે લ્યારે વૈદિક પરંપરા આમજનતાની મટી રાજાઓની આશ્રિત થઈ આમજનતાનું પ્રતિનિધિપણ ગુમાવી કેઢી, એટલું જ નહિ પણ એ આમજનતાની સ્વાભાવિક ભાષા તરફ પણ સુગાઢવી થઈ ગઈ, વરાવર એ જ વલ્લતે જૈનપરંપરામાં અનુક્રમે થાલ મહામાન્ય તીર્થંકર ભગવાન્ શ્રીપાર્શ્વનાથ અને શ્રમ-ભગવાન્ શ્રીવીરવર્ધમાનસ્વામીએ આમજનતાનુ પ્રતિનિધિપણ કર્યું અને તેની સ્વાભાવિક ભાષાને અપનાવી તે દ્વારા જ પોતાનું ધર્મ-તીર્થ પ્રવર્ત્તાવ્યું અને આમજનતા સુધી પહોંચે એવા સાહિત્યનિર્માણને પૂરેપૂરો ઢેકો આપ્યો. એટલું જ નહિ પણ જૈનપ્રવચનના જે મુલ્ય-ચાર વિભાગો લતાવ્યા છે તેમાં આમજનતાના અતિપ્રિય એ કથાસાહિત્યને લાસ સ્થાન પણ આપ્યું છે. જૈનપ્રવચન ચરણકરણાનુ-યોગ, ધર્મકથાનુયોગ, ગણિતાનુયોગ અને દ્રવ્યાનુયોગ એ ચાર વિભાગમાં વહેંચાણું છે. આમાં આમજનતાનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવનાર ધર્મકથાનુયોગ વિશિષ્ટ સ્થાન ભોગલે છે. સદાચરણોના મૂલ નિયમો અને તેમને આચરણમાં મૂકવાની વિવિધ પ્રક્રિયાઓના સાહિત્યનું નામ ચરણકરણાનુયોગ છે. એ સદાચરણો જેમણે જેમણે-લ્લી કે પુરુષે-આચરી લતાવ્યાં હોય, એવાં આચરણોથી જે લાભો મેલ્લવ્યા હોય અથવા એ આચરણો આચરતાં આવી પઢતી મુશીલતોને લેઢી તેમને જે રીતે પાર કરી હોય તેલા સદાચારપરાયણ

ધીર ધીર ગંભીર સ્ત્રીપુરુષોનાં ઐતિહાસિક કે કથારૂપ જીવનોના સર્જનનું નામ ધર્મકથાનુયોગ છે. આ વિષે શાસ્ત્રકારો તો એમ પૂછે છે કે—આંધ્ર પ્રકાશના ધર્મકથાનુયોગ વિના ચરણકરણાનુયોગની સાધના કઠણ વની જાય છે અને જનતા તે તરફ વળતી કે આકર્ષાતી પણ નથી. આમ જૈન દ્રષ્ટિદ્વ 'એક અપેક્ષાપૂર્ણ ચારે અનુયોગોમાં ધર્મકથાનુયોગ પ્રાધાન્ય ધરાવે છે' એમ કહેવું હેતુમાત્ર અનુચિત નથી. જેમાં સ્વલોકભૂગોળનાં વિવિધ ગણિતો આવે તે ગણિતાનુયોગ અને જેમાં આત્મા, પરમાત્મા, જીવાદિ-તત્ત્વો, કર્મ, જગતનું સ્વરૂપ વગેરે કેવલસૂક્ષ્મબુદ્ધિમાત્રા વિષયો ધર્મવચનામાં આવ્યા હોય તે દ્રવ્યાનુયોગ. આ ચાર અનુયોગ પૈકી માત્ર એક ધર્મકથાનુયોગ જ એવો છે જે આમજનતા સુધી પહોંચી શકે છે અને તેથી જ વીજા અનુયોગો કરતાં કોઈ અપેક્ષાપૂર્ણ તેનું મહત્ત્વ સમજવાનું છે. જૈનપરંપરા અને વૈદિકપરંપરાની પેઠે બૌદ્ધપરંપરા પણ કથાનુયોગને સ્થાન આપેલું છે, એટલું જ નહિ પણ તારસ્યામણીમાં વૈદિકપરંપરા કરતાં બૌદ્ધપરંપરા, જૈનપરંપરાની પેઠે આમજનતાની સવિશેષ પ્રતિનિધિ રહેલી છે. જૈનપરંપરાના ચરણ-કરણાનુયોગ માટે બૌદ્ધપરંપરામાં 'વિનયપિટક' શબ્દ, ધર્મકથાનુયોગમાં 'સુત્તપિટક' અને ગણિતાનુયોગ તથા દ્રવ્યાનુયોગ માટે 'અભિ-ધમ્મપિટક' શબ્દ યોજાયો છે 'પિટક' શબ્દ જૈનપરંપરાના 'દ્વાદશાંગીગણિપિટક' સાથે જોડાણ 'પિટક' શબ્દને મળતો 'પેટી' અર્થને યતા-યતો જ શબ્દ છે. સુત્તપિટકમાં અને કાનેક કથાઓનો સમાવેશ છે. દીધનિકાય મહિમનિકાય સુત્તનિપાત વગેરે અનેકાનેક ગ્રંથોનો 'સુત્તપિટક'માં સમાવેશ થાય છે. જૈનપરંપરાનો ધર્મકથાનુયોગ, બૌદ્ધપરંપરાનો સુત્તપિટક અને વૈદિકપરંપરાનો ઇતિહાસ એ ત્રણે શબ્દો લગભગ એકાર્થક શબ્દો છે. ધર્મકથાનુયોગ પથ્યભોજનપાન જેવો છે. જેમ પથ્ય અન્નપાન માનવશરીરને દૃઢ, નિરોગી, પ્રુરુપાર્થી, દીર્ઘજીવી અને માનવતાપરાયણ બનાવે છે તેમ ધર્મકથાનુયોગ પણ માનવના મનને પ્રેરણા આપી ચલિષ્ઠ, સ્વસ્થ, નિમ્નહી, સદાચારી અને સદા-

ચારપ્રચારી બતાવે છે અને અજરામર પરિસ્થિતિ સુધી પહોંચાડે છે. બોલતા ચાલતા ઉપદેશક કરતાં, ધર્મકથાનુયોગ માનવના મન ઉપર एवी સારી અસર ઉપજાવે છે જે ધીરે ધીરે પળ પાકી થएली અને જીવનમાં ઉતરેલી હોય છે. સંક્ષેપમાં એમ કહી શકાય કે ધર્મકથાનુયોગ માનવને ધર્મ અર્થમાં માનવરૂપે ઘડી શકે છે અને આધ્યાત્મિકદૃષ્ટિએ પૂર્ણ સ્વતંત્રતા સુધી પળ પહોંચાડે છે.

૩. કથાના પ્રકારો અને કથાવસ્તુ

આચાર્ય શ્રીહરિભદ્રસૂરિવરે સમરાદ્વચ્છહામાં કથાઓના વિભાગ કરતાં અર્થકથા, કામકથા, ધર્મકથા અને સંકીર્ણકથા એમ ચાર વિભાગ વ્તાવ્યા છે. જે કથામાં ઉપાદાનરૂપે અર્થ હોય, વળજવેપાર, લડાઈઓ, લેલી, લેલ-લલત વગેરેની પદ્ધતિઓ, કલાઓ, શિલ્પો, સુવર્ણસિદ્ધિ વગેરે ધાતુવાદો, તથા અર્થોપાર્જનના નિમિત્તરૂપ સામ, દામ, દંડ આદિ નીતિઓનું વર્ણન હોય તેનું નામ અર્થકથા. જેમાં ઉપાદાનરૂપે કામ હોય અને પ્રસંગે પ્રસંગે દૂતીના અભિસારો, સ્ત્રીઓના રમણો, અનંગલેલો, લલિતકલાઓ, અનુરાગપુલકિતો નિરૂપેલાં હોય તે કામકથા. જેમાં ઉપાદાનરૂપે ધર્મ હોય અને ક્ષમા, માર્દવ, આર્જવ, અલોભ, તપ, સંયમ, સત્ય, શૌચ વગેરેને લગતાં માનવસમાજને ધારણપોષણ આપનારાં અને તેનું સત્ત્વસંરક્ષણ કરનારાં વર્ણનો હોય તે ધર્મકથા. અને જેમાં ધર્મ, અર્થ અને કામ એ ત્રણે વર્ગોનું યથાસ્થાન નિરૂપણ હોય અને એ ત્રણે વર્ગોને સમજાવવા તેમજ પરસ્પર અવાધક રીતે વ્યવહારમાં લાવવા યુક્તિઓ, તર્કો, હેતુઓ અને ઉદાહરણો વગેરે આપેલાં હોય તે ધર્મકથા. કથાઓના આ ચાર પ્રકાર પૈકી કેવલ એક ધર્મકથા જ ધર્મકથાનુયોગમાં આવે છે. મૂલ જૈન આગમોમાં પળ જ્ઞાતાધર્મકથાંગ, ઉપાસકદશાંગ, અંતઃકૃદશાંગ, અનુત્તરૌપપાતિકદશાંગ, વિપાક વગેરે અનેક આગમો પળ ધર્મકથાને પ્રધાનપળે વર્ણવે છે. જ્ઞાતાધર્મકથાંગનું જે પ્રાચીન કથાસંખ્યાપ્રમાણ કહેવામાં આવ્યું છે તેમાં તે

આગમાં સાઢાત્રણ કરોડ કથાઓ અને નેટલી જ ઉપકથાઓ વગેરે હોવાનું કહેલું છે. એ જોતાં જૈન પરંપરામાં ધર્મકથાનું સાહિત્ય કેટલું વિપુલ હતું એ સહજમાં જ કલ્પી શકાય તેમ છે. ધર્મકથાઓમાં પણ યુદ્ધ, સ્ત્રેષ્ટી, વળજ, કઢાઓ, શિલ્પો, લલિતકલાઓ, ઘાતુવાદો વગેરેનું વર્ણન આવે છે; પરંતુ ધર્મે પ્રધાન સ્થાને હોય અને બાકી વધું આનુષંગિક રીતે ધર્મનું પોષક હોય. એ જ રીતે અર્થકથા અને કામકથામાં પણ ધર્મનું વર્ણન ન જ આવે એમ નહિ, પણ અર્થ અને કામ એમાં પ્રધાન હોય; એ જ દૃષ્ટિએ તે તે કથાને તેવાં તેવાં નામો અપાયાં છે. પ્રસ્તુત કથારત્નકોશ, ધર્મકથાઓનો મહાત્મ્ય મંય છે. તેમાં ઉપર કહ્યા પ્રમાણે અર્થકથા અને કામકથાનું પ્રાસંગિક નિરૂપણ હોવા છતાં, ધર્મ પ્રધાનસ્થાને હોઈ તેને ધર્મકથાનો પ્રંય ગણવામાં કશોય બાધ નથી. આવી કથાઓમાં કથાઓનું વસ્તુ દિવ્ય હોય છે, માનવ્ય હોય છે અને દિવ્યમાનવ્ય પણ હોય છે. કથારત્નકોશની ધર્મકથાઓનું વસ્તુ પ્રધાનપણે માનવ્ય છે અને ક્વચિત્ દિવ્યમાનવ્ય પણ છે.

૪ કથારત્નકોશગ્રંથનો પરિચય

પ્રસ્તુત પ્રંય પ્રાકૃત ભાષામાં ગદ્ય-પદ્યરૂપે અતિપ્રાસાદિક. સાલંકાર રચનાથી રચાયેલો અને અનુમાન સાઢાબીઆર હજાર શ્લોકપ્રમાણ છે. ઘટુ નાની નહિ, ઘટુ મોટી પણ નહિ, છતાં સંક્ષિપ્ત કહી શકાય તેવી મૌલિક પચાસ કથાઓના સંગ્રહરૂપ આ કૃતિ છે. પ્રસ્તુત પ્રંય મુખ્યત્વે પ્રાકૃત ભાષામાં રચાયેલો હોવા છતાં તેમાં પ્રસંગોપાત સંસ્કૃત અને અપભ્રંશ ભાષાનો ઉપયોગ પણ પ્રંયકારે કરેલો છે; સાસ કરી દરેક કથાના ઉપસંહારમાં ઉપદેશ તરીકે જે ચાર શ્લોકો અને પુષ્પિકા આપવામાં આવ્યાં છે એ તો સંસ્કૃત ભાષામાં જ છે. આ પ્રંયમાં સમ્યક્ત્વ આદિ તેનીસ સામાન્ય ગુણો અને પાંચ અણુવ્રત આદિ સત્તર વિશેષ ગુણોને લગતી

કથાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. ધર્મકથાઓના પ્રંથમાં શ્રંગાર આદિ રસોની વિપુલતાને લીધે ધર્મકથાનું ધર્મકથાપણું ગૌણ થવાનો દોષ જેમ કેટલીક ધર્મકથાઓની રચનામાં આવી જાય છે તેમ આ પ્રંથમાં પ્રંથકારે જરા પણ થવા દીધું નથી; દટલું જ નહિ પણ પ્રસ્તુત ધર્મકથાપ્રંથમાં શ્રંગાર આદિ જેવા રસોનો લગભગ અમાવ છતાં આ ધર્મકથાપ્રંથ શ્રંગાર રહિત ચની ન જાય અથવા દર્શનાની ધર્મકથાના વાચન કે શ્રવણમાં વક્તા કે શ્રોતાની રસવૃત્તિ લેશ પણ નીરસ અથવા રુક્ષ ન ચની જાય એ વિષેની દરેક ચોક્કસાઈ પ્રંથકારે રાખી છે. પ્રસ્તુત પ્રંથમાં પ્રંથકાર જે જે ગુણ વિષે કથા કહેવી શરૂ કરે છે તેના પ્રારંભમાં, કથાના વર્ણનમાં અને એના અપસંહારમાં તે તે ગુણનું સ્વરૂપ, તેનું વિવેચન અને તેને લગતા ગુણ-દોષો લાંબ-હાનિનું નિરૂપણ તેમણે અતિ સરસ પદ્ધતિએ કર્યું છે.

હવે જણાવવામાં આવ્યું તેમ આ પ્રંથમાં તેજીસ સામાન્યગુણ અને સત્તર વિશેષગુણ મઠી જે પચાસ ગુણોનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે તે ઉપરાંત પ્રસંગોપાત્ત વીજા અનેક મંદસ્ત્રવના વિષયો વર્ણવવામાં તેમજ ચર્ચવામાં આવ્યા છે. જેવા કે—ઉપવનવર્ણન, ઋતુવર્ણન, રાત્રિવર્ણન, યુદ્ધવર્ણન, રમશાનવર્ણન આદિ વર્ણનો; રાજકુલના પરિચયથી થતા લાભો, સત્પુરુષનો માર્ગ, આપચાતમાં દોષ, દેશદર્શન, પુરુષના પ્રકારો, નદિ-કરવાલાયક-કરવાલાયક-છોટવાલાયક-ધારણકરવાલાયક-વિશ્વાસનદિ-કરવાલાયક આઠ આઠ વાક્યો, અતિથિસત્કાર આદિ નૈતિક વિષયો; છીંકનો વિચાર, રાજલક્ષણો, સામુદ્રિક, મૃત્યુજ્ઞાનનાં ચિહ્નો, અકાલદંતોદ્રમકલ્પ, રત્નપરીક્ષા આદિ લોકમાનસને આકર્ષનાર સ્થૂલ વિષયો; દેવગુરુધર્મતત્ત્વનું સ્વરૂપ, ગુરુતત્ત્વવ્યથાપનવાદસ્થલ, અષ્ટપ્રાતિહાર્યનું સ્વરૂપ, વેદાપૌરુષ્યત્વવાદસ્થલ, ધર્મતત્ત્વપરામર્શ, રત્નત્રયી, જિનપ્રતિમાકારધારી મત્સ્ય અને કમલો, જિનપૂજાનું વિસ્તૃત સ્વરૂપ,

સામાન્ય ધર્મોપદેશ, મૂર્તિપૂજાવિષયક ચર્ચાસ્થલ; હસ્તિતાપસ તથા શૌચવાદમતનું નિરસન, અનંતકાય-કંદમૂઢના મશ્કણનું સદો-પયણું આદિ ગંભીર ધાર્મિક વિચારો; તપધાનવિધિ, શ્વજારોપણવિધિ, મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાવિધિ આદિ વિધાનો અને તે ઉપરાંત અનેક કથાઓ, તથા સુભાષિતાદિ વિવિધ વિષયો આલેખવામાં આવેલા છે. આ ઘઘી વસ્તુ પ્રસ્તુત પ્રંથની વિષયાનુક્રમણિકા જોવાથી શ્યાનમાં આવી શકશે. આ ઉપરંથી પ્રસ્તુત ગ્રંથકાર પેટલા સમર્થ અને વહુશ્રુત આચાર્ય હતા અને તેમની કૃતિ કેટલી પાંડિત્યપૂર્ણ અને અર્થગંભીર છે એ પણ સમજી શકાશે.

પ્રસ્તુત કથારત્નકોશની જ્વાસ વિશેષતા એ છે કે-ધીજા કથાકોશગ્રંથોમાં एकની एक પ્રચલિત કથાઓ સંગ્રહાણી હોય છે ત્યારે આ કથાસંગ્રહમાં દમ નથી, પણ કોઈ કોઈ આપવાદિક કથાને વાદ કરીએ તો હામભગ વધી જ કથાઓ અપૂર્વ જ છે, જે ધીલે સ્થંભે ભાગ્યેજ જોવામાં આવે. આ ઘઘી ધર્મકથાઓને નાના વાઙકોની વાઙભાષામાં ઉતારવામાં આવે તો एक સારી જેવી વાઙકથાની બેળિ તૈયાર થઈ શકે તેમ છે. પ્રંથકારે વર્ણનશૈલી પવી રાંચી છે. કે એ રીતે કથાશ્રેણી તૈયાર કરવા ફચ્છનારને ઘણું શોધવાનું નથી રહેતું.

૫ કથારત્નકોશના પ્રણેતા આચાર્ય શ્રીદેવભંદ્રસૂરિ

પ્રસ્તુત પ્રંથના પ્રણેતા આચાર્ય શ્રીદેવભંદ્રસૂરિ છે. તેઓશ્રી વિક્રમની ધારમો શતાબ્દિના માન્ય આચાર્ય છે. સંસ્કરગચ્છોય પટ્ટા-ધલિમાં તેમના વિષે માત્ર પટલો જ ઉલ્લેખ મળે છે કે—“ તેમણે વિ. સં. ૧૧૬૭ માં શ્રીમાન્ જિનવહ્નભગિને અને ત્રિ. સં. ૧૧૬૯માં વાવનાચાર્ય શ્રીજયદેવસૂરિ શિષ્ય શ્રીજિનદત્તને આચાર્યપદારૂઢ કર્યા હતા ” આથી વિશેષ એમના વિષે વીજો કશો જ

ઉદેશ એ પદાવલીઓમાં દેખાતો નથી. એટલે આચાર્ય શ્રીદેવભદ્રસૂરિ વિષેની જાણ હકીકત આપણે એમની પોતાની કૃતિઓ આદિ ઉપરથી જ તારવવાની રહે છે.

આચાર્ય શ્રીદેવભદ્રસૂરિના વિષયમાં તેમની જન્મભૂમિ, જન્મસંવત્, જ્ઞાતિ, માતા-પિતા, શીલાસંવત્, આચાર્યપદસંવત્ આદિને લગતી કશીયે નોંધ હજી સુધી ક્યાંય જોવામાં આવી નથી. તેમ છતાં તેમણે પોતે રચેલા મહાવીરચરિત્ર (જે વિ. સં. ૧૧૩૯ માં આચાર્યપદારૂઢ થવા પહેલાં ગુણચંદ્રનામાવસ્થામાં રચ્યું છે), કથારત્નકોશ (જે વિ. સં. ૧૧૫૮ માં રચાણો છે) અને પાર્શ્વ-નાથચરિત્ર (જે વિ. સં. ૧૧૬૮ માં રચેલું છે) ની પ્રશસ્તિઓમાંથી તેમના વિષેની કેટલીક મહત્ત્વની માહિતી આપણને મળી રહે છે; એટલે સૌ પહેલાં આપણે ઉપરોક્ત ત્રણેય ગ્રંથોની પ્રશસ્તિઓના ઉપયોગી અંશને જોઈ લઈએ—

“ અદ્વૈતયગુણરચનનિદ્ધી મિચ્છત્તમંધલોચદિજનાહો । દુરુચ્છારિયચરો વરસામી સમુપ્પન્નો ॥ ૪૭ ॥
સાદ્વાદ તસ્સ ચંદે કુલમ્મિ નિપ્પટ્ટિમપ્પસમકુલભવણં । આસિ સિરિવજ્જમાણો મુણિનાહો સંજમનિહિં વ્વ ॥ ૪૮ ॥
મુણિવદ્દાણો તસ્સ દ્વરદ્વહાસસિયજસપસાદિયાસસ્સ । આસિ ઉવે વરસીસા જયપપટ્ટા સૂર-સસિણો વ્વ ॥ ૪૯ ॥
મવજ્જલહિવીદ્ધસંખંતભવિયસંતાણસંતાણસમત્થો । બોદિત્થો વ્વ મદ્દત્થો સિરિસુરિજિણેસરો પટ્ટમો ॥ ૫૦ ॥
અન્નો ય પુત્તિમાયંદસુંદરો બુદ્ધિસાગરો સૂરી । નિમ્મવિયપવરવાગરણ-હંદસત્થો પસત્થમર્દ ॥ ૫૧ ॥
પણંતવાયવિલસિરપરવાદ્ધકુરંગમંગસીદ્ધાણં । તેસિ સીસો જિણંત્વસૂરિનામો સમુપ્પન્નો ॥ ૫૨ ॥
સંવેગરંગસાલા ન કેવલં કવ્વવિરયણા જેણં । મવ્વજણવિમ્મયકરી વિદિયા સંજમપવિસી વિ ॥ ૫૩ ॥

ससमय-परसमयन् चिसुखसिद्धं तदेसणाकुसलो । सयलमद्विवलयविचो अनोऽभयदेवसूरि स्ति ॥ ५६ ॥
 जेणालंकारधरा सलकखणा धरपया पसन्ना य । नवंगचित्तिरयेण भारई कामिणि ह्य कया ॥ ५७ ॥
 तेसि अतिथ विणेओ समतथसतथयोदकुसलमई । सूरी पसन्नचंदो चंदो ह्य जणमणाणंदो ॥ ५८ ॥
 तवययेणं सिरिसुमइवायगाणं विणेयलेसेणं । गणिणा गुणचंदेणं रइयं सिरिचीरचरियमिमं ॥ ५९ ॥

जामो तीसे सुंदरविचित्तलफलणविराइयसरीरो । जेहो सिद्धो पुत्तो चीओ पुण चीरनामो स्ति ॥ ७५ ॥
 तेहिं तिथाद्विपरमभत्तिसन्वस्समुब्वइतेहिं । धीरजिणचरियमेयं कारवियं मुद्धयोहकरं ॥ ८० ॥
 नंदविद्विच्छ ११३९ संखे वोक्कते चिक्कमाओ कालमि । जेट्टस्स सुद्धतइयातिद्विमि सोमे समत्तमिमं ॥ ८३ ॥

गुणचन्द्रीय-देवभद्रीयमहावीरचरितप्रशस्तिः ॥

“ चंदकुले गुणगणवद्धमाणसिरियद्धमाणसूरिस्स । सीसा जिणेतरो बुद्धिसागरो सूरिणो जाया ॥ १ ॥
 ताण जिणचंदसूरी सीसो सिरिअभयदेवसूरी वि । रवि-ससहर व्व पयडा अहेसि सियगुणमज्जेहिं ॥ ३ ॥
 तेसि अतिथ विणेओ समतथसतथयरपत्तमई । सूरी पसन्नचंदो न नामओ अत्यओ वि परं ॥ ४ ॥
 तस्सेवगेहिं सिरिसुमइवायगाण विणेयलेसेहिं । सिरिदेवमइसूरीहिं पस रइओ कंदाकोसो ॥ ५ ॥
 संघधुरंधरसिरिसिद्ध-वीरसेट्ठीण ययणओ जेहिं । चरियं चरिमजिणिदस्स विरइयं वीरजाहस्स ॥ ६ ॥
 परिकम्मिऊण विदियं जेहिं सइ भव्वलोगपाउगं । संवेगंगसालाभिद्धानमाराहणारयणं ॥ ७ ॥

वसुधाणरुह ११५८ संखे वञ्चते विक्रमाओ कालमिम । लिहिओ पढममिम य पोत्थयमिम गणिअमलचंदेण ॥ ९ ॥

देवभद्राचार्यीयकथाकोशप्रशस्तिः

“ तित्थमिम चहुंते तस्स भयवओ तियसवंदणिज्जमिम । चंदकुलमिम पसिद्धो विउलाए वइरसाहाए ॥
सिरिवद्धमाणसूरी अहेसि तव-नाण-चरणरणनिही । जस्सऽज्ज वि सुमरंतो लोगो रोमंचमुव्वहइ ॥
तस्साऽऽसि दोन्नि सीसा जयविकखाया दिवायर-ससि न्व । आयरियजिणेसर-बुद्धिसागरायरियनामाणो ॥
तेसि च पुणो जाया सीसा दो महियलमिम सुपसिद्धा । जिणचंदसूरिनामो बीओऽभयेदेवसूरि त्ति ॥
सिद्धंतवित्तिविरयण-पगरणउवयरियभवलोयाण । को ताण गुणलवं पि हु होज्ज समत्थो पवित्थरिउं ॥
तेसि विणोयस्स पसन्नचंदसूरिस्स सव्वगुणनिहिणो । पयपउमसेवगेहिं सुमइउवज्झायसिस्सेहिं ॥
संवैगरंगसालाऽऽराहणसत्थं जयमिम वित्थरियं । रइयं च बीरचरियं जेहिं कहारयणकोसो य ॥
सोवन्निडयमंडियमुणिसुव्वय १ बीरभवण २ रमणीए । भरुयच्छे तेहि ठिपहिं मंदिरे आमदत्तस्स ॥
सिरिवेवभहसूरीहिं विरइयं पासनाहचरियमिमं । लिहियं पढमिल्लुयपोत्थयमिम गणिअमलचंदेण ॥
काले वंसुरसरुहे ११६८ वञ्चते विक्रमाओ सिद्धमिमं । अणुच्चियमिह सूरीहिं खमियवं सोहियन्वं च ॥
॥ इति श्रीप्रसन्नचन्द्रसूरिपादसेवकश्रीदेवभद्राचार्यविरचितं पार्श्वनाथचरितं समाप्तम् ॥ ”

देवभद्रीयपार्श्वनाथचरितप्रशस्तिः ॥

આ ઉપરાંત આપાર્યે બીજાનંચંદ્રસૂરિવિરચિત સંયેગરંગશાલા પ્રંયની પુસ્તિકા, જે આપાર્યેશ્રીદેવભદ્રસૂરિના સંબંધમાં ઉપયોગી છે તે પણ જોઈ લઇએ—

“ इति श्रीमज्जिमवच्चन्द्रगृहित्ता तद्धितेयथीप्रमथचन्द्रसूरिसमभ्यर्धितेन गुणचन्द्रगणि[ना] प्रति संस्कृता जिनयशमगणिना च मंदोपिता मनेगदगदालाऽऽराधना समाप्ता ॥ ”

ઉપર જે પાર પ્રંયોની પ્રદાસિત અને પુસ્તિકાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે તે ઉપરથી આપાર્યે શ્રીદેવભદ્રસૂરિના સંબંધમાં બીજેની દલીલ તરીકે આપે છે.

આપાર્યે શ્રીદેવભદ્ર, શ્રીમુખનિવાસકના શિષ્ય હતા. આપાર્યેપદારૂઢ થયા પહેલાં તેમનું નામ ગુણચંદ્રગણી હતું; જે નામાવ-
સ્થામાં તેમણે વિ. સં. ૧૧૨૫ માં સંયેગરંગશાલાનામના આરાધનાસાધને સંસ્કારયુક્ત કર્યું અને વિ. સં. ૧૧૩૯ માં મહાવીર-
પરિવ્રજું નિર્માણ કર્યું હતું.

સંયેગરંગશાલાની પુસ્તિકામાં “ તદ્વિનેયશ્રીપ્રમથચન્દ્રસૂરિસમભ્યર્ધિતેન ગુણચન્દ્રગણિના ” તથા મહાવીરપરિવ્રજની પ્રદ-
સિતમાં “ મૂરી પદ્મચંદ્રો ચંદ્રો ઇવ જળમણાંદો ॥ તથપોણં સિરિસુમદ્વાયમાણં વિણેયલેસેણં । મણિના ગુણચંદ્રેણં ” પ મુજ-
વના આપાર્યે શ્રીપ્રમથચંદ્ર અને શ્રીદેવભદ્રસૂરિના પારસ્પરિક સંબંધના દુર્ભાવને સૂચવતા ‘ સમભ્યર્ધિતેન ’ અને ‘ તથપોણં ’ જેવા
શબ્દો જોવામાં આવે છે ત્યારે કથારત્નકોશ અને પાર્થનાથપરિવ્રજની પ્રશસ્તિમાં પ યન્નેયના પારસ્પરિક ઔચિત્યભાવમયો ગુણાનુ-
રાગને વરસાત્રણ ‘ તસ્સેવગેદિં ’ અને ‘ પયપતમસેયગેદિં ’ જેવા શબ્દો નહીં પડે છે. આનું કારણ પણ કલ્પી શકાય છે કે—આપાર્યે

શ્રીપ્રસન્નચંદ્રે ગુણચંદ્રગણિના ગુણોથી આકર્ષાઈ તેમને આચાર્યપદારૂઢ કર્યો હશે અને એ રીતે એ યંત્રેય આચાર્યોં દેવકીજામાં ઓતપ્રોત થયા હશે.

ઉપર જણાવવામાં આવ્યું તેમ ગુણચંદ્રગણી અને શ્રીદેવમદ્રસૂરિ એ બન્નેય એક જ જ્ઞાતિ છે. એમાં હેમજ પળ શંકાને સ્થાન નથી. કારણ કે જે શ્રેષ્ઠિની વિજ્ઞાપિતે આવીન થઈ મહાવીરચરિત્રની રચના કર્યોનો નિર્દેશ કથારત્નકોશ અને પાર્શ્વનાયચરિત્રમાં છે એ જ ઉદ્દેશ, ગુરુનામનિર્દેશ, પટ્ટપરંપરા વગેરે વધુન્ય એક સરન્નું મહાવીરચરિત્રમાં મળી આવે છે. તેમજ કથારત્નકોશનાર અને પાર્શ્વનાયચરિત્રકાર પોતાને સંવેગરંગશાલા પ્રંથના સંસ્કર્તો તરીકે ઓઢ્યાલે છે છતાં એ નામ—દેવમદ્રસૂરિ નામ એ મંથની પુણ્ય-કામાં ન મળતાં ગુણચંદ્રગણી એ નામનો ઉદ્દેશ મળે છે, જે મહાવીરચરિત્રના પ્રણેતાનું નામ છે. એટલે કોઈ પણ જાતની શંકા વિના આનો અર્થ એટલો જ થયો કે—આચાર્ય દેવમદ્ર અને ગુણચંદ્રગણી એ યંત્રેય એક જ જ્ઞાતિ છે.

ઉપર ‘ગુણચંદ્રગણી અને શ્રીદેવમદ્રસૂરિ એ ભિન્નનામધારી એક જ મહાપુરુષ છે’ એ સાબિત કરવા માટે તેમની જે વ્રજ કવિ-ઓનો ઉદ્દેશ કરવામાં આવ્યો છે તે ઉપરાંત તેમણે અનેક સ્તોત્રોની તથા પ્રમાણપ્રકાશ (?) જેવા સમર્થ દાર્શનિક મંથની પણ રચના કરી છે. તેમના સ્તોત્રો પૈકી વ્રજ સ્તોત્રો તેમજ પ્રમાણપ્રકાશ (?) મંથનો જેટલો અંશ હમ્ય થઈ શક્યો છે એ વધાયને અહીં કથારત્નકોશને અંતે પ્રસિદ્ધ કરેલ છે. એ પ્રસિદ્ધ કરેલ સ્તોત્રો જોતાં તેમજ કથારત્નકોશ આદિમાં થયેલે થયેલે આશ્ચર્ય દાર્શનિક વર્ણાઓ જોતાં શ્રીદેવમદ્રાચાર્યનો સમર્થ દાર્શનિક આચાર્યની કોટિમાં સમાવેશ કરવો હરા પણ અનુચિત કે અસંગતિમયો નહિ જ લાગે.

પ્રખુત પ્રકાશનને અંતે જે દાર્શનિક પ્રકરણ અને સ્તોત્રો પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યા છે એ પાટળ સ્વેચ્છાથી પાડાતા તાંબપત્રીય

બંધારમાંની પ્રાચીનતમ સ્થિતિ તાડપત્રીય પ્રકરણપોથીમાંથી મળી આવ્યાં છે, જેને આધારે તૈયાર કરી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલ છે. એ સ્તોત્રો જેવા મળ્યા છે તેવા જ શક્ય સંશોધન સાથે પ્રસિદ્ધ કર્યાં છે, એટલે એના સંવંધમાં સ્વાસ કશું જ કહેવાનું નથી; પરંતુ “પ્રમાણપ્રકાશ” નામનું જે પ્રકરણ પ્રસિદ્ધ કર્યું છે એ પ્રકરણના નામને અથવા એના પ્રણેતાને સૂચવતો કશોય ઉછેસ એ પોથીમાંથી મળી શક્યો નથી. તે છતાં એ અપૂર્ણ અને નિર્નામક પ્રકરણનું નામ મેં ‘પ્રમાણપ્રકાશ’ આપ્યું છે તે એ પ્રકરણના શ્રીજા શ્લોકમાં આવતા “પ્રમાણમેય યત્ સદ્વિસ્તદેવાતઃ પ્રકાશયતે” એ આર્થિક અનુસંધાનને લક્ષ્યમાં રાખીને જ આપવામાં આવ્યું છે. એ જ રીતે ગ્રંથપ્રણેતા તરીકે આચાર્ય દેવભદ્રના નામનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે એનું કારણ એ છે કે-આ પ્રકરણ, ઉપરોક્ત તાડપત્રીય પોથીમાં દેવભદ્રસૂરિકૃત સ્તોત્રસમૂહ સાથે સંલગ્ન હોઈ તેમજ આચાર્ય દેવભદ્રની સ્તોત્રરચનામાં તેમજ થીજી ઘરેલ કૃતિમાં તેમની દર્શનિકતાનો પ્રભાવ દેખાતો હોઈ આ કૃતિ તેમની હોવી જોઈએ એમ માનીને મેં પોતે પ્રસ્તુત પ્રકરણને એમની કૃતિ તરીકે નિર્દેશી છે. એટલે સંભવ છે અને કદાચ શક્ય પણ છે કે—પ્રસ્તુત પ્રકરણનું નામ “પ્રમાણપ્રકાશ” ન હોય અને એના પ્રણેતા આચાર્ય દેવભદ્ર પણ ન હોય. આમ છતાં એ પ્રકરણમાંનો આઠમો શ્લોક જોયા પછી ‘પ્રસ્તુત પ્રકરણ શ્વેતાંવરાચાર્યવિરચિત છે’ એ વિષે તો જરા પણ શંકા રહેતી નથી.

વાદન્યાયસ્તતઃ સર્વવિન્નૈ ચ શુક્તિસમ્ભવઃ । પુંસ્ત્રિયોથ સમા શુક્તિરિતિ શાસ્ત્રાર્થસંગ્રહઃ ॥ ૮ ॥

આ શ્લોકમાં જણાવ્યા પ્રમાણે “પ્રસ્તુત પ્રકરણમાં—કેવલજ્ઞાનીને આહારનો સંભવ છે અને પુરુષ અને સ્ત્રીને એકસરસી રીતે મોક્ષ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. આ વે વિષયો ચર્ચવામાં આવશે.” આથી પ્રસ્તુત પ્રકરણ શ્વેતાંવરાચાર્યપ્રણીત જ છે, એ નિર્વિવાદ રીતે પુરવાર થાય છે.

આ પ્રમાણે અહીં ટૂંકમાં જણાવવામાં આવ્યું છે તે ઉપરથી આપણને સ્વાત્રી થાય છે કે—પૂજ્ય આચાર્યશ્રી દેવભદ્રસૂરિ સમર્થ કથાકાર, સ્તુતિકાર તેમજ દાર્શનિક વહુશ્રુત આચાર્ય હતા.

આચાર્ય દેવભદ્રસૂરિના સંબંધમાં આટલું નિવેદન કર્યો પછી ‘તેઓશ્રી કયા ગચ્છના હતા’ એ પ્રશ્ન રહી જાય છે. આ વિષે અહીં એટલું જ કહેવું પ્રાપ્ત છે કે—અંજે એમના જેટલા પ્રંથો વિદ્યમાન છે એ પૈકી કોઈમાં પણ તેઓશ્રીએ પોતાના ગચ્છનો નામનિર્દેશ કર્યો નથી; પરંતુ એ પ્રંથોની વિસ્તૃત પ્રશસ્તિઓમાં તેઓ પોતાને માત્ર વજ્રશાલીય અને ચંદ્રકુલીન તરીકે જ ઓળખાવે છે. એટલે આ વિષે અમે પણ તેઓશ્રી પોતે પોતાને ઓળખાવે છે તેમ તેમને ‘વજ્રશાલીય અને ચંદ્રકુલીન આચાર્ય’ તરીકે જ ઓળખાવીએ છીએ.

જો કે જેસલમેરની તાડપત્રીય પાર્શ્વનાથચરિત્રની પ્રતિની પ્રશસ્તિમાં ‘વિડલાએ વહરસાહાએ’ પાઠને ખૂંસી નાખીને વદલામાં ‘લરયરો વહરસાહાએ’ પાઠ, અને ‘આયરિયજિણેસરબુદ્ધિસાગરાયરિનામાણો’ પાઠને ખૂંસી નાખીને તેના સ્થાનમાં ‘આય-રિયજિણેસરબુદ્ધિસાગરા સ્વરયરા જાયા’ પાઠ લખી નાંખેલો મઠે છે; પરંતુ એ રીતે ખૂંસી-ચગાડીને તવા બનાવેલા પાઠોનો ऐति-હાસિક પ્રમાણ તરીકે ક્યારે પણ ઉપયોગ કરી શકાય નહિ. એટલે અમે એવા પાઠોને અમારી પ્રસ્તુત પ્રસ્તાવનામાં પ્રમાણ તરીકે સ્વીકાર્યા નથી. ઉપર જણાવવામાં આવ્યું તેમ જેસલમેરમાં એવી ઘણી પ્રાચીન પ્રતિઓ છે જેમાંની પ્રશસ્તિ અને પુષ્પિકાઓના પાઠોને ગચ્છવ્યામોહને અધીન થઈ વગાડીને તે તે ઠેકાણે ‘લરતર’ શબ્દ લખી નામ્મવામાં આવ્યો છે, જે ઘણું જ અનુચિત કાર્ય છે.

૬ કથારત્નકોશનાં અનુકરણ અને અવતરણ

આચાર્ય શ્રીદેવભદ્રનો પ્રસ્તુત કથારત્નકોશ રચાયો ત્યારથી તેની વિશિષ્ટતાને લઈ એટલી બધી રૂયાતિ પામી ચૂક્યો હતો કે બીજા

ધીજ્ઞા લેન આચાર્યોંવ પોતપોતાના પ્રયોમાં તેનાં અનુકરણ અને અવતરણો કરીને પોતાની અને પોતાની કૃતિઓની પ્રતિષ્ઠા વધારી હતી. આચાર્ય શ્રીત્રેવેન્દ્રસૂરિકૃત પેવવંદનમાલ્ય ઉપર શ્રીધર્મકીર્તિંવ રચેલી 'સંઘાચારવિધિ' નામની ટીકામાં કથારત્નકોશની કથાને જેમની તેમ સહજ ફેરફાર કરીને ઉદ્ધરી છે. તેમ જ સુવિદિત પૂર્વાચાર્યપ્રણીત 'ગુરુતત્ત્વસિદ્ધિ'માં કથારત્નકોશનું એક આહું પ્રકરણ જ અશ્વરશઃ ગોઠવી રીંધું છે. અને આચાર્ય શ્રીજિનપ્રભસૂરિંવ પોતાના વિધિપ્રણા પ્રંથમાં 'શ્વઝારોપણવિધિ, પ્રતિષ્ઠોપકરણસંપ્રદશ તથા પ્રતિષ્ઠાવિધિ નામનાં પ્રકરણોમાં કથારત્નકોશનાં તે તે સહંગ પ્રકરણો અને તેમાં આવતા શ્લોકોનાં અવતરણો ફરેલાં છે.

સંક્ત દુક્કીકૃતનો સ્પષ્ટ લ્યોલ આવે તે માટે આ નીચે થોડોક ઉતારો આપીંવ છીંવ—

કથારત્નકોશ વિજયકથાનક ૧૧

તસસ ય રક્ષો મિત્તો અદ્વેતિશ વદગાદકૃદપદ્ધિવંધો ।
આથાલકાલસહપંસુકીલિઓ નામ સિરિગુત્તો ॥ ૧૧ ॥
સુદ્ધિસયનવંધયાણં થેવં પિ હુ મેવ દેશ ઓગાસં ।
ઘણમુચ્છાપ પરિદશ દૂરઓ સાહુગોદ્ધિં પિ ॥ ૨૧ ॥
નવરં ચિરપુરિસાગય-સાયયઘમ્મપયણં જહાવસરં ।
જિણપૂયણાદપમુદં જહાપયટં કુણા કિં પિ ॥ ૨૨ ॥
ઉક્કલણનનપરિયત્તનાહિં ગોથેદ તં ચ નિયયઘણં ।
અવદારસંકિયમણો પદ્ધપયણં લંછણે નિયદ ॥ ૨૩ ॥

સંઘાચારવિધિ વિજયકુંમારકથા પૃ. ૪૨૮

હૃદગાદપ્રતિવન્ધઃ શ્રીગુણાલ્યઃ કુચેરસમચિમ્બઃ ।
સહપંસુકીલિઓ તસસ આલિ મિત્તો મદાકિયિણો ॥ ૨૪ ॥
ન વ્દાતિ સ્વજનેભ્યઃ કિન્નિદ્રા શ્યયતિ કિન્નિદ્રપિ ધર્મે ।
ઘણમુચ્છાપ ઘજ્જદ ગમાગમં સદ્યઠાણેસુ ॥ ૩ ॥
નવરં ચિરપુરુયાગત-જિનવરઘર્મક્ષણં યથાવસરમ્ ।
જિણપૂયણાદપમુદં જહાપયટં કુણા કિં પિ ॥ ૪ ॥
ઉત્પનનલ્લનનપરિયત્તનાવિભિઃ તદ્ધનં નિજં નિત્યમ્ ।
અવદારસંકિયમણો ગોવંતો સો કિલેસેદ ॥ ૫ ॥

સિદ્ધ જળણીએ અન્નયા ય તુહ પુત્ર ! સંતિઓ તાઓ ।
સાહિતો મહ કહમવિ પરિતોસગઓ ગિહાદુરે ॥ ૫૨ ॥
અદ્વાવયસ્સ કોડીડ અદુ ચિદ્વંતિ ભૂમિનિહિયાઓ ।
તા વચ્છ ! કિં ન ઠણાં તાં શર્ણિહ ચ્ખેસિ ? ત્તિ ॥ ૫૩ ॥
ઇત્યાદિ ॥

પ્રસ્તુત વિજય નામના શ્રેષ્ઠિપુત્રની કથા કથારત્નકોશકારે ચૈત્યાધિકારમાં આપેલી છે ત્યારે એ જ કથા સંઘાચારવિધિના પ્રણેતાએ સ્તોત્રના અધિકારમાં વર્ણવેલી છે. કથારત્નકોશમાં એ કથા આલી પ્રાકૃતમાં છે ત્યારે સંઘાચારવિધિકારે એ કથાને બે ભાષામાં એટલે કે એક જ ગાથામાં પૂર્વાર્ધ સંસ્કૃત અને ઉત્તરાર્ધ પ્રાકૃત એમ બે ભાષામાં યોજેલી છે. સંઘાચારવિધિટીકામાંની કથામાં જે ઉત્તરાર્ધ પ્રાકૃત છે તે આલી કથામાં મોટે ભાગે કથારત્નકોશનાં અક્ષરે અક્ષર ઉદ્ધરેલ છે અને પૂર્વાર્ધ પળ કથારત્નકોશમાંની કથાનાં લગભગ અતુવાદ જેવાં છે, જે ઉપર આપેલી સામસામી ગાથાઓને સરલાવાવાથી સ્પષ્ટ થઈ જાય એમ છે.

આચાર્યમહારાજ શ્રીવિજયનીતિસૂરિ તરફથી પ્રસિદ્ધ થયેલ ગુરુતત્ત્વસિદ્ધિમાં ૫૦ ૪૭ ઉપર સંવેગંગશાલાના નામે ઉદ્ધરેલ “ઇત્યંતરમ્મિ સદ્ધો આસંધરો નામ ભણઈ દુવિયદ્ધો” એ ગાથાથી શરૂ થતું ૫૯ ગાથાનું જે પ્રકરણ છે તે આખું કથારત્નકોશના ૫૦ ૧૦ થી ૧૨ માં ગાથા ૧૮૫ થી ૨૪૩ સુધીમાં છે. ગુરુતત્ત્વસિદ્ધિમાં આ પ્રકરણ સંવેગંગશાલાના ઉતારા તરીકે જણાવેલ છે પણ સ્વરી રીતે આ પ્રકરણ કથારત્નકોશમાંનું જ છે. આ ઉપરથી ગુરુતત્ત્વસિદ્ધિના રચનાસમય ઉપર પણ પ્રકાશ પડે છે અને કથારત્નકોશની આદેયતા પણ પુરવાર થાય છે.

સવનાન્તઃ કિચ્ચિદપિ દ્રવ્યમપશ્યન્નસૌ વહુલ્લેશૈઃ ।
ભોયણમવિ અજ્ઞંતો કયા વિ જળણીઈ ઇમમુત્તો ॥ ૮ ॥
વત્સેહ સ્થાનેઽદ્યૌ કોઢ્યઃ કનકસ્ય સન્તિ નિક્ષિપ્તાઃ ।
તુહ પિઉણ તા ગિણ્હસુ કયં કિલેસેહિં સેસેહિં ॥ ૧ ॥
ઇત્યાદિ ॥

વિધિપ્રપા ૫૦ ૧૦૯ ઉપર પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગને લગતી કેટલીક મુદ્રાઓના વર્ણન અંગેની પાંચ ગાથાઓ આપેલી છે તે અને ત્યાર પછી ૫૦ ૧૧૧ ઉપર પ્રતિષ્ઠા સંબંધે જે ૩૯ ગાથાઓ છે તે વધી અક્ષરશઃ પ્રસ્તુત કથારત્નકોશમાં ૫૦ ૮૬ ગાંથા ૧૭ થી ૫૫ સુધીનાં માં ઉપલબ્ધ છે. તથા ૫૦ ૧૧૪ ઉપર 'ધ્વજારોપણવિધિ'ના નામ નીચે જે ૪૦ થી ૫૦ ગાથાઓ નોંધેલી છે તે પણ કથારત્નકોશમાં આવતા વિજયકથાનકમાં ૫૦ ૭૧ ઉપર આપેલી ૧૧૪ થી ૧૨૪ ગાથાઓ છે. વિધિપ્રપાકારે ત્યાં કથારત્નકોશના નામનો ઉલ્લેખ પણ કર્યો છે.

આ પ્રમાણે અહીં કથારત્નકોશનું અનુકરણ અને અવતરણ કરનાર સુવિદિત પુરુષોના યે ત્રણ પ્રંયોની હુલના કરી છે, પરંતુ ધીજા આચાર્યોની કૃતિમાં પણ કથારત્નકોશનાં અનુકરણો અને અવતરણો જરૂર હશે; પરંતુ અહીં તો આટલેથી જ વિરમું હું. આ અનુકરણો અને અવતરણો પણ પ્રસ્તુત કથારત્નકોશ પ્રંયના સંશોધનમાં વધારાની સહાય કરી છે એટલે એ દૃષ્ટિ પણ તે તે અનુકરણ કરનારા અને અવતરણ કરનારા આચાર્યો વિશેષ સ્મરણાર્હ છે.

૭ કથારત્નકોશના સંશોધન માટેની પ્રતિઓ

આજે કથારત્નકોશની એકંદર ત્રણ પ્રતિઓ વિદ્યમાન છે. એમ જાણી શકાયું છે. જે પૈકીની એક પ્રતિ શંભાતના તાલપટ્ટીય મંડારમાં છે, એક પ્રવર્તકજી મહારાજ શ્રીકાંતિવિજયજી મહારાજના વહોદરાના વિશાલ જ્ઞાનમંડારમાં છે અને એક ચૂરુ (મારવાડ)ના તેરાપંથીય જ્ઞાનમંડારમાં છે. આ રીતે આજે જોવા-જાળવામાં આવેલી ત્રણ પ્રતિઓ પૈકી માત્ર શંભાતના મંડારની પ્રતિ જ સાચંત પરિપૂર્ણ છે. તે સિવાય પૂજ્ય પ્રવર્તકજી મહારાજશ્રીના મંડારની પ્રતિ એકકાલે સાચંત પરિપૂર્ણ હોવા છતાં અત્યારે એમાંથી આદિ-

મધ્ય-અંતમાંનાં ઘણાં પાનાં ગૂમ થઈને હોઈ ખંડિત પ્રતિ છે જ્યારે ચૂરુતા મંડારની પ્રતિ કાગળ ઉપર લખાણેલી ગ્રંથના ઉત્તરખંડ-રૂપ છે. આ ત્રણ પ્રતો પૈકી જે એ અતિ પ્રાચીન તાડપત્રીય પ્રતિઓનો મેં મારા પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ઉપયોગ કર્યો છે તેનો પરિચય આ ટેકાણે કરાવવામાં આવે છે—

સ્વં પ્રતિ—આ પ્રતિ સ્વંમતના “શ્રીશાન્તિનાથ જૈન જ્ઞાનમંડાર”ને નામે ઓઢાલાતા પ્રાચીનતમ અને ગૌરવશાલી તાડ-પત્રીય જૈન જ્ઞાનમંડારની છે. પ્રતિ અતિસુકોમલ સુંદરતમ શ્રીતાડપત્ર ઉપર સુંદર લિપિથી લખાણેલી છે. એની પત્રસંખ્યા ૩૧૭ છે. તેની દરેક પુઠીમાં ત્રણ, ચાર કે પાંચ લીટીઓ લેખેલી છે. દરેક લીટીમાં ૧૨૭ થી ૧૪૦ લગભગ અક્ષરો છે. એ અક્ષરો ટેક-ટેકાણે નાના-મોટા લખાવા છતાં લિપિનું સૌંદર્ય આદિથી અંત સુધી એકસરખું જલવાણું છે. પ્રતિની લંબાઈ પહોળાઈ ૩૧×૨૧ ઇંચની છે. પ્રતિ લાંબી હોઈ તેનાં પાનાં સુવ્યવસ્થિત રીતે રહી શકે એ કારણસર દોરો પરોવવા માટે તેના વચમાં વે કાળાં પાંખી ત્રણ વિભાગમાં લખાણેલી છે. પ્રતિ વિક્રમ સંવત્ ૧૨૮૬ માં લખાણેલી હોવા છતાં તેની સ્થિતિ હજુ જેવી ને તેવી નિરાવાધ છે. પ્રતિ ઘણી જ અશુદ્ધ છે, એટલું જ નહિ પણ એમાં ઘણે ટેકાણે પંક્તિઓની પંક્તિઓ જેટલા પાઠો પડી ગયા છે, તેમજ લેખકની લિપિવિપયક અજ્ઞાનતાને લીધે સ્થાન-સ્થાન પર અક્ષરોની ફેરવદલી તથા અસ્તવ્યસ્તતા પણ વધુ જ થઈ છે. પ્રતિના અંતમાં તેના લખાવનાર પુણ્યવાન આચાર્ય અને શ્રાવકની એકવીસ શ્લોક જેટલી લાંબી પ્રશસ્તિ લેખેલી હોવા છતાં કોઈ ભાગ્યવાને એ પ્રશસ્તિને સંદંતર ભૂસી નાલવાનું પુણ્યકાર્ય ઉપાર્જન કર્યું છે !!! તે છતાં એ ઘસી-ભૂસી નાલેલી પ્રશસ્તિને અતિ પ્રયત્નને અંતે અમે જે રીતે અને જેટલી વાંચી શક્યા છીએ તેટલો ઉતારો આ નીચે આપીએ છીએ—

इति प्रयत्नार्थचिन्तायां श्रीप्रभप्रमाचन्द्रचरितमुक्ताम् । तदुक्तौ च सम्यक्त्वादिपञ्चाशद्वर्षाधिकारसम्यग्दः कथारत्नकोशोऽपि समाप्तः ॥ छ ॥ छ ॥ मङ्गलं मद्वाहीः ॥ शुभं भवतु ॥ शिथमस्तु सर्वजगतः परद्वितनिरता भवन्तु भूतर्गणाः । वीषाः प्रयान्तु नाशं सर्वत्र सुखी भवतु लोकः ॥ १ ॥ छ ॥ ६०३ ॥ छ ॥ संवत् १२८६ वर्षे श्रावण शुदि ३ शुधेऽधेह प्रह्लादनपुरे कथारत्नकोशपुस्तकमलेपीति भद्रंमिति ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥

॥ श्रीमद्धीरदशः पान्तु सुधाशृणुः सहोदराः । स्वर्भूर्भूगर्भशस्यानां फलसम्पत्तिस्तुक्ताम् ॥ १ ॥

श्रीमत्प्राग्वाचंशो जगति विजयते.....जगुरुगणनामौढमेधाभिरामः ।

उभौः शाखासद्वन्नेः परिकलितवपुः पात्रपूरान्वितोऽसौ, चित्रं छिद्रं न यस्मिन्नघप्रडकलितो नैव युक्तो न हीनः ॥ २ ॥

तस्मिन् इमावृति...ययनोदया...नमलक्षणाभिदुरिस्ता.....स ॥ ३ ॥

.....को, मोढेरके धीरजिनस्य भक्तः । अगण्यपुण्योपचितोऽयं शस्यो, देवाख्यसाधुः स्वजनैकमान्यः ॥ ४ ॥

तस्यात्मजो देवहणनामधेय, औदार्यधीर्यद्विगुणैरमेयः । फलत्रमेतस्य वभूव धन्या, वनैक.....रिख..... ॥ ५ ॥

.....प्रभूता..... !तवानशीलोछीते मिमीतेफलयेतनूजे ॥ ६ ॥

आद्याऽऽदिमस्याजनि देवुकायथा, कान्ताऽभवद्वाइणिका द्वितीया । पुत्रोऽपरस्याः किल राजदेवो, ज्येष्ठः कनिष्ठोऽजनि कामदेवः ॥ ७ ॥

राजदेवस्य तो..... ! ॥ ८ ॥

ना...कामा विदिता प्रशान्ता, पतिव्रता थेहदसाधुकान्ता । विवथातवंशा पतिभक्तिरक्ता, वीरैविमुक्ता कुलधर्मयुक्ता ॥ ९ ॥

...शुभं सुम.....समा..... ! तस्य प्रणाम.....तकामरामर्षेय इति निर्मितन ॥ १० ॥

..... !धुवर्तिताः ॥ १२ ॥

प्रथमा चिजयिणिर्नाम, द्वितीया भोलिकाग्रिधा । शम्भूदेवो विनीतोऽस्ति, भोलीपुत्रः..... ॥ १२ ॥
 पत्नी कल्हू रामदेवस्यं दक्षा प्रत्यक्षेयं दृश्यते शुद्धपक्षा । भर्तुर्भक्ता शुद्धशीला विनीता, जाता चेयं रामचन्द्रस्य सीता ॥ १३ ॥
 मालवमंडलमध्ये.....भूपाल... ।णोपाजितसंतत पाण्डित्यं रामदेवो यम् ॥ १४ ॥
 जिनेन्द्रदेवालयौपदेयं च, चापीसरःकूपनिपानकानि । नवीन-जीर्णोद्धरणेषु नित्यं सदोद्यतः पण्डितरामदेवः ॥ १५ ॥
 पद्मदर्शने पूजनवद्धकक्षः, दाने च दीनोद्धरणे च दक्षः । सन्त्यायमार्गे कृतशुद्धपक्षः..... ॥ १६ ॥
श्री.....हेकुलगोत्र..... । प्रसादमासाद्य चटदुरीत्या आचन्द्रसूर्ये शतशासनमेतु ॥ १७ ॥
 त...।...सुरयो मान्याः, श्रीश्रीपरमेश्वराः । तत्पादाग्रजुखवयः, श्रीजगन्मन्दसूरयः (?) ॥ १८ ॥
 वादि..... । श्रीरवितिलका..... ॥ १९ ॥
 श्रीसोमतिलकंसूरिर्भूरिगुणश्चरितचारुचारित्रः । तच्छिष्यः सोमयशस्तस्मादुपदेशमासाद्य ॥ २० ॥
 विद्यादानं दानतो मुख्यमेतज्ज्ञात्वा सम्यक् श्रीकथारत्नकोशः । पित्रोः.....पुण्यहेतोर्जनं शाखं..... ॥ २१ ॥
 ॥ २२ ॥
 हिमकारगज.....दंतैश्च शैलेन्द्रस्य महे..... गिरिगणेशज्योत्स्ना.....या । यावद्भागं जलौकसो..... ॥ २३ ॥
 ॥ छ ॥..... ॥ छ ॥

प्रस्तुत प्रतिनां पानां वचगां कोई कोई ठेकाणे घमाई गणलों छे ए वाद करीए तो आ प्रति सायंत परिपूर्ण छे, प्रति संभातना ज्ञानभंडारनी होई तेनी संज्ञा अमे खं० राखी छे, परंतु ज्यां प्र० प्रति खंडित होई फक्त आ एक ज प्रतिना आधारे संशोधन करूं

છે ત્યાં આ પ્રતિના અશુદ્ધ પાટોને ટિપ્પણમાં આપતાં આ પ્રતિને અમે પ્રતૌ એ સંકેતથી ઓલસાવી છે. પટલે કે આથી અને એમ જણાવના ઇચ્છીએ છીએ કે ત્યાં અમે પાઠભેદ સાથે પ્રતૌ એમ નોંધ્યું હોય ત્યાં એમ સમજવું કે એ ઠેકાણે પ્ર૦ પ્રતિ લંહિત હોઈ તે તે વિભાગને માત્ર સ્વ૦ પ્રતિના આધારે જ સમ્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે.

પ્ર૦ પ્રતિ—આ પ્રતિ પૂજ્યપાદ વયોદુષ્ટ શાંતમૂર્તિ પરમગુરુદેવ પ્રવર્તકજી મહારાજ શ્રી૧૦૦૮શ્રી કાંતિવિજયજીમહારાજના યજ્ઞોદરાના જૈન જ્ઞાનમંડારની છે. એ પ્રતિ પાટળ શ્રીસંઘના જ્ઞાનમંડારનાં અસ્તવ્યસ્ત તાડપત્રીય પાનામાંથી મેલ્લેલી હોઈ ચરી રીતે એ પાટળ શ્રીસંઘના જ્ઞાનમંડારની જ પ્રતિ કહી શકાય. આ પ્રતિ સુંદરતમ શ્રીતાડપત્ર તરફ અંતિમનોહર દરકારી લિપિથી લખાણેલી છે. પ્રતિના અંતનો ભાગ અધૂરો હોઈ તેનાં દંકંદર કેટલાં પાનાં હશે એ કહી શકાય તેમ નથી. તે છતાં અચારે જે પાનાં વિદ્યમાન છે તે ૧૩૯ થી ૨૫૫ સુધી છે. તેમાં પણ ઘચમાંથી ૧૬૭, ૧૬૮, ૨૦૧ થી ૨૨૭, ૨૪૬ અને ૨૫૯ આ પ્રમાણે ઘયાં મઝી દંકંદર દરકારીસ પાનાં ગૂળ થયાં છે. પટલે આ પ્રતિનાં વિદ્યમાન પાનાં માત્ર ૧૨૬ હોઈ સામાન્ય રીતે એમ કહી શકાય કે આ પ્રતિનાં બે ભાગનાં પાનાં ગૂળ થયાં છે જ્યારે માત્ર ત્રીજા ભાગ જેટલાં જ પાનાં વિદ્યમાન છે. આમ છતાં આ લંહિત પ્રતિ શુદ્ધપ્રાય હોઈ એને પ્રસ્તુત પ્રંથના સંશોધનમાં સુબ જ મદદ કરી છે. અનેક ઠેકાણે પંક્તિઓની પંક્તિ જેટલા પાટો, જે સ્વ૦ પ્રતિમાં વડી ગણ્યા હતા તે પણ આ સંહિત પ્રતિદ્વારા પૂરી શકાયા છે. પ્રસ્તુત પ્રતિને કોઈ વિદ્વાને ઘાંચીને સાંગોપાંગ સુધારવા પ્રયત્ન કર્યો છે અને કોઈ કોઈ ઠેકાણે કઠિન શબ્દ ઉપર ટિપ્પણ પણ કરેલ છે. પ્રસ્તુત પ્રતિ તાડપત્રીય લખાણના જમાનામાં જ ગમે તે કારણસર સંહિત થપ્પલ હોઈ તેમાં ઘણે ઠેકાણે પાનાં નવાં લખાવીને ઓરવામાં આવ્યાં છે, જે સ્વ૦ પ્રતિને મઝતી કોઈ પ્રતિ

ઉપરથી લખાણાં હોય તેમ લાગે છે. પ્રતિના પાનાની દરેક પુઠીમાં પાંચ કે છ લીટીઓ લેખેલી છે. દરેક લીટીમાં ૧૧૫ થી ૧૩૦ અક્ષરો છે. પ્રતિની લંચાઈ-પહોળાઈ ૩૦×૨૧ ઇંચની છે. આ પ્રતિ પણ ઉપર જળાબ્ધિ મુજબ વોરો પરોવવા માટે વચમાં કે કાળાં પાઢી ત્રણ વિભાગમાં લેખવામાં આવી છે. પ્રતિની લિપિ અને સ્થિતિ જોતાં ૯ સ્વં પ્રતિ કરતાં વધારે પ્રાચીન છે અને ઈની સ્થિતિ જરાજીર્ણ થઈ ગઈ છે. પ્રસ્તુત પ્રતિ અત્યારે પ્રવર્ત્તકજી મહારાજશ્રીના જ્ઞાનમંડારમાં હોઈ ઈની સંજ્ઞા અમે પ્રં રાખી છે અને જ્યાં પ્રતિમાંના સુધારેલા પાઠભંદોને અમે પાઠાંતરમાં આપ્યા છે ત્યાં પ્રસં ૦ ૯મ જળાબ્ધિ છે.

પ્રતિઓની વિશેષતા અને શુદ્ધાશુદ્ધ્યાદિ

ઉપર જે વે પ્રતિઓનો પરિચય આપવામાં આવ્યો છે તે વૈકી પ્રં પ્રતિ શ્રાન્તિરહિત શુદ્ધ લિપિમાં લખાણેલી છે. ૯માં લેખ-કના લિપિવિપયક અજ્ઞાનજનિત અશુદ્ધિઓ વહુ જ ઓછી છે તેમજ ૯ પ્રતિને કોઈ વિદ્વાને સુધારેલી પણ છે; ૯ટલે તેના વિષે ફક્ત ૯ટલું જ કહેવાનું રહે છે કે પ્રતિના શોધકે કથામમાત્રિની પુષ્પિકામાં કેટલેક ઠેકાણે “इति श्रीदेवभद्रगिरिरचिते” ૯ પ્રમાણે મંથકારના નામનો નિર્દેશ કરતી જે પંક્તિ ડમેરેલી છે ૯ અમે સીકારી નથી. આ સિવાય આ પ્રતિ વિષે સ્વાસ કશું જ કહેવાનું નથી.

પરંતુ સ્વં પ્રતિમાં લેણકના પ્રમાદ અને લિપિવિપયક અજ્ઞાનવળાને લઈ ઈંઈ, ૯ ૫, ગુ તુ, ન ન, ડુ ડુ, ઠ વ, ડ દ, ડ ર, ણ લ, તથ ચ્છ, ન્ત ત, ન્તિ તિ, ન્નુ તુ, તુ તુ, પ વ, પ ય, વ વ, મ સ, લ મ, જ પ મ ફલાદિ અક્ષરોનો પરસ્પર વિપર્યાસ થવાને

લીધે પળી ત અશુદ્ધિઓ થધી જવા પામી છે. તેમ જ પ્રતિના હેસતે ઘણે ઠેકાણે પડિમાત્રા અને દ્વિચ દ્વિચારની વેલટિ-ગિંગાં કશો મેદ રાસ્યો નથી. ઘણે ઠેકાણે દ્વિચારને થવલે ઘેવડા અને વેગવાને થવલે દ્વિચારો લખી નાહ્યા છે. આ જાતના અશુદ્ધ પાઠોને અમે લિપિશ્રાન્તિના નિયમો, શાસ્ત્રનો વિષય, પ્રંથકારની ભાષા, હંદનું ઔચિત્ય આદિ ઘણું લક્ષમાં રાખી સુધારવા પ્રયત્ન કર્યો છે. અને આ રીતે સુધારેલા પાઠોને, યાચકગણને યાચવામાં ન થાય ત જાણે કે શ્રાન્તિ ન થાય ત માટે કોષ્ટકમાં ન આપતાં મૂલમાં જ અમે આપ્યા છે અને અશુદ્ધ પાઠોને યથાયોગ્ય નીચે દિવ્યનમાં આપ્યા છે. પરંતુ જ્યાં જ્યાં યીજી પ્રતિ સહાયક થતી રહી છે ત્યાં અમે એવા અશુદ્ધ પાઠોને જતા જ કર્યો છે. પ્રસ્તુત સંપાદનમાં ઘણે ઠેકાણે કુન્ત, હોન્તિ, કુણ્ડલ શ્લોકો જેવા પરસર્વણયુક્ત પાઠો નજરે પડશે ત અમે નથી કર્યો, પણ પ્રતિમાં જ ત જાતના પરસર્વણવાળા પાઠો છે. તેમજ ઉચિય (સં ઉચિત)ને થવલે ઉચિય, સર્વ સર્વ (સં સાધુ) ને થવલે સર્વ સર્વ જેવા વિવિધ પ્રયોગો વેસાશે અને દીર્ઘ તથા અનુસ્વારથી પર વેવડાળા અક્ષરવાળા વંચા, નંચા, અક્ષરવાળા અક્ષરવાળા જેવા પાઠો પણ જોવામાં આવશે ત થધા પાઠો આવા પ્રંથમાં ઠેક-ઠેકાણે ઉપલબ્ધ થતા હોઈ ત થધાને સુધારવા અનુચિત સમજી જેમ ને તેમ કાયમ રાગવામાં આઠ્યા છે.

પ્રસ્તુત મુદ્રણમાં જ્યાં જ્યાં પ્રતિમાં પાઠો કે અક્ષરો પછી ગણા લાગ્યા છે ત્યાં ત્યાં અર્થોનુસંધાન માટે જે નવી પાઠપૂર્ણિ કરવામાં આવી છે ત વેરેક પાઠોને [] આવા ચોરસ કોષ્ટકમાં આપ્યા છે.

પ્રસ્તુત પ્રકાશનમાં પદ્ય ૧૦૧ના થીજા પૃષ્ઠમાં પહેલા શ્લોકના ઉત્તરાર્ધમાં શ્રાન્તિથી 'જનિતસમ્મદિ' પાઠ છપાયો છે તેને સુધારીને 'જનિતગમ્મદિ' ત પ્રમાણે યાચ્યો.

अंतमां प्रस्तुत ग्रंथना संशोधनमां अने तेनी विषमपदार्थद्योतक टिप्पणी करवामां अति सावधानता राखवा छतां मतिभ्रमथी थएली स्वलनाओ जणाय तेने सुधारीने वांचवा विद्वानोने अभ्यर्थना छे. इति शम् ।

पूज्यपाद प्रवर्तकजी महाराज श्री१००८श्रीकान्तिविजयजीप्रशिष्य-

पूज्य श्रीचतुरविजयजीमहाराज शिष्य मुनिपुण्यविजय.

कथारत्नकोशस्थानां कथानकादीनामनुक्रमणिका ।

धर्मोधिकारिसामान्यगुणवर्णनाधिकारः

विषयः	पत्रम्	विषयः	पत्रम्
सम्यक्त्वपटलम्	१-५५	एकावलीद्वारस्य उत्पत्तिः	७
१ सम्यक्त्वाधिकारे नरवर्मनृपकथानकम्	१-१४	सम्यक्त्वस्य स्वरूपम्	९
मङ्गलं प्रत्यनाम अभिधेयं च	१-२	देवतत्वं गुरुतत्वं च	९
२ धर्मोधिकारिणां सामान्यगुणा विशेषगुणाश्च	२	गुरुतत्त्वव्यवस्थापनविषयकं वादस्यलम्	१०
सामान्यगुणानां माहात्म्यम्	२	धर्मतत्त्वम्	११
सम्यक्त्वम्	२	दुर्विदग्धस्य आसधरश्राद्धस्य पूर्वमवकथानकम्	१२
राजसंसदि धर्मसंपादः	३	सुवेगवेदेन नरवर्मनृपस्य सम्यक्त्वदाढ्यस्य	
नरवर्मनृपपुत्रहरिदत्तस्य मदनदत्तवणिजश्च		परीक्षणम् नृपं प्रति निर्जरस्याशीर्विचक्ष	१३
पूर्वमवकथानकम्	६	२ शुद्धातिचारदोषे धनदेवकथानकम्	१४-१७

विषयः

- ॐ शङ्कायाः स्वरूपम्
राजकुलपरिचये लाभः
हेमन्तवर्णनम्
शङ्कालागोपदेशः
३ काङ्क्षातिचारप्रक्रमे नागदत्तकथानकम्
ॐ काङ्क्षायाः स्वरूपम्
उपवनवर्णनम्
काङ्क्षालागोपदेशः
४ विचिकित्सातिचारप्रक्रमे गङ्गन्वसुमत्योः
कथानकम्
ॐ विचिकित्सायाः स्वरूपम्
सत्पुरुषपन्थाः
नागवर्णनम्

पत्रम्

- १४
१५
१५
१७
१७-२०
१७
१८
२०
२०-२४
२०
२१
२२

विषयः

- विचिकित्सात्यागोपदेशः
५ मूढदृष्टिवातिचारप्रक्रमे शङ्खकथानकम्
ॐ मूढदृष्टित्वस्य स्वरूपम्
प्रावृड्वर्णनम्
आत्महत्यायां दोषोपदर्शनम्
ॐ मूढदृष्टित्वं तद्विपाकश्च
मूढदृष्टित्वत्यागोपदेशः
६ उपवृंहातिचारप्रक्रमे रुद्राचार्यकथानकम्
ॐ उपवृंहायाः स्वरूपम्
जीवादीनि सप्त तत्त्वानि तत्संख्याविषयकं
वादस्थलं च
ॐ सत्तादेशपत्रम्
छिक्काविचारः

पत्रम्

- २४
२४-२९
२४
२५
२७
२८
२९
२९-३३
२९
३०
३१
३२

विषयः

गुणोपबृंहोपदेशः
७ स्थिरीकरणातिचारप्रक्रमे भवदेवराजर्षि-

कथानकम्

स्थिरीकरणस्य स्वरूपम्

देशदर्शनम्

राजलक्षणानि

युद्धवर्णनम्

पुरुषप्रकाराः

स्थिरीकरणोपदेशः

८ वात्सल्यगुणौ धनसाधुकथानकम्

वात्सल्यस्य स्वरूपम्

धर्मात्मनो भोजनसमये विचारणा

पत्रम्

३३

३३-४०

३३

३४

३४

३६

३९

४०

४०-४७

४०

४१

विषयः

रत्नलक्षणानि

वात्सल्यविधानोपदेशः

९ प्रभावनाचारे अचलकथानकम्

प्रभावनायाः स्वरूपम्

मृत्युज्ञानचिह्नानि

इमदानवर्णनम्

सामुद्रिकम्

तपस्विश्रुनेरात्मकथा

राजधर्मनिष्ठस्यैव राज्ञः प्रजाकृतधर्मपट्टभागस्य प्राप्तिः

अष्टप्रातिहार्यस्वरूपम्

प्रभावनाोपदेशः सम्यक्त्वमाहात्म्यं च

पत्रम्

४४

४६

४७-५५

४७

४८

४९

५०

५२

५३

५४

५५

अवशेषाश्चतुर्विंशतिः

विषयः

पत्रम्

- १० पञ्चनमस्कारे श्रीदेवनृपकथानकम्
 पञ्चनमस्कारस्य स्वरूपं तन्माहात्म्यं च
 युद्धवर्णनम्
 द्वन्द्वयुद्धम्
 अष्टाष्टौ अकर्तव्य-कर्तव्य-मोक्तव्य-धर्तव्य-
 अविश्वस्यानि
 हीनबलस्य राज्ञो राजनीतिः
 राजलक्ष्म्याः चपलत्वम्
 पञ्चनमस्काराराधनविधिः-उपधानविधिः
 नमस्कारमाहात्म्ये हेमप्रभदेवसम्बन्धः
 पञ्चनमस्कारस्मरणस्य फलम्
 ११ चैत्याधिकारे विजयकथानकम्

सामान्यगुणाः

विषयः

पत्रम्

- चैत्यविधापनाधिकारी तद्विधिश्च
 सूत्रधारस्य प्रतिपत्तिः
 ध्वजारोपणविधिः
 स्वयम्भूदत्तकथानकम्
 मुनियोग्यानि जिनचैत्यविपयाणि नव त्रिकाणि
 वेदापौरुषेयत्ववादः
 जिनचैत्यविधापनस्य गुणाः तद्विधापनोपदेशश्च
 १२ जिनविम्बप्रतिष्ठाप्रक्रमे महाराजपद्मक-
 थानकम्
 जिनविम्बविधापनं तद्विधिश्च
 प्रतिष्ठायाः त्रैविध्यम्
 धर्मतत्त्वपरामर्शः

विषयः	विषयः	पत्रम्
रत्नधयी	निष्पुण्यानां मन्त्रादासिद्धिः तद्विषये सोमस्य	१५
देवतस्वयिचारः	कथानकं च	१८
जिनविम्वप्रतिष्ठाविधिः	जिनपूजायाः विधिः	१८
माधूनां प्रतिष्ठाविधिविधापनस्यादुष्टत्वम्	अष्टप्रकारी पूजा	
कर्मेणां बलिकत्वम्	अधिकार्यपेक्षया विविधैर्देवैर्जिनपूजनस्या-	
मत्स्य-पद्मानां बलयाकारवर्जै सर्वेऽप्याकाराः	दूषितत्वम्	१००
जिनप्रतिमाकारं महापद्मं दृष्ट्वा पद्मनृपजीवमफ-	जिनार्चनस्य फलम्	१०२
रस्य जातिसरणम्	देवद्रव्यचिन्ताधिकारे भ्रातृद्वयकथानकम्	१०२-९
जिनविम्वविधापन-प्रतिष्ठापनयोः माहात्म्यम्	देवद्रव्यस्य स्वरूपं तद्वृद्धिश्च	१०२
जिनपूजाधिकारे प्रभङ्गुरकथानकम्	साधारणद्रव्यम्	१०२
जिनपूजायाः स्वरूपम्	करुणविलापः	१०४
साम्यक्त्वप्राप्तेः स्वरूपम्	देवद्रव्यभक्षणविपाकः	१०६
मनुष्यजन्माविधर्मसामग्र्याः सफलीकरणोपदेशः	देवद्रव्यरक्षणोपदेशः	१०९

विषयः	पत्रम्	विषयः	पत्रम्
१५ शास्त्रश्रवणाधिकारे श्रीगुप्तकथानकम्	१०९-१८	उपष्टम्भदानस्य स्वरूपम्	१३३
जिनागमस्य श्रवणम्	१०९	प्रवहणम्	१३४
शुकस्य कथानकम्	११६	अनन्तवीर्यमुनेः सिंहनादस्य च सम्बन्धः	१३६
शास्त्रश्रवणस्य फलं तदुपदेशश्च	११८	उपष्टम्भदानस्य माहात्म्यम्	१४१
१६ ज्ञानदानावसरे धनदत्तकथानकम्	११८-२६	१९ कुग्रहत्यागे विमलोपाख्यानकम्	१४२-५०
ज्ञानदानस्य स्वरूपम्	११८	कुग्रहस्य स्वरूपम्	१४२
ज्ञानान्तरायकर्मनिवारणोपायः	१२४	जिनप्रतिमापूजादिविषयकं चार्चिकम्	१४४
ज्ञानदानस्य फलं तदुपदेशश्च	१२५	हरेः कथानकम्	१४४
१७ अभयप्रदानधस्तावे जयरार्जविकथानकम्	१२६-३३	सामान्यधर्मोपदेशः	१४६
अभयदानस्य स्वरूपम्	१२६	सूत्रोक्तचैत्यवन्दना-द्रव्यपूजादिविषयकं चार्चिकम्	१४६
जीवितव्यप्रियत्वविषये चौराहरणम्	१२९	कुग्रहत्यागोपदेशः	१५०
१८ यत्युपष्टम्भदानाधिकारे सुजयरार्जविकथा- नकम्	१३३-४२	२० माध्यस्थ्यगुणचिन्तायां पुरोहितसुतनारायण- कथानकम्	१५०-५७

विषयः

पत्रम्

ॐ माध्यस्थ्यगुणस्य स्वरूपम्

रक्तत्वे शिवस्य कथानकम्

द्विष्टत्वे शशिन आहरणम्

मूढत्वे शङ्खस्याहरणम्

अरक्त-द्विष्ट-मूढानां तरङ्गक्षान्तिः

ॐ हस्तितापसमतस्य निरसनम्

ॐ शौचवादमतस्य प्रतिक्षेपणम्

ॐ अनन्तकायादीनां सक्षीपत्वम्

माध्यस्थ्यगुणस्य माहात्म्यम्

२१ सामर्थ्यगुणचिन्तायां अमरदत्तकथानकम्

ॐ सामर्थ्यगुणस्य स्वरूपम्

वसन्तस्य वसन्तक्रीडायाश्च वर्णनम्

देवलकथानकम्

विषयः

पत्रम्

ॐ शुश्रूषाया माहात्म्यम्

ॐ धर्मोपास्तेः मुख्यत्वम्

सामर्थ्यगुणस्य माहात्म्यम्

२२ धर्मार्थिव्यतिरेकचिन्तायां सुन्दरकथानकम्

ॐ अर्थित्वगुणस्य स्वरूपम्

प्रायद्वर्णनम्

संनरश्रेष्ठिपूर्वभवकथानकम्

ॐ अतिथिसत्कारः

रात्रिवर्णनम्

ॐ अनर्थिनः स्वरूपम्

२३ आलोचकपुरुषव्यतिरेके धर्मदेवकथानकम्

ॐ आलोचकस्य स्वरूपम्

अनालोचितकारित्वे दोषोपदर्शनम्

१६०

१६२

१६३

१६३-६९

१६३

१६४

१६५

१६६

१६६

१६९

१६९-७५

१६९

१७५

विषयः

२४ उपायचिन्तायां विजयदेवकथानकम्

उपायचिन्तायाः स्वरूपम्

उपायदर्शित्वस्य फलम्

२५ उपशान्तप्रक्रमे सुदत्तकथानकम्

उपशान्तगुणस्य स्वरूपं कषायाणां दोषाश्च

जिनरत्नवनम्

कषायविपाके रोरस्य तत्पुत्राणां च पूर्वभव-

वृत्तगर्भितं कथानकम्

कषायाणां विपाकः

कषायविजयभावना

उपशान्ताऽनुपशान्तयोः फलम्

२६ दक्षत्वगुणचिन्तायां सुरशेखरराजपुत्रकथा-

नकम्

पत्रम्

१७६-८३

१७६

१८३

१८३-९१

१८३

१८५

१८६

१८८

१८९-९०

१९१

१९१-९६

विषयः

दक्षत्वगुणस्य स्वरूपम्

दक्षत्वगुणस्य माहात्म्यम्

२७ दाक्षिण्यगुणचिन्तायां भवदेवकथानकम्

दाक्षिण्यगुणस्य स्वरूपम्

परोपकारी

दाक्षिण्यगुणस्य माहात्म्यम्

२८ धैर्यगुणचिन्तायां महेन्द्रनृपकथानकम्

धीरत्वस्य स्वरूपम्

धैर्यगुणस्य माहात्म्यम्

२९ गाम्भीर्यगुणचिन्तायां विजयाचार्यकथानकम्

गाम्भीर्यगुणस्य स्वरूपम्

गाम्भीर्यस्य माहात्म्यं तद्भावाऽभावयोः गुण-

दोषौ च

पत्रम्

१९१

१९६

१९६-२०१

१९६

१९९

२०१

२०१-७

२०१

२०७

२०७

२११

विषयः

पत्रम्

३० इन्द्रियपञ्चरुविजय-तद्व्यतिरेकवर्णनायां

सुजमश्रेष्ठि-तत्सुतकथानकम्

३१ वैशुन्यगुण-दीपचिन्तायां धनपाल-बालचन्द्र-

कथानकम्

॥ वैशुन्यस्य स्वरूपम्

रामदेवमुनेरात्मकथा

आदित्यब्राह्मणसम्बन्धः

वैशुन्यस्यागोपदेशः

२१२-१७

२१७-२५

२१७

२१८

२२१

२२४

विषयः

३२ परोपकारद्वारचिन्तायां भरतनृपकथानकम्

॥ परोपकारित्वस्य स्वरूपम्

पारासरस्य सम्बन्धः

परोपकारकरणोपदेशः

३३ विनयद्वारव्यावर्णनायां सुलसकथानकम्

॥ विनयस्य स्वरूपम्

॥ मुनिदानस्य फलम्

विनयगुणस्य माहात्म्यम्

२२५-३२

२२५

२३०

२३२

२३२-३९

२३२

२३७

२३९

द्वितीयो धर्माधिकारिविशेषगुणवर्णनाधिकारः

श्रमणोपासकस्य द्वादश व्रतानि

पञ्च अणुव्रतानि

३४ प्रथमाणुव्रतस्थूलप्राणातिपातविरतिगुणचि-

न्तायां यज्ञदेवरुथानकम्

॥ प्राणवधविरतेः स्वरूपम्

॥ स्थूलप्राणातिपातविरतेः स्वरूपं तदतिचाराश्च

॥ अतिचार-भङ्गयोः स्वरूपम्

२४०

२४३

२४३

२४०-७६

२४०-४७

विषयः

बन्धातिचारे मिहिरकथानकम्
वधातिचारे वरुणकथानकम्
छविच्छेदे लीलावतीकथानकम्
अतिभारोपणे मधुकथानकम्
भोज्यव्यवच्छेदे धरकथानकम्
व्रतस्य विशुद्धिः, अतिचार-भङ्गौ यतना च
प्राणवधविरतेः माहात्म्यम्

३५ द्वितीयाणुव्रतस्थूलमृपावादविरतिगुणचि-

न्तायां सागरकथानकम्

सत्यवचनस्य स्वरूपम्

माण्डुव्यर्षेश्वरितम्

स्थूलमृपावादविरतेः स्वरूपं तदतिचाराः तद्भङ्गा-
तिचारयोः स्वरूपं च

पत्रम्

२४३

२४४

२४४

२४५

२४५

२४६

२४७

२४७-५४

२४७

२४९

२५०

विषयः

मुपावादातिचारविषये सुरश्रज्ञातम्
विरतिग्रहणे दोषापादनविषयकं चार्त्तिकम्
अमलवाग्विपाकदर्शनद्वारा तत्त्वानुपदेशः
३६ तृतीयाणुव्रतस्थूलादत्तादानविरतिगुणचि-
न्तायां फलसामकथानकम्

अदत्तविरतेः स्वरूपम्

धर्मयजोमुनेश्वरितम्

अदत्तविरतेः स्वरूपं तदतिचाराश्च

अदत्तादानस्य दोषाः तद्विरतेर्गुणाश्च

३७ चतुर्थ्याणुव्रतस्थूलमैथुनविरतिगुणचिन्तायां

सुरप्रियकथानकम्

मैथुनविरतेः स्वरूपम्

चतुर्थ्याणुव्रतस्य स्वरूपं तदतिचाराश्च

पत्रम्

२५०

२५२

२५४

२५४-६१

२५४

२५६

२५६

२६१

२६१-६९

२६१

२६५

विषयः

ॐ सप्तदशतन्त्रोपिणः परदारवर्जिनश्चाश्रित्याति-

चारविभागः

ॐ पुण्यस्य पापस्य च द्वैविध्यम्

पारदार्यदोषावेदनद्वारा तत्परिहारोपदेशः

३८ पञ्चमाणुव्रतस्थूलपरिग्रहविरतिगुणचिन्तायां

धरणकथानकम्

२६९-७६

ॐ स्थूलपरिमहविरतेः स्वरूपम् तदतिचाराश्च

२६९-२७४

परिमहपरिमाणविरतेः कलम्

२७६

त्रीणि गुणव्रतानि

२७७-९९

३९ प्रथमदिग्विरतिगुणव्रतचिन्तायां शिवभूति-

स्कन्दयोरारुख्यानकम्

२७७-८४

ॐ दिग्विरतिगुणव्रतस्य स्वरूपम्

२७७

मित्रम्

२७८

विषयः

सल-सज्जनयोः स्नेहः

ॐ प्रभ-प्रहेलिकादिका गोष्ठी

देवपालराजकुमारपूर्वभवकथानकम्

ॐ अकालदन्तोद्गमकल्पः

दुर्वलचरणस्य पूर्वभवकथानकम्

ॐ दिग्विरतेः स्वरूपं तदतिचाराश्च

दिग्विरतेरुपदेशः

४० द्वितीयभोगोपभोगत्रिरतिगुणव्रतचिन्तायां

सकुटुम्बमेहश्रेष्ठिकथानकम्

२८५-९१

ॐ भोगोपभोगगुणव्रतस्य स्वरूपम्

२८५

मखसूदनमुनेरात्मकथा

२८६

ॐ भोगोपभोगव्रतस्य स्वरूपं तदतिचाराश्च

२८६

ॐ पञ्चदश कर्मादानानि

२८७

पत्रम्

२७८

२७९

२८०

२८१

२८२

२८३

२८४

विषयः	पत्रम्
भोगोपभोगविरतरूपदेशः	२९१
४१ तृतीयअनर्थदण्डविरतिगुणव्रतचिन्तायां चि- त्रगुप्तकथानकम्	२९१-२९२
अनर्थदण्डविरतिगुणव्रतस्य स्वरूपम्	२९१
दानविधानम्	२९३
अनर्थदण्डविरतेः स्वरूपं तदतिचाराश्च	२९६
अनर्थदण्डदोषोपदर्शनद्वारा तत्परिहारोपदेशः	२९८
चत्वारि शिक्षाव्रतानि	२९९-३२६
४२ प्रथमसामायिकशिक्षाव्रतप्रक्रमे मेघरथ- कथानकम्	२९९-३०६
सामायिकस्य स्वरूपम्	२९९
सामायिकव्रतस्य स्वरूपं तदतिचाराश्च	३०४
सामायिकव्रतस्य माहात्म्यम्	३०५

विषयः	पत्रम्
४३ द्वितीयदेशावकाशिकशिक्षाव्रतविषये पव- नञ्जयकथानकम्	३०६-१३
देशावकाशिकस्य स्वरूपम्	३०६
देशावकाशिकव्रतस्य स्वरूपं तदतिचाराश्च	३११
देशावकाशिकस्य स्वरूपम्	३१३
४४ तृतीयपौषधव्रतशिक्षाव्रतविचाराणां ब्रह्म- देवकथानकम्	३१३-१८
पौषधस्य स्वरूपम्	३१३
पौषधव्रतस्य स्वरूपं तदतिचाराश्च	३१४
क्षेमङ्करस्य कथानकम्	३१५
तस्करचतुष्ककथानकम्	३१८
पौषधव्रतस्य माहात्म्यम्	३१८

विषयः

पत्रम्

४५ चतुर्थअतिथिसंविभागाशिक्षाग्रतविषये नरदेव-

देवचन्द्रादिकथानकम्

३१९-२६

अतिथिसंविभागस्य स्वरूपम्

३१९

युगाविविक्तस्तुतिः

३२२

४६ द्वादशावर्त्तवन्दनफलवर्णनायां शिवचन्द्र-

चन्द्रदेवकथानकम्

३२६-३१

द्वादशावर्त्तवन्दनकस्य स्वरूपम्

३२६+२८

द्वादशावर्त्तवन्दनकगुणे कृष्णस्य कथानकम्

३२९

वन्दनकविद्यातोपदेशः

३३१

४७ प्रतिक्रमणगुणचिन्तायां सोमदेवकथानकम्

३३२-३६

प्रतिक्रमणस्य स्वरूपम्

३३२

अब्जदृष्टान्तः

३३३

विषयः

पत्रम्

नरदेवादीनां पूर्वभवकथानकम्

३२४

अतिथिसंविभागग्रन्थस्य स्वरूपं तद्विचाराश्च

३२४

अतिथिसंविभागग्रन्थस्य माहात्म्यम्

३२६

प्रतिक्रमणस्य माहात्म्यम्

३३६

४८ कायोत्सर्गविधानचिन्तायां शशिराज-

कथानकम्

३३७-४३

कायोत्सर्गस्य स्वरूपम्

३३७+३८

उदितोदयनरपतेः कथानकम्

३३९

कायोत्सर्गस्य माहात्म्यम्

३४३

४९ प्रत्याख्यानव्यतिरेकचिन्तायां भानुदत्त-

कथानकम्

३४३-४९

विषयः

- प्रत्याख्यानस्य स्वरूपम्
- प्रत्याख्यानफले दामन्नकथानकम्
- प्रत्याख्यानस्य शुद्धशुद्ध्यादि तन्माहात्म्यं च
- ५० प्रव्रज्यार्थचिन्तायां श्रीप्रभ-प्रभावन्द्र-
कथानकम्
- प्रव्रज्यायाः स्वरूपं समर्थो-ऽसमर्थप्रव्रज्ये च
- सनत्कुमारनाटकप्रबन्धः
शुद्धवर्णनम्

प्रमाणप्रकाशः
अनन्तनाथस्तोत्रम्

पत्रम्

- ३४३
- ३४५
- ३४९
- ३४९-६०
- ३४९
- ३५०
- ३५३

विषयः

- प्रव्रजितं प्रति गुरोः अनुशिष्टिः
- प्रव्रज्याप्रतिपत्तिनिषेधविषयकं चार्चिकम्
- आत्मानुशासनम्
- संलेखनायाः स्वरूपम् अतिचाराश्च
- संस्तारकप्रव्रज्या
- प्रशस्तिः
- ग्रन्थोपसंहारः

पत्रम्

- ३५५
- ३५६
- ३५७
- ३५८
- ३५९
- ३५९
- ३६०

स्तम्भनकर्षार्थनाथस्तोत्रम्
वीतरागस्तवः

- १
- ७

कथारत्नकोशस्य शुद्धिपत्रम्

अशुद्धिः	शुद्धिः	पत्रम्	पङ्क्तिः	अशुद्धिः	शुद्धिः	पत्रम्
सत्ययासत्य	सत्यया-सत्य	२-१	१३	य इह	य गिहि	६७-१
बहुओ	बहुओ	३-१	१०	घणिणा	त्रणिणा	७०-१
संगं	संगो	१०-२	४	दघौघा	दघौघां	१०२-१
मीसि	मेसि	१०-२	११	एसो	एसो,	११२-१
तहाहभष	तहाभष	३९-१	१०	विश्वस्तः	विश्वस्तः॥	११२-२
कुंहुं	कुहुं	४१-१	१०	प्रतौ	प्रतौ ।	११५-१
सुप्रतन	सुप्रयतन	४८-१	१३	वावा[रा]	वावा[रा]	१२२-१
युपं, सा	युपं सा,	५१-१	१	८॥	॥ ८	१२२-१
शास्विनां	शास्विनां	६१-१	१३	नीरनीकु	नीरनीकु	१३५-१
मृगेन्द्र घृन्दं	मृगेन्द्रघृन्दं	६४-२	१२	चडइ गुणो	चडइ गुणो	१३८-२

पङ्क्तिः ४ ३ ४ ८ १४ १२ २ १४ १० ९

अशुद्धिः	शुद्धिः	पत्रम्	पङ्क्तिः	अशुद्धिः	शुद्धिः	पत्रम्	पङ्क्तिः
विह	विहं	१४१-२	८	मायंगं	मायंग	२०२-२	२
सम्पादम्	सम्पादन	१५०-२	१३	ख०	खं०	२०२-२	१४
लोचना	लोचनौ	१५४-१	१३	आवयं	आवयं	२०७-१	३
स्तत्तत्र यत्नः	स्तत्र प्रयत्नः	१८३-१	१४	वैतो	वैतो	२०७-१	१०
प्र०	खं०	१८३-१	१४	[तद्]व्यति	[तद्]व्यति	२१७-१	१०
यं संपं	पयं संपवं	१८३-१	१४	कृतसंवि	कृतसंवि	२२६-१	१३
विववज्जयं	विवज्जियं	१८४-२	६	०	०	२७९-१	१४
अनिरं वारि	अनिवारि	१९२-१	१३	कुवल्यं-	कुवल्यं-	२७९-१	१४
नयरम्मि	नयरम्मि,	१९३-१	५	पृथ्वीवलयम्,	पृथ्वीवलयम्,	२७९-१	१४
त्कराः-	त्कराः	१९३-१	१४	पिपि	पिपि	२८८-२	१०

॥ णमो त्थु णं समणस्स भगवओ महावीरस्स ॥

सिरिदेवभट्टत्वरिचिरइओ

कहारयणकोसो ।

। पढमो धम्माहिगारिसामन्नगुणवणणाहिगारो ।

देवभद्रस्त्रि-
विरहो

कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।

॥ १ ॥

॥ ॐ नमो जिनागमाय ॥
सम्मत्तपडलयं ।

धडिबिबियणयजणा निलीणंभवभीरुभवलोय व । उम्मुहमऊहनिवहा सिवभवणारोहसेणि व ॥ १ ॥
भीमभवोयहिलंघणसज्जा सज्जाणवत्तंपति व । चरणनहमालिया सहइ जस्स सो जयइ पढमज्जिणो ॥ २ ॥
सुमेणोऽभिरामरूवो चारुपओ सुरहिवयणसयवत्तो । जयइ सिवनयरिपत्थियमंगलकलसो व वीरज्जिणो ॥ ३ ॥
स जयइ पुणो वि दुज्जयकसायसरहोलिविहलिउच्छाहो । लंछणछलेण भीउ व केसरी जं समल्लीणो ॥ ४ ॥
भवचारयबंधं बंधुणो व अँवणित्तु वोऽवसेसां वि । जिणवइणो मोहमहंधयारहरणम्मि रविणो व ॥ ५ ॥
पासस्स फणामणिणो उम्मुहपसरंतकंतिणो दूरं । विहियावट्टियदीवूसव व तिमिरं हरंतु ममं ॥ ६ ॥
जयइ विल्लंसंतनिम्मलमऊहमंडलपसाहियसरीरा । पग्गहियपारिवेस व ससिकला भयवई वाणी ॥ ७ ॥

१ प्रतिविम्बितप्रणतजना निलीनभवभीरुभव्यलोकेव । उन्मुखमयूखनिवहा शिवभवनारोहश्रेणिरिव ॥ १ ॥ भीमभवोदधिलङ्घनसज्जा सद्यानपात्रपङ्क्ति-
रिव । चरणनखमालिका राजते यस्य स जयति प्रथमजिनः ॥ २ ॥ २ अस्यामार्यायां श्लिष्टविशेषणैः वीरो भगवान् मङ्गलकलशेनोपमीयते, तथाहि—सुमनसां-
विदुषां सुराणां चाभिरामं रूपं यस्य एवंविधो भगवान्, कलशपक्षे सुष्ठु मनोऽभिरामं रूपं यस्य । ‘चारुपदः’ शोभनचरणो भगवान्, अन्यत्र चारु पयो-दुग्धं जलं वा
यत्र स चारुपथाः । सुरभि-सुगन्धयुक्तं वदनमेव शतपत्रं यस्यैतादृशो भगवान्, अन्यत्र सुरभि वदने-कलशमुखे शतपत्रं यस्य ॥ ३ दुर्जयकपायशरभावलिक्लि-
तोत्साहः । शरभावलिः-अष्टापदपंक्तिः ॥ ४ अपनयन्तु ॥ ५ ‘सेवा वि इति प्रतौ पाठः ॥ ६ विहितावस्थितदीपोत्सवा इव ॥ ७ विलसन्निर्मलमयूख-

॥ १ ॥

सम्यक्त्वा-
धिकारे नर-
वर्मनुपक-
थानकम् १।

मङ्गलम्

संसिरीया सचादिद्विया य सचाकनंदया सुगया । गुरुणो हरिणो व कुणंतु वंछियं निच्छियं मज्झ ॥ ८ ॥

इत्थं थोयवत्तुइसातथेणं जडो वि जंपेमि । सम्मत्ताइपयत्थपडिवद्धं कहारयणकोसं ॥ ९ ॥

एत्थ य लिणिंदसमयम्मि सम्मया मुत्तिपहपचिचीए । सुमुणी सुसावगो वि य जैहुत्तकिरियाकलावन्नू ॥ १० ॥

सुमुणित्तणं च पायं सुसावगत्तं विणा न संभवइ । फांसियदेसचरित्तो हि सबविरहं पि काउमलं ॥ ११ ॥

सामन्न-विसेसगुणत्तिओ य सुसंसावगत्तणं लहइ । सो पुण सामन्नगुणी नेओ सम्माहदारेहि ॥ १२ ॥

सम्मत्तजुओ १ तहोत्तसंक २ कंखा ३ विगिंछय ४ म्मुक्खो । अविमूददिट्ठि ५ उववूहगो ६ थिरीकरणनिरओ ७ य ॥

वच्छछ ८ पभावणं ९ पंचनमोक्कारपरमभत्तो १० य । चेइय ११ विचपइहा १२ पूया १३ कारावणुज्जुत्तो १४ ॥

जिणदधरक्खगो १४ समयसुइपरो १५ नाण १६ अभयदाई १७ य । साहूवडुंभकरो १८ तह कुगहनिग्गहपहाणो १९ ॥

मज्झत्थो य २० समत्थो २१ अत्थी २२ आलोयगो २३ उवायणू २४ ।
उवसंतो २५ दक्खो २६ दक्खिणो य २७ धीरो य २८ गंभीरो २९ ॥ १६ ॥

मण्डलप्रसाधितशरीरा प्रवृहीतपरिवेषा इव । प्रसाधित-अलंकृत । परितेपः-चन्द्रपरितोवर्ति वर्णोगमनसूचकं अलङ्कृतकम् ॥

१ अत्र स्थितविशेषणैर्गुरवो हरिभिः-वासुदेवैः सहोपमीयन्ते । तथाहि-‘सन्धीकाः’ ज्ञावादित्क्षणीविभूयिताः गुरवः, अन्यत्र तद्भूम्यभिधानयनोयुक्ताः । सत्येन अधिष्ठिता गुरवः, अन्यत्र सत्ययास्यप्रभामापन्त्या युक्ताः । सचकं-सतां समूहः तद्यद्यदकाः गुरवः, अन्यत्र सत् च सत् चकं च-चक्राख्यमायुधं तमन्दनाः, पूर्वज्ज्ञो वा अर्थः । गु-शोभनं गतं-गमनं ज्ञानं देवादिका वां गतिर्थेणां ते एवंविधा गुरवः, अन्यत्र गदाख्यमायुधं येषां ते इति ॥ २ ‘त्युई’ प्रती ॥ ३ उत्तविमल्लयन्तं पदभिदम् ॥ ४ जिनागमे ॥ ५ यथोष्णकिमावलापकः ॥ ६ स्पृष्टदेवचारित्रः ॥ ७ सुसाधं प्रती ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ २ ॥

इंदियजई ३० अपिसुणो ३१ परोवयारी ३२ तहा विणयजुत्तो ३३ । इय तेत्तीसमिमेसुं नरवम्ममाई य दिट्ठता ॥ १७ ॥
सामन्नगुणाणुगओ विसेसगुणधरणधीरयमुवेइ । ते य इह विसेसगुणा जीववहविरमणाईया ॥ १८ ॥
जीववह १ अलिय २ परदव ३ जुवइवज्जण ४ परिग्गहपमाणं ५ । दिसिमाण ६ भोगउवभोग ७ ऽणत्थदंडवयं ८ चेव ॥
सामाइय ९ देसंवगासियं च १० पोसहवयं ११ अतिहिदाणं १२ ।
वंदण १३ पडिकमणं १४ काउसैग्ग १५ संवरण १६ पवज्जा १७
एए हि विसेसगुणा दिट्ठता एसु जन्नदेवाई । अन्नंय-वइरेगेहिं जाहासंखेण नायवा
जह सोहइ भूखुद्धीए चित्तकम्मं थिरं च होइ चिरं । सामन्नगुणाणुगए तह पुरिसम्मिं विसेसगुणा ॥ २२ ॥
उवलक्खणं च एए एयंरूवाडरे वि विन्नेया । सामन्न-विसेसगुणा संखेवेणेह वुत्ता वि
सम्मत्तगुणेण य पाउणन्ति जीवा न निरय-तिरिएसु । उण्पत्तिमणंतरमवि जइ णो वंद्वाउया पुव्वि
नेव य अंबड्डुपोगलपरियट्ठाओ वि अहियभवभमणं । उक्कोसओ वि संभवइ एत्थ ईसिं पि पुट्ठम्मि
जो पुण सैम्मत्तमिमं चिरकालं कलितेविमलगुणपसरो । फासइ नरवम्मो इव सो पावइ परमसुहनिवहं ॥ २६ ॥
नरवम्मो य नरवई जह सम्मत्तं पुरा समणुपत्तो । जाओ य परमक्खणभायणं तह विसामेह ॥ २७ ॥

१-धोरताम् ॥ २ देसावं प्रती ॥ ३ उस्सग्गं प्रती ॥ ४ चाइं प्रती ॥ ५ अग्यसज्जतिरेक्काग्गाए ॥ ६ भूखुद्धो ॥ ७ एवंरूपाः ॥
८ सामन्नगुणाण य प्रती पाठः ॥ ९ बद्धाद्युक्कर्मणिः ॥ १० अपार्थपुत्तलपरात्ताए ॥ ११ समत्तं प्रती ॥ १२ लिभच्चियलगणं प्रती ॥

सम्यक्त्वा-
धिकारे नर-
वर्मनुपक-
थानकम् १।
सामान्य-
गुणानां
माहात्म्यम्
सम्यक्त्वम्

॥ २ ॥

एतथ जंबुदीवे भारह्वासम्भि वासवपुरि व । रम्मा मागहविसयस्स तिलयभूया अदिट्ठभया ॥ २८ ॥
 अत्थि समत्थदिसाम्भहपत्तपसिद्धी समिद्धजणनिवहा । विजयवई नाम पुरी पैउरागर-नगरपरिकिन्ना ॥ २९ ॥
 नक्खत्तपंतिनिवडणभएण उत्थंभणत्थमिव विहिओ । तुंगो पागारो सहइ जीए कविसीसयसणाहो ॥ ३० ॥
 हिमगिरिगुरुवहुसुरधरबहुईसरदंसणोवल्लोमेण । परिहा तुंगतरंगा मंग व जहि वहि भाइ ॥ ३१ ॥
 जंतथाऽऽउहे चिय गया सुमणोचंधो य मालियघरेसु । आरूढगुणे य धणुम्मि परवहो न उण लोएसु ॥ ३२ ॥
 तव-दाण-नाणवाचारमंगदीसंतसंत-सुइलोया । सययमहा [जा] सोहइ कैयकयजुगनिच्चवास व ॥ ३३ ॥
 पालेइ तं च पणमंतमंति-सामंतलीदपयपीढो । नरचम्मनिवो जयसिरिकरेणुगाऽऽल्लाणथंभो व ॥ ३४ ॥
 जो मयलकलाकोसल्ल-चाग-सत्थत्थचोहपप्पुहेहि । सुगुणेहि सेसभूमीवईण निंदमणं पत्तो ॥ ३५ ॥
 विणयनया तत्तो चिय विणिग्गया निच्छिउयं अंहं मन्ने । पयईण पालणा वि य तत्तुल्ला जं न अन्नत्थ ॥ ३६ ॥
 वरवत्थमंडणाओ पयाओ जं तस्स तं किमिव चोअं ? । सुत्तांहारंसुयभूसियाओ जस्सऽरिवहुओ वि ॥ ३७ ॥

१ प्रनुएकलनगरपरिकीर्णा ॥ २ 'यन्न' यस्यां पुन्या आयुषे एव 'मदा' मदाह्वं शलं वसंते, न तु लोकेषु 'मदाः' रोगा दृश्यन्ते । 'मुमनोपन्धः' पुष्पाणा बन्धो मालिकण्टेध्वेष, न ॥ लोकेषु सुमनसा-विदुषां बन्धो दृश्यते । 'परवधः' शत्रुवधः 'आरूढगुणे' सप्रयत्ने पनुयेवावलोक्यते, न पुनः आरूढगुणेषु-प्राप्तगुणेषु लोकेषु 'परवधः' अन्ययन्नाणिचभो विलोप्रयत इति ॥ ३-मग्नदृश्यमानसत्तुचिलोका ॥ ४ 'सततमहा' निरन्तरोत्तमवती 'सततमहा वा' निरन्तरयागमयी ॥ ५ कृतकृत्युगमित्ययाना ॥ ६ त्यागः-दानम् ॥ ७ अहम्मन्ने प्रती ॥ ८ जन्न प्रती ॥ ९ आश्चर्यम् ॥ १० अत्र णिपिचोपेनेन विरोधः प्रतिपाद्यते, तथाहि-कथं पिपुनथः मुक्कहारिः अंशुमैत्र भूतिता भवन्ति ? इति विरोधः । तत्परिहारपक्षे तु-मुक्काना हारतुल्यैः-पक्षिसमैः अधुभिः भूयिता इति ॥

देवभद्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ ३ ॥

देव-गुरुप्पडिबद्धो विविचनत्थित्तवायवामोहो । जो समरसेवओगो वि विजियनीसेसरिउचक्को ॥ ३८ ॥
तस्सऽत्थि महुमहस्स व लच्छी नवनलिणपत्तिहुलच्छी । भज्जा सीलाइणुणोहधाम रइसुंदरी नाम ॥ ३९ ॥
रूवविणिम्मवणुकड्डुनिट्टपरमेड्डिणो व सा सिद्धी । दीसइ सुवइ य न जं जयम्मि अन्ना तहा रमणी ॥ ४० ॥
कयंबुहतोसो नीईविसारओ सारओ व रयणि यरो । कुवलंयजणियाणंदो य से सुओ अत्थि हरिदत्तो ॥ ४१ ॥
कुम्मस्स व तस्सुवल्लभपरमअवट्ठभगाढपरिसुद्धो । ...सह.....सेसो, व धरइ गरुयं पि भूमारं ॥ ४२ ॥
सुकुलुगया विणीया दक्खा सँत्थत्थपारया धीरा । पडुभत्ता मइसागरपमुहा से मंतिणो जाया ॥ ४३ ॥
आरोवियरज्जभरो य तेसु बुहसलहियं उचियसमयं । विसयसुहं भुजंतो कालं वोलेई स महप्पा ॥ ४४ ॥
अह अन्नया कयाई तस्स सभाए सुहासणत्थस्स । धम्मकहा परिवट्टइ.....रं राया ॥ ४५ ॥
एगेण तत्थ भणियं लोगविरुद्धाण वज्जणेण सया । दक्खिन्नेणं दुहियाणुकंपणेण य परो धम्मो ॥ ४६ ॥
अन्नेण पुणो भणियं को धम्मो ? किं व तस्सरूवं ? ति । को वा तप्फलभोई ? सच्चमिणं ? कप्पणामेत्तं ? ॥ ४७ ॥

१ विविक्तानास्तिवत्वादव्यामोहः । विविक्त-त्यक्त ॥ २ श्लिष्टविशेषणेन विरोधोऽत्र—यः समरसे शमरसे वा उपयोगवान् कथमसौ विजितनिःशेषरिपुचक्रो भवति ? इति । समरे-शुद्धे सोपयोगः—सावधानः राजधर्मत्वाद् अत एवासौ विजितनिःशेषरिपुसमूहो वर्त्तत इति विरोधपरिहारः ॥ ३ 'यवहुतो' प्रती पाठः । चन्द्रपक्षे कृतः दुधस्य-ग्रहविशेषस्य तोषो येन । पुत्रपक्षे तु बुधानां-पण्डितानामिति ॥ ४ 'यनिय' प्रती ॥ ५ चन्द्रपक्षे कुवलयाणां- रात्रिविकासिकमलानां जनित आनन्दो येनेत्यर्थः, कुमारपक्षे पुनः कुवल्यस्या-महीचल्यवर्तिलोकस्योत्पादितानन्द इत्यर्थः ॥ ६ कुंकुमं प्रती ॥ ७ शस्त्रारणाः शास्त्रार्थपारणधेत्यर्थः ॥ ८ बुधश्चाधितम् ॥ ९ व्यतिक्रामति ॥

सम्यक्त्वा-
धिकारे नर-
वर्मनृपक-
धानकम् १ ।
रतिसुंदरी-
राज्ञी हरिद-
तो शुवराजः
मन्त्रिणः

॥ ३ ॥

जपियमवरेणमिमं मोक्षं नियनिकुलकमाणुगं । दिष्टगुणं..... ॥ ४८ ॥
 अन्नेण पुणो भणियं विहि-पंडिसेहपहाणसत्थुचं । सलहंति धम्मतत्तं न सवुद्धिविकप्पणामेत्तं ॥ ४९ ॥
 अवरेण पुणो वुत्तं सत्थाणि बहूणि भूरिसंधारा । बहुरूवा मयमेया को सम्मं सुणइ धम्ममिह ॥ ५० ॥
 इय पत्तधम्मगोयरवियारत्तरसरमीरत्तिप्यंतो । संसय..... ॥ ५१ ॥
परमपुरिसत्थो । आरोविओ य सो कहमिमेहिं महसंसयतुलाए ? ॥ ५२ ॥
 संभवइ निरभिधेयो न सबहाऽऽगासकुसुममिव एसो । आचालगोच-विलयाविबुहाइपविचिंदमणओ ॥ ५३ ॥
विकहाविवित्त..... ॥ ५४ ॥
गयघडारूढपरिविह.....तुरयजोहं पप्प भुंजंति रत्तसिरि ॥ ५५ ॥
 अन्ने तप्पुरओ चिय पेरिस्समुल्लसियभूरिपस्सेया । किच्छकयपाणवित्ती जह..... ॥ ५६ ॥
भोयणं केइ ॥ ५७ ॥
 अन्ने य धैरा धरमणलद्धपज्जुसियतुच्छमाहारं । एगामिणो दिणंते भुंजंति महादुहुविग्गा ॥ ५८ ॥

१ 'प्यडि' प्रती । विधिप्रतिषेधप्रधानशालोकम् । विधिप्रतिषेधो-उत्सर्गपवादो ॥ २ 'भूरिसंधाराणि' भिक्षुभिन्नतत्त्वनिर्णयिकानि ॥ ३ आलाचगो° प्रती ॥ ४ परिश्रमोद्भूतभूरिप्रस्वेदाः 'कृच्छ्रकृतप्राणपृत्यः' कटेन कृतानीविकाः ॥ ५ गृहाद् गृहप्रमणलब्धपर्युपितनुच्छम् आदारम् ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ ४ ॥

निरुवमरूवोहामियमयरद्वयकित्तिणो जणा एगे । सइ दिति लोयलोयणकुमुयवणाणंदमिदु व ॥ ५९ ॥
अन्ने य सास-जर-कास-कोढै-खयखुन्नखीणसवंगा । निवेयमपुवं दिति वत्तसवणे सपिउणो वि ॥ ६० ॥
पीणपओहरहरिणच्छिपरिगया गीयमाणगुणनियरा । जम्मगिरदिन्नधणा एगे विलसंति जाजीवं ॥ ६१ ॥
अवरे य रुंठ-दुच्चिडपंसुलीदिन्नकडयडाडोवा । ओवाइयमग्गियमच्चुणो य चिड्ढंति झुसिरवरे ॥ ६२ ॥
इय तुल्लमणुयभावे वि भिन्नभिन्नोवलल्लसुह-दुक्खं । न घडइ जैयवइचित्तं घम्मा-धम्मं विणा सम्मं ॥ ६३ ॥
ः....मणुड्डाणमिमाण साहगं सुदुबुद्धिणा नेयं । नजइ य तं च सत्थत्थकुसलहियसुगुरुवयणाओ ॥ ६४ ॥
सुगुरू वि गेरुयचिरभवसमुवज्जियसुकयपगरिसवसेण । गंवि सुगविडो चिंतामणि व कट्टेण दट्ठवो ॥ ६५ ॥
एवं परिभावितस्स तस्स पाओसियं नरिंदस्स । पलयधणगज्जियं पिंवे गंभीरं वज्जियं तूरं ॥ ६६ ॥
अह ईसिंचलियसुललियपंकयदलं दीहरच्छिणा रत्ता । सब्बज्जोऽणुत्तातो कयप्पणामो गओ सगिहं ॥ ६७ ॥
एत्थंतरम्मि सिरइयपाणिक्कोसो नमंसिउं रायं । विन्नविउं पारदो पडिहारो देव ! निसुणेह ॥ ६८ ॥

१ निरुपमरूपाभिभूतमकरध्वजकीर्तयः ॥ २ सदा ॥ ३ 'कोट्टमखयकलुन्नं' प्रती ॥ ४ नातश्रवणे स्वपितुरपि ॥ ५ गन्मार्गेणशीलदत्तभगाः ॥
६ रुदुदुच्चिडं प्रती । रुदुदुधेष्टपांशुलीदत्तकडकाटोपाः । उपयानितेन मार्गितमूलवत् तिष्ठन्ति शुपिरगृहे ॥ ७ जगद्देशिचयम् ॥ ८ ज्ञायते च
तच्च शास्त्रार्थकुशलहितसुगुरुवचनात् ॥ ९ गुरुकचिरभवसमुपाजितसुकृतप्रकर्षवरोन ॥ १० 'गवि' पृथ्वायाम् ॥ ११ पिव इति स्वार्थकमव्ययम् ॥
१२ ईषक्कलितसुललितपङ्कजदलदीर्घाक्षिण ॥ १३ 'दलं दी' प्रती ॥ १४ 'जणाणु' प्रती ॥

सम्यक्त्वा-
धिकारे नर-
वर्मनृपक-
थानकम् १ ।

॥ ४ ॥

तुम्हाण पियवयस्सो दूरदिसागमणवड्डिउकट्ठो । चिंहुइ दहुं देवं पडिरुद्धो बाहि किं किंचं ? ॥ ६९ ॥
रत्ना पयंपियं पेससु त्ति तो सो विमज्जिओ गेण । संपत्तो रायसहं सहसिमवल्लोइओ रत्ना ॥ ७० ॥
सो एस मयणदत्तो पियमिच्चो कह चिरागतो एत्थ ? । सायरकयप्पणामोडवगगहिओ तयणु ससिणेहं ॥ ७१ ॥
आसणमासीणो पुच्छिओ य पियमिच्च ! कत्थ कत्थ तुमं । एत्थिकालं भमिओ ? किं दिट्ठमुवज्जियं किं वा ? ॥ ७२ ॥
तेणं पयंपियं देव ! लाड-मरहट्ट-गोड-सोरट्ठा । पारित्त-मलय-मालव-वेरागर-सिंधुसोवीरा ॥ ७३ ॥
कासी-कोसल-नेवाल-कीर-जालंधराइणो देसा । भमिया विचिचनेवत्थघासिनरनियपरिकित्ता ॥ ७४ ॥
दिट्ठा य तुंगसुरभवणसमो[.....]सरिसराइणोडणे । चोओणि य ताणि न जाणि साहिउं पि हु तरिअंति ॥ ७५ ॥
अत्थो य अज्झितो बहु कुवेरकोसाइरित्तवित्थारो । तह तिहुयणिफसारो एगो एगावलीहारो ॥ ७६ ॥
तस्स य लाभो पुहईए नाह ! नीसेसअच्छरियपवरो । नो कस्स कस्स चित्तं पकुणह विम्हयरसाउलियं ? ॥ ७७ ॥
अह मंजुगंजिउदाममुस्सरवरम्मपडहपडुपाढं । नच्चिरवारविलासिणि[रण]णमणिक्किक्किणीजालं ॥ ७८ ॥
पेच्छणपमतुच्छसमुच्छलंतसुइसुहयगरुगेयसरं । वारइ रायाडनिलचलियकमलसोभेण सकरेण ॥ ७९ ॥
भणइ य संपह पियमेत्त ! होउं सेसेहिं साहियवेहिं । हारोवलंममेगगचिच्चओ मे निवेएसु ॥ ८० ॥

१ चिंहुइ प्रती ॥ २ वेपः ॥ ३ आधर्म्यणि ॥ ४ कथयिगुमपि हि शक्यन्ते ॥ ५ अथ मंजुगुक्षितोदाममुस्सरवरम्मपडहपडुपाठम् । नत्तेनशीलवार-
विलासिनीरणरन्मणिक्किक्किणीजालम् ॥ ६ पाउं प्रती ॥ ७ प्रेक्षणकमतुच्छसमुच्छलतधुतिसुतादगुरुक्रोयस्वरम् ॥ ८ अलमित्यर्थः ॥ ९ कथयितव्यैः ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरहो

कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।

॥ ५ ॥

सो भणइ देव ! निमुणसु तुम्ह समीवाओ पुव्वाकालम्मि । अत्थोवज्जणहेउं गओ म्हि [हं] पुव्वदेसम्मि ॥ ८१ ॥
वच्चंतो य कंहं पि हु पडिओ हरि-हरिणविसयभीमाए । विडविवणसंकडाए अडवीए दुवइनामाए ॥ ८२ ॥
पुव्वाणिंयं च पाणियमसेसमवि निट्ठियं तहिं तत्तो । सबत्तो वि पयट्ठो पलोइउं सलिलमुवउत्तो ॥ ८३ ॥
जाव कहिं पि न किं पि हु, सुयं व दिट्ठं व तं तथा भीओ । वणसंडमेगमुद्धिसिय पट्ठिओ सिग्घवेणेण ॥ ८४ ॥
दिट्ठो य तत्थ मांयंडमंडलुदामत्तेथपब्भारो । सयमेव पसमरासि व अहव सुस्समणधम्मो व ॥ ८५ ॥
बहुसीससंगओ रामणो व बहुसावओ य विंझो व । कैयजीववग्गरक्खो इंदो व गुणंधरो सूरो ॥ ८६ ॥
तस्स य पुरो समुज्जलजलन्तमणिमउडभासुरसिरगो । पट्ठुंगमंतदिणनाहभूसिओ उदयसेलो व ॥ ८७ ॥
आमल[य]भूलमुत्तिमणहरहारावरुद्धकंठयलो । तारायणपरियरिओ मेरु व सयं विरायंतो ॥ ८८ ॥
एगो देवो नवजोव्वणाए देवीए परिवुडो सम्मं । निमुणंतो जिणधम्मं दिट्ठो य मए सवेरगं ॥ ८९ ॥
मुणिवइणो वयणेहिं सुरहारस्स य फुरंतकिरणेहिं । अमओवमेहिं तण्हा दुँहा वि मह उवसमं पत्ता ॥ ९० ॥
तो जायगरुयभत्ती तिपयाहिणपुव्वयं पणमिऊण । सुरिं सुरं च वंदिय आसीणो हं तयासन्ने ॥ ९१ ॥

१ मार्तेण्डमण्डलोदामतेजःप्राग्भारः ॥ २ रावणो बहुभिः शीर्षैः पुनर्वहुभिः शिष्यैः सज्जतः-परिवृत इत्यर्थः ॥ ३ विन्ध्याचलः बहवः
श्रापदा यत्र, सूरिस्तु-बहवः श्रावकाः-उपासका यस्य ॥ ४ इन्द्रः कृता जीववर्गेण-गुरुवर्गेण रक्षा यस्य, सूरिः पुनः कृता जीववर्गस्य-पड्जीवनिर्कायहपस्य
रक्षा येन ॥ ५ प्रथमोद्गच्छद्दिननाथभूपितः ॥ ६ आमलकस्थूलमौक्तिकमनोहरहारावरुद्धकण्ठतलः । तारागणपरिकरितः ॥ ७ बाह्या आभ्यन्तरा चेति ॥

॥ ५ ॥

सम्यक्त्वा-
धिकारे नर-
वर्मनृपक-
थानकम् १।
मदनदत्तस्य
एकावली-
हारप्राप्तिः

अहं तियसो मंइ वियसियकुचलयदलमंच्छहं खिविय चक्कुं । सुसिणिद्धबंघवम्मि व परितुट्ठो पुच्छए सुहं ॥
 भयं वं ! को एस नरो ? किं वा एयप्पलोयोणे य ममं । जाओ मणपरितोसो ? [तो] खरी मणिउमाहत्तो ॥ ९३ ॥
 भो तियस ! ओहिलोयलपलोयणाऽण्योलियमुणियक्कजस्स । किं सीसंइ तुहं ? तह विहु सुमरणहेउं भणामि इमं ॥ ९४ ॥
 एत्तो पुव्वभवम्मि कोसंघीए पुरीए जयरत्तो । तुममेसो चिय पुत्ता जेट्ट-कणिट्ठा समुत्पन्ना ॥ ९५ ॥
 बालत्तणे वि जणणी दिवंगया पालिया [य] घाचीए । अहिमयकलाकलाचा कमेण तरुणत्तमणुपत्ता ॥ ९६ ॥
 जुवरायपयपाणत्थमन्नया सायरं नरिदेण । दिवंसुय-भूसणदाणओ य सम्माणिआ सम्मं ॥ ९७ ॥
 नायं च इमं सधं सवत्तिजणणीए तयणु कुट्ठाए । नियपुत्तरज्जविग्घं संकंतीए अणज्जाए ॥ ९८ ॥
 कीलिउमुज्जाणं उवगयाण तुम्हाण घोरविसमेस्सं । पच्चइयपुरिसहत्थेण दावियं भोयणं किं पि ॥ ९९ ॥
 अहं तदुवभोगउं खिय तुवमे रुंभंभत्तेयणाऽऽसीणा । पंढमित्तुयपल्लवमणहरस्स कंकेल्लिणो मूले ॥ १०० ॥
 तत्थेव य विहिवसओ दिवायरो नाम तक्खणं माहु । गरुलोववाइयं सुत्तमत्तमं गुणिउमाहत्तो ॥ १०१ ॥
 तम्मि य गुणिज्जमाणे गरुलाहिवईं ऊरंतगरुलवओ । मणिमउडमासुरसिरो समागओ वंदिउं सोहुं ॥ १०२ ॥
 तस्स य माहप्पेणं विसं तमं पिव विरोयेणाहिहयं । नहुं झड त्ति तुवमे समुट्ठिया सुत्तवुद्ध व ॥ १०३ ॥

१ मयि ममोपरीत्यर्थः ॥ २ समानम् ॥ ३ अनलीकं-सत्यम् ॥ ४ 'क्षिप्यते' कथ्यते ॥ ५ -मिश्रम् ॥ ६ रुच्यमान- ॥ ७ प्राथमिक- ॥
 ८ 'स्फुरत्स्वरुच्यमाः' स्फुरत्स्वरुच्यपक्षिचक्रः ॥ ९ साहू प्रतो ॥ १० विरोचनः सूर्यः ॥

देवभद्वरि-
विरहो

कहारयण-

कोसो ॥

सम्मच-

पडलयं ।

॥ ६ ॥

परियणपरिकित्तियविसवियारविन्नायजणणिवुत्तंता । लक्खियमुणिमाहप्पा य निवडिया साहुचलणोसु ॥ १०४ ॥
भणिया य गरुलवड्डणा भो ! तुब्भे सुकयभायणं नूणं । जं एस अमयमुत्ती मुणिवसभो कह विइह पत्तो ॥ १०५ ॥
इहरा संवत्तिजणणीदावियविसवेयणाअभिहयाणं । धम्म-डत्थविरहियाणं मरणं तुब्भं लहुं हुंतं ॥ १०६ ॥
अज्ज वि किं पि न नहुं जइ मह बुत्तं करेह ता एयं । चिंतामणिं व साहुं आराहेअह पयत्तेण ॥ १०७ ॥
इय तेऽणुसासिऊणं साहुं अभिवंदितं च गरुलवड्डं । मेहम्मि व भूमीए तिरोहिओ विज्जुपुंजो व ॥ १०८ ॥
तुब्भेहिं चित्तिं तो एत्तो जुत्तं न नियघरे वसितं । दुवल्लिसियाइं दीसंति जत्थ नियगाण वि य एवं ॥ १०९ ॥
अहवा घरवासवसंगयाण वारिं गयाण व गयाण । ते केऽणत्था जे नाऽऽवडंति वडविडविवित्थारा ॥ ११० ॥
धन्नो एस महप्पा साहू घरपंजराउ निकलामितं । जो धरियसुद्धपक्खो विहरइ वसुहं विहंगो व ॥ १११ ॥
अम्हाण वि जुज्जइ इन्दि एयं पवहणं दहं वेत्तुं । दुहवारि-मच्चुमयरं उत्तरितं भवमहाजलहिं ॥ ११२ ॥
एवं विभावित्तं नमिऊण मुणिं च परमभत्तीए । उज्झिय कालक्खेवं दिक्खवड्डुमुवड्डिया दो वि ॥ ११३ ॥
जोगगयमुवलब्भ तवस्सिणा वि पवाविया चरिय चरणं । मरिऊण तओ जाया देवा सोहम्ममक्कप्पम्मि ॥ ११४ ॥
विज्जुप्पभनामो एस भो ! तुमं विज्जुसुंदरो य इमो । नवरं एसो चवित्तं विजयवड्डं वरपुरीए ॥ ११५ ॥

१ सकयं प्रती ॥ २ सपत्तीजननीदपितविषवेदनाभिहतयोः ॥ ३ वारिगत्तानामिव गजानाम् ॥ ४ विडविडविं प्रती ॥ ५ साधुः 'धृतशुद्धपक्षः'
धृतशुद्धचारित्रधर्मपक्षः; विद्वजः धृतशुद्धपतत्रः ॥ ६ 'यपव' प्रती ॥ ७ चरित्वा ॥ ८ 'च्युत्वा' मृत्वा ॥ ९ 'ई पव' प्रती ॥

जाओ वणियस्स सुओ गुणवंतो नाम मयणदत्तो चि । अत्थञ्जणत्थमिहं पत्तो ता जाय तं दिट्ठो ॥ ११६ ॥
पुग्गमावज्जियगुरुसिणेहओ एयदंसणे य तुमं । हरिसं गओ सि एयं तं जं पुट्ठं निमित्तं चि ॥ ११७ ॥

इय सो सोचा देवो विन्नायजहट्ठियत्थवित्थारो । देइ महं नेहेणं 'तं नियमेगावलीहारं ॥ ११८ ॥
पुच्छइ य गुहं भालयलठवियकस्संपुडो पयत्तेण । भयवं ! निदा अरई सुरतरुंको य एमाई ॥ ११९ ॥
असिवाइ जीवियवं मह तुच्छं निच्छियं निवेयंति । ता कहसु कत्थ जम्मो होही ? कह वोहिलामो य ? ॥ १२० ॥
भणिओ गुरुणा चविउं एत्तो तं भारहस्मि मगहाए । विजयचईए पुरीए नरवम्मनराहिवस्स सुओ ॥ १२१ ॥
हरिदत्तो चि भविस्ससि बोहिं पुण मयणदत्तदिअस्स । हारस्स दंसणेणं लहिहसि इय गुणिय तवेलं ॥ १२२ ॥
देवो गओ संधामं मए वि विम्हइयमाणसेण गुरू । पुट्ठो पट्ठु ! साहिप्पउ इमस्स हारस्स उप्पत्ती ॥ १२३ ॥

जंपइ गुरू सुणिअउ पुवं किर विज्झगिरिवरतलम्मि । पुरमत्थि सयदुवारं तत्थाऽऽसो पूरणो सेट्ठी ॥ १२४ ॥
सो काऊण सुत्तिक्खं तावसदिव्खं पवज्जियाणसणो । मरिउं जाओ चमरो सुरेसरो चमरचंचाए ॥ १२५ ॥
सो य कहिं पि पलोयइ जा उट्ठं ता पवट्ठियामरिसो । पेच्छइ सक्कं सीहासणट्ठियं नियसिरस्सुवरिं ॥ १२६ ॥
पुरओ पयट्ठनट्ठं सोहम्मसभाए वट्ठमाणं च । सांमाणिय-तायत्तिस-रक्ख-परिसापपरिक्खत्तं ॥ १२७ ॥

१ तन्त्रियं प्रती ॥ २ अल्पम् ॥ ३ भणितं प्रती ॥ ४ पत्तो प्रती ॥ ५ स्वस्थानम् ॥ ६ कथ्यताम् ॥ ७ सामानिक-आयाजिना-आत्मरक्षक-पर्यस्परिशिप्तम् । परिशिप्तं-परिवृतम् ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरहो

कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।

॥ ७ ॥

अहह ! कहं सीसोवरि चिट्ठइ धिट्ठो ममावि इह एसो ? । अहवा अदिट्ठफुरिए को काउं किं न उज्जमइ ? ॥ १२८ ॥
ता अवणेमि सुदुब्बिणयविडविणो फलमिमस्स मिन्दिह पि । कालविलंबो नीइयं वीरवितीण न हु जुत्तो ॥ १२९ ॥
इय गुरुयरोससरंभनिब्भरायंविरच्छिहोहेहिं । कुंकुमरसलितं पिवं कुणमाणो भवणभित्तिभरं ॥ १३० ॥
निक्खित्तकमलपयरं व महियलं सबओ य दंसितो । निर्धत्तितो गयणं झड त्ति कयअकालसंज्झं व ॥ १३१ ॥
एगावल्लिहारविशयमाणवच्छत्थलोऽमलदुकूलं । पेरिहिय परिहारयणं पहरणमवि गरुयमादाय ॥ १३२ ॥
सोहम्ममतियसणाहं पडुच कयतिवसमरसंकप्पो । नीहरिओ सपुरीओ तणं व तिजयं च पेहंतो ॥ १३३ ॥
कुडिला कज्जाण गइ त्ति कह वि सकेण निजियस्स ममं । को सरणं ? ति विभाविय ओहिन्नाणं पडंजेइ ॥ १३४ ॥
तो सुंसुमारपुरपरिसरम्मि सरणिकसुंदरं वीरं । उस्सगगयं पेहइ गयसो गमसो गसाहितेले ॥ १३५ ॥
तो पवणविजइणीए गईए गंतूण पणमिउं वीरं । नाह ! तुह पायपउमप्पभावओ वंछियं होउ ॥ १३६ ॥
इय काऊणाऽऽसंसं कैयजोयणसयसहस्सकसिणंगो । महया संरंभेणं वचंतो सुरपुरं पत्तो ॥ १३७ ॥
पउमवरवेइयाए ऐयं अन्नं पयं हरिसमाए । ठविऊण मुकसंको सक्कं अक्कोसिउं लग्गो ॥ १३८ ॥

१ अदृष्टपराक्रमे अदृष्टे वा-भागे स्फुरिते इत्यर्थः ॥ २ मकारोऽत्रालक्षणिकः ॥ ३ नीत्या ' वीरवृत्तीनां ' पराक्रमवताम् ॥ ४ गुरुकरोषंसंरम्भ-
निर्भराताम्राक्षिभैः ॥ ५ पिव इवार्थे ॥ ६ 'निर्वर्तयन्' कुर्वाणः ॥ ७ परिघाय, परिघरन्तम् ॥ ८ कायोत्सर्गस्थितं प्रेक्षते गतशोकम् अशोक-
शाखितले ॥ ९ 'तलो प्रतो' ॥ १० कृतयोगनशतराहस्यकृत्स्नाङ्गः ॥ ११ एकम् अन्यं पादम् ॥

रे रे चमराहम ! कह कहहि जाओ तुहाऽगमणविमओ । सलभस्म व दीगसिहाए मह राहाए ? ति जंपित्ता ॥
 सुरवइणा रोमभरेण तरुणरत्रिचिन्तलम्बदुपेक्खं । पक्खित्तं कुलिसं तस्स हणणहेउ महावेगं ॥ १४० ॥
 अह तं इंत दहुं सममभिमाणेण संकुडियकाओ । हेडुमुहो उट्टुफ्फो वीरं पइ पट्ठिओ चमरो ॥ १४१ ॥
 ता एवकूणिणो वच्चिरस्स कंठाओ से चुओ हारो । वीरियसारो व जसो व अहव सुरत्तवाउ व ॥ १४२ ॥
 एसो य निवडमाणो हारो चिज्जुप्पभेण संपत्तो । कीलत्थमुवगणं एत्तो संखेज्जदीवम्मि ॥ १४३ ॥
 एवं निमामिज्जं हारुप्पत्तिं अहं महाराय ! । देसेसु चिर भमिओ काऊणऽत्थज्जणं वलिओ ॥ १४४ ॥
 पणुवीसवञ्जरेहिं तुमए मह देव ! दंसणं जायं । जाओ य सुरो स सुओ अन्नो वा तुज्ज ? नायवं ॥ १४५ ॥
 रत्ता पयंपियं चक्खुगोयरे कोऽणुमाणवाचारो ? । कीरउ दंसणमन्नोन्नमिन्नि हरिदत्त-द्वाराणं ॥ १४६ ॥
 अह तुरियवेगधावियपुत्तिसेहिं राय-वणिनिउत्तेहिं । रायसुओ हारो वि य सहाए तवेलमुवणीओ ॥ १४७ ॥
 आसीणो रायसुओ पारद्वाऽणोगहा कहुल्लावा । दसदिससुओयंतो य दंसिओ अवसरे हारो ॥ १४८ ॥
 अह हारदंसणाओ ईहा-ऽणोहाइपहपयडुस्स । जायं जाईसरणं झड ति हरिदत्तकुमरस्स ॥ १४९ ॥
 चिरपवजा तियसत्तणं च हारप्पयाणवुत्तंतो । विन्नाओ सबो वि य जहट्ठिओ सुमिणदिट्ठो व ॥ १५० ॥

१ 'वसहा' प्रतौ ॥ २ 'दुपेक्खं' प्रतौ ॥ ३ 'एत्थं' प्रतौ पाठ ॥ ४ 'अजितु' गमनशीलस्य ॥ ५ अरत्तवाहः ॥ ६ सप्पत्तो प्रतौ ॥
 ७ अहम्महा' प्रतौ ॥ ८ 'ए' सह प्रतौ ॥ ९ राजवणिग्नियुक्कान्याम् ॥

देवभद्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ ८ ॥

सम्यक्त्वा-
धिकारे नर-
वर्मनुपक-
थानकम् १।

१° वावारा प्रतो ॥ २ गद न सत्यापयितुम् ॥ ३ °लफडा° प्रतो ॥ ४ °लपुत्त° प्रतो ॥ ५ धर्मनिश्रयच्छेकमतिप्रसरः ॥ ६ भ्रमणशीलभ्रमरशब्दाकुलाः ॥

॥ ८ ॥

सुरभवनवासिय-भासिय-विलसिय-हसिया-ऽऽसियाइं सुमरंतो । नवरं तवेलं मुच्छिओ व जाओ नरिंदसुओ ॥ १५१ ॥
भणिओ य राइणा एत्थ कीस जोगि व रुद्धवावारी । अंतो चिय चिंततो चिट्ठसि ? मह कहसु य निमित्तं ॥
कुमरेण जंपियं ताय ! केत्तियं तुम्ह ए[य] साहेमि । अघडंतवडणपडुओ चित्तो कम्माण वावारी ॥ १५३ ॥
जे कहिउं पि न तीरइ सकइ सको वि जैन सच्चविउं । संसारनडो पयडइ तमिंदयालपफडाडोवं ॥ १५४ ॥
रन्ना पयंपियं वच्छ ! तह वि साहेसु एत्थ परमत्थं । तो तेण मयणदत्तोवइडसरिसं सयल्लमुत्तं ॥ १५५ ॥
जाया य हारदंसणपचयपभवा नरिंदपुत्तस्स । देव-गुरु-तत्तविसया सुद्धा सम्मत्तपडिवत्ती ॥ १५६ ॥
एत्थंतरम्मि रन्ना विभावियं अम्ह सव्वभपुरिसेहिं । धम्मविही नीसेसो संसयमारोचिओ आसि ॥ १५७ ॥
संपइ पुण पुत्तुवइडपुवदिट्ठत्थविहुयमोहस्स । तत्तावलोयकुसला जाया पुत्तेहिं मह दिट्ठी ॥ १५८ ॥
एसो य सुओ पुत्तेहि नूण संपाडिओ ममं विहिणा । कहमन्नह हुंतो धम्मनिच्छयच्छेयमइपसरो ? ॥ १५९ ॥
एवंविहसंजोगो य जायए भाविभूरिभदाणं । कप्पतरुसंगमो इव महल्लकल्लणकलियाणं ॥ १६० ॥
इय जाव निवो पसरंतहरिसरोमंचंकुइयकाओ । अच्छइ ता आंगंतु विन्नत्तो दारपालेण ॥ १६१ ॥
देव ! कुसुमावयंसाभिहाणउज्जाणपालगो तुम्ह । दंसणकंखी चिट्ठइ रायाऽऽह लहुं पवेसेहिं ॥ १६२ ॥
अह भूमिरभमररोलाउलाउ दाऊण बउलमालाओ । उज्जाणपालगो भूमिवालमेवं पयंपेइ ॥ १६३ ॥

पुरे-नगर-खेड-कव्यड-मडवपमुहेसु सन्निवेशेसु । विहरंतोऽणुक्कमसो गुणंघरो स्वरिह पत्तो ॥ १६४ ॥
 बुत्तो य देव ! कुसुमावयंसउजाणमज्झभागम्मि । तित्थस्स व तस्स य दंसणं च जुअह तुहं काउं ॥ १६५ ॥
 राया वि तेक्खणक्खुडियनिचिडनिगडो व लहुयहुयदेहो । सिंहासणाओ सिग्घं समुट्ठिओ हट्ठ-संतुट्ठो ॥ १६६ ॥

जंपइ य मयणदत्तो देव ! महप्पा स एस सुणिसीहो । जस्स पुरा तुह पुरओ सवित्थरा पयडिया वत्ता ॥
 सो एस कामधेणू स एस चिंतामणी महाभागो । सो एस अमययुट्ठी दट्ठवो ता लहुं चेव ॥ १६८ ॥
 इय तव्वयणाऽऽयन्नणपमोयभरनिम्भरा कुमारपट्टहा । सहसा सहा गुरूणं नमंमणुक्कंठिया जाया ॥ १६९ ॥

अह तक्खणसज्जिपजयकरेणुमारुहिय विहियसिगारो । धरियधवलायवत्तो ढलंतससितेयवरचमरो ॥ १७० ॥
 अमरेसरो व राया करि-हरि-रह-जाणं गयजणाणुगओ । महइए विभूइए विणिग्गओ वंदिउं स्सरि ॥ १७१ ॥
 पत्तो उजाणमहि उज्झियकरि-रायैचिधसिगारो । भत्तीए जहविहि वंदिऊण धरणीए उअविट्ठो ॥ १७२ ॥

भेणिओ गुरुणा नरवर ! संसारे सारमेत्थ मणुयत्तं । तंत्थ वि नमंतसामंत-जाणवयं भूमिनाहत्तं ॥ १७३ ॥
 तं पुण धम्मस्स फलं धम्मस्स य मूलमेत्थ सम्मत्तं । देवे-गुरुत्तंचंसुनिरुत्तनाणओ तं च होइ फुडं ॥ १७४ ॥

१ सुरं प्रतो ॥ २ 'स्स य तस्स व-दं' प्रतो ॥ ३ तत्क्षणसण्डित्तनिविदनिगडः ॥ ४ 'णक्य प्रतो ॥ ५ 'यचिधसि' प्रतो ॥
 ६ भणिउं प्रतो ॥ ७ तत्त वि प्रतो पाठ ॥ ८ नमत्तामन्तजनपदं नमत्तामन्तजनत्रज वा ॥ ९ देवगुरुत्तरसुनिधित्तज्ञानतः ॥
 १० 'त्तनिसुरु' प्रतो पाठ ॥

देवभद्वरि-
विरहो

कहारयण-
कोसो ॥

सम्मत्त-
पडलयं ।

॥ ९ ॥

देवो ये कोह-मय-माय-लोह-रह-अरह-हास-भयमुक्तो । सोग-दुगुंछा-चिंता-विर्साय-अन्नाणपरिहीणो ॥ १७५ ॥
मिच्छत्त-पमाय-सिगेह-मयण-निंदाइदोसरहिंणो । तारेउमलं अप्पा परं च पोउं व भवसिंधु ॥ १७६ ॥
करुणामयमयरं निरंजणं जिणवरं विमोत्तूण । नडन्नत्थ देवबुद्धी जायइ सुंमिणे वि सुमईण ॥ १७७ ॥
रागाइणो हि दोसा पम्भुण देवाणमवि य जइ संति । ता को पसु-देवाणं भेओ तुल्लम्मि दोसम्मि ॥ १७८ ॥
इ[य] सुपरिक्खियनिरुवमसुविमुद्धगुणोहगेहभूयम्मि । देवम्मि देवबुद्धी उप्पज्जइ पुन्रवंताण ॥ १७९ ॥
देवो वि नवरि नज्जइ गुरुवइद्धो गुरु य सुस्समणा । वयल्लक्क-कायल्लकाइविहिजुया समिइ-गुत्तिपरा ॥ १८० ॥
परउवयारपहाणा संत्तणुरुवं संयं पि जयमाणा । अणुयत्तियसह-असहाइसेहवग्गा निरुव्विग्गा ॥ १८१ ॥
निग्गाहियकुग्गहा परउवग्गहा मुणियस-परसत्थत्था । समययाणुरुवजुंजियउस्सग्ग-डववायवावारा ॥ १८२ ॥
पडिलेहणा-पमज्जणपमुहसमायारिवद्वपडिंवा । आवस्सयाइकिरियारया य विरया पमायाओ ॥ १८३ ॥

१ देवविपयका अष्टादश दोषा अन्यत्र रूपान्तरेणापि दृश्यन्ते—अन्नाण १ कोट्ट २ मय ३ माण ४ लोह ५ माया ६ रई ७ अ अरई ८ अ ।
निंदा ९ सोय १० अल्लियवयण ११ चोरिया १२ मच्छर १३ भया १४ ग ॥ १ ॥ पाणिवह १५ पेम १६ कीलापसंग १७ हासा १८ य जस्स
इय दोसा । अट्ठारस वि पण्डा नमामि देवाहिदेवं तं ॥ २ ॥ २ 'विहाय' प्रती ॥ ३ पोत इत्त ॥ ४ 'करुणागुत्तमकरगृहे' करुणागुत्तसमुद्रम् ॥
५ स्वप्नेऽपि ॥ ६ 'गाहिणो प्रती ॥ ७ शक्तगुणरूपं सदाऽपि यतमानाः । 'अनुवर्त्तितसदाऽसहाइसेहवग्गोः' पालितसमर्थाऽसमर्थोऽदिशिज्यसमूहाः ॥
८ पडउ' प्रती ॥ ९ शतस्यपरशास्त्रार्थः ॥

सम्यक्त्वा-
धिकारे नर-
वर्मनुपक-
थानकम् १ ।
देवतत्त्वम्
गुरुतत्त्वम्

॥ ९ ॥

जह चित्तं तह वाया जह वाया तह समगकिरिया वि । जेसि ते इह साहू माया-मयवज्जियसरीरा ॥ १८४ ॥

एत्थंतरम्मि सद्धो आसधरो नाम भणइ दुवियद्धो । भयवं ! जहुत्तसाहू न संति गुरुणो कंह नेया ? ॥ १८५ ॥
पिडविसुद्धि न तहा कुणंति संकं पि नाऽऽयरंति चिहिं । पासत्थाईहिं समं चैयंति नाऽऽलवण-नमणेई ॥ १८६ ॥
न परूविति य सुद्धं न धरंति यमाणजुत्तमुवसरणं । थेवेसु वि रोगाइसु जह तह सेवंति अचवार्य ॥ १८७ ॥
इय अट्टारससीलंगसहसधरणं विणा कंह समणा ! हुंतु गुरु ? तदभावे कह वा ते वंदणिज्जा य ? ॥ १८८ ॥

भणियं गुरुणा भइय ! मा साहूणं अभावमुल्लवसु । तदभावे धम्मस्स वि नूणमभावो तए इहो ॥ १८९ ॥
मिच्छत्तपउरयाए न नज्जई दाणि देवनामं पि । किं पुण कालोचियसुमुणिविरहओ मग्गविज्जाणं ? ॥ १९० ॥
'पिडविसुद्धि न कुणंति' जं च जुत्तं तयं पि न हु जुत्तं । नियसत्ति-काल-खेत्ताणुसारओ तप्पविसीए ॥ १९१ ॥
''निद्धि-सदभावविरहा सुद्धी तदभावओ वि जं भणियं । सुद्धं गवेममाणो आहाकम्मे वि सो सुद्धो ॥ १९२ ॥
कह नज्जइ अगिगद्धी ? धर-धण-सयणाइसवचागाओ । जं तेसि नाऽऽसि पुवं ते कह ? नणु इच्छचागाओ ॥ १९३ ॥
सुक्करो इच्छाचागो अभावओ चिय, तुमं न किं कुणसि ? । दीणुद्धरणाइसमा तुज्ज वि नो दीसए लच्छी ॥ १९४ ॥

१ दुर्विदग्धः ॥ २ नेय प्रती ॥ ३ शक्यमपि ॥ ४ लज्जन्ति ॥ ५ 'णाहं' प्रती ॥ ६ सुद्धि प्रती ॥ ७ 'हस्सघं' प्रती । अष्टादश-
शीलाजसहसधारणम् ॥ ८ नज्जइ प्रती । शायते इत्यर्थः ॥ ९ कालोच्चियं' प्रती ॥ १० विद्धि' प्रती । गृद्धिवाठभावविरहात् ॥ ११ 'णु
एत्थ चा' प्रती । ननु इच्छालगात् ॥

देवभद्रस्वरि-
विरहओ
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ १० ॥

‘नेवाऽऽयरंति सकं पि’ जं च भणियं तयं पि निस्सारं । आवस्सयाइ किं ते न कुणंति ? जमेवमुल्लवसि ॥ १९५ ॥
अहं विगैहचागमणुखणमुस्सगं कप्पविहरणाई य । सकं पि नाऽऽयरंती कहं नज्जइ सकमेयमहो ! ? ॥ १९६ ॥
सामत्थ-कालदोसा सकं पि कयाइ जायइ असकं । आय-वयतुलणाए तदकरणे विहु न ता दोसो ॥ १९७ ॥
‘पासत्थाईसंगं नमणं च न संगयं’ ति जं वयसि । तं पि हु मिच्छा सिद्धंतवयणओ तप्पविचीए ॥ १९८ ॥
नणु सिद्धंतनिसिद्धं आलवणाई वि किं पुणो नमणं ? । ‘ओसन्नो पासत्थो’ इच्चाईभूरिभणणाओ ॥ १९९ ॥
सच्चमिमं, ता सुत्ते वायनमोकारमाइ किं बुत्तं ? । परियाय-परिस-पुरिसादविक्खओ अहं तयं मूढ ! ॥ २०० ॥
जइ ते फुडं अजोगा ता तन्नमणाइ कीसणुन्नायं ? । कारणओ विहु इहरा पासंडीणं पि तं होउं ॥ २०१ ॥
अहं ते नो जिणल्लिगे का तदवेक्खा हु भावसारत्ते ? । अणुयत्तणा य भणिया तेसिं पि हु जेण वुत्तमिमं ॥ २०२ ॥
अंगीयादाइने खेत्ते अन्नत्थं ठिइअभावम्मि । भावाणुवघायऽणुवत्तणाए तेसिं तु वसियवं ॥ २०३ ॥
इहरा स-परुवयाओ उँच्छोभाईहिं अत्तणो लहुया । तेसिं च कम्मवंधो दुगं पि एयं अणिट्ठफलं ॥ २०४ ॥
ता दवओ उ तेसिं अरत्त-दुट्ठेण कजमासज्ज । अणुवत्तत्थमीसिं कायवं किं पि न उं भावा ॥ २०५ ॥
‘न परूविति य सुद्धं’ एयं पि अदूसनं जहाजोगं । पन्नवणं चिय जुत्तं इहरा दोसो ति जं भणियं ॥ २०६ ॥

१ विकृतित्यागं अनुक्षणं उदत्तार्गं ‘कल्पविहरणादि’ नवकल्पविहारादि ॥ २ ‘विरहणां’ प्रती ॥ ३ इत आरभ्य तिलो गाथा उपदेशपदग्रन्थे क्रमशः ८४०-४१-४२ तम्यः । अंगीतायाकीर्णे ॥ ४ उच्छोभः-आलप्रदानम् ॥ ५ उण भवे प्रती ॥

सम्यक्त्वा-
धिकारे नर-
वर्मनुपक-
थानकम् १ ।

॥ १० ॥

ओमे घडे निहितिं जहा जलं तं घंडं विणासेइ । इय सिद्धंतरहस्तं अप्पाहारं विणासेइ ॥ २०७ ॥
 जोगमा-जोगमपुद्धिय धम्मरहस्तं कहेइ जो मूढो । संपस्स पवयणस्स य धम्मस्स य पचणीओ सो ॥ २०८ ॥
 'न पर्माणुत्तमुचहिं घरिति' एयं पि तुच्छमामाह । असदोवदंसियत्तेण तविहंस्सुवादिनिवहस्स ॥ २०९ ॥
 इहरा वाहुट्टवियं पत्तं एमं तु पडलयच्छन्नं । पत्तामंधकयं पुण धीयं मच्चं अगोअरओ ॥ २१० ॥
 एगंगिय रपहरणं भवे न इन्दि' विसिद्धमुणिणो वि । ता एत्थ पयत्यग्निं पुवे मुणिणो धिय पमाणं ॥ २११ ॥
 'सेवंति य अवचायं' दूसनमेयं पि घडइ नो सम्मं । तविहंसंघयणाईविरहा सुत्तुत्तिओ'ण तथा ॥ २१२ ॥
 सवत्थ, संजमं संजमाउ अप्पाणमेव रक्खेआ । मुचइ अइवायाओ पुणो विसोही न याविरई ॥ २१३ ॥ किंच-
 काहं अछिति अदुवा अहीहं तवोवहाणम्मि य उज्जमिस्तं । गणं व नीईय व सारइस्सं सालंसेवी ससुवेइ मोक्खं ॥
 सीलंगाण वि भावो नेओ सवन्नयणओ चेव । कह भणियमन्नहेमं ? बकुस-कुसीलेहिं जा तित्थं ॥ २१५ ॥
 कालाणुसारकिरियाय त्ति चारित्तिणो पवुचंति । जह कप्पलम्बविरहे रुक्खा मन्नंति लिंवा वि ॥ २१६ ॥
 'अह सम्मममुणियम्मी मुणिम्मि नमणाइ कीरइ कहं ? ति । वभिचारदंसाणाओ एयं पि न सुंदरं जम्हा ॥ २१७ ॥
 छेमत्थसमयवआ ववहारं नयाणुसारिणी सणा । तं ववहारं कुंठं सुज्झइ मवो'वि समईए ॥ २१८ ॥

१ 'आमे' अपक्के ॥ २ 'ज्विहंसुय' प्रती ॥ ३ 'अन्निवा' प्रती ॥ ४ गाथेमोमनिर्दुष्को ४६ तमी ॥ ५ गाथेयं व्यवहारपीठिकायां १८४ तमी ॥

६ संगममु' प्रती ॥ ७ छंपस्यमयवयो ॥ ८ दुर्वेज ॥

जइ जिणमयं पवज्जह ता मा ववहार-निच्छए सुयह । ववहारनउच्छेए तित्थुच्छेओ हवइ जम्हा ॥ २१९ ॥
 तथा—धम्मैज्जियं च ववहारं बुद्धेहाऽऽयरियं सया । तमायरंतो ववहारं गरिहं नाभिगच्छई ॥ २२० ॥
 तो दूसमाए दोसं विभाविउं जत्थ जं पलोएजा । नाणे व दंसणे वा चरणे वा तमुववृहेजा ॥ २२१ ॥
 किंच—नं विणा तित्थं नियंठेहिं नात्तिथा य नियंठिया । छक्कायसंजमो जाव ताव अनुसज्जणा दोण्हं ॥ २२२ ॥
 तहा—जा संजमया जीवेसु ताव मूला य उत्तरगुणा य । इत्तिरिय-छेय संजम निगंगंथ वउसा य पडिसेवी ॥ २२३ ॥
 धीरपुरिसपरिहाणिं नाऊणं मंदधम्मिया केइ । संविगज्जणं हीलंति ताण पयडो इमो दोसो ॥ २२४ ॥
 संतगुणछायणा खलु परपरिवाओ य होइ अलियं च । धम्मे य अवहुमाणो साहुपओसे य संसारो ॥ २२५ ॥
 जइ संपुनं एयं हविज्ज सिद्धी वि ता न बुच्छेजा । एयं पि नो मुणिज्जइ अहो ! महामोहमाहणं ॥ २२६ ॥
 देव-गुरु-धम्म-किरियं पुवं जत्तो वियाणियं ते वि । हीलिज्जंती जइणो ही ही ! अकयन्नुओ लोगो ॥ २२७ ॥
 इय नरवर ! केच्चिरभवुहीवदुविलसियं निसामिहसि ? । साहूहिंतो वि परो मोक्खोवाओ धुवं नत्थि ॥ २२८ ॥
 आगमतत्तं च नरिंद ! सुणसु गयराग-दोस-मोहाण । एगंतपरहियाणं जिणाण वयणं हियं अमियं ॥ २२९ ॥

१ गाथेयं पञ्चवस्तुके १७२ तमी ॥ २ गाथेयमुत्तराध्ययने अ० १-४२ तमी ॥ ३ ततः दुष्पमाया दोषं विभाव्य ॥ ४ तमव प्रतो ॥ ५ गाथेयं व्यवहारदशमोद्देशकभाष्ये ३८९ तमी ॥ ६ आगतत्वं च नरेन्द्र ! शृणु गतरागद्वेषमोहानाम् । एकान्तपरहितानां जिनानां वचनं हितं अभितम् ॥ दृष्टान्तयुक्तिहेतुगम्भीरमनेकभद्रनयनियुग्मम् । आदिमध्यानसानेपु दूरपरित्यक्तव्यभिनारम् ॥

दिष्टुत-जुति-हेऊगंभीरमणेगभंग-नयनिउणं । आई-मज्झ-अवसाणेसु दूरपरिचत्तवभिचारं
सिवेपहरयणपईवं व कुमयपवणप्पणेह्णिणाऽसज्झं । संज्झं व बहुविहाइसयतारतारानिवहजणणे

इय देवम्मि गुरुम्मि य आगमविसए य जायचोहस्स । संकाइदोसरहिया पडियची होइ सम्मत्तं ॥ २३० ॥
एयम्मि पावियम्मि नत्ति तयं जं न पावियं होइ । एयम्मूलाउ चिय महल्लकल्लाणवल्लीओ

अह मयणवत्त-नरवइसुएहिं संजायपरमतोमेहिं । मणियं भयवं ! साहुंप्पसायओ पत्तरिद्धीणं ॥ २३१ ॥
अम्हाणं पि हु पुरओ को एसो साहुदूसणं कुणइ ? । अहवा होयवं एत्थ पुवदुच्चरियदोसेण

ता भयवं ! साहह को पुणेस पुवे भवम्मि हुतो ? त्ति । भुणिययणा जंपियमेगमाणसा भो ! निसामेह ॥ २३२ ॥
एसो सायत्थीए नयरीए गिहवइस्स वं भस्स । पुत्तो नाम कुवेरो त्ति आसि पिउणो य सो रोसा ॥ २३३ ॥

संभूयगणिसमीचे पवइओ "केचिराणि वि दिणाणि । विणय-नएहिं वड्डिय पच्छा परिवड्डियउच्छाहो ॥ २३४ ॥
आवस्सयाइएहुं आलस्सं पइदिणं पि कुणमाणो । गुरुणा सासिज्जंतो सोहहि य कोचमुवइ

ईसिं पि साहुबलियं पेक्खित्ता भणइ निययदुच्चरियं । खलंति न धेवं पि हु परस्स पुण दित्ति उवएसं ॥ २३५ ॥
'बाल-गिलाणार्इणं वेयावच्चं सया वि किच्चं' ति । गुरुणो वि परेसि पन्नविंति न सयं पुण करेति ॥ २३६ ॥

१ 'वामि' प्रती पाठः ॥ २ शिवपरत्नप्रदीपं इव कुमतपवनप्रनोदनाऽसाध्यम् । सन्ध्या इव बहुविधातिशयतारतारानिवहजने ॥ ३ सज्झं प्रती ॥

४ महाकल्याणवक्ष्यः ॥ ५ 'हुपासा' प्रती ॥ ६ मुनिपतिना ॥ ७ कियच्चिराणि ॥ ८ शिष्यमाणः ॥ ९ साहुंहि य प्रती ॥

देवभद्रसुरि-
विरहओ
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ १२ ॥

एमाइदूसणाइं वागरमाणो किलिद्धमण-वयणो । मरिउं असुरनिकाए किन्विसियासुरसिरिं पत्तो
तत्तो चविउं इण्हि सांवयभावं गओ वि एस इहं । पुंवाणुवेहुउ चिय पडुच्च मुणिणो ह्य भणेइ ॥ २४२ ॥
इय सोचा तं सण्टु पन्नविउं ठाविउं च सुहमग्गे । नरवइपमुहा सधे गिहिधम्मो उज्जया जाया ॥ २४३ ॥
कारियजिणवरभवणा, सम्माणियपणइणो मुणियसमया । समणजणपज्जुवासणपराइणा लोगठिइकुसला ॥ २४४ ॥
सविसेसजाणणम्मिं समुज्जया विहयकुमयवामोहा । दक्खिन्न-दयाइगुणन्निया य भववासनिविन्ना ॥ २४५ ॥
इय ते विन्नायजहत्थियत्थसिद्धन्तसारसव्वस्सा । जिणधम्मो रायाई निचलचित्ता दढं जाया ॥ २४६ ॥
सुरी वि सुचिरमणुसासिऊण रायाइणो जहाभिमयं । विहरिउमारद्धो गाम-नयर-पुरमंडियं वसुहं ॥ २४७ ॥
अह अन्नया कयाई सोहम्मसहट्टिएण सुरवइणा । करकलियामलयं पियं ओहीए मही नियंतेण ॥ २४८ ॥
सम्मत्तनिचलमणं मुणिउं तं भूवइं सभापुरओ । भणियं भो भो तियसा ! नरचम्मनराहिवो एस ॥ २४९ ॥
ससुराऽसुरतिजएण वि न चालिउं तीरंए जिणमयाओ । ता एत्तो वि न धन्नो कयपुन्नो वा जँए अन्नो ॥ २५० ॥
सोऊण य वयणम्मिं सुवेगनामो सुरो विचिंतेइ । बालाणं व पहूणं जहतह छैज्जन्ति उल्लावा ॥ २५१ ॥
कहमन्नह नरमित्तो न चालिउं तीरइ त्ति हरिराह ? । अहवा समयेव तहिं गंतुमहं तं परिक्रवामि ॥ २५२ ॥

१ 'पूर्वागुणेभ्यः' पूर्वसन्ध्याद् एव प्रतीत्य ॥ २-परायणा-न्तपराः ॥ ३ 'ठिइ' प्रती ॥ ४ विविद्यकुमुयं प्रती । निवृत्तकृतव्यामोहाः ॥
५ विज्ञातव्यस्थितार्थसिद्धान्तसारवर्षसा ॥ ६ सौभर्मसभास्थितेन ॥ ७ पिव इगार्थेत्तमभ्यगम् ॥ ८ पयता ॥ ९ शक्यते ॥ १० जगति ॥ ११ राजन्ते ॥

चह कसमुनिगररुयो कंदरगमुग्गमणपरियुओ होउं । रायंमणमणुपत्तो दिट्ठो नरयम्मनरयइणा ॥ २५४ ॥
 वन्नुट्ठियो य महमा गंदरिममह पंदिऊण पुट्ठो य । मयं ! साहेह मंहं किं पि इ आगमणकजं ? ति ॥ २५५ ॥
 मुग्गुलिणा भणिं भूमिनाह ! किं संजयाणमिह कजं ? । जेमि मोसम-भोसु नि तुलु भिय चित्तपट्टित्ती ॥ २५६ ॥
 नह रि इ थणुगहत्तए मम किं पि कहेह भूरइ मणह । एत्थंनरम्मि निमियगत्तगहत्थेण केणापि ॥ २५७ ॥
 केण रि इंजरुतेणं केण पि निक्किरत्तिगणिहत्थेणं । ममणेणं पडिरुट्ठो राया रुक्किमरीयाऽऽसु ॥ २५८ ॥
 नट्ठो मि भत्त ठेट्ठो मि अत्त अजं न होमि रे दूडु ! । इय जंपिरेहि तेहि राया मत्तु ष पग्गदिओ ॥ २५९ ॥
 अह इमिहगणिहट्टियउट्ठुउड्डुंरुतंतंरुत्तीहि । धाल्लितेण व मयणं नरयइणा जंपियं एयं ॥ २६० ॥
 भयं ! किमिदंमुंजलसिदिरुणवरिमणगरिन्डमेयं ? ति । ते आहुरे इपट्ठिय ! न मणमि दुण्णिणय ! निद्धम्म ! ॥ २६१ ॥
 मीयंति मद्दामुणिजो दापारो नेर तंति देते पि । सुंजमि य सयं रजं माययायं यदमि कूडं ॥ २६२ ॥
 इय क्कट्टमनिगरिसं तुज्ज पयं संपयं ममपेमो । एयं तुचे तेहि राया पडिभणिउत्ताट्ठो ॥ २६३ ॥
 मयमिसं मव दोमो एमो नारं मयंकरलस्स । जिणमायणस्स कीरद कीम कलंको मुहा एयं ? ॥ २६४ ॥
 एमो लोगो नाही मव भिय एरिमा पुयं ममणा । ता एयंते काउं किमहं पायो न निग्गहिओ ? ॥ २६५ ॥

१ कंदरगमुग्गमणपरि११. भूएण । सज्जकचन् ॥ २ गंदरंय अथ ॥ ३ कट्ठो मि त्री ॥ ४ ईयत्तमविपट्ठित्तीठपुट्ठरुक्कुरस्सागन्तिभि-
 धरयज्ज य ५ इयमउट्ठुकिंभिकरगभेन्महत्तमेतए १ इमि ॥

देवभद्वरि-
विरइओ

कहारयण-

कोसो ॥

सम्मत्त-

पडलयं ।

॥ १३ ॥

ते धन्ना सप्पुरिसा ताण जए निम्मला परं किंती । जेहिं नियजीविण वि जिणसासणमुत्तइं नीयं ॥ २६६ ॥
किं लच्छीए ? किं वा विहलेणं तेण भूवइत्तेण ? किं वा महं विवेगेण ? किं व सत्थत्थवोहेण ? ॥ २६७ ॥
जो हं सिरिजिणसासणलहुत्तसहकारिकारणं जाओ । एत्तो वि जीविणं कलंकपंककिणं किं ? ॥ २६८ ॥
ता होउ जंपिणं पारदं कुणह साहुणो तुस्सिं । एयं चिय पच्छित्तं इमस्स दुबिलसियस्स ममं ॥ २६९ ॥

इय जान निवो सवभावगभवयणाइं उल्लविय मज्जो । जाओ जीवियचागस्स ताव सहस त्ति तियसेण ॥ २७० ॥
सम्मत्तनिचलत्तं ओहीए लक्खिज्जण सविसेसं । हरिसंसियाउ संहरियसयलडमरणवंचेण ॥ २७१ ॥
पयडियनियरूवेणं भालयलाऽसोविओभयकरेण । भणियं भो भो नरवर ! कयमित्तो चित्ततावेणं ॥ २७२ ॥
सम्मत्तथिरत्तं तुह सोहम्मिदेण सुलहियं दूरं । तमसहहिज्जण मए कयमेवंविहमहाडमरं ॥ २७३ ॥
न तुमाहिंतो वि परो सम्मदिट्ठी जयम्मि वि चिसिड्ढो । कह न मही रयणवई जीसे नाहो तुमं जाओ ॥ २७४ ॥

रायाऽह भो महायस ! किं सलहसि मे वराडयत्तमस्स ? । सप्पुरिमरयणभरिए जिणिंदवरसासणसमुहे ॥ २७५ ॥
अह नियसिराउ मउडं फुरंतमणिकुंडलं पेंणामित्ता । कयसविणयप्पणामो तियसो जंपेउमाहत्तो ॥ २७६ ॥

१ °सद्धिकारि° प्रती ॥ २ °द्विगमिताव° इन्द्रकथिताव गंधूतसक्यविप्लाप्रार्वेन ॥ ३ कुन एवंविभनहात्तिप्लवः ॥ ४ आपसे मग कर्त्त-
कतुल्यस्य ॥ ५ अर्पयित्वा ॥

सम्यक्त्वा-
धिकारे नर-
वर्मनृपक-
थानकम् १।

॥ १३ ॥

नृवर ! कुमुदकन्दच्छेदशुभ्रैर्यशोभिस्तव धवलितमेतत् सौधवद् विश्वविश्वम् ।
करतलकमलान्तर्भृङ्गिकेवाऽऽश्रिता श्रीरखिलमपि मिलीनं प्राक्कृतं दुष्कृतं च
तदिह ध्रुवि न भद्रं भावि यन्न त्वयीतः, शिवसुखसखिभावं नीत आत्मा त्वयाऽसौ ।
तव गुणगणनायां सत्प्रवादप्रवृत्तिः, ध्रुवमपरनरेषु द्रागभून्मुद्रितेव
त्वमिह सुकृतभाजामग्रणीः श्रीजिनेन्द्रप्रवचनरमभिन्नास्तद्वयुद्धनिवापि (१) ।
कथमिव न विशुद्धौ दूरनिर्धूतपद्मं, भवति हि भवदंष्ट्रयोर्दर्शनं स्पर्शनं च ?
इति सुचिरमुदात्त-स्फीत-सत्यार्थसारं, स्तवनमनुविधाय प्रेक्ष्यमाणो नृपेण ।
गवलजलदनीलं लक्ष्य[न] व्योममार्गं, क्षगिति सुरनिकेतं स्वं जगमाऽमरः सः
॥ इति श्रीकथारत्नकोशे सम्यक्तत्वाधिकारे नरवर्मनृपकथानकं समाप्तम् ॥ १ ॥

सम्मत्ते पत्ते वि हु तदसुद्धीए न को वि होइ गुणो । ता तविसुद्धिर्मणहं भणामि तेमयाणुसारेण ॥ १ ॥
संकाईया दोसा चउरो वि हु असुहभावसंजणगा । दूरेण वज्जणिजा सम्मत्तविलुंणगा पावा ॥ २ ॥
उववूहणाइया पुण निंदसिया सुंदरा गुणा चउरो । एए इह करणिजा दोसा एए वि विवरीया ॥ ३ ॥

१ ध्रुवं प्रती ॥ २ प्रेक्षमाणं प्रती ॥ ३ गुणे प्रती ॥ ४ जनयाम् ॥ ५ आगमानुसारेण ॥ ६ 'उपपंक्षणादिकाः' प्रसंगानादिकाः ॥

कंखाईण सरूवं नियनियठाणेसु वनइस्सामि । ता संकापयमेव हि वन्निजंतं निसामेह
संसयकरणं संका सा दुविहा देस-संघमेएण । देसे जीवाईणं एक्कं संकेइ किं पि पयं
सवे पुण सवं पि हु दुवालसंगं पि संकेइ विमूढो । किं होज्ज जिणुत्तमिमं ? अन्नेण व केणई विहियं ?
संकाकलंककलुसीभवंतंभयंवतवुत्तत्तस्स । कजे निच्छयसारा कह चिट्ठा घडइ सुविसिट्ठा ?
संदेहदीहदोलाधिरूढचित्तो न साहिउं सको । इहलोइयं पि किसिकम्ममांइ परलोइयं दूरे
संकाविसविलसिरवहुवियप्पखिप्पंतचित्तविन्नासो । इहइं चिय दुहभागी जायइ धणदेववणिओ व
॥ ४ ॥
॥ ५ ॥
॥ ६ ॥
॥ ७ ॥
॥ ८ ॥ किंच—
॥ ९ ॥

तथाहि—अत्थि इहेव जंबुद्दीवे दीवे^३ एरवयखेत्ते कलिंगदेसकुलंगणावयणं व मणोहरवोणियं, कम्मगंथपगरणं व
बहुविहपयइट्ठिइपएसगहणं, धण-धन्नसमिद्धं जयत्थलं नाम खंडं^४ । तत्थ य वत्थवो विसाहदत्तो नाम सेट्ठी । सेणा
नाम [से] भज्जा । दुवे य ताण पुत्ता—संवरो धणदेवो य । दुवे वि य भायरो परोप्परं पिइं वडुता दिणाइं गमिति ।
अन्नया य पिउणा विंचितियं—को इमस्स घरस्स अब्भुद्धारकारी एएसिं होहि ? त्ति परिकखं करेमि, तथो तं परिकखा-

१-भगवदुक्ततत्त्वस्य ॥ २ शङ्काविषविलसनशीलवहुविकल्पक्षिप्यमाणचित्तिविन्यासः । विन्यासः-स्थैर्यम् ॥ ३ वे वरचयं प्रतो ॥ ४ मणोरहवा
प्रतो ॥ ५ मनोहरा वाणी यत्रैतादृग् सुखम्, अन्यत्र मनोहरं वाणिज्यं यत्रैति ॥ ६ बहुविधः प्रकृतिस्थितिप्रदेशैः-एतद्विगयकविचारैरित्यर्थः गहनमेवंविधं
कर्मग्रन्थप्रकरणम्, अन्यत्र बहुविधाः याः प्रकृतयः-प्रजास्तासां स्थितिः-निवासो यत्र एवंप्रकारैः प्रदेशैः-स्थानैर्गहनमिति ॥ ७ धूलिप्राकारपरिक्षिप्तं स्थानं
खेदमित्युच्यते ॥ ८ वडुता प्रतो ॥ ९ परीक्षानिघञम् ॥

निवर्द्धियं कृडुपाहिबन्धे पदद्विज्जण अप्यणा सुहेण निवर्द्धितो निवसाभि सि । पारद्धा परिक्खा, वाहरिया दो वि पुत्ता—अरे !
सुवन्नसहस्रपंचयं धेत्तण वच्चह तुन्मे दो वि विभिन्नदेसेसु, दंसेह अप्पणोडप्पणो दधोवअण[विन्नाण]—न्ति । पडिवन्नं तेहि ।
पग्गहियपभूयमंडा पड्डिया देसंतरं । तत्थ जेद्धो गओ दक्खिण्णावहं, इयरो य उत्तरावहं ।

जेट्ठण कंचीपुरं पत्तेण पारद्धा अणेगदवअणोचाया, कया नरिंदेण समं मेत्ती, उंवयरिउमारद्धो य पवरवत्था-
ईहि । भणिओ य सहाइलोमेण—अहो ! किमेवं निरत्थओ अत्थवओ कीरइ ? किं केण भुयंगम-महीनाह-हुया-
सणा उंवयारेण गहिया विट्ठा ? जेणेवं वड्डिसि । संचरेण भणियं—अरे मूढा ! तुन्मे न जाणह परमत्थं । जेण—

गंतहं रायउले राया तथल्लभा य भइयथा । जइ वि न वि हुंति विहवा नूणंणत्थप्पडीयैरो ॥ १ ॥

जइ पुण धणवयभया न भइझइ भूवई सैइन्नेण । ता ओहिावणठानं नीयाण वि होइ किं चोझं ? ॥ २ ॥

इति विणिन्डिय सवुद्धिवियप्पेण अविगणिज्जण सुद्धजणुहानं तह कह वि पारद्धो ववहारो जह सुखेत्तनिहित्तवीयनिवहो घ
भूरिकलपन्नारो जाओ । पाविया पसिद्धी । रायमल्लफरेण य उस्सिसल्ला वि गहिय-निययलन्नं इन्मो य भूओ अचिरेणं ।

इओ य भणदेवो गज्जेणयं पडुवा वच्चतो आवासिओ एगत्थ सन्निवेसे । आगया य तन्निवासिणो । मग्गिओ
य सो तेहि मंडं । 'अत्थि केत्तिओ वि लाभो' ति दाउमारद्धो पडिसिद्धो-परियणेणं—किमेवं अट्टगणदाणेणं करद्धियं पि

१ 'एप्पणव' प्रती ॥ २ 'उपवरितुम्' सेवितुम् ॥ ३ उपचारेण ॥ ४ 'पास' प्रती ॥ ५ 'सप्पेण' प्रती । 'सप्पेण' निपुणेन ॥ ६ 'अपभ्रज्जास्यानम्'
निन्दयाः स्थानम् ॥ ७ आधर्म्यम् ॥ ८ गजगर्जेण च उच्छृङ्खलादपि गृहीत्वा निजकलभ्यम् ॥ ९ 'ज्जेणयं' प्रती ॥

देवभद्रसुरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ १५ ॥

भूरिलाभं धेवेण हारेसि ? त्ति । तेण भणिंयं—को मुणइ तत्थ लाभो भविस्सइ न व ? त्ति, ता थोवलाभे वि दिट्ठे तंप्परिहारो अजुत्तो—त्ति विणिवंडियं सव्वं । तदुवलद्धदवेण य अनं वेत्तूण पड्डिओ, कालंतरेण पत्तो गज्जणयं । पयड्डो य पच्चक्खपसिद्धं पि संसयारोवणीहिं परिहरिय दवज्जणोवायं तेसु तेसु असारवावारेसु । ‘सच्छंदो’ त्ति उवेहिओ परियणेणं । उवलद्ध- तदभिप्पाएण य उवयरिउमारद्धो सो एगेण नयंरवुत्तेण । तच्छंदणाणुवित्तित्तेणेण य पवत्तो से अभिन्नहिययत्तणं, आय- ड्डियं च तंत्तववएसेण तत्तो धेणं । एवं च तुच्छवित्तो जाओ एसो ।

अन्नया य मरुययरम्मदानसुमणोहरतरुणीकुरुवल्लरीत्रिलुलण-वलण-वलण-डिखोलणखणसंपत्तसौरभा सिसिरियसरिय- नीरभरदुवहहत्तिहिणुकिरणदुस्सहा उत्तरादिसिसुंत्था सव्वत्थ वि गंधवहा वियंभिया । पोढिमणुपत्तो हेमंतो । वड्डिया गेहिणीगाढा- लिंगणुकंठा । विमण-दुम्मणीहूया पहियंवंठा । ठाण्ह्ठाणपइड्डियधम्मगिगड्डियापेरंतवीसमंतरोरनियरा जाया सन्निवेसपरिसरा । विपंकत्तिह्लक्खवियधणघुसिणंगरागरेहंतपुरजणाणुसरिजंतवलभीमज्झा संवुत्ता दिणावसाणसंज्झा । परिफुट्ठकुंदसोरभभरबंधुरा विप्फुरिया काणणसमीरा ।

१ ‘तत्परिहारः’ लाभपरिहारः ॥ २ समापितमित्यर्थः ॥ ३ नगरपुत्रेण ॥ ४ वणं प्रतौ ॥ ६ मरुक्कट्टक्षरम्यदानसुमनोहरतरुणी- कुटिलकेशवल्लरीविलुलन-वलन-चलन-डिखोलनक्षणसम्प्राप्तसौरभाः शिशिरितसरिनीरभरदुर्वहत्तुद्दिनोत्तिकरणदुस्सहाः उत्तरादिससुत्थाः सर्वत्रापि ‘गन्धवाहाः’ वाताः विजृम्भिताः ॥ ७ ‘मुत्थसं’ प्रतौ ॥ ८ वर्धिता गेहिनीगाढालिङ्गनोत्कण्ठा । विमनोदुर्मनीभूताः पथिकवण्डाः ॥ ९ स्थानस्थानप्रतिष्ठितधर्माग्निष्टिका- पर्यन्तविश्राम्यद्वारोन्निकराः जाताः सन्निवेशपरिसराः ॥ १० विपक्क-आर्द्रितघनघुसुण्डाङ्गराजमानपुरजनानुस्त्रियमाणवलभीमध्या संवृत्ता दिनावसानसंख्या ॥ ११ विकसितकुन्दसौरभभरबन्धुराः विस्फुरिताः काननसमीराः ॥

शङ्काति-
चारे धन-
देवकथा-
नकम् २ ।

हेमन्त-
वर्णनम्

॥ १५ ॥

एवंविधे य पवहंते हेमंते सो घणदेवो कुचि[य]प्यारोवियदोसं निदोसं पि परियणं संकतो गिहदुवारं निविडकवाड-
संपुडं तोलिऊण कुंचियाहत्थो रच्छायुहपहट्टियाए अगिगट्टियाए सिसिरसमीरविहुरसररीस्तावण्डा उवविट्ठो विसिट्ठजणगो-
ट्टीए । एत्थंतरे उच्छलिओ बहलकीलाहलो । 'किमेयं ? किमेयं ?' ति भीया उट्ठिया जणा पलोइउं पयत्ता विसिचलयं ।
दिट्ठो य उट्ठुं पवट्ठतो कवोयकंधराधूसरो संमुच्छलियघणरिच्छोलिसंकियवंकंगुगीवसच्चविजंतो मंसलो धूमनिवहो । 'कस्स
घरमेयं डब्बइ ?' ति जाव संकासंकुनिमिजेमाणमाणसो उप्पित्थहियओ जणो चिट्ठइ ताव सिट्ठमेगेण नरेण—एयस्स
घणदेवस्म इमं मंदिरं डब्बइ ति । तओ तुरियं पेसिओ वि जणेण मंदिराभिमुहं सो न वच्चइ संसयालिद्धुद्धी, भणइ य—न
संभावज्जइ मम मंदिरम्मि, किंतु तुहिनकणानुविद्धगंधवाह[वाहिय]पहियपञ्जालिओ तणरासिजलणो भविस्सइ, कीस मुहा
वाडला होइ ? उवविमह सेंट्ठाणेसु । खणंतरेण य इओ तओ पलोयंतो संपत्तो परियणो, भणिउं पवत्तो य—भो भो घणदेव !
किमेवमणाडलो चिट्ठसि ? न पेच्छसि आमूलविफुरियफारुलिगुगमारदारुणो दारुदहनदीहरसिहाकरालो अनलो घरं दहंतो ?
त्ति । इमं सोचा उट्ठिओ सो गओ घरं सुमाणतुल्लं । निदट्ठुसबमारं दिट्ठमगारं । 'खीणविभवो' ति परिचत्तो परियणेणं ।
'वाउलो' ति धिकारिओ जणेणं ।

१ 'तालयित्वा' तालकं दत्तवैल्लर्धः ॥ २ 'पणुट्ठा ओचं' प्रती ॥ ३ सउच्छं प्रती । समुच्छलितघनपङ्क्तिशङ्कितवकाशोद्वीवदयमानः ॥ ४ 'भिच्चमा' प्रती ।
निर्भिद्यमान—॥ ५ प्रस्तद्वदयः ॥ ६ सिट्ठं मे' प्रती ॥ ७ संशयाश्लिष्टबुद्धिः ॥ ८ तुहिनकणानुविद्धगन्धवाह[वाधित]पथिकप्रशालितस्तृणराशिज्वलनः ॥
९ 'तणुरा' प्रती ॥ १० संठाणे' प्रती ॥ ११ आमूलविस्फुरितस्कारस्फुलिगोदारदारुणः दारुदहनदीर्घशिलाकण्डलः ॥ १२ श्मशानतुल्यम् ॥ १३ यातूलः ॥

देवभद्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।

॥ १६ ॥

शङ्काति-
चारे धन-
देवकथा-
नकम् २ ।

॥ १६ ॥

अनिवृंहतो य पड्डिओ पिउघराभिमुहं । छुहाकिलंतो य पविट्ठो एगत्थ सन्निवेसे भिक्खवं परिभमिउं । 'सुंदरागारो' त्ति अणुकंपाए उववेसिऊण सायरं दिन्नं से एगाए घरसामिणीए भोयणं । उवसंतखुहावेयणो य नीहरिओ तत्तो । नवरं जाया से संका—अचायरदाणेण सुणेमि कम्मणाइदोसदुहं भोयणमेयं ति । अच्चत्थसंकावसेण य उप्पन्ना उदरपीडा । महाकट्टेण पत्तो एगम्मि नयरे । आपुच्छिऊण पविट्ठो वेज्जघरे । सिट्ठो वेज्जस्स दोससंभवो । दिन्नं उदरसोहणमोसहं से वेज्जेण । गंगांसोउ व पयट्ठो से अहंसारो । अणुकंपाए तहावि ओसहदाणेण पडियगिओ किं पि वेज्जेण । ईसिववगयसंकावियारो य पड्डिओ मग्गे । कालंतरेण पत्तो पिइमंदिंरं । तप्पुव्वसमागयपरियणमुहनिसामियसमग्गवुत्तंतेण य पिउणा कया तदुचियपडिवत्ती ।

अवरवासरे य वद्धाविओ बीयसुयागमणेण सेट्ठी । पड्डिओ य तयभिमुहं । कोसंतरमुवगएण निसामिओ वसहकंठवंटारवो । खणंतरेण य पत्तो पउरकरह-गोण-वेगसर-जाण-जंपाणपमुहपहाणसामग्गीए भडनियरपडियरिओ सुओ । पड्डिओ पिउणो चलणेसु । सामग्गिए चिय सुणिओ से भूरिदवोवज्जणोवक्कमो । पविट्ठो नयरं, जायं वद्धावणयं । सोहणतिहिमुहुत्ते य कओ सो घरसामी । इयरो कम्मयरकंजेषु नियुत्तो, निच्चं पि दुखाभागी य संवुत्तो संकादोसेणं ति ।

जइ दवओ वि संका संकेयपयं धुवं असिद्धीणं । ता कह जिणुत्तत्ते सा कल्लाणाइं निहणेजा ? ॥ १ ॥

अहवा संदेहमहातमोहवामोहिया इहं जीवा । चिंतामणिं पि पत्तं चयंति लेहुं ति मन्नन्ता ॥ २ ॥

१ क्षुधाक्लान्तश्च ॥ २ गङ्गास्रोत इव ॥ ३ इगारो प्रती ॥ ४ ओ पत्तो सुं प्रती ॥ ५ निखन्यात् ॥

परमगुरुमुखान्जानिर्गते तत्प्रजाते, यं इह कल्पयुद्धिर्मुह्यति स्वल्पसत्त्वः ।

॥ १ ॥

विमलसलिलपूर्णां मह्यं मुत्तवा तडागीं, स सरति भृगवृष्णायाः सरस्वट्पराद्धः

मृषाचदनकारणं भवति राग-मोहोदयः, स च त्रिभुवनप्रभावगतः क्षयं सर्वथा ।

॥ २ ॥

तदेवमपि शङ्कते यं इह कोऽपि तुच्छाशयः, स वाञ्छति हुताशनादमृतवारिशैत्यक्रियाम्
वैद्यमाप्तमवयुक्ष्य रोगवान्, तद्वचोऽपि यदि जातु शङ्कते । मेपजं विदधदव्यनारतं, किं तदा व्रजति कोऽप्यरोगताम् ? ॥

इति त्यक्ताशङ्कः सकलमपि सर्वज्ञवचनं, तथा चित्ते दृष्ट्यात् स्पृशति न यथा संशयरजः ।

॥ ४ ॥

यतः सूर्योऽपाच्यामुदयमुपयायादपि शिवं, विजहूर्वा सिद्धा न च भवति मिथ्या जिनवचः

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे सम्यक्त्वातिचारचिन्तायां शङ्कादोषे धनदेवकथानकं समाप्तम् ॥ २ ॥

निस्संकिणं वि सैम्मे कंखा तैवभावघाहणी नेया । अन्नचंदसणगहो सरूव एवं इमीए जओ

॥ १ ॥

देसे सवे य दुहा एसा देसम्मि दंसणं किं पि । एगं कंखइ कचिलाइसंतिंयं भवमेयं ति

॥ २ ॥

सवे सबमयाइं कंखइ पुण संसिया इहं भावा । दाण-ज्झयैणाईया एएसु वि ते समा चेव

॥ ३ ॥

१ त्रिभुवनप्रगी अपगत इति सन्निधच्छेदः ॥ २ यदि यातु सदेते प्रती ॥ ३ सम्मं प्रती । सम्यक्त्वे ॥ ४ सम्यक्त्वभाववर्तिनी ॥
५ 'काह्यते' नमीहते ॥ ६ 'शंमिता' कथिताः ॥ ७ 'णाइया' प्रती ॥

देवभद्ररि-
विरहो

कहारयण-

कोसो ॥

सम्मच-

पडलयं ।

॥ १७ ॥

काङ्क्षाति-
चारे नाग-
दत्तकथा-
नकम् ३ ।

दुविकप्पा वि न कप्पइ काउमिमा दंसणं पवन्नस्स । कुपहपरिच्चाणेण हि सुपहपविच्ची जणे दिट्ठा ॥ ४ ॥
न हि भूरिमगलगो पंहिओ पाउणइ वंछियं ठाणं । न विसे वि अमयचिंता तक्कपसाहणं कुणइ ॥ ५ ॥
न य जुत्ता-उजुत्तवियारसारवावरिहिया पुरिसा । अहिंयिच्चाणेण हियत्थसाहणे उज्जया हुंति ॥ ६ ॥
ताऽसब्बनुपणीए किच्चे चिय समुचिया परं कंखा । अन्नन्नकुत्तिथियवग्गमग्गचाणेण अच्चंतं ॥ ७ ॥
इहभवियकिच्चविसया विपेक्ख कंखा असंखदुक्खकरी । तव्विन्नसमाणसो इह दिट्ठतो नागदत्तगिही ॥ ८ ॥
तथाहि—अत्थि इहेव भारहे वासे वियदुज्जणवड्डियाणंदा वासुपुज्जजिणजम्मजणियाणेगकक्षाणा चंपा नाम
नयरी । तत्थ य वत्थवो सयंभू नाम वणिओ । पउमाभिहाणा से भजा । ओवाइयसयसंपत्तजम्मणो नागदत्तो नाम
ताण पुत्तो । पाहिओ सैजोगयाणुरूवं कलाकलावं । जोवणोवगओ य काराविओ समजाइ-रूवाइगुणाए कुलवालियाए
सलक्खणनामधेयाए पाणिग्गहणं । कालक्कमेण य जाओ कुंडुवपब्भारुवहणसमत्थो ।

अन्नाया य पिया पारद्वो जराए, असारीकओ रोगेहिं, परिचत्तो बुद्धि-वल-परक्कमेहिं । तव्विहो य सो अप्पाणमर्थरमव-
धारिऊण पुत्तं भणिउं पवत्तो—वच्छ ! पेच्छसु बुच्छेयपत्तं व मह सरीरगं, अजं कछं वा निच्छियं विवज्जिही, ता एत्थ इमं
वत्तवं—तुमं हि सप्पुरिसमग्गे अप्पाणं ठविऊण तहा चट्टिजासि न जहा कुंडुवमम्हारिसाणमणुसरइ, न वा दुज्जणाणं हीलापयं

१ पथिकः प्रगुणयति वाञ्छितं स्थानम् । न विपेडपि अमृतचिन्ता ॥ २ अद्वैतार्थलागेन हितार्थसाधने ॥ ३ इय भं प्रती ॥ ४ 'द्वल संखा
प्रती ॥ ५ उपपयचित्त— ॥ ६ संजो° प्रती ॥ ७ 'इग्गणा° प्रती ॥ ८ 'अधरे' असमर्थम् ॥

॥ १७ ॥

वचइ, किंच—वच्छ ! न जाणिअइ कम्मपरिणईए का वि दसा पछइइ, अओ जइ कह वि न निंछारिउं पारेसि कुहुंयं ता अम्ह कुलदेवया कालिजरगिरिपुषिसिहरदेवउलपइड्डिया चिद्धइ तीसे आराहणं करेआसि, अम्ह पुषपुरिसेहिं पि दुत्थावत्था-वडिएहिं आराहिया खु सा वंछियफलया जाय चि । सिरविरइयंजलिणा य 'तह' चि पडिस्सुयं नागदत्तेण । पवन्नभत्त-पाणपरिचोओ य विवन्नो एसो । कयाइं तप्पारलोइयकिंचाइं नागदत्तेण ।

विगयसोमीहूए य एसो कालक्कमेणं पयड्डो पुषपुरिसड्डिइए अत्थोवज्जणाइवावारेसु । जाया य दुव्वाभिहाणेण सेट्टिसुएण सह मेत्ती । समसुह-दुक्खेण य वचंति चासरा । सरंते य काले तहाविहअसुहकम्मोदयवसेण विलोड्डा वयसाया, विहड्डिओ पुरिसयारी, तक्करेहिं विलुत्ता देसंतरगयवणिपुत्ता, दड्डा घन्नसंचया, पलीणाइं वड्डिपउत्ताइं वित्ताइं, थोवदिणेहिं सधो वि अण्णो व परिणओ परियणो । ताण दोणहं पि जाओ य परोप्परं एगंते आलोचो—अहो ! नूणमवरमवे समगं चिय कयं किं पि कम्ममणुच्चियं, जप्पभावेण तुज्झ ममं पि एककालमावडियमिमं निवाहसंकडं । दुव्वेण भणियं—ता को एत्तो उवाओ ? कत्तो वा परित्ताणं ? किं वा कयं सुकयं हवइ ? वाढं मूढं मह मणं न किं पि दहुं पारइ, किं बहुणा ? संपइ अप्पाणं पि दुहावह-मह[म]वगच्छामि; अहवा—

ता किंचोअं मन्नइ जं मन्नइ निद्वणत्तणं च जणो ? । अप्पा वि हु अप्पाणं कप्पइ पहंपंसुपडितुल्लं ॥ १ ॥

पूरणमेत्तपवन्नो सुहाण हासप्पयं पवच्चन्तो । सधो व अत्थरहिओ अवगिअइ किं पुण मणूसो ? ॥ २ ॥

१. निस्तारयिगुम् ॥ २. धायगो प्रती ॥ ३. व्यस्ता श्ववसायाः ॥ ४. धत्तो प्रती ॥ ५. शब्दपक्षे निरर्थकः, अन्यत्र धनरहितः ॥

देवभद्वरि-
विरहो

कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।

॥ १८ ॥

काङ्क्षाति-
चारे नाग-
दत्तकथा-
नकम् ३ ।

उपवन-
वर्णनम्

॥ १८ ॥

सा बुद्धी सुविसुद्धा तस्मिंदियाणं बलं अविकलं च । वयणं पि तं चिय फुडं जणप्पसिद्धं तमभिहाणं ॥ ३ ॥
सो चिय पुरिसो दीसंतकंत-सुविभत्त-सुंदरावयो । अनो खणेण जायइ धणहीणो ही ! महच्छरियं ॥ ४ ॥
इय गल्लयविसायविसप्पमाणमाणाइस्तिवयणपहं । दुइं पलोइउं नागदत्तवणिओ इमं भणइ ॥ ५ ॥

भो मित्त ! परिच्चय चित्तसंतावं, अत्थि पुव्वकालदिन्नो पिउवएसो, जहा—जया न नित्थारिउं सकसि सकुडुवं तथा कालिंजरगिरिद्वियं कुलदेवयमाराहेज्जासि, सा हि दिट्ठपच्चया पुव्वपुरिसाण विदिन्नवंछियत्था आसि, ता होउ वियप्पकल्लोल-जालेणं, तं चेव भगवइ ओहामियकप्पतरुलयं गंतूण आराहेमो ति । भणियं दुइेणं—एवं कीरउ, ममावि अत्थि तत्थ कुबेरो नाम जैक्खो कुलदेवो, अहं पि तमाराहिस्सामि ति । कयनिच्छया पडिग्गहिइयाहेज्जा य निग्गया दो वि वराओ । पइदिणग्गमणेण य पत्ता कालिंजरपच्चयं । दिट्ठं च अणेगतरुजाइजायसोहं हंस-सारस-सुयसउंतसंकुलं भमिरभमरनियरज्झं-कौरकारमणहरं एग्गमुववणं । दुइेण भणियं—अहो ! रमणीयया, अहो ! परियौगपिसंगफलभरोणमियसाहया, अहो ! संबोउयकुसुमसोरभनिब्भरया काणणस्स; अवि य—

रंभाभिराममुब्भडचित्तसिंहं सिणिद्धससंसंकं । सगं व उववणमिमं पेच्छह सुमणोहरमणिज्जं ॥ १ ॥

१ गुरुकविषादविसर्पन्मानातिरिक्तवचनपथम् ॥ २ अभिभूतकल्पतरुताम् ॥ ३ जक्खकुं प्रती ॥ ४ झंकारकियामनोहरम् ॥ ५ परिपाकप्रियाङ्गफलभराव-
नतशाखता ॥ ६ सर्वदेव- ॥ ७ अत्र गतानि श्लिष्टपदानि स्वर्गपक्षे उपवनपक्षे च क्रमेण योज्यानि—एकत्र रम्भया-रम्भाभिधयाऽस्तरसाऽभिरामम्,
अन्यत्र रम्भाभिः—कंदलीभिरभिरामम् । उद्धटाः चित्रशिश्याण्डिनः—ससर्पयो यत्र तम्, अन्यत्र उद्धटाः चित्राश्च शिखण्डिनः—मयूरा यत्र तत् । एकत्र

॥ २ ॥

बहुगिद्धमरिद्धाउलमपलासं गुरुपलासपडहच्छं । दीसंतसत्तपन्नं पि भूरिपन्नं च सहह वणं

एवंविद्धं तमुञ्जाणमवलीयमाणा गया एगं सरोवरं, कयं मञ्जणायकिञ्चं, गहियाइं कमलाइं । गओ कुवेरजस्वांययणं
दुत्तो, इसो य नियकुलदेवयाहरं । पूइया भगवई, अङ्गपणिवायपुरस्सरं च संथुया सायरं भणिया—देवि ! अम्ह पुघपुरि-
सेहिं पि तुममाराहिया तेसिं वरदा जाया, ता ममासि तुममेव सरणं दोगचचककंतस्स, न य तुह पसायमंतरेण सुंजाभि-त्ति
कयनिच्छओ कुमसत्थरमारुहिज्ज पंजलिउडो पज्जुवासिउमारुडो । जायाणि पंच लंघणाणि, न किञ्चि दिनामृत्तरं देवयाए ।
पारद्वे य छुट्टे लंघणे आगओ एगो पुरिसो, पुच्छिओ य नागदत्तो तेण—भो ! किमेयनारद्धं ? ति । सिद्धो अणेण संयुत्तं ।
तेण मणियं—हा मूढ ! कीस अप्पाणं किलासेसि ? सुंच एयं कहुदेवयं, लगाए मम पट्टीए देसेमि जणविदिन्नवंचियरथं
सिद्धत्थाभिहाणं देवं एत्तो अदूरुद्धियं ति । अथिरत्तणेण पडिचन्नमिमं नागदत्तेण, गओ तेण [सद्धिं] सिद्धत्थवाण-

स्तिग्धेन शशादेन-चन्द्रेण-महितम्, अन्यत्र स्निग्धः शशाः-शलाकाः स्वाङ्गे-मध्ये यत्र तत् । एकत्र सुमनसा-देयानाम् ओषेन-समूहेन रमणीयम्,
अन्यत्र सुमनसा-गुप्ताणामोषेन रमणीयमिति ॥ ८ °ससंगं प्रती ॥

१ अत्र यद् अनुष्टिप्तं भवति तत्त कथम् 'अरिष्टाणुलं' न रिष्टाणुलं भवति ? इति विरोधः, परिहारस्तत्र—बहवो रिष्टपक्षाय यत्र, अरिष्टैः—कौन्धेरुलम् । तथा
यद् 'अपलाशं' पलाशारहितं तत्त कथं गुरुपलाशैः पट्टहच्छं-अतिपूर्णं भवतीति विरोधः, तत्परिहारः पुनः—'अपलाशं' कौन्धेरुलवर्जितं नीरवं शान्तिमुक्तमिति
यावत्, गुरुभिश्च पलाशारुहेरुपेतम् । तथा गद् दृश्यमानसप्तपर्णं कथं तद् भूरिपर्णं भवति ? इति विरोधः, परिहारस्तु—दृश्यमानाः सप्तपर्णाख्या वृक्षा
यत्र, पुनश्च भूरिपर्णाख्यं पालं यत्र तत् । एतादृशं वनं राजते इति स्पष्टम् ॥ २ मञ्जनादिरुत्वम् ॥ ३ पुर्णिया प्रती ॥ ४ दौर्गत्यचक्रकान्तस्य ॥

५ समुत्तं प्रती । द्यस्तान्तः ॥

देवभद्रस्मरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्भत्त-
पडलयं ।
॥ १९ ॥

मंतरमंदिरं, कयं पांडिचरणं, जायाइं दस लंघणाइं, न लद्धं पडिवणो वाउलत्तणं ।
एत्थंतरे निच्छयवससमासाइयसमीहियदेवयावरो उवट्टियभहो संपत्तो दुहो । साहिओ णेण नागदत्तस्स नियवुत्तं ।
सविसायमियरेण वि अप्पणो त्ति । दुहेण भणियं—अलमइक्कंतउक्कित्तेण, एहि, संखाँ उवलक्खियपच्चयं भयवंतं कुबेर-
जक्खमणुसरामो । ‘तह’ त्ति उवट्टिओ नागदत्तो । गया कुबेराययणं । पारद्धो लंघिउं एसो । नवरं अविच्छिन्नभत्तपरि-
च्चायसोसियसरीरत्तेण सासावसेसो जाउ—त्ति आदन्नो, किंकायवयावाउलो य भणिओ सो इयरजणेण—अहो ! किमेव
खयमुवेंतमुवेक्खसि ? न देसि किं पि भोयणं ? किं न सुयं तुमए ‘जीवंतो नरो भद्राणि पश्यति’ इति ? । पडिवन्नेण
दुहेणं काराविओ मुग्गजूसो । अणिच्छंतो वि भुंजाविओ नागदत्तो । कइवय[दिण]भोयणजायसरीरावट्ठभो य भुजो लंघि-
उमुच्छंहंतो बुत्तो लोएण—भो ! मुंच ताव इममभिप्पायं, अणुसरसु ताव नियमंदिरं, कइवयदिणावसाणे पुणो वि विसिद्धसउ-
णबलोवलंभे इममत्थमणुट्ठेजासि । तओ नियत्तो नागदत्तो दुहेण समं सगिहाभिमुहं, पत्तो य कालक्कमेणं, परितुट्ठो कुंड-
बजणो, कओ से मज्जणाइउवयारो, उव्वखडिया महाभक्खभेयमणहरा रसवई । ‘चिरकालोवलद्ध’ त्ति परिभुत्ता कंक्खाइ-
रेणेण, रयणीए पडिओ विस्सुइगादोसेण, वमण-विरेयणाइमहाविमद्देण पउणीकओ बंधुवग्गेण ।

एवमेसो कंक्खाविस्वप्पमाणमाणसो देवयावरविरहेण दुक्खिओ जाओ । इयरो य न तह त्ति ।
पुव्वभावावज्जियगरुयपावपब्भारविणिहयप्पणे । [...] वे सिद्धे जोगस्स ठंति.....दूरेण ॥ १ ॥

१ ‘प्रतिचरणं’ सेवा ॥ २ अलमतिक्रान्तोत्कीर्तनेन ॥ ३ साक्षात् ॥ ४ चिन्तातुरः ॥ ५ उत्सहमानः ॥ ६ कुटुंब° प्रती ॥ ७ उपस्कृता ॥

अपि च—चापल्यशल्यविहतो हितमप्यपास्य, पश्यत्यवस्त्वपि हि वस्तुधिया विमूढः ।

हृत्पूरचूर्णपरिभोगवशेन यद्वत्, क्रियोऽविशिष्टमुपलाघापि हेममत्या

कल्पद्रुकल्पमवधूय जिनेन्द्रधर्म, धर्मान्तराण्यपि जिघृक्षति यः सुखाय ।

निर्मूलपारमुद्दूयेन स वारिराशि, मन्ये तितीर्यति विमुच्य मनीषनावम्

लोकेऽपि कार्यमसमाप्य किलैकमन्यदारिद्र्युरन्यतमदप्युपलीयमानः ।

विज्ञोपहासपदविं च मुधा श्रमं च, कार्यक्षितिं च परमुप्यति (?) फल्गुचेष्टः

इत्याप्तदृष्टसुविशिष्टविचारभारनिर्वाहिमार्गदृढनिश्चयलीनचित्तः ।

चिन्ताव्यतीतशुभसम्पदमप्यवाप्य, संसारपारमचिरात् समुपैति सत्त्वः

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे सम्यत्त्वचिन्तायां द्वितीयातिचारप्रक्रमे नागदत्तकथानकं समाप्तम् ॥ ३ ॥

संका-कंत्वाहि अखंडिदै हि तम्ममि सवहा वजे । विर्सवच्छ्छायं पिव विचिकिच्छं किच्छसंजण्णी

देसे सवे य इमा देसेऽणुहाणेमेगमासंके । सफलमफलं व होज चि सवओ सवमासंके

१ तप्रेण, लब्ध्या नावा वा ॥ २ मभीष्ट प्रती । पृथोदरादित्वात् मनीषामनीपितादिशब्दप्रयोगवद् मनीष्टप्रयोगशब्दिः । मनोऽभिमततत्त्वमित्यर्थः ॥
३ आरब्धुमिच्छुः ॥ ४ 'दृष्टनि' प्रती ॥ ५ 'एहि सं' प्रती ॥ ६ विपश्यच्छायामिव ॥

देवभद्वरि-
चिरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ २० ॥

सधनुवयणसेमणुब्भवंतन्मिमलविवेगजुत्ताण । सत्ताणमणुचिया सा दुविहा वि दुहावहा जेण ॥ ३ ॥
जिणुत्तमणुट्ठाणं विसिट्ठफलं ति कीरइ अवस्सं । तत्थ वि संसयभावो न भाविभद्दण संभवइ ॥ ४ ॥
इयरे वि अणुट्ठाणे किं पि फलं दिट्ठमेव पच्चक्खं । ता जिणभणिए वि तहिं संदेहो ही ! महामोहो ॥ ५ ॥ किंच—
जे किरं किंसीवलई फलसंसइणो किसिं विलंबंति । अविकलकारणभावे वि संस्सभागी न ते हंति ॥ ६ ॥
एवमणुट्ठाणमिणं फलसंसयगन्धिभणं पकुवंता । दुकरयं पि हु तफ़लविर्वज्जिया ते विसीयंति ॥ ७ ॥
अहवा विउणो मुणिणो तदंगमलिणाइसंभविदुगुच्छा । विउगुच्छं ति इमा वि हु पडिवक्खो कुसलपक्खस्स ॥ ८ ॥
उभयसरूवं पि इमं जे नो वज्जंति वंजपडिहच्छा । गंगो व वसुमई विवं इहयं चिय ते दुही हुंति ॥ ९ ॥
तथाहि—अत्थि भारहवासविसेसंयतुच्छा महासुल्लविचित्तपणियसाला कुणाला नामं नयरी । तहिं च लोयववहा-
राणुसारिसारधम्मत्थाणुकूलवावाराणुरत्तचित्तो वंभदत्तो नाम सेट्ठी । सीमंतिणीजणसमुचियगुणमाणिक्कावड्डियमंडणा चंदणा
नाम भारिया । गंगाभिहाणो य ताण पुत्तो, वसुमई य धूया । गाहियाणि समुचियकलाकलावं, जोद्धणमणुपत्ताणि य
वीवाहियाणि दोन्नि वि समुचियकुलेसु ।

अन्नया य रहरपसुत्तस्स गंगस्स धरिणी उक्का समुक्कडविसेणं विसहरेणं । मीलिया मंतवाइणो, पारद्धा विसोवसामणो-

१-श्रवणोद्भवत्- ॥ २ सत्त्वानांमनुचिता ॥ ३ जिनोक्तमनुष्ठानम् ॥ ४ कृपीवलदंयः फलसंशयिनः कृपी विलम्बन्ते ॥ ५ सस्यं-धान्यम् ॥ ६ वज्जया
प्रतौ ॥ ७ विद्वांसः ॥ ८ गुंच्छंति इ प्रतौ । विद्वज्जुगुप्सा इति ॥ ९ वयं-पापं तेन परिपूर्णाः ॥ १० विव इवार्थे ॥ ११-तिलक- ॥ १२ दष्टा ॥

विचिकि-
त्सातिचारे
गङ्गवसुम-
त्योः कथा-
नकम् ४ ।

॥ २० ॥

वाया । वियाणियदुद्धकालदद्विसविगारवहरेहिं य पचक्खाया तेहिं । 'विवन्न' ति नीया मसाणं, विरइया [चिया] । तहिं च जावे सवमारोविजइ ताव कत्तो वि अबत्तलिंगी सरीरच्छायावसमुणिअंतमाहप्पविसेसो पत्तो तमुदेसं एगो पुरिसो । तेण भणियं—अहो ! महापावं जमेवं जीवंती वि चियाए आरोविजइ ति । तं च सोचा विम्वहयमाणसेण आबद्धकरसंपुडं भणियं जणेण—भो महायम ! कुणसु पमायं, देसु पाणभिक्षवं जइ अत्थि किं पि परित्राणं । तेण जंपियं—अत्थि परित्राणं, केमलं जमहं मग्गामि न तं तुवमेहिं दाउं सक्किंमइ । जणेण भणियं—अलं वियप्पेण, जं मे रोयइ तं दुल्लहं पि मग्गसु जेण देमो ति । तेण भणियं—जइ एवं ता इमं चेव इत्थियं देह जेण पेणुणं करोमि ति । 'जहा तहा जीवउ वराइणि' ति अक्कामेण त्रि पडिवन्नं जणेण । ततो मलीलमुक्कहुंकारमेत्तेण पणट्टनीसेसविसविगारा अंगमंगं कुणंती सुत्तपबुद्ध व उट्ठिया एमा । अहिट्ठिया य मंतवाइणा । सविम्वहयमवल्लोयमाणस्स वि जणस्स तं धेत्तूण गओ जहाभिमयं । सविलक्खो य सट्ठुक्खो य गओ जणो समिहसु । नाढं अमरिसिओ गंगो, तह वि 'उवगारि' ति मपणयं मंतवाइणं जंपिउ-माट्ठो—भो महापुरिस ! न कुप्पियवं, मणामि किं पि—

नियजीवियवएण त्रि परकळे उजयाण धीराण । थोव चिय वज्झपयेत्थसत्थसंपाडणपविची ॥ १ ॥

१ विज्ञातदुष्टरूपमर्षदद्विविकारव्यतिकरः ॥ २ 'व ज्वमा' प्रतो ॥ ३ शरीरकान्तिवशायमानमाहात्म्यविशेषः ॥ ४ 'यच्छस' प्रतो । शक्यते ॥ ५ पमुणं प्रतो ॥ ६ 'इणि ति प्रतो ॥ ७ सुद्धपचु' प्रतो ॥ ८ अमरितः ॥ ९ 'यच्छस' प्रतो । वात्सपदार्थसार्थसम्पदानप्रवृत्तिः ॥

देवभद्ररि-
विरहओ
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ २१ ॥

किंससकिरेण कीरइ जो तिणभंगे वि दूरससमत्थो ? । सँको वि परुवयारं अँवहीरइ ही ! कहिं जामो ? ॥ २ ॥
अवगन्नियसविणामा फलप्पयाणं पराण कुवंता । ही ! कत्थ पेच्छियवा रंभाथंभ व सण्णुरिसा ? ॥ ३ ॥
अच्चंतमणुचियमिमं महप्पभावो वि जइ तुमं कुणसि । सच्छंदं कालिकालो ता वियरउ दूरमविरामं ॥ ४ ॥
इमं सोच्चा मंतवाइणा भणियं—भो भो ! वाढं लज्जिउ म्हि किलिडुचेड्डिणं, ता विरम सण्णुरिसमगाणुकित्तणाओ, कत्थ जलही ? कत्थ गोपयं ? कत्थ सुराचलो ? कत्थ परमाणू ? कत्थ सण्णुरिससमायारो ? कहिं वा अम्हारिसो कीडकीडावि-
डंबणामेत्तो ? अओ मइ ! एसा तुह गिहिणी भइणि व निच्चं मह घरे ड्वाही ताव जाव तुमं किं पि कत्तो वि मंतसिद्धिं मम उवाणिसससि, पच्छा इमं वेत्तूण सघरं वच्चेज्जासि, जया वि य किं पि मंतसिद्धिं लहसि तदा आपुच्छिऊण पाडलिपुत्तनयरे देवधरमंतवाइणो घरं एज्जासि, मा काहिसि संदेहं—ति संवोहिऊण तब्भज्जासमेओ सिग्घवेगेण गंतुमारद्धो मंतसिद्धो । सवि-
लक्खो य पडिनियत्तो इयरो ।

सिद्धो अणेण एस वइयरो^१ अम्मा-पिईपमुहलोगस्स । तेहिं भणियं—पुत्त ! मा संतप्प, अन्नं कन्नं गमिस्सामो त्ति । तेण भणियं—अत्थि एवं, तह वि अणुरत्तजणीवेहणं दूरमणुचियं । तुसिणिं पवन्नो य सयणवग्गो । गंगो वि किं पि पाहेज्ज-
मादाय अजाणिजंतो केणइ रयणीमज्झसमए नीहरिओ घराओ, अखंडियपयाणमेहिं देसंतराइं भमिउमारद्धो । पज्जुवासिया

१ किम् अशक्तेन क्रियते ॥ २ शक्तः ॥ ३ अवधीरयति ॥ ४ कदलीवृक्षो हि फलजननान्तरगमनश्च विनश्यतीत्येवमुक्तिः । ५ निश्च मह प्रती ॥ ६ यरं अं प्रती ॥ ७ निःसृतः ॥

विचिकि-
त्सातिचारे
गङ्गवसुम-
त्योः कथा-
नकम् ४ ।

॥ २१ ॥

य के वि कहि पि मंतवाह्णो, समासाहया य तेहितो के वि उवएसा, परं न चित्तक्खेक्कारिणो जाया ।

तओ सो गओ उट्टियायणविसयं । ठिओ तत्थ एग्गि सन्निवेसे एगाए कुडुंविणीए धरेगेदेसे । तीसे य कुडुंविणीए चचारि डिंभाणि अचंतचवलाणि खेत्ते कम्मकरणत्थं गच्छंतीए विघायं कुणंति । ततो सा सिद्धमंतसामत्थेणं विसहरं चाहरिऊण ताणि उमावेद, विसमुच्छानिचेट्ठाणि य घरब्भनरे खिविऊण गिहदुवारं दढं संजमिऊण खेत्तं वच्चइ । कम्मं काऊण य पडिनियत्ता जलच्छडाखेवमेत्तेण डिंभाणि संभावत्थाणि करेइ । तं च पइदिणमेवंकुणंती दट्ठण विग्गिहओ गंगो चित्तेइ—अहो ! न एसा सामन्नमंहिला, ता एस चिय मवायरेण ओलगिउं जुच—त्ति लगो एसो तीए सब्बप्यारेण आराहणं काउं ।

कइवयदिणेहिं य अचंतविणयकम्मसमाराहियहिया सा भणिउमाटत्ता—पुत्त ! किमेवमगुणा[ए] वि तुमं मएवं वट्ठसि ? मग्गहा दूरमोंगरिसियं मम चित्तं, ता साहेसु किं पि पओयणं ति । गंगेण भणियं—अम्मो ! किं साहेमि ? वाढं उच्चारिउं पि न पोरियइ । तीए जंपियं—वच्छ ! निरुक्किमों साहेसु जहट्ठियं । तओ तेण सबो वि सिट्ठो नियवइयरो । तीए य इमं सोचा जंपियं—वच्छ ! मा ऊसुगो होसु, तहा काहं जहा पुन्नवंछियत्थो धरं वच्चसि त्ति । गंगेण भणियं—न दुल्लहमिमं तुह पाय-पउमपसाएण । अह सोहणत्तिहिमुट्ठत्ते अट्ठन्हं पि नागकुलाणं काऊण पूयं दिन्ना नागोहवण-विसविणासणपरमविआ । कहिओ साहणविही, जहा—किण्हचउइसीए मसाणे एगाणिआ अट्ठोत्तरत्तकुसुमंजावसहस्सेण एमा साहियवा, सेरिअंतीए य इमीए

१ परत्थ परचित्तं प्रती पाठः ॥ २ स्वभावस्थानि ॥ ३ महिप्पा, ता प्रती ॥ ४ मया एवम् ॥ ५ आकर्षितम् ॥ ६ पि प्रती ॥ ७ पार्यते ॥

८ 'दुणात्ति' प्रती ॥ ९ नागाह्मनिगविनाशनपरमविद्या ॥ १०-जापसहस्रेण ॥ ११ स्त्रियमाणायाम् ॥

विज्ञाए भुयंगवग्गा सरीरं बाहमभिद्विस्संति, न य 'धेवं पि भाइयब्बं ।

ततो सो सम्मसाराहणविहिं विजं च अवधारिण कयत्तप्पायवडणो नीहरिओ, गओ पाडलिपुत्तं । पडणीकया विज्ञा-
साहणविही, गओ ममाणं, जहोवइड्डिईए विजं सुमरिउं पवत्तो । एत्थंतरे—

सिंदूराणुलोयणफुरंतपहपडलपाडलियगयणा । मुहकुहरुगिगरियफुलिंगफारजलणच्छडाडोवा ॥ १ ॥

उब्भंडभिडंतफणफलगफडफडारावमुहरियदियंता । पइखेणविमुक्कफुक्कारपवणकंपावियवणंता ॥ २ ॥

मेहमसिणगुरु[यर]देहदंडामर-डसंतजियलोया । दिसिनिदिसिमुहेहिंतो भुयगा नीहरिउमारद्धा ॥ ३ ॥

अहं पलयखुभियकालोयजलहिकछोलोलगुरुदेहे । ते दवन्ते दहुं भीओ गंगो विचिंतेइ ॥ ४ ॥

सबहान जुत्तं मंतसाहणमिमं काउं, को जाणइ कयंतचक्खुवियखेन व दारुणा इमे भीमभुयंगमा समीवमुवागया किं पि कुव्वंति ?
फलं च संसइयं, एए पुण निच्छियं डसिउं विणासमुवर्णिति, अणत्थं संसओ य निवित्तीए अंगमुवइसंति विडणो, ता अलं
संदिद्धफलसिद्धिणा सुहपमुत्तकालकैसरिपवोहकप्पेण वेजासाहणेणं ति । संहरिओ तदाराहणोवक्कमो । वेमेण पलाणो सघराभिमुहं ।

१ धेवं भि भां प्रतो ॥ २ अकथां प्रतो ॥ ३ सिन्दूराणुलोचनस्फुरत्प्रभापडलपाटलितगगनाः । मुत्तकुहरुदीर्णस्फुल्लितस्फारज्वलनच्छडाडोपाः ॥

४ उब्भट्टडफणाफलकस्फटस्फटारावमुत्तरितदिगन्ताः । प्रतिक्षणविमुक्कफुक्कारपवनकम्पितवनान्ताः ॥ ५ 'इक्खणं' प्रतो ॥ ६ मेघमसणगुहतरदेहदण्ड-
भयङ्करदशजीवलोकाः । दिग्गविदिग्गुमेन्यो गुजगाः निस्सर्तुमारब्धाः ॥ ७ अय प्रलयभुञ्जकालोदजलधिकाशोलोलगुरुदेहात् । तात् 'द्रवतः' उपद्रवं
कुर्वणान् इद्वा भीतः गतः विचिन्तयति ॥ ८ 'व्वत्तो दं' प्रतो ॥ ९ 'च्छिउं डं' प्रतो ॥ १० 'दिट्ठकं' प्रतो ॥

अवरवासरे य लोयापुच्छणेण जाणिज्ज पुव्वुत्तदेवधरमंतवाइणो मंदिरसुवगओ एसो । पच्चभिन्नाओ य मंतवाइणा । कया समुचियपडिवत्ती । जाओ परोप्परं समुल्लावो । भणिओ य गंगेण मंतवाई, जहा—गिण्हसु भो ! सुयगायड्डुणिं सुमरणमेत्तेणं चिय तद्धिमधियाइणिं च परमविअं, समप्पेसु य मम भजं—न्ति । 'तह' ति पडिसुयं मंतवाइणा, सुदिणे गहियो विज्जा, जहुत्तविहिणा निवभयचित्तेण निरभिकंखेण य साहिया एसा ।

विन्नासिया य कोहुंविणीडिगनाएण चूडामणिसत्थपरमत्थजाणगे जयदेवनेमित्तिगम्मि । आइड्डुड्डुवन्नपन्नगविसा इरेगेण कँड्डीहूओ एसो, पच्चक्खाओ विसंचिगिच्छगेहिं । आदब्बो राया । उग्गोसावियं नयरे—जो एयं पउणीकरेइ तस्स अभिरुइयं राया देइ ति । निवारिओ पडहगो देवधरेण, भणिओ य राया—देव ! जइ एस चूडामणिसत्थपरमत्थं निच्छियं देइ ता जीवावेमि एयं । रत्ना भणियं—अवस्सं दाही, अदितं च अहं दवावेमि । देवधरेण भणियं—देव ! एत्थे यड्थे कस्स धम्महत्थो ! रत्ना जंपियं—ममं चेव । तओ सविसेसजायसामत्थेण यगुणीकओ एसो, परं न पडियन्नो चूडामणिसत्थ-दाणं । तओ रत्ना जंपियं—तुह विसनिचेइस्स मए समीहियेप्पणविसए धम्महत्थो दिन्नो, ता ममाणुविचीए अँन्नहा न कायधं, दायधं सव्वहा सत्थमेयमिमस्स ति । ततो 'सयगादाणुविचीए तेण सिट्ठं चूडामणिं' तन्नं तेरसममत्तापज्जवसाणं

१ भुज्जावर्यणीं सरणमात्रेणैव ॥ २ 'जा ति प्रती ॥ ३ 'द्वियवि' प्रती ॥ ४ काविष्ट- ॥ ५-कृष्ण- ॥ ६ 'काष्ठीभूतः' काष्ठवद् निश्चेतनो जातः ॥ ७ 'विपचित्तिमकैः' विपक्षैः ॥ ८ चिन्तातुरः ॥ ९ 'तथ एत्थे प्रती ॥ १० परत्त पडि' प्रती ॥ ११ 'यप्पाणं' प्रती ॥ १२ अन्नमहा का' प्रती ॥ १३ सया गा' प्रती ॥ १४ 'तत्तं प्रती । तन्नं-क्षालम् ॥

देवभद्ररि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ २३ ॥

देवधरस्स । तस्सामत्थेण य जाओ एसो तिकालजाणगो । 'विसिद्धसत्थलाभहेउ' ति वत्थाइदाणपुव्वगं च समप्पिया णेण गंगस्स भज्जा । विसज्जिओ एसो गओ सट्ठाणं, सलहिओ पुरजणेणं, परितुट्ठा अम्मा-पिउणो ।

एगम्मि य दिणे रुयमाणी समागया ससुरघराओ धूया वसुमई । पुट्ठा य अम्मा-पिऊहिं—पुत्ति ! केणइ तुह किं कयं ? । तीए जंपियं—अम्म-ताय ! ससुरजणो निसग्गवेरि व ममं वाहइ, निच्चमुच्चियकिच्चकारिणिं पि वेरिणिं व पेच्छइ, संपयं च न याणामि केणइ कारणेण निद्धाडिय म्हि सगिहाउ ति । अम्मा-पिऊहिं भणियं—पुत्ति ! वीसत्था होसु, पुव्वकयदुक्कयजणियदुग्गदोहग्गदुव्विलसियमिमं, ता सगिहे विर्यं धम्मपरा परिवालेसु कइवयदिणाइं, जाव किं पि नेमिच्चिय-मापुच्छिय तदुच्चिओवक्कममणुच्चित्तो ति ।

अन्नाया य सो देवधरो चूडामणिनाणमुणियनट्ट-मुट्ट-चिंताइपयत्थो कोऊहलियाणेगनरिंद-सेट्ठि-सेणावइपमुहपहाणलो-याणुसरिज्जमाणो समागओ तं पुरं । सुंदरफल-फुल्लाइदाणपुरस्सरं पुच्छिओ । एगग्गचित्तेण सम्मं परिभाविऊण सिद्धं, जहा—एसा तुह भइणी पुव्वभवे साहूणं निप्पडिक्कम्मसरीराणं मलाविलसरीरत्तणेण विसप्पंतासुहगंधाणं 'धी ! धी ! इमे' ति दुगुंळं काऊण निकाइयदोहग्गदोसा एवं वट्टइ, उवसमोवाओ य जम्मंतरे परं भावि ति, ता वच्च सगिहं, मा भूय-पिसायाइदोससंभावं काहिसि ति । गओ गंगो । सिद्धं तदुवइद्धं । निंदिउमारद्धा अप्पाणं भइणी । गंगो वि तहाविहविज्जालाभफलचुक्को परं सोगमुवगओ ति ।

१ °पिऊणि भणि° प्रतौ ॥ २ त्विय इति इवार्थकमव्ययम् ॥ ३ °मुट्ठिच्चि° प्रतौ ॥ ४ भावि ति ति प्रतौ ॥

विविचि-
त्सातिचारे
गङ्गवसुम-
त्योः कथा-
नकम् ४ ।

॥ २३ ॥

इह कुमलपक्वविवलेखदम्बसम्मोहनिम्बमहियमङ्गो । निद्राडित्ति उर्विति लेच्छिं हणिऊण डण्डेण ॥ १ ॥
चिरकालं वसियवं भवकारागारसन्निरुद्धेहिं । मन्ने हं दुन्नयनिविडनिगडनडिण्हि जीवेहिं ॥ २ ॥ किञ्च—

सस्वर्ण-रत्नपरिपूर्णमपि प्रधानं, रिक्तं तदेतदिति चर्जयते निधानम् ।

निश्चेतनाक्षफलमित्यवबुध्यमानः, कल्पद्रुमं च स समीहेत एव हातुम् ॥ १ ॥

तिर्यग् द्विवेकविकला तदियं कथं स्यात्, कामप्रदेति स निरस्यति कामधेनुम् ।

चिन्तामणिं च स तिरस्कुरुते किमेव, भायानुरूपवपुषा वितरिष्यतीति ॥ २ ॥

यो भूत-भावि-भवदर्थविवोधवन्धुकैवल्यवज्जिनविनिश्चितमुक्तिमार्गम् ।

वैफल्यसङ्कथवशेन विदां जुगुप्सासम्पादनेन यदि वा विगुणं भिमीते ॥ ३ ॥

इति गतविचिकित्सः स्वः-शिवश्रीगृहेषु, व्रत-नियम-तपस्या-दान-दीक्षादिकेषु ।

प्रतिदिवसविधेयेष्वन्वहं योजितात्मा, भगति भवसमुद्राद् द्राग् बहिर्नागं चित्रम् ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे सम्यत्तवचिन्तायां तृतीयातिचारप्रक्रमे गद्ग-वसुमत्योः कथानकं समाप्तम् ॥ ४ ॥

१ दुर्गलपक्षविशेषदशसम्मोहनिर्मथितमतयः ॥ २ लेच्छि प्रतो ॥ ३ भीहित प्रतो ॥ ४ 'त्यसकथनवत्सेन प्रतो ॥

५ 'विवियेस्वन्य' प्रतो ॥

पुवुत्तदोसरहिओ वि सम्मभावम्मि बडलक्खो वि । असदज्झवसायकरं उल्लिज्जा मूढदिट्ठित्तं ॥ १ ॥
दिट्ठी य दंसणं इह सा मूढा जस्स मूढदिट्ठी सो । तीए पुण मूढत्तं कुतित्थिरिद्धीण दंसणओ ॥ २ ॥
रिद्धी य अणेगविहा विडेवणा-वोमगमणमाईया । मंताइसिद्धरूवा व लोय-निवपूयणाईया ॥ ३ ॥
ताओ दहुं दिट्ठी मुज्झह जस्सेह मूढदिट्ठी सो । गुण-गुणिअमेयभावा अइयारत्तेण विन्नेओ ॥ ४ ॥
पेच्छह कुतित्थियाणं असंजयाणं पि रिद्धि-सक्कारा । ईसिं पि न तह अम्हाण सुमुणिमग्गं गयाणं पि ॥ ५ ॥
किं मन्ने जिणसासणमंहुणातणमणतिसाइसिट्ठं वा ? इय कुवियप्पुप्पीलुप्पेह्लियहि यया हि मुज्झंति ॥ ६ ॥
न मुणंति हुंहुंसप्पिणि-दूमम-भासग्गहाइदोसाओ । गयदूसणं पि सबन्नुसासणं न तह जणपुज्जं ॥ ७ ॥
जइ कह वि अबुहबहुलोजोयओ पूइयं कुतित्थिमयं । जिणसासणं तु न तहा, किमेत्तिंएण वि तसवगीयं ? ॥ ८ ॥
जइ गुणगयाण माणो, बहुओ जाओ नरो न रयणत्थी । ता किं तमेत्तिएण वि पत्तैमवत्थुत्तणं किं पि ? ॥ ९ ॥
इहलोइयत्थलवमेत्तपेहणुप्पन्नदिट्ठिवा मोहा । संखो इय सम्मत्तं चयंति तो हुंति दुहभागी ॥ १० ॥

१ सम्मत्तं प्रती ॥ २ विकुर्वणाव्योमगमनादिका ॥ ३ 'वाम' प्रती ॥ ४ 'णियमे' प्रती ॥ ५ 'अधुनातनम्' अर्वाचीनम् । 'अनतिशायिशिष्टे'
सामान्यजनोपदिष्टम् ॥ ६ 'मणिति' प्रती ॥ ७ कुविकल्पोत्पीडोत्प्रेरितद्वयाः ॥ ८ 'लुपेह्लि' प्रती ॥ ९ हुण्डवसर्पिणीदुप्यमाभस्मग्रहादिदोषात् ।
साम्प्रतीनोऽवसर्पिणीकालः सार्वदिकावसर्पिणीकालापेक्षया निकृष्टतम इत्यसौ हुण्डवसर्पिणीत्वेनोपलक्ष्यते ॥ १० किमेतावताऽपि तद् 'अवगीतं' निन्दितम् ॥
११ यदि गुणगजेषु 'रदनार्थी' हस्तिदन्तार्थो नरः 'बहुकः मानः' बहुमानयुक्तो न जातः तत् किं तदेतावताऽपि [गजानां] प्राप्तमवस्तुत्वं किमपि ? अपि
तु न इत्याशयः ॥ १२ एतमवधुत्तं प्रती ॥ १३ इहलौकिकार्थलवमात्रेक्षणेत्पन्नदृष्टिव्यामोहाः ॥ १४ 'वामोहो' प्रती ॥

तथाहि—एरवयद्वचसुंधराभोगभूषणं सणंतमणिकिंकिणीकरालघयवडाऽऽडोयसुंदरसुरागारं गारवाइदोसविरहियलोय-
निवहोवसोहियं अत्थि जयपुरं नाम नयरं । नेयरक्खणविजियसहस्सक्खो सक्खं धम्मराओ व विरायमाणो माणविंदो नंदो
नाम भूवई । नियरूवाइगुणोहामियकमला कमलाचई नाम से भज्जा । नीसेमकलाजुत्तो पुरंदरो नाम पुत्तो । पत्ती य से
सव्वकायववियक्खणा सलक्खणा नाम । सव्वणि वि इमाणि नियनियकम्मसंपउत्ताणि चिट्ठंति । आरोहं-

अन्नया य गहिरगज्जिरवाऊरियबंधंडोयरा फुरंतफारविजुच्छडाडोवमासुरा अखंडाखंडलचंडगंडीवमंडणा

तयणु गहिरकंठा नच्चिया नीलकंठा, विगलियपरितोसा रायहंसा य नट्ठा ।
नवकिसल्लयसोहा साहिसंधा हि जाया, अखिलमवि पलीणं पोइणीणं वणं च ॥ १ ॥
महिसल्लमसेसं जिभियं भूरितोसं, विरहिजुवइवगो सोगिओ गाढुक्खो । ॥ २ ॥

इय विसंरिसकीडानाडियासुत्तहारो, वियरिजधुवत्तो पाउसारंभकालो
अवरवासरे य पायवडेणपुव्वयं पडिहारेण अत्थाणमंडवे सुहासणासीणो विन्नत्तो राया—देव ! तिकालगयभाववियाणगो

१ रणितं प्रती । स्वतत्-शब्दायमान- ॥ २ नयरखण-नीतिपालन- ॥ ३ ररखणं प्रती ॥ ४ सक्ख धम्मं प्रती ॥ ५ साणं प्रती ॥
६ परिपूर्णचण्डेन्द्रधनुर्भूयिता इत्यर्थः ॥ ७ रोट्टपं प्रती । आरोहप्रपन्नमहाप्रमाणमनसिनीमानरण्डना- विजृम्भिता भेषितपथिकयूयाः प्रथममेघसमूहाः ॥
८ मयूराः ॥ ९ 'शालिसद्धा' वृक्षसमूहाः ॥ १० विसदृशक्रीडानाटिकासप्रधारः ॥ ११ उणुणुं प्रती ॥

जोगाणंदनाभधेयो नेमिस्तिओ दुवारे देवदंसणसूओ चिट्ठइ, को आएसो ? । राइणा भणियं—सिग्धं पवेसेहि । ‘जं देवो आणवेइ’ ति पवेसिओ नेमिस्तिओ, दिन्नासीसो य निविट्ठो समुच्चियट्ठाणे । कुसुम-तंचोलप्पयाणपुरस्सरं संभासिओ भूवइणा—कत्तो आगमणं ? कहिं वा गमणं ? ति । तेण भ[णि]यं—महाराय ! विज्जारयणरयणायेराउ वसंतपुराओ आगओ म्हि, गमणं पुण कंचीपुरं पडुच्च समीहामि । रत्ना जंपियं—भवदु ताव, तिकालावलोयणविसए केत्तिओ विन्नाणपगरिसो ? । नेमिस्तिएण कहियं—महाराय ! गुरुपायप्पसायाओ अत्थि लवंमित्तो । रत्ना जंपियं—जइ एवं ता साहेसु थोवदिवसाण मज्जे चिय किमिह सुहमसुहं वा भविस्सइ ? । नेमिस्तिएण भणियं—महाराय ! निसामेसु, आगमिस्सअट्ठमीए दिणे सूरस्स सबग्गासि गहणं भविस्सइ । इमं च सोचा विम्भिओ रायलो गो विक्कपियसिरो परोप्परं मुहमवलोइउं पवत्तो । अयंडो-यन्नियसूरग्गहणसंखुद्धेण य भणियं भूवइणा—भो नेमिस्तिग ! कहां अपवे चिय एयं संभवइ ? । नेमिस्तिएण भणियं—महाराय ! अवि चलइ ससागरं धरणिवट्ठं, न उण ईसिं पि केवल्लिदिट्ठं, परं निउणमइणा सम्मं परिभावियव्व-न्ति । ‘अजुत्तो कज्जततुल्लावो जह तह’ ति परिभाविऊण रत्ना विसज्जिओ सभालोगो, कयं विजणं, पुच्छिओ सायरं नेमिस्तिओ—साहेसु भो ! पयडक्खवं, को एस सूरु ? किं वा अपवे चिय तग्गहणं ? ति । नेमिस्तिएण कहियं—महाराय ! सम्मं पुच्छियं, जो सूरु सो तुमं, जं च सबग्गासि गहणं तं च तुह मरणं ति । तओ भीओ राया सबंगीणाभरणदाणपुव्वयं भणिउं पवत्तो—भो नेमिस्तिग ! अत्थि कीइ एयस्स उवक्कमणे उवाओ ? । नेमिस्तिएण जंपियं—चाटमत्थि, न केवल्लं तुमं सक्किहसि काउं । रत्ना भणियं—

१° तं प्लेपया° प्रतो ॥ २° णाउरा° प्रतो ॥ ३° भणिस्स° प्रतो ॥ ४° डानियं° प्रतो ॥ ५° पधं चि° प्रतो ॥ ६° क्कामेण उ° प्रतो ॥ ७° लं न तुमं प्रतो ॥

जीवियकञ्जे किमकायव्वं ? ति । नेमिच्चिएण कहियं—जइ एवं ता महाराय ! तुममप्पणो समरूव-जोव्वण-लक्खणगुणं कं पि पुरिसविसेसं रायपए अभिसिच्चिएण सयं निदेसवत्ती पंजलिउडो पुरओ से चिट्ठसु अट्टमीदिणं जाव, जेण तव्विधाएण तुह कल्लणं हवइ ति । पडिवन्नं रत्ना । कयसकारो विसल्लिओ नेमिच्चिओ ति ।

वाहरिओ पद्दानपरियणो, पुच्छिओ य—को मम अचंतं सरिसरूवाइगुणो ? ति । संम्मं सुनिच्छिएण य तेण भणियं—देव ! संत्वस्स पुरोहिदस्स पुत्तो पभाकरो चेव तुल्लरूवो, नावरो चि अम्ह पडिहासो । ततो रत्ना एयस्स चेव परिकखा-कएण नियवत्था-डलंकारपरिगहं काराविएण सो पभाकरो नियचेड-चाडुकर-किंकराणुगओ पेसिओ अंतेउरं । अचंत-सरिससरीरागारनिच्छियनरिदागमणाहिं अब्भुट्ठिओ अंतेउरीहिं, नरिदस्स व सगउरवमुवणीयमासणाइ । सो य तमणि-च्छंतो खणमच्छिय पडिनियत्तो । समप्पियपुव्वेसो य गओ सो सगिहं । खणंतरेण य गओ राया सयमंतेउरं । पुव्वडिई[ए] चिय कओवयारो पुच्छिओ अंतेउरीहिं—देव ! पढममुवागएहिं तुम्मेहिं किं कारणं न किं पि जंपियं ? न किं पि आइहं ? ति । कयागारसंवरेण नरवरेण वज्जरियं—मणोविकखेवाउ ति ।

एयं च अप्पणो निव्विसेसरूवत्तणं निच्छिएण पभाकरस्स, अंतेउरीहिं संम्मं भिहोक्काहिं मुहुत्तमित्तं निगमिएण पडि-गओ स[भा]गिहं । वाहराविओ संत्वो पुरोहिओ, सुहासणंत्यो सायरं संलत्तो य, जहा—अज्ज रयणीए सुमिणम्मि तुह सुयस्स पभाकरस्सडतिसव्वहाविय रज्जं दिन्नं, अओ तमप्पणो सुमिणजंपियं तँह रज्जदाणेण सच्चं काउमिच्छामि । संखेण

१ किं पि प्रती ॥ २ सम्म प्रती ॥ ३ क्षणम् आसित्वा ॥ ४ कथितम् मनोविक्षेपात् ॥ ५ णत्थं सां प्रती ॥ ६ अतिशयशक्तपत्तित्वा ॥ ७ तुह प्रती ॥

देवभदस्त्ररि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ २६ ॥

भणियं—देव ! कहासु वि एवंविहवइयरो न सुवह, ता कहमेवं ? । रत्ना जंणियं—किमजुत्तं ? गुरुसु सवस्ससमप्पणा उच्चिया चेव । तओ विम्हियमणसेण संखेण भणियं—जं देवो आणवेह ति ।

अह अकयकालंकेवं पहाण-मंति-सामंत-सेट्ठि-सेणावपभिइपच्चक्खं पभाकरो रायाभिसेएण अहिसिंचिऊण पइट्ठिओ नियपए नरिंदेण, समप्पिया पियाविरहिया सवहा वि रायसिरी पणमिओ य । ठिओ य पागयनरनिंविसेसो समुच्चियभूमि-गाए । ‘हा ! किमेयं ?’ ति अमुणियपरमत्थो वाउलीहूओ सवो जणो । इयरेण वि पडिवन्नं रज्जं, दवाविया सवत्थ वि अप्पणो आणा निस्संकं, रज्जकजाइं पि चिंतिउमारद्दाइं ति ।

अह संपत्ते अट्टमवासरे, सट्ठाणम्मि निवेट्ठेसु पहाणलोगेसु, पागयपाए एगदेसनिलुक्के पुव्वपत्थिवे, आसणासीणस्स पभाकरस्स रत्नो ठलंतेसु उभयपासचामरेसु, पयट्ठे य पुरओ नट्ठे अकंडे चिय तैडयडाडोयडमारियजियलोया तड ति सिरो-वरि रुट्टजमदिट्ठि व निट्ठुरा निवडिया विज्जू । तक्खणमेव भासरासित्तणं पत्तो पभंकरराया । ‘हा हा ! किमेयं ?’ ति दिसोदिसिं पलाणो रायलोओ । जायं पुरे असमंजसं ।

एत्थंतरे तम्मरणोवक्कमियनियमच्चुभओ गुंडाडोयउव्भंडं जयकुंजरमारुहिऊण निसिट्ठनर-तुरय-रह-जोहवूहपरिगओ निग्गओ उ बहिया चंदनरिंदो, आसासिओ लोगो, पुवं व रज्जकज्जमणुचिंतिउं पवत्तो । मुणियरज्जदाणपरमत्थो य संखो अच्चंतदुस्सहसुयसोगवजावडणदारुणदुक्खो पलविउं पवत्तो—

१ °जुत्त प्रतो ॥ २-हुल्यः ॥ ३ तडतडाडोपउपहुत्तजीवलोका ॥ ४ गुडा-हस्तिक्वचनम् ॥ ५ °वूडपं प्रतो । -व्यूह-॥

हा पाव ! देइय ! निदय ! निष्कारणवहियवेर ! निम्मेर ! । एवंविहसुपुरिसरयणभंगमिय ववसिओ सि कहं ? ॥ १ ॥
तुमए वि पयावइ ! कीस एस नो रक्खिओ गुणाण निही ! कह घडियसि सपुसिसे तविहपडिंछण विणा ? ॥ २ ॥
हा वच्छ ! तुज्झ विरहे वि जीवियं भुवि विडवणामेत्तं । नरवइपडिवत्ती वि हु वज्झविभूम व अरइकरी ॥ ३ ॥
किं वा वि मेत्तदोहो तुह चंदनरिंद ! कुंयलयाणंद ! । उच्चिओ ? अहवा चंदे मिच्चविरोहो जेयपसिद्धो ॥ ४ ॥
एमाइ बहुपयारं विलवंतो मिरसुरं च तांडंतो । गुच्छानिमीलियञ्छो निवडंतो भूमिवट्टे य ॥ ५ ॥
भणिओ नरवइलोएण भद ! तं कीम वहसि संतावं ? । धनो सो तुज्झ सुओ जो पडुक्खे चिय विवन्नो ॥ ६ ॥
को ते वि हु सलहइ पडुपमायमुवभुंजिऊण जे सुचिरं । जससा जज्जरदेहा सिक्खंडवडिया विवज्जंति ? ॥ ७ ॥
केत्तियमेत्तं वित्तं पुत्त कलत्तं च सामिकज्जमि ? । अज्ज वि जीयं देहं च झेत्ति उज्जंति तंणयं व ॥ ८ ॥

ईचाइवयोहि पन्नविजंतो वि मणां पि अपरिचत्तसोगावेगो संखो मेरवंपडणं पडुच एगाणि चिय नीहरिओ” सनय-
राओ । निरंतरगमणेण य पत्तो कुसुंभउरे नयरे । वुत्थो वहिया एगत्य उज्जाणे, दिट्ठो य तत्थ समत्थपरमत्थवियक्खणो

१ देव ! निदय ! निष्कारणोडवेर ! निर्मयाद ! ॥ २ “च्छंद” प्रती ॥ ३ चन्द्रपते कुंयलयाणो-रजनीविकारिकमलानामानन्दक, मेरेन्द्रपक्षे पुचल्यं-
पुथ्योवल्यं तद्वर्तिजनानामानन्दक. तदामन्त्रणम् । चन्द्रपक्षे ‘मित्रविरोध.’ सूयसिरोधः, अन्यत्र ‘मित्रविरोध.’ सुहृदिरोध इत्यर्थः । यथा नन्दः कुंयलयाण-
न्दकोऽपि मित्रविरोध्यपि तथा भवानपीति भावः ॥ ४ जगत्प्रसिद्धः ॥ ५ मयापतिता इत्यर्थः ॥ ६ उज्जति प्रती ॥ ७ वृणमि ॥ ८ इच्छाई प्रती ॥
९ मगुपातं प्रतीत्य ॥ १० “ओ य नं” प्रती ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ २७ ॥

विमलोहिलोयणाऽवलोहयजियलयविचित्तवावरो सुहम्मो नाम सूरि पउरलोयमज्झगओ धम्ममुवइसंतो त्ति । अरइविणोय-
निमित्तं च गओ तस्स समीवं, कयनमोक्कारो य आसीणो भूमिवट्ठे ।

धम्मं कहंतस्स य स्वरिणो एगो पुरिसो बहुविहरोगवस[ग]ओ, अकालपरिसुक्कालावुसमसीसो, भग्गोड्ड-नड्डनासा-किलिड्ड-
दिट्ठिदेसो, ठाण्डाणभग्गभुयट्ठिसंठाणो, मडहवच्छकप्परोप्पन्नदुड्ढगंडुडाणो, निम्मंस-सोणिय-कीलाणुगारजंघोरुजुयलो, अच्चं-
तमवल्लो उवागओ तं पएसं । तक्कालसंगैयकरुणापूरपूरिजमाणमाणसेण य जणेण पुच्छिओ सूरि—भववं ! कस्स कम्मणो
एसो विसमो दसावाणो ? त्ति । स्वरिणा भणियं—निसामेह—

एसो हि पुव्वजम्मे माहणो अइकोहणो आसि । सो य पच्चयजत्ताए पारद्धाए, कीरंतेसु लोएण चचरी-पणीयपमुहकी-
लाविसेसेसु, सच्छंदपाण-भोयणदाणे परोप्परं पयट्ठे किं पि अपावमाणो, तक्कालुच्छलियकोवानलाउललयणो, अविमंसिऊण
जुत्ता-ऽजुत्तं गिरिसिहराउ निवडिऊण मओ । एवं च अप्पणो तद्वंसवत्तिपिपीलियापमुहसत्ताणं च विणासेण संजणियासुहकम्मो
बहुप्पयारदुहनिवहं तिरियाइजोणीसु अणुभविऊण संपइ तक्कम्मसेसयाए एवंविहासुहरूवं नरत्तणं पत्तो एवं वट्ठइ । तथाहि—

पैरिक्खिवियगरुयमारुयसुसियसरीरडट्ठिबंधसंधाणो । उट्ठविसुकी रुखो व रुखवेदेहच्छवी य दट्ठं ॥ १ ॥

१ उट्ठमओ प्रती ॥ २ स्थानस्थानभग्नजुजास्थिसंस्थानः पुन्रजवत्तकपरोत्पन्नदुष्टगणोत्थानः ॥ ३ संनियं प्रती ॥ ४ अवियस्य ॥
५ जुत्त गिं प्रती ॥ ६ सओ प्रती ॥ ७ परिकुप्पितगुरुकमाकतशोपितशरीरास्थिबन्धगन्धानः । ऊर्ध्वमिशुकः पक्ष इव हृक्षदेहच्छविध
दट्ठम् ॥ ८ विमुक्को प्रती ॥

मूढदृष्टि-
त्वातिचारे
शङ्खकथा-
नकम् ५ ।

आत्मघाते
दोषः

॥ २७ ॥

अविर्भावविद्यद्विक्रमपक्खुलण-दलंतजाणु-कंडिभागो । धी ! मज्झ जीविएणं ति जंणिरो दुक्खमणुहवइ ॥ २ ॥

ता जह अन्नजियाणं धम्मो रक्खाए अक्खिओ परमो । तह अप्पणो वि तो उमयरक्खणं जुञ्जए काउं ॥ ३ ॥

जो पुण वियोगदुक्खेण कोह-लोहाइदसियमणो वा । ववसइ मरणं सरणं सुचिरं से दीहसंसारो ॥ ४ ॥

एवं स्त्रिणा कहिए मणागमुचसंतसोगविगारो पुरोहिओ पच्चक्खावलोइयअप्पघायणकइयफलविवागो णिवडिओ स्त्रि-
चरणेसु । मिट्ठो निययाभिप्पाओ । अणुमासिओ गुरुहिं—भद ! असक्कपडियारे एवंविहदुक्खे न धम्मकरणमंतरेण अन्नमो-
सहंमरिथ, ता परिचय इमं दुरज्झनत्तायं, मा सुकयऽज्झणच्छलेण समज्झिणसु उमयलोगविरुद्धमधम्मपञ्भारं ति । तओ पडिबुद्धो
एसो, पडिबन्नो स्त्रिममीवे सामन्नं । काउमारद्धो य दुक्करतव-चरणविसेसं वीसामणाइयं साहसु विणयकम्मं च ।

अन्नया य 'सुपडियसुत्तथो' ति गुरुणा एगल्लविहारानुत्ताओ स महप्पा गामा-ऽऽगाराईसु विहरंतो कलिंगदेसं गओ ।
तत्थ य तं कालं कालसेणो नाम परित्रायगो साहियलिंगलक्खाभिहाणजक्खो सिद्धतिलोयपिसाइयाचिज्जो सुरविरइय-
गयणक्कणयमयवत्तामणनिलीणो कन्नपिसाइयानिवेइजंतभूय-भाविपयत्थो 'जं कमलासणो चउहिं मुहेहिं साहइ तमहं एक्केण वि
आणणेण साहेमि' ति मगधमुल्लवंतो निरंतरोवित्त-जंतनर-नरिंदसंदोहसेविज्जमाणचरणो सबं मुद्धवियं पयत्तो । 'अहो ! इमस्स
सत्ती, अहो ! पभावो, अहो ! रूवसंपत्ती, अहो ! तिकालविज्जाणपगरिसो' ति पमोयमुव्हंतो दूराओ वि आगम्म जणो गुरु-

१ अविर्भावितदत्तकमप्रसरलद्वअवनमज्जात्रुक्किट्ठिभागः ॥ २ कडिं प्रतो ॥ ३ मणोगं प्रतो ॥ ४ एकाकिविहारानुज्ञातः ॥ ५ 'मुद्धवि'

प्रतो । सुरधयितुम् ॥

देवभद्वरि-

विरइओ

कहारयण-

कोसो ॥

सम्मत्त-

पडलयं ।

॥ २८ ॥

मिन्न देवयमिव वा आराहइ त्ति । तं च तहाविहाइसय-पूय-सक्कार-समिद्धिपत्तं पइदिणमचलोयमाणो संखसाहू सुभावियमई वि
तहाविहसम्मदंसणमोहणीयकम्मोदयओ परिहीयमाणसम्मत्तपोगलो चिंतिउमारद्धो—

चउतीसातिसयधरा कहासु सीसंति सब्बतित्थरा । गिज्जइ गणहरचरियं अणप्पमाहणविप्फुरियं ॥ १ ॥

सुब्वइ विउव्वि-मणपज्जवाइया वन्नणा बहुपयारा । चउदसपुवीणं पि हु सत्ती अच्छरियसिरिसारा ॥ २ ॥

दीसइ य थेवमेत्तं पि संपयं नेव किं पि अइसइयं । तित्थंतरेसु अज्ज वि दीसइ ता किं व एयं ? ति ॥ ३ ॥

इय विमूढदिट्ठित्तणविणिहम्ममाणमणो किं पि कालं जीविऊण मओ समाणो उववन्नो किच्चिसियवंतरसुरेसु । सुकयक-
म्माणुसारमुवभोत्तूण विसयसुहं चुओ संतो जाओ पंतकुले पुत्तत्तणेणं ति ।

अह दुग्गमहादुग्गइससुत्थदुत्थत्तणं अणुभवंतो । सुचिरं मिच्छत्तातुच्छपंसुपच्छाइयविवेगो ॥ १ ॥

लद्धं अलद्धपुवं पि तविहं सुमुणिचिन्नेसामन्नं । चित्तारयणं व विमूढदिट्ठिदोसेण हारविउं ॥ २ ॥

संखो असंखदुक्खाण खाणिमप्पाणमुवणमेऊण । दीहद्वैमद्वगो विवै संसारं सरिउमारद्धो ॥ ३ ॥

इय दिट्ठिदोसमवधारिऊण सम्मग्गवार्रणं परमं । परतित्थिइट्ठिदंसणवसे वि वज्जिज्ज चामोहं ॥ ४ ॥

किं वा कीरइ इड्डीहिं ताहिं संसारसायरेऽणंते । अज्ज वि विज्जंतम्मिं परमत्थियवत्थुवज्जाहिं ॥ ५ ॥ किञ्च—

१ °हाइसं° प्रतौ । तथाविधातिशयपूजासत्कारसमृद्धिपात्रम् ॥ २ °इवा वन्न° प्रतौ ॥ ३ विमूढदृष्टित्वविनिहन्त्यमानमनाः ॥ ४ °चित्तसां° प्रतौ ॥

५ हारयित्वा ॥ ६ °द्वमुक्क° प्रतौ ॥ ७ विव इति इवार्थकमव्ययम् ॥ ८ °वावणं° प्रतौ ॥ ९ °त्युसज्जा° प्रतौ ॥

मूढदृष्टि-
त्वातिचारे
शङ्खकथा-
नकम् ५ ।
मूढदृष्टित्वम्
तद्विपाकञ्च

॥ २८ ॥

यथेन्द्रजालव्यवलोकेन चित्रीयते मुग्धजनस्तथैव । सिध्यादशामृद्धिनिरीक्षणेन न मुह्यति कापि विशिष्टदृष्टिः ॥ १ ॥ किञ्च—
न काञ्चनसमाश्रितः श्रियमियति काचोऽधिकां, न वाऽपरुचितां व्रजत्यपमलो मणिः केवलः ।

॥ २ ॥

कुहटिरुदितद्विरप्यधिपतिर्न मुक्तिश्रियामनृद्धिरपि सम्पदां पदमुपैति सदर्थेनः

सद्बोधवन्धुः कृतभूरितपःप्रसूता, भूत्वा सुखाय बहुदुःखकरी समृद्धिः ।

॥ ३ ॥

चैत्रप्रतिष्ठितवृषापचितेः समाना, कौतीर्थिकी कथमिवास्तु विमोहहेतुः ?

॥ ४ ॥

इति पणयोपिन्नेपथ्यतुल्यपरतीर्थिकर्द्धितश्वेतः । विनिवर्त्य निश्चलात्मा यतेत जिनदृष्टचेष्टासु

॥ ५ ॥

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे समयक्त्यचिन्तायां चतुर्थीतिचारप्रक्रमे शङ्खकथानकं समाप्तम् ॥ ५ ॥

॥ १ ॥

संकाईण चउण्हं करणे अइयारमक्खिउं सम्मे । उववूहाइचउण्हं इण्हि तं किं पि किंचेमि

॥ २ ॥

उववूहणमुववूहा पसंसणा सा गुणाण ते य इहं । नाणाई घेतत्ता नेवाणपसाहणा परमा

॥ ३ ॥

नाणं जहट्टियत्थावधारणं दंसणं च तत्तरुई । कम्मचय-रित्तकरणं चारित्तं तावगं च तवो

॥ ४ ॥

जियविजुरियं ति' विरियं विणहज्जइ कम्म जेण सो विणओ । लोयाववायभीरुचणं तु लज्ज चि एमाई

॥ ५ ॥

एएसु वट्टमाणस्स साहुणो जहुचियं च सदुस्स । उववूहणाअकरणे सम्मत्तइयारमाहसु

१ 'ह्यते फवा' प्रती ॥ २ 'यव्याव' प्रती ॥ ३ ति तिरि' प्रती ॥

देवमंदस्वरि-
विरहओ
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ २९ ॥

जह जीवाइयतत्ते अरुई सम्मत्तदूसिगा भणिया । तह संतगुणाणुववूहणा वि दिट्ठाइयारकरी
सुगुणं सम्मदिट्ठी सभावउ चिय पसंसिउं सरइ । दूरफुडियमालईमउलमलिकुलं रणझणंतं व
लहुपरगुणे वि सुगुणज्जणुओ जायए पसंसाए । भीरू वि सरइ स्वरं सुसामिसम्माणिओ समरे
संता वि जया न गुणा सलाहणं पाउणंति उचियं पि । दुक्खज्जणाण हि तया करेज्ज को आयरं तांण ?
ता नाणार्हविसए गुणलेसं जत्थ जत्तियं पासे । उववूहेजा तत्थ उ तयं ति सैम्मंगमवगम्म
जो पुण पमायओ दप्पओ व उववूहणे न वडेजा । नैसेज्ज अप्पयं मुणिजणं च सो रुदसूरि व
॥ ६ ॥
॥ ७ ॥
॥ ८ ॥
॥ ९ ॥
॥ १० ॥
॥ ११ ॥

तथाहि—इह हि पुक्कालं कलिकालकलिलपक्खालणेक्कपंचला, विमलजलासय व पीणियैसवपाणिगणा, गणणाइकंत-
गुणा गुणसेणा नाम स्वरिणो बहुसिस्सगणपरिवारा अणिययविहारचारिणो ससमय-परसमयवेइणो अहेसि । ते य गयंद-
वयपव्वए देववंदणं काज्जण, एल्लगच्छनयरपरिसरे कुसुमावयंसए उज्जाणे तसपाण-वीयरहिए पएसे अहासन्निहियजणं
अणुजाणाविज्जण सैमोसठ ति । तैक्कित्तिपडहंपडिरवसवणसमुब्भवंतकोऊहलसमाउलमाणसा समागया नरवइपुरस्सरा पुरजणा ।

१ विद्यमानगुणाऽग्रंशसना इत्यर्थः ॥ २ दरस्फुटित-ईपद्विकसित- ॥ ३ 'गुणुज्जणु' प्रती ॥ ४ 'सरति' प्राप्नोति 'शरं' शौर्यम् ॥ ५ दुःखेन अर्जनं येषां
तेषाम् दुःखानां वा अर्जनं येष्यस्तेषाम् ॥ ६ 'ज्जणणेहिं तं' प्रती ॥ ७ 'तेपां' गुणानाम् ॥ ८ नयंति संसंगं प्रती । 'तक्कत्' तद् इति ॥
९ सम्यत्त्वाद्गम्य अवगम्य ॥ १० नाशयेत् ॥ ११-प्रत्यलाः-समर्थाः ॥ १२ पीणयं प्रती ॥ १३ अभूवन् ते च गजेन्द्रपदपर्वते ॥ १४ समवसृताः ॥
१५ तत्कीर्त्तिपटहप्रतिरवश्रवणसमुद्रवत्कुतूहलसमाकुलमानसाः ॥ १६ 'परिरव' प्रती ॥

उपबृंहति-
चारे रुद्र-
स्वरिकथा-
नकम् ६ ।

॥ २९ ॥

मुणियतञ्जोगयाणुसारेण पारद्धा पडुणा धम्मदेसणा । जहा—

संसारम्मि असारे सारं जम्मो कुले सुविमलम्मि । तत्थ वि य पुरिसभावो तम्मि य सद्धम्मपडिवत्ती ॥ १ ॥
 सो पुण न पाणिपीडापरिहारपरंमुहो बुहाहिमओ । तप्पीडापरिहारो य नञ्जई नाणसब्भावे ॥ २ ॥
 तस्संभावो य इहं सहहणे तं च सत्तत्तगयं । तत्ताणि य जिणभणियाणि जीवमाईणि नेयाणि ॥ ३ ॥
 जीवा य तत्थ उवओगलक्खणा अक्खिया जिणवरेहिं । ताणं विलक्खणा पुण धम्माईया अजीवा उ ॥ ४ ॥
 सुह-असुहकम्मपयईयोगलसंगिलणमासवो बुत्तो । तविवरीओ पुण संवरो त्ति दिट्ठो सुदिट्ठीहि ॥ ५ ॥
 तवकिरियाए कम्माण झोसणा निञ्जरा समक्खाया । कम्माण सतई पुण बंधो मोक्खो य तीए त्वओ ॥ ६ ॥
 एवं च तत्तविन्नोणसुंदरं सायरं पयडुत्तो । धम्मे तं कट्ठाणं न विञ्जई जं न पाउणई ॥ ७ ॥
 न यं एत्तो वि हु अन्नं वन्नंती मोक्खसाहणोवायं । न य एयविउत्ताणं ताणं सत्ताण किं पि परं ॥ ८ ॥
 जो ईह परंमुहमणो मणुओ नूणं मणागमेत्तं पि । संसारियदुक्खाणं खाणी अप्पा कओ तेणं ॥ ९ ॥

इय एवमाइ गुरुणा सिट्ठे सुसिलिद्धधम्मपरमत्थे । रुद्धो नामेण दुँओ समच्छरं भणिउमाढत्तो ॥ १० ॥
 जुत्तमिह जीवतत्तं सेसाणं पुण अजीवभावाओ । बीयं अजीवतत्तं तदन्नपरिकप्पणा विहला ॥ ११ ॥

१ °परंमुहो प्रती ॥ २ तत्सद्भा° ॥ ३ सप्ततत्त्वविषयम् ॥ ४ 'तेपां' जीवानाम् ॥ ५ °वित्ताण° प्रती ॥ ६ प्रयुणयति ॥ ७ य पत्तो प्रती ॥ ८ त्राणम् ॥ ९ तत्त्वविज्ञाने ॥ १० द्विजः ॥

जीवादीनि
 सप्त तत्त्वा-
 नि तद्व्य-
 यस्थापनं च

तत्त्वसंख्या-
 विषयकं
 चार्थिकम्

गुरुणा भणियं भदय ! जुत्तमियं जंपियं तए कितु । सविसेसवत्थुविसयं पडुच्च इय तत्तपरिसंखा ॥ १२ ॥ तथाहि—

भिच्छत्ताइदुवारानिरोहओ कम्मसंगमो जो उ । जीवस्स आसवो सो तस्संओ संवरो नेओ ॥ १३ ॥

निज्जरमाई वि हु कम्मणो परं जीवविरियसावेक्खा । इय आसवाइतत्ताणि जीव-कम्मण विस्सयाणि ॥ १४ ॥

कह धम्मार्इणमजीवभावमेत्तेण हुंतु तुह्हाणि । तेणेसिणुप्पवेसो जुज्जइ नाजीवतत्तम्मि ॥ १५ ॥ किञ्च—

केहिं पि अविज्जाई कम्मसवणम्मि हेउणो भणिया । वंधो वि य पयईए तीए विओगो य मोक्खो त्ति ॥ १६ ॥

विज्झायदीवकप्पत्तणं च मोक्खस्स केहिं वि य सिद्धं । तेसि मयधारणत्थं इत्थं तत्ताइं सत्तेव ॥ १७ ॥

इय साभिप्पायपरूवणाए निच्छिन्नमच्छरुच्छाहो । रुद्धो रंजियचित्तो भववासाओ विरत्तो य ॥ १८ ॥

गुरुणो पामूलैम्मि सम्मं पडिवज्जिउं समणधम्मं । सुत्त-इत्थाहिगमपरो गुरुणा सह विहरए वसुहं ॥ १९ ॥

कालकमेण य सेससाहूहिंतो पढियाइं भूरिसत्थाइं । बुद्धो तदंत्यो । परेसिं पि वंक्खाणाइकरणाइणा वाढमुवओगी जाओ त्ति ।

अन्नया य खरीहिं पभायप्पायाए रयणीए सुमिणो दिट्ठो । तओ विभावियैतयत्था निच्छइयथेवजीवियवा य पमाए

साहूणमेगतथ मिलियाणं तब्बुद्धिर्विमरिसणत्थं साहिउं पवत्ता, जहा—भो साहूणो ! अज्ज पभायप्पायाए रयणीए सुमिणम्मि

१ मिथ्यात्वादिद्वारानिरोधात् ॥ २ 'गओ जो प्रतौ ॥ ३ 'तस्य' आश्रवस्य ॥ ४ 'म्माणुवि' प्रतौ ॥ ५ कर्माश्रवे ॥ ६ नितरोच्छिन्न-

मत्सरोत्साहः ॥ ७ 'लम्मि प्रतौ । पादमूले ॥ ८ 'धम्म प्रतौ ॥ ९ 'दुथो प्रतौ ॥ १० 'वस्साणा' प्रतौ ॥ ११ 'यपय' प्रतौ ॥

१२-विमर्शनार्थ-परीक्षार्थम् ॥

चयं किर गुरुहि दिवंगएहि चाहरिया—सिग्धमागच्छह अम्ह पासम्मि ति; अम्हेहि भणियं—एए तुम्हाणुमग्गओ चेव आगय भिम्म, ता माहेह किमिह तत्तं ? ति । तत्थ नियनियमइयिपपणाणुमारेण केणापि किं [पि] जेपियं, परं न दुरीण मणोरंजनं जायं ।

पर्यंतरे रुद्धसाहुणा भणियं—भयवं ! न सुद्धु विसिद्धसुभिणमेयं अतीतवाहरणाओ, ता जुत्तमेत्थ विसेसुअमणं ति । ‘अहो ! सुद्धु[बुद्धि]पगरितागरो’ ति पसंसिओ दूरिणा, ‘सेससाहुचिसेसगुणो’ ति सुमुहुत्ते य निवेसिओ दूरिणए, दिन्नमणुसा-सणं । भायिपसविसेससंमत्तभावणा य कयचउद्धिहाहारपचक्खाणा स्वाभियसंघा इंगिणिविहाणं पयस्सिज्जण दिवं गया ।

रुद्धसूरी पि दूरो व बोद्धितो भवकमलाईरे, पणासितो दोमायंरुद्धासं, पयडंतो सुत्तिमग्गं, विहणंतो मिच्छंततिमिरं, गामा-उग्गराइसु विहरंतो संपत्तो तुहिणकरनियरनिम्मलपासायपरंपरा[राइए रायगिह्नयरे, ठिओ एगत्थ उज्जाणे । तस्स य दूरिणो समुदाए चत्तारि महातवस्सिणो विसा-चरणगुणोयवेया पसिद्धिपत्ता य संति—पदमो य ताण मज्जे वंधुदत्तो नाम वायलद्विसंपन्नो, वीओ पभाकरो नाम विगिद्धुचाउम्मासियतवविसेससामत्थजुत्तो, तईओ य सोमिलो नाम निमि-

१ ‘अतीतव्याहरणात्’ बर्तीत्युक्त्यनात् ॥ २-समत्पभावनाः ॥ ३ यथा सूर्यः कमलानरात् बोधयति-विश्रामयति तथा सूरिः भव्यजीवरूपान् भवमा-
कृत्य बोधयति ॥ ४ ‘लाईरे’ प्रती ॥ ५ यथा सूर्यः दीपांकरस्य-नन्दस्व तल्लासं-प्रकाशं नाशयति तथा सूरिः जीवानां बोधाकरस्य-दुर्गुणसमूहस्य उभासं-
रुद्धि प्रणाशयति ॥ ६ यथा एषो लोकानां तिमिरानुपलक्ष्यमाणं मार्गं प्रकटयति तथा सूरिः जीवानां अज्ञानतिमिरानुपलक्ष्यमाणं मुक्तिमार्गं प्रकटयति ॥
७ यथा सूर्यस्तिमिरं विहन्ति तथा सूरिरपि जीवानां भिम्यात्वतिमिरं विहन्ति विप्रातयतीति यावत् ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ ३१ ॥

तसत्थपरमत्थवेई, चउत्थो पुण सामज्जो नाम जोगविहाणपमुहकिरियाकलावखेयन्नु त्ति । तेसिं च गुणपगरिसवसरंजियम-
णमाणवकीरमाणं पूया-सकारं मणागमसहमाणो सूरी मणमज्जे अट्ठिइं करेइ ।

अन्नदिवसे य पाडल्लिपुत्तनयराउ समागओ एगो साहुसंघाडगो, अन्नुट्ठिओ साहुहिं, कयपायपमज्जणाइपडिवत्तिविसेसो
य पडिओ स्त्रिचरणेसु, लेहसमप्पणपुरस्सरं च विन्नविडं पवत्तो—भयवं ! एस पाडल्लिपुत्तनगसंसंघसमवाएण तुम्ह
पेसिओ, अओ इमं परिभाविऊण सिग्गवणुट्ठिजउ तयत्थो त्ति । तओ सायरं पणामपुवं लेहमादाय सूरी संयं वाइउमारद्धो—

श्रीमदनर्धगुणद्विवर्धमानं वर्धमानजिनमानम्य धर्मिष्ठजनसन्निवासपवित्रात् श्रीपाडल्लिपुत्तात् प्रतिहताघसङ्घः
श्रीचातुर्वर्णसङ्घः समस्तनगराजराजगृहविहारिणं सदा सङ्घकार्यकारिणं कन्दर्पदर्पमथनभद्रं सादरं समादिशति ।
यथा—क्षेममिह, केवलमेतदेव मनाग् यत्—प्रज्ञावज्ञातवाचस्पतिर्विरचितविचित्रकाव्योपन्यासपद्धतिः सर्वग्रन्था-
र्थग्रन्थिभिदुरो नाम्ना विदुरो व्यक्तलिङ्गी पद्दर्शनोपप्लवं कुर्वाणो व्यहारीति । तथाहि—

काणादानमदान् प्रनष्टधिपणाधिकयानवाक्यान् बहून्, शौक्यांस्तर्कचोविचारविमुखान् साङ्ख्यानसाङ्ख्यानपि ।
कौर्लान् भ्रष्टबलान् निरस्तयशसो मीमांसकान् व्यंसकान्, कुर्वन् वारणवद् विशङ्कमचरत् सर्वत्र गर्वोदुरः ॥ १ ॥
स च सम्प्रति जैनैः सार्धं स्पर्धां चिकीर्षते । ततश्च दर्शनकृत्यं कर्तुं स्वत एवोद्यतस्य भवतः ऋक्षशृक्षकक्षं

१ °वेइ प्रतो ॥ २ रेदशः-कुशलः ॥ ३ °पुत्तो नग° प्रतो ॥ ४ °मानंम्य घग्मिष्ठ° प्रतो ॥ ५ वैशेषिकान् ॥ ६ बौद्धान् ॥
७ °स्तकंक्व° प्रतो ॥ ८ शाक्तिकान् ॥

उपबृंहति-
चारे रुद्र-
स्त्रिकथा-
नकम् ६ ।

सङ्गादेश-
पत्रम्

॥ ३१ ॥

दिधक्षोरिवाऽऽशुक्षणेऽर्थव्यनुचितः प्रेरणाप्रक्रमः, तथापि 'विषमो वादविधिः' इति शीघ्रं स्वयमागन्तव्यम्,
न्यपाये च प्रस्तुतार्थान्वयभित्तिगुणः शिष्यो वा प्रेषणीय इति ॥ छ ॥

एवं च विभाविज्जल लेहत्वं मत्थयारोवियसंघसासणो सरी तक्खणं पट्ठिओ पाडलिपुत्तनयराभिमुहं । नवरं जाया
निडालं ताडयंती अभिमुहा छिक्का । तओ—

वामा खेमा लामम्मि दाहिणा पण्डिमा नियत्तेह । निज्जाडुया य छिक्का कयं पि कज्जं विणासेइ ॥ १ ॥
इति विभाविज्जो उवरओ सयं गमणाओ सरी । पेसिओ पुण्डुत्तो बंभदत्तसाहू । दिन्ना य से खरिणा सवकम्मकरी
विज्जा । पडियसिद्धं तमवधारिज्जल अक्खंडपयाणएहिं गतो एसो पाडलिपुत्तं ।

दिट्ठो राया, अहिट्ठिओ वाओ, 'जो जेण जिप्पइ सो' तस्सेव सिस्सो' ति जाया पइन्ना । दिन्नोऽणुक्कपाए विट्ठुरस्सेव
पुव्वपक्खो साहुणा । चागरिओ य गरुवयणोर्वेन्नासेण निचवाओ अणेण । तेंयक्खरेऽणुभासिज्जलऽणेगंतवायवायचलेण
य पलालपूलउ व पक्खित्तो खणद्धेण एसो मुणिणा । संत्तभंगीभावणावजासणिनिद्वयनिदलियस्स व पलीणा सुई मई वाया
य एयस्स । तओ निम्भत्थिओ सो रत्ता—किमेवं चिट्ठसि ? कुणसु किं पि उत्तरं ति । एवमुत्ते जिण्ण वि तेण पारद्धा
साहुणो थोभर्णाइया खुदोवदवा । पडिहणिना य मुणिणा पुव्वपडियविज्जाचलेणं । तओ 'सवहा पडिहयसामत्थो' ति पडिचन्नो

१ °क्षणे यच्च° प्रतौ ॥ २ °विधेरि° प्रतौ ॥ ३ सो स त° प्रतौ ॥ ४ °णोविन्ना° प्रतौ ॥ ५ तयक्खुरे° प्रतौ । तदक्षराण्य-
नुभाष्य अनेकान्तवादावतपलेन ॥ ६ °यपले° प्रतौ ॥ ७ सत्तभङ्गीभावणावजासनिनिद्वयनिदलितस्य इव प्रलीना श्रुतिः ॥ ८ स्तम्भनादिकाः ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ ३२ ॥

मुणिसमीवे सामन्नं । दिन्नं रत्ना विजयपत्तं । उब्भाविणं सवत्थ सव्वनुसासणं । पूइजंतो पुरजणेणं, सलहिजंतो संघेणं, अंगु लीहिं दंसिजंतो पागयलोणेणं, विटुरसिस्ससमेओ गओ रुहस्सरिणो समीवं बंधुदत्तो । हिययसमुव्वहंतमच्छरेण य न मणां पि उव्वूहिओ स्सरिणा । तओ—

संभावणाइरित्ते कैजे संपाडिए वि लजंतो । आणंदिएण धन्नो उव्वूहिजइ दढं गुरुणा ॥ १ ॥

इइ भाविजंतो परं सोगमुवगओ बंधुदत्तो सँगुणज्जाय मंदायरो जाओ त्ति ।
चाउम्मासियसाहू वि तंकाळं चाउम्मासियतवं पवन्नो । सो वि अणवरयमित्तं जंतमहीवइपमुहपहाण[जण]कीरंतसकारो पंतकुले अमुणिजंतो उल्लवित्तीए भुंजिओ । सो वि स्सरिणा न वयणमित्तेण संभासिओ ।

एवं वच्चंते काले गुणोव्वूहणविमुहे णायगे तदज्जणपडिभगे साहुवगे सुत्तत्थपढण-चित्ताइयावारा पइदिणं तैणुयत्तणं पत्त त्ति । रुहसूरी वि तदज्जवसाओ चेव कालं काऊण किव्विसियवंतरसुरेसु उव्वज्जिऊण दुग्गयकुलेसु केसु पि जाओ माह-
णपुत्तत्तणेणं त्ति । कालक्कमेणं अइकंतबालभावो पत्तो तरुणत्तणं । गुणोणुव्वूहणजणियदुक्कम्मस्वसेसयाए पडिहया से जीहा ।
मूओ व भासाए पयंपिउं पवत्तो, वेरगिगओ य तदोसेणं, 'ही ! मए किं पुव्वभवे कयं ?' ति जाया जिन्नासा, पज्जुवासइ सव्वे वि तित्थिए ।

१ 'उद्भावितं' प्रभावितम् ॥ २ स्सरिणो प्रती ॥ ३ कज्जेणं सं' प्रती ॥ ४ सगुणज्जं' प्रती ॥ ५ 'तनुकलं' हीनत्वम् ॥ ६ 'णाणव' प्रती । गुणानुपबृंहणजनितदुष्कर्मविशेषतया ॥ ७ जिज्ञासा ॥ ८ वि तत्थि' प्रती । 'तीर्थिकान्' मतान्तरीयान् ॥

अत्रया य समोसदा चउनाणोवगया सुहम्माभिहाणा सूरियो । गतो सो ताण समीवं, वंदिऊण निविट्ठो सन्निहिय-
भूमिवट्ठे । सूरिहिं वि तक्खणं एगो साहू नियेगुणगधियो परमच्छरी अणुसासिउमारद्धो । जहा—भद !

॥ १ ॥

॥ २ ॥

॥ ३ ॥

॥ ४ ॥

॥ ५ ॥

॥ ६ ॥

॥ ७ ॥

॥ ८ ॥

॥ ९ ॥

॥ १० ॥

॥ ११ ॥

॥ १२ ॥

॥ १३ ॥

॥ १४ ॥

॥ १५ ॥

अत्रेण वि गवेणं गुणसमुदाओ वि कीरइ असारो । रंससंमियं पि भोयणविहाणमुवहणइ गरललवो
निम्मलगुणेषु रत्तो जणो वि अबत्थ ते अपिच्छंतो । मणिही एसो चिय एरिसो चि गवेण किं गुणिणो ?
परगुणपसंसाणए अगुणो वि गुणत्तणं धुवं लहइ । साहुकिरियाए निरओ साहुत्तं गिहनिवासि व
सगुणेषु गवभावो मच्छरभावो य उत्तमगुणेषु । मंदरगरुयं पि नरं लहुयं कुव्वंति संयराहं
सगुणाण निव्वे परगुणाण दूरं पयासेणेऽभिरुहं । किं चहुणा भणिणं ? नीऽणभिजायाण संभवइ
ता वच्छ ! केत्तियं तुह कहिजइ ? पच्चक्खं चिय पेच्छसु एयाण विवागं । सिस्सेण भणियं—भयवं ! कंथ पेच्छामि ? ।
तओ दंसिओ सो रोरमाहणपुत्तो पणट्ठजीहावावारो चि । सिस्सेण जंपियं—भयवं ! किं पुव्वमवे इमिणा कयं ? ति । गुरुणा
भणियं—जं तुमं काउमुवट्ठिओ सि चि । सिट्ठो सबो तप्पुव्वालियवुत्तंतो । पडिबुद्धो रोरमाहणो पवन्नो सिस्सो वि
तं निसामिऊण चत्तमच्छराइदोसो गुणिजणोववूहणाइसु उज्जओ जाओ चि ।

उववूहणाविरहओ तदवन्नाए गुणाण परिहाणी । सद्धामंगो सुंगुणजणे य उभयं पि हु अजुत्तं ॥ १ ॥ किञ्च—

१ निजगुणगर्वकान् ॥ २ 'रससम्भृतं' रसपूर्णम् ॥ ३ 'च्छंते' प्रती ॥ ४ शीघ्रम् ॥ ५ 'सणाभि' प्रती ॥ ६ न 'अनभिजातानां' नोचकुलो-
त्पन्नानाम् ॥ ७ गुह प्रती ॥ ८ कच्छ ये' प्रती ॥ ९ तन्निस्सा' प्रती ॥ १० सुणेज्ज' प्रती ॥

यद् विद्यमानगुणसम्पदि बुध्यमाने, पुंसि प्रशंसनविधौ विरमन्ति वाचः ।

स व्यक्तमन्तरुदितोद्धतदर्पसर्पदंष्ट्राविषोपजनितः सकलो विकारः

मिथ्यादृशोऽपि यदि नाम गुणाधिकानां, निर्मत्सरा विदधते स्तवनं प्रदृष्टाः ।

सीदन्ति तत्र किमिति स्फुटजैनवाक्यसम्यग्विचारचतुरा अपि बुद्धिमन्तः ?

शङ्कादिदोषगहनं समतीत्य दुर्गमेतावतैव किमु मुह्यति विज्ञवर्गः ? ।

सद्यो विलङ्घ्य मकराकरमस्तपारं, किं कोऽपि गोष्पदजलेऽपि निमज्जतीति ?

इति स्वबुद्ध्याऽऽगमतोऽनुमानाद्, विचार्य सम्यग् हृदि चावधार्य । गुणोपबृंहो बृहदादरेण, सदर्शनस्याङ्गमसौ विधेया ॥४॥

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे सम्यक्तवचिन्तायां पञ्चमातिचारप्रक्रमे रुद्राचार्यकथानकं समाप्तम् ॥ ६ ॥

सम्मत्ते पत्ते वि हु विहुणिज्जइ कम्मदोसओ जीवो । सुहभावाओ जम्हा ता भन्नइ तत्थिरीकरणं ॥ १ ॥

राग-दोसपरद्वा कहिं पि वेरग्गमग्गमवंच्हाय । भुजो मूलङ्गाणं ही ही ! कट्ठं पवज्जंति

गुणंठाणे गरुयम्मि वि ठंविआ अन्नाणपवणखिप्पंता । दोल्लंति धयवडा इव कयनिप्फलवहुफडाडोवा

ता ताण नाण-दंसण-चरणेसु दढं विसीर्यमाणणं । कारुन्नपवन्नमणो तेसु चिय थिरत्तमुवणिंते

१ निर्मच्छरा प्रतो ॥ २ °णट्टाणे प्रतो ॥ ३ ट्टुविं प्रतो ॥ ४ विविदत्ताम् ॥

॥ १ ॥

॥ २ ॥

॥ ३ ॥

॥ ४ ॥

सम्मत्तं संपत्तं पि उत्तमं उत्तमुत्तमं कुण्ड । सुद्धं मणिं व सोहणगुणेण अइसुंदतरागं ॥ ५ ॥
 धम्मस्स परममंगं ता कायव्वं दढं थिरीकरणं । परहियरण सद्धम्मसीयमाणेण सत्ताण ॥ ६ ॥
 अप्पंभरित्तमाया जो पुण सामत्थसंगओ वि परं । न थिरीकरेइ धम्मो राग-दोसेहि वामूढो ॥ ७ ॥
 तो तदुवेहोसंजणियदोसवद्धुत्तकलुसपरिणामो । पब्बमडुवोहिलाभो भवदेवो इव भवे ममइ ॥ ८ ॥

तथाहि—अस्थि पउँरपुरपत्तपरमब्धुदयेहं, रेहँतंकत्तपसरत्तज्जणियभूरिसोहं, सोहँम्मसुरपयं व दीसंतवहुविदुहवगं, वगंताणेगनड-नाडइल्ल-लंखंगपेच्छणयरम्मं रम्मपुरं नाम नयरं । विणिज्जियासेसवइरिमल्लो हत्थिमल्लो नाम राया । अंभि-
 न्हिययभूओ गंगाधरो से बालमित्तो । ताणं च सहसयण-पाण-भोयणा-उवत्थाणपमुहकिचेसु सिणेहसारं चट्टताणं एगया
 एगंतगयीण जाओ परोप्परमेवंचिहसमुल्लावो ।

किं नाम सो वि पुरिसो पोरिसमुवहइ सलहियं जैयइ । धरइ य कुलामिमाणं दंसइ य कलासु कोसल्लं ॥ १ ॥
 नीहरिउं सघरातो जो न पलोयइ वसुंधराभोगं । गामा-ऽऽगर-नगरा-ऽऽसम-पुरपरिकिंचं अनिविन्नो ? ॥ २ ॥
 ता रत्तभरं मंतीसु सबहा रोविऊण निच्चिता । कइवयवरिसाइं वयं पेच्छामो मेइणीचट्टं ॥ ३ ॥

१ शोधनगुणेन ॥ २ तदुपेक्षासंजनितदोषवर्धमानरुद्धपरिणामः ॥ ३ प्रचुरपुरातनपरमाम्युदयेयम् ॥ ४ राजमानकान्तप्रसज्जननितभूरिशोभम् ॥
 ५ 'सौधर्मसुरपदमिव' सौधर्मदेवलोकमिवेति भावः ॥ ६ 'हुविषवुह' प्रती ॥ ७ देवलोकपक्षे विबुधाः—देवाः, अन्यत्र विबुधाः—विद्वत्सः ॥ ८ वलगत-
 रोहत्त—॥ ९ लक्षाः—वरत्राणैरुक्ताः ॥ १० अन्भिन्न' प्रती ॥ ११ 'याणु जा' प्रती ॥ १२ जगति ॥

‘अभिरुह्यं दोण्हं एयं’ ति अभिन्नरहस्समंतिसंक्रामियरज्जचित्ता य केणइ अमुणिजंता कयत्तकालोचियवेसपरिगहा निग्गया दो वि निययभवणाओ, पट्टिया उत्तरावहं, सत्तुरियपयक्खेवं गया कइयजोयणाणि, आवासिया एगस्स धेरदियवरस्स मंदिरे । अकयपरिस्समत्तणेण य नित्थामीहूयाणि अंगाणि, पैमिलाणा दूरं सरीरसिरी । संभासिया धेरविप्पेणं—पुत्ता ! कत्तो आगमणं ? कहिं वा गंतवं ? अकयपहपरिस्समा पढमवर्नीहरिय वै लक्खिस्सज्जह ति । रत्ता जंपियं—विप्पवर ! रम्मपुराओ क्वददुर व सवत्थ अपरिहत्था देसदंसणकोऊहलेण उत्तरावहं पट्टिय ति । माहणेण भणियं—वञ्छ ! ईइसीए आगिईए न तुमं सामन्नरूवो होसि । तहाहि—

पडाय-कमलं-ऽकुसप्पमुहलंछणालंकिं, सहावसुइ-कोमलं पय-कराण रत्तत्तणं ।

॥ १ ॥

कवाडवियडं फुडं उवचियं च वञ्छत्थलं, निडालमवि अडुमीसरयचंदवित्रोवमं
‘धंणन्नियरंसुंदरो विजियपंचयन्नो सरो, सरोरुहदुल्लं सवणपत्तमञ्छीजुयं ।

॥ २ ॥

जुंयाय[य]भुयादुगं जह तुहं पलोएजए, जेए तह सुनिच्छियं तुममहो ! महीनायगो

एवं सोच्चा ईसि हसिऊण भणियं रत्ता—भो माहण ! पच्चक्खीभूयभूवइसिरिणो किं तुज्झ साहेमि ? । माहणेण

१ °ण्हं ति एयं अभिं° प्रती ॥ २ सत्त्वस्तिपदक्षेपम् ॥ ३ ‘निःस्थानोभूतानि’ निर्वलीभूतानि ॥ ४ प्रम्भाना ॥ ५ इव खलिज्ज° प्रती ।
६ अनिपुणा इत्यर्थः ॥ ७ ईइसी° प्रती । ईदृशा आकृत्या ॥ ८ रत्तन्नलं प्रती ॥ ९ °च्छञ्छलं प्रती ॥ १० घणनियं° प्रती । घणनि-
करमुन्दरः ॥ ११ युगायत-युगप्रमाण । युगं-स्यधुरम् ॥ १२ जगति ॥

भणियं—महाभाग ! सामुद्रसत्यपरमत्यो एस तुह सिद्धो, तदणुरूवा य फलनिष्कची होइ न होइ चि-कम्माण अहिगारो, तह वि अविहवयणा भयवंतो सत्ययारा, अवस्सं भवियं तुह सिद्धिसमुदणं, अओ न जह तह अप्पा किलेसियवो त्ति । रत्ता जंणियं—तुम्हे जाणह त्ति ।

एवं च दिणमेगं वीसमिऊण नीहरिया तओ ठाणाओ, पयट्ठा पुबट्ठिईए गंतुं । जाव य कहवयजोयणाइं गया ताव कुरुदेसविसमभूभागड्डियं तेहि दिट्ठं चउदिमविमुक्केरियं इओ तओ भमंत-कभंततुरयारूढजोहं विसन्ननायगजणं सिबिरसन्निवेसं त्ति । तं च तहाविहं पेच्छिऊण पुच्छिओ एगो पहाणपुरिसो—भो ! किमेवमेयं मउभंतं व दीसइ ? त्ति । तेण भणियं—भो महायस ! सुणेहि—एसो हि कुरुदेसाहिवई अज्जुणो नाम राया पंचंतन-रिंदसंदोहेण रयणीअर्वक्खंददाणाइणा पराजिओ, निहयपहाणजोहनिवहो य संपइ तम्मएण एवं ससंको वट्ठइ । दृत्थिमहेण भणियं—कह एत्तिचचारंगवलसामगीए वि एस महप्पा एवं विसीयइ ? त्ति । तेण भणियं—किं कीरइ सामगीए तहाविहसावट्ठंभधीरपुरिससानिज्झविरहियाए ? । इयमायनिऊण उच्छलिया रत्तो करुणा, पयट्ठो महो पुरिसत्तणसहसंभूओ परोवयारकरुणाहिलासो, विस्सुमरियं पारद्धं नियपओयणं । भणिओ णेण सो पहाणपुरिसो—अरे ! गंतूण नियनरवइणो साहेसु—जइ तहाविहपुरिससाणिज्झाभावाउ विसीयसि ता पउणो होहि, केत्तियमित्तिमं परवलं ? को

१ हेरिकाः—चराः ॥ २ प्रत्यन्तनरेन्द्रः—समोपदेशस्यो रंजा ॥ ३ °वखंद° प्रतो ॥ ४ °हमव° प्रतो । तथाविधसावट्ठमधीरपुरस्यसाधिध्यविर-
दितया ॥ ५ इदमाकर्ण्य ॥ ६ महापुरुषत्वसहसम्भूतः ॥ ७ °करुणा° प्रतो ॥ ८ विस्मृतम् ॥

देवभद्ररि-
विरइओ

कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।

॥ ३५ ॥

स्रमंडले पभवंतम्मि पउरस्स वि तिमिरपब्भारस्स अवगासो ? त्ति । गओ एसो । सिट्ठो अज्जुणनरिंदस्स तव्वुत्तंतो । तं सोच्चा विम्भिओ राया परिभाविउं पयत्तो—अहो ! अज्ज वि एवंविहअसमसाहसधणाणि पुरिसरयणाणि सुव्रंति ता किं न संभवइ ? । तथाहि—

तेरुगोण्णपदवत् पयोधिममरक्रीडाचलं लेण्ठुवत्, सद्यश्चिक्षिपुरम्बरं स्वगृहवच्चक्रुः क्रमाक्रान्तिमत् ।

पातालं विविशुर्दरीवदभयाः किं वास्तु तैद् दुष्करं, यन्नास्मिन् विदधुर्नुणां सकलतामालम्ब्य सत्त्वाधिकाः ? ॥ १ ॥

ता होउ विरप्पकल्लोलमालाउलत्तेण, गंतुं सयमेव तमवल्लोएमि त्ति कइवयपहाणपुरिसपरियरिओ रायवाडीववए-
सेण इओ तओ परिभमिऊण गओ तं पएसं जत्थ हत्थिमल्लमहीनाहो वट्ठइ त्ति । तओ दूरा पमुक्करायचिंधो कयतक्का-
लोच्चियपडिवत्तिविसेसो तस्स समीवे उवविट्ठो, सिणेहसारं च परोप्परकहाहि ट्ठाऊण भणिओ अज्जुणरत्ता हत्थिमल्लो—
एह, आवासदंसणेण अम्हे अणुगिण्हंह त्ति । उवरोहसीलयाए गओ एसो तस्साऽऽवासं । कया पेण भोयणाइपडिवत्ती ।

खणंतरावसाणे य अणवरयकसाघायपवट्ठुंतवेगजच्चतुरयसमारूढा समागया चारपुरिसा । विन्नत्तं च तेहिं—देव ! भव-
देवन्नरिंदपुरस्सरा पच्चंतनराहिवसेणावइणो विहियसन्नाहवूहविरयणा अणुमगगतो चेव अम्हाणमागया, ता कुणह जमित्थ
पत्थावे समुच्चिय-न्ति । तओ आउलीहूओ अज्जुणनरिंदो, भणिओ य वइरिहियसल्लेण हत्थिमल्लेण—भो महाराय !

१ श्रूयन्ते ॥ २ °गोपदवत् पयोधिम° प्रतौ ॥ ३ लेट्ठुव° प्रतौ ॥ ४ °चक्रः क्र° प्रतौ ॥ ५ तटुकरं प्रतौ ॥ ६ ट्ठु इत्यर्थः ॥ ७ °लना-
मालम्ब्य स° प्रतौ ॥ ८ °रा य मु° प्रतौ ॥ ९ °लोच्चिय° प्रतौ ॥ १० °ण्हइ त्ति प्रतौ ॥

स्थिरीकर-
णातिचारे
भवदेवक-
थानकम् ७।

॥ ३५ ॥

अलमलमाउलचणेण, पउणीआरवेसु पउरपहरणपंडहच्छं जयकुंजरमेगं मह जोगं, अवरं च गंगाधरजोगं ति । 'तह' ति संपाडियं संघं अज्जुणेणं । तओ अणुरुवट्ठाणनिवेसियासेमसामंतचको चक्कवूहविरयणं काऊण द्विओ परवलाभिमुहो हूत्थि-मद्दो । लगगमोओहणं—

वेंअंताउजाममुंच्छलंतपडिसहभरियनहविवरं । नहविवरद्वियसुर-खयर-किचरारद्वंजयकारं	॥ १ ॥
जयकारसवणसंतुडुवंठखिपंतनिसियसरनियरं । सरनियवरिसपडिरुद्वचंडमायंडकरपसरं	॥ २ ॥
पसरंतजोहसंघायघायघुम्मंतमत्तकरडिचंडं । करडिचडविहडणाउलचउदिसिनासंतभीरुनरं	॥ ३ ॥
नरंनाहनिहणनियडंतछच-धयनिवहलुद्धसरपहं । समरपहवूदरुहिरप्पवाहवुडंतनर-तुरयं	॥ ४ ॥
नर-तुरयमुंडदोहंडरंडकवलणमिलंतवेयालं । वेयाल-पूयणाकुलकीडाकयतुमुलहयवोलं	॥ ५ ॥
हयंवोलमवणपडिचलियसुहडकीरंतवीरवाहरणं । वाहरणुग्गायरणरसमुच्छियभडदिन्नहुंकारं	॥ ६ ॥

१-पहदछं-युक्कम् ॥ २ सचं प्रती ॥ ३ अच्छिमं प्रती ॥ ४ 'आवोयनं' युद्धम् ॥ ५ वाद्यमानातोयसमुच्छलरप्रतिशब्दमृतनभोविवरम् । नभोविपरस्थितगुरराचरकिमरागधनयकाइम् ॥ ६ 'मुज्जलं' प्रती ॥ ७ 'रद्वंज' प्रती ॥ ८ जयकारश्रवणसन्तुष्टवणक्षिप्यमाणनिशितधरनिकरम् । धरनिकरयर्पाप्रतिरुद्धचण्डमार्तण्डकरप्रतरम् ॥ ९ प्रसरद्वयोधमरुघातपातपूर्णमानमतकरटिपटम् । करटिपटाविपटगाकुलचतुर्दिग्गजरयदभीरुनरम् ॥ १० नरनायनिभननिपतच्छत्रध्वजानिगदरुद्धरागपरपयम् । समरपयव्यूढरुधिरप्रवाहदुद्धनरतुरगम् ॥ ११ नरतुरगमुण्हद्विण्डण्डकवलनमिलेद्वेतालम् । वेतालशून्याकुलकीडाकुततुमुलहयवोलम् ॥ १२ हयवोलश्रवणप्रतिवलिततुंगटक्रियमाणवीरव्याहरणम् । व्याहरणोद्धतरणरसमुच्छितभटदत्तदुश्चारम् ॥

देवभद्रहरि-
विरहो

कहारयण-
कोसो ॥

सम्मत्त-
पडलयं ।

॥ ३६ ॥

हुंकारसकओसकगिद्वपमुक्कचंचुवावारं । वारंवारं सवत्थ वित्थरंतोरुभीमरवं
इय घोसरसरसम्मदनिदुदामवड्डिकरिसो । नरनाहहत्थिमल्लो हयमहिंयं कुणइ रिउचक्कं

॥ ७ ॥

॥ ८ ॥

एवंविहे य महाससरसंरंसे अजयावहमाहवसरुवमवधारिऊण पहाणपुरिसिहिं अणिच्छंतो वि छिन्नच्छत्त-धनुवायावलोयण-
मिलियमावन्नो (१) [भव]देवराया नीसारिओ समराजिराओ । 'हयं सेन्नमनायगं' ति जं जत्तो तं तत्तो छुटियं अज्जुणराय-
लोएण परवलं । सोहिया संगामभूमी, निरुविया पहारपरव्वससीरा सामंताइणो । दिट्ठो य गंगाधरो कुंतवायगयजीवो
निवड्डिओ भूमिवड्डे, परं सोगावेगमइगतो हत्थिमल्लो, कारियं च सकाराइयं से परलोईयं । हत्थिमल्लोवरोहेण पडिवन्न-
मविसन्नमाणसेण अज्जुणेण पुवरजं । धूयादाणपुरस्सरं सकारिओ अणेण 'परमोवयारि' ति हत्थिमल्लो । ठिओ सो
तत्थेव कहवयवासराइं ।

नवरं नैद्धसल्लं व से खुडुक्कंतं न खणमवि विरमइ भित्तमरणविओगदुक्खं, न नट्टविहिवियक्खणे वि सुरुवरामाजणे
निवड्डइ चक्खू, परमपहरिसट्ठाणे वि न आणंदिज्जइ मणागमवि मणो, न गय-तुरयवाहियालीसुं वि थेवमवि अहिरमई
मई । एवं च स महप्पा तद्विओगं निग्गहिउमपारयंतो देसदंसणाओ दूरनियत्तियचित्तुच्छाहो कहिं पि रइं अपावमाणो जाव

१ हुंकारखक्कदवप्पक्कदुग्धप्रमुक्कचंचुव्यापारम् । वारंवारं सर्वत्र विस्तरदुरुभीमरवम् ॥ २ °सक्किओ° प्रतौ ॥ ३ इति घोसरसरसम्मदनिर्दयोद्दामव-
धितीत्कर्षः । नरनाथहस्तिमल्लः हतमथितं करोति रिपुचक्रम् ॥ ४ जं तत्तो तं प्रतौ ॥ ५ अजुण° प्रतौ ॥ ६ नट्टस° प्रतौ ॥ ७ °ओग-
निग्गहिओमपारयंतो विसिदंसणाओ दूरं प्रतौ ॥

स्थिरीकर-
णातिचारे
भवदेवक-
थानकम् ७।

॥ ३६ ॥

अच्छइ ताव पुष्वरजाओ समागओ एगो गूढचरो, पडिहारनिवेइओ पविट्टो, पायवडणपुव्वयं च खेत्तो अणेण लेहो । वाइओ सयं रत्ना, 'सिग्घं नियत्तियं' ति अवगओ तयत्थो । कहिओ य अज्जुणनरिदस्म एस वुत्तंतो । तओ—

करि-तुरय-रयणसंभारनिव्वमं रायलच्छिविच्छं । सायरकयप्पणामो समागओ अज्जुणनरिदो ॥ १ ॥

मालयलोरोत्रियपाणिसंपुंडो जंयिउं समोदत्तो । देव ! तुह पायपउमप्पसायलवविलसियं एयं ॥ २ ॥

ता गिण्हसु संवमिमं तुह उअयारस्स केत्तियं एयं ? । तुह दंमणे वि नरवर ! मन्ने कयकिच्चमप्पणं ॥ ३ ॥

नियजीवियवएण वि परउवयरणेकलालसे तुमए । को सद्धइ न चलि-मिविपमुहे परकज्जकरणए ? ॥ ४ ॥

अह सगुणकित्तणायन्नणेण लज्जाए संकुडियकाओ । तं भणइ हट्थिमल्लो मो नरवर ! किमिममुल्लवसि ? ॥ ५ ॥

का मे सत्ती ? को नाणपगरिसो ? कि कलासु कोसल्लं ? । को वा परोवयारो ? तह वि हु गुणकित्तणमउव्वं ॥ ६ ॥

थेवं पि गुणं गिरिगरुयवित्थरं सच्चविति अवरस्स । गरुयं पि अप्पणो निण्हविति पर्यई सुपुरिसाण ॥ ७ ॥

ता अलं भूरिभणणेण, मह ! अणुसुंजसु इमं रायसिरिं, अहं पुण वच्चाभि रज्जाभिमुहं ।—ति संठविज्जण कइवय-पुरिससमेओ नियत्तियासेसलोओ केणइ अमुणिजंतो गओ सनयरं ।

पविट्टो रायभवणं, आसीणो अत्थाणमंडवे, समागया मंति-सामंताइणो, चित्तियाइं रज्जकजाइं । विसज्जियासेसलोगो य मंतीहिं समं ठिओ एगंते । पुच्छिया मंतिणो—मो ! किमहं चाहसि ? चि । मंतीहिं भणियं—देव ! निसामेसु—तुम्ह

१-विस्तारम् ॥ २ 'सदुडो ग्रतो ॥ ३ समारन्धः ॥ ४ सज्जमि' ग्रतो ॥ ५ 'एणं वि ग्रतो ।—न्ययेन ॥ ६ पश्यन्ति ॥

देवभद्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ ३७ ॥

पुत्तो महीचंदो केणइ दुन्निमित्तेण न याणामो पिसायपारद्धो असमंजसं जंपतो महाकट्टेण निरुद्धो, तुम्हे य गूढपुरिससेसणेण य तदुवक्कमकएण वाहराविया तुरियतुरियं ति । तओ 'हा ! किमेयं ?' ति आदन्नो राया गतो तदंतियं । अब्बुट्ठिओ पहिट्ठेण रायसुएण । कयपायवडणाइपडिवित्तिविसेसो संभासिओ रत्ता—वच्छ ! किमेयं ? ति । रायसुएण भणियं—ताय ! कत्थ किं ? ति । तओ 'सुन्नवयणो' ति धरिओ रत्ता मुद्दाए । सभय-चमक्कारं च जंपियमणेण—देव ! किमेवं नियमित्तं पि पीडेसि ? । रत्ता भणियं—को तुमं ? । तेण जंपियं—गंगाधरो हं । रत्ता तुत्तं—कहमेवंविहमवत्थं पत्तो ? । तेण जंपियं—महाराय ! तइया महासमरसरंभवौवडे तुमए अहं निविडगुंडाडोयभासुरं करेणुरायमारुहिज्ज ठिओ अभिमुहो दुम्मुहा-भिहाणस्स परवलसामिणो, पयइं महंतमाओहणं, निट्ठिया सर-नाराय-सुरूप-वावल्ल-भल्लि-सेल्लाइणो पहरणविसेसा, ततो मए चोयाविज्जण सहत्थी पडिकरिदंत निहसदेसं पडुच्च कओ खगेण रिउणो वाओ, तेणावि अंचतनिसियकुंतघायविणिंतंत-जौलो पाडिओ हं सारिवट्ठाओ, गयजीओ य उवन्नो पिसायदेवेषु, तुह दंसणुक्कंठिओ य संकंतो कुमारम्मि ।

इमं सोच्चा सविम्हयं सविसायं संसोगगगिरं च संलत्तं रत्ता—अहो ! सच्छंदं देवदुव्विलसियं, [अहो !] अविभाव-णिअरूवा कम्मपरिणई, अहो ! भागयेयविवज्जओ, जमेवंविहसहाइरणणि वि एवंविहदेवकिञ्चिसजोणिमावजंति, किमिह कीरइ ? अविसओ पुरिसयारस्स, अगोयंरं मंत-तंतार्इणं ति । मंतीहिं भणियं—देव ! अलमलं संतप्पिएण, कुणह जमेत्थ

१ व्याकुलितः ॥ २ मुद्दाए प्रती । मूर्त्ता ॥ ३-व्यापृते त्वयि ॥ ४ गुडा-इदित्कननए ॥ ५ 'सेसो प्रतो ॥ ६ 'जाले पां' प्रतो ॥ ७ हस्तिकवचपृष्ठात् ॥ ८ सवोकगद्गदम् ॥ ९ 'यरमं' प्रतो ॥

करणिञं । रत्ना भणियं—भो परममिच्छ ! साहेसु केण पुण विहिणा तुह कएण सुगइलामो भवेआ ? सव्वा दुक्खं पि उवायं निवेदेसु । पिसाएण भणियं—महाराय ! अइकंतो कालो करणिअस्स, सकम्माणुरूवो सहणिओ इयाणि दंसाविवागो ति—

देवाण नारायाण य नरिंद ! चिरनिहियकम्मपडिरूवो । उवंभोगो चिय सुकयज्जणं च पुण कम्मभूमीए ॥ १ ॥

विडिप्पयाण-हुणणाइणा य जे वि य वयंति किर सुगइं । विगइगयस्स वि दूरं अन्नाणवियंभियं तं पि ॥ २ ॥

एवं पि सुगइभावे कुगईकस्स वि न होअ संसारे । कीरइ य कीस जह तह सुगईभावे वि तवकिरिया ? ॥ ३ ॥

ता जह विरोयेणोसह-लंघणकिरियाए रोगिणो सम्मं । सयमेव कीरमाणीए होइ रोगंखतो नियमा ॥ ४ ॥

तह नरवर ! तव-संजम-नाण-ज्झाणाइणा सुचरिएण । असुहस्स खओ ततो य निम्मलो सुगइलामो ति ॥ ५ ॥

एवं युत्ते 'तह' ति पडिचनं रत्ना । कयसिणेहसारसंलावो य जहागयं पडिगओ पिसाओ । साभावियरूवं पवन्नो कुमारो । एवंविहतपइयरनिसाभणेण य धम्मकरणाभिलासी जाओ राया ।

इओ य सो भवदेचनरिंदो समरपराजय[जाय]वेरगो 'कहमहं मुंदमवजसंपंसुमलिणं सयणाईण दंसिस्सामि ?' ति छिन्न-घरदंसणाभिलासो अद्वपहे चिय मइसागरस्सरिसमीवे पवञं पडिचन्नो, सुत्तथाइं अहिजंतो तवोचिसेसपरो विहरंतो य गुरुणा समं-समागतो रम्मपुरनयरे । स्सरिममागमसमुभवंतपमोयाइसया य समागया वंदणत्थं पट्ठिवाइणो । निसामियसधनुवयण-

१ 'साधागो चि ति प्रती ॥ २ 'भोति चि' प्रती ॥ ३ पिण्डप्रदानहरनादिना ॥ ४ 'गइमा' प्रती ॥ ५ विरेचनोपधलद्वनक्रियया ॥

६ 'गसतो प्रती । रोगक्षयः ॥ ७ सुह' प्रती ॥

देवभद्ररि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ ३८ ॥

परमत्था य मत्थयारोवियपाणिणो पाणिवहपमुहपावट्ठाणनिविट्ठिं जहसत्तीए पवन्ना पुरज्जा । पुहइवई वि पुवं चिय भववास-
विरत्तचित्तो तक्कालचिसेससमुल्लसंतविरइपरिणामो पर्णाभिलण महीचंदस्स रायसिंरिं सिरीससुकुमारसरीरो वि निस्सामन्नं
सामन्नपज्जायं वेत्तुं गुरुकुलं समल्लीणो । विजियमयणमल्लो हत्थिमल्लो वि विहरिउं पवत्तो । पच्चभिन्नाओ य भवदेवसाहुणा,
जहा—सो एस पवज्जापडिवचिहेउत्तणेण मह उवयारी पराजयकरणेण य अनयारी य, अहह ! कइं समराजिरसुवगओ तहा-
विहमइं महंतं लहुत्तमुवणीउं ?—त्ति मणागं समुवहइ अणुभयं । इयरो न पच्चभिजाणइ इमं ति वच्चइ कालो ।

अन्नया य 'गीयत्थो' ति गुरुणा पुरओ काउं भवदेवसाहु हत्थिमल्लाइकइवयसुतवस्सिणो सहाइणो दाउं पेसिओ
विहारजत्ताए । सो य सिरोवरिसमारोवियसासणो अणिययविहारचरियाए गामाणुगामं विहरिउं पवत्तो । एगया य अचि-
न्तसामत्थत्तणओ मोहमहारायस्स, पडिक्कलकीलाकारित्तणतो य भवियवयाए स महप्पा हत्थिमल्लरायसिरी परिवडियसुह-
भावो परिभाविउं पवत्तो—

पडिलेहणा-पमज्जणपमुहविहाणं विणा वि देवगई । लब्भइ जीवेहिं निंयइभावओ निच्छियं एयं ॥ १ ॥
कहमन्नहा मँहाहवनिउत्तसुनिरुत्तचित्तर्विरिओ वि । सुंजोणिम्मणुपत्तो भित्तो गंगाधरो मज्झ ? ॥ २ ॥
सुवँति य समए वि हु तँहभवेत्तुभवंतसामत्था । अकयकिरिया वि मरुदेविमाइणो सिवपयं पत्ता ॥ ३ ॥

१ अर्पयित्वा ॥ २ "सिरिं सरीरसुकु" प्रती । सिरीपसुकुमारसरीरः ॥ ३ "वन्नो प्रती ॥ ४ निगतिभावात् ॥ ५ महाहवनियुक्तसु-
निश्चितचित्तवीर्योऽपि ॥ ६ "विहरि" प्रती ॥ ७ युरोन्नो अनुप्रासः ॥ ८ तथाभव्यत्वोक्त्यल्लामन्त्रार्थः ॥ ९ "व्वन्नुभ" प्रती ॥

स्थिरीकर-
णातिचारे
भवदेवक-
थानकम् ७)

॥ ३८ ॥

॥ ४ ॥

॥ ५ ॥

॥ ६ ॥

ता तद्भवत्तं चिय कल्लाणकलावकारणं परमं । तदभावे पुण विहलो सबो कायवत्तावारो
संजम-तवाइहि उवेइ सो पागमेयमवि तुच्छं । मरुदेवीपमुहाणं तवविरेहे किंऊओ पागो ?
इय सुहकिरियावारगवइरिचिरुज्जंतसुदुपरिणामो । स महप्पा तव-किरियासु ईसि मंदायरो जाओ

उयलद्धत्तप्पमायदुविलसिएण भणिओ भवदेवसाहुणा—भो रायरिसिप्पवर ! अनिविन्नपन्नसामन्नगुणस्स जइ वि नत्थि
तुह किं पि अणुसासियवं तहावि किं पि भन्नइ—इह हि पुरिसा तिविहा हवन्ति—जहन्ना मज्झिमा उत्तमा य, तत्थ जहन्ना नारभन्ति
पढमं चिय विग्घभयाओ धम्मत्थं, मज्झिमा पुण विग्घविहया पारद्धं पि परिहरन्ति, उत्तमा य पच्चूहवूहसंभवे वि चहुत्तरमब्भु-
ज्जमन्ति, ता तुममवि उत्तमो भविज्जण कीस धम्मकिचाओ पंचोसकंतो व लक्खिज्जसि ? ता किं जुत्तमेयं ? । ततो हत्थिमच्छ-
रायरिसिणा सिद्धो सबो निययाभिप्पाओ । भवदेवेण भणियं—भइ ! जइ वि मरुदेवी पुव्वमरुयतव-नियमविसेसा वि तज्जंमे
चिय सुहर्भावाइरेगवससमासाइयनीसेसकम्मक्खया मोक्खमुवगया तहावि न तदुदाहरणमच्छेरियभूयं पमाणीकायवं सवत्थ,
ववहारविगमभावाओ, जं च 'तर्हाइभवत्तभावाउ चेव सिद्धिंलामो, कट्ठाणुट्ठाणकरणमणुचियं' ति युत्तं तं पि न सुंदरं; जओ—
तित्थैयरो चउनाणी सुरमहिओ सिद्धियवयधुयम्मि । अणिगूहियचल-विरिओ सवत्थामेण उज्ज[म]इ ॥ १ ॥

१ °रहो किं प्रती ॥ २ इति शुभक्रियावारक्यैरिविरुच्यमानशुद्धपरिणामः ॥ ३ सा मं प्रती ॥ ४ अनिविण्णप्रसङ्गप्राप्त्ययुगस्य ॥ ५ °इत्तरं
प्रती ॥ ६ 'प्रत्यवप्यरुक्माणः' प्रतिनिवर्तमानः ॥ ७ °जमे प्रती ॥ ८ शुभभावातिरेकव्यसमासादितनि शेषकर्मक्षया ॥ ९ आश्चर्यभूतम् ॥ १० °हाचिहमं
प्रती ॥ ११ °यं पि बुं प्रती ॥ १२ गायेयमावश्यकनिर्युक्तौ ॥

कालक्रमेण मयो उववन्नो कोसंवीए वणियसुओ, जौवणमणुत्तो य पडिओहिउमारद्धो सामोवक्कमेणं देवेणं न कहिं पि पडिबुज्झइ ।

तयणंतरं च हरि-हरिण-भिछु-भल्लुंकिनिवहभीमाए । अडवीए पक्खित्तो, सुरेण सो भेसिओ य वहुं ॥ १ ॥

लल्लुकचफ-निसियमाखग-दिप्पंतंउतपमुहेहिं । भणिओ य तियसमायाए पहरणेहिं रउदेहिं ॥ २ ॥

भीणेउलाउल-परिमिरमयर-भीमयरलोलकछोले । जलहिम्मि य पक्खित्तो निस्संडं लोहपिंडो ष ॥ ३ ॥

छूंदो य कडिणदाढाकरालभुयगिंदहंदमुहकुहरे । उववेसिओ य पखलिरजलणजालाफलावम्मि ॥ ४ ॥

न य तह वि कह वि ईसिं पि तस्स संभवइ धम्मपडिक्खी । अचंतिकखदुक्खोह[खोह]खिप्पंतमणसो वि ॥ ५ ॥

तो पडिभगो तियसो जहाणयं पडिगओ अजोगो चि । इयरो वि चिरं भवमाविभीममयभायणं भूओ ॥ ६ ॥

इय सत्तिसंभवे जाणिऊण धम्मम्मि अतिथरं सत्तं । कुआ सव्वयत्तेण तं थिरं दंमणंगमिमं ॥ ७ ॥ किञ्च—

न हि विचलति चेतः कस्य मोहव्यपोहात् ?, व्युपरमति [मति]र्वा कस्य नो कष्टकृत्यात् ? ।

तदपि बहुतिथोक्तिन्यायदृष्टान्तकल्पं, तमपि जिनमताध्वन्यादरात् सन्दधीत ॥ १ ॥

न्यायवर्त्मनि नियुक्तमानसं संस्करोति कतमो न देहिनम् ? । तद्विक्रमिपतमपि स्थिरं पुनर्थः करोति स परं विचक्षणः ॥ २ ॥

१ भल्लुंकी-शिया ॥ २ भयङ्करचक्रनिशिताम्राद्वीप्यस्तुन्ताप्रमुलेः ॥ ३ मीनकुलाकुलपरिभ्रमणशीलमकरभीमतरलीलकरोले ॥ ४ निराधारम् ॥

५ शिपथ कठिनदंष्ट्राकरालभुजगेन्द्रविस्तृतमुग्धकुहरे । उपवेशितस्य प्रखलनशीलज्वलनश्यालकलापे ॥ ६ 'हाव्य' प्रतौ ॥

सीयंताणं च सुवित्तिजुंजणं चोयणं पमाईणं । साहम्मियाण घन्ना कुणंति वच्छल्लुदुदीए ॥ ९ ॥
 सुदि-सयणमाइयाणं उययरणं भवयबंधुल्लुकरे । जिणघम्मपवन्नाणं तं चिय भवभंगमुवणेइ ॥ १० ॥
 आसंसाविरहाओ संसारियभावविगमओ चेव । वच्छल्लममोछं किचयंति साहम्मिलोयम्मि ॥ ११ ॥
 इय जो सभूमिगाए समुचियसायरह सुद्धुदुदीए । सो पचवोहिलाभो धणो व निब्बुहसुहं लइइ ॥ १२ ॥ तथाहि—

अत्थि कुवेरपुरादेरगिरिद्धिवित्थारविरायंतंमंदिरमालालंक्रिया, सच-सोय-दयां-दक्खिन्नपमुहपहाणगुणागुणयपवरपुरिससं-
 मद्दामिया, सीयामुत्ति घ अंचुयसाहापरिगया, गैयाणणगंडमंडलिं व अणनरयपयट्टदाणवरिसा, वरिससयवएण वि अणिट्ठिय-
 भूरिकोसा कोसंयी नाम नयरी । तत्थ य वत्थो विसाहदत्तो नाम सेट्ठी विसिट्ठजणसम्मएण ववहारेणं वट्ठतो कालं
 बोलेइ । कालंतरेण य तद्दाविहचिरभवावज्जियसुक्यविवज्जयवसेण सणियसणियं ज्झीणो रिद्धिसमुदओ । जाया से चित्ता—
 किमियाणि जुत्तं ? सब्बा दवविज्जियस्स हि गिहिणो न देव-गुरुपूयणं, न वंधुजणसम्मणणं, न गुणज्जणं, न अनो को
 वि पुरिसत्थो संभवइ, ता तदज्जणं काउं जुल्लइ ।-ति कत्तो वि किं पि समज्जिज्जण कुट्टुं सुत्थयं काज्जण किं पि भंडं धेत्तूण

१ 'त्तिजंजं' प्रती । 'गुत्तिजो जनं' सद्व्यापारे योजनम् ॥ २ मुहत्त्वज्जनादीनाम् ॥ ३ 'यंतिमं' प्रती ॥ ४ समध्यासिता-युष्ठा ॥ ५ यथा
 सौतागृहिः अच्युतस्य-रामस्य शारामिः-स्तुतिभिः परिगता-युष्ठा तत्परयणा इति भावः, एवं नगर्यपि अच्युताभिः-विरन्तराभिः शारामिः-आहुतिभिः
 वयास्त ॥ ६ गजाननपण्ड्यण्डली अनवरतं प्रवृत्ता दानवर्षा-मदजल्यर्षा यत्रैवम्भूता, नगरी तु दानं-त्यागः तद्वर्षा ॥ ७ 'लि ज्ञ अं' प्रती ॥
 ८ 'णिद्धियं' प्रती । अनिष्ठितभूरिक्षोधा ॥ ९ माम प्रती ॥ १० क्षीणः ॥ ११ कुट्टुरसुं प्रती ॥

पट्टिओ वेहरागरं । गओ कहवयजोयणाणि, आवासिओ पंचंतगामे, जाओ भोयणसमओ, समारद्धो भोयणोवक्कमो, 'भोय-
णपत्थावो' त्ति सुमरिया देव-गुरुणो, वेरगोवगओ चित्तिउं पवत्तो—

न यत्र जिनमन्दिरं न च जिनेश्वरस्यार्चना, न दुष्करतपःक्रियाकृतधियोऽधिकं साधवः ।

न चापि गुणवत्तराः शुचिधियश्च साधर्मिकाः, न चाऽऽगमवचः क्वचिच्छ्रुतिपथं समागच्छति ॥ १ ॥

विवेकविकलं मनो मम कथं विरुद्धस्पृहं, विहर्तुमभिवाञ्छति व्युत्तगुणं च तत्राप्यदः ? ।

य ईदृशविपर्ययव्यतिकरेण विचागमः, पदं स विपदामहं महदिति स्फुटं तर्कये ॥ २ ॥

अहो ! महामोहविविजृम्भितानां विरुद्धसन्धानविधौ प्रयत्नः । विदव्रपीदं यदयुक्तमित्थं तथापि न त्यक्तुमहं समीहे ॥ ३ ॥

इति विसदृशसामग्री मन्येऽहं दर्शनेऽपि सन्देहम् । आधास्यतीव पापा हा धिग् ! विपमो दद्यापाकः ॥ ४ ॥

एवं च सकायव्वेण परं संतावमुव्वंहंतो सहाइजणोवरोहेण भोत्तूण वुत्थो तत्थेव । मज्जरत्तसमए य निम्भरपसुत्तस्स
सव्व[स्स]मादाय पलाणा सहाइणो । पच्चूससिसिरमारुयकयकाउक्कपो य पवुद्धो जाव पासदेससालोएइ ताव न किं पि पासइ ।
'कहं सुसिज्जणं ममं पणइा दुचेइा सहाइणो ? अहो ! विवरम्मूहो विही, अहो ! पडिक्कूला कम्मपरिणई, फलियं च कहमक्का-
लपरिहीणमेव वैवसायपावपायवेण ? न सन्वहा दइववलवियलेण वि पुरिसयारेण किं पि सिज्झइ, केवलं काय-

१ वज्राकरो देशविशेषः ॥ २ दुःकरं प्रतौ ॥ ३ 'रा सुविधिं' प्रतौ ॥ ४ प्रलूयगिशिरमारुनरुनकायोत्कम्पश्च ॥ ५ विशेषेण पराज्जुलः ॥

६ व्यवसायपापपादपेन ॥

किलेसफलो चेव जायइ सन्वो उवफमो, ता किं नियत्तामि घराभिमुहं? एत्थेव वा चिट्ठामि कइययदिणाणि? अहवा न जुत्तमेयं, अक्खंदिंयपुरिसयारा चेव पुरिसाण पवित्ती, होउ किंपि, पारद्धकरणमेवोचियं' ति निच्छिऊण अच्छिन्नपयाण-एहि गतो चइरागरं । ममारद्धो इयरलोएण व तेणा वि चइरागरक्खणेण विही । पाउणइ य तेत्तियं जेत्तिएण भोयणमेत्तं संपसइ । एवं पि वेद्वारइ । वच्चंति चासरा ।

जाया य एत्थेविज्जावियक्खणेण दिवायराभिहाणेण जोगिणा समं से गोद्धो । दाण-सम्भाण-चयणविन्नासाइणा य दूरमागरिसियं जोगिणा तस्स दिययं । अवरनासरे य सायरं भणियमणेण—भो विसाहदत्त ! गरुओ एस कायकिलेसो, जमेवं पइदिणं किलिड्डकड्डकप्पणाए पाणवित्ती, सवहा चयसु एयं, अत्थि मह सुगुरुपाउयापूयणपसाएण धरणीकप्पपरिन्नाणं, तवसेण य सुणियं मए—एत्तो द्वाणातो पुव्वदिसिभाए तिकोसमेत्तं चंळियाययणपुरओ पंचकोडिदीणारपहाणं महानिहाणं, तं च तुम्हारिसे जइ उवजुअइ ता जुत्तं हवइ चि । विसाहदत्तेण भणियं—किं पुण एत्तियकालं एयस्स अगगहणं ।

दिवायरेण जंपियं—मुहु पुण्डियं, सुणसु एत्थ कारणं—

अहं हि गंगोत्तरिपरितरे सरवणसन्निवेशे जलणयंभणसुतो आसि । संपत्तजोद्धणो य तहाविहवसणवसेणाऽऽवासा नीयम्मि पिउणो घरसारे मनिकारं नीसारिओ हं कुद्धेण पिउणा । जहिच्छचारेण परियदंतो य पत्तो सिरिपच्चयं । दिट्ठो य तत्थ गुविलगुहाविवरमेज्झमज्झासीणो ज्झाणकोद्धोवगतो निष्फंदलोयणो निरुद्धसत्त्वचारो एगो महामुणी । पणतो मए

१ वर्षमिति ॥ २ गन्धविद्याविचक्षणेन ॥ ३ गङ्गासत्त्वपरितरे ॥ ४ ०८वर्षे य प्रती ॥ ५ मध्यं अप्याग्नीः ॥

सवायेरेण । तम्मुहकमलावलोयणविणिउत्तलोयणो ठिओ तदंतिए । खणंतरे य ईसिनिष्फारियचक्खुणा संभासिओ हं तेण—
वच्छ ! कत्तो आगओ सि ? त्ति । सविणयं सिद्धो य मए निययवुत्तंती । तमायनिय भणियमणेण—

उस्सिखलखलणं पियं एकं पि हु इंदियं हवइ जस्स । सो गंजणं जणाओ पावइ पुणु पावयसमो वि ॥ १ ॥

किं पुण सद्धानि वि सव्वेहव ससविसयसंगसज्जाणि । न करेज ताण सज्जो लल्लकं आवयाचकं ? ॥ २ ॥

विकंता विउणो वि य पसिद्धिपत्ता वि गरुयसत्ता वि । दुदंतिदियनिहया निहणमणंता गया सत्ता ॥ ३ ॥

कुप्पंति परम्मि परं पडिक्कूलकरम्मि न उण थेंवं पि । पइसमयधूरिदुविलसियागमे इंदियगगामे ॥ ४ ॥

ता परमत्थेण न को वि कस्सई वइरिओ सुही वा वि । अप्पा असंबुडो संबुडो य सत्तू य भित्तो य ॥ ५ ॥

इय पसमसार-मिय-महुरजंपिरे तम्मि मुणिवरे मज्झ । भववासाओ विमुहा दूरं जाया मई ज्झत्ति ॥ ६ ॥

तओ पचवो हं तस्स समीवे सीसत्तणं, गयाणि कइययवरिसाणि, दूरमायजियं विणयकम्मणा से हिययं, जाओ य मे
पसायाभिमुहबुद्धी । अन्नदिणे य दिन्नो अणेण खन्नचिज्जाउवएसो, नवरं भणितो हं—सयं इमं न भोत्तवं, परस्स वि अहम्मस्स
न उवजुंजणिजं, अन्नहा अंधन्नविज्जा [विब] विवज्झिहि त्ति । 'तह' त्ति पडिस्सुयमेयं । कालकमेण मओ एसो । अहं पि तप्पाय-
सुमरणं कुणंतो ठिओ एत्तिचकालं । संपयं च तुह अससिगुणपठभारतरलिण उवयाराणुरूवहुणवद्धानुसएण इमं निहाणस-

१ इयार्थकमव्ययम् ॥ २ स्वस्वविषयसत्तसज्जानि ॥ ३ भीमम् ॥ ४ सुगद् वाडणि । आत्मा असंतुतः संवृतश्च ॥ ५ प्रथमसार-मित्त-भुर-जलग्नसौले ॥

६ अवन्न' प्रती ॥ ७ 'विपत्संते' विनंक्ष्यति ॥ ८ असदृशगुणप्राग्भारतरलितेन उपकारानुरूपस्थानयद्वानुशयेन ॥

रूवं निवेदयंति । ता भद्र ! कारण[मु]त्तमिमं जं तुमए पुबं पुंढं ति ।

तओ दूरविगयविगप्पजालेण भणियं विसाहदत्तेण—भयवं ! जुत्तमिमं, कुणसु इयाणि ममाणुग्गह-न्ति । ततो निहा-
णपूयापमुहकायववित्थरो सिद्धो जोगिणा । तेणात्रि अविमंसियतच्चित्तचित्तिणा पगुणीकओ, न विभावियं थेवं पि लोभदुब्बिल-
सियमिमं, जहा—

ताव चिय किञ्चा-ऽकिञ्चचित्तणा माणसम्मि संभवह । कजपरिच्छेयखमा ताव चिय विप्फुरइ बुद्धी ॥ १ ॥

जावज्ज वि वज्जनियायदारुणो दूरदरिसियदुरंतो । उत्थरइ नेव लोहो विहुणियसोहो महाजोहो ॥ २ ॥

एवं च विसाहदत्तो संसु[व]द्धियावयावडणो निहारुक्खणसमग्गपूयाविहाणसमेओ पट्ठिओ समुवइद्वनिसिसमए समं
जोगिणा । पत्तो चंछियाययणसमीवे । भणिओ य समीवपत्तमणोवंछियसिद्धिणा जोगिणा—भद्र ! कचायणीपसायणसुहा
सैधसंपत्तीतो, ता वच तुमं, पूएसु भगवंइ, जाव अहं एयदुवारदेसे चिय मंडलगपूयणाइणा अणंतरकिच्चकरणाय सज्जो भवामि
त्ति । ‘अणुच्चियमिमं सध्वनुधम्मपवन्नाणं’ ति विभाविय भणियं विसाहदत्तेण—भो जोगसत्थवियक्खण ! अट्टारसदोसवज्जियं
भयवंतं निरंजणं जिणं मोत्तूण सुमिणे वि न अन्नउत्थियाणं देवयाणं वंदण-पूयणाइ कप्पइ काउं ममं, ता जइ कचायणी-
पूयाकिच्चसज्जो एयलामो ता पडउ वज्जासणी लाभस्स, अलं आयासेणं, वचामो सट्ठाणं, किमिह वहुभणिण्ण, जीवियचाने

१ अविमृष्टचित्तवृत्तिना ॥ २ विमुनितशोभः विमुनितसौख्यो वेत्यर्थः ॥ ३ समुपस्थितापदातनः ॥ ४ ‘णुस्स’ प्रतो ॥ ५ सर्वसम्पत्तयः ॥

६ ‘णुच्चिय’ प्रतो ॥

वि न जिण-साहुणो मोत्तूण अत्तं पूएमि वंदामि वा । किञ्च—

खरतरसमीस्ताडियताडीदललगसलिलविंदुचलं । जीवियमथिरप्पहरेहविब्भमं देहसोहं पि ॥ १ ॥

सैरयब्भविब्भमं जोवणं पि दुग्गयपईवपडितुल्लं । पियजणसंजोगं संपयं पि तरुणीकडक्कवचलं ॥ २ ॥

सेसं पि थोयवासरथिरं ति मुणिऊण चिरपरिग्गहियं । हियमप्पणो पईन्नं कयमेयमहं तिलोएमि ॥ ३ ॥

सकुलक्कमो वि मुंचह धम्मनिरुद्धं पि कीरह अवस्सं । जइ होज जीवियव्वाइयं थिरं सव्वाकालं पि ॥ ४ ॥

एवं च सव्वं पयंपत्तो निसामिओ तदेसपसुत्तेण अइगरुयासायणावसोचलद्धलिंगपरंचियपायच्छित्तेण एत्तो चिय अवत्तवे-
स-लिंगधारिणा अतुच्छं पच्छायावमुव्वहत्तेण पच्छाक्कडेणं धणाभिहाणेणं । चित्तिं च तेण—अहो ! कस्सइ महाणुभावस्स
सम्मत्तनिच्चलत्तणं, अहो ! गाढावइनिवडियस्स वि ददधम्मया, अहो ! अभिन्नमरो वयणविन्नासो, किमिह भन्नए ? वयं-
मिह चिरचरियचरणा वि होऊण सगुणट्ठाणाउ एवं नाम निवडिया, एस पुण महाणुभावो गिहत्यो वि अज्जत्थं दुत्थावत्था-
वडिओ वि एवं पयंपइ त्ति ।

एत्थंतरे कोवारुणीकयनयणेण कयंतजोहादीहं खग्गधेणुमायट्ठिऊण भणियं जोणिणा—रे रे दुरायार ! असारजंपिर !
परमत्थमुत्त ! निच्चिन्नो व जीवियवस्स समुल्लवसि, जइ रे ! तुमसेवंविहधम्मनिचलो ता कीस बहलतमपडलसामले अणेग-

१ °मचिर° प्रतौ । अस्थिरपरंस्ताविध्रमं देहतोऽयम्, -विभ्रमो देहलोभां वा ॥ २ नारदप्रविभ्रगम् ॥ ३ सम्पदम् ॥ ४ °कसं च° प्रतौ ॥
५ प्रतिज्ञाम् ॥ ६ °यमहिचि° प्रतौ ॥ ७ जीययध्वं प्रतौ ॥ ८ रे ! तुममेवं° प्रतौ ॥

पञ्चवायाउले विभावरीमज्जे मुद्धा परिस्समभायणं कया अम्हे ? , तमिमं सुहपसुत्तकेसरिकिसोरत्तलप्यद्धारप्यपाणिमित्र मरणपञ्ज-
वसानं तुज्झाणुद्धियं, अओ सुमरसु इद्धदेवयं, सुदिट्ठं च कुणसु जीवलोयं, सो एम कीणासवयणप्पवेससमओ त्ति । इमं च
अयं डपडियजमदं दुद्धामरमायन्निज्जण भणिणं विसाहदत्तेण—

अइलालियं पि अइपालियं पि कयविचिहभूरिरक्खं पि । तियसेहि पि न तीरइ पुंत्तावहि जीवियं जंतं ॥ १ ॥

अप्पडिपुत्तावहि नासित्तं च नो तीरइ तयं कह वि । एवं टिए य किं भूरि भइ ! विहलं समुत्तवसि ? ॥ २ ॥ तथा—

अक्खंडियसपइत्तं अविगंजियनियकुलकमायारं । मरणं पि हुं परमब्भुदयनिविसेसं अहं मन्ने ॥ ३ ॥

सरियच्चं पि हुं चिरमेव सुमरियं वीयरायपयपलमं । ऐसियमेत्ते य मणोविनिच्छए होउ जं किं पि ॥ ४ ॥

इय जाव सो पयंपइ ता चिरदिन्नोवजाइयनिमित्तं । कचायणीए पुरओ तं हंतुमुवड्डिओ जोगी ॥ ५ ॥

एत्थंतरम्मि गरुयकरुणापूरपूरिजमाणमाणसेण परमविज्जावलदुद्धरितेण साहम्मियवच्छल्लसंतविरिएण सिग्घमुवसप्पिज्जण
भणिओ सो घणेण—रे जोगियाहम ! को एस अणल्ल[कज]करुणुकरिसपरमो योरिसारंगो ? किं एयं पि न मुणसि ?—माण-
समल्लीणे परमेसरे सरणेक्खसुंदरे जिणवरे न कयाह एवंविहसुद्धोवईवा ईसिं पि विद्विउं पारित्ति, ता रे असच्चसंघ ! कवडेण
इमं महाणुभावं निहणमुवणितो अप्पाणं सुरक्खियं करेआसि ।—त्ति उग्गीरियासिपुत्तिओ चेव थंभिओ से भुओ, विचलीकयं

१ अपाण्डपतितयमदण्डभयभ्रमार्थ ॥ २ पूर्णविधि जीवितं 'यात्' गच्छत् ॥ ३ 'तत्' जीवितम् ॥ ४ 'परम'भ्युदयनिर्विशेषं' महाभ्युदयसामानम् ॥

५ एतावन्मात्रे मनोविनिश्चये ॥ ६ चिरदत्तोपयान्तितनिमित्तम् ॥ ७ 'इवया' प्रती ॥

सरीरं विज्ञाबलेण । संभासिओ विसाहदत्तो, पुच्छिओ य—भइ ! किमेवंविहदुरायासंसग्गेण मरणपञ्जनसाणेण ? । विसाहदत्तेण भणियं—भो परमबंधव ! वित्तिवुच्छेयपभवो लोभो एत्थावरज्झइ ।—त्ति सिद्धो अणेण निहाणवुत्ततो । तदसच्चयापचयकरणत्थं भणिओ धणेण दिवायरो—भो ! किं ताए इमं आरंभियमासि ? त्ति । जोगिणा वि तम्माहप्पमणप्पमवगच्छिऊण भणियं—सुणसु भयवं !, मए चिरदिन्नरोवजाइयसंपाडणत्थं कचायणीए पुरओ निहाणकवडेणेह आणिओ एस मुद्धवणिओ हणिउमारद्धो य, सेसं तुज्झं पि पच्चक्खं, खमहमिण्हि अवराहं, अहं पि तुम्हाण अणुकंपणिओ, पसीयह सब्बा, विसज्जह सट्ठाणगमणत्थं ति । ‘मा भुजो एवं जीववहं करेआसि’ त्ति विसज्जितो गतो^१ सं द्वाणं ।

पुट्ठो धणेण विसाहदत्तो—भो ! कत्तो आगमणं ? कहिं वा गंतवं ? कत्तो वा जिणधम्मसंपत्ती ? । विसाहदत्तेण भणियं—धम्मसंपत्ती सायंरचंदस्सूरिसयासाओ, आगमणं च कोसंबीपुरीओ, गंतवं तु संपइ न कहिं पि, इहेव निवाहनिमित्तं कइवयवईरयणज्झणकए वाससंभवाओ । धणेण भणियं—भइ ! जाणासि किं पि वईरयणगुण-दोसं जेण तग्गहणमभिलससि ? त्ति । विसाहदत्तेण भणियं—पसायं काऊण साहेह तस्सरूवं ति । धणेण जंपियं—निरुद्धिगो निसामेसु—

सुखचच्छं लघु वर्णतश्च गुणवत् पार्श्वेषु सम्यक् समं, रेखा-त्रिन्दु-कलङ्क-कोकपदक-त्रासादिभिर्वर्जितम् ।

लोकेऽस्मिन् परमाणुमात्रमपि यद् वज्रं क्वचिजायते, तस्मिन् देवसमाश्रयो ह्यवितथस्तीक्ष्णाग्रधारं यदि ॥ १ ॥

१ मं भीसिओ प्रती ॥ २ अत्र अपराध्यति ॥ ३ “द्वाणं गमणच्छं ति प्रती ॥ ४ एवं स्थानम् ॥ ५ “यरं चंदं” प्रती ॥ ६-७ “इयररय” प्रती ॥ ८ वज्रंतं” प्रती ॥ ९ “काकुप” प्रती ॥ १० “ताम्” प्रती ॥ ११ “धार य” प्रती ॥

एकमपि य[त्र] मृदं विचटितमवलोक्यते विशीर्णं वा । गुणवदपि तत्र धार्यं वज्रं श्रेयोऽर्थिभिर्भवेन
यच्चैकदेशे[ऽ]श्रुतजातभासं यद्वा भवेच्छोहितविन्दुचित्रम् । न तत्र कुर्याद् द्विधियमाणमाशु स्वच्छन्दमृत्योरपि जीवितान्तम् ॥३॥

पट्टकोटिशुद्धममलं स्फुटं तीक्ष्णधारं, वैर्णान्वितं [च] लघुपार्श्वमपेतदोषम् ।

इन्द्रायुधांशुविस्तृतिच्छुरितान्तरिक्षं, एवंविधं शुचि भवेत् सुलभं न वज्रम् ॥ ४ ॥

व्याल-वह्नि-विप-व्यौधि-तस्करा-ऽम्बुभयानि च । दूरात् तस्य निवर्तन्ते स्फुटकर्माण्यर्थदानि (?) च ॥ ५ ॥

यदि वज्रमपेतसर्वदोषं विभृयाद् विंशतितन्दुला गुरुत्वम् । मणिशास्त्रविदो वदन्ति तस्य द्विगुणं रूपकलक्षमग्रमूल्यम् ॥६॥
एवं च वइरणसैवमवधारिज्ज उइए म्रमंडले दिंडुतविसरिसायारेण पायवडिण विसाहदत्तेण भणियं—अहो
महाणुभाव ! सद्यहा न कुत्थियधं, 'परमोवयारि' ति पुच्छिउं किं पि अहिलसइ भग मणो । धणेण भणियं—वीसत्थो
पुच्छसि ति । विसाहदत्तेण भणियं—पसायं काऊण ता साहेसु, कहं सुसमणाणुरूवं सरीरसंठाणं ? कहं वा रयहरण-
पमृहोवहिविरहिओ^१ वेसो ? ति । धणेण जंपियं—सुहु, अहं हि धणो नाम साहू अनुचियवयणवसावज्जियजिणसासणासा-
यणादोसो गुरुविइचएवंविहपायच्छित्तो एवं वट्ठामि ति । एवं सोचा विम्हिओ विसाहदत्तो चित्तेइ—अहो ! कहं रयणा-
[य]स्स त्रि वेलांघणं ? सरयरविणो वि तमोवियारपरामरिसो ? जमेवंविहसुसाहुरयणाणि वि होऊण एवंरूवयणिज्जक-

१ °टस्तीक्ष्णं प्रती ॥ २ यध्मर्निन्वि° प्रती ॥ ३ व्याघेत° प्रती ॥ ४ °मन्यर्थ° प्रती ॥ ५ °रूवंमं प्रती ॥ ६ दृष्टतद्विसदृशा-
कारेण ॥ ७ °ओ विस्रो प्रती ॥ ८ अहं कहं प्रती ॥

देवभद्रखरि-
विरहओ

कहारयण
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।

॥ ४५ ॥

लंकमावञ्जति, को वा पडिमल्लो कम्मविलसियाणं ? । इह चिंतावमाणे य भणियमाणे—मह जोगयाणुरुवं देह किं पि
आएसं ति । धणेण जंपियं—भद्र ! उवयाराणुरुवे धम्मट्ठाणे सुहु चट्ठेज्जासि ति । 'तह' ति पडिवज्जिज्ज गओ विसा-
हदत्तो जहागयं, पारद्धो पुब्बट्ठिईए खणिउं वइरागरं ।

धणो वि चिचपायच्छित्तत्तवोविसेसो पुणो पवत्तो गुरुसमीवे मामन्नं । विसाहदत्तो वि तद्वाविहगमुल्लभियलाभंनराय-
कम्मखओवसंमवसममासाइयपुव्वुत्तगुणजुत्तवअरयणदुओ गओ गनयरं । तविककण्ण पावियं भूरि दवत्तायं । पयट्ठो य अपु-
वज्जिणभवण-विचपइडा-विसिद्धित्तिथ-त्तिथयरपूयाइएसु तं निजुंजिउं ।

अन्नया य सो धणस्साह् चहुमुणिज्जणपरिबुद्धो विहरंतो संपत्तो तं पुरं । वंदणत्थमागओ पुरजणो । कया साहुणा
धम्मदेसणा । पडिबुद्धो चहू जणो । विसाहदत्तो वि मुणिं पच्चभिजाणिज्ज ज्ञायपरमहरिसुंकारिसो मायरकयपयपणामो
विचविउं पवत्तो—

भयवं ! किं तुं वियाणह ? सो एस जणो कयंतव[य]णानो । तुंभेहि रक्सिओ जो कारुन्नपवन्नचित्तेहि ॥ १ ॥

जिणधम्मवणि ति जणे तह चच्छे तए कुणतेणं । अप्पा न क्कित्तु अहमवि भवहुवाओ समुद्धरिओ ॥ २ ॥

कह व न दिप्पह पयउं पेडिहयपरतिथिहत्थविक्रमणं । मागणमेयं जम्मिं तुह सरिमा हुंति मुणिमीहा ? ॥ ३ ॥

जइ कह वि तम्मि काले न तुमं हुंतो सि जीवरक्खकरो । ना अट्टज्झाणमओ कं कुगइ नेव चवंतो ? ॥ ४ ॥

१ 'संभवससमसा' प्रती ॥ २ 'रिस्सुक्क' प्रती ॥ ३ न प्रती ॥ ४ विनगर्नजिण् ॥ ५ प्रतिहयपरतीपिरस्तिरिज्जगए ॥

वात्सल्य-
गुणे धन-
साधुकथा-
नक्तम् ८ ।

॥ ४५ ॥

मन्ने तमज सुदिणं सो धिय समओ इमो सुहाण करो । जम्मि जियकप्परुक्खं तुह पेयपंकयपयं दिट्ठं ॥ ५ ॥
 काऊण मइ पसायं संपइ आदिससु जं करेमि अहं । मैह पुअपगरिसेणं तुम्हाऽऽगमणं धुवं जायं ॥ ६ ॥
 मुणिणा भणियं भइय ! किमन्नमिह तुह कहेमि ? भववासे । जिणधम्मओ ण परं मणवंछियकारणं परमं ॥ ७ ॥
 ता तम्मि उत्तरोत्तरसुहकिचाराहणेण पइदियहं । निचं चेव पयत्तो जुत्तो सुविचिचिचाणं ॥ ८ ॥
 पडिक्खच्छं पि हु एवमेव तुमए महं कयं होइ । जइ सवसंगचाणेण निअरं भयसि जिणधम्मं ॥ ९ ॥
 'इच्छामो अणुमहि' ति भालवडुम्मि ठवियकरकमलो । पडिवन्नसाहुवयणो, विसाहदत्तो गओ सगिहं ॥ १० ॥
 ततो घाहरिऊण सक्कुंभं सिट्ठो चिरकालिओ सयलवुत्तं, मुणिदिनाएसपाउभूओ संजमाभिलासो य । तओ भावि-
 विओगदुक्खभरुभवंतवाहपक्खालियाणं कुडुवं भणिउं पवत्तं—भो देवाणुप्पिय ! बाढं विप्पियमिमं सोउं पि, किमंग !
 अणुमंतुं ? को वा तुमाहितो वि ताणं चक्खु वा अम्हाणं ? ति ।

विसाहदत्तेण भणियं—किमेवं निविवेयाणुरुक्खमुल्लवह ? किं न मुणह मह संपइ पचासन्नं रम्मं मच्चुं ? सवसरीरल-
 द्वावगासा जरा, नियनियविसयगहणपडिभग्गो, इंदियग्गामो; एवंठिए य भूरिवइरिपलायमाणस्स च निरुंभणं, जलण-

१ पयपयपंकयं पयं प्रती । पदपट्टजपदम् ॥ २ कृत्वा मयि प्रमादम् कृत्याऽतिप्रसादमिति वा ॥ ३ अह प्रती । मम पुण्यप्रकर्षेण महापुण्य-
 प्रकर्षेणति वा ॥ ४ ओ वि पं प्रती ॥ ५ कुडुवं प्रती ॥ ६ भाविवियोगदुःखभरोद्भवद्वाप्यप्रक्षालिताननम् ॥ ७ णुमंतं प्रती ॥ ८ समं मं
 प्रती ॥ ९ विसायं प्रती ॥

जालावलीपरिगयभवणविणिकलमतस्स व अंतो' चिय निजंतणं, सबहा अजुत्तं पारद्वर्त्तयुपयइस्स मह पडिक्खल्लंणं; न य एवंकए वि तुम्ह किं पि निस्सेयसं ठाणमवगच्छामि, धम्ममविघसंपाडणेण केवलं अहम्मकम्ममेव; ना पडिक्खह मह त्रयणं, विणयह अप्पाणं, पच्छा वि भावी एस विओगदुक्खपञ्चारो', जइ अवस्सं तैक्कीरणो भवंतो ता पवजह सम्ममेव पव्वजं । किमि[मि]णा सुहमेत्तरसिएण पज्जतदिब्बदारुणदुहनिवेहेण गिहवासणं ? ति ।

इमं सोच्चा पहिड्डं कुडुवं 'एवं करेसो, सम्ममाइड्डं' ति उववृहिऊण तवयणं समं विसाहदत्तेण साहुणो समीवे सब-
विरइं धेत्तूण सुगइभायणं जाय-न्ति ॥

वच्छल्लाओ एवं विसाहदत्तो परं गुणं पत्तो । तत्तो य तक्कुडुवं वच्छल्लं केण पइतुल्लं ? ॥ १ ॥

साहू वि धणो संजमघणस्स किच्चिस्स सुगइलाभस्स । खाइयसम्मत्तस्स वि परमं पयविं समारूढो ॥२॥ अपि न—

क्केशांशमात्रविहतोऽपि क्षीरीस्त्रिगो, मार्गं समुत्सृजति विह्वलमभ्युपैति ।

तस्माच्चिराचरितदान-तपोविधान-ध्याना-ऽऽगमस्मृतिफलेन विमुच्यतेऽसौ

॥ १ ॥

१ 'तो जिय प्रती ॥ २ 'वन्नुप' प्रती ॥ ३ 'लनं प्रती ॥ ४ 'सो । तह अवस्सं तभीरु' प्रती ॥ ५ 'तत्तीस्स' नियोगः; यभोरः ॥ ६ पव्वजं प्रती ॥ ७ पवजं प्रती ॥ ८ सुहुमे' प्रती ॥ ९ 'च्छइयं केण इय तुल्लं प्रती ॥ १० 'प्रतिपुत्तं' समानम् ॥ ११ 'क्षरीस्व' प्रती ॥ १२ 'मुच्छजं' प्रती ॥

मुक्तश्च तेन बहुशो जननाऽऽधि-मृत्यु-रङ्गचरद्भगवचारिषिमध्यवर्ती ।

विस्रस्तपोत इव तिष्ठति भूरिकालं, मिथ्याविकल्पजलजन्तुवितुद्यमानः

येस्तं विपत्तिपतितं च कृपापरीतः, सार्धैर्म्यवत्सलधियैव परं प्रशस्ति ।

तस्मात् समस्तु कृतमः परमोपकारी ? त्राताऽथवा ? सममिवाञ्छितिदायको वा ?

सद्धर्मवारि वात्सल्यमेवमुपलभ्य सत्फलनिदानम् । को नाऽऽद्रियेत कल्याणकोशकामो महासत्त्वः ? ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीकथारत्नकोशो सम्यक्तवचिन्तायां सप्तमातिचारे धनकथानकं समाप्तम् ॥ ८ ॥

पुबुत्तगुणं पि हु दंसणं इमं मोक्खसोक्खमुवणेइ । सम्मं पभावणाए ता तीए सरुवर्मक्खेमि

कौले किलिस्सर्माणे उस्सिखलवललीकए भग्गे । हीएज्ज धम्मवंछा तित्थस्स पभावणाए विणा

करणक्खमा य तीसे देवा ते पुण पमोयणो पायं । अन्नेसि संत्तिविरहा इअ अइसइयमिइणो नेया

१ यस्त्वं चिं प्रतो ॥ २ कृपावान् ॥ ३ 'धर्म्यैव' प्रतो ॥ ४ 'आल्यामि' कथयामि ॥ ५ काले क्षिरयमाने उच्छृङ्खललतलीकृते ' मार्गे ॥

६ 'माणा उ' प्रतो ॥ ७ 'णरमा' प्रतो ॥ ८ 'तस्या' प्रभावनायाः ॥ ९ प्रमाशिनः ॥ १० सन्निविरहाइअसइसइपं प्रतो । शक्तिविरहादिति ।

प्रभावकाश्च अतिशयिप्रभृतयोऽनन्तरगेव वक्ष्यमाणाः ज्ञेयाः ॥

अईसेसि इड्डि धम्मकहि वाइ आयरिय खमग नेमिची । विजा राया-गणसम्मया य तित्थं पभावैति ॥ ४ ॥
अन्ने वि विगिट्ठितवोविसेसमुइसील-निम्मलायारा । विंति सुभद्दापमुहा तित्थस्स पभावंगा पहुणो ॥ ५ ॥
सावज्ज-डणवज्जविभागभावाणं पि हु इहं न जंपंति । सचरित्त-डचरिचीणं जमिमं सवेसिं किच्चं ति ॥ ६ ॥
तेणेव सिंगणाइयकजे चुवेज्ज चक्कवड्डिं पि । साहू लद्धिवलेणं तदकरणेऽणंतसंसारी ॥ ७ ॥ किं चहुणा ?—
साहूण चेइयाण य पंडिणीयं तह अवन्नाइं च । जिणपवयणस्स अहिंयं सबत्थामेण वारेजा ॥ ८ ॥
निसुणिज्जइ विण्हुकुमारसाहुणा साहुसंधंपेडिणीओ । नमुई खित्तो चलचलणकोडिणा लचणजलहित्ते ॥ ९ ॥
भूरिगुणसिद्धिहेउं लहुदोससमुब्भवो विऽणुत्ताओ । अहिदइं गुंलिछेओ जह कीरइ जीवियक्कए ॥ १० ॥
ता राग-दोसरहिओ जो जिणसासणपभावणं कुणइ । तित्थयरनामगोयं सो बंधइ नूण अयलो व ॥ ११ ॥
तथाहि—अत्थि आगरो व पुरिसरयणाणं, भूमि व सयलविज्जीठाणाणं, निलउ व लच्छीए, उप्पत्तिभूमि व अच्छेरयाणं,

१ गार्थेयं निशीधमाव्यो ३३ तमी । अतिशेवो ऋदिमान् पर्यकथी वादी आचार्यः । निशासितः राजगणसुम्नताय तीर्थं प्रगाययन्ति ॥
२ अन्येऽपि विरुद्धतपोविशेषशुचिशीलनिर्गलनाराः । उच्यन्ते सुभद्राप्रमुखाः प्रभोस्तीर्थस्य प्रभावताः ॥ ३ 'वणा प' प्रती ॥ ४ 'णाव' प्रती ॥
५ 'व्वेसु किं' प्रती ॥ ६ 'सिंगणायकजि' प्रती । 'भट्टनादिते कार्ये' भट्टनादनपूर्वकं कर्तव्ये सप्तादिकानां महति कार्ये उत्पन्न इति भावः ॥ ७ पयडीणं तह प्रती ॥ ८ अहितं 'सर्वस्याम्ना' सर्वशक्त्या ॥ ९ 'पडणी' प्रती । प्रलनीकः—विरोधी ॥ १० 'गुणिच्छेओ' प्रती ॥
११ 'ज्जासंद्धानं' प्रती ॥ १२ 'ए, पत्ति' प्रती ॥

रामचन्दनरिन्दभुयर्परिहृषडिहयपडिभयं निन्वयपुरं नाम नयरं । तर्हि च रायप्पसायट्टाणं अयलो नाम सहस्सजोही सप-
रक्कमावगान्त्रियसेसलोगो दुल्ललियविचीए वट्टइ । एगम्मि य दिणे अत्थाणनिसन्नस्स रामचंदराणो विन्नत्तं महायणेणं—देव !

न वि दीसइ चोरपयं न मुणिजइ तग्गमाऽऽगमो कह वि । खत्तं पि पडइ न कहि पि नेव नजइ य संचल्लो ॥ १ ॥

द्वैल्लोहलयं सयलं पि नयरि मुट्ठं ति वागरइ नयरं । सुपयत्तखेत्तघणमवि हीरइ ही । मयमिव निहितं ॥ २ ॥

अज्ज वि दंसिजइ मयनिहितवत्थुम्मि नूण थरमामी । दंसिजइ सुज्झइ थेवमवि य नो तक्करो राया (१) ॥ ३ ॥

आगिडिपगिट्ठो होज किं नु सो ? अहव मिद्धपुरिसो वा ? । अंजणसिद्धो वा होज ? विम्हओ वट्टए गरुओ ॥ ४ ॥

इय तविसेसनामं पि दुल्लहं निच्छियं वयं मुणिमो । अहिस्समाणरूयस्स किं ति पुण तस्स करगहणं ? ॥ ५ ॥

इमं च सोचा कोवभरायंघिरच्छिचिच्छोहेहिं पक्खित्तकणवीरुमुमुकरं पिय भरणभागं कुणमाणो रामचंदनरिंदो जंपिटं
पवत्तो—अहो ! एवंविहर्मसंजसमवि कीम एचिरदिणेहिं मह साहियं ? किं मए पडिक्कलियं कयाइ तुम्ह वयणं ? न सुट्ठु
वा वट्ठियं पयापओयणोसु ? अवगन्निओ वा दुत्तयकारी जणो ? जमेवं उवेहा कय ति । महायणेण भणियं—देव ! कीम
एवमासंकह ? न सुविणे वि देवो एवंविहवत्तवयाभायणं, केवलं अमुणिजमाणे तक्करसरूवे कहं पट्ठणं चित्तसंतावो उत्पाइजइ ?
संपयं 'चाढं सोट्टुमसक्कं' ति सिट्ठं देवस्स । 'को पुण एयनिग्गहसमत्थो ?' ति भाविज्जण राइणा पलोइया सभानिसन्ना सुहडाइणो ।

१ -परिपप्रतिहृतप्रतिभयम् ॥ २ अकस्मात् ॥ ३ सुप्रत्यक्षिपथनमपि ॥ ४ जानीयः ॥ ५ किं पि पुं प्रतौ ॥ ६ कोऽभयताभ्राक्षिविशेषः ॥
७ 'सुमक्कं' प्रतौ ॥ ८ 'मसम्मंज' प्रतौ ॥

सामंत-दंडनायग-सेणावह-अंगरक्ख-मुहडेसु । जा को वि किं पि न भणइ विन्नत्तो ताव अयलेण ॥ १ ॥
 देव ! पसीयह विरह आएसं मज्झ कित्तिं एयं ? । पुत्तेण कह वि लब्भइ पत्थावो एरिसो नूण ॥ २ ॥
 तो नरवइणा तंबोलदाणपुव्वं पयंपिओ एवं । तह कुणसु भइ ! सिग्घं जह लब्भइ एस चोरो चि ॥ ३ ॥
 जइ पक्खंते चोरं न लभामि अहं विसामि तो जलणं । इइ निच्छिऊण अयलो नीहरिओ रायभवणाओ ॥ ४ ॥
 पयडो य तिय-चउक्क-चच्चर-सभा-SSसम-देवभवणाइसु चोरनिरूवणं काउं । ठविया य सवत्थ पयडा पच्छन्ना य तदुवल-
 कखणत्थं पच्चइयपुरिसा । गयं दुवालसरत्तं, न लद्धा थेवमेत्ता वि चोरसुद्धी । विसन्नो एसो चित्तिउमारद्धो य—अहो ! अपरि-
 भावियवयणाणं एवंविहो दुरंतो विवागो, जमप्पणा अप्पणो च्विय मच्चू पच्चासन्नीकओ, निच्छियमेयवइयरच्छलेण मरणमुव-
 ण्णियमियाणि, ता किं समीववत्तिमरणलिंगाणि घडंति न व ?—त्ति अवलोइयमणेण नासगं, निरुविओ कन्नघोसो, पच्चक्खीकओ
 भग्गुहाभागो, दिट्ठा गयणगंगा । तओ 'अज्ज वि न किं पि पच्चासन्नमच्चुलिंगं' ति पहिट्ठो हियएणं । 'न य संसयतुलमणारोवि-
 यजीवियवेहिं कज्जं सौहियं तीरइ' ति णिविडनिवद्धनियंसणो सणियसणियं तमालदलसामलं खगधेणुमादाय एगागी
 पढमजाममेत्ताए रयणीए नीहरिओ घरातो एसो । गओ य नयरपच्छिमविभागंवत्तिणि कुटुंगाभिहाणे महामसाणे ।
 तं च केरिसं ?—

१ 'वितरत' दत्त ॥ २ चौरशोधनम् ॥ ३ 'मेत्तो वि प्रतो । स्तोक्कमात्राऽपि ॥ ४ 'एवणो अ° प्रतो ॥ ५ साधयितुं शक्यते ॥ ६ 'णियन्तमा°
 प्रतो ॥ ७ 'गचित्ति° प्रतो ॥

॥ १ ॥
॥ २ ॥
॥ ३ ॥
॥ ४ ॥

अणवरपफडुयककवडरडंतेमेरवकुडुचदुप्पेच्छं । घुघुर[व]घोरघूयडकयभीममहातुमुलरावं

भल्लुकमोकोफेकारडामरं मभिरभूरिचेयालं । चीयददमयमंसभक्खणं डक्खणियसिवक्कं

एगत्थ कत्तिडक्कित्तेपिसिंमंयजुसियजोइणीचंद्रं । अबत्थ मुक्कडुडुहासपरिमभिरभूयकुलं

एगत्थ कलुणसरविहियरीयणारावडाइणीचिंचं । अन्नत्थं तालतरुदीहजंघघुग्गंतरक्खउलं

तम्मि एवंविहे" मसाणे अयलो अयलो अयलो व ईसिं पि अखुंभन्तो जाव केत्तिचं पि भूमागं गओ ताव एगो महा-

पिसाओ उद्धवद्धक्कविलक्केसपासो, फुरंततारपिंगललोयणो, कंधंराकुडुहरपसुत्तमहाविसविस[ह]रफारफुकारुग्गीरियगरुय-

सिहिसिहाजालो, दाहिणकरेण कयालं इयरेण जेममघुहाकोणकुडिलं कत्तियमुवहंतो, 'महामंसं कत्थइ लब्भइ ?' त्ति पुंणरुत्तं

वाहरंतो पडिओ से चक्खुगोयरं । तओ परमसाहसावूरियहियण मणिओ से अयलेण—मह ! कि मग्गसि ? । पिसाएण

जंपियं—अद्यंतं लुंहाकिलंतो महामंसं मग्गेमि, न से[से]सु मंसेसु अभिरुहं त्ति । अयलेण मणियं—मा विसीयसु, पूरेमि

१ अणवरतकडुककंकारट्टेत्तवकुडुक्कडुअप्रेक्षम् । 'घुघुरवपोरघूयडकयभीममहातुमुलरावम् ॥ २ 'तमैरवकफडकुडुं' प्रती ॥ ३ भल्लुकमुक्कफेकारभयद्वरं

अमणशीलभूरिवितालम् । त्तिताडधंइययूतकमांसमधुणाक्षणिकसिवाचकम् ॥ ४ 'कमेक्क' प्रती ॥ ५ 'णयणि' प्रती ॥ ६ एकत्र कर्तितोत्कत-

मेदिमूलाकजुयितमोगिनीवृन्दम् । अन्यत्र मुक्कडुहासपरिमभिरभूयकुलम् ॥ ७ 'सियमयज्जुसि' प्रती ॥ ८ एकत्र करुणस्वरशिक्षितोदनारावडाकिनी-

दिम्बम् । अन्यत्र तालतरुदीहजंघघुग्गंतरक्खउलम् ॥ ९ 'एथ लाल' प्रती ॥ १० 'रत्तड' प्रती ॥ ११ 'हे स्वमाणे प्रती ॥ १२ 'अचल इव'

गिरिवत्' ॥ १३ 'धम्मओ जा' प्रती ॥ १४ कंधंराकोणकुडुहरपसुत्तमहाविषविषभरसरफुत्कारोदीरितगुरुक्कशिरिशिराजालः ॥ १५ यमभ्रुगुदिकोणमुदिलो

कर्तकामुदहत् ॥ १६ 'डिलक्कत्तियं मुं' प्रती ॥ १७ वारंवारम् ॥ १८ 'वूहिय' प्रती । -आपरित- ॥ १९ 'महामांसं' मनुष्यमांसम् ॥

अहं ते अभिरुई, नवरं तुमं पि मम अभिरुह्यं पूरेजासि-त्ति आयड्डिऊणं असिधेणुं छिन्नं नियसरीरमंसखंडं, दिन्नं च एयस्स ।
'अहो ! अभुत्तपुब्बमेरिसं' ति पारद्वो पिसाओ तं भक्खिखंडं ।

उक्कत्तिऊण जह जह अयलो से^१ देइ मंसखंडाई । तह तह दिव्वोसहंविहिय व बुड्डिं छुहा जाई ॥ १ ॥
नीसेसमंसविर्यलं जा जायं से सरीरगं दूरं । ता जीवियनिरवेक्खो सीसं सो छेतुमारद्वो ॥ २ ॥
धरिओ य पिसाएणं दाहिणहत्थेण सत्ततुट्ठेण । भो भो ! कयं महायस ! एवंविहसाहसेणित्तो ॥ ३ ॥
वरसु वरं ति पवुत्तो अयलो पडिभणइ देव ! पसीय ममं । पडिबजसु सीसमिमं कत्तो पुण तुह समो अतिही ? ॥ ४ ॥
एयस्स सयं पि विणंसिसरस्स सारं सरीरगस्सेयं । जं जुज्झइ परकज्जे ता विग्घं कुणसु मा एत्थ ॥ ५ ॥
एवं पि हु पन्नविओ भणइ पिसाओ वरं वरसु भइ ! । मा पुरिसरयणवियलं होउ अयंटे वि धरणियलं ॥ ६ ॥
इयं पुणरुत्तुल्लाविरपिसायवयणावगासमवगम्म । सो भणइ देव ! तुज्झ वि किं सीसइ सुणियकज्जस्स ? ॥ ७ ॥

पिसाएण जंपियं—एवमेयं, पभाए तहा करेमि जहा तुमं अहिगयतत्करसरूवो रायाणं पणमसि, ता वच्च निरुद्विगो निययभवणं, पंमुक्कनीसेसचित्तापन्नभारो कुणसु निदं, अहं पि^२ सं ठाणं गंतूण चित्तेमि किं पि किच्चसेसं ति । 'एवं होउ' ति

१ आकुर्य ॥ २ मंसं खंडं प्रती ॥ ३ उत्कल ॥ ४ 'तस्य' तस्मै । चतुर्थे पथीविगकिः ॥ ५ 'हवीहि' प्रती । दिव्यौपध्वं हितेव ॥ ६-विकलम् ॥ ७ पर्याप्तम् ॥ ८ 'सेणितो' प्रती ॥ ९ विनशनशीलस्य ॥ १० प्रज्ञापितः ॥ ११ कृणीष्व ॥ १२ अक्ताण्डे ॥ १३ इति पुनरुक्तोऽप्यनशील-पिशाचवचनावकाशमवगम्य ॥ १४ ज्ञातकार्यस्य ॥ १५ अधिगततत्करस्वरूपः ॥ १६ निरुद्विगः ॥ १७ प्रमुक्कनिः शेषनिन्ताप्राग्भारः ॥ १८ स्वं स्थानम् ॥

पडिअन्नं अगळेणं । अहंगणीहओ पिमाओ ।

अगळो वि पडिओ ममराणाभिसुहं । पेच्छिउं च सो निययसरीरं संनितेसु[म]ममलायन्न-अन्नपगरितपत्तं विमन्नचित्तो
नितितं पपयो—दा हा ! कयं अक्खयमिमं दीसइ मरीरं, न किं पि उअओगं गयं तस्स महाणुभावस्स, अहो ! मे अपुअया,
अहो ! परोअयारित्तमिद्वियत्तणं—ति संतप्यंतो गओ घरं, पसुत्तो सुहसेआए, 'ममासिद्धकओ' ति निअमं निआ[ओ] । पमा-
यसमए य मंदीभूयनिदावेगो संभासिओ पिमाएण—ओ अयल ! पयंलायसि ? जगसि वा ? । अयलेण भणियं—जग्गामि,
आइमसु कससिजं । पिताएण जंपियं—जं मए तुह पडिअन्नं तमायन्नसु संपयं—

एगस्स हि नयरस्स पुवओ पळ्वयओ नाम गगवो आसमे पखिसइ । तस्स य कविलक्खो नाम चेउओ सिद्धो । तं
च पेसिज्जं ते किं पि नगरे मारं चरयं वा रयणं वा आभरणं वा तमार्यदुइ ति । निमियसमए य सो जहिच्छा[ए] चोरे-
ज्जं निसांको मियंलेइ, दिवा य मगगरुवेण संजमियसरीरो वगविणीए वडुइ । अवहरियदवसारं च उडवगवन्तरुविलविल-
पवेसमित्तभूमीहरनिहिंसं धरइ । एत्थ मा मिगळं काहिसि—त्ति सपचयं संसिज्जं जहागयं पडिगओ पिसाओ ।

महस्सजोही वि जहासि पयुद्धो, विष्कारियच्छो समीवे किं पि अपेच्छंतो, जाणियपिसायनिवेइयुत्तं, काऊण
पामाइयकिं, कइअगअिचपरियरिओ गओ पिसायसिद्धे आसमए । दिद्धो जहासिद्धो भगवो नियधम्मसत्थपरूवणं कुण-

१ अदरांनीभूणः ॥ २ मज्झिमसु अल्लमगल्लवर्णप्रवर्यप्राप्तम् ॥ ३ ज्जुअल्ल ॥ ४ 'अल्लमगल्ले' निद्राणि जागणि वा ॥ ५ जं किमयरे प्रतो ॥

६ आकरोति ॥ ७ रात्रियमेवे ॥ ८ निगरति ॥ ९ उटआअन्तरागुपित्तविसप्रवेसमाअभूमिहमिहितम् ॥

देवभद्ररि-
विरइओ

कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।

॥ ५० ॥

प्रभावना-
चारे अच-
लकथा-
नकम् ९ ।

सामुद्रिकम्

॥ ५० ॥

माणो, अचंचतोवसंतागारो, अगारं धम्मसारस्स, सरस्सइपवाहो व अच्छिन्नवयणपरंपरापरूवियनायगो त्ति । तं च दड्डूण चितियमयलेण—अहो ! कहमेवंविहा आगिई ? कहं वा तारिसो अकज्जकरणप्पवंचो ?, कहिं एवंविहा किच्चा-डकिच्चपय-
त्थपच्चायणपवणा वाणी ? कहं वा तविहं संयं दुम्मेहदुब्बिलसियं ?, सन्वहा अविभावणिज्जा कम्मपरिणई न विचार-
भारगोयरमरिहइ—त्ति चिंततो संभासिओ भगवेण—भो महाणुभाव ! इममासणमलंकरेसु त्ति । तओ ईसिकयप्पणाभो
आसीणो अयलो । भणिओ य भगवेण—भद ! किमुविगो व लक्खीयसि ? । सहस्सजोहिणा जंपियं—भयवं ! असुहल-
क्खणनिम्मायमुत्तिणो अम्हारिसा पए पए उव्विग्गा चेव, केत्तिंयं साहिज्जइ ? । तओ आपायसीसं तंदंगमाभोगिऊण भणियं
भगवेण—भो महाभाग ! मा मा एणं मुल्लवसु, जओ सामुद्दसवलक्खणमुद्दासंवादिणी तुज्झ सुत्ती, तस्सत्थं गिज्जइ—

नाभिः स्वरः सत्त्वमिति प्रशस्तं, गम्भीरमेतत् त्रितयं शुभाय । उरो ललाटं वदनं च पुंसां, विस्तीर्णमेतत् त्रितयं विशिष्टम् ॥ १ ॥
वक्षोऽथ कक्षा नख-नाशिका-ऽऽस्य-कृकाटिकाश्चेति पडुन्नतानि । ह्रस्वानि चत्वारि तु लिङ्ग-पृष्ठी, ग्रीवा च जङ्घे च सुखप्रदानि ॥ २

नेत्रान्त-पाद-कर-तालव-धरोष्ठ-जिह्वा, रक्ता नखाश्च खलु सप्त सुखावहानि ।

इत्यादिलक्षणवचांसि भवच्छरीरे, निर्दूषणानि सकलान्यपि संवदन्ति

॥ ३ ॥

अचलेनोक्तम्—भवतु शेषम्, भगवन् ! आयुर्दीर्घं मम ? न वा ? इति । ततस्तत्करतलमालोक्य भणितं भागवतेन—
भो महात्मन् ! सुचिरायुरसि, यतः—

१ स्वकं दुर्मेधादुर्वलसितम् ? ॥ २ तदङ्गम् 'आभोग्य' निरीक्ष्य ॥ ३ मकारोऽत्रालक्षणिकः ॥ ४ तच्छास्त्रम् ॥ ५ का चेति प्रतीति ॥

कनिष्ठिकामूलभवा गता या, प्रदेशिनी-मध्यमिकान्तरालम् । करोति रेणा परमायुषं, सा प्रमाणहीना तु तदूनमायुः ॥१॥
 एवं च खणमेकं विगमिज्ज पियमायनिवेदयत्यजायपच्चओ अइलो गओ सट्ठाणं । वाहराविओ रत्ता । कयपणामो य
 पुच्छिओ सायरं—कहसु चोरुत्तंतं ति । ततो एंगेने मिट्ठो जहट्ठिओ तन्वुत्ततो अयलेणं । रत्ता जंपियं—को एत्थ पच्चओ ? ।
 अयलेण भणियं—देव ! तेस्सयणहेट्ठओ भूमीहरे मोसजायमसेसमच्छट्ठ ति । तओ सीसवेयणाकइयवं काज्ज विससि-
 यसभालोगो पसुत्तो राया सेजाए । पारंभिया तदुच्चोममोचयारा । 'न जाओ विसेसो' ति वाहराविया मंतवाइणो । अक-
 यपडियारा ते वि गया जहागयं । ताहे रत्ता सो वि भगवो वाहराविओ । सायरदिन्नासणो संभासिउमारद्धो । पुरिसे य
 पेसिज्ज खणाविओ तदासमो । नीहरियं मोसं, आणीयं रायभवणे । आहूओ तवेलं महायणो, दंसियं तं मोसजायं । पच्चभि-
 न्नायमसेसं महायणेणं । विलक्खीभूओ भागवओ, पुच्छिओ य रत्ता—भो पासंडियाहम ! को एस बुत्तंतो ? ति । अचंतदु-
 व्विलसियमप्पणो पायडीभूयमवगच्छिज्ज लजायमाणो मोणमवलंविज्ज हिओ हेट्ठासुहो । विहडिया से पुन्नपरिवाडी, टुट्ठो
 ज्ञाणपयरिसो । सिद्धकज्जो दुज्जणो व दूरीहूओ चेडओ सुक्को जीवियवासाए । तओ उग्गसासणत्तेणेण राइणा जायपचलको-
 वावेगेण नयरतिय-चउक्क-चचरेसु रासमसमारोवणपुरस्सरं भमाडिज्ज, आघोसणापुवं निवेइज्ज बुत्तंतं, महया दुक्खमारेण
 माराविओ एसो । निसामिओ तव्विणासवइयरो सहस्संजोदिणा । जाओ से महंतो पच्छायावो—अहो ! अहमेवंविहमहापावस्स

१ तदभरणं प्रतौ । तच्छयनाभस्तात् ॥ २ मत्थइ प्रतौ ॥ ३ कइवयं कां प्रतौ । शीपेवेदनाकृतवम् ॥ ४ इण तं प्रतौ ॥ ५ अधोमुखः ॥

६ श्रुतितो ध्यानप्रारूपः ॥

देवभद्ररि
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्भत्त-
पडलयं ।
॥ ५१ ॥

परमत्थेण कारणभूओ, कहमन्नहा एयवइयरं कोइ मुणंतो ? सब्बहा महाणत्थकारी अहं, तथाहि—

एगं लिंगी एसो अन्नं तह लक्खणोवएसी मे । वीसासमुवगओ वि य तह दंसियपणयभावो य ॥ १ ॥
कैहमन्नगणिय समगं एयमं दूरचत्तनयमगो । एवंविहं अकिच्चं ही ही ! नणु वैवसिओ काउं ? ॥ २ ॥
बहुसाहियम्मि कज्जे तुण्हक्को होज पयडमवि लोएं । अइपावपरिगएणं इमं पि वयणं न संभरियं ॥ ३ ॥
इहलोइयतुच्छपओयणत्थमित्थं अकिच्चलक्खं पि । काउं कंक्खइ जीवो नावेक्खइ तैक्कयं दुक्खं ॥ ४ ॥
इय अविभावियकिच्चस्स होउ एयस्स मज्झ पच्छित्तं । जीवियचागो सिहिभक्खणेण जलपविर्त्तणेण वा ॥ ५ ॥

एवं कयनिच्छओ सहस्सजोही अण्णाइक्खिज्जण कस्सइ वत्तं मज्झात्ते नीहरिओ वराओ, गओ एगंतपच्चंतसन्निवेसं, पारद्धो कट्ठाणि मीलितं । दिट्ठो य अणेण एगो एगंतवासी एगपायनिहियसव्वसरीरभारो मायंडमंडलुम्मुहानिमेसनिवेसियनयणो काउस्सगगओ तवस्सि त्ति । 'होउ ताव, सायत्तं मरणं, पुच्छामि ताव इमं—किमेवं एस किलिस्सइ ?' त्ति । गओ अयलो तस्स समीवं, निवडिओ चलणेसु, उट्ठिओ वि पज्जुवासिउमादत्तो । खणंतरे य पारियकाउस्सगो पुच्छिओ णेण साहू—भयवं ! किंनिमित्तमेवं अप्पा संतानिज्जइ ? । मुणिणा भणियं—

नहि गरुयरोगविस्से विरोयणोसह-विसोसणप्पमुहं । अभिनंदइ किरियं कोइ कीरमाणिं सुमुद्धो वि ॥ १ ॥

१ एगो प्रती ॥ २ कथमवगणय्य समयम् ॥ ३ 'व्यवसितः' लभः ॥ ४ नरकतम् ॥ ५ अविचारितकार्यस्येत्यर्थः ॥ ६ °समाणेणं प्रती ॥ ७ अनादयाय कस्यापि वार्ताम् ॥ ८ एकपादनिहितसर्वशरीरभारः मार्तण्डमण्डलोन्मुत्तानिमेयनिवेधितनयनः ॥ ९ स्वायत्तम् ॥ १० विरेचनौषधविशेषणप्रसुराम् ॥

प्रभावना-
चारे अच-
लकथा-
नकम् ९ ।

॥ ५१ ॥

न य भूरिपावन्भारभारियं अप्ययं अपेहिता । कट्टाणुट्टाणमहो ! एवंविहमारभइ को वि
ता मुद्धमुह ! एयनिमित्तं । अयलेण भणियं—भयवं ! जहावित्तं तुम्ह वित्तं फुडक्खरं सोउमिच्छामि । सुणिणा

॥ २ ॥

भणियं—जइ एवं ता सुणसु—

अहं हि कायंदीए पुरीए वणसीहो नाम पारद्धिओ आसि । नियठ्ठुरेण समं आंहेडयं काउं अडविं गओ । तहिं च
मेयकुलमुद्दिसिय ठ्ठुरवयेण पारद्धो पंचमुगारसरो मेयरवो । तेंदाय[ण]णुप्पन्नसवणसुहसंदोहसम्मीलियलोपणं निदाय-
माणं व समीचमुवसप्पिउमारद्धं मयकुलं । खिंचो य आयन्नमायट्ठिऊण ठ्ठुरेण तरुमूलनिलीणेण तयभिमुहो सिंलीमुहो ।
निद्धा य तेण वेलांमामवत्तिगुरुगन्धमभरमंदगामिणी हरिणी । पीडापन्भारचिदिन्नोदरा दूरपडियफुरफुरायमाणगन्धमा य
विरसमारसंती धम ति धरणीयले पडिया । तं च तहाविहविसमदमाचडियमवल्लोयमाणेस्स मह जाया महती दया ।
'अहो ! अहमिमस्म अकजस्स निमित्तं' ति कुविओ अप्पणो उवरि । तसरं सैरासणं मोडिऊण वेगेण धाविओ गिरिसिराव-
डुणं काउं । खलिउमपारयंतो य वलिओ विलक्खो ठ्ठुरो । अहं च गिरिसिराओ पडंतो पडिसिद्धो तदेसकयकाउस्सग्गेण
चारणसमणेण, पन्नविओ य । जहा—

१ अत्रेय ॥ २ 'आनेटकम्' नृगया ॥ ३ नृगुलम् ॥ ४ तदा कर्णनेतरश्रवणसुरासन्दोहसम्मीलितलोचनम् ॥ ५ खिन्नो य प्रतो ॥ ६ आफर्णे-
माकुर्य ॥ ७ वणः ॥ ८ वेलांमामवत्तिगुरुगन्धमभरमन्दगामिनी ॥ ९ पीडाप्राग्भारविदोर्णोदरा दूरपतितफुरत्स्फुरायमाणगर्भो ॥ १० 'णस मं' प्रतो ॥

११ 'दारसने' धनुः ॥

जइ निवियप्पम्पा एवं परिकप्पिओ तए हंतुं । ता हणसु तह कहं पि हु जहा हओ होइ सुहओ सो ॥ १ ॥
सुहतो य होइ सो पुण पयंडतवक्कम्मनिम्महिजंतो । गिम्हुम्हायावणत्तरंणितेयताविज्जमाणो य ॥ २ ॥
सिसिरसतुसारमारुयसीयफरिसा.....हम्ममाणो य । जावजीवं सज्झाणकोट्टयट्ठावणेणैव ॥ ३ ॥
इय भद् ! जइ सच्चं चिय किं पि नेरगं ता उग्गमायसु धम्मं—ति अणुसासिओ पवन्नो हं सामन्नं । एवं च दुरणुचरेण
कट्टकलावेण अप्पाणं झोसंतो विहरामि त्ति ॥ ४ ॥

इमं च सम्ममवधारिज्जण 'समाणरोगत्तणेण एयमेव ओसहं' ति मन्नमाणेण अयलेणावि गहिया तदिक्खा । दुक्करतव-
चरण-करणपरो य गाम-नगरा-ऽऽगराभिरामं वसुंधराभोगं विहरिउमारद्धो । अवि य—
सो नत्थि तवविसेसो सुदुक्को वि हु न तेण जो तविओ । सुत्तं पि नत्थि तं जन्न तेणं फुडमहिगयं सम्मं ॥ १ ॥
फुट्टट्ठहासवेयालविहियडक्कारडाङ्गीभीमं । तं नत्थि सुमाणं भूयभवणमवि सो न जत्थ ठिओ ॥ २ ॥
एवं च अणुत्तरतव-सच्च-सोय-विरिउल्लासवसेण तस्स जाया बहवो लद्धिविसेसा । तम्माहप्पेण भुयगो व फणारयणेण, कुरंगराउ
व केसरसङ्गाकडप्पेण, करिवरो व कल्लहोयधवलदसणमुसलजुयलेण लोयाणं पमोयं भयं च उप्पायंतो महाणुभावो परं पसिद्धिं गओ ।

१ तए हुंतं प्रतौ ॥ २ 'सुहतः' सम्मरणं प्रापितः ॥ ३ प्रचण्डतपःकर्मनिर्मथ्यमानः । ग्रीष्मोष्मातापनातरणितेजस्ताप्यमानश्च ॥ ४ °रणते°
प्रतौ ॥ ५ सम्ममव° प्रतौ ॥ ६ तदिक्खा प्रतौ । तदीक्षा ॥ ७ विरहिउ° प्रतौ ॥ ८ ते य फु° प्रतौ ॥ ९ स्फुटाट्ठहासवेतालविहितडक्कार-
डाकिनीभीमम् ॥ १० °डाकडकडप्पे° प्रतौ । केसरसटासमूहेन ॥ ११ कलधौतधवलदशनमुशल्युगलेन ॥

अत्रया य निम्भरपुरीओ समागया तं पाएसं तवस्सिणो । वंदिओ सो तेहिं । पुन्डिया य अणेण विहारसुत्थयं ।
सिद्धं च तेहिं, जहा—तत्थ य राया रामचंदो सासणपचणीयपरतित्थियजणजणियवेसमणस्सो न सुद्धं सैमणसंघम्मि
वड्डइ ति । ततो अयलसाहू सासणावमाणं सोढुमचंयंतो चि गओ निम्भयपुरीए । बुत्थो दुप्फावयंसाभिहाणे उजाणे ।
तम्मि पुण समए तस्स राहणो गयवराणं जाओ महावाही । कीरमाणेसु वि अणेगेसु मेसहपओगेसु, अच्चिमाणेसु
देवयाविसेसेसु, कीरंतेसु लक्खव्होमेसु, तप्पिअंतेसु वि नवग्गहेसु, संतिकम्मवावडेसु वि पुरोहिएसु नोवसंतो मणां पि ।
दो चत्तारि पंच य पइदिणं मरिउमारद्धा हत्थिणो । अच्चंतमादन्नो राया । सिद्धं च से एगेण नरेण अयलसाहुणो आगमणं ।
तं च सोच्चा तुड्डो राया । 'जहा पुंवं तकरो परिन्नाओ तहा करिमरणनिदाणं पि मुणिही इमो' चि विमावित्तो गओ अयल-
समीवं । वंदिज्जण सिण्हसारं आसीणो मेइणीवट्टे महीवड्डे । मुणिणा वि सुपसन्नचयणविन्नासेण सुनिउणजुत्तिगरुई पारद्धा
धम्मकहा । जहा—

जं साहिउं न तीरइ पोरिसविचीए मइयलेणं वा । भुवणे वि जं दुलंमं सिज्झइ धम्मेण तं पि फुडं ॥ १ ॥
सो पुण नरवर ! तुम्हारिसाण उचियण्यविचिकरणेण । चउरासमेसु वि सया समदिट्ठित्तेण होइ जओ ॥ २ ॥
नोएणं पालितो सवेसु वि आसमे-सरिसदिट्ठी । पाउणइ पुहइपालो तंक्कयसुकयस्स छब्भागं ॥ ३ ॥

१ दासन्नप्रत्यनीकारत्तीर्थिकजननित्तद्वेषमनस्कः ॥ २ सुमं प्रती ॥ ३ पुष्पापतंसाभिधाने ॥ ४ अत्यन्तमाकुलित इत्यर्थः ॥ ५ 'शिष्टं' कथितं
च तस्य ॥ ६ पुण्यतं प्रती ॥ ७ सुमिणा प्रती ॥ ८ समदृष्टित्वेन ॥ ९ न्यायेन ॥ १० 'तच्छतमुकृतस्य' चतुराश्रमकृतमुकृतस्य पटं भागम् ॥

देवभद्रस्मरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
पडलयं ।
॥ ५३ ॥

सामन्त्रेण वि एयं गुणपयसिपेहेणेण उवउत्तो । तं किं वै जं न पुत्रं पुहइवई नूणमैज्जिणइ ? ॥ ४ ॥ किं च—
सगुण-विगुणाणुरूवं लिंगिसु भिच्चेसु वा पउंजंतो । पडिवत्तिं राया जणइ तग्गुणावज्जणे जुत्तं ॥ ५ ॥
सुगुणा य कह णु नरवर ! तत्थ दहं संभवंतु जत्थ दया । नेवऽत्थि बैत्थिनिग्गहसारं च तवो वि दुरणुचरं ? ॥ ६ ॥
दस-अट्ठदोसरहिओ माहिओ ससुरा-ऽसुरेण वि जैएण । देवो वि नेव निम्मलकेवलवलकलियतइलोको ? ॥ ७ ॥
एवं गंभीरपयत्थनिब्भरं भारइं निसोमिच्चा । दरलज्जामउलियनयणपंकओ पत्थिवो भणइ ॥ ८ ॥
भयवं ! तुमं जमाइससि तैमियाणिमवस्सं काउं अभिलसइ मम मणो, केवलं केणइ निमित्तेणाकालकुवियकयंतकवलि-
जंतरज्जसारसिंधुरावलोयणवाउलत्तणेण न भवणे न वणे न सयणे न आसणे न छुहत्तस्स न भुत्तस्स न सुत्ते न रत्ते न दिणे
न रयणीए मणागं पि संपइ संपज्जइ मे रइ ति काळणाणुग्गहं भयवं ! साहेसु तं दुनिमित्तं तदुवसमं च, जेण लंघियंविस्-
मावयावडणो निरुविग्गो तुम्ह पायपंकयमाराहेमि ति । साहुणा भणियं—महाराय ! चिरकालियं पि दुक्कयं अज्ज वि
नेद्धसल्लं च खुडुक्कंतं न विरमइ, अओ कहमवरं काउं जुज्जइ ? कए वि को वा गुणो होही ? । राइणा भणियं—मा मेवं
जंपह, तुम्ह पायपायवमल्लीणो खु एसो जणो नोवेक्खिउं जुत्तो । किं च—

१ गुणप्रकर्षप्रेक्षणेन ॥ २ न प्रतौ ॥ ३ अर्जयति ॥ ४ 'विगणा' प्रतौ ॥ ५ 'वस्तिविग्रहसारं' ब्रह्मचर्यप्रधानम् ॥ ६ जगता ॥ ७ निशम्य ।
ईषलज्जामुल्लितनयनपङ्कजः ॥ ८ तविया' प्रतौ ॥ ९ भकालकुपितकृतान्तकवलीयमानराश्वसारसिन्धुरावलोकेनन्याकुलत्वेन ॥ १० लङ्घितविषमापदापतनः
निरुद्विग्नः ॥ ११ नट्टस' प्रतौ ॥ १२ नोवलक्खि' प्रतौ ॥

प्रभावना-
चारे अच-
लकथा-
नकम् ९ ।

॥ ५३ ॥

हरि-हर-दियाय-चुद्ध-चंडि-गंगमुहपमोक्खदेवेहिं । आराहिएहिं वि चिरं मुणिएहिं पूएहिं पि ॥ १ ॥
 जं नो सिद्धं फळं तं पि हु सिद्धइ य जइ तुमाहितो । ता तुम्ह सासणमहं जावजीवं पवञ्जामि ॥ २ ॥
 इहलोइयं हि फळं तुच्छं तं पि हु न सिद्धई जत्तो । दुस्सद्धेयं तत्तो गुरुपरलोयत्थनिवहणं ॥ ३ ॥
 एवं ठिए वियप्पं मोत्तुं भयवं ! करेसु मह युत्तं । इय सिद्धे तन्निच्छयधुवलन्म तवस्सिणा भणियं ॥ ४ ॥
 जइ एवं ता नरयर ! सुताहुपयपउमखालणजलेण । अन्मोक्खिखळण रक्खसु गयज्जहं रोगरक्खसओ ॥ ५ ॥
 न तुमाहितो वि परो एत्थ सुमाहु ति जंपिरो राया । तैप्पायसोहणजलं घेत्तुं सवं तयं कुणइ ॥ ६ ॥
 विममिय धीऊमहयं तमं य दिवसयरकिरणपडिरुद्धं । वेणेण रोगजायं निन्नडुं कुंजरकुलाओ ॥ ७ ॥
 तो परितुट्ठो राया जोडियकरसंपुडो भणइ साहुं । भयवं ! वारणवाही केण निमिच्चेण जाओ ? ति ॥ ८ ॥
 मृणिणा भणियं नरवर ! मागवयमृणी हणावियो तुमए । जो पुब्बिं सो मरिउं रक्खसदेवत्तणं पत्तो ॥ ९ ॥
 सरिऊण पुत्तवेरं तुज्ज सरीरम्मि अपभवमाणो सो । एवं पि होउ दूक्खं ति हत्थिणो हणिउमादत्तो ॥ १० ॥
 जाणियजहट्ठियत्थो राया नयरीए सव्वाणेषु । पडहपडिहणणपुवं आघोसणमिय करावेइ ॥ ११ ॥
 जिणसासणं चिय परं परमं मंगलमुदारमाहप्पं । परमोसहं च इह-अन्नभवियवाहीण विविहाण ॥ १२ ॥
 इह धेवं पि अन्नं अपक्खवायं च अवहुमाणं च । जो काही सो दंडं नियमा लहिही उभयभवियं ॥ १३ ॥

१ गंगमुनः-गणपतिः ॥ २ चिरं मुणिं प्रतो ॥ ३ सुमाधुपदपद्मशालनजलेन । 'अभ्युक्ष्य' सिपत्त्या ॥ ४-राक्षगात् ॥ ५ तस्यादनशोषनजलं गृहीत्या ॥

देवभद्ररि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सम्मत्त-
यडलयं ।
॥ ५४ ॥

प्रभावना-
चारे अच-
लकथा-
नकम् ९ ।

अष्टौ प्राप्ति-
हार्याणि

॥ ५४ ॥

इय पन्नविडं लोयं स महप्पा भूवई जिणमयम्मि । तह कह वि वड्डिओ सेणिउ व जह किच्चिमणुपत्तो ॥ १४ ॥
अयलो वि सुणी काउं पभावणं एरिसं हि तित्थस्स । तित्थयरनामगोयं कम्मं सम्मं सैमज्जिणिउं ॥ १५ ॥
सोहम्ममे उववन्नो तैतो वि भूओ महाविदेहम्मि । उप्पजंतनिरंतरजिण-हलि-हरि-चक्कवट्ठिम्मि ॥ १६ ॥
वच्छाविजए सिरिजयपुरीए रन्नो पुरंदरजस्सस । देवीसुदंसणाए चउदससुसुमिणकयस्सओ ॥ १७ ॥
गब्भे पाउब्भूओ समुच्चियसमए य जम्ममणुपत्तो । अहिसित्तो य सुरा-उसुरवग्गेणं मेरुसिहरम्मि ॥ १८ ॥
सुमुहुत्ते जयमित्तो त्ति नामधेयं पयड्डियमिमस्स । एवं च सो महप्पा क्रमेण पत्तो वि तारुन्नं ॥ १९ ॥
पाणिग्गहणमकाउं रायसिरिं मणहरं अपरिभोत्तुं । संवच्छरियं दाणं दवाविडं दुत्थियजणाण ॥ २० ॥
लौगंतियतियसहिओवएससविसेसवड्डिउच्छाहो । वत्तीससुरेसरकीरमाणानिक्खमणवरमहिमो ॥ २१ ॥
तिजयं एगजयं पिव एगत्थुम्मिलियमणुय-सुर-असुरं । कुणमाणो पडिवन्नो निस्सामन्नं च सामन्नं ॥ २२ ॥
तो सुक्कज्झाणानलनिमूलनिदड्ढवाइकम्मदुमो । उप्पन्नकेवलालोयलोइयासेसतइलोको ॥ २३ ॥
सिंहासणोवविट्ठो उवरिधरिजंतसेयछत्ततिगो । देहदुवालसगुणियामरतरुणा सोहमाणो य ॥ २४ ॥

१ सेनिउ प्रतौ ॥ २ समर्थ्य ॥ ३ तत्तो प्रतौ ॥ ४-कृतसूचः ॥ ५ 'प्रतिष्ठितं' कृतम् ॥ ६ तारन्नं प्रतौ ॥ ७ लोकान्तिकविदशहितोपदेश-
सविशेषवर्धितोत्साहः । द्वात्रिंशत्सुरेध्वरक्रियमाणानिष्कमणवरमहिमः ॥ ८ तिगयं प्रतौ । त्रिजगद् एव एकत्रोन्मीलितमनुजसुरासुरम् । कुर्वाणः
प्रतिपन्नः निःसामान्यं च श्रामण्यम् ॥ २२ ॥ ततः शुक्लस्थानानलनिर्मूलनिर्दग्धघातिकर्मद्रुमः । उत्पन्नकेवलालोकलोकिताशेषैर्त्रैलोक्यः ॥ २३ ॥ सिंहासनो-
पविष्टः उपरिधियमाणश्चेतच्छत्रविक्रिकः । देहद्वादशगुणितामस्तरुणा शोभमानश्च ॥ २४ ॥

चलियसिचारुचमरो पुरओ पक्खिचकुसुमपयो य । दिसिपसरियरचिनिम्मलभाभंडलखंडियतमोहो ॥ २५ ॥
 सुरपहयदुंदुहीरवपडियदुंजेयपरमरिउविजओ । सबसभासाणुगदिद्ववाणिनिम्मभहियसम्मोहो ॥ २६ ॥
 पायडियसुगइमगो पडिवोहियभूरिभद्ववग्गो य । चिरकालं विहरिचा सिवसोक्खं मोक्खमणुपत्तो ॥ २७ ॥
 ईय कप्पपायवब्भहियमहियगुरुफलपयाणदुल्लियं । काउं पभावणं सासणस्स तिन्नो परं तरइ ॥ २८ ॥ अपि च—
 स्वार्थीय सर्वं कुरुते प्रयत्नमुत्कृष्यतेऽमुत्र गुणः क एव ? । उत्कर्षणीयो हि परोपकारः स चान्यदानादतिरुच्छ एव ॥ १ ॥
 प्रोक्तो गरीयान् पुनरिह दुक्तसद्धर्ममर्म प्रतिपादनेन । स चाङ्गभाजां हृदि सन्निधातुं प्रभावनां नैव विना हि शक्यः ॥ २ ॥
 प्रभावनाकर्तुरतो न कश्चित् परोपकारीत्यपरः पृथिव्याम् । चारित्रभाजोऽपि मुनीश्वरस्य तेनेह सम्यक् कथितः प्रयत्नः ॥ ३ ॥

सर्वोपधाविरहितं सुहितं जगत्यां, सम्यक्त्वरत्नमिदमुक्तं [म] नर्घमित्थम् ।

यस्याचलं हृदि सदैतदकलमयं च, दारिद्र्यविद्वंतिभयं कुत एव तस्य ? ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे अष्टमाचारे अचलकथोक्त्या सम्यक्त्वपटलं समाप्तम् ॥ ९ ॥

१ चालित्सितचारुचमरः पुरतः प्रक्षिप्तकुसुमप्रकाश । दिक्प्रसृतरविनिर्मलभाभण्डलराण्डिततमओषः ॥ २५ ॥ सुरप्रहृतदुन्दुभिरवप्रकटितदुर्जयपरमरिपु-
 विजयः । सर्वस्वभाषाणुगदिव्यवाणीनिर्मथितसम्मोहः ॥ २६ ॥ प्रकटितमुगतिमार्गः प्रतिबोधितभूरिभव्यवर्गध । चिरकालं विहृत्य शिवसौख्यं मोक्षमनुप्राप्तः
 ॥ २७ ॥ २ सोऽम्प ० प्रती ॥ ३ इति कल्पपादपाम्बुधिकमहितशुरुल्लप्रदानदुर्ललिताम् । कृत्वा प्रभावनां शासनस्य तीर्णः परं तारयति ॥ २८ ॥ ४ परं
 न तरइ प्रती ॥ ५ प्रोक्तौ प्रती ॥ ६ 'म्यक्त्वथितप्रयत्नः प्रती ॥ ७ 'क्कनिधं' प्रती ॥ ८ सदैत' प्रती ॥ ९ 'विद्वति' प्रती ॥

देवभद्रसूरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।

॥ ५५ ॥

॥ अहम् ॥

कयसम्मत्तथिरत्तो जइ वि नरो तह वि वंछियं वत्थुं । पंचनमोकारे चिय भत्तिपरो पावए परमं ॥ १ ॥
अरहंता सिद्धा सूरिणो य उज्झाय-साहुणो चेव । परमिड्डिणो हु एते एयन्नमणं नमोकारो ॥ २ ॥
एत्तो चिय एयाणं कीरंतो सायरं नमोकारो । एसो समग्गकल्लाणकारणं जायइ जियाण ॥ ३ ॥
एक्केक्कमक्खरं पि हु पंचनमोकारसन्नितयं जीवो । बहु-बहुतर-बहुतमपावखयवसा लहइ भावेण ॥ ४ ॥
सूरो इव तिमिरभरं पहणइ चिंतामणि व दोगच्चं । चितियमित्तो य इसो भयवग्गं नासइ समग्गं ॥ ५ ॥ तहाहि—
नाभिद्वई दवो तं दूमइ न मयाहिवो सुकुद्धो वि । सप्पो वि नाभिसप्पइ न वि चंपइ मत्तपीलू वि ॥ ६ ॥
सत्तू वि तं न बाहइ न विराहइ भूय-साइणिगणो वि । चोरेइ तकरो न वि न कमइ तं वारिपूरो वि ॥ ७ ॥
अहवा किमित्तिणं ? इह-परलोए संवळियं लहइ । जस्स मणे नवकारो सिरिदेवो एत्थुदाहरणं ॥ ८ ॥ तहाहि—
नीसेसदेससविसेसर्पायडे जणवयम्मि पंचाले । कंप्पिह्ममत्थि नयरं [नियरं] मयरंजियंजणोहं ॥ ९ ॥
गेहाइ बहुधणाइ धणं पि सुवियड्डुवाड्डियाणंदं । सुवियड्डा वि हु जिणहरकयजत्ता-ण्हवण-पूयमहा ॥ १० ॥

१ 'नवकार' इति नाम्ना प्रसिद्धे पञ्चनमस्कारसूत्रे ॥ २ उपाध्याय- ॥ ३ 'चमखय' प्रती ॥ ४ 'इ ववो' प्रती । दावानलः ॥ ५ मत्तहस्ती ॥
६ स्ववाञ्छितम् ॥ ७ तस्स प्रती ॥ ८ प्रकटे-प्रसिद्धे ॥ ९ निजरम्यतारजितजनौघम् ॥ १० 'यजिणो' प्रती ॥ ११ सुविदग्धवर्धितानन्दम् ॥

पञ्च-
नमस्कारे
श्रीदेवनृप-
कथानकम् ।

पञ्चनम-
स्कारस्वरूपं
तन्माहात्म्यं
च

॥ ५५ ॥

जिणगेहाणि वि मुणिजणकीरंतमहत्थसत्थकहणाइं । सत्थाणि वि पसमरसुंभडाइं जम्मि विरायंति ॥ ११ ॥
हारेसु नांयगाणं तरलचं कुडिलया य केसाण । कसिणमुहत्तं सिहिणोण न उण लोयाण जत्थ पुरे ॥ १२ ॥

तत्थ रिउंचकधिकमणविहणिउकडतिविक्रमुकरिसो । सिरिहरिसो ओसि निवो धणवरिसो तर्कुंयजणाण ॥ १३ ॥
सयलंतेउरतिलओवमाए देवीए कमलसेणाए । जाओ पुत्तो सुस्सुमिणपिमुणिओ तस्स नरवइणो ॥ १४ ॥

दिअमाणधणतुहुमगणं, नचमाणपुरजामिणीगणं । मुक्कचारगनिचद्धमाणवं, पूइया]मर-मुंगुंद-दाणवं ॥ १५ ॥
संतिकम्मयाउलपुरोहिंयं, कीरमाणचहुवरखसोहिंयं । गिहदुवारभुवि दिन्नसत्थियं, रायलोयपडिपुन्नपत्थियं ॥ १६ ॥
चारुवेसभड-यंठवट्ठियं, नाइ निब्बुइनिहाणमुट्ठियं । सबलच्छिकलियं व सुंदरं, नेय-तूरचपूरियंवरं ॥ १७ ॥

इय तअम्मणपडिबंधं'धुरं पउरहरिसवद्धणं । [वद्धाचणं] सवायरेण काराविंयं रत्ना ॥ १८ ॥
ठवियमुचियम्मि समए सिरिदेवो नाम तस्स तत्तो सो । सयलं कलाकलायं गहाविओऽकालपरिहीणं ॥ १९ ॥
ठविउं जुवरायपयम्मि तं च राया महाविमदेण । चउरंगवलसणाहो निक्खंतो विजयजत्ताए ॥ २० ॥
सोवीर-कोसल-कुसट्ट-कासि-वंगालपमुहनरनाहे । आणानिदेसम्मि ठाविंत्तो भग्गदुग्गपहो ॥ २१ ॥
पत्तो स कमेणं कामरूयदेसस्स सीमसंधीए । तम्महिनाहो य तए भणाविओ दूयचयणेण ॥ २२ ॥

१ °सुभडाइं जम्मि प्रती ॥ २ हारमध्यस्थितमणीनाम् ॥ ३ °मुहुत्तं प्रती ॥ ४ स्तनानाम् ॥ ५ प्लिचक्रविक्रमणविहृतोत्कटान्निधिकमोरकपः ॥
६ आस प्रती ॥ ७ स्वजनजनानाम् ॥ ८ °सुणओ प्रती । पिशुनितः-सूचितः ॥ ९ °सुगुं° प्रती ॥ १० °धुरपं° प्रती ॥ ११ वर्षोपपन्नकम् ॥

देवभद्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ॥

॥ ५६ ॥

पंडिवज्जसु सेवं मे वैज्जसु देसं व जुद्धसज्जो वा । संपज्जसु इय सोउं सो राया जायगुरुकोवो ॥ २३ ॥

हरसिरमंडणदाणेण दूयसम्ममाणं लहुं काउं । सयलवलेण समेओ जुद्धइमुवड्डिओ उद्धति ॥ २४ ॥

अह वद्धपरोप्परमच्छराइं, उच्छलियकोवभरनिवभराइं । जुद्धेण लंग दोणिण विवलाइं, विथरिय नॉय सायरजलाइं ॥
मुहवडिय गुडिय गयवड वडन्त, नजंति नाइ हुंगर भिडंत । पक्खरियतरलतरतुरयथइ, कीणासकक्खडिय नं पयइ ॥
रेहंति वेरियधोरघाय, वंदियणुगघुइजसप्पवाय । णाणाउह सुहड महापयंड, नचंत नाइ जमवाहुदंड ॥
गुल्लुगुलियमहागपायरक्ख, नर करउकंपियखग दक्ख । रविकरि कराल छजंति केम, गज्जियनवजलहरि विज्ज जेम ॥
औरुइ-दुइरिउवंठमुक्क, सर भल्लि सेल्ल नं पडहिं उक्क । कयसामिकज फुडु सच्चसंध, हरिसेण नाइ नच्चिय कबंध ॥
अंसिछिन्नसेनकरिरुहिरपूरि, समरोयहि वेलजलि व पूरि । पवहंति उद्धेठियदंड छत्त, नं कूवखंभजुय जाणवत्त ॥

१ प्रतिपद्यस्व ॥ २ वज्रय ॥ ३ इगिति ॥ ४ लने ॥ ५ इवार्थकमव्ययम् ॥ ६ 'मुत्तपत्ति' अग्रस्थिते क्वचित्ते गजघटे घटन्यौ शान्ते इव पर्वतौ शुध्यमानौ । क्वचित्तरलतरतुरगममूही कीनाशकर्कशौ इव प्रवृत्तौ ॥ ७ राजन्ते वैरिभूतघोरघाता वन्दिजनोद्दुष्टयशःप्रवादाः । नानाबुधाः सुभटा महाप्रचण्डाः नृत्यन्त इव यमवाहुदण्डाः ॥ ८ गुल्लुगुलियमितमहागजपातरक्षकाः नराः करोत्कम्पितसङ्गाः दक्षाः । रविकरैः करालाः राजन्ते, कीदृशः ? गर्जितनवजलधेरपु विद्युतो यथा ॥ ९ आरुदुष्टरिपुवण्ठमुक्ताः शराः भालयः 'शैलाः' प्रस्तराः इव पतन्ति उत्काः । कृतस्तामिकार्याः स्फुटं सत्यसन्धाः हर्षेण इव नर्तिताः कवन्धाः ॥ १० 'सिच्छिन्न' प्रतौ । असिच्छिन्नसैन्यकरिरुधिरपूरेण समरोदधौ वेलजलेनेव पूरिते । प्रवहन्ति ऊर्जस्थितदण्डानि च्छत्राणि खलु कृपस्तम्भमुक्तानि गानपात्राणि ॥ ११ 'द्धिय' प्रतौ ॥

पञ्चनम-
स्कारे
श्रीदेवनृप-
कथानकम्
युद्धवर्णनम्

॥ ५६ ॥

असिधुणियदंद्दु धवलायवत्तु, छुयसुहडुंमुहकुहरपत्तु । नजइ विडप्पकवल्लिअमाणु, गयतेउ नाइ सयमेव भाणु ॥

हरि-करि-नरमुंडइं, रयनिब्बुडुइं, लोहियसिचइं सहहिं किह १ ।

वंछियजयसिट्ठिण, पुणु परमेट्ठिण, महियलि वाविय चीय जिह ॥ २५ ॥

इय एवंविहचहुविहजणनिवहवहं वियाणिउं राया । सिरिहरिसो गयैहरिसो [य] कामरूचं भणावेइ ॥ २६ ॥

तुममहयं च परोप्परजयसिरिसंवंधपपरिवंधा । ता एहि सयं जुज्झामु हो[उ] सेन्नक्खएणऽमुणा ॥ २७ ॥

पडिवन्नभिमं कामरुयराइणा तयणु विहियतेणुताणा । नाणाउहहत्था दो वि पत्थिवा जुज्झउं लग्गा ॥ २८ ॥

सुजुज्झमधलोइउं गयणमंडलं रोहिउं, ठिया असुर-किन्नरा भैवणवासि-विज्जाहरा ।

तद्वा विहियमंडणो सुरविलासिणीणं गणो, सविम्वहय-भयाउलो पकयकेलिकोलाहलो ॥ २९ ॥

स अजा फुहु वंविओ सुकयकम्मुणा लुंविओ, पलोयइ इमं न जो इय पयंपिरो नच्चिरो ।

लुलंतजजजूओ समरकेलिणो कूडओ, पुराहवविसारओ तह वियंभिओ तारओ ॥ ३० ॥

एत्थंतरम्मि पसरंतहरिसतुटंतंतुसन्नाहा । ते भूनाहा नीसेसपहरणक्खेवकयकरणा ॥ ३१ ॥

१ असिद्धनदण्डं धवलातपत्रं छनसुभटमुण्डमुगुहरप्राप्तम् । शायते राहुकवलीयमानः गतोऽत्रा इव स्वयमेव भातुः ॥ २ दारिकरिनमुण्डानि रजो-निर्मुटितानि लोहितारिणानि राजन्ते क्रयम् १ । वाञ्छितजगत्स्थितिना पुनः 'परमेष्ठिना' ब्रह्मणा महितले उत्तानि योजानि यथा ॥ ३ गतहर्षः ॥ ४ तनुप्राण-कवचम् ॥ ५ भुव' प्रती ॥ ६ 'चिउं सुकाय' प्रती ॥ ७ 'चियं, प' प्रती ॥ ८ पूर्वयुद्धवित्सारकः ॥ ९ नार' प्रती । 'तारः' प्रधानः ॥

देवभद्रस्वरि-
विरहओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।
॥ ५७ ॥

संनि-केउणो व तम-ससहर व हरि-रामण व जुज्झंता । भयतरलच्छं ससुरा-ऽसुराए परिसाए सच्चविया ॥ ३२ ॥
असि-चक-कुंत-सवल-खुरूपमुहाउहेहिं जुज्झंता । तंढवियवाहुदंडा मल्लो व परोप्परं लग्गा ॥ ३३ ॥
उट्ठत-पडंतेहिं विलुलियकेसापडंतकुमुमेहिं । सा समरमही महिलं व सहइ दोहिं पि देरमलिया ॥ ३४ ॥
अच्छरियभूयभूवइरणपेहणनिनिमिमेसचक्खण । आसि विसेसो सुर-माणवाण नह-भूमि[ठाण]कओ ॥ ३५ ॥
अह जेमदंडुडामरभुयदंडनोन्नघायघुम्मंता । वणवारण व पंचाण व वा चड्डिउकरिसा ॥ ३६ ॥
मुट्ठिप्पहारपडिरवविहडियवंडंभंगैकयसंका । निस्संकमुक्कमभयरहरियराकाणधरंता ॥ ३७ ॥
तैवलावडुणुप्पडण-घडण-विहडणपवत्तणाकुसला । समसमरजया जाया ते दोन्नि वि हरि-विरंवि व ॥ ३८ ॥ किंच—
किं सिरिहरिसो कामरुयनरवरो अहव समरपरिहत्यो । दुल्लक्खमिणं तंक्खणमहेसि सुमहेसिणो वि परं ॥ ३९ ॥
तुल्लगुणत्ते एकस्स वज्जणं लज्जणं इयरगहणं । इय ते दोन्नि वि वरिय व तक्खणं विजयलच्छीए ॥ ४० ॥
एत्थंतरम्मि तंप्परमपोरिसुकरिसहरिसिया तियसा । मुंचति कुसुमवरिसं ताणुवरिं चारु जुज्झंति ॥ ४१ ॥

१ शनिकेतू इव तमःशशधरौ इव ॥ २ ल-क्खुरुं प्रती । शर्वलं-कुन्तमेदः ॥ ३ तडवियडवां प्रती । ताण्डवित-नत्ति ॥ ४ ल व सं प्रती ॥ ५ ईपन्मुदिता ॥ ६ आश्चर्यभूतभूपतिरणप्रेक्षणनिर्भिषेचधुपाम् । आसीद् विशेषः सुरमानवानां नभोग्रभिस्थानकृतः । सुराः नभसि स्थिताः मानवाश्च भूमौ स्थिता इति भावः ॥ ७ यमदण्डभयदुरभुजादण्डान्योन्यघातघूर्णयानौ ॥ ८ दंडुशो प्रती ॥ ९ मुष्टिप्रहारप्रतिरवविघटितवज्राण्डभङ्गलतशक्नौ । निःशङ्कमुक्ताक्रमभारकम्पितसकाननधरात्तौ ॥ १० भंडकं प्रती ॥ ११ तल्लापतनोत्पतनघटनविघटनप्रवर्त्तनफुश्लौ । समसमरजयौ जातौ ॥ १२ णुप्पिडं प्रती ॥ १३ परिहस्ताः-विपुणः ॥ १४ तसणं प्रती ॥ १५ तत्परमपौढ्योत्कर्षदृष्टाः विदशाः ॥

पञ्चनम-
स्कारे
श्रीदेवनृप-
कथानकम्।

दूरं उस्तारित्ता य चिति भो राइणो ! मुयंह रोसं । वच्चह जहागयं नत्थि नूण तुम्हाण पडिमल्लो ॥ ४२ ॥
विजयसिरी तुम्हाणं मज्झत्थ चियं समुबहउ रागं । अत्थंतुदयंताणं ससि-दिवसयराण संज्झ व ॥ ४३ ॥
इय ते भूमीवइणो सुरवयणुवरोहसंहरियंसमरा । अस्समत्तवंछियत्था सं ठाणं पडिगया नवरं ॥ ४४ ॥
सिरिहरिसो रिउणो अकयनिगहं विग्गहं किलेसफलं । अस्पाणं अप्पाणं च चित्तमाणो दढं विमणो ॥ ४५ ॥
रणरणयमुबहतो लखाए जणं पि दहुमत्तवंयंतो । सिरिदेवं नियरल्लो ठविउं सासेउमाढत्तो ॥ ४६ ॥

वच्छ ! सिरी हरिणो वि हु न थिरा रल्लं च बहुविहावायं । अजतो य नरयहेल ता तुह सांहिप्पए किं पि ॥ ४७ ॥
अहु न कीरंनि सया अहु य कीरंति अहे सुचिंति । अहु धरिल्लंति मणे न वीमसेयधमट्टुन्हं ॥ ४८ ॥
खलसंगो कुकलत्तं कोहो वसणं मओ य कुधणं च । कुग्गहो सुक्खचं अहु न कीरंति एयाइं ॥ ४९ ॥
कित्ती सुगुणब्भासो कलसु कुसलत्तणं सुमित्तो य । दक्खिन्नं करुणा उज्जमो दमो अहु कीरंति ॥ ५० ॥
निह्लेजिमा अविणतो कुसीलया निट्ठुरत्तणं माया । अनओ अजममत्तचं अहु वि पुचंति मचं ति ॥ ५१ ॥
उवयारो पडिवन्नं, सुभासियं भम्म सुद्धविजा य । देवो य गुरु धम्मो अहु धरिल्लंति हिययम्मि ॥ ५२ ॥

१ मुहय रोसं प्रती ॥ २ ज्झत्थो थिय प्रती ॥ ३ यंसयसमरा प्रती ॥ ४ असमाप्त-॥ ५ स्वम् ॥ ६ आत्मानं 'अप्राणं' निर्वलम् ॥
७ 'रणरणकं' उद्वेगम् ॥ ८ अशक्नुवन् ॥ ९ देवश्रियं प्रती ॥ १० कथ्यते ॥ ११ इदं य सुं प्रती ॥ १२ रत्ति प्रती ॥ १३ निलज्जिं प्रती ॥
१४ मम सुट्ठविं प्रती ॥

देवमदस्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।
॥ ५८ ॥

कामुय-भुयंग-जल-जलण-जुवइ-रिउ-रोग-भूमिनाहाणं । अट्ठणं मा पुत्तय ! सुमिणम्मि वि वीससेज्जासि ॥ ५३ ॥
इय वच्छ ! तुज्झ साहेमि केत्तियं ? तह कहं पि रज्जभरं । धारेज्जसु जह न खलाण हासपर्यंवि पवज्जेसि ॥ ५४ ॥
एवं सुयसिक्खवणं काउं गहिउं च तावसाण वयं । देवीयं समं राया गओ महासेलवणवासं ॥ ५५ ॥
सिरिदेवो पुण रज्जं अणुरत्तासेसमंति-सामंतं । पालियपयईवगं सासई नीतीए पंथो व ॥ ५६ ॥
अह सुंमरियपियवइरो कामरुयनिवो समग्गबलकलिओ । दूयनिवेइयवत्तो समागओ देससंधीए ॥ ५७ ॥
नाऊण तदागमणं निब्भयचित्तो निवो वि सिरिदेवो । एगंते ठाऊणं मंतीणमिमं निवेदेइ ॥ ५८ ॥
कुडिला कज्जाण गई मई वि तुच्छा रिऊ [य] सामरिसो । एवं ठियम्मि कज्जे किं कीरउ ? कहह परमत्थं ॥ ५९ ॥
मंतीहिं जंपियं देव ! जुत्तमेयं सुंनिच्छिउं कज्जे । कीरंते देववसा नावजसो विहडिए वि भवे ॥ ६० ॥
सत्तू इमो समत्थो तुब्भे य अदिट्ठसमवावारा । दइववलं दुब्भेयं सहाइसत्ती वि संदिद्धा ॥ ६१ ॥
ता साम-भेय-दाणाइं मोत्तु अन्नं न देव ! रिउविजए । नीई पेच्छामो कुणहमेत्थ जत्तं लहुं तम्हा ॥ ६२ ॥
सामेण हवइ मित्तो परो वि भेएणं भिज्जइ सुंही वि । दाणेण सेलघडिया देवा वि वसं पवज्जंति ॥ ६३ ॥

१ °यडिं प° प्रतौ ॥ २ देव्या ॥ ३ °सय नी° प्रतौ । शास्ति नीत्याः पन्था इव ॥ ४ स्मृतपितृवैरः ॥ ५ सुनिश्चित्य कार्यं क्रियमाणे
दैववशाद् नापयशः विघटितेऽपि भवेत् ॥ ६ °दिट्ठा प्रतौ ॥ ७ मोत्तुं अन्नोन्न देव प्रतौ ॥ ८ °भेत्त जत्तं प्रतौ ॥ ९ सुंही प्रतौ ॥

एए जहजोगं जुजिऊण दंडे वि जइ समुजामसि । मसिकुचयं रिऊणं गुहेसु ता देसि निब्भंतं ॥ ६४ ॥
 एवंविहे पयत्ता पत्ता लच्छि निवा सुतुच्छा वि । इय विवरीयस्या पुण गरुया वि गया लहुं निहणं ॥ ६५ ॥
 ता देव ! सत्तु-सामंत-मंति-मिच्चाण जाणिउं चित्तं । पच्चइयनरेहिं तओ तदुचियसामाइ जुजित्ता ॥ ६६ ॥
 आयरसु विजयजत्तं लहसु जयं ज्यत्ति पाउणसु कित्ति । मंजसु मंडप्परं वेरियाण कयनीतिसन्नाहो ॥ ६७ ॥

अह परिमाविय तवयणमीसि हसिऊण जंपियं रत्ता । वणियाणं विप्पाण य होइ मई एरिसी चेव ॥ ६८ ॥

कइमन्नहमप्पडिमल्लुरायसिरिहरिस्सदेवपुत्तस्स । मज्झा वि पुरओ एरिसमहम्मरणकम्ममुवइसह ॥ ६९ ॥

अविमंसिऊण सम्मं तेणेव तिणं व मंतिणो लहुया । जहतह पयंपमाणा वचंति पराभवट्ठाणं ॥ ७० ॥

ता होउ मंतिणं रे रे पडिहार ! पलयघणयोसं । उकंपियरिउचकं लहुं दवावेसु जयट्ठकं ॥ ७१ ॥

तत्तो काउं मज्जणमुजलपरिहियविसुद्धवरत्थो । कयमंगलोवयारो जयकुंजरमारुहिय राया ॥ ७२ ॥

मंडलिय-दंडनायग-सेणावइ-सुहडलोयपरियरिओ । भूरिसियंछत्तछायांसंछाइयरविकरामोणो ॥ ७३ ॥

चउरंगसेन्नसम्मईडमंदनिदलियमेइणीवड्डो । नीहरिओ नयरओ जवेण गंतु पयड्डो य ॥ ७४ ॥

अखलियपयाणएहिं पत्तो नियदेससीमसंधीए । दूवयणेण तत्तो मणाविओ कामरुयराया ॥ ७५ ॥

१ 'गं संजुं' प्रती ॥ २ 'चिहि पं' प्रती ॥ ३ 'उफरं' प्रती । गर्वम् ॥ ४ तन्नयं प्रती ॥ ५ ईदशम् अधर्मेरणकमे उपदिशय ॥

६ 'मं संजुं' प्रती ॥ ७ 'यच्छत्तच्छायां' प्रती ॥ ८ 'हमसंइनि' प्रती ॥

पुष्पवाहेणं चिय जुज्झामो एहि किं जणवहेणं ? । तेणं पयंपियं जइ जुज्झेयवं सयं चेव ॥ ७६ ॥
ता किं सेन्नस्स परिग्गहेण ? इय होउ पुव्वरूढीए । सेन्नक्खए य जाए जं उचियं तं करिस्सामि ॥ ७७ ॥
पडिवन्नमिमं तेणं लग्गं जुज्झं बलाण दोण्हं पि । वज्जिरणत्तूराणं उच्छलिओ वहलतुमुलरवो ॥ ७८ ॥
अह पत्तम्मि खण्डे लद्धोगासेहिं परवलभडेहिं । सिरिदेववलं पहयं तमं व दिणनाहकिरणेहिं ॥ ७९ ॥
सिरिदेवनरिंदपुरो जाया वत्ता जहा महीवइणो । तुब्भं जय-विक्कम-भीममाइणो निवडिया समरे ॥ ८० ॥
खुभिओ मंतीवगो उव्विगो जंयिउं समादत्तो । होही पुणो वि समओ पज्जत्तं इण्हि समरेण ॥ ८१ ॥
विक्कमबलेण पुणरवि अज्जिजइ चिरगया वि रायसिरी । जीयं पुण देव ! गयं न लब्भए तेण जम्मेण ॥ ८२ ॥
औवयराहुमुहाओ नीहरिउमखंडमंडलो सूरु । अवहरिउं रायसिंरिं पुणो वि खंडेइ परतेयं ॥ ८३ ॥
विन्नत्तमिमं पुबिं पि देवपायाण जुंजिउं नीइं । साम-प्पयाणपमुहं अज्झवसिज्जउ ततो जुज्झं ॥ ८४ ॥
सच्छंदसीलयाए विवरीयमिमं कयं च देवेण । दुन्नयतरु स एसो य संपयं फुल्लिओ फलिओ ॥ ८५ ॥

१ °न्नखएण जाए प्रतौ ॥ २ उद्विन्नः जल्पितुं समारब्धः ॥ ३ यथा अत्तण्डमण्डलः 'सूरः' सूर्यः राहुमुखाद् निःसृत्य 'राजश्रियं' चन्द्रतेजः अपहृत्य पुनरपि 'परतेजः' तमःप्रभावं खण्डयति, एवं अखण्डदेशः शूरः आपद्गराहुमुखाद् निःसृत्य राजश्रियं अपहृत्य पुनरपि 'परतेजः' शत्रुप्रभावं खण्डयति इत्याशयः ॥ ४ अध्यवसीयताम् ॥

सुविणिच्छियमंत-सरीरस्वरहियं दढं विचित्तं च । छलइ नरिंदं लच्छी हच्छं नरवर ! भुयंगि व ॥ ८६ ॥
 किमिदंक्षताणं सोयणेण ? जइ अम्ह जंपियं कुणसु । ता वाउवेगतुरगं आरुहिऊणं अवक्कमसु ॥ ८७ ॥
 पुंहुं पि सुवइ इमं सुणिऊणं अत्तणो असासत्थं । चंभो चक्की नट्टो महुराओ जायवपट्ट वि ॥ ८८ ॥
 इय दढमणिच्छमाणो वि सो निवो मंतिपमुहलोएण । निस्सारिओ महाहवभूमीओ जच्चतुरगेण ॥ ८९ ॥
 वच्चंतो य कहं पि हु तमाल-तल-कयलिकलियचणसंडं । विसिवामूढो रा[या] पत्तो अडविं महाभीमं ॥ ९० ॥
 परियणजणो वि कत्थ वि य को वि सज्जसवसेण पब्भट्टो । तुरगो वि गुरुपरिस्समकिलामिओ मच्चुमणुपत्तो ॥ ९१ ॥
 सिरिदेवो वि नरिंदो इओ तओ केचिरं पि भूभागं । भंमिडं पिवासिओ सिसिरसाहिछायाए आसीणो ॥ ९२ ॥
 एत्थंतरम्मि एगो पुलिंदगो गहियकंदमूल-फलो । तं देसमणुप्पत्तो वुत्तो रत्ता य सप्पणयं ॥ ९३ ॥
 भो भो महायस ! लहुं लहसु जलं जेलइ मह पिवासग्गी । तह कह वि जह संमप्पइ संपइ पुण जीवियवासा ॥ ९४ ॥
 इय जंपिरं सरूयं सैलोनलोयण-घुहं महामत्तं । तं पेहिउं स तुरियं कत्तो वि जलं पणामेइ ॥ ९५ ॥
 तं कंदमूल-फलभोयणं च उवभुंजिउं महीनाहो । आसत्थसरीरो किसलंसत्थरम्मि खणं सुत्तो ॥ ९६ ॥

१ यया मुजप्पो सुविनिच्छित्तमन्नसरोररक्षारहितं 'नरेन्द्र' मान्द्रिकं शीघ्रं छलति, तथा सुनिश्चितमन्त्रणाविरहितं 'नरेन्द्र' राजानमपि राजलक्ष्मीः
 छलति इति भावः ॥ २ किमिदं प्रती ॥ ३ दिग्ग्यामूढः ॥ ४ भणिउं प्रती ॥ ५ जणइ प्रती ॥ ६ यमाप्पत्ते ॥ ७ सलवणलोचनमुत्तम ॥
 ८ अपेयति ॥ ९ भावस्त-॥ १० लयसरम्मि प्रती ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरइओ

कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥ ६० ॥

खणमित्तम्मि पबुद्धं पुलिंदओ भणइ भो महाभाग !। सुकुमार-सस्सिरीओ वि अडसि अडवीए किं एवं ? ॥ ९७ ॥
राया वि नियकहाकहणलज्जिरो कहइ किं पि से वित्तं ! सैविगच्छणं हि गरुयाण सेसदुक्खाण दुक्खयरं ॥ ९८ ॥
भणितो य भूमिवहणा पुलिंदओ भद ! किं पि दंसेसु । चित्तक्खेवुप्पायगमडगंपदेसं ममं ताव ॥ ९९ ॥

तेणं पयंपियं एहि जेण दंसेमि तो महीनाहो । तेणं समं पयड्ढो गंतुं कोऊहलाउलिओ ॥ १०० ॥
जा केधिरं पि वच्चइ अंचंतुच्चं सिलुच्चओद्देसं । ता एगाए गुहाए देहपहापहयतिमिरभरं ॥ १०१ ॥
खरं व राहुखंडणभएण दिव्वोसहीसमूहं व । वाइयभीयं लीणं उस्सग्गगयं मुणिं नियइ ॥ १०२ ॥
सायरपणमंत-थुणंत-इंत-वच्चंतखयर-सुरनियरं । तं च निर्एऊण निवो हरिसियवयणो विंचित्तेइ ॥ १०३ ॥

चोळ^१ मंहंतमज्ज वि वज्जियवज्जाइं जोगसज्जाइं । दीसंति संतरूवाइं साहुरयणाइं इहइं पि ॥ १०४ ॥
कयजुगजनिम्माणुचियचारुगुणगणगिदं इमं मन्ने । गिरिगुविलगुहानिहियं निहिं व रक्खइ विही संखा ॥ १०५ ॥
अहवा इमस्स सेलस्स एयमिह होज सारसवस्सं । अचंतनिच्चलाइं कहमन्नह एयअंगाइं ? ॥ १०६ ॥
इय तदंसणविम्हयवियसियलोयणमुहं महीवालं । वावारंतरविरयं पुलोइउं जंपइ पुलिंदो ॥ १०७ ॥

१ भागो प्रती ॥ २ स्वविकल्पनम् ॥ ३ पवेसं समं प्रती । अटकप्रदेशम् माम् ॥ ४ अत्यन्तोचम् ॥ ५ सादरप्रणमत्स्तुवत्आयक्ष्मजत्स्वचरसुर-
निकरम् ॥ ६ दृष्टा ॥ ७ आश्चर्यम् ॥ ८ वर्जितवर्ष्यानि ॥ ९ कृतयुगजननिर्माणोचितचारुगुणगणगृहम् ॥ १० साक्षात् ॥

नरवर ! इमस्स मुणिणो किं रुवं मुणउ मारिसो मंदो ? । नवरं दिवोसेहिसाहिसाहियं पिव इमं मन्ने ॥ १०८ ॥
 कहमन्नहा विरायइ सवणपुडं नागदमणिसारिच्छं । हिरिवेरमूलसुद्धमा सुगंधिणो वा सिरोकैसा ॥ १०९ ॥
 तंवोद्धपुडुद्ध.....कसिणसिणिद्धा य सहइ रोमाली । एयस्स कालिया तालिय व्व सोवन्नवन्नकए ॥ ११० ॥
 छायातरं व्व पेच्छसु अच्छिन्नच्छायमंगमेयस्स । नवपणुव व्व कंकेळिणो करा तह विरायंति ॥ १११ ॥
 थलकमलनिव्विसेसं उम्मुहुपसरंतनहमणिमऊहं । चलणजुयं समहियवीयरविकर (१) व्व गिरिमिव सहइ ॥ ११२ ॥
 इय भूमिपाल ! साहेमि केत्तियं एयसंन्तियं तुज्झ ? । पयइपसुनिव्विसेसो साहीण सया वि सहवासी ॥ ११३ ॥
 उल्लवइ तं नरिंदो को एवं भासिउं परं सको ? । अत्तवहुमाणविमुहाइं अहव हिययाइं गरुयाण ॥ ११४ ॥
 ता होउ दाणि मणिएण एहि एयस्स पायपडणेण । इय अप्पाणं कुणिमो पूयमप्पडिमघम्मस्स ॥ ११५ ॥
 इय ते भूमंडलसम्मिलंतभालयललुलियसिरकैसा । नमिउं मुणिं निविट्ठा उचियट्ठाणे पहिट्ठमणा ॥ ११६ ॥
 साहू वि जेहोच्चियकिच्चैसमवसेसिऊण आसीणो । जंपइ कत्तो ? के वा तुम्भे ? किं चेह कज्जं ? ति ॥ ११७ ॥
 रत्ता पयंपियं कज्जमेत्थ तुम्हाण ताव पयनमणं । सेसं तु चित्तसंतावयं ति नो साहिउं जुत्तं ॥ ११८ ॥
 तो दिव्वनाणवलकलियसयलतैव्वइयेण मुणिवहणा । मणियं नरिंद ! सविसायमेरिसं किं समुल्लवसि ? ॥ ११९ ॥

१. दिव्योपनिशादिसाधिकमिव ॥ २. "सत्तियं" प्रती । एतत्प्राक्तं ताव । प्रकृतिपणुनिर्विद्योः शास्त्रिनो सदाऽपि सहवासी ॥ ३. 'पूतम्' पावनम् ॥
 ४. "जुणस्स" प्रती ॥ ५. योचितकृत्यशेषम् 'अवशेष्य' समाप्य ॥ ६. "किच्चिसे" प्रती ॥ ७-तत्प्राक्तिकरणे ॥

देवभद्रस्मरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥ ६१ ॥

मणिकुट्टिमसयताडियकंदेयउफ्फिडण-पडणपडितुहं । भवभमिरंजंतुविलसियमवगच्छसि किं न नीसेसं ? ॥ १२० ॥
किं वा कोटरपञ्जलिरजलणडज्झंतपायवप्पडिमं । करिचरणचंपियडप्पलमालं पिव बाहसी देहं ? ॥ १२१ ॥
जोहे थिर-थूरगिरि-भवण-वण-नइ-सिंधुणो न ते वि थिरा । किं पुण रायसिरी सरंयसेलसरिय व पयइचला ? ॥ १२२ ॥
अहवा चटुलतुरं [गम] खरखुर-पुच्छच्छडाविहुरिय व । सुप्पाणुरूवकरिकनतालताल्लिजमाण व ॥ १२३ ॥
दप्पुल्लभडसुहडकरावरुद्धपहरणसमूहभीय व । रयंचलिरचामरानिलगुरुलहरीहीरमाण व ॥ १२४ ॥
कलिकालकलियकलुसिजमाणभूताहदढविरत्त व । गुरुसिक्खासवणुप्पन्न [कन्न] खलाइरेग व ॥ १२५ ॥
कह कुणउ अवत्थाणं पत्थिव ! लोयम्मि निच्चकालं पि । रायसिरी पुरिसविसेसविसयचिन्नाणविमुहवई ? ॥ १२६ ॥
इय नरवरिंद ! बाढं^१ निरुंभिउं रायलच्छिवामोहं । तं निच्चलत्तकारणमवरं वाचारमणुसरसु ॥ १२७ ॥
जइ ताव चित्तसंतावमेत्तओ चित्तिथाइं सिज्झंति । ता ज्झाण-दाण-तवमाइएहिं किं खिज्जैए लोए ॥ १२८ ॥
रन्ना भणियं भयवं ! अवितहमेयं ति किंतु कलुसमई । अम्हारिसो जेणोऽयं जहतह सुहसिद्धिमभिलसइ ॥ १२९ ॥

१ मणिकुट्टिमशयताडितकन्दुकोटिरिफटनपतनप्रतितुल्यम् ॥ २ 'कंडियं' प्रती ॥ ३ भमभमिं प्रती ॥ ४ किं वा कोटरप्रज्वलनशीलज्वलनदह्यमानपादप्र-
प्रतिमम् । करिचरणाक्रान्तोत्पलमालामिय ॥ ५ यदा स्थिरस्थूलगिरिभवनवननदीसिन्धवः ॥ ६ वारच्छैलसरिदिव ॥ ७ सूर्पानुरूपकरिर्कर्णतालताल्लिजमानेव ॥
८ वेगचलनशील- ॥ ९-हियमाणा ॥ १० कलिकालकलिकलुष्यमाणभूनाथदढविरत्तेन । गुरुशिखाश्रवणोत्पन्नकर्णशलातिरेकेव ॥ ११ विमुखवती-
विमुखेत्यर्थः ॥ १२ निरुध्य राजलक्ष्मीव्यामोदम् ॥ १३ खिद्यते लोकः ॥ १४ जणोदं जहं प्रती ॥

न मुणह कारणरहियं कअं कह जायइ ? त्ति तारुवं । संखेवसारभूयं किं पि वएसं महं देहि
तो तज्जुगयमुवलब्भ साहुणा चंदणं व मलयाओ । नंदणवणाउ कण्णहुमं व जलहीउ अमयं व
पारगयपणीयाओ पावयणाओ पहाणओ परमो । पंचपरमेट्ठिमंतो उवइट्ठो इट्ठसिद्धिकरो
सम्मत्तनिचलत्तं परमं नरनाह ! नवरि कायवं । उच्छुल्लय व न किरिया एयंविउत्ता फलं देइ
अन्नं च पंचमंगलसुयत्वंधो एस गिअए समए । पढसुधारो सत्थाण दिवमंताण पणवो व
एसो य उदिसिअइ जिणभयणे नंदिविरयणापुवं । तो कीरंतुववासा पढमं चिय पंच एगसरा
तो अट्ठ अंबिलाइं दिअइ नवकारवायणा तत्तो । तिहि उववासेहि ततोऽणुअवणा कीरइ इमंस्स
इह साहुपए नव अक्खराइं पंचेव हुंति सिद्धपए । अरिहंताइपएसुं पत्तेयं सत्त सेसेसुं
अरिहंताइं पंच वि पयाइं वीयाइं परममंताणं । एयाणुवरिं चूला “एसो पंच” त्ति एसाइं
तेत्तीसअक्खरमाणा इमा य तेत्तीसपयडणपहाणा । एवं [एस] समप्यइ फुडमक्खरअट्ठसट्ठीए
एवं पढिओ एसो विहीए लक्खेण सेय-सुरहीणं । कुसुमाणं पुण जविओ भवेण तदेगचित्तेणं
वियरइ भुवणअब्भहियं तित्थंकर-चकि-गणहरपयं पि । जहतह सुलभाणं पुण का वत्ता सेसवत्थूण ? ॥ १४१ ॥

१ विमप्युपदेशम् ॥ २ पारगताः-तीर्थकराः ॥ ३ सम्यक्स्वविपरिहिता क्रिया इष्टुल्लावत् फलवन्त्या ॥ ४ ‘यचेउ’ प्रती ॥ ५ ‘प्रणवः’ अक्षरः ॥
६ क्रियन्ते उपवासाः ॥ ७ ‘मस्सं’ प्रती ॥

अंतोऽरिहंतविन्नास दाहिणावत्त सिद्धमार्हणं । ज्ञाणं च एत्थ किञ्च निच्चं परमेष्ठिसुदाए
 करआवत्ते जो पंचमंगलं साहुपडिमसंखाए । नववारा आवत्तइ छलंति नो तं पिसायाई
 एयप्पभावमहवा सव्वं सव्वन्नुणो चिय मुणंति । तल्लेसुद्धेसं पुण पत्थिव ! तुह किं पि उवइड्डं
 तो तक्खणदक्खिणविप्फुरंतलोयणविभावियऽब्बुदओ । नमिज्जण मुणिं राया जंपेउमिमं समाढत्तो ॥ १४२ ॥ किंच—
 भयवं ! कुणसु पसायं जहाविहीए ममं इमं देह । मा जियंचितारयणं विफलं तुह दंसणं होउ ॥ १४३ ॥
 तो जोगो त्ति विभाविय मुणिणा सो संतिनाहजिणभवणे । तीए गुहाए अदूरे नीओ वंदाविओ देवे ॥ १४४ ॥
 गुरु-देव-तत्तपयडणपुवं सम्मत्तमुत्तमं दाउं । पंचपरमेष्ठिमंतो उवहाणपुरस्सरं दिन्नो ॥ १४५ ॥
 उववूहिओ य गुरुणा देवाणुप्पिय ! तुमाउ नो अन्नो । धन्नो जए वि जिज्जइ कहमन्नह एयसंपत्ती ? ॥ १४६ ॥
 अवि लब्भइ चक्कित्तं सुराहिवत्तं सुरुव-सोहगं । न-पुण परमेष्ठिमंतो एसो नीसेसकुसलकरो ॥ १४७ ॥
 जं कहिउं पि न तीरइ न य जं विसए वि पडइ बुद्धीए । जं गोयरे य न मणोरहाण न मणे वि जं डाइ ॥ १४८ ॥
 तं पि हु अचित्तमाहप्पपंचपरमेष्ठिमंतसामत्था । सज्जो कजं पुरिसो साहइ लीलाए निब्भंतं ॥ १४९ ॥
 पेच्छसि इमं च जं भूमिनाह ! जिणसंतिमंदिरमुदारं । तं पि हु थेवाराहियंपंचनमोकारविप्फुरियं ॥ १५० ॥
 ॥ १५१ ॥
 ॥ १५२ ॥
 ॥ १५३ ॥ तहाहि—

१ अर्हद्विन्यासः दक्षिणावर्तम् । लुप्तविभक्तिके पदे ॥ २ साधूनां प्रतिमाः द्वादश इति द्वादशसंख्येत्यर्थः ॥ ३ णा भो वे° प्रती ॥
 ४ शक्यते ॥ ५ 'निभ्रान्ति' निःशङ्कम् ६ ॥ °विफुरि° प्रती ॥

सोहृम्मदेवलोए हेमपभो नाम आसि वरतियसो । छम्माससेसमाउयमवगच्छिय अप्पणो सो य ॥ १५४ ॥
 पुच्छेइ केवलं वंदिऊण एत्तो चुयस्स मे भंते ! । कत्थुप्पत्ती होही ! कहं व वोहीए लाभो य ? ॥ १५५ ॥
 तो केवल्लिणा मणियं यज्जेते भद ! अट्टझाणेणं । मरिऊण वानरो तं होहिसि एयाए अडवीए ॥ १५६ ॥
 तत्थ य किलेससज्जो होहीय कहं पि योहिलाभो य । इय सोउं सो तियसो इममडवि आगतो तुरियं ॥ १५७ ॥
 उक्किन्नो सेलसिलाए 'योहिदेउं च एस नवकारो । समए कालं काउं उववन्नो वानरत्तेण ॥ १५८ ॥
 कह कहु पि तुडिवसेणं तेण भमंतेण सेलसिहरेसु । दिट्ठा सा उक्किन्ना पंचनमोकारपयंपती ॥ १५९ ॥
 तं च विभोर्वितो से जाईसरणेण सुणियपुव्वभवो । वेरग्गावडियमई घेत्तूणं अणसणं सम्मं ॥ १६० ॥
 तं चेव नमोक्कारं सरमाणो पाविऊण पंचत्तं । देवो पुणो वि जाओ सोहृम्मे हेमपभनामो ॥ १६१ ॥
 किं दिन्नं ? किं तवियं ? किं जट्ठं वा मए चिरभवम्मि ? । इय जाव सो विभावद् ता जायं जाइसरणं ति ॥ १६२ ॥
 तो विन्नायजहट्ठियभावो सोत्तूण देवकिचाइं । आगच्छइ इह ठाणे पेच्छइ विजाहरे य तहिं ॥ १६३ ॥
 विजाहाराण हेउं संतिजिणिंदालयं पकाउमणे । तो ताण अप्पणो वि य अणुगहट्ठा ससत्तीए ॥ १६४ ॥
 कैलिहमणिमसिणभूमियममियत्थंभावलीविरायंतं । नियगरिमचिजियगिरिवरायणं संतिणो कुणइ ॥ १६५ ॥

१ °ट्टझाणे° प्रती ॥ २ °योहिदे° प्रती ॥ ३ भाग्यवशीन ॥ ४ 'विभावयन्' चिन्तयन् सः ॥ ५ °कारो, स° प्रती ॥ ६ 'इष्टप्र' पूजितम् ॥

७ स्फटिकमणिमयणभूमिकम् अमितस्तम्भावलीविराजमानम् ॥

देवभद्ररि-
विरहओ

कहारयण-

कोसो ॥

सामनगु-

णाहिगारो।

॥ ६३ ॥

पञ्चनम-
स्कारे
श्रीदेवनृप-
कथानकम्।

॥ १६६ ॥

॥ १६७ ॥ छ ॥

॥ १६८ ॥

॥ १६९ ॥

॥ १७० ॥

॥ १७१ ॥

॥ १७२ ॥

॥ १७३ ॥

॥ १७४ ॥

॥ १७५ ॥

॥ १७६ ॥

॥ १७७ ॥

एयस्स अदूरम्मि पंचनमोक्कारअक्खरसिलं पि । उत्तरदिसाए अज्ज वि पेच्छसु जह कोउगं अत्थि
उवसंतदिट्ठियं अणसणट्ठियं ईसिविहंडिउड्डुंडं । सिरि विस्इयक्करकोसं तह घडियं वानरं तं पि
एवं निसामिऊणं राया अंचंतविम्हयाडिलिओ । तम्मि ठाणम्मि गतो दिट्ठं च जहट्ठियं सबं

अह जायपच्चओ सो पच्चांगत्तूण पणमइ तवस्सि । आवद्धकरयंलंजलि पयंपए वयणमेयं च
जह सिट्ठं पहु ! तुमए तहे[व] तं सबमेवमविगप्यं । अवि चलइ तियससेलो न तुम्ह वयणं पुण कहिं पि
पुवं पि निच्चलमणं विसेसतो तक्खणं महीवालं । अणुसासिय आपुच्छिय जहागयं पडिगओ साहू

राया वि संत्तिजिणपायपउमपुरओ पयत्तकयंज्ञाणो । पंचनमोक्कारुचारपुव्वयं नाणसुद्धाए
सिय-सुरहि-चारु कुसुमं ता मुंचइ जा समप्पए लक्खो । थेवेण नेव कत्तो वि ताव कयवहलहलवोलो
सदेवत्तं व जए पइट्ठियं गरुयदेहदंडेण । आयासं व मिणंतो भीमाण वि जणियभूरिभओ
निट्ठुरपयभरफुट्ठंतमेइणीवट्ठहलहलियसेलो । तदेसखेत्तवालो समागओ करकयक्कवालो
भणियं च तेण रे रे नराहमा ! विरम मंतसरणाओ । को एस मूढ ! मंतो ? को वा एयस्स दाया वि ? ॥ १७६ ॥
सबं आलप्पालं किं खिज्जसि ? किं न जासि नियभवणं ? । जलकप्पणा न मायण्हियासु तण्हं पसामेइ ॥ १७७ ॥

१ अच्छि प्रतो ॥ २ ईवदिघटितोप्रुटं विरसि ॥ ३ °उभिओ प्रतो ॥ ४ °यज्झा° प्रतो ॥ ५ °वत्तम्भ जए प्रतो ॥ ६ आकाशम् ॥

१ अच्छि प्रतो ॥ २ ईवदिघटितोप्रुटं विरसि ॥ ३ °उभिओ प्रतो ॥ ४ °यज्झा° प्रतो ॥ ५ °वत्तम्भ जए प्रतो ॥ ६ आकाशम् ॥

७ निट्ठुरपदभरस्फुटन्मेदिनीपट्टकम्पितशैलः ॥ ८ मृगतुणिकासु वृष्णां प्रसमयति ॥

॥ ६३ ॥

सिरिसंतिनाहृपयंदसणो वि न य अत्थि जोगया तुज्झ । ता अप्पाणं अमुणिय कीस सुहा कुणसि चवसायं ॥ १७८ ॥
 किं वहुणा भणिणं ? जिणभवणावगहं लहुं चयसु । अह को वि भडमओ ते ता सज्जो होसु जुज्झत्थं ॥ १७९ ॥
 इय जाव सो पयंपइ संरोसचिप्फारियडच्छिविच्छोहो । कीणासभसु[ह]क्खडिलं च केचियं किं पि कंप्पइ या ॥ १८० ॥
 ता गु[रु]-मन्तावन्नानिसामणुप्पन्नगाढपरिकोवो । राया ज्झाणं मोचुं जंपिउमेवं समाढतो ॥ १८१ ॥
 रे कडपूयण ! किं पित्तविदुदेहो व पलवसि जहिच्छं ? । जं पंचनमोकारं निदसि तदेसगं च गुरुं ॥ १८२ ॥
 एयं पि मूढ ! न र्मणसि ! एयाणडग्घो न तिहुयेणावि । पारिज्झइ काउं सुंदरं च एत्तो वि नत्थि परं ॥ १८३ ॥
 ही ! मोहविलसियाइं जंर्वसगा पाणिणो न याणंति । धेत्तूरयरसिया इव सुहमसुहं गज्झमियरं वा ॥ १८४ ॥
 अहवा छुहा-पिवासाकिलामणा-डय्याणचायलद्वेण । देवत्तेणं इय हवइ निच्छियं वयणविन्नाणं ॥ १८५ ॥
 तुच्छाणं तुच्छाइं वयणाइं मणोरहा य सीलं च । खंती विणंतो य नतो य किमिह ता तुज्झ वयणिज्जं ? ॥ १८६ ॥
 तो जायगरुयकोवो खेत्ताहि वइ निवं समुछवइ । पावियदप्पफलो वि हु न मूढ ! दप्पं परिचयसि ? ॥ १८७ ॥
 रायाऽह रे दुरासय ! को सि तुमं जेण तुज्झ भीओहं । उज्झामि खच्चकुलजम्मसहरं दप्पमप्पघणं ? ॥ १८८ ॥

१ अज्ञात्वा ॥ २ सरोपविस्फारिताक्षिविक्षेपः ॥ ३-धुकुटि- ॥ ४ गुरुमन्त्रावज्ञानिशामनोत्पन्नगाढपरिकोपः ॥ ५ रे व्यन्तर ! ॥ ६ निन्तयसि ॥
 ७ 'एतयोः' पयनमस्कारस्य सद्रूपदेयकसुरोद्य ॥ ८ यद्वशगाः ॥ ९ घत्तूरकरसिता इय शुभमशुभं ग्राह्यमितरद्वा ॥ १०-अज्ञानत्याग- ॥ ११ विनयथ
 नयथ ॥ १२ -सहचरं दर्पमात्मधनम् ॥

देवभद्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥ ६४ ॥

एसा वि कैत्तिथा तुह न कन्नकंठूयणो वि मे सत्ता । विहलो इमो विबालाण खयकरो नणु फडाडोवो ॥ १८९ ॥
खेत्ताहिवो पयंपइ जइ एवं एहि जिणहराओ बहिं । रणमणुचियं हि पुरओ कैयजयसंतिस्स संतिस्स ॥ १९० ॥
अह वयणाणंतरमवि दढवद्धनियंसणो निवो ज्झत्ति । नीहरिउं जुज्झेणं लग्गो सह खेत्तवालेणं ॥ १९१ ॥
एत्थंतरम्भि नैरवइवामोहुप्पायणट्ठमट्ठदिसं । खित्ताहिवेण ठविया बिभीसियाओ ततो राया ॥ १९२ ॥
एगत्थ कैडकडारवरउइदंतगदारुणायारं । डमडमियडमरुडामरमवलोयइ डाइणीवंद्र ॥ १९३ ॥
अन्नत्थ वयणपज्जालियजलणजालाकलावदुप्पेच्छं । पेच्छइ वेयालकुलं करतालुत्तालुमुलरवं ॥ १९४ ॥
एगत्थ सँज्जियक्कमविडंविउगगाढाढमुहकुहरं । पेच्छइ जलंतनयणं मँइदविंदं जँणरउइ ॥ १९५ ॥
अन्नत्थ फारफणफलगभीसणं दीहजीहजुयलिल्लं । पँमुक्कुप्पुक्कनिकसियसिहिकणं नियइ फणिचक्कं ॥ १९६ ॥
एगत्थ चँडंतंडवियसुँडँमुडुमरदंतदढदंडं । अंजणगिरिं व गरुयं अवलोयइ मत्तकरडिघडं ॥ १९७ ॥
अन्नत्थ खँयसमीरुच्छालियचुडलीविलुत्तनक्खत्तं । पेक्खइ खयसमयम्मि व पसरंतं वणदवं रुइं ॥ १९८ ॥

१ कर्त्तिका ॥ २ कृतजगच्छान्ते ॥ ३-निवसनः ॥ ४ नरपतिव्यामोहोत्पादनार्थम् अप्रदिक्षु ॥ ५ कटकटारवरोद्भूतताप्रदारुणाकारम् । डमडमायित-
डमरुभयङ्करम् अवलोकेते डाकिनीवृन्दम् ॥ ६ सज्जयं प्रतौ । सज्जितकमविडम्बितोद्गाढदंष्ट्रमुलकुहरम् ॥ ७ सुगेन्द्र वृन्दं जनभयङ्करम् ॥ ८ जलरं
प्रतौ ॥ ९ स्फारफणाफलकभीषणं दीर्घजितायुगलवन्तम् । प्रमुक्कुपूततनिकाशितशिलिकणं पश्यति फणिचक्रम् ॥ १० पंचसुं प्रतौ ॥ ११ चण्डताण्ड-
वितकुण्डं महाभयङ्करदन्तदढदण्डम् ॥ १२ सुँडमुँडमुडुमरं प्रतौ ॥ १३ क्षयसमीरोच्छालितोत्सुकविलुप्तनक्षत्रम् ॥

एगत्थ चाव-कुंता-ऽसि-रोव-नाराय-चकलैल्लकं । आलोकददुक्कंतं दुवारं वेरिवारवलं ॥ १९९ ॥
 अनत्थ मच्छ-कच्छभपुच्छुच्छालियमहल्लकल्लोलं । खयसिंघुणो व वेलं देहह पवलं जलुप्पीलं ॥ २०० ॥
 इय पेच्छिरो^१ वि राया न पंचपरमेट्टिमंतमाहप्पा । खुब्भइ भमई विरमइ गुप्पइ तम्मइ किलम्मइ य ॥ २०१ ॥ किञ्च-

क्षणं कृतकचग्रहाकुलितकन्धराकन्दलं, निमेषविद्युस्वस्फुरन्नयनतारतारं क्षणम् ।

क्षणं गुरुपरिश्रमश्रवदजस्रधर्मोदकप्लुतावनितलं क्षणं दशनदष्टदन्तच्छदम् ॥ २०२ ॥

क्षणं करसरोरुहप्रहतमेदुरोरस्थलं, क्षणं च परिवर्तनश्लथगलत्कटीशाटकम् ।

क्षणं करणकल्पनाप्रकटपाटवाडम्बरं, तयो रत्तमिर्वाभवत् स[म]रकर्म चित्रक्रियम् ॥ २०३ ॥

एतथंतरग्निं चेइयचिंताविणिउत्ततियसवयणाओ । मृणितं तब्बुत्तंतं हेमपभो तत्थ ओइन्नो ॥ २०४ ॥

निद्धाडिज्ज खित्ताहिवं लहुं सैंयरं निवं भणइ । उवविस विमुंच रणमिण्हि भो महाभाग ! सुणसु गिरं ॥ २०५ ॥

एसो खु पुंडरीय त्ति खेत्तवालो मए इह निउत्तो । चेइय-साहम्मियकिचकरणहेउं दुरायारो ॥ २०६ ॥

साहम्मियकिचं पुण कंयमेवंविहमणेण मूढेण । केलीकिलाणमहवा गुण-दोसवियारणं कत्तो ? ॥ २०७ ॥

ता दुव्विलसियमेयस्स खमह मह सव्वेहोवरोहेण । भिचावराहदूसणमवणेयं सामिणा चेव ॥ २०८ ॥

१ चापकुन्तादयोऽन्नशब्दमेदपिदोषाः ॥ २-भयद्वयम् । आलोकदोत्कान्तम् ॥ ३ पश्यति ॥ ४ दर्शनशीलः ॥ ५ °रच्छलं प्रतो ॥ ६ °भमत् प्रतो ॥ ७ सादरम् ॥ ८ चेत्यसाधर्मिककृत्य- ॥ ९ °व्यदावं प्रतो ॥

रायाऽह भो महायस ! किं संतप्यसि तुमं इह पयत्थे ? । एयस्स को णु दोसो ? मह पुन्नविवज्जओ एस ॥ २०९ ॥
कहमन्नहा [तहा]विहनिरुद्धमण-वयण-कायपसरस्स । थेवेणापुन्नमणोरहस्स चित्तं चलिज्ज ममं ? ॥ २१० ॥
किमहं न एत्तियं पि हु मुणेमि ? जं वंछियत्थसिद्धीओ । पच्चूहवूहविहुणियपसराओ हवंति पाएण ॥ २११ ॥
देवेण जंपियं भो नरिंद ! सच्चं इमं जओ भावी । विज्जाहरचक्कि च्चिय एवं जविउं लहइ लक्खं ॥ २१२ ॥
तुह पुण थेवेणापुन्नपंचनवकारलक्खजावस्स । कित्तेमि भूवइत्तं सुनिरुत्तं करतलनिलीणं ॥ २१३ ॥
ता एहि सैयलतयलोयपणयचरणं जिणं थुणामो त्ति । ता दो वि ते पयट्ठा भत्तीए वंदिउं संत्ति ॥ २१४ ॥

यस्य स्तुतौ त्रिजगती युगपत् प्रवृत्ताऽप्यन्तं न गन्तुमलमुज्ज्वलसद्गुणानाम् ।
वृन्दारकाधिपतिवन्द्यपैदारविन्दो, जीयात् स शान्तिरुपकल्पितविश्वशान्तिः
ब्रह्मा वरीयान् धृतिवृद्धिसिद्धः, ध्रुवः शुभः शोभनहर्षणश्च ।
सत्प्रीतिसौभाग्यसुकर्मसिद्धि [..... ॥ २१६ ॥

..... ।
.....] स्थिं सुयोगमय एव मुदेऽस्तु शान्तिः ॥ २१७ ॥

१ प्रत्यहव्यूहविधुनितप्रसराः ॥ २ सुनिश्चितं करतलनिलीनम् ॥ ३ सकलत्रैलोक्यप्रणतचरणम् ॥ ४ °न्दारिका° प्रतौ ॥ ५ °पादा° प्रतौ ॥

एवं धुणिउं संति हेसपद्धो जिणहराउ नीहरिओ । वसुहादिवेण य समं आरूढो वरविमाणम्मि ॥ २१८ ॥
 मणविजयिणा जवेणं मसेल-गण-काणणं घराभोगं । पेहंता सुमहल्लं कं पिछपुरं लहुं पचा ॥ २१९ ॥
 हेसपमेण ततो निवेमिउं पुव्वपुहइपालपए । सो सिरिवेवनरिदो दुवंतजणं हणेऊण ॥ २२० ॥
 सो वि य कामरुगनिवो हेच्छं आणावडिच्छओ विहिओ । अन्ने वि थंग-कालिगराणो गाहिया सेवं ॥ २२१ ॥
 इय पुव्वरायसमहियरायसिरिं लंभिऊण तं देवो । जंपइ परं पि साहेहि भो ! पियं किं पणामेमि ? ॥ २२२ ॥

अह हेरिसविसप्पंतुद्धरोमंचराईसमहियरुइरंगो पत्थिवो हत्थकोसं ।
 कमलमउलसोहं भालवट्टे ठविचा, दरविणमियमीसो सायरं वागरेइ ॥ २२३ ॥

दिट्ठो दुल्लहदंसणो मुणिवरो पत्ता य वोही तओ, संपत्तो परमेट्ठिपंचयमहामन्तो य संत्ती थुओ ।
 जायं तुज्जइणुमावओ य सयलं कजं च मे वंछियं, किं एत्तो वि पियं परं इह जए जं देव ! जाइजए ? ॥ २२४ ॥
 तह वि हु विहुणियदारिदविदवं वंछियत्थदाणत्वमं । चित्तायणं व पुणो वि दंसणं तुह महं होज्जा ॥ २२५ ॥
 इयजंपिरे नरिंदे देवो सहसा अदंसणीहूओ । राया वि रज्जकज्जाइं चित्तिउं संपयट्ठो त्ति ॥ २२६ ॥
 अह सुचिरं रायसिरिं उवमोचुं मुणियमरणपत्थावो । पुत्तं ठविऊण पए स महप्पा जायवेरगो ॥ २२७ ॥

१ °ता सम° प्रती । प्रेक्षमाणाः सुमहान्ताम् ॥ २ शीघ्रं आत्माप्रतीच्छकः ॥ ३ हर्षविसर्पदुर्जरोमावरावितसमधिकसंचितः ॥ ४ °तुघरो°
 प्रती ॥ ५ °णो व वं° प्रती ॥

देवभद्रस्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥ ६६ ॥

पंचपरमेष्ठिमंतं अर्चंतं माणसग्निं सरमाणो । पंचतमणुष्यत्तो चित्तसमाहीए परमाए ॥ २२८ ॥
तो कंपिल्लनिवासी लोगो रायस्स तविहं मरणं । दहुं कत्थुवन्नो इमो ? त्ति संजायजिन्नासो ॥ २२९ ॥
जा चिट्ठइ वामूहो ता दढघोसो त्ति केवली पत्तो । सविणयकयप्पणामेण पुच्छिओ सो तओ तेण ॥ २३० ॥
अह केवल्लिणा सिट्ठो सिरिदेवनराहिवस्स माहिंदे । सुरसिरिलाभो सुजवियपंचनमोक्कारमाहप्पा ॥ २३१ ॥
तत्तो सुक्खुलुप्पत्ती कइवयभवमणओ य सिवल्लो । इय पंचनमोक्कारो सारो नीसेसधम्मस्स ॥ २३२ ॥ किञ्च—
एकैकोऽप्यभिवाञ्छितानि वितरेद् ध्यातोऽर्हदादिर्मुदा, सैजेष्वा परमेष्ठिनः किमु परं पञ्चापि चानुस्मृताः ? ।
तत् कः स्वस्य रिपुः ? स्वरिच्छति न कः ? कौह्वेत मोक्षं न कः ? योऽस्मिन् श्रीपरमेष्ठिपञ्चकनमस्कारे न वद्वादरः ॥ १ ॥
किं दानैः ? किमु भूरिशाल्मपठनैः ? किं देवपादार्चनैः ? किं ध्यानैस्तपसा च किं ? किमथवा कूटैर्विवेकैरपि ? ।
चेत् संसारसरित्पतौ तरिसमा नैवास्ति कल्याणभूमिः श्रीपरमेष्ठिपञ्चकनमस्कारे नृणां निश्चला ॥ २ ॥
वह्नुदीप्तगृहादनर्थमणिवर्जन्येण्वमोघास्त्रवत्, सिन्धौ मज्जनल्पनीफलकवत् पातेऽथवाऽऽलम्बवत् ।
गुल्लन् पञ्चनमस्कृतिं सकलमप्यन्यद् विहायाऽऽदराद्, जीवो जीवितविप्लवेऽपि न भवत्येवाऽऽपदामास्पदम् ॥ ३ ॥

१ °सुविजय° प्रती ॥ २ °कारेमा° प्रती ॥ ३ सजेष्वा परमेष्ठिनः किमपरं पञ्चापि नानुस्मृताः ? प्रती ॥ ४ °ह्वे न मोक्षं च
कः, यस्मिन्° प्रती ॥ ५ कूटैर्वि° प्रती ॥ ६ युद्धेषु ॥

पञ्चनम-
स्कारे
श्रीदेवनृप-
कथानकम् ।

पञ्चनम-
स्कार-
स्मरणस्य
फलम्

॥ ६६ ॥

स्थिति-गति-सुख-दुःख-स्यम-निद्रान्त-दुर्म्या-ष्टवि-निश्चि-दिनपातोत्पातवेलासु चेपाम् ।
यत्रापि न परमेष्विष्टमन्त्रो मनस्तस्त इह भवसमुद्राद् द्राग् वहिष्ठाद् भवन्ति ॥ ४ ॥

॥ इति कथारत्नकोशो पञ्चनमस्कारे श्रीदेवचतुष्कथानकं समाप्तम् ॥ १० ॥

पञ्चनमोकारे वि हु अरहंतपयं पयंपियं पदमं । मत्ती य तम्मि विहिया संसारुच्छेयणं कुणइ ॥ १ ॥
सा पुण नजइ कजेण तं च जिणमवणकारेण फुडं । अहिगारिणा तयं पुण कारेयवं विहीए परं ॥ २ ॥

अहिगारी ये इह गिय निम्मलकुलसंभवो विभवभागी । गुरुमत्तो सुहचित्तो अचंतं घम्मपडिवद्धो ॥ ३ ॥
बहुमुंहि-सयणो सुस्वप्पमुहगुणसंगओ विसुद्धमई । आणापहाणचिद्धो दट्ठवो जिणहरविहाणे ॥ ४ ॥

एतय विही पुण सुद्धा दधे सट्ठाइवजिया भूमी । भावे य परापत्तियरहिया पदमं निरुवेज्जा ॥ ५ ॥
चेसा-धीवर-ज्जेयारमाइदुगुंच्छणिज्जणरहिए । गिहि-साहूणं सद्धम्मबुद्धिजणगे पएसम्मि ॥ ६ ॥
दंलमवि य सयंसिद्धं विसिद्धकट्ठिद्विगोवलप्पमुहं । उस्समणेणं सम्मं सुसउणवुट्ठीए घेत्तवं ॥ ७ ॥
तपभावे बहुगुणसंभावे य अतहग्गहो विणुत्ताओ । ईदरा मग्गुन्हेओ सद्धामंगो य सुगिहीण ॥ ८ ॥

१ 'तट्ठ' जिनमपन्नम् ॥ २ य विहिय श्रिय प्रती ॥ ३ 'सुहस' प्रती । बहुसुहस्त्वजनः ॥ ४ पराग्रीतिरहिता ॥ ५-चूतकायदिलुपुप्सनीय-।
६ दलमपि च स्वयंसिद्धं विशिष्टकाष्ठेष्टकोपत्रमुत्तम् । 'दलं' नैलविधापनसाधनानि ॥ ७ मुख्यदृष्ट्या ॥ ८ इतरथा ॥

जलगलण-भूमिपेहणपमुहा जयणा य सबजोगेसु । कायवा इत्थ जओ जयणा धम्मस्स सारो चि ॥ ९ ॥
कम्मयराण वि इत्थं थेवं पि न वंचणं विहेयवं । अवि सविसेसं देयं तेसिं सुहभावबुद्धिकए ॥ १० ॥
इय पढमकीरमाणे जिणभवणे वन्निओ विही एस । जिन्दुद्धारम्मि पुणो एसो चिय पायसो नवरं ॥ ११ ॥
जिन्नं विहडियसंधिं निन्नइधयं च चेइयं दहुं । तमुवेक्खिअण अनं कुसलेण न जुअए काउं ॥ १२ ॥
इहरा मंगुच्छेओ न माणविजओ जिणे य न य भत्ती । तम्हा सैय सामत्थे तमुद्धरंतो वरं कुजा ॥ १३ ॥
इय भणियविहाणेणं जिणभवणं मणहरं करावित्तो । विजउ व गिही निगहइ दुग्गदुग्गइहुहाइं लहुं ॥ १४ ॥ तहाहि—

गिरि-सर-सरिया-ऽऽराम-प्पवा-सभा-वावि-क्खवरमणिजा । मालवविसयपहाणा चक्कपुरी अत्थ वरनयरी ॥ १५ ॥
रयणेसु वईरसदं देहि चिय विगंगहं वयंति जहिं । चक्कचलणं च दीसइ कुंमारघरे चिय न लोए ॥ १६ ॥
तीर्यं पुरीए राया सुयपरिहनिरुद्धवइरिवीखलो । बलभदो चि पसिद्धो रजसिंरिं भुंजइ महप्पा ॥ १७ ॥
लच्छी तंक्कुयमंदिरेसु निहिया खित्तो दिसासुं जसो, सत्तणं भैयमुव्भडं वियरियं बुद्धिं च नीया गुणा ।
छिन्ना दुन्नयसंकहा वि विंउणो माहप्पमारोविया, जस्सेवं भुवणव्भुयं हि चरियं किं तस्स वच्चिअए ? ॥ १८ ॥
तस्स य रन्नो भित्तो अहेसि दढगाढरूढपडिचंधो । आवालकालमहंपंसुकीलिओ नाम सिरिगुत्तो ॥ १९ ॥

१ °दुच्चयं च च्छेदं प्रती ॥ २ मानविजयः ॥ ३ सति ॥ ४ °तो परं प्रती ॥ ५ वज्रं वैरं च ॥ ६ शरीरं युद्धं च ॥ ७ नक्कचलनं परच-
क्रागमनं च ॥ ८ तस्याम् ॥ ९ °ए जाया प्रती ॥ १० स्वजनमन्दिरेषु ॥ ११ भयमुद्धटं 'वित्तीर्ण' दत्तम् ॥ १२ विद्रोसः ॥

तेणं समुदसेवा-किसि-चाणिजायबहुविहिविहीहिं । निजियवेसमणघणोहवित्थरो अज्जिओ अत्थो ॥ २० ॥
 सुहि-सयण-बंधवाणं थेवं पि हु नेव देइ ओगासं । घणमुच्छाए परिहरइ दूरओ साहुगोट्टि पि ॥ २१ ॥
 नवरं चिरपुरिसागयसावधम्मस्खणं जहावसरं । जिणपूयणा[इ]पमुहं जहापयहुं कुणइ किं पि ॥ २२ ॥
 उक्खण-खण-परियत्तणाहिं गोवेइ तं च निययघणं । अवहारसंकिमणो पइक्खणं लंछणे नियइ ॥ २३ ॥
 कालक्रमेण जाओ पुत्तो विजओ चिं ठावियं नामं । सिक्खियकलाकलावो य जोत्तणं सो समणुपत्तो ॥ २४ ॥
 कइवयवयस्ससहिं जहिच्छचरियं च तं सुनेवच्छं । तंबोलपाडलोडुं कुसुमोत्थयमत्थयं दहुं ॥ २५ ॥

चित्तेइ पिया सुचिरजियस्स अत्थस्स संपयं नूनं । इमिणा सुएण कीरइ अकालहीणं हि निग्गमणं ॥ २६ ॥
 कहमन्नह [एयारिस]विलासविचीए बट्टए पुत्तो ? । सुप[य]त्तविहियरक्खस्स किं व काही इमो अहवा ? ॥ २७ ॥
 सांसेमि किं पि तत्तो भणइ सुयं रे ! किमेत्थमत्थवयं । कुणसि ? न म्णेसि ? किमिमं ? कट्टेण विट्ठए लच्छी ॥ २८ ॥
 किं वा नं वच्छ ! पेच्छसि ? लच्छी जह रक्खिया पयत्तेण । जलनिहिणा जल-तिमि-मगरदुग्गदेसंमि सिविज्जण ॥ २९ ॥
 कह वा हरिणा वि कवाडवियडवच्छत्थलमि ठाविज्जण । पुंरपरिहदीहसुयगहणगोविया सोविय व इमा ? ॥ ३० ॥

१-चाणिग्यादि- ॥ २-परिवर्त्तनाभिः ॥ ३ 'कट्टेणो लं' प्रतौ ॥ ४ मुद्राः पश्यति ॥ ५ स्ति घाचियं प्रतौ ॥ ६ कतिपयवयस्यसहितम् ॥
 ७ कुसुमायस्त्वृतमस्तकम् ॥ ८ शिक्षयाप्नोत्यर्थः ॥ ९ किमर्थमर्थव्ययम् ॥ १० किममं प्रतौ ॥ ११ अर्थते ॥ १२ पुरपरिघदोर्धसुजागहनगोपिता स्यापिता ॥

देवभद्रहरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो॥
॥ ६८ ॥

समणेण व वेसमणेण जह व भोगं अणीहमाणेण । एसा रसायलोरगफारफणावेढमुवणीया ? ॥ ३१ ॥
इय कित्तिआ कहिअंतु तुज्झ ? जे उज्झियं सजीयं पि । रेक्खिसु चिरं सुहि-सयण-देहदोहं पि काळण ॥ ३२ ॥
विजएण जंपियं ताय ! जइइमं ता सिरीए किं व फलं ? । न हि चाग-भोगओ वि हुं कज्जमिमीए परं विति ॥ ३३ ॥
दिट्ठंता निदिट्ठा जे वि तए ताय ! जलनिहिप्पमुहा । ते वि मुहा बलि-हरिचंदमाहपडिबक्खजुत्तिहया ॥ ३४ ॥
वड्ढइ वहतक्खयजलं व वित्तं सया वि भुजंतं । खिजइ तदियरक्खयनीरं व अभोगओ ताय ! ॥ ३५ ॥
तेऽणंता जे लच्छिं सवयपारेण वड्ढिऊण मया । उवभुंजिऊण [दाळण] जे पुणो ते जए विरला ॥ ३६ ॥
न य रक्खिया वि चिट्ठइ सुटुट्ठमहिल व पुन्नरहियस्स । लच्छी नंदस्स व भूवइस्स ता मुंच तं मोहं ॥ ३७ ॥
आ पाव ! ममावि हु सिक्खणाए वद्वक्खणो सिंही होउं । बहुजंपिएण बालाणमहव सुलहो महुरभावो ॥ ३८ ॥
किं बहुणा जह रे ! जीयमिच्छसे ठाहि ता निर्हुयचेट्ठो । जइ पुण विलासकामी ता मह भवणाउ नीहरसु ॥ ३९ ॥
इय परुसवयणभल्लीहिं सल्लिओ तह कहिं पि तेण सुओ । ऊसासो वि हु नीसरइ तस्स जह कट्ठेचेट्ठाए ॥ ४० ॥
जइ वि हु पिउणा सो तह "तिरिक्खिओ तह वि नो गओ विगंइं । सुकुलुग्गमायाण पुरिसाणमहव एसेव होइ गई ॥ ४१ ॥
पिउणा वि अत्थसारो तवयणुप्पन्नतिव्वकोवेण । तंहे कह वि गोविओ ठाविओ ग जह नजइ दिव्वनाणीहिं ॥ ४२ ॥

१ रसातलोरगफारफणावेढमु ॥ २ उज्झित्वा ॥ ३ धरक्षन् ॥ ४ हु सज्जं प्रती ॥ ५ त्वं मोहम् ॥ ६ 'शैलः' शिखरित्यर्थः ॥ ७ जीयितम् ॥ ८ निमुत्तचेष्टः ॥
९ स्स कह प्रती । उच्छ्वसोऽपि हि निस्सरति तस्य यथा कष्टेनेष्टया ॥ १० तिरस्कृतः ॥ ११ विकृतिम् ॥ १२ उतागर्हेऽत्र मात्राधिक्यम् ॥

चैत्याधि-
कारे वि-
जयकथा-
नकम् ११।

॥ ६८ ॥

अह अन्नया कयाई हेरिचावचलचणेण जीयस्स । सिरिगुत्तो घणरत्तो जेरेण पंचत्तमणुपत्तो ॥ ४३ ॥
 विजण्ण वि सोगेसमुच्छरंतनयणंसुधोयवयणेण । मयकिचाइं पिउणो कयाइं 'हा'रावगरुपाइं ॥ ४४ ॥
 जिणवयणायन्नणओ गुरुयणअणुसासणाउ अणुदियहं । जाओ य विगयसोगो कइययदियएहिं स महप्पा ॥ ४५ ॥
 पुषपयाहेणं चिय निहकिचाइं विचिन्तिउं लग्गो । नवरं न किंचि पेच्छइ गेहम्मि चउविहे वि घणे ॥ ४६ ॥
 न य संपुडाइल्लिदियं लब्भं भूगोवियं पि पेहेइ । न य धम्मसंचयं समुचियं पि नो कुप्प-रुप्पाइं ॥ ४७ ॥
 जाओ वाउलचित्तो कइं वहेयघओ गिहिभरो ? त्ति । न हु दवन्निरहिएहिं काउं तीरंति कजाइं ॥ ४८ ॥
 सुतयस्सि चिय सोहंइ निस्संगो दवन्नज्जिओ य सया । सीयइ जणे विगिज्जइ अंत्यविहीणो पुण गिहत्थो ॥ ४९ ॥
 अहवा किमेरिसेणं विगप्पिएणं ? न भाविणो नासो । नामाविणो य भावो ता चिताए कंयमियाणि ॥ ५० ॥
 इय सत्तमायणारोवणाइ थिरधरियचिरवावारो । पयदिण पयइसमुच्चियकिचाइं स काउमारद्वो ॥ ५१ ॥
 सिद्धं जणणीए अन्नया य तुह पुत्त ! संतिओ ताओ । संहितो मह कहमवि परितोसगओ गिहाऽदूरे ॥ ५२ ॥

१ 'हरिचापं' इन्द्रपद्मः ॥ २ 'अस्सा' कार्ययत्नेन ॥ ३ शोकसमुत्तरप्रथमाद्युपौतवदनेन द्युतकृत्यानि पितुः कृतानि 'हा'रावगरुक्काणि ॥ ४ 'घन्नणा'
 प्रती ॥ ५ व्याकुलचित्तः कथं बोद्धव्यः गृहिभारः ॥ ६ शक्यन्ते ॥ ७ दोषते ॥ ८ विगीयते ॥ ९ अज्जविं प्रती ॥ १० 'कृतं'
 पर्याप्तिम् ॥ ११ मत्स्यभावनारोपणया स्थिरप्लवचित्तव्यापारः । प्रतिदिनं प्रकृतिसमुचितकृत्यानि । प्रकृतयः-आकृतलोकाः ॥ १२ 'मुच्चियं' प्रती ॥
 १३ 'शिष्टं' कथितम् ॥ १४ सत्कः ॥ १५ अकथयत् ॥

अद्वावयस्स कोडीउ अट्ट चिट्ठंति भूमिनिहियाओ । ता वच्छ ! किं न ठाणाइं तांइ इन्हिं खणोसि चिं ? ॥ ५३ ॥
किं वा विजंतम्मि धणम्मि एवं किलिस्ससे वच्छ ! ? । अणुचियकम्मायरणेण केवलं खिज्जाए देहं ॥ ५४ ॥
तो जणणीवयणेणं बलिखेवपुरस्सरं सुहमुहुत्ते । करगहियखणित्तो सो खणण्डमुवड्डिओ जाव ॥ ५५ ॥
ताव अयं डविहं डियवं भुड्डुमरमवणिफुडणरवं । जायंतउवलवरिसं स पेच्छए तं पएसं ति ॥ ५६ ॥
अहह ! किमेयं ? ति विभाविऊण सज्जसवसुससियरोमो । संहरियखन्नवाओ वेगेणं पडिगओ सगिहं ॥ ५७ ॥
मह भागधेयदुविलसिएण कह विज्जमाणमवि दवं । समहिट्ठियं व देवेहिं ? अन्नहा कह भवे विग्घो ? ॥ ५८ ॥

ता गंतूणं हरिसेणकेवलं वंदिऊण पुच्छामि । को एसो बुत्तंती ? ति तो गओ केवलिसमीवं ॥ ५९ ॥
तम्मि य समए बलभद्दराइणो चेइयस्स कारवणे । साहेइ केवली फलमुदारसिवसोक्खपजंतं ॥ ६० ॥
तो चिजओ परिचित्ठइ जइ कह वि धणं लभामडहं पिउणो । ता जिणभवणं तुंगं मणोहरं कारवेमि चिं ॥ ६१ ॥
अह पत्थावे जाए नमिऊणं केवलं पयत्तेण । जंपइ भयवं ! को पुण निहाणलाभस्स विग्घकरो ? ॥ ६२ ॥
वज्जरियं केवलिणा तुह पिउणा भद्द ! तिवमुच्छेण एस समहिट्ठिओ अत्थो ॥ ६३ ॥

१ सुवर्णस्य ॥ २ किं व ठा° प्रती ॥ ३ अकाण्डविखण्डितब्रह्माण्डमहाभयङ्करम् अवनिस्फुटनरवम् । जायमानोपलवर्धम् ॥ ४ वंभट्टम°
प्रती ॥ ५ °रिसं म पे° प्रती ॥ ६ साध्वसवशोच्छ्वसितरोमा । संहतखन्यवादः । साध्वसं-भयः ॥ ७ °य च दे° प्रती ॥ ८ पच्छावे प्रती ॥
९ कथितम् ॥

तो विजओ केवलिनं नमिउं गेहं च संठवेऊणं । उत्तरदेसमि गओ ठिओ जयंतीपुरीए बहिं ॥ ६४ ॥
 भूयलनामो य तहि खेर्यन्न खन्नवायविआए । विप्पो अस्थि पसिद्धो जाया से तेण सह मेत्ती ॥ ६५ ॥
 कइययदिणावसाणे तत्थेव निवासिणा महिंदेण । धणिणा वाहरिऊणं सिद्धिमिं भूइलस्स जहा ॥ ६६ ॥
 पुवपुरिसऽज्जियं मे घेतुं दवं न विन्तेरा देन्ति । अद्धं तुद अद्धं मह ता तल्लामे कुणसु जंचं ॥ ६७ ॥
 तो भूइलेण काऊण मंडलं देवयाउ पूइत्ता । पारद्धं सम्मं मंतसुमरणं गुरुपयत्तेण ॥ ६८ ॥
 अह जाव खणं चिद्धइ श्शानत्थो ताव मंडलगमज्जे । संकंता ते भूया जेहिं तमहिद्धियं दवं ॥ ६९ ॥
 तो ते थंमेऊणं सुनिच्चलं तेण सा निहाणमही । चिर्जयस्स समकवं चिय खणाविउं ज्झत्ति पारद्धा ॥ ७० ॥
 खणमित्तकालविगमे विवंधविरहेण पाचिया निहिणो । अद्धं वेत्तूण गओ य भूवलो निययेगेहमि ॥ ७१ ॥
 विग्गइयमणो विजओ चिन्तइ एवं ममावि निहिलाभो । भावी एत्तो ता खन्नवायमंते अहिज्जामि ॥ ७२ ॥
 तो गरुयमत्तिराएण भूइलो तह पसाइओ तेण । सयमिव जहा विहंनू स खन्नविआए तेण कओ ॥ ७३ ॥
 तो विजओ भूइलपायपंक्रयं पणमिउं कैदिय वचं । नियनयरस्साभिमुहं तुरियं गंतुं समारद्धो ॥ ७४ ॥
 अक्खेवेण य पत्तो सगिहे गंतूण तो निहाणमही । तेणाभिमतिया संहरंतु मा वन्तरा निहिणो ॥ ७५ ॥

१ तयं प्रतो ॥ २ 'सिद्ध' बुद्धल. एत्थवादिवायाम् ॥ ३ तद्धं प्रतो ॥ ४ वित्तरा देत्ति प्रतो ॥ ५ सूइं प्रतो ॥ ६ ज्झाणं प्रतो ॥
 ७ जेहिंत्तमं प्रतो ॥ ८ विससयं प्रतो ॥ ९ खन्नवायदमन्त्राणि ॥ १० 'विघ्न' निपुणः ॥ ११ कयथित्वा वातमि ॥ १२ संहरन्तु ॥

भद्रस्मरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥ ७० ॥

चैत्याधि-
कारे वि-
जयकथा-
नकम् ११।

अह तेन्निहाणना[से]सवंतरो तस्स मंतमाहप्पा । निहिधरणीसम्मुहमवलोइउं वाढमंचइन्तो ॥ ७६ ॥
उव्विण्णो अच्चत्थं विभंगवल्लुणियकज्जपरमत्थो । ताणकए ँगन्ते चलभद्दनिवं समल्लियइ ॥ ७७ ॥
साहेइ य राय ! तुहं भित्तो सिरिगुत्तनामओ सो हं । जाओ म्मिह वंतरो नियेनिहाणधरणीए चिंढामि ॥ ७८ ॥
सा पुण संपह मज्झं सुएण अभिमंतिज्जण तह विहिया । निहिगहणत्थं मने जह तीरइ नेव दड्डं पि ॥ ७९ ॥
ता राय ! पुव्वपणयं जइ वहसि सरेसि किं पि उवयरियं । ता निहिगहणपयड्डं विजयं जत्तेण वारेसु ॥ ८० ॥
इय भणिज्जणं भूओ तिरोहिओ राइणा वि विजयस्स । सिट्ठो इय वुत्तंतो तेणावि पयंपियं देव ! ॥ ८१ ॥
धर्णमुच्छाए मरिउं जणगो वंतरसुरत्तणं पत्तो । धणगहणं पि हु न मए समीहियं अप्पभरणड्डा ॥ ८२ ॥
किंतु नरेसर ! सिरिचीयरायभवणस्स निम्मवणहेउं । मा अकयत्थो अत्थो भूमीसोत्थो मुहा होउ ॥ ८३ ॥
न य ताएण अदिन्नस्स देव ! दवस्स जुज्जए भोगो । सैकमागया व सभुयजिया व भोत्तुं सिरी जुत्ता ॥ ८४ ॥
न य दुक्खलक्खसमुवज्जियस्स एयस्स तायवित्तस्स । जिणभवणाओ अनं पुवं विणिओगठाण-न्ति ॥ ८५ ॥
इय निच्छिज्जण नरनाह ! नूणमारंभियं मए एयं । जइ य न जुत्तं आइसउ [मं] पह ! जेण विस्सेमि ॥ ८६ ॥

१ तन्निधानन्यासेशब्दव्यन्तरः ॥ २ ० मंचइत्तो प्रती । अशयनुत्त ॥ ३ प्राणार्थम् ॥ ४ एगन्ते, चलवद्दमिवं प्रती ॥ ५ यगिहा प्रती ॥
६ चेढा प्रती ॥ ७ शक्यते ॥ ८ पूर्वप्रणयम् ॥ ९ स्मरसि किमपि उपकृतम् ॥ १० धणुसु प्रती ॥ ११ भूमियुत्थः ॥ १२ स्तकमागता वा
स्वभुजाजिता वा ॥ १३ भुवज्जि प्रती ॥ १४-समुपाजितस्य ॥

॥ ७० ॥

धम्मत्थविग्घकरणं पावं ति विभाविउं मणइ राया । धन्नो सि विजय ! जो चेइयत्थमिय उज्जमं कुणसि ॥ ८७ ॥

अम्हारिमा उ पावा दुग्गइजणगम्मि रउकअम्मि । अचंतवौवडा मोयणं पि काउं न पारिंति ॥ ८८ ॥

ता विजय ! वंछियत्थो सिज्झउ तुह होउ नूण निविग्घं । इय रत्ताणुन्नाओ सुपंहिट्ठो पट्ठिओ स गिहं ॥ ८९ ॥

राया वि सँज्झक्खिचं काऊणं जा ठिओ सुहं सयणे । ता सो वंतरतियसो सविसायं मणिउमाढत्तो ॥ ९० ॥

एयं तु महापावं जं पत्थिअइ परो महाराय ! । एत्तो वि य तं अहियं जं कीरइ तं पुणो विहलं ॥ ९१ ॥

अह सँविलक्खो राया तं जंपइ मइ ! मा मणसु एवं । कह जाणियज्जिणवयणो करेमि सँ धम्मविग्घमहं ? ॥ ९२ ॥

किं वा विहलाए तुह घणमुन्छाए ? विमुंच वामोहं । मूसगववहाराओ न परं सज्झं घणेणं ते ॥ ९३ ॥

अह तं विणा विसीयसि ता गेण्हसु मज्झ संतिए निहिणो । सत्तामेत्तकएणं घणेण जइ तं वहसि पणयं ॥ ९४ ॥

हसिऊण मणइ भूओ तुह निहिणो पिच्छिउं पि न लभामि । तुह वंतरपासाओ किं वा तुमए सुयं न इमं ॥ ९५ ॥

याइशि ताइशि भूमिभुजि पञ्च पिशाचशतानि । महति तु यानि भवन्ति वत ! [न च] तानि परिकलितानि ॥ ९६ ॥

रत्ता मणियं एत्तो वि किं परं तीरए मए काउं ? । न हु नजइ स उवाओ जो लोगहुगे वि अवरुद्धो ॥ ९७ ॥

इय सोउं सविसाओ वंतरदेवो लहुं अवकंतो । विजएण वि मंतबलेण उक्खया ज्झचि निर्यनिहिणो ॥ ९८ ॥

१ पावि ति प्रतो ॥ २ अत्यन्तव्यापृताः ॥ ३ सुप्रदृष्टः ॥ ४ सान्ध्यकृत्यम् ॥ ५ सविलक्षः ॥ ६ तस्य ॥ ७ त्वम् ॥

८ 'यगिहि' पत्तो ॥

देवभद्रस्मरि-
विरइओ
क्रहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥ ७१ ॥

अह तत्थेव पुरीए पुवाए दिसाए चंपगुज्जाणे । सिरिसंतिनाह भवणं विहडियसंधि पडियसिहरं ॥ ९९ ॥
पैलहतथपट्टसालं पहीणचिंतायणं च पेहेत्ता । विजएण चितियमिमं जुअइ मह उद्धरावेउं ॥ १०० ॥
एयं खीणप्पायं उवेक्खिउं नूणमन्नकारवणे । परमत्थेणं न जिणेसरम्मि भत्ती कया होइ ॥ १०१ ॥
कैमपत्तवत्थुविज्जावियक्खणो हत्थलाहवपहाणो । विजएण सुत्तहारो देवगुरू नाम वाहरिओ ॥ १०२ ॥
तंबोल-वत्थ-भूत्तणपयाणपरितोसियं च तं काउं । आबद्धकरयलंजलि विजएण पयंपियं एयं ॥ १०३ ॥
तुममम्ह भीमभवक्खवनिवडिराणं सहत्थदाणेण । हे सुत्तधार ! सद्धम्मसच्चि ! कुण दूरसुद्धरणं ॥ १०४ ॥
उद्धरिऊणं एयं जिणालयं दलियसेलसिहरसमं । पाउणसु य ससहर-सुरकालियं निम्मलं कित्ति ॥ १०५ ॥
तेणं पयंपियं व्जिय ! कीस बहु वाहरेसि ? तह काहं । जहऽकालविपहीणं जिणभवणं सिज्झए एयं ॥ १०६ ॥
तुह अम्हाणं च इमं संसारसमुद्दतारणतरण्डं । ता इह बहुपन्नवणा न सबहा जुअए काउं ॥ १०७ ॥
तो सुपसंत्थे दियहे पारद्धं तेण जिणहरे कम्मं । संभावसारहियया पइड्डिया तत्थ कम्मयरा ॥ १०८ ॥
अह पैइदिणसविसेसुच्छलंतउच्छाहवड्डियारंभं । कयभूमिसुद्धिसुनिचद्धपीढदढरइयथरनियरं ॥ १०९ ॥

१ पर्यस्तपट्टशालं प्रहीणचिन्तकम् । पट्टशाला-जिनचैलसमीपवर्ति जैनश्रमणनिवासस्थानम् ॥ २ क्रमप्राप्तवास्तुविद्याविचक्षणः हस्तलाघवप्रधानः ॥
३ °पणं पं प्रती ॥ ४-निपतनशीलानाम् ॥ ५ करिष्यामि ॥ ६ सम्भावसारहृदयाः ॥ ७ प्रतिदिनसविबोच्छलदुत्साहवर्धितारम्मम् । कृतभूमीशुद्धिसु-
निबद्धपीठद्वरचितस्तरनिकरम् ॥

चैत्याधि-
कारे वि-
जयकथा-
नकम् ११ ।
सूत्रधारस्य
प्रतिपत्तिः

॥ ७१ ॥

मुनिविष्टेययापीढमुवरिरायंतभूरितैरसिहरं । सुविशालाऽऽमलसारयसिरि विरइयहेममयकलसं ॥ ११० ॥
 वित्थिन्नैयोरथिरथंभदारमंडवनिरुद्धदिसिपमरं । मणिमालभंजियाभासमाणमाणोचवन्नतियं ॥ १११ ॥
 चिरयणाओ सविसेसुंदरं मंदरं व उत्तुंगं । निष्फाइयमक्खेवेण मणहरं संतिजिणभचणं ॥ ११२ ॥
 अह सुपमत्थे लग्गे सुगुरुयसेण बुद्धिउं समं । चिजएण समारद्धं महद्वयारोयणविहाणं ॥ ११३ ॥
 आघोसिया अमारी दीणा-ऽणाहाण दावियं दाणं । पगुणीकओ य वंसो घयजोगो सरल-सुसिणिद्धो ॥ ११४ ॥
 वर्तुन्तचारुपवो अपुच्चडो कीडएहि अक्खद्धो । अणुहुसुक्को पमाणजुओ ॥ ११५ ॥
 काऊण मूलपडिमान्हाणं चाउदिसिं च भूसुद्धिं । दिसिंदेययआहवणं वंसस्स विलेवणं तह य ॥ ११६ ॥
 अहिवासियकुसुमारोचणं च अहिवासणं च वंसस्म । मयणफल-रिद्धि-विद्धी-मिद्वत्थारोचणं चैव ॥ ११७ ॥
 धूसुक्खेयं मुद्धानासं चउसुंदरीहि उम्मिणणं । अहिनामणं च समं महद्वयस्सिंदुधवलस्म ॥ ११८ ॥
 चाउदिसिं जवारय-फलोहलीढोयणं च वंसपुरो । आरत्तियावयारणमह विहिणा देववंदणं ॥ ११९ ॥

१ मुनिविष्टेययापीठम् उपरिराजद्भूरितरशितरम् । सुविशालमलसारकाशिरसि विरचितहेममयकलशम् ॥ २ 'रिउरं' प्रती ॥ ३ विस्तीर्णस्थूलस्विरस्ता-
 म्माद्वारमण्डपनिरुद्धदियप्रतरम् । मणिशालभंजियाभासमानानोपपन्नत्रिकम् ॥ ४ 'थिरियभदास्मि' प्रती ॥ ५ निष्पादितम् ॥ ६ महाध्वजारोपणवि-
 धानम् ॥ ७ वर्तमानचारुपवा 'अपुच्चडः' दृढः घन इत्यर्थः कीटैरभक्षितः । अदृश्य. वर्षाब्जः अनर्दशुकः ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥ ७२ ॥

बलि-सत्तधन्न-फल-वास-कुसुम-सकसायवत्थुनिवहेणं । अहिवासणं च तत्तो सिहरे तिपयंक्खिणीकरणं ॥ १२० ॥
कुसुमंजलिपाडणपुरस्सरं च न्हवणं च मूलकलसस्स । खित्तैदसद्धामलरयणधयहरे इट्ठसमयम्मि ॥ १२१ ॥
मुण्डपइड्डामंतखेत्तवासस्स तयणु वंसस्स । ठवणं खिवणं च तओ फलोहली-भूरिभवखाणं ॥ १२२ ॥
तत्तो उज्जुगईए धयस्स परिसोयणं सजयसंदं । पडिमाए दाहिणकरे महद्धयस्सावि वंधणयं ॥ १२३ ॥
विसमदिणे ओमुयणं जहसत्तीए य संघदाणं च । इय सत्थुत्तहिहीए तेण धयारोचणं विहियं ॥ १२४ ॥
तिहुयणसिरिलाभाओ वि भवणहुस्सज्झसिद्धिओ वि परं । जाओ तोसो विजयस्स विहियजिणभवणकिच्चस्स ॥ १२५ ॥
एवं-च जा पहिड्डो चिड्डो सो चेइयं पलोइन्तो । जिणवरभवणस्स पुरो ता पेक्खइ मुक्कजीयासं ॥ १२६ ॥
निच्छिन्नैकन्न खरपट्टिसंठियं मसिविलित्तसवंगं । रत्तकणवीरसेहर गलखित्तसरावमालं च ॥ १२७ ॥
पुरओ ताडियउंदंडिडिमुम्मिलियपिच्छगजणोहं । रायपुरिसेहिं चोरं निज्जंतं वज्झभूमीए ॥ १२८ ॥
तं पेच्छिऊण विजओ चितइ जिणसंतिदिट्ठिवडिओ वि । जइ एस इ[ह] विवजइ धिरत्थु ता जीविएणं मे ॥ १२९ ॥

१ धान्यसप्तकं सणवीज-न्याज-कुलत्थ-यव-कशु-माप-सर्पपरूपं सण-कुलत्थ-मसूर-वल्ल-चणक-त्रीहि-चपलकरूपं धान्य-मुद्र-माप-चणक-यव-गोधूम-तिलरूपं वा ज्ञेयम् ॥ २ यक्खणीं प्रती ॥ ३ क्षिप्तदशार्धमिलरत्नचवगृहे । दशार्ध-पद्म ॥ ४ सुप्रकृष्टप्रतिष्ठामन्त्रक्षिप्तवासस्य ॥ ५ सच्छुत्तं प्रती ॥ ६ उस्सज्झं प्रती ॥ ७ चेड्डं प्रती ॥ ८ मुक्कजीविताशम् ॥ ९ निच्छिन्नकर्णं खरपट्टिसंस्थितं मयीविलिप्तसर्वाङ्गम् । रत्तकणवीरशेखरं गलक्षिप्तसरावमालं च ॥ पुरतः ताडितोदण्डदिण्डिमोन्मीलितप्रेक्षकजनीयम् ॥ १० नीयमानम् ॥ ११ 'विपयते' मरणं प्राप्नोति धिगस्तु ॥

तो तं रक्त्वावेदं खणमेकं राइणो समीवम्भि । चिजओ गंतु आवद्धकरयलो जंपए एवं ॥ १३० ॥
 देव ! कययुवण[संति]स्स संत्तिणो वि हु पुरो वहट्ठाए । निजइ चोरो अचंतमणुचियं वट्ठए एयं ॥ १३१ ॥
 ता कुणह मे पसायं मोयावह तं वरागमइकरुणं । धेचूण दवजायं अहवा मह जीवियवं पि ॥ १३२ ॥

इय तेण जंपिए नरवरेण चियसंतकुवलयमिलासा । दिट्ठी फुरंततारा ज्झड ति खेत्ता अमचम्मि ॥ १३३ ॥
 भालयलारोनियपाणिणा य भणियं तओ अमचेण । सो एम देव ! पावो जो तुह अंतैउरस्संतो ॥ १३४ ॥
 अदिस्सअंजणेणं सइरं वियरन्तओ तुहाऽऽणाए । जोगंधरसिद्धेणं पडिजोगवलेण मिन्नाओ ॥ १३५ ॥
 उवणीओ तुम्हाणं सिद्धं तुम्हेहि अंजणएओगं । जइ साहइ ता निविसयकरणओ णं निसज्जेहि ॥ १३६ ॥
 इहारा खरम्मि आरोविऊण सयले भमाडिउं नयरे । बहुहा विडंविऊण य मारेज्झह दुक्खमारणेणं ॥ १३७ ॥
 ता देव ! तुम्ह वयणेण सो तहा दंडवासियनरेहि । पारद्धो संपइ पुण तुम्हाऽऽएसो पमाणं ति ॥ १३८ ॥

रत्ता पयंपियं विजय ! सो नरो सबहा वहस्सुचिओ । बाढं विरुद्धकारि चि केवलं गरुयकरुणाए ॥ १३९ ॥
 अंजणविहिकहणपणेण मुंछिओ तं पि जा न मन्नेह । ता हंतुं चिय उचिओ अह अज्झ नि तं कहावेसि ॥ १४० ॥
 ता मुच्चइ चि नऽन्नो मोक्खोवाओऽत्थि निच्छओ एत्थ । अम्हारिसाण वि गिरो चलंति जइ ता गयं सच्चं ॥ १४१ ॥
 चिजएण जंपियं देव ! जइ इमं देसु ता तिरचं मे । जेणुवलद्धतदिन्ओ जहोचियं चिन्नवेमि तुमं ॥ १४२ ॥

१°णियन्तओ प्रतो ॥ २ सइरं चिय रत्तओ प्रतो । खैरं विवरज ॥ ३ दाण्डपायिकनरे ॥ ४ मुट्ठिउओ प्रतो । मुक्क ॥

देवमदस्त्रि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥ ७३ ॥

पडिक्कमिमं रत्ना नीओ विजएण सो घरे नियए । न्हाण-विलेवण-वरवत्थ-भोयणाईहिं उवयरिओ ॥ १४३ ॥
पेत्थावम्मि य पुट्ठो भइ ! कंहं तुज्झ एरिसा सुत्ती । नीसेसलक्खणजुया ? विरुद्धकिरिया य कहमेसा ? ॥ १४४ ॥
ता जइ दूरं नो गोवणोचियं सव्वा कहसु एयं । आमूलाओ वि तुमं अच्चंतं कोउगं मज्झ ॥ १४५ ॥
तेणं पयंपियं किं तवावि नियजीवनिव्विसेसस्स । विजइह गोवणिजं ? ता उज्जुत्तो निसामेहि ॥ १४६ ॥
कोसंवीए पुरीए पुरोहिओ अत्थि चंडदत्तोत्ति । तस्साहं चिय पुत्तो सयंभुदत्तोत्ति नामेणं ॥ १४७ ॥
बहुविहअणत्थसत्थाहिबोचमं जुव्वणं च संपत्तो । अच्चंतभोगलोलत्तणेण नीयं धणं निहणं ॥ १४८ ॥
नीसारिओ गिहाओ पिउणा देसंतरेसु य भमंतो । पत्तो कामरुग्रमिंम दिट्ठो य तहिं बल्लो नाम ॥ १४९ ॥
आगिट्ठि-दिट्ठिमोहण-वसियरणुच्चाडणाइसु पगिट्ठो । जो जोगसत्थकुसलो सीसत्तं से पवन्नो हं ॥ १५० ॥
भूमिओ य भीमरक्खस-पिसाय-साइणिसहस्सदुग्गेसु । गिरि-गहण-सुसाणा-SSसम-विवरार्इसुं समं तेण ॥ १५१ ॥
सो अन्नया महप्पा पुव्वजियकम्मदोसओ वाढं । जाओ रोगाउलिओ सुचिरं च मए वि उवयरिओ ॥ १५२ ॥
जाओ पगुणसरीसो परितुट्ठो मज्झ विणयकम्ममेण । भणिओ य सायरमहं वच्छ ! पयच्छामि भण किं ते ? ॥ १५३ ॥
तो भोगलोलुएणं सपमोयं जंपियं मए एयं । अदिस्संजणसिद्धिं, जइ एवं ता पयच्छाहि ॥ १५४ ॥

१° वच्छभो° प्रती ॥ २ पच्छाव° प्रती ॥ ३-सार्थाधिपोपमम् ॥ ४ आकृष्टि-दृष्टिमोहन-उशीकरणोपाटनादिषु प्रकृतः ॥ ५° सत्तकुं° प्रती ॥
६ आन्तश्च भीमराक्षसपिशाचशाकिनीसहस्रदुर्गेषु । गिरिगहनस्मशानाऽऽश्रमविवरादिषु समं तेन ॥

चैत्याधि-
कारे वि-
जयकथा-
नकम् ११ ।
स्वयम्भू-
दत्तकथा

तो तेणंजणसिद्धी सिद्धा सुजहट्टिया मए य लहुं । संजोइऊण विनासिया य जाया तह चैन ॥ १५५ ॥
 नवरं तेण इमं मे सिद्धं मा वच्छ । कस्स वि कहिस्सं । इहरा सिद्धी तुब्बं विवज्झी पिसुणमेत्ति व ॥ १५६ ॥
 अह कइवयदिवसाइं तप्पयपउमप्पसायणं काउं । एगागी वणहत्यि व सबहिं भमिउमारद्धो ॥ १५७ ॥
 तं नत्थि विसिद्धकुलं पणतरुणीमंदिरं पि तं नत्थि । अंतेउरं पि तं नत्थि जत्थ बुत्थो न भमिओ हं ॥ १५८ ॥
 तो जा एत्थियकालं संपइ पुण पावपरियणजणेण । विनाओ उवणीओ य एरिसिं दारुणमवत्थं ॥ १५९ ॥
 नवरं केणइ सच्चरियकम्भुणा विजियअमयवुट्ठीए । तुह दिट्ठीए पंडिओ भिह गोयरं जीवियो तेण ॥ १६० ॥ छ ॥

चिजएण जंपियं भइ ! के वयं ? सुणसि नेह परमत्थं । अन्नो स तिलोक्कपहू जइट्ठिगओ धरसि जीयं ॥ १६१ ॥
 तेणं भणियं जइ एयमेत्थ ता तं अणेप्पमाहप्पं । दंसेसु ममं तइंसणेण जा होमि कयक्किओ ॥ १६२ ॥
 अह हसियहिमगिरीसरसिगारे चेइयम्मि नेऊण । विजएण दंसियं तस्स संत्तिजयसामिणो रूवं ॥ १६३ ॥
 तो अणिमिसादिट्ठीए जिणं च भवणं च पेच्छमाणस्स । जायं जाईसरणं ईहा-उपोहं करैतस्स ॥ १६४ ॥
 सुच्छानिमीलियच्छो छिन्नो वच्छो व महियले पडिओ । हा हा ! किमेयमेयं ? [ति] इत्ति विजएण उक्खित्तो ॥ १६५ ॥
 सिसिरोवयार-संवाहणाहि उवलद्धचेयणो सैन्तो । आपुट्ठो य किमेवं ? ति तेण युत्तं निसामेहि ॥ १६६ ॥
 एत्तो तइयभवम्मि एत्थेव पुरीए रामदत्तस्स । इब्भसुओ रामो चि[य] नामभं आसि जिणभत्तो ॥ १६७ ॥

१ पयडिं प्रती ॥ २ 'णत्थमा' प्रती । अत्तमाहात्म्यम् ॥ ३ सत्तो प्रती ॥ ४ 'मह आ' प्रती । नाम अहं आत्मा जिनभक्तः ॥

देवभद्रसूरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामभगु-
णाहिगारो ।

॥ ७४ ॥

सिरिचारुदत्तमुणिवरपासम्मि संजमं पवजंतो । पडिसिद्धो पिउणा वच्छ ! तरुणगो तं सि ता इण्हि ॥ १६८ ॥
 काराविउं जिणहरं साहुजणे पूहउं सुए जणिउं । सम्माणिऊण साहम्मिए य सैमणो हविजासि ॥ १६९ ॥
 पडिवन्नमिमं च मए जिन्दुदारो य एत्थ संतिहरे । पारद्धो महया सुत्तधार-कम्मयरजोगेण ॥ १७० ॥
 जाए य अद्धसिद्धे जिणालए निट्ठियं ममं दवं । कह सिज्झिहि ? ति चितामहन्नवे' हं निमग्गो य ॥ १७१ ॥
 न छुहा नेव पिवासा न सुहं न दुहं निसा न नेव दिणं । उन्हं न नेव सीयं तच्चिताए मए नायं ॥ १७२ ॥
 एगम्मि य पत्थावम्मि वंदिउं चारुदत्तमुणिवसहं । भूवट्ठम्मि निविट्ठो पुट्ठो गुरुणा य एवमहं ॥ १७३ ॥
 अवि वहइ धम्मकिचं निचं निष्पच्चवायमचंतं ? । अवि वट्ठइ य सरीरं सज्झायंज्झाणचेट्ठासु ? ॥ १७४ ॥
 अह रमइ उवसमम्मि इंदियवग्गो दढं समग्गो वि ? । अवि तरलायइ न सुमे अत्थम्मि मणो मणागं पि ? ॥ १७५ ॥
 बुत्तं च मए भयवं ! किं भणसि जिणालए वहइ कम्मं ? । नणु नो कुणंति कम्मं कम्मयरा दवविरहेण ॥ १७६ ॥
 एत्थंतरम्मि हसियं तदसंबद्धं निसामिउं वक्कं । चक्कधरधाउसिद्धेण साहुपासोवविट्ठेण ॥ १७७ ॥
 उवउत्तो मुणिसीहो विन्नायं कारणं तओ भणियं । चक्कधर ! हससु मा तुममिमं ति एसो अहसणिज्जो ॥ १७८ ॥
 संतिजिणभवणनिम्मवणमीहमाणो धणस्स विरहेण । तदसिद्धीए निन्नट्ठमाणसो एवमुल्लवइ ॥ १७९ ॥

१ सुतान् ॥ २ भ्रमणः ॥ ३ 'देहि नि' प्रती ॥ ४ निष्प्रत्यययम् ॥ ५ 'ए विह' प्रती ॥ ६ निन्निट्ठ' प्रती । निर्णयमानसः ॥

वैत्याधि-
कारे वि-
जयकथा-
नकम् ११ ।
स्वयम्भू-
दत्तस्य
पूर्वभवः

॥ ७४ ॥

तो चक्रधरो मं खामिऊण जिणभवणनिम्मवणहेउं । कोडीवेहं थंयं सविहाणं सिद्धमजेइ ॥ १८० ॥
 रसवेहविहियबहुजायरुवदाणेण रंजियमणेहिं । विन्नाणिएहिं तो संत्तिचेइयं ज्झत्ति निम्मवियं ॥ १८१ ॥
 वाहरिओ नरनाहो रिद्धीए धयाधियोहणं च कयं । दिन्ना दसग्गहारा ससासणा चेहए रत्ता ॥ १८२ ॥
 चिट्ठंति सासणाणि य अस्स वि जिणभवणनिम्मवणहेउं । सासणसुराए हेइहा खिच्चाणि तिहत्थमिचेण ॥ १८३ ॥
 इय दंसणकिच्चाइं काऊणमहं महापबंधेण । पडिवन्नो सामन्नं सुचिरं च कयं तवचरणं ॥ १८४ ॥
 नवरं पज्जंतंमि कुटुंतरवट्टमाणमिहुणगिरं । सोउं सरागचित्तो मरिउं भूएसु उववन्नो ॥ १८५ ॥
 तत्तो चुओ य जाओ एसो पुत्तो पुरोहियस्साहं । अवसाणरागभात्रणपरुद्धदग्गदविसममई ॥ १८६ ॥
 हा हा ! अहं अंधन्नो नूणमकल्लाणभायणं पावो । जो तहसामग्गीय वि बहीकओ चरणलाभाओ ॥ १८७ ॥
 कह तेत्तियं पि पडियं तवो वि तवियं तहा मए धोरं । एक्कए चिय विहलं गयमखिलं कासकुसुमं व ? ॥ १८८ ॥
 इय सुहभावाओ सो चिरपडियसुयं सरित्तु किरियं च । देवइविइन्नलिं गो जाओ ससणो समियमोहो ॥ १८९ ॥ छ ॥
 सिद्धं च इमं रन्नो विम्भियहियओ इमं तओ राया । जंपइ विचिचचरिया पुरिसा को पचओ एत्थ ? ॥ १९० ॥
 तो सासणवुत्तंतो वुत्तो रन्ना खणाविउं च लहुं । तं ठाणं पत्ताइं च सासणाइं जहुत्ताइं ॥ १९१ ॥

१ 'सल' पारदम् ॥ २ रसवेधविहितबहुजातरूपदानेन ॥ ३ 'प यया' प्रती ॥ ४ 'हच्छमि' प्रती ॥ ५ 'तम्मि कु' प्रती ॥ ६ 'वट्टमा' प्रती ॥ ७ अवन्नो प्रती ॥ ८ देवतावितर्णिलिङ्गः ॥

देवभद्रस्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥ ७५ ॥

अहं भूरिभक्तिपञ्चभारनिस्सरतुच्चवहलोरोमंचा । रायप्पमुहा गंतुं मुणिसीहं तं नमंसंति
स्वामिमिति य दुर्विहियं मुणी वि पीऊंसवुड्डिपडितुल्लं । तेषु खिवंतो चक्खुं धम्मकहं कहिउमारद्धो
अप्पा अणप्पकुवियप्पकप्पणुप्पन्नपावपरिणामो । हरि-करि-भ्रुयंग-विस-सत्तुणो वि दूरं विसेसेइ
हरि-करिपमुहा विमुहा वि कह वि कीरंति मंतमाईहिं । अप्पा पुण पावपरो तीरइ न पुरंदरेणावि
अहवा सीहप्पमुहा दित्ति विणासं भवे इह सुकुद्धा । अप्पा पुण पडिणीओ पाडेइ अणंतदुहगहणे
परमत्थंचित्ताए अप्प चिय कूडसामली घोरा । अप्प चिय वेयैरणी अप्प चिय भेरवं जंतं
अप्प चिय तत्तकलंबुवालुया असिवणं पि अप्पेव । अप्प चिय पैलयवियंभमाणवज्जगिजालोली
इय कुप्पहप्पवन्नस्स अप्पणो सवदुक्खमूलस्स । पडिंपंथी परमत्थेण नत्थि मोत्तुं वरविवेगं
सो य विवेगो जलणो व अरणिणा वीयरायवयणेण । कीरइ सद्धानिलसंजुओ य निद्वहइ कम्मवणं
तत्तो स एव अप्पा दाहुत्तिन्नं महासुवन्नं व । कस्स न कस्स व जायइ सुहस्स संपायणपगिड्डो ?
नज्जइ जह तह न फुडं नरिंद ! सिरिवीयरायवयणं पि । ता तन्नाणनिमित्तं जुत्ता निचं सुगुरुसेवा ॥ १९२ ॥
॥ १९३ ॥ जहा—
॥ १९४ ॥
॥ १९५ ॥
॥ १९६ ॥
॥ १९७ ॥
॥ १९८ ॥
॥ १९९ ॥
॥ २०० ॥
॥ २०१ ॥
॥ २०२ ॥

१ भूरिभक्तिपञ्चभारनिस्सरतुच्चवहलोरोमाद्याः ॥ २ पीयूषवृष्टिप्रतितुल्यम् ॥ ३ आत्मा अनल्पकुविकल्पकल्पनोत्पन्नपावपरिणामः । हरिकरिभुज्जविषयशून्यपि
दूरं विशेषयति ॥ ४ कूटशाल्मलिः ॥ ५ 'वैतरणी' नरकनदी ॥ ६ कलम्बवालुका-नरकनदी ॥ ७ प्रलयविजृम्भमाणवज्जगिजालावलिः ॥ ८ 'डियंथी'
प्रती ॥ ९ 'हुत्तिन्नं' प्रती ॥ १० 'संपायणं' प्रती । सम्पादनप्रकृतः ॥

परिहारो य पमायस्स इन्द्रियत्थे परं च वेरगं । दुन्निगहकुग्गहवखणं च सत्थत्थसवणं च ॥ २०३ ॥

एमाइधम्मकहमन्नजायसद्धम्मकम्मपडिंवधा । नियनियसत्तणुरूवं पवन्नकिरिया जणा जाया ॥ २०४ ॥

राया वि देसविई पडियअइ ते दसग्गहारा य । सासणलिहिए जिणसंतिपूयणत्थं पैणामेइ ॥ २०५ ॥

काऊण जिणायपैणं सुत्थं नियए तहा कुंडवम्मि । चिजओ वि विभूईए पडिवन्नो संजमुज्जोय ॥ २०६ ॥

इय कयज्जणोवयारो सयं सुवत्तो महामुणी तेत्तो । आपुच्छिउं नरिंदं बहिं विहारेण निक्खंतो ॥ २०७ ॥

पडिवोहिऊण भवे चिरकालं कालमायरित्ताणं । सम्मेयसेलसिहरे सिवमयलमणुत्तरं पत्तो ॥ २०८ ॥

चिजओ वि पट्टियवहुसत्थवित्थरो मुणियवत्थुपरमत्थो । कयभूरिसिस्सवग्गो पडिवोहियभवलो गो य ॥ २०९ ॥

अनिययविहारविचीए विहरमाणो पुरा-ssगराईसु । चर्कपुरीए पत्तो ठिओ य एगम्मि उज्जाणे ॥ २१० ॥

काऊण सुत्तपोरिसिमह चेइयवंदणट्ठया तत्तो । सिस्सगणेण समेओ सिरिसंतिजिणालघम्मि गओ ॥ २११ ॥

तिनिसीहियप्पहाणं तिकसुत्तपयाहिणं च तिपणामं । तिपमस्सियपयभूमिं अत्थत्थितियचित्तासारं ॥ २१२ ॥

तिदिसिनिरिक्खणविरयं तिसुदजुत्तं च तिविहपणिहाणं । वन्नाइतियविभावणपरमं चिइवंदणं च कयं ॥ २१३ ॥

१ शक्त्यनुरूपं तत्त्वानुरूपं वा ॥ २ अर्पयति ॥ ३ 'यणे, सु' प्रनौ ॥ ४ 'मुस्थ' सुरक्षितं निजे ॥ ५ सत्तो प्रतौ ॥ ६ 'कंसुरी' प्रतौ ॥
७ त्रिनेत्रेधिकीप्रधानं त्रिप्रदक्षिणं च त्रिप्रणामम् । त्रि.प्रमार्जितपदभूमिं अवस्थात्रिकचिन्नागारम् ॥ त्रिदिग्निरीक्षणविरतं त्रिमुद्रायुक्तं च त्रिविधप्रणिधानम् ।
वर्णादित्रिरागवानपरमं चैत्यमन्दनं च कृतम् ॥

मुनियोग्या-
नि नव
त्रिकाणि.

तो समुच्चियमि देसे आसीणो पत्थुया य धम्मकहा । मालइगंधंविखत्तं महुरा आगया परिसा ॥ २१४ ॥
अह दिट्ठिवायसारे विचित्तजुत्तीवियारगरुयमि । साहिजंते भट्टो पभाकरो भणिउमाहत्तो ॥ २१५ ॥
भंते ! किमिं जंपसि ? पुरिसपणीयत्तणेण अपमाणं । सबन्नुणा पणीयं ति सो वि कह तीरेण नाउं ? ॥ २१६ ॥
न हु पचक्खाईणं गँज्झो सो न य सरागवयणं पि । होइ पमाणं वैभिचारसंभवा धुत्तवयणं व ॥ २१७ ॥
ता वैयवयणमेव हि अपोरिसेयं ति जुज्जए वेत्तुं । तक्कहियाणि य जायाइयाणि धम्मो ति किच्चाणि ॥ २१८ ॥
विजएण जंपियं सबमणुचियं भाससे तुमं भइ ! । जम्हा विरुद्धमेयं वयणं च अपोरिसेयं च ॥ २१९ ॥
जइ सच्चं विय एयं अपोरिसेयं ति कीस निच्चं पि । न सुणिज्जइ ? जं संखा समवेक्खइ पुरिसवाचारं ? ॥ २२० ॥
जं जदवेक्खं तं पुण तब्भवमवसेयमेय धूमो व । 'सिहिसावेक्खो न य नहगुणो य गयणोवलंभाओ ॥ २२१ ॥
जं जं खे उवलंबइ तं तं जइ तग्गुणो ति वत्तवं । कुंभाइणो वि एवं च तग्गुणा हुंतु निच्चा य ॥ २२२ ॥
ता किं पि जमिह वयणं तं पुरिसपणीयमेव वेत्तवं । सबन्नुणा पणीयं नवरं दिट्ठेइफलं तं ॥ २२३ ॥

१ 'धखित्त' प्रती । मालतीगन्धाक्षिताः ॥ २ पुरुषप्रणीतत्वेन ॥ ३ शन्यते ॥ ४ ग्राह्यः ॥ ५ व्याभिचारसम्भवात् ॥ ६ तद् वेदवचनेन हि अपौरुषेयमिति युज्यते प्रहीतुम् । तत्कथितानि च यागादीनि धर्मः ॥ ७ 'सेणं च प्रती ॥ ८ न मुणि' प्रती । न ध्रुते ? यत् साक्षात् समपेक्षते पुरुषव्यापारम् ? ॥ ९ 'सिहिसापेक्षः' धर्मिसापेक्षः, न च नभोगुणश्च गणे उपलम्भात् ॥ १० 'वलंब' प्रती ॥ ११ 'ग्गुणो हुं' प्रती । तदुणाः ॥ १२ 'न्नुणो पं' प्रती ॥ १३ दृष्टेइफलदम् ॥

चंदेवरागाइअइंदियत्यसत्योचएसणाओ य । अनुमाणेण स नज्जइ तदगहणं ता महामोहो ॥ २२४ ॥
 चेयपमाणउ चिय न जागमाईणि घम्मकिचाणि । हुंति सिक्कारणाइं बहुजीवविणासगत्तेण ॥ २२५ ॥ किंच--
 हिंसेआ न य भूएं छ च्छागसए हणेज मज्जेन्हे । एवं विरुद्धवेको ही ! वेओ तह वि हु पमाणं ॥ २२६ ॥
 एमाइसमयजुचीनिवेयणुप्पन्नसम्मपरिणामो । उज्झियमिच्छाभावो पभाकरो गिण्हए दिक्खं ॥ २२७ ॥
 अह पढियसयलसत्यो उंस्तग्ग-उववायविहिबिहन्नू य । स महप्पा चिरकालं बिहरइ वसुहं समं गुरुणा ॥ २२८ ॥
 संलेहणं च काउं चियसुणी सुणियमरणपत्थावो । काऊण भत्तचायं तिकूडगिरियंढिले सुद्धे ॥ २२९ ॥
 मरिऊणं उववन्नो सोहम्मं हेमनिम्मलसरीरो । तियसो दुसागराऊ, चंदाभम्मि विमाणम्मि ॥ २३० ॥
 सो पुण पभाकरसुणी अप्पडियद्धं घराए विहरंतो । चक्कपुरीए कालक्केमेण नयरीए संपत्तो ॥ २३१ ॥
 उचियपएसे बुत्थो पत्थावम्मि य तवस्सिज्जणसहिओ । पुब्बोवइहुज्जिणसंतिचेइयम्मि गओ तत्तो ॥ २३२ ॥
 देवमभिवंदिऊणं आसीणो समुचियम्मि देसम्मि । पारद्धा धम्मकहा समागओ नयरिलोगो वि ॥ २३३ ॥
 अह जाव सँजलजलहरमणहरसदेण कहइ सो धम्मं । सोहम्मआओ विजओ उज्जोइंतो दिसाचक्कं ॥ २३४ ॥

१ चन्द्रोपरागाद्यतीन्द्रियार्थसाधोपदेशनात् च । अनुमानेन स शायते ॥ २ वेदाग्रमाणत एव न यागादीनि धर्मकृत्यानि । भ्रमन्ति शिवकारणानि बहुजीवविना-
 शकत्वेन ॥ ३ भूतानि पद छागयतानि ॥ ४ उज्झे प्रती ॥ ५-वाक्यः ॥ ६ एवमादिसमययुक्तिनिवेदोत्पन्नमव्यवत्त्परिणामः । उज्झितमित्यभावावः ॥
 ७ उत्सर्गाऽपवादविधिपदाः ॥ ८ स्पष्टिउलं-मिर्जाविभूमिः ॥ ९ उंद्धं वसुंधरां प्रती ॥ १० ऊण आं प्रती ॥ ११ सजलजलधरमनोहरसन्देन ॥

सको व सोभमाणो चिरपडिबंधेण तात्र संपत्तो । देवं मुणिं च बंदिय उत्रविडो भूमिवडुम्भि ॥ २३५ ॥
अणिसिनयणनिवेसा चित्तालिहिय व लेवघडिय व । दडूण तं च परिमा तदेगंचित्ता लहुं जाया ॥ २३६ ॥
साहू वि सुत्तविणिउत्तचित्तिविन्नायतियसथिरचित्तो । पुवभवगरुयगुरुषक्खवायओ भणिउमाढत्तो ॥ २३७ ॥
सो एस महप्पा जेण मंदिरं संतिणो जिणिंदस्स । उद्धरिउमिमं अप्पा भवा उद्धरिया ॥ २३८ ॥
कहमन्नह चेइयविरहओ ईहं साहुणो फुडं एजा ? । अम्हारिसाण यं कंहं तदभावे होज पडिबोहो ? ॥ २३९ ॥
तदभावाओ जिणसासणस्स कहवा मयंकधवलस्स । जियमोहतिमिरपसरो हविज सवत्थ वित्थारो ? ॥ २४० ॥ किं बहुना ?—
धन्यस्त्वं विजय ! त्वमेव विजयी संसारवारांनिधेस्तीणो गोर्षपदवत् त्वयैव विशदा कीर्तिश्च संवर्द्धिता ।
जातस्त्वं च निदर्शनं सुकृतिनां निष्कृत्रिमोन्मीयते, भक्तिस्तीर्थकरे तवैव यदिदं चैत्यं त्वया कारितम् ॥ १ ॥
कृत्वा पापमनेकधाऽधिकरणान्युत्पाद्य चानन्तशो, जीवा मृत्युपथं गता न च गुणस्तैः कश्चिदावर्जितः ।
धन्यस्त्वं विजयैक एव हि परं स्वार्थं परार्थं च योऽकार्षीः श्रीजिनवेश्म विस्मयकरं निर्माण्य शैलोपमम् ॥ २ ॥
मिथ्यात्वप्रचुरो जनः सुयतयो विच्छेदिनोऽतीन्द्रियं, ज्ञानं विप्लुतमेतदेव हि जडा द्रयुर्न जैनं मतम् ।

१ अनिमिपनयननिवेशा चित्रालिखिता इव लेपघटिता इव । एष्टा ॥ २ 'गंचित्ता' प्रती ॥ ३ सूत्रविनियुक्तीचित्तविशतत्रिंशदशस्थिरचित्तः ।
पूर्वभवगुरुगुरुपक्षपातात् ॥ ४ 'भवात्' संसारात् ॥ ५ इयं सां प्रती ॥ ६ गौःपदवस्त्वयै' प्रती ॥ ७ 'तिवानिःकुं' प्रती ॥ ८ निर्माण्य
शैलो' प्रती ॥

॥ ३ ॥

न स्युश्चेज्जिनमन्दिराणि सुचिरस्थायीनि तुङ्गानि वा, तद्वन्यो जिनशायनोन्नतिकृतेऽमुष्मिन् भवेदुद्यतः

इति कथयति साधो विस्मयोत्फुल्लनेत्रहृदयमिहमहाऽऽलोक्यमानः स लोकैः ।

॥ ४ ॥

प्रणतयतिपदाब्जः शिश्रिये स्वर्गमार्गं, पुरमभिहतमोहः पूर्जनोऽपि प्रतस्थे

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे चैत्याधिकारे विजयकथानकं समाप्तम् ॥ ११ ॥

॥ १ ॥

जिणहरकार[व]णे पि हु नो जिणविंवं विणा हवइ सम्मं । धम्ममई भव्वाणं वोच्चं ता तव्विहाणमहं

॥ २ ॥

सुपसत्थयासरम्मि पूइत्ता सुत्तहारमप्पेत्ता । नियविभवोचिय मुल्लं निदोसो जइ स होअ परं

॥ ३ ॥

अतहाविहे य तम्मि तक्कालुचियं विणिच्चिउं सम्मं । नियमेअ विवमोहं जहतह दव्वण्णे दोसो

॥ ४ ॥

विंवअसिद्धी जिणदव्वमक्खणाओ अणंतसंसारो । कंारस्सियरस्स य तन्निमित्तभावेण दोसो चि

॥ ५ ॥

अप्पत्तियं पि एवं परिचत्तं होइ उमयपक्खाणं । जाजीवं संवधो जायइ एत्तो य अइपरमो

॥ ६ ॥

न य एत्तो उवयारी अन्नो भुवणे वि विज्जाए परमो । इय कुसलबुद्धिजोगा बहुमाणो तम्मि लुत्तो य

॥ ७ ॥

जायंति जेत्तिया खलु तदुम्भवा केइ चित्तपरितोसा । तन्निवकारणांइं पि तेत्तिओ नेत्तियाइं से (१)

१ °श्रोष्टिनमं° प्रती ॥ २ °नि ताघज्जं° प्रती ॥ ३ हवेइ प्रती ॥ ४ वस्से ॥ ५ °क्कालोचिं° प्रती ॥ ६ °व्वणो दो° प्रती ॥ ७ कारकस्य

‘इतरस्य’ कांरयितुः ॥ ८ अग्नीतिक्कम् ॥ ९ °जोगो, वं° प्रती ॥ १० णांइं इं पि प्रती ॥

जिनविम्ब-
विधापनं
तद्विधिश्च

निष्फन्नस्स य विवस्स दिवसदसगस्स मज्झयारम्मि । कायवा उ पइट्ठा सा पुण तिविहा विणिहिट्ठा ॥ ८ ॥

वत्तंक्खा खलु एक्का खेत्तंक्खा अक्खिया पुणो अन्ना । अवरा य मैहक्खा इह ताण सख्वं इमं नेयं ॥ ९ ॥

जो तित्थवई जइया तइया तविंवेठावणा पढमा । उसभाईणं सवेसि जाण बीया पइट्ठ त्ति ॥ १० ॥

तइया सैत्तरिसमहिजिणिंदसयगस्स पुण पइट्ठ त्ति । जा जस्स जहा भावं जणेइ सा तस्स तह जुत्ता ॥ ११ ॥

आसायणदोसो वि हु विंववहुत्ते न मज्झणाइको । संकेयवो जं तीए संभवो भावदोसाओ ॥ १२ ॥

आवस्सयाइच्चुन्निमु वुत्तो पि हु विंवठावणाइ विही । चरियाउकित्तणाओ नं सेसपडिसेहगो सो वि ॥ १३ ॥

इय जहसत्तीए गुरुं लहुं व सेलुब्भवं मणिमयं वा । जिणविंबं कारितो पउमो व गिही सिवं लहइ ॥ १४ ॥ तथाहि—

अत्थि पसत्थातित्थमाहप्पपडिहयडिंवडमरा, मराल-कविंजल-सुय-सारियाडभिरामाऽऽराममणहरा, हरऽड्डहाससेयकित्ति-
पुरिससोहिया, लच्छिवच्छंत्यलि व अणंतोवभोगसुंदरा, सरासणलट्ठि व भूरिभवपद्वाणुगया, सयलमहिवल्यसुपसिद्धा, जह-
त्थाभिहाणा सुहंकरा नाम नयरी । तत्थ य नियमहिमविजियपौगसासणो, सासणायन्नणमेत्तसंभंतनमंतवइरिविसरो, सरोय-

१ व्यक्त्याख्या ॥ २ क्षेत्राख्या ॥ ३ महाख्या ॥ ४ 'वट्टाव' प्रती ॥ ५ सप्ततिसमधिकजिन्द्वाशतकस्य ॥ ६ विम्बस्थापनायाः विधिः । चरिता-
शुक्तीर्त्तनात् ॥ ७ न सोस' प्रती ॥ ८ प्रशस्तातिथ्यमाहात्म्यप्रतिहतभयविश्रवा ॥ ९ 'च्छच्छलि' प्रती ॥ १० लक्ष्मीवक्षस्थली अनन्तस्य-कृष्णस्यो-
पभोगेन सुन्दरा, नगरी पुनः अनन्तैः-अपरिमितैः उपभोगैः सुन्दरा ॥ ११ शरासनयष्टिः भूरिभिः भव्यैश्च पूर्वभिः-प्रन्थिभिरनुगता, नगरी तु पूर्वभिः-
उत्सवैः ॥ १२ 'पच्चाणु' प्रती ॥ १३ इन्द्रः ॥ १४ 'सणय' प्रती । शासनाकर्णनमात्रसम्भ्रान्तनमद्वैरिविसरः ॥

रदेसो व वंहुपत्तकमलालंकिओ, महातरु व सैउणनिवहसेवणिओ, सैयलदिसामुहवित्थरियकिच्चिमुइणीमालियभुयणसरपरि-
सरो स्वरप्पभो नाम राया । सयलंतेउरपहाणा रायलच्छि व पच्चक्खा लीलाचई नाम से भारिया । तीए य समं समय-
णाणुरूवं विसयसुहमणुसेवमाणस्स तस्स वच्चंति वासरा ।

अन्नया लीलाचई देवी निसि सुहसेजाए पसुत्ता अमंदभयरंदविंदुसंदोहमत्तमहुयरावमणहरं पउमं सुभिणे वयणम्मि
पधिसमाणमवलोकणं पडिबुद्धा । रायवयणेण सवुद्धिविभवेण य पहाणपुत्तजम्मं विणिच्छिऊण सुहेण अच्छिउं पवत्ता ।
कइवयमासावसाणे य सुगन्भाणुभावतो धम्ममीमंसाविसओ डोहलो समुप्पओ । विन्नातो नरवइणा, वाहराविया पासंडिणो,
पारद्धा तेहिं धम्मवियारा । तहाहि—

यागच्छागवधेन वैदिकजनैः कारुण्यतः सौगतैः, दीक्षातः शिववर्त्मवर्तियतिभिः स्नानादिभिः स्नातकैः ।

तत्त्वज्ञानत एव कापिलमतैरावेदितोऽनेकधा, स्वस्वग्रन्थयथायथानुसरणाद् धर्मस्तदेवंविधः ॥ १ ॥

तह वि अंजियत्तणेण न तीसे "धेवं पि पडिपुत्रो दोहलो । तदसंपत्तीए य चाढं किसीभूया देवी । उव्विग्गो राया ।
निरुचिया य पहाणपुरिसेहिं तदपरे पासंडिणो । सुनिउणं पलोयंतेहिं य दिट्ठा नंदणवणविजणपएसमल्लीणा सज्झाय-उज्झाण-

१ सरोभयभागः बहुपत्रैः कमलैः 'अलङ्कृतः, राजा तु बहुभिः पानैः-सत्पुरुषैः कमल्या च-लक्ष्म्याऽलङ्कृतः ॥ २ महातरुः शकुनानां-पक्षिणां
नियहेन-वृन्देन सेवनीयः, राजा पुनः सगुणपुरुषगणेन सेवनीयः ॥ ३ सकलदिट्ठुयविस्तृत्तकीर्त्तिपुमुदिनीमाकितभुवनसरःपरिसरः ॥ ४ 'तः स्तोत्रं'
प्रती ॥ ५ स्तोत्रम् ॥ ६ 'निऊणं प्रती ॥

देवमद्वय-
विरहो
कहारय-
कोसो ॥
सामनगु-
णाहिगारो ।
॥ ७९ ॥

निगहियमणपसरा भयंवतो धम्मसिंहाभिहाणा सूरिणो, निवेइया नरिदस्स, वाहराविया य गउरवेण । कइवयसिस्सपरि-
बुडा य आगया सूरिणो राउलं, निसन्ना समुच्चियासणे । परमभत्तीए वंदिया रायमहिला[ए] । सिद्धो य तीए पासंडिय-
परुवितो धम्मवियारो । परिभावितो सूरिहिं, भणिया य देवी—

महाणुभावे ! मुद्धजणजणियचित्तक्खेवो एस धम्मवियारो न जुत्तिभारं सोढुं पारइ । तहाहि—जइ छागक्खेण धम्मो ता
सुकयकम्माणो छड्डिया । अह मंतपाहनेण नत्थि दोसो ता कीस निगहियंति साइणीओ ? । जो य कारुणेण धम्मपरूवणा-
पर्वचो सो वि वयणमेत्तं पत्तनिवडियंसंभक्खणाओ बुद्धसिस्साणं ति । ‘दिक्खामित्ताओ वि धम्मसिद्धि’ ति एयं पि
अजुत्तं, जहुत्तकिरिया-नाणविरहेण केवलस्स तस्स फलासाहणाउ ति । ता सवे वि एए धम्मवियारा मुद्धबुद्धीण जोगगा ।
कुसलाणं पुण रयणत्तयगहणमेव जुत्तं ।

रायमहिलाए भणियं—किंतु किमेयं रयणत्तयं ? । सूरिणा जपियं—निसामेहिं—

धम्मो करुणारम्मो असेससत्ताण रक्खणासारो । इदिय-कसायनिगहपडिंबद्धो बाढमविरुद्धो ॥ १ ॥
देवो अट्टारसदोसंवाज्जिओ विमलकेवललोओ । बुद्धो तिजयपसिद्धो अचंतनिरंजणो य जिणो ॥ २ ॥
कारावगो य कत्ता धम्मस्स विरागवं च संविग्गो । निगहियडक्खो कयसव्वसत्तरक्खो य धम्मगुरू ॥ ३ ॥
रयणत्तयमेयं कित्तयंति निडुणियरुंददारिदं । पुन्नरहियाण एयं च नेव सुमिणे वि संपडइ ॥ ४ ॥

१ राजकुलम् ॥ २-प्रपञ्चः ॥ ३-ए व धं प्रतौ ॥ ४-डिबुद्धो प्रतौ ॥ ५-कीर्तयन्ति निर्धूतितप्रचुरदारिद्र्यम् ॥ ६-स्वमेऽपि सम्पद्यते ॥

जिनविब-
विधाने पद्म-
नृपकथा-
नकम् १२ ।

रत्नत्रयी

॥ ७९ ॥

नियसुद्धबुद्धिकसवदुयम्भि हेमं व ता परिक्खित्ता ! एवं गिण्हसु भदे ! महल्लकल्लाणकोसकरं

एवं दुरीहिं बुत्ते देवी निउणवुद्धिपरिभावियजहावद्वियवत्थुसरूत्ता, विणिच्छियदेव-धम्म-गुरुत्ता, पीऊसवरिससित्तं पियं अप्पाणं मन्नंती जिणधम्मपरिगहेण, पडिपुन्नदोहला, भिच्छत्तपरिदारेण जहोचियं वट्टितं पवत्ता । द्युरिणो गया जहागयं ।

अन्नपा य पडिपुन्नदोह[ला] सुपत्थकरण-नक्खत्त-जोगे पय्या देवी दारयं । पंचधावीपरिलालिजमाणो, पउमो त्ति विहियनामधेज्जो, कमेण पवडुत्तो, कलाकलावं च गुरुजणतो अहिजंतो, जोषणमणुत्तो । अवरवासरे य सो पउमकुमारो 'जोगो' त्ति कलिज्जण पइड्डिओ जुवरायपए पिउणा । पारदो य तेणं जहावसरं वेरिनरिदेहिं समं समरवावारी । विणाससं-किएण य देवरोविओ रत्ता एसो जुवरायपयातो । जाओ य से अवमाणो, परिभाविं पवत्तो य—

ठाणब्भट्ठा सिहिणं व निब्बुहं दित्ता कहं शु सप्पुरिसा ! । वीसामहत्थाममहत्ता (?) सुत्ताण वि कह पवजंतु ? ॥ १ ॥ तथा—
पुरिसोत्तिमो त्ति मिज्झ कह सो जो पंचयन्नमावे वि । नो महसदसम्मद्गन्मिणं भुवणमवि कुणइ ? ॥ २ ॥ किंच—
परमाहप्पुप्फओ [पण्णो] वि न वन्नणं जणो लहइ । अन्नत्थ अविन्नाओ ता हं तोलेमिं अप्पाणं ॥ ३ ॥

इति निच्छिज्जण कयवेसपरिवत्तो निग्गओ मिहाओ रायपुत्तो, विविहदेसंतरेसु-भमंतो य पत्तो एगत्थ आसमपए । दिट्ठो य तत्थ भीमो नाम तावसो । धुब्बो कइववासासहं तेण समं । गाढसिण्णेहेण य पडिबन्नो 'पुत्तो' त्ति कुमारो अणेण ।

१ इत्यर्थः ॥ २ क्षीरपात्री मज्जनपात्री मण्डनपात्री क्रीडापात्री अट्टपात्री चेति पद्यधात्रयः ॥ ३ 'व्यपरोषितः' दूरीकृतः ॥ ४ 'परिभावयितुम्' ॥

५ कदली-इत्य-॥ ६ प्रासः ॥ ७ तोलमिः प्रती । ८ 'बुत्तो' कं प्रती । उचितः ॥

देवभद्ररि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।

॥ ८० ॥

अवरवासरे य पायवडणपुरस्सरं कुमारो गमणत्थं तावसमणुन्नविउं पवत्तो । विरहकायरत्तणेण य बैहप्पवाहपद्वालिया-
णणेण भणिओ सो णेण—वच्छ ! बैढमणुचियमेय मुणीण पेमकरणं, केवलं अप्पहू वट्ठामि अप्पाणं पि पडिखलिउं, न य
सिणेहे किं पि उव्वयरियं तुम्हारिसे तीरइ मारिसेणं, तहावि इमं विस्समुहाभिहाणजक्खमंतं पुवपुरिसागयं वच्छ ! निणहसु
त्ति, एसो हि जेण तुह देसंतरेसु वच्चमाणस्स सहाई हवइ आवयापडिखलणं च करेइ त्ति । पडिवन्नं कुमारेण । सुँहसुहुत्ते
पुव्वसेवाइविहिसाहणपुव्वयं दिन्नो तावसेणं । पारद्धो य कुमारो तमाराहिउं सुसाणे कसिणचउइसीए ।

अह जाव जाँवमुदापुरस्सरं मंतसाहणं कुमरो । निग्गहियमणप्पसरो पारद्धो काउमच्चंतं ॥ १ ॥
ताव कयघोररूवो दंसणमेत्ते वि दिन्नभूरिभओ । मच्चु व भासमाणो माणाइक्कंतगुरुदेहो ॥ २ ॥
एगो झत्ति पिसाओ पत्तो कुमरंतियं दढं कुविओ । पारद्धमसंवद्धं किमेवमेयं ? ति जंपत्तो ॥ ३ ॥
कुमरेण जंपियं किं निरत्थयं भो ! परिस्समं कुणसि ? । एसो न स होइ जणो जो तीरइ भेसिउं तुमए ॥ ४ ॥
नियँजणगरज्जपमुहं परिच्चयंतो वि जो न भीओ हं । सो दुक्खविइन्नउरो तुमं तणायावि न गणेमि ॥ ५ ॥
अह दिसिपंसारियदीहरकविलाविलभूरिकेसपब्भारं । तणुभारभरियगयणं भयचिक्खेवाउलियलोयं ॥ ६ ॥

१ अउजापयितुम् ॥ २ बाप्पप्रवाहप्रश्रवितानेन ॥ ३ वाढमनुचितमेव ॥ ४ उपकर्तुं युष्मादशो शक्यते मादशेन ॥ ५ सुहुसुं प्रतो ॥ ६ जापमुद्रा—॥
७ निजजनकराज्यप्रमुखम् ॥ ८ 'रिचयं' प्रतो ॥ ९ दिक्कप्रसूतदीर्घकपिलविलभूरिकेशग्राग्भारम् । तनुभारमृतगगनं भयविक्षेपाकुलितलोकम् ॥ क्षय-
कालाशुभानिलविलुलद्गुरुगिरिसदृशम् ॥

जिनविब-
विधाने पद्म-
नृपकथा-
नकम् १२।

॥ ८० ॥

॥ ७ ॥

ततो यंगं पदं कुरुं श्रुत्वा तं विप्रमदं न रागलङ्घितो १ । पेक्षुण्यञ्छणमोरां कदमग्रह संभवेनं इहं ॥ ८ ॥

इय गयस्त्रिंशत्तमेऽनुसूच्यते । ता पयडियनियरून् गो मलिकर्यो नागरइ त्रस्रवो ॥ ९ ॥

॥ १० ॥

‘द्वे’ नि पटिविज्जुण तपपणं रायपुत्तो उ[१]त्तहास्यमतोग्यारो तावसाणुव्रता पयद्धा उत्तराभमुह । सयासाओहय-
जकगद्वित्तनमलंछियभोयणादरागरो अणवरगपयाणनेहि वचंत्तो संपत्तो विजयलब्धीनिगममंदिरं स्सीहपुरनयरं । तत्थ य
पयइगगम्मानुत्तो पयइमुत्तीलो पयइकरुणापरो पयइपरोग्गारत्थो यइरसिचो नाम राया । तो य तदिनसं मयधम्मानुत्ता-
गिगवेण हए पिग्गामत्त-महुमत्त-जिण-बुद्धपडिमाउ तुंगमिगमंदिरेगु पइट्ठापिज्जण मयलत्तित्थेहि समं भिच्चमिच्चं देवयासरुयं
परिमापिउं पपणे । तत्थ य भियसिहसेहि जंपियं—महारायं !

देसदुपसियददुओ निदुमुपणी विमुहसंगो य । दल-धंणुमावडकरो मो एम तिलेयंगो देवो ॥ १ ॥

राजा—‘देहार्थन्यस्तर्मायः अथ च दग्धस्मरः, त्यक्तसङ्गः अथ च शूलादिग्रासधारी’ इति परस्परविरुद्धभाराभ्यलक्षणमा-
मानि । कृन्धनरे त्रपिणं पिगामहसिस्सेहि—

१ द्रैपुनःपुनोरेण् ॥ २ °त्र भटं प्रनौ ॥ ३ °मरुत् प्रनौ ॥ ४ उ पलं प्रनौ । भाषणं वद्वर्कडितो ॥ ५ निकलमगलपित्तगमुपानितः ॥

६ 'पयसो प्र' ॥ ७ निमदः-प्रद ॥ ८ 'मां नि' श्रो । मासप-दृग्भः ॥ ९ 'घणया' प्रतो ॥ १० महारैवः शिग इत्यर्थः ॥

देवभद्ररि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगरो।
॥ ८१ ॥

रुद्रस्वमाल-कुंडिय-साचित्तिर्गवत्ति-हंसपरियरिओ । चउवयणंचवियवेओ, स एस बंभो त्ति जयकत्ता ॥ १ ॥
राजा—रुद्राक्षमालापरावर्तनादज्ञानी, कुण्डिका-वेदगुणनाभ्यां यत्तिमात्रः, रुद्रादिपरिश्रहाद् रागी, जगत्कतेति च प्रत्य-
क्षविरोधः स्त्री-पुंसयोगेनोत्पत्तिदर्शनादिति मृषा पूज्यस्वरूपमामाति । एत्थंतरे वागरियं केसवभत्तेहिं—महाराय !
उच्चूढमहीवीढो^१ मुर-कंसप्पमुहदणुयदलदलणो । जलहिलविहियनिहो लच्छिपिओ एस सो कण्हो ॥ १ ॥
राजा—धृतभूमीठ इति वर्णनामात्रं स्वस्वभावावस्थितत्वात् क्षितेः, कंसादिवधाच्च विजिगीपुराजन्यरूपः, समुद्रनिद्रा-
करणाच्च तरणविधाविशिष्टः, लक्ष्मीप्रिय इति च कामुकः, तदेतदपि न पारमार्थिकदेवतारूपमवभासते । एत्थंतरे भणियं
कारुणियविणेयगणेण—महाराय !

कारुन्नपुन्नहियओ नियत्तिथंनिर्कारमसहमाणो जो । परमपयाओ वि भवं उवेइ सो एस बुद्धो त्ति ॥ १ ॥

राजा—‘कथं-कारुणिकः ? अथ च पात्रगतमांससोजनमप्यनुजानीते ? तीर्थपराभवे भूयो भवमुपैति अथ च परम-
पदस्थः’ इति बाहं परस्परव्याहतमेतदपि देवतत्त्वम् । एत्थंतरे भणियं अरहंतभत्तलोएण—महाराय !

जियकोहाइचउको हयमयणो सत्तु-मित्तसमचित्तो । अकलत्तो अममत्तो देवो सो एस अरहंतो ॥ १ ॥

१ ‘गवत्ति’ प्रती । सावित्रीपत्नी—॥ २ ‘णठचि’ प्रती । चतुर्वदनकथित्वदः ॥ ३ ‘गुणिना’ प्रती ॥ ४ ‘रोधे स्त्री’ प्रती ॥ ५ ‘हो
सुर’ प्रती ॥ ६ ‘वर्त्तना’ प्रती ॥ ७ ‘संकादिवध्याच्च’ प्रती ॥ ८ ‘मुद्रानि’ प्रती ॥ ९ ‘कारुणिकाः—त्रौक्षाः ॥ १० निष्कारः—तीर्थपराभवः ॥
११ ‘वदत्त्व’ प्रती ॥

जिनविन-
विधाने पच्च-
नुपकथा-
नकम् १२ ।

॥ ८१ ॥

राजा—सत्यमेतत्, कथमन्यथा प्रशान्ता दृष्टिः ? सोमं वपुः ? प्रहरणपरिहारः ? न [स]स्त्रीकृता ? छत्रत्रयादिपूजा-
प्रतिपत्तिश्च परदेवविलक्षणाऽस्य, युज्यते तदेव एन परमात्मा सतां सेव्यः संसरोत्तारहेतुरिति निश्चिनोमि, केवलं यदन्यतो-
ऽपि मध्यस्थादेतन्निश्चयः स्यात् तदाऽन्यदेवतात्यागेनैव तावत् स्थैर्यं करोमीति ।

अहं नरवइतर्द्धिहवणसवणसंजायमच्छरुच्छेया । कयसमवाया सवे वि तिथिया भणिउमाढत्ता ॥ १ ॥
राय ! किमेवमनुत्तं जंपह ? सलहेह किं व अरहंतं ? । एसो खु तईवज्झो न पूजितो पुर्व्वजेहिं पि ॥ २ ॥
न.य कुलमग्गपवन्नो देवो य गुरू य उल्लिउं जुत्तो ! उद्धिउं अणुरागो न य सण्णुरिसाण उच्चिओ य ॥ ३ ॥
उत्पहपवन्नचित्तं न तुमं च उवेहिमो वयं कह वि । पुर्व्वठियं उज्जंतं नियजीयं पि हु परिचइमो ॥ ४ ॥
रेन्ना पयंपियं दूरचत्तमखायंमेरिसं वोत्तुं । तुब्भाण भो ! न जुजइ जाणियं बहुसमय-सत्थाण ॥ ५ ॥
जह [तह] देवो धम्मो गुरू य कणगं च रयणमाई वि । अपरिक्खिऊ [ण कु] सला गिण्हंता हुंति हसणिजा ॥ ६ ॥
पुव्वपुरिसफ्फमो वि हु कजे जुत्तिक्खमेऽणुसरणिज्झो । अन्नहरूवे वि य तम्मि अभिरई नणु महामोहो ॥ ७ ॥

१ 'मेव तं' प्रती ॥ २ 'नान्नेव तात्पर्यं कं' प्रती ॥ ३ अथ नरपतितद्विवचनश्रवणसञ्जातमतस्तरोत्सेका । कृतगमयायाः ॥ ४ श्लाघये ॥
५ 'मयीवासा' वेदत्रयीचदिकृतः यद्वा ब्रह्मा विष्णुः मोक्षयेति देवत्रयीवाक्यः ॥ ६ पूर्व्वजैः ॥ ७ उत्पद्यप्रपञ्चचित्तं न त्वां च उपेक्षामहे ॥ ८ 'द्वष्टियं' प्रती ।
पूर्व्वस्थितिः उज्जति [त्वयि] निजजीवितमपि परित्यजामः ॥ ९ राज्ञा पज्जलितं दूरलक्ष्मण्यदं दैदृशं वक्तुम् । युष्माकं भो ! न युज्यते
शातबहुसमयशाखाणाम् ॥ १० 'यनेमेरि' प्रती ॥ ११ 'यपहु' प्रती ॥ १२ गुरु यं प्रती ॥ १३ 'णिज्जे' प्रती ॥

देवभद्रस्मरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो
॥ ८२ ॥

जइ संभवंतवहुदबलाभमुवलहइ कोइ वरभंड । ता किं तं गिणहंतो गुरुहिं सो वारिउं जुत्तो ? ॥ ८ ॥
पासंडिएहिं वुत्तं नैपाणी देवो व इय खमो^३ वोत्तुं । सविगप्पकप्पियाइं विस्समुहाइं ति न पमाणं ॥ ९ ॥
रत्ना भणियं—सच्चमेयं । तओ वाहरिया नियपुरिसा भणिया—अरे ! सवत्थ नयरे पंडहयपडिहणणपुरस्सरमिमं घोसेह,
जहा—जइ को वि कत्थइ नाणवंतं सिद्धदेवयाविसेसं वा पुरिसं जाणइ ता सो तं राइणो सिग्घं निवेयैउ, महंतं पओयणं ति ।
‘तह’ ति उग्घोसियं रायपुरिसेहिं । सुया य एसा आघोसणा पडमरायपुत्तेण । परमकोजहलाउलिण य पुच्छिया कुमारेण—
किं भो ! पओयणं ? ति । तेहिं भणियं—भो महाभाग ! अम्ह नरिंदो देव-धम्माइविणिच्छयं काउकामो पुरिसविसेसं मग्गइ
जवयणाओ तव्विणिच्छओ हवइ, तदुवलंभनिमित्तं च एस उर्वकमो त्तिं । तओ कोजहलेण रायपुत्तो गओ तं पएसं ।
पच्चभिन्नाओ य एणेण मागहपुत्तेण । पडिउमारद्धो सो तग्गुणगणं । जाणिओ रत्ना, उववेसिओ समीवासणे, पुच्छिओ कुसलोदंतं ।
पैत्थावे य भणियं कुमारेण—महाराय ! किमेस सवत्तिथियमीलगो ? ति । तओ रत्ना सिट्ठो सब्बो पुव्वुद्धिद्धम्मवि-
यारवुत्तंतो, दंसियाओ य पसुवइपमुहदेवयापडिमाओ । भिन्नाभिन्नामवल्लोइयाओ निउणदिट्ठीए रायपुत्तेण । पुच्छिओ य
रत्ना—कुमार ! कहसु को देवो अभिरुइओ ? । कुमारेण वुत्तं—किमिह वुच्चइ ? । राइणा वुत्तं—तहावि संखेवेण जहाभिरुइयं

१ ज्ञानी देवो वा इति क्षमो वक्तुम् ॥ २ °मो वेत्तं प्रतौ ॥ ३ °स्सहमुं प्रतौ । विश्रमुत्तानि ॥ ४ पडिहं प्रतौ । पटहक-
प्रतिहगन-पटहकवादन-॥ ५ °यओ मंहं प्रतौ ॥ ६ °णिच्छियं प्रतौ ॥ ७ यद्वचनात् तद्विनिश्चयः ॥ ८ आरम्म इत्यर्थः ॥ ९ °त्ति
गओ को° प्रतौ ॥ १० पच्छावे प्रतौ ॥

जिनबिंब-
विधानेपद्म-
नृपकथा-
नकम् १२ ।

॥ ८२ ॥

साहेसु । कुमारेण कहियं—निसामेसु—

नानाशस्त्रपुः कथं गतरुपः ? स्त्रीसन्निधानात् कथं नीरागाः ? पशुनाशियागकथनात् कारुण्यवन्तः कथम् ? ।

छत्राद्यष्टमहाविभूतिविरहाद् देवाधिदेवाः कथं ? तस्मात् सर्वगुणर्द्धिमान् विजयतामर्हन्निहैकः प्रभुः ॥ १ ॥

राइणा भणियं—एवमेयं, अग्हं पि एस पडिहासो, परं जइ देवयाइमुहाओ एयनिच्छओ होइ ता तित्थियेलोगो वि बुज्जेजा । तओ कुमारेण राइणो कक्खमूलि ड्ढाऊण सिड्डो चिरसाहिओ जक्खयुत्तंतो । राइणा युत्तं—कुमार ! सब्बहा ममा-
शुगहं कुणमाणो तं जक्खं तहा पन्नवेसु जहा एस संसओ पणस्सइ त्ति । 'एवं करेमि' चि संसिऊण सुमरिओ जक्खो
कुमारेण । आगओ य एसो 'भो जक्ख ! पचक्खो होऊण देवयाविसयं लोयस्स निच्छयं कुणसु' त्ति आइड्डो कुमारेण ।

फुरंतमणिक्कुंडलो तयणु नोइ आखंडलो, समारुहिय पायेंडो सुरपहम्मि जक्खो ढ्ढिओ ।

॥ १ ॥

विमाणमवचूलंयाउललुलंतयुत्ताहलं, रणंतमणिकिक्किणीपडलवद्धकोलाहलं

विसिद्धहरिसुंदुरा निवपुरस्सरा तित्थिणो, स एस परमेसरो सरियमेत्तओ पत्तओ ।

॥ २ ॥

कहेउ जमिहाच्चियं इय पयंपिग सायरं, खिवंति तमवेक्खिउं तयणु सिग्घमग्घंजलिं

॥ ३ ॥

एत्थंतरम्मि जक्खेण जंपियं कीस संसयं कुणह ? । भो भो महाणुभावा ! निम्मलमइणो वि होऊण ॥ ३ ॥

१ नेसा° प्रती ॥ २ °यानिस° प्रती ॥ ३ °निच्छियं प्रती ॥ ४ इवार्यक्खमव्ययम् ॥ ५ प्रकटः ॥ ६ °पहं पि ज° प्रती ॥ ७ सुद्धुरा
प्रती । विशिष्टद्वयेंदुराः ॥ ८ परंपि° प्रती । प्रजल्पनशीलाः ॥

देवमद्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।
॥ ८३ ॥

बालो वि मुणइ एयं न राग-दोसेहि परिगया देवा । अह ते वि पूयणिजा अपूयणिजो न ता कोइ ॥ ४ ॥
अंथाहजलपवाहे अप्पाणं जो न तारिउं तैरइ । सो वि हु तारेइ परं ति जुत्ति-दिट्ठहिं य विरुद्धं ॥ ५ ॥
ता राग-दोसरहिं अरहंतं सरहं मुयह कुग्गाहं । सँवंगिवग्गसुहयं मुंचह संसारिए देवे ॥ ६ ॥
संसारुत्तरणमणा जइ ता एयं विणिच्छयं कुणह । इय संसिळण जक्खो सहसा अदंमणं पनो ॥ ७ ॥

पहिट्ठो पुहइपालो सह कुमारेण अकुग्गाहिलोगेण य । विलक्खीभूया गया सं द्वाणं कुत्तिथयाइणो । राया वि सकुमारो
सुचिरं जिणं पूइळण थुणिळण य गओ निययधरं । कुमारेण समं कयं भोगणं । 'देवयाविसेसविणिच्छयकरणेण परमोवयारि'
त्ति परं हरिसपगारिसमुवहंतेण य रत्ना दिन्ना कुमारस्स सुरसुंदरी नाम निचधूया । विसिट्ठलग्गे य परिणीया अपणेण ।
वत्तो वीवाहो महया वित्थरेणं । ठविओ य रत्ना एसो महामंडलेसरपयम्मि, सभयणे व सुहेण अच्चिउं पवत्तो य ।

अन्नया य एगंते पउमकुमारेण सह चिट्ठमाणस्स राइणो सहस त्रिय गयणंगेणे तं पएसमुवसप्पमाणो दिव्वनाणनयणो
खेमंकरो नाम चारणसमणो कइवयविजाहरकुमाराणुगम्ममाणो चक्खुगोयरमुवगओ । तं च अच्चरियभूयरूयं सुणिच-
रमवलोइळण विम्भिहयमाणसो ज्ञइ त्ति आसणा उट्ठिळण राया निडालतडारोत्रियपाणिपउमकोसो विन्नविउं पवत्तो—भयवं !
पसीयह, नियपायदरिसणेणाणुगिण्हह, करेह सफलं अम्ह जीवियं—ति जंपिरे नराहिवे कारुन्नपुन्रहियओ पणयपत्थणाभंगभी-

१ अस्ताघ—॥ २ शक्नोति ॥ ३ स्मरत ॥ ४ सर्वाक्षिर्गन्तुमिदम् ॥ ५ °णिच्छियं प्रतो ॥ ६ °णिच्छियं प्रतो ॥
७ °वक्खो प्रतो ॥

जिनबिंब-
विधाने पद्म-
नृपकथा-
नकम् १२।

॥ ८३ ॥

रुचणओ ओयरिओ रायभवणे माहू, दिन्नसमुच्चियामणो निसन्नो य। एत्थंतरे रायकुमारेण समं राया निडालतडताडियधरणि-
मंडलो पंचंगेपणिवायपुरस्सरं सवायेरेण पणमिऊण चरणजुयलं चारणसमणं भणिउमोढत्तो—

अअ कयत्था सुत्था य अअ अओर पत्तपअंता। संसारमहोयहिणो जं जायं दंसणं तुम्ह ॥ १ ॥

रअं रिद्धीसुंदरमुत्तमं मंतसिद्धिविन्नाणं। मन्ने लब्भइ दुलहं पि न उण तुम्हाण पयसेना ॥ २ ॥

वोभोइत्तमंतरिण भयंत। अग्गे कुत्तित्थिर्यग्यत्थे। सम्मग्गम्मि निजुंजसु काउं कारुन्नमचंतं ॥ ३ ॥

अह सांहू तओग्गयमुलब्भ जिणं जिणिद्धम्मं च। साहइ मचित्थरत्थं महत्थदिट्ठत-जुच्चिजुयं ॥ ४ ॥

ओहिन्नाणवलेण य मुणिउं पुब्बुत्तधम्ममुत्तंतं। भणइ य मुणी नरेसर! किं वनिअइ तुह मईए ? ॥ ५ ॥

जो य तहाविहसमयत्थसण-मुणिसेवणाइविरहे वि। निच्छियदेवसरूवो विक्खिवसि तुमं कुत्तित्थिजणं ॥ ६ ॥

तुमए वि देवयाचलविदलियनीसेसलोयमोहेण। रायसुय ! पउम्म ! विहियं-तं जं जयविम्हयं जणइ ॥ ७ ॥

एत्तो चिय [गब्भ]गए तुमए दरिसणवियारपडिचद्धं। तत्तविणिच्छियसारं दोहलयमकासि तुह जणणी ॥ ८ ॥

ता सियलच्छीए पेच्छियाण पुरिमाण निच्छियं घडइ। मिच्छत्तच्छन्ने-वि हु लोए-एवंविहा बुद्धी ॥ ९ ॥

१ ललाटतटसाहित-॥ २-आनुदिकं करदिकं उत्तमाग्रे चेत्यग्रपथकम् ॥ ३ आरन्धः ॥ ४ स्वस्थाः ॥ ५ व्यामोहतमोऽन्तरितान् ॥ ६-यद्येत्थे

प्रती । पुत्तीर्थिकमस्तान् ॥ ७-‘विहिन्’ प्रती ॥ ८ जगद्विस्मयम् ॥ ९ दर्शनविचारप्रतिपद्यम् । तत्स्वविनिश्चयसारम् दोहदमकार्षीत् ॥

१०-‘पिच्छिय’ प्रती ॥

॥ १० ॥
॥ ११ ॥
॥ १२ ॥

एतो अरिहतं चिय देवं सुतवस्सिणो य गुरुणो चि । जिणपन्नत्तं तत्तं च भावसारं पवजेह
वज्जह धम्मविरुद्धेहिं संगं मुयह विसयवामोहं । अप्पुवापुव्वगुणज्जणम्मि अज्जुज्जमं कुणह
इय एवमाहपन्नवणवयणनिवहेण निच्चला धम्मे । ते काउमणुन्नाओ मुणी गओ वंछियं द्वाणं
नरवह-कुमारा य पुव्वविणिच्छियधम्मा वि सविसेसं साहुवयणेण मुणियपरमत्था धम्मकजाइं चित्तिउं पवत्ता ।

अन्नया य पिउणो संतिया कुमारणयणत्थं समागया पहाणपुरिसा । पडिहारनिवइया गया कुमारसमीवं ।
'पिउपहाण' चि दूराओ अब्बुद्धिया कुमारेण, अवगूहणाइपडिवत्तिपुव्वयं च उव्वेसिया समीवासणेसु, पुट्टा पिउणो कुस-
लवत्तं देसमुत्थयं च । सिट्ठं च तेहिं जहोचियं । एत्थंतरे पत्ता भोग्यवेला, उट्ठिओ कुमारी तेहिं समं, कया देवयाइपूया,
निव्वत्तियं भोग्यं । अह पत्थावमुवल्लब्भ तेहिं पिउपुरिसेहिं विन्नत्तो कुमारी—महाभाग ! महाराएण अणिवत्तगरोगज्ज-
रियसरीरेण परलोगहियमियाणि काउकामेण रजमहाभरं च तुमए आरोविउमिच्छुणा अम्हे तुम्हाणयणत्थं विसजिया,
'न य मए अदिट्ठम्मि वीयभोग्यं कायवं' ति देवस्स आणा, ता अलं सेसकिचेहिं, सजीहोह गमणत्थं ति ।

एयं च सोच्चा कुमारी आउरपिउसोगपूरपूरिज्जमाणमाणसो खणं किंकायववाउलत्तणमणुभविज्जण सयमेवाणुसरियधीर-
भावो कह कह वि नरिंदं मोयाविज्जण पणइणीसमेओ अणवरयपयाणेहिं गच्छंतो पत्तो सुहंकराभिहाणाए नियनयरीए ।

१ संगं प्रतो ॥ २ अपुव्वां प्रतो ॥ ३ मुणि प्रतो ॥ ४ लब्भं ते° प्रतो ॥ ५ अनिवर्त्तकरोगज्जरितशरीरेण ॥ ६ आउरपिवृथोक-
पूरपूरमाणमानसः क्षणं किंकर्त्तव्यव्याकुलत्वमनुभूय ॥

रुया नयसिरोदा, यनिट्टो रागंभवनं कुमारो, पंचंगयणिवायपुत्रं पडिओ पीईगलणेसु । उगगूहिओ पिउणा, आरोविओ
 उळ्ळंगे, पुट्टिओ पुताणभूयदेमममणुजंतं । जणगंदुत्तायत्तायलोयणपाउभवंतवाहप्पाहाउल्लोयणेणं मन्नुभरखलंतं-
 नगराए राणीए जहापिणं मिट्ठं कुमारेण । तद्धामगेगं च तं दट्ठण मणियं रत्ता—वच्छ । किमेनं कायरो होमि ? सिद्धे
 मोत्तल सेगलं मुल्लमिद्धमं, एत्तो मिय पुवपुरिमा सैमगसंगचणेण पयथा संजसुओगं, किं वा वच्छ ! अम्हाणं सोय-
 निज्जे ? नेतिं तिरग्गमारं किं नो उवधुचं संगारमुहं ? रुस्य ना सिरसेहरत्तणं नोयणीया आणा ? अह्मा किमणेण अप्पवि-
 रुग्गनणेण ? अणंतसंसारसंनरणओ किं नो दिट्ठं ? किं नाणुभूयं ? किं वा नो कयं ? ता पुत्त ! परिचय मोगं, कुणसु धम्ममा-
 हेज्जं ति । ततो रायलोएण धेयं पि अपडिवसितो रत्तं महाकट्ठेण काराविओ तेदब्भुसगमं । पमत्थमुट्ठत्ते य अहिसित्तो राय-
 यए । जहोवियं मिक्खलं दाउण य रत्ता पडिवधमणसणं । समाहीए मरिउण सोहम्मदेवलोए देवो जाओ ति । पउम्मराया
 पि तप्पाएलोइयत्तिगाइं काउण भावियमासख्यो कालफमेण विगयसेगो जाओ, रत्तकूआणि य चित्तिउं पयत्तो ।

अक्षया य रायराट्टियानियत्तमाणेण दिट्ठं धीरभइसेट्ठिणा काराविजमाणं तुंगेसिगरुद्धदिगायगासं हरहास-दिमघयलं
 निजभनणं । कोउल्लेण गओ तत्थ । अब्भुट्ठिओ धीरभइईहि । दंसिओ पासायकम्मपिसेसो । पसंसिओ नरिदेण सेट्ठी, जहा—
 धच्चो तुमं महायत्त ! नियमुयदंडािएण विचेण । जेण तए जिणभवनं गिरिगरुगमिमं चिनिम्मवियं ॥ १ ॥

१ 'यमुप' प्रती ॥ २ 'कुच्छाय' प्रती । अनट्ठुत्तायत्तायलोफनत्राभुगेह्वाणप्रगाहापुल्लोचनेन मन्नुभरस्सलरुद्धया ॥ ३ तमप्रचत्तयागेन ॥
 ४ तपुग्गमं प्रती । तदन्नुगमम् ॥ ५ पुत्रंरुद्धदिगवकूतम् ॥

देवमदहरि-
विरहओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामनगु-
णाहिगारो ।
॥ ८५ ॥

गिरि-रत्न-सरिय-सायरलंघणपभिर्हहिं अज्जिओ अत्थो । धन्नाण धम्मकज्जे वच्चइ इयराण इयरम्मि ॥ २ ॥
निप्पुन्नमप्पयमहं मन्ने विनिवायभायणं पि धणं । जस्स मम नोवओगं वच्चइ एवंविहट्ठाणे ॥ ३ ॥
रजं रज्जुं पिव वंधणत्थमुक्कप्पियं अहं मन्ने । उवजुज्झइ धेवं पि हु जं नो सद्धम्मकज्जम्मि ॥ ४ ॥
भावत्थयासमत्थो काहं दवत्थए न जह्जत्तं ? । ता अप्पण चिय परं अप्पा भवक्खवए खित्तो ॥ ५ ॥
होउ बहुजंपिण्णं इहेव चेइहरम्मि जिणविंव । काराविज्जण संपइ अप्पाणं निचैवेमि त्ति ॥ ६ ॥
सिद्धो य एस भावो पुरतो सेट्ठिस्स वीरभइस्स । तेणावि अणुत्ताओ सो पहरिसमुव्वहंतेण ॥ ७ ॥
अह सुमुहुत्ते रत्ता जच्चज्जुणकंचणेण जिणपडिमा । काराविउमारद्धा विहिणा पुव्वोवइट्ठेण ॥ ८ ॥
सिद्धा य कमेणेसा सैसहरलंछणविराइया यवरा । लद्धं च पइट्ठाए जोगं लज्जं महवलोगं ॥ ९ ॥
पत्तो यं तम्मि समए स महप्पा चारणो मुणिवरिद्धो । गुरुदिर्नगणाणुन्नो सूरी खेमं करो भयवं ॥ १० ॥
विन्नायतदागमणो हरिसभरुब्भिज्जमाणरोमंचो । पउमो राया गंतुं तं वंदइ परमभत्तीए ॥ ११ ॥
गुरुणा दिन्नासीसो उवविद्धो केवले महीवट्ठे । पुट्ठो य धम्मविसयं निव्वहं सो मुणिदेण ॥ १२ ॥

१ गिरिअरण्यसरित्सागरलदुनप्रभृतिभिः ॥ २ भावस्तवासमर्थः करिष्यामि द्रव्यस्त्वे न यदि यत्नम् ॥ ३ 'नित्ययामि' शाश्वतीकरोमि ॥ ४ जच्चु-
ज्जणं प्रती ॥ ५ शाश्वतरलाञ्छनः-चन्द्रप्रभजिनः ॥ ६ य तम्मि प्रती ॥ ७ चारिणो प्रती ॥ ८ 'अगुणा' प्रती । गुरुदत्तगणानुजः ॥
९ 'वली' मं प्रती ॥ १० निर्वाहम् ॥

जिनविंव-
विधाने पन्न-
नुपकथा-
नकम् १२ ।

॥ ८५ ॥

सिद्धो य तओ तेणं पडिमांकारवणवइयरो सबो । पत्थावम्मि य वुत्तो एयपइट्ठं कुणह भंते ! ॥ १३ ॥
गुरुणा भणियं नरवर ! मंता-ऽऽहवणाह इह असावओ । अम्हाण विही उचिओ ण्हवणाई पुण गिहत्थाण ॥ १४ ॥
तो वीर-भद्दपमुहा गीयत्था भत्तिसंगया दक्खा । कथकरणा य गिहत्था अत्थिक्कगुणन्निया निउणा ॥ १५ ॥
भत्ति-यहुमाणसारं देवपइट्ठाचिहिं निरुविगा । पुच्छंति गुरु वि तओ जहासुयं कहिउमादत्तो ॥ १६ ॥
धोसाविज्ज अमारिं रत्तो संघस्स तह य वाहरणं । विन्नाणियसम्माणं कुञ्जा खेत्तस्स सुद्धिं च ॥ १७ ॥
तह य दिसिपालवणं तक्किरियंगाण सन्निहाणं च । दुचिहसुई पोसहिओ वेईएँ ठवेज्ज जिणविंच ॥ १८ ॥
नवरं सुसुद्धत्तम्मि पुब्बुत्तरादिसिमुहं संउणपुब्बं । वजंतेसु चउविहमंगलतूरेसु पउरेसु ॥ १९ ॥
तो सघसंघसहिओ ठयणायरियं ठवित्तु पडिमपुरो । देवे वंदइ सरी परिहियनिरुवहय-सुइवत्थो ॥ २० ॥
संति-सुयदेवयाणं करेइ उस्सग्ग शुइपयाणं च । सहिरन्नदाहिणक्को सयलीकरणं ततो कुञ्जा ॥ २१ ॥
तो सुद्धोभयपक्खा दक्खा खेयन्नुया विहियरक्खा । ण्हवणंगरा तो खिवंती दिसासु सिद्धवलिं ॥ २२ ॥
तयणंतरं च सुद्धियकलसचउक्केण ते ण्हवंति लिंणे । पंचरयणोदगेणं कसंयसलिलेण तत्तो य ॥ २३ ॥

१ 'काराव' प्रती । प्रतिमाकारणव्यतिकरः ॥ २ 'पहुणा, गी' प्रती ॥ ३ आस्तिक्यगुणान्विताः ॥ ४ 'द्विविधशुनिः' वाद्याभ्यन्तरपवित्रः
'वोपधिकः' इतोपयासः ॥ ५ चेइए प्रती । वेयाम् ॥ ६ शशुनपूर्वकम् वाद्यमानेषु ॥ ७ 'णगिरा' प्रती ॥ ८ सिद्धि' प्रती ॥ ९ जिणो प्रती ॥
१० माणिक्य मौक्तिक प्रवाल सुवर्ण ताम्र इत्येतानि प्रवाल मौक्तिक सुवर्ण रजत ताम्र इत्येतानि ॥ पत्र रत्नानि, तद्भाषितनोदकेन ॥ ११ पल्लव-अश्वत्थ-

देवभद्रस्रि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥ ८६ ॥

मेट्टियजलेण तो अंडुवग्ग-सवोसहीजलेहिं च । गंधजलेणं तह पवरवाससलिलेण य ण्हवंति
चंदणजलेण कुंकुमजलकुंभेहिं च तित्थसलिलेण । सुद्धकलसेहिं पच्छा गुरुणा अभिमंतिएहिं तहा
ण्हाणाणं सव्वाण वि जलधारा-पुप्फ-गंध-धूवाई । दायवमंतराले जावंतिमकलसपत्थावो
एवं ण्हविए विंवे नाणकलानासमाचरेज गुरू । तो सरससुयंधेणं लिपेज्जा चंदणदवेणं
कुसुमाइं सुयंधाइं आरोवेत्ता ठवेज्ज विंवपुरो । नंदावत्तयपट्टं पूइज्जइ चारुदवेहिं
चंदणंछुडुब्भडेणं वत्थेणं छायाए य तं पट्टं । अह पडिसरमारोवे जिणविंवे रिद्धि-विद्धिजुयं
तो सरस-सुगंधाइं फलाइं पुरओ ठवेज्ज विंवस्स । जंघीर-धीजपूराइयाइं तो देज्ज गंधाई
मुद्दांमंतन्नासं विंवे हत्थम्मि कंकणनिवेसं । मंतेण धारणविहिं करेज्ज विंवस्स तो पुरओ
बहुविहपक्कन्नाणं ठवणा वरवेहगंधपुडियाणं । वरवंजणाण य तहा जाइफलाणं च सविसेसं

शिरीष-उदुम्बर-वटादीनां मध्यच्छल्या भावितमुदकं कपायसलिलगुच्यते ॥

१ पर्वत-पद्मदह-नदीसङ्गम-नदीतटद्वय-गोशृङ्गोत्थात-वल्मीकप्रभृतिस्यानानां मृत्तिकाभिः भावितेन जलेन ॥ २ कुष्ठ प्रियंगु वचा रोध्र उशीर देवदारु
दूर्वा मधुयष्टिकेति प्रथमाष्टवर्गद्रव्याणि । मेद महामेद कंकोल क्षीरकंकोल जीयक ऋषभक नली महानरी इति द्वितीयाष्टवर्गद्रव्याणि । हस्ति वचा
शोफ वालक मोथ ग्रन्थिपर्णक प्रियंगु मुरवास कर्नूरक कुष्ठ एला तज तमालपत्र नागकेसर लंग इत्यादीनि सर्वौषधिद्रव्याणि । एतैर्द्रव्यैर्यासितं जलं
क्रमशः अष्टवर्गजलं सर्वौषधिजलं चोच्यते ॥ ३ सरिसं प्रतौ । सरससुगन्धेन ॥ ४ सुगन्धानि ॥ ५ णत्थदुब्भवेणं प्रतौ । चन्दनच्छटोद्भूटेन ॥
६ हस्तासूत्रं कर्तुं वा ॥

जिनविबि-
विधानेपद्म-
नृपकथा-
नकम् १२ ।

॥ ८६ ॥

मागिकसू-वससोलय-खंडाईणं वरोसहीणं च । संपुञ्जवलीय तदा ठयणं पुरओ जिणिदस्म ॥ ३३ ॥
 पंपगुडदीपो सुकुमारियाजुओ चउजुनारया दिसिसु । विंचपुरओ ठवेळा भूयाण बैलि तओ देळा ॥ ३४ ॥
 ओरत्तिय मंगलईवयं च उत्तारिऊण जिणनाहं । वंदिआडहिवासण देवयाए उस्सग्ग थुइदाणं ॥ ३५ ॥
 अह जिणपंचंगेसुं ठुवेइ गुरू थिरीकरणमंतं । वाराओ तिनि पंच व सत्त व अचंतमपमत्तो ॥ ३६ ॥
 मयणहलं आसेयइ अहिवासणमंतनासमवि कुणइ । ज्ञायइ य तयं विवं सजियं व जहा फुडं होइ ॥ ३७ ॥
 एरमभियासियं तं विंचं छाएअ सदसवरथेण । चंदणछंडुमडेणं तदुपरि पुण्फांडं वि खिवेळा ॥ ३८ ॥
 न्दावेळा सत्तघनेण तयणु जीवंतउभयपक्साहि । नारीहि चउहि समलंकियाहि विंजंतनाहाहि ॥ ३९ ॥
 पंडिपुञ्जचत्तुसुत्तेण वेदणं चउगुणं च काज्ज । ओमिणणं फारेळा तुट्टाहि हिरन्रदाणजुयं ॥ ४० ॥
 तो वंदेळा देवे पइट्टदेवीए काउ उस्सग्गं । देअ थुई तीए चिय ठवेळा पुरओ य घयपत्तं ॥ ४१ ॥
 सोवेन्नगट्टियाए कुळा महु-सफराहि भरियाए । कणगसलागाए विंचनयणउम्मीलणं लेंग्गे ॥ ४२ ॥
 समं पइट्टमंतेण अंगसंधीसु अक्खरनासं । कुणमाणो एग्गमाणो खरी वासे खिवेअ तहा ॥ ४३ ॥

१ 'डार्डम्यरो' प्रतो ॥ २ घयकुडदीवसु' प्रतो ॥ ३ यलित्तओ प्रतो ॥ ४ आरात्रिकं मत्तदीपकम् ॥ ५ गुर प्रतो ॥ ६ छत्तुब्भं प्रतो ॥ ७ 'विचमाननाथाभि.' सधयाभिः ॥ ८ प्रतिपूर्णतर्फसुदेण ॥ ९ 'सुवर्णवाटिकायां' सुवर्णकचोलिआयाम् ॥ १० शुभलमे ॥

देवमहेश्वरि-
विरहओ

कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥ ८७ ॥

पुष्प-ऽक्खयंजलीहिं तो गुरुणा घोसणा ससंघेण । थेज्जत्थं कायवा मंगलसदेहिं विवस्स
जह सिद्धि-मेरु-कुलपव्वयाण पंचत्थिकाय-कालाण । इह सासया पइड्डा सुपइड्डा होउ तह एसा
जह दीव-सिंधु-ससहर-दिणयर-सुरवास-वासखेत्ताणं । इह सासया पइड्डा सुपइड्डा होउ तह एसा
एत्थं सुहभावकए अक्खयखेवे कयम्मि विवस्स । सविसेसं पुण पूया किच्चा चिइवंदणा य तहा
मुहउग्घाडणसमणंतरं च पूया य समणसंघस्स । फासुयघय-गुड-गोरस-णंतंगमाईहिं कायवा
सोहणदिणे य सोहग्गमंतविन्नासपुव्वयमवस्सं । मयणहलकंकणं करयलाओ विवस्स अचणिज्जा
जिणविवस्स य विसए नियनियठाणेसु सव्वमुदाओ । गुरुणा उवउत्तेणं पउंजियवाउ ता य इमा
जिणमुद्द १ कलस २ परमेद्धि ३ अंग ४ अंजलि ५ तहाऽऽसणा ६ चक्का ७ ।
सुरभी ८ पवयण ९ गरुडा १० सोहग्ग ११ कयंजली १२ चेव
जिणमुदाए चउकलसठावणं तह करेह थिरकरणं । अहिवासमंतनसणं आसणमुदाए अन्ने उ
कलसाए कलसण्हवणं परमेद्धीओ उ आहवणमन्तं । अंगाए संमालभणं अंजलिणा पुप्फरुहणाई
आसणयाए पट्टस्स पूयणं अंगफुसण चक्काए । सुरभीए अमयमुत्ती पवयणमुदाए पडिबोहो
गरुडाए दुट्ठरक्खा सोहग्गाए य मंतसोहग्गं । तह अंजलीए देसण मुदाए कुणह कज्जाई

१ °प्फखयं° प्रतौ ॥ २ देज्ज° प्रतौ । स्थैर्यर्थम् ॥ ३ °कालकां° प्रतौ ॥ ४ -वस्त्रादिभिः ॥ ५ °ओ य धिं° प्रतौ ॥

जिनविब-
विधाने पन्न-
नुपकथा-
नकम् १२ ।

॥ ८७ ॥

चोएह एत्थ कोई जह किर सामाइयम्मि किं गुरुणो । जुत्तो ठियस्स एसो सावओ विहिसमारंभो ? ॥ ५६ ॥
कायवहकरणभंगा तम्मि जओ तस्स नियमओ हुंति । जायइ य अविस्सासो गुरूवएसेसु सिस्साणं ॥ ५७ ॥
गुरूणा भणियं हे मूढ ! कह वि जइ होइ कोइ कायवहो । तह वि हु गुरूवयणाओ आयरणाओ य न हु दुड्डो ॥ ५८ ॥
विहिवयणं च पमाणं सुत्तुत्तं जेणं ठावणा गुरूणा । कजा जिणविचाणं तं च सविसयं हवइ करणे ॥ ५९ ॥
अन्नह निविसयत्तं पावइ तस्स त्ति तेण सो जुत्तो । तइया तह गुरूठवणा विवस्स य मउरवाइगुणा ॥ ६० ॥
अन्नं च सुत्तविहिणा संभविजयणाए विवठयणाए । नो कायवहाइया दोसा जिणभवणकरणे व ॥ ६१ ॥
जिणभवण-विद-पूयाइयं च न विणा गुरू गिही मुणइ । न य तत्थ न कायवहो गुरुणो 'दोसो य न य पुत्तो ॥ ६२ ॥
अलमेत्थ पसंगेणं ठाविए एवं जिणस्स विवम्मि । अड्डोत्तरकलसमएण मझिए पुण जहाविहवं ॥ ६३ ॥
पूयाइएसु जत्तो परमो पइदियहमेव कायवो । सो वीर भइपमुहा ! एम पइड्डाए विहिलेसो ॥ ६४ ॥

[तओ] अबंविखत्तचित्ता भालयलारोवियपाणिणो य वीर भद्दाइणो 'भयवं ! अणुगगहिया अग्गे' इति पुणो पुणो
उंभवहंता गुरुं वंदिऊण पउमराइणो सबं परिकुहिति । सो वि तैव्वयणा[यण्णणा]नंतरमेव तूरमाणमाणवपयद्वियपुरसोहं

१ 'स्सामो गुरुवं' प्रतौ ॥ २ 'ण ट्ठावं' प्रतौ । येन स्थापना गुरुणा कार्यं जिनविम्बानाम् ॥ ३ 'रुद्धवं' प्रतौ ॥ ४ 'वियजणाए विव-
ट्ठवं' प्रतौ ॥ ५ 'कहणे' प्रतौ ॥ ६ गुरु प्रतौ ॥ ७ दोसे प्रतौ ॥ ८ यत्न. ॥ ९ 'धरित्तं' प्रतौ । अव्याधिप्रचित्ता ॥ १० अवचू' प्रतौ ॥
११ तद्वचना[कर्णना]नन्तरमेव त्वरणमाणानवप्रवर्त्तितपुरसोभं प्रमुक्क गारकावरुदजनोधं उपाहृतसमस्ततीर्थजलकुमुमसर्वाधिमुकुमारयुत्तिकाप्रमुखप्रतिष्ठोप-

देवभद्रस्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥ ८८ ॥

पमुक्कचैरगावरुद्धजणोहं उवाहरियसमत्थत्तिथजल-कुसुम-सवोसही-सुकुमारमट्टियापमुहपइड्डोवगरणं सन्निहिनिहिचनिहगोव-
ओगिवत्थुवगं दूरदेसवाहरियकुसलसाहम्मियगणं अच्चंतपयत्तपडिसिद्धविहारोवट्टियसुट्टियसाहुजणं पइड्डामहूसवमारंभिज्जण-
खेमंकरसूरिं भणिउं पवत्तो—भयवं ! अम्हाणुगगहं काळण जिणविंवपइड्डं करेह त्ति ।

ततो सूरि कैयचउत्थतवोविसेसो समाहियप्पा तक्कालोचियविहियनेवच्छो पुव्वगाहियसिक्ख-दक्ख-दव्वभावसुद्धिसंपन्न-
समालभियालंकिय-निम्मलोभयपक्खकइवयणहवणगरसहिओ पढमनिदंसियविहिणा सूरिमंतेणाधिवासणाइविहाणेण इड्डसवेला-
[ए] अविलंबियखित्तविंचसुरहिवासो समयाविरुद्धकमेण पइड्डं करेइ । राया वि पुंनपगरिसागरभूयमप्पाणं मन्नंतो ताणि
ताणि तक्कालोचियचिइवंदणा-ऽऽरत्तियाइकिच्चाणि संव-साहम्मियदाणाणि सयणवग्ग-पयइलोयसम्माणणाणि य संयं करेइ ।
अहं अवसेसिए पइड्डाकिच्चे गुरु रायाइसभाए धम्मं कहिउमाढत्तो । जहा—

जिणभवण-विंवठावण-पूया-जत्ताइकयपयत्तेहिं । धन्नेहिं गोपंयं पिव लंघिज्जइ भवसमुदोऽयं ॥ १ ॥

करणं सन्निधिनिहितनियतोपयोगिवस्तुवर्गं दूरदेशव्याहारितकुशलसाधर्मिकगणं अत्यन्तप्रयत्नप्रतिपिद्धविहारोपस्थितसुस्थितसाधुजनं प्रतिष्ठामहोत्सवमारुत्य ॥

२ °च्चाखगा° प्रती ॥ ३ कृतचतुर्थतपोविशेषः समाहितात्मा तत्कालोचितविहितनेपथ्यः पूर्वमाहितशिक्ष-दक्ष-द्रव्यभावशुद्धिसम्पन्न-समालब्धालङ्कृत-
निर्मलोभयपक्षकतिपयस्त्वनकरसहितः प्रथमनिदर्शितविधिना ॥ ४ °याणंकयनि° प्रती ॥ ५ °णाचिवा° प्रती ॥ ६ इष्टांशवेलायाम् ॥ ७ पुण्यप्रकर्षा-
करभूतम् ॥ ८ तत्कालोचितचैत्यवन्दनाऽऽरात्रिकादिकृत्यानि सत्सुसाधर्मिकदानानि स्वजनवर्गप्रकृतिलोकसम्माननानि च ॥ ९ समापिते इत्यर्थः ॥
१० गोपपदमिव ॥

जिनविंव-
विधाने पद्म-
नुपकथा-
नकम् १२ ।

॥ २ ॥
॥ ३ ॥
॥ ४ ॥
॥ ५ ॥
॥ ६ ॥
॥ ७ ॥
॥ ८ ॥
॥ ९ ॥
॥ १० ॥
॥ ११ ॥
॥ १२ ॥

एएसि एकं पि [हु] नूनं सद्धम्मकारणं गरुयं । किं पुण जिणंप्पइड्डालद्धा सवे नि दट्ठवा ?
किं भन्नइ इह ग्रहयं ? जिणप्पइड्डाविहिम्मि कीरंते । तं किं व न कल्लणं जं नो सइल्लइ ? तहाहि
जमिह पइड्डाए जिणं ष्वंति विविहेहिं सलिलकलसेहिं । तं अत्तणो कुणंती तिलीयरत्ताभिसेयं व
जं च वट्ठुमेयफल-पाग-सागचलिमुवणंसंति जिणपुरओ । तं मोर्वसोक्खसेवहिमक्खवेणुक्खणंति व
घणसुसिणिद्ध-सुदीहो सोदेहं नवजवंकुरप्पूरो । तक्कालुगयसुहक्कप्पसाहिपारोहनिवहं व
किं वेहैविरयणाए जिणस्स ? नवरं कुणंति मजे हं । तदारेणं निर्वुइवहूए हत्थगहं भवा
सुहपुन्नचतुतंतीहिं सामिणो जं कुणंति ओमिणणं । 'तंतुच्छलेण लच्छि व अप्पणो संजंमिति दढं
उम्मील्लइ भुवणेक्कवक्खुणो जं च लोयणजुयं पि । तं तइलोयंलोयणपउणं पक्खणंति नियचक्खुं
छैल्लिया छत्तीपत्तं व पावियं वुहेहिं काउमिमं । इय संसितं व सवत्थ निम्भरं भमइ तूरवो
इइ जं [जं] जयगुरुणो कीरइ भवेहिं मंगलकएण । परिणमइ तयणुल्लवत्तणेण तं तं सुहाए सिं
ता सुँकयकम्मणो चिय तुम्भे जेसिं जिणिदविसयमिम । एवंविहा पविच्ची सवयत्तेण संभवइ

१ नून प्रती ॥ २ 'णपइ' प्रती । जिनप्रतिष्ठाश्रेष्ठानि सर्वाप्यपि प्रष्टव्यानि ॥ ३ मोक्षसौख्यसेवधिम अक्षेण उत्खनन्ति इव ॥ ४ 'णुराणं'
प्रती ॥ ५ वेदोविरचनया ॥ ६ निर्भृतिवच्चा. 'इत्तमइह' पाणिप्रदणम् ॥ ७ शुभमुप्यतर्पुतन्तुभिः ॥ ८ तंतच्छ' प्रती ॥ ९ सयच्छन्ति ॥ १० 'पञ्चोय'
प्रती । त्रैलोक्यप्रलोकनप्रणुणम् ॥ ११ छागी सप्तपर्णमिव ॥ १२ सुखाय तेनाम् ॥ १३ सुकृतकर्मणः ॥

देवभद्ररि-
चिरइओ

कहारयण-
कोसो ॥

सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥ ८९ ॥

अंगुडुलधिडा वि हु जेहिं पइहाविया न जिणपडिमा । ते निवुईए पुरिसा कहमप्पाणं पइइंतु ॥ १३ ॥

एवं सुचिरं ते उववूहिऊण अन्नत्थ विहरिया स्वरिणो । राया वि रज्जकजाइं धम्मकजाणि य चिंतिउं पवत्तो । अन्नया य रज्जसि-
रिसुहमणुहवंतस्स तस्स पुव्वनिकाइयकम्मदोसाओ राइणो महंतो दाहजरो संबुत्तो । काराविया य मंत-तन्तोवयाशा, वाउलीहूओ
सव्वो जणो, अणवरयविमुक्कंसुयजालं परुन्नमंतेउरं । अचंतमणिवत्तगदाहजराभिभूयस्स य रन्नो परिगलिओ सम्मत्तभावी ।
तहानिबद्धाउयत्तणेण स महप्पा अडुज्झाणदोसेण मरिउं सयंभुरमणम्महाससुद्धे गब्भक्कम्मियमच्छत्तणेणं उववन्नो त्ति ।

तंविहजिणप्पइहाकारवणडज्जियविसिद्धपुन्नो वि । अणवरय समयसंसिय[स]क्किरियाकरणरसिओ वि ॥ १ ॥

आवालकालउ चिय निप्पडिमविवेयपगरिसगुरू वि । तेत्तियजणंण पुरओ कयत्तिथपभावणो वि दढं ॥ २ ॥

उवसम-विवेय-अत्थिक्कपमुहगुणभूसितो वि स महप्पा । तह दुग्गइं पवन्नो ही ही ! कम्माण माहप्पं ॥ ३ ॥

अहवां जइ मल्लिजिणो इत्थिंतं वीयगब्भवासं च । वीरो वि कारविज्जइ ता को कम्माण पडिमल्लो ? ॥ ४ ॥

इय सो मच्छो होउं इतो ततो जलनिहिम्मि हिंडंतो । जिणविंबतुल्लरूवं पेच्छइ एगं महापउमं ॥ ५ ॥

वलयागारं मोतुं मच्छा पउमा य किर तहिं हुंति । आगारेहिं सव्वेहिं सव्वविउणि-त्ति निहिंडं ॥ ६ ॥

१ अनवरतविमुक्ताशुजालं प्ररुदितमन्तःपुरम् ॥ २ तद्विधजिनप्रतिष्ठाकारणार्जितविशिष्टपुण्योऽपि । अनवरतं समयशंसितसत्कियाकरणरसिकोऽपि ॥

३ निष्प्रतिमविवेकप्रकर्षगुरुरपि । तावजनानां पुरतः कृततीर्थप्रभावनः ॥ ४ 'णाणुपु' प्रतौ ॥ ५ द्वितीयगर्भवासम् ॥ ६ 'सर्वविदा' सर्वज्ञेन इति ॥

जिनविंब-

विधाने पद्म-

नृपकथा-

नकम् १२ ।

कर्मणां

बलिकत्वम्

मत्स्या-

नामाकाराः

॥ ८९ ॥

अहं तंहाविहृत्पलोयणपाउन्मवतमंहतपरितोसस्सा ईहा-डपोह-मगगणं कुणमाणस्स तस्स जायं जाईसरणं । दिट्ठिवह-
पइट्ठियं च दिट्ठं पुब्बकारावियं जैयगुरुविंयं, अणुसुमरितो यं कुरुणामयमयरहरो छरी खेमंकरो, टंकुकीरियं व पयडीहया हिय-
यसिलावट्टुम्मि तदुवएसा । संवेगमगाणुलगमाणसो यं चित्तिउं पवत्तो—अहो ! मम मंदैभगया, अहो ! संकिलिङ्कम्मया,
अहो ! निंयइनिरुवंकमत्तणं, जं तहाविहसद्धम्मसामगिसंभवे वि सिधुतत्तपचं जाणवचं च विहडियं तड चि मह अंतसमए
सम्मचं, ता किमित्तो करेमि ? कं पवज्जामि ? कत्थ वचामि ? किं वा कयं मुकयं हवइ ?—त्ति सुचिरं संतप्पिऊण अचंतसु-
विसुद्धमेणपसरो 'सो चेव सरय[चंदो] चंदप्पहो जयगुरू सरणं' ति कयविणिच्छओ निरागारमणसणं पयझिऊण परमसमा-
हीए पंचपरमेड्डिमहामंतमेकमेवाणवरयमणुसरंतो कालं काऊण सहस्सारे कप्पे उक्कोसाऊ देवो उवयन्नो चि । परिसम्मत्त-
पसच्चिभावो यं कयतहाविहत्तकालोवियकिचो 'कस्स कम्मणो फलमेयं ?' ति जाव ओहि पंजइ ताव पेच्छइ मेच्छमयुत्तरं
नरिंदमयं पुवाणुभूयं ति । तं च दट्ठुण ज्झड चि गाढुकंठापरिगओ गओ अलंकारियसमुच्चियअलंकरणो यं विमाणमारुहिऊण
कइवयपहाणसुरपरियरिओ पुवकारियम्मि तम्मि चंदप्पहजिणमंविरम्मि । वंदिओ परममत्तिपयसिसुवहंतेण जयगुरू ।

१ तथाविधरूपप्रलोकनप्रादुर्भयन्महापरितोपस्य ईहाडपोहमार्गेणां कुर्वाणस्य ॥ २ दृष्टिपथप्रतिष्ठितमिव ॥ ३ जायं प्रतौ ॥ ४ करुणाप्लुतमकरयुहः ।
मकरयुहः—रामुद्रः ॥ ५ मन्दभाग्यता ॥ ६ निगतिनिरुपक्रमत्वम् ॥ ७ 'चकम' प्रतौ ॥ ८ कथ्य प्रतौ ॥ ९ 'मणपणपस' प्रतौ ॥ १० एकमेव
अनवरतं अनुसरन् ॥ ११ मतस्यभवोत्तरम् ॥ १२ 'लंकारि' प्रतौ । अलङ्कृतसमुज्जितालङ्करणः ॥ १३—प्रकर्षयुवहता ॥

नीहरंतेण य जिणाययणाओ तक्कालमेव विहारेणाऽऽगया दिट्ठा धम्मकहं कुणमाणा खेमंकराभिहाणा स्सरिणो । परमपेमुक्करि-
समुव्वहंतेण य पणिवह्या अणेणं । दिन्नासीसो य आसीणो समीववसुमइतलम्मि । दिव्वनाणोवलद्धभावेण भगवया सायरं संभा-
सिओ य, जहा—भो सुरवर ! पुन्नवंतो सि तुमं, तथाहि—

शशधरकमनीयं जैनबिम्बं महीयस्तदिदमुदितभासोद्भासयद्विश्वविश्वम् ।

जिनभवनभुवीह स्थापयन् पुण्यभाजां, भवसि न कथमीशो ? मादृशां वा न शस्यः ? ॥ १ ॥

सुचरितचरणेऽपि प्राकृतैर्दुष्कृतैस्ते, किमपि सुमतिरोधी कण्टकोद्वेधकल्पः ।

समजनि य[द]कस्मादन्तकालुष्यविघ्नस्तदिह हृदि विषादं सर्वथा मा कृथास्त्वम् ॥ २ ॥

कृतसुकृतशतोऽपि प्राणिवर्गः कुर्मव्यतिकरनिहतात्मा प्राप्नुयात् किं न दौस्थ्यम् ? ।

तदपि शिवमुपेक्ष्यस्यन्यमानुष्यजन्मन्यनुपमजिनबिम्बस्थापनायाः प्रभावात् ॥ ३ ॥

इति गुरुगिरं श्रुत्वा हृष्टः कृतप्रणतिः सुरः, सुरपदमगाद् यानाक्षेपस्फुरन्मणिकुण्डलः ।

मुनिपतिरपि प्रीत्या भव्यैः सदा समुपासितः, सह यतिजनेनोर्वीं गुर्वीं विहर्तुमशिश्रियत् ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे जिनबिम्बप्रतिष्ठाप्रक्रमे महाराजपद्मकथानकं समाप्तम् ॥ १२ ॥

सम्मं पइट्टिए विंहु जिणिदक्खिं न पूयणेण विणा । होआ निअरलामो ता तण्णयाविहिं वोच्छं ॥ १ ॥
 काले सुइनेवच्छो वरेहिं पूफाइएहिं विहिसारं । सारत्थवणंपहाणं जिणंदपूयं रएअ गिही ॥ २ ॥
 कालो य तत्थ संज्झातियं ति अहवा सविचिअणुखो । सुइणा य दवतो मज्झिएण सुइवित्तिणा भावो ॥ ३ ॥
 नेवच्छमवि य एत्थं सुपसत्थमणुन्मडं अहसणिज्जं । सेयं-इवाइय-निदोसदूसरूवं सुणेयवं ॥ ४ ॥
 पुप्फ-इक्खय-धूव-पईव-वास-वलि-चारि-पत्त-सुफलेहिं । धुसिण-घर्णसार-चंदण-मयेणाहिविलेवणेहिं च ॥ ५ ॥
 कंचण-मणिनिम्भिमयसउड-कडय-कडिसुत्त-तिलयपमुहेहिं । पवरेहिं भूसणेहिं वत्थेहिं तहा मंहत्थेहिं ॥ ६ ॥
 सेसेहिं वि सिद्धत्थाइएहिं वत्थूहिं सुप्पसत्थेहिं । जुत्ता पूया एत्तो नऽओ धम्मो हि उवओगो ॥ ७ ॥
 पूयाकरणे य विही वंयणं नासं च संजमित्तु दढं । वत्थेण जिणं पूएअ इहरहाऽऽसायणा गरुई ॥ ८ ॥
 सिट्ठं च इमं जे भूवइस्स वट्ठति जसओ किंचे । पावंति फलं ते तदवरे य नवरं किलिस्संति ॥ ९ ॥
 भंभीरपयत्थमहत्यसंथदुइदंडउडामं । कित्तेअ गुणग्गामं परमा एसा खु जिणपूया ॥ १० ॥

१ निरजलां प्रतो । निर्जलाम् ॥ २ 'णप्पहा' प्रतो । सारस्तवनप्रधानाम् ॥ ३ स्वश्लोः-स्वाजीविकाया अगुरूपः ॥ ४ भावतः ॥
 ५ श्वेताब्ज्यादितनिर्दोषपूव्यरूपम् ॥ ६ 'फक्खयधूयपइव' प्रतो ॥ ७ शुद्धं-केशरम् ॥ ८ घनसारः-कर्पूरम् ॥ ९ मृगनाभिः-कस्तूरिका ॥
 १० 'महाधै' महागुल्फैः ॥ ११ सिद्धार्थदिभिः ॥ १२ वदनं नासिका च संयम्य दृढम् ॥ १३ गम्भीरपदार्थमहायसंस्तवोरण्डदण्डकोशमम् ।
 कीर्तयेत् गुणग्रामम् ॥

कामियसिद्धीणमिमं दारं सारं गिहत्थधम्मस्स । जिणपूयणं जिणानं निपुन्नाणं न संभवइ ॥ ११ ॥
सोकखं सब्बो वंछइ तं मोक्खे सो य होइ धम्माओ । सो पुण सम्मत्ताओ तं पुण जिणपायपूयणओ ॥ १२ ॥
इय बुद्धिऊण इत्थेव सब्बजेण उज्झओ मणुओ । हवइ भवपारगामी पभंकरो एत्थ दिट्ठतो ॥ १३ ॥ तहाहि—
अत्थि कैयजुगकयैणिच्चावयारं व अणवरयपयट्ठमहंतमहूसवं, सत्रणगोयरोवगमे वि दिन्नपहियपरितोसं वसंतउरं नाम
नयरं । जहिं च कुलसेल व सुरभवणविसेसा, देवलोयविमाणमाल व मणहरा पासायपरंपरा, देवगुरुमिहुणंग व नर-नारीगणा,
कमल-कलहार-कुमुयपरागवासियसच्छसलिलपडहच्छा उवहसियमाणसा सरोयरपंती । तत्थ य उदंडभुयदंडमंडवावासियराय-
लच्छिमाणारायडच्छिविच्छोहविच्छुरियव[य]णो, सहस्सनयणो व निहयपरभूधरसत्तुपक्खो, जहत्थक्खो सुदंसणो नाम राया ।
सयलसीमंतिणीसीमभूयरूवा पभावई नाम से भज्जा । परिभूयदेवगुरुमइविभवो भवदत्तो अमच्चो, पसायट्ठाणं नरवइस्स,
दढमणुरत्तो य सब्बन्धम्मम्मि । जहानिउत्तरज्जकजाणि य सो चिंततो कालं चोलेइ ।

१ इच्छित्तसिद्धीनाम् ॥ २ जिणानं निपुन्नाणं म सं प्रतौ ॥ ३ उद्यतः ॥ ४ कृतयुगकृतनित्यावतारमिव अनवरतप्रवृत्तमहामहोत्सवम्,
श्रवणगोचरोपगमेऽपि दत्तपथिकपरितोषम् ॥ ५ यकिच्चा प्रतौ ॥ ६ देवगुरुः-बृहस्पतिः ॥ ७ णमच्चनरं प्रतौ ॥ ८ कमलकलारकुमुदपरागवासित-
स्वच्छसलिलप्रतिपूर्णा उपहसितमानससरोवरा सरोवरपंक्तिः ॥ ९ च्छाओ उवं प्रतौ ॥ १० उदण्डभुजदण्डमण्डपावासितराजलक्ष्मीसानुरागाक्षिविक्षेपा-
द्भुतवदनः ॥ ११ इन्द्रपक्षे निहताः-छिन्नाः पराः-महान्तः भूधराः-गिरय एव शत्रवः तेषां पक्षाः-पतन्ना येन सः, राजपक्षे पुनः निहतः-विनाशितः
परभूधराः-प्रकटवलगर्विता राजान एव शत्रुपक्षो येन ॥ १२ परिभूतबृहस्पतिमतिविभवः ॥

अन्नया य राया अमचो [य] पट्टिया रायवाडीए । उवणीया तर्कालदेसंतरागयवणियजच्चतुरगा वंदुरावालेणं । कोऊहलेण य एगम्मि राया आरूढो, चीयम्मि अमचो । वाहिया जहासत्तीए । विवरीयसिक्खत्तणेण पवणाइरेगवेगत्तणेण य 'एस नरिंदो, एस नरिंदो' ति विष्कारियलोयणं चाहरंतस्स वि रायलोयस्स ते तुरगा दीहमद्धानं लंघिऊण निमेसमेत्तेण वि चक्खुगोयरमइगय ति । नरिंदं अमचं च तहाहरियं अवधारिऊण रायपरियणो सकरि-तुरग-वाहणो लग्गो तदणुमग्गेण । अमच-रायाणो य तुरगेहिं दुट्ठकम्मेहिं च पाडिया भीमाडवीए । अचंतपरिस्समविहुरा य जैमातिहिच्चमावन्ना तुरया । गाढ-सुद्धियतणुप्पन्नतहाइरेया य राया-ऽमचा निर्वन्ना बहलपचलतल्लवरच्छायाए, सिसिरमारुयवसेण य मणागमुवल्लपडियारा परोप्परं भाविउं पवत्ता—

कजाण भई कुडिला अंचितणिञ्जं च औवयावडणं । संपत्तीओ वि कंहं ज्झड चि ही ! दिट्ठनट्ठाओ ? ॥ १ ॥

दुट्ठमहिल व पावा रायसिरी पेच्छ कंठसंतप्पा । दइवम्मि विसंवइए अमयं पि विसत्तणमुवेइ ॥ २ ॥

किल रत्तंगाई तुरंगमाइणो विसंमनित्थरणहेउं । जुञ्जंति नवरि ते वि हु विहुरभरं इय पणामिति ॥ ३ ॥

इय जा[व] सोमंसंगिलणसामलीभूयसंकुइयवयणा । चिट्ठति सगोटीए सुणंति ता दुंदुहिनिनायं ॥ ४ ॥ तथा—

१ तत्कालदेशान्तरागतवणिग्जात्यतुरगौ मन्दुगपालेन ॥ २ नरिंद अमचं न तद्दां प्रती ॥ ३ 'यमातिथित्वमापन्नो' मृतौ तुरगौ । गाढश्रान्ततन्द-
त्यन्नतृष्णातिरेकौ ॥ ४ उपविष्टौ ॥ ५ आपदमापतनम् सम्पत्तयोऽपि कथं क्षतिरिति ॥ ६ कष्टसन्तर्पणीया देवे 'विसंवदिते' प्रतिकूले जाते अमृतमपि विपत्त्यमुपैति ॥
७ कष्टनिस्तारणेहेतोः ॥ ८ जुञ्जंत प्रती ॥ ९ 'विधुरभरं' व्याकुलत्वम् एवं अप्रयन्ति ॥ १० शोक्रमश्लिनदयामलीभूतसङ्कुचितवदनी तिष्ठतः सगोष्ठिकौ ॥

संवायरहरिसुकरिसजायरोमंचकंचुइयकाया । गयणयले सुरनिवहा विज्जुजोयं पिव कुणंता
उत्पयण-निवयणुम्मिलण-खलण-लुलणाइभूसिरंभा । गंधुदय-कुसुमवरिसं चेलुक्खेवं च कुणमाणा
एगे नच्चंति थुणंति चावरे तदवरे य गायंति । अच्चंतमत्तिपब्भारतरलिया किं व न कुणंति ?

हरि-हरिण-ससग-सूयर-तैरच्छ-भल्लुकपमुहपसुनिवहा । अन्नोन्नमुक्कवइरा तदभिमुहा पड्डिया दिट्ठां

सम्ममुवंसंतचित्ता वल्लीबद्धोद्वेकसजूडा य । अडइयणा य पयट्ठा तदभिमुहं पेहिया रत्ता

एगो य थेरसचरो पुट्ठोऽसच्चेण तेण वि य सिट्ठं । एत्थ पएसम्मि मुणी संपत्तो केवलालोयं

तैस्सेस पायपूयणकएण सनरा-ऽमरो तिरि[य]वग्गो । परिहरियसेसकजो सज्जो निज्जाउमारद्धो

एवं सोऊण कोऊहलेण सामच्चो राया गतो तम्मग्गेण । दिट्ठो देवकयकणयकमलनिसन्नो रवि व पभासंतो मुणिवरो । कयत-
प्पायपउमपणामा य उवविट्ठा धरणिवट्ठे । मुणियतिहु[य]णवइयरेण संभासिया केवल्लिणा । पारद्धा य सबसाहारणा देसणा ।

जहा—भो भो भवा ! विभावेह सम्मं भवस्सभावं अच्चंतविरसं दुज्जणसरूवं व मुहमेत्तरमणीयं च, माइंदजालविलसियं व
पायडियविविहसरूवं दूरुक्कंतपरमत्थं च, काउरिसचेड्डियं व मुद्धसम्मोहकारयं^१ वाढमुद्वियणिज्जं च । एएण वामोहिया पुरिसा

१ सर्वादिहरर्षोत्कर्षजातरोमाच्चक्षुक्कितकायाः ॥ २ उत्पतन-निपतन-उन्मीलन-स्खलन-लुलणादिभूरिरारम्भाः । गन्धोदककुसुमवर्षा चेलोत्क्षेपं च ॥ ३ तरक्षः—
व्याघ्रविशेषः ॥ ४ शृगालः ॥ ५ अटवीजनाः ॥ ६ प्रेक्षिताः ॥ ७ तस्य एष पादपूजनकृते सनरामरः तिर्यग्वर्गः । परिहृतशेषकार्यः सद्यः निर्यातुमारब्धः ॥
८ भवस्वभावम् ॥ ९ प्रकटितविविधस्वरूपं दूरव्युत्कान्तपरमार्थं च, कापुरुषचेष्टितमिव मुग्धसम्मोहकारकं बाढमुद्वेजनीयं च ॥ १० °यं पाढ° प्रती ॥

अपोरिसे एव पयद्वंति बावारे, न निरूवंति आगामिकालं, नावेक्वंति अप्पणो हियाहियं, नायरंति गुरुवएसं, [न] सुस्वसंति
संससत्थं, नाभिलसंति विसिद्धोद्धि । केवलं मच्च व मुच्छिय व दुहंन्तिदियगामपरायत्तचिचा सद-रुय-रस-गंध-फरिसलुद्धा
अचंतमुद्धा सारंग-पयंग-मीण-भुयंग-मायंग व तैक्खणऽक्खेवेणेचासंखतिक्खदुक्खमायंगं भवन्ति, अणंतकालं च तासु [तासु]
निंदियजोणीसु भुओ भुओ उववञ्जंति चिवञ्जंति य । सेलसिरसरंतसरियडोलोवलवट्टुचनएण य एगूणस[त्त]रिं मोहणीयस्स,
एगूणतीसं च नाणावरण-दंसणावरण-वेयणीयंतरायाणं, एगूणवीसं च नाम-गोचाणं पत्तेयं पत्तेयं सागरोपमकोडाकोडीओ
अहापवित्तरणेण त्वविज्जण, एगेगभिन्नसागरोधमकोडाकोडिसेसाए य आउयवज्जकम्मट्ठिईए, राग-दोसरूवं वज्जसारं निहुरं
गंठिदेसं पाउंणंति । तं च पाउणिज्जण केइ गेरुयगिरिसिलाभग्गदंतदोषट्ठ व पच्छाहुत्तं ओहंत्ति, उक्कोसट्ठिइं च सव्वयडीणं पुणो
उवचिणंति । अन्ने पुणापुव्वकरणवलेण तं गंठिं मेत्तुमारमंते, अनियट्टिकरणसामत्थेण य तन्भेयणावसाणे कप्पतरुकप्पं उवसा-
मियं सम्मत्तं लभंते । तदुत्तरं च केइ त्वाओवसमिगसम्मत्तलाभे उच्चरोत्तरपवच्चुमाणपरिणामा मरुदेवि व तक्कालमेव कयकिचा
भवंति । अन्ने य अणंताणुबंधिकसायउदयदिप्पमाणासुहभावा भमिज्जण चउग्गइं देख्खणऽद्धपोगलयरियट्टुप्पमाणमुक्कोसतो संसार-
कंतारमणुपरियवृंति । तओ य—

१ समयसं प्रतौ । शमशालम् ॥ २ °दत्तिशंदि° प्रतौ । दुर्दान्तेन्द्रियग्रामपरायत्तनिष्ठाः ॥ ३ तत्सुणक्षेपेणवाससृक्षयतीक्ष्णदुःखभाजनम् ॥ ४ गृयोभूय उपपयन्ते विपयन्ते च । ईलशिरःसरसारिखोलोपलघृतत्वातेन ॥ ५ गुरुकगिरिक्षिबभगदन्वहस्तौ इव पथान्मुखमवपटन्ते ॥ ६ य तमणं प्रतौ ॥

कह कह वि अणंतं दारुणं दीहकालं, दुहनिवहमपुवापुवजोणीसएसु ।
 दुसहमवि सहित्ता सवहा भूरिपावक्खउवममवसेणं माणुसत्तं लहंते
 तमवि य लहिज्जणं हीणजाइत्तणेणं, मलिणकुलवसेणं नज्जेदसत्तओ य ।
 अकयसुकयकम्मा रुंदेदारिद्र-रोगप्पमुहविहुरदुत्था ही ! मुहा हारविंति
 कह वि कुसलजोगा-SSरोग-जाई-कुलाणं, फुडमविकलभावे गाढरूढप्पमाया ।
 निहयसुहन्निवेगा धम्म-देवाइ तत्तं, कहियमवि गुरुहिं णेगसो नो मुणंति
 मुणियमवि कहंची संजमानाहिगाढाSSवरणखलियचेह्वा नज्जवस्संति सम्मं ।
 इय गरुयसुमेहिं धम्मसामगिजोगो, फलइ सिवसिरीए पेच्छियाणं जणाणं
 न य सँलहियमन्नं वन्नयंतेहिं एत्तो, न य इह उवलद्धे किंचि अत्थी अलद्धं ।
 परिणयमइणो वा पत्थयंते न अन्नं, न य सिवसुहलाभो होइ एयं विणा वि
 तदलमिह बहूहिं जंपिएहिं पियं वो, जइ य सुगइसोक्खं दुत्तिक्खं च दुक्खं ।
 परिहरियपमाया ता जिणुत्तम्मि तत्ते, कुणह सँइ पइत्तं मिच्छमुच्छिदिज्जणं

१ अनार्यदेशत्वतः ॥ २ विस्तीर्णदारिद्र्यरोगग्रमुखेयदुःस्थाः ॥ ३ कथयित् संयमाऽऽवाधिगाढावरणस्थलितचेष्टा नाध्यवस्यन्ति ॥ ४ श्लाघितमन्यद्
 वर्णयद्भिः इतः ॥ ५ सदा प्रयत्नम् ॥

भयह गुणिसु तुष्टिं दुर्विणीए उवेहं, दयमवि दुहिएसुं सेससत्तेसु भेत्ति ।

॥ ७ ॥

परिहरह विवायं मायमुम्मायजुत्तं, कुणह पसमसारं धम्मवावारमारं

परिकलह समगं तारतोरुन्न-लच्छी-विसैसयण-घणा-ऽऽऊ-भोग-संजोगमाई ।

॥ ८ ॥

स्वरपवणपणुंनुत्तालकछोलोलेलं, सुमिणमिव खणद्वेणावि ही ! दिट्ठनट्ठं

पुणरवि दुलहा भो ! धम्मसामग्गि एसा, कुणह जमिह जुत्तं मोत्तुमालस्समाई ।

॥ ९ ॥

नहि रयणनिहाणं पाविऊणं पहाणं, कुणइ फुडमुवेहं सबहाँ बालिसो वि

इमं च केवलिणो धम्मदेसणं निमामिऊण पडिबुद्धा अणेगे जंतुणो । अपत्तपुव्वपावियबोहिलाभा य कयसायरपाय-
पणामा गया जहागयं । नवरं तिकालगयवत्थुविदयरणपवण[जिण]वयणविभावणजायविसैसजिन्नासा अमच्च-रायाणो काऊण
[पणामं केवलिनं पुच्छंति—भयवं ! अणुगहं काऊण] साहह इमं—किं मे पव्वजागहणकारणं ? ति । भगवया भणियं—

महती कहा, अवहिया होऊण निसामेह—

पंचालदेसालंकारकप्पे कमलसंडाभिहाणे नगरे सोमप्पभो सेट्ठी, सुभद्दा से भज्जा । ताणं च परोप्परं परमप-
णएण वट्टंताणं अहमेक्को पालगो ति नाम पुत्तो जाओ, कमेण पत्तो तारुन्नं, पयट्ठो दव्वोवज्जणाइवावारे । असंपज्जंततहा-

१ गुणसु प्रती ॥ २ °च्छीविलसय° प्रती ॥ ३-मृणालशयन-॥ ४ °पुंसुमताल° प्रती ॥ ५ °द्वा पालि° प्रती ॥ ६ न तरं ति°
प्रती । नवरं त्रिकालगतवत्थुविस्तरणप्रयणजिनवचनविभावनजातविशेषजिज्ञासो ॥

देवभद्रस्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥ ९४ ॥

जिनपूजा-
धिकारे प्र-
भङ्करकथा-
नकम् १३।

दारिद्र्ये
दोषाः

॥ ९४ ॥

विहविह[व]लाभो य चित्तिउं पवत्तो—अहो ! किमणेण तुच्छलाभेण बहुकिलेसारंभेण ? सबहा मंदभग्गो हं, कहमन्नहा
एत्तियवावारलेसेण वि अन्ने सुकयकम्माणो वंछियाहरित्तमत्थलाभमज्झिणंति ? अहं पुण भोयणं पि कट्टेण पाउंणेमि, ता
सबहा कम्मदुविलसियमेयं, एयं च अनिग्घाइऊण न वंछियत्थभागी सुचिरपोरिसावलंबणेणावि भविस्सामि, ता तैक्कम्मनि-
ग्घायणट्ठमुक्कमो मे जुत्तो—त्ति विभाविऊण गतो पुरिसपरंपरागयस्स वाममग्गनिउणस्स गुरुणो जोगंधर[स्स] समीवे ।
पाएसु पंडिऊण निविट्ठो भूमिवट्ठे । पुट्ठो य अणेण—वच्छ ! कीस विच्छायमुहो दीससि ? किनिमित्तं वा एत्तियं भूमिमुवा-
गओ सि ? । मए भणियं—भयवं ! विच्छायत्ते दारिद्रं विमोत्तुं को अवरो हेऊ साहिज्जउ ? अन्ने वि बाहुल्लेण एत्तो चेव
दोसा पाउब्भवन्ति । तहाहि—

॥ १ ॥

॥ २ ॥

परिगलइ मई मइल्लिज्जई जसो नाऽऽदरंति सयणा वि । आलस्सं च पयट्ठइ विप्फुरइ मणम्मि रणैरणओ ॥ १ ॥
उच्छरइ अनुच्छाहो पसरइ सवंगिओ महादाहो । किं किं व न होइ दुहं अत्थविहीणस्स पुरिसस्स ? ॥ २ ॥
जोगंधरेण भणियं—वच्छ ! सच्चमेयं । मए भणियं—भयवं ! एयप्पडियारनिमित्तं च तुम्हपयपायवच्छायं अल्लीणो
मिह । जोगंधरेण जंपियं—वच्छ ! गुरुप्पसाएण जाणिज्जइ एत्थ अत्थे उवाओ, केवलं महासत्तपुरिससज्जो । मए भणियं—
कुणह तह पसायं जह तुम्ह पायपूयणो समत्थो भवामि । जोगंधरेण वागरियं—पुत्त ! अम्ह गुरूहिं मडयसाहणमंतो

१ °लेससां प्रतौ ॥ २ °उणोमि प्रतौ ॥ ३ तत्कर्मनिर्घातनार्यमुपक्रमः ॥ ४ पाडिं प्रतौ ॥ ५ अन्नो वि प्रतौ ॥ ६ मणं पि रं
प्रतौ ॥ ७ उद्वेगः ॥ ८ °दाहो प्रतौ ॥ ९ °च्छावं अं प्रतौ । युष्मत्पदादपच्छायाम् ॥

दिक्षो अत्थि, जह ददं तुह चित्तावदुंभो ता आगमिस्सकसिणचउदसीए पउणो हवेज्जासि । मए तुत्तं—भयत्तं ! एवं काहामि । पइक्खवणदिणगणणेण य कह कह वि मणोरहसएहिं समं समागया 'कसिणचउदसी । पुढो गुरु—किमिह किंचं ? ति । सिद्धं गुरुणा । तदुयइद्वोवकमसणाहो य गुरुणा समं पत्तो मसाणं । आलिहियं गुरुणा मंडलं । उवणीयं च मए पुवदिट्ठमविणट्ठसरीरं तरुवरसाहावलवियं मडयं । ण्हवियं चंदणविलित्तं च तं करयलारोवियनिसियकरवालं सोवियं मंडले । आइहो अहं गुरुणा—वच्छ ! इमस्स पायतलहड्डिं पयइसु चि । 'तह' चि काउमारदो य अहं । गुरु वि चदपउमासणो नास-गासंभिनिचलनयणो कयसरीरक्खो रइऊण समीरं मंतं सुमारिउं पवत्तो । अह जाव महापयचसमुच्चारियमंतक्खरो किं पि कालं ज्ञाणेण चिट्ठइ ताव गाढजरायरिगयसरीरगमिव पकंपिऊण तं मडयं उट्ठिऊण अट्ठइहासं पहसिउमारदं । अचंतं विम्बिहो जोगंधरो अहं च । पंमुक्खज्झाणाभिनिवेसेण य जोगंधरेण पुच्छियं मडयं—हंहो ! को एस प्पहासयिडंबणाडंबर-विसेसो ? असंपाडियसमीहियकज्जस्स हासो हि परं परिभवट्ठाणं, ता अच्छउ ताव अन्नं, हासस्सेव निवेदेउ देवो कारणं—ति मणिए वागरियं मडयण—

जह मंत-तंतविहिणा हवेज निष्पुबयाण वि य अत्थो । भिउंपिडमंतरेण वि घडो वि सेज्जेज ता नूण ॥ १ ॥
नोवादायेण विणा निमित्त-सहकारिकारणुकरिसो । सामरिसो वि इ कज्जं पसाहिउं थेवमवि सक्को ॥ २ ॥

१ पादसेचनम् । तलहड्डिः—चेचनम् ॥ २ प्रमुक्खयानाभिनिवेशेन ॥ ३ श्रुत्पिण्डमन्तरेणापि ॥ ४ न उपादानकारणेन विना ॥ ५ 'सो व दु प्रतो । 'सामय्योऽपि' सविचारोऽपि ॥

पुन्रमुवादाणमिहं निमित्त-सहकारिकारणत्वेण । मंताईणि य जुजंति सव्वकजाण सिद्धीसु ॥ ३ ॥
किं वा मूढा तुब्भे सोमोदाहरणमवि न जाणेह १ । पुन्रवियलत्तणेणं लाभो वि अलाभसारिच्छो ॥ ४ ॥
जोगंधरेण भणियं देव ! पसीयसु कहेसु को सोमो १ । लाभो वि अलाभसमो कह वा तस्स १ चि चोजमिणं ॥ ५ ॥

मडएण भणियं—निसामेसु,
अत्थि णियंतुंगिमाभरियगयणंतरालो महल्लसल्लइपल्लवकवलणुदामयगलाउलपरिसरो विंज्झो नाम गिरिवरो । तस्स
य पार्थतलभूमीए अणेगकोडीसरियलोयविहियविलासविस्सुमरावियसुरपुरिविब्भमा अरिट्ठपुरी नाम नयरी । तत्थ य सोमो
नाम वंभणो आजम्मदालिहुवहुओ पइदिणपुरीपरिब्भमणज्जियकणवित्तिमेत्तजीवणो पइवरिसेक्केक्कधूयासंभवंतगरुयकुडुंबमारो
कह कह वि कालं वोलेइ ।

अन्नया य सो जहिच्छं विलसंतं नयरिलोगमवलोइऊण परमविसायसुवगओ चित्तिउं पवत्तो—आजम्माओ वि दौर्गच्च-
चक्कचमढणसुद्धिओ हं हुयासणं पवज्जामि १ किं वा गिरिसिरातो अप्पाणं मुयामि १ तरुसाहुल्लंघणेण वा पवणपहवत्ती भवामि १—
त्ति जाव सुन्न-निष्फंदचक्खुवेवो चिट्ठइ ताव संभासितो सो संकराभिहाणेण भित्तेणं—भो भो ! किमेवं चिताउरो व
दीससि १ साहेसु परमत्थं । सोमेण भणियं—भइ ! किं साहिण[ण] १ अप्पडिविहाणो खु एस ववहारो, साहिजंतो चित्तसंताव-

१ "वसिवा" प्रती । पुण्यमुपादानकारणमिह ॥ २ पुण्यविकलत्वेन ॥ ३ निजतुङ्गिमभृतगगनान्तरालः महासल्लकीपल्लवकवलनोद्दामदकलाकुलपरिसरः ॥

४ "यवत" प्रती ॥ ५ अनेककोटीश्वरिकलोकविहितविलासविस्मारितसुरपुरीविभ्रमा ॥ ६ दौर्गल्यचक्रकमणश्रान्तः ॥

मेव तुम्हारिणा जणइ, ता अलं इमीए संकहाए । संकरेण भणियं—मा भित्त ! एवं संकसु,
 हियनभंतरपसरंतविबचिताहुयासपरितत्ता । सुहिसंकाभियदुक्खा सीईभूय व' हुंति खणं
 ॥ १ ॥

फुरइ य मईविसेसो बालस्स वि कहिय[वत्थु]सवणेण । ता हियए चिय धरिउं न जुआए सबहा दुक्खं ॥ २ ॥

सोमेण भणियं—जइ एवं ता निमामेहि, अहं हि संपयं पयंगो व हुयासणाइसु निवडिऊण दोगचचक्कंतस्स अत्तणो
 विस्सामं काउमिच्छामि, एसो चितापरमत्थो त्ति । संकरेण जंपियं—दूरमजुत्तो एस चितासंरंभो, अत्थि एत्थ अत्थे उव-
 क्कमो तुपचइयपुरिससिद्धो, तमणुचिद्धसु तुमं, जेण निव्विगप्पं वंछियं सिज्जइ त्ति । सोमेण भणियं—कहं चिय ? । संकरेण
 जंपियं—चिज्जन्निरिवरातो पुब्वदिसीए वडविडविक्कोडरनिवद्धनिवासरई वडवासिणी नामं भगवई तवोकम्मपमुहचिणओ-
 वयारपरितोसिया कामधेणु व कामियफलं संपाडेइ—त्ति सबत्थ गिज्जइ, सा य तुज्झ उवसप्पिउं जुत्त त्ति । पडिवन्नं सोमेण—
 कयं संवलं । गहियतफ्फालोच्चियउवगरणो य लग्गो तम्मग्गेण । अंचिलंचियगग्गेण य पत्तो भगवईभवणं, पूइया पज्जुवासिया
 य । दिणावसाने य सविसेसं पूइऊण विन्नत्ता—देवि ! एत्तो उहुं तुमए पसन्नाए परं भोत्तवं त्ति । कयाइं वीसंलघणाइं ।
 अवजसमीयाए संभासिओ भगवईए—भइ ! पयट्टसु सकज्जकरणाय, वाढं निप्पुन्नओ तुमं, न पत्थुयलाभाओ अब्भहियं
 तुह पुरंदरेण वि दाउं पारियइ । जोडियकरसंपुडं व भणियं सोमेण—देवि ! एत्तो चिय तुम्ह पायपउमाराहणा कीरई,
 इहरहा सुकयकम्माओ चेव कामियफलसिद्धी होआ, नहि सुकयकम्माणो नरिंदाइणो तुहाराहणाओ समिद्धिसुहमणुहवन्ति ।

१ सुप्रलायिकपुरयशिटः ॥ २ अयलं प्रतो ॥ ३ निष्पन्नं प्रतो ॥

देवयाए भणियं—बंभणजाइ ति बहुं पलविउं जाणसि—त्ति तिरोह्या देवी ।

सोमो वि निरसणो तहेव जाविउं पयट्ठो । जायं बत्तीसइमं लंघणं, पणट्ठा वाणी, विसंठुलीह्या दिट्ठी, पलीणा परि-
फंदाइणो कायवाचारो, पसरिया दीहदीहा समीरुगारा । 'उवट्ठिया बंभणहच्च' त्ति भीया भगवई अणघरयणपंचगमादाय
आगया माहणसमीवं, भणिउं पवत्ता य—भो बंभण ! सो एस तुह बलाभोगो, जइ एत्तो वि किं पि होइ ता होउ, गिण्हसु
ता इमाणि कोडिसुवन्नमोछाणि पंच रयणाणि, मुंचसु मे पट्ठि ति । रयणाइं से समप्पिऊण गया भगवई जहागयं । सोमो
वि तदुवलंभदिद्वोसहीमाहप्पसविसेसपुणन्नवी[भू]यदेहो सणियसणियं समुट्ठिऊण पुवाणीयं पंच्छयणं उवभुंजइ । उवलद्वसरीरा-
वट्ठंभो य वडवासिणिं चिरं नमंसिऊण पट्ठिओ सनयरहुत्तं । अंतरा य वंचतो पत्तो तकरेहिं । निंसट्ठं ताडिऊण जट्ठि-मुट्ठीहिं
कंठचलणदाणपुव्वयमुदालियाणि अमंदमकंदतस्स रयणाणि । गया य तकरा अभिमयं पयं । इयरो वि चोरविस्सुमारियमेक-
मसिपुत्तियं गहाय गाढकोवो तेहिं चेव पए[हिं] नियत्तिऊण गतो वडवासिणीए पुरओ । रत्तच्छिविच्छोयभीमाणणो यं
भयवइं भणिउमाढत्तो—

आ कडपूयणि ! पावे ! मंडयट्ठि ! पईड्डियच्छिदुप्पेच्छे ! । वीसत्थभत्तघाइणि ! डाइणि ! इण्हिं कहिं जासि ? ॥ १ ॥

- १ यापयितुम् ॥ २ °चममां प्रतौ ॥ ३ तदुपलम्भदिव्यौपधिमाहात्म्यसविशेषपुनर्नवीभूतदेहः ॥ ४ °सपणुन्नं प्रतौ ॥ ५ पथ्यदनम् ॥
६ स्वनगराभिमुखम् ॥ ७ अत्यन्तम् ॥ ८ चौरविस्सुतामेकामसिपुत्तिकाम् ॥ ९ रक्ताक्षिविशेषभीमाननः ॥ १० मृतकार्षिणि ! प्रकृष्टाक्षिदुष्प्रेक्षे ! विश्व-
स्तम्भकषात्तिनि ! ॥ ११ °इड्डियं प्रतौ ॥

॥ २ ॥
॥ ३ ॥
॥ ४ ॥

एगो हं तुह कंठे खियामि निगंअंमालमचिलंचं । रत्तकर्णेईरदामं वज्जस्स व मा कुण विगणं
रयणप्पयाणकाले वि भिउडिभीमाणणाए तुह नायं । लामो इमाण न चिरं हट्ठेण जाओ थिरो होही
इय आ त्रगजीहं पिग भीमं छुरियं करेणं चेतूण । अचंतमेगविचो न विदारह नियगपुदरं मो

ता मुणियतन्निच्छयाए जायधिणाए देवयाए स्वग्घेणुजुत्तं करं खलिऊण दिव्वाणि अमुछाणि दस रयणाणि भट्टस्स ।
अदंगणीहया देवया । पढिट्ठो भट्टो पट्टिओ मन्नयरं । नवरं गिरिनईमज्जमययसिस्स तस्स भूरिवारिपूरहीरमाणस्स खलियग-
यणो भविपट्टयावसेण गुगोपिया वि रयणगंठी पळमट्टा । 'देवयादुविलसियं एयं' ति पुणो वि समुप्पन्नगाढतरकोवो चत्तवा-
स्सिणीए 'महत्त चिय वियाजल्लिपजलणमज्जे पविसामि' ति कयनिच्छओ घाविओ पच्छओमुहं । वियाणियतंदब्धुवगमा य
तं वटं उज्जिऊण वटंतरमल्लीणा भगवद्दे । इयरो वि गओ तं वटं । अदिट्ठमयवईरूवो मुणियपरमत्यो विलक्खो 'सचं निप्पुन्नतो'
त्ति जाययोहो गओ जहागय-न्ति ।

॥ १ ॥ छ ॥

ता जोगंगर । सोमो व कीस निप्पुन्नओ वि होऊण । मंताइसाहणेणं मुहा कयत्थेसि अप्पाणं ? ॥ १ ॥ छ ॥
पडिबुद्धो जोगंगरो, उवसंहसियं मंतासाहणं, खामियं मढयं । एत्थंतरे विहलियपरिस्समो पालगो पाएसु मडयस्स
गरिऊण विभ्रविउं पवत्तो—सामि । पसीयसु पसीयसु, को एत्तो उवाउ ? ति । तओ 'देवयापूयणं परं सधसंपयाणं मूलं'

१ 'मि निययं निय' प्रती ॥ २ निजग्गमालाए ॥ ३ 'णदरत्तायं दामं प्रतो ॥ ४ 'रेणु छे' प्रतो ॥ ५ शततप्पिधयया 'जातपुणयो'
जादवया ॥ ६ स्मल्लिगतोः ॥ ७ 'तपुम्मय' प्रतो ॥

ति साहिज्ज गयावेसं निवडियं भूमीए मडयं । निराणंदा य ते गया सं ड्ढाणं । नवरं मडयवयणमणुसरंतो पालगो लग्गो नयरदुवारदेसवत्तिणं सुंदराभिहाणं भूयं पइदिणपूयाकरणेण आराहिउं । कइवयदिणावसाणे य भत्तिसारपूयापुरकारंजिओ [भूओ] सुमिणे पालगस्स कहेइ—भो महाणुभाव !

सित्तो वि चिरं निवो किं दाउं तरइ अंचयफलाइं ? । आराहिओ य भिच्चो किं वियेइ सामिसम्माणं ? ॥ १ ॥

किं वा रोहणरयणाण गामगंडासु संभवो होज्जा ? । अप्पड्डिओ हु देज्जा किं वा अम्हारिसो खुदो ? ॥ २ ॥

ता भइ ! वच्चसु तुमं एयादूरट्टियम्मि जिणभवणे । अच्चेसु य जत्तेणं तिहुयणनाहं जिणं संतिं ॥ ३ ॥

एयस्स दंसणेण वि विलयं गच्छंति पुव्वापावाइं । पूयाकरणेण पुण वंछियलामो त्ति किं चोच्चं ? ॥ ४ ॥

देवाण एस देवो पुज्जो ससुरा-ऽसुरस्स वि जयस्स । एत्तो य वंदणिज्जो न पूयणिज्जो य अनो वि ॥ ५ ॥

एवं च सुमिणं दट्ठुण पवुद्धो पालगो 'किमिदजालं ? उय विप्पयारणप्पयारो ? बुद्धिविब्भमो वा ?' इच्चाइं संसंयंतो वारिओ गयणगिराए । जायसुमिणनिच्छओ य गतो संत्तिजिणिंदमंदिरं । दूराओ चिय सायरकयप्पणामो 'एसो सो देवाहिदेवो' त्ति हरिसभरनिब्भरुब्भजमाणरोमंचो अमा[णा]णंदसंदोहसंदिरनयणो सविसेसं जयगुरुपायपूयणं पइदिणं काउमारद्धो ।

अह एकम्मि वासरे देवाणंदो नाम साहू गुरुवयणेण एगागी विहरंतो आगओ चेइयवंदणत्थं । जयनाहं वंदिऊण

१ 'आम्रफलानि ॥ २ 'वितरति' ददाति ॥ ३ 'गट्ठासु प्रती । ग्रामगतेषु ॥ ४ 'प्पट्ठिओ प्रती ॥ ५ धुव्वः ॥ ६ आश्चर्यम् ॥ ७ जगतः ॥

८ विप्रतरणप्रकारः ॥ ९ संशयानः ॥ १० हर्षभरनिर्भरोद्विद्यमानरोमाच्चः अमानानन्दसन्दोहस्यन्दनशीलनयनः ॥ ११ जगन्नाथम् ॥

उवचिद्धो समुचियद्वाणे । दिद्धो य अणेण पालनो अहामद्यचणेण देवपूयाई कुणमाणो । 'भदगो एसो' ति मुणिओ मुणिणा । पूयाविहाणावसाणे य संभासिओ सो, जहा—

भद ! सहलं तुह जम्म-जीवियं, अविकला कल्लाणसंपत्ती, पचीभूओ अप्पा परमपयसुहस्त, सहस्तहा फलियं सुकयक-प्पसाहिणा, साहिणीहया सुरेसरसिरी जमेवंविहा परमगुरुचरणे रई । केवलं वच्छ ! सवा वि किरिया विहिणा कीरंती फल-साहिणा, विवज्जए दोससंभवाओ, तेण तुममिममणुसासिज्जसि—कयहत्थ-पायपक्खालणेण, दव्वओ सुइणा, भावओ य उवसं-तकसाएण, धोय-सेया-जंगलियचीयवत्थेण उत्तरियसंजमियवयेणेण राय व कासवएण अचंतोवउचेण आसायणाजणियसंसारदं-डमीरुणा देवादिदेवस्स पूया कायवा । सा य पुप्फ-धूय-गंध-डक्खय-पईव-बलि-फल-जैलपत्तप्पयाणमेएण अट्टहा । अतहावि-हसामत्थसंभवे य एत्तो एकेक्कपूयंगसंपाडणमवि परमभुदयहेउं वन्नंति गुरुणो । तहाहि—

कंदोई-कुसुय-केयइ-जाई-वेइल्ल-वउलसरियाहिं । पूयंता जयनाहं हुंति सुपुज्जा किमिह वोअं ? ॥ १ ॥
घणसारा-डगरुधूवो डज्जंतो पंसरिउद्धधूमधओ । कप्पहुमंकुरो इव जिणपुरओ सहइ वड्डंतो ॥ २ ॥
पसरंतपरिभलेहिं वासेहिं अच्चिओ तिलोकगुरू । वोसमवस्सं भवाण जणइ सग्गा-डपवग्गेसु ॥ ३ ॥

१ यथाभद्रकलेन ॥ २ सुकृतकल्पशास्त्रिणा, स्वापिनीयता सुरेश्वरधीः ॥ ३ पौतत्रेताऽगण्डितद्वितीयवक्षेण उत्तरीयसंयतवदनेन राजा इव 'काश्यपेन' नापितेन ॥ ४ पुष्प-गंध-धूय-डक्खय-धूव-चलि' प्रती ॥ ५ जलपानं-जलसुग्मः ॥ ६ नीलकमलकुमुदकेतकीजातिविचकिलचकुलं-मालाभिः ॥ ७ प्रयतोर्द्धधूमध्वजः ॥ ८ राजते ॥ ९ 'वासं' निवासम् ॥

तिजयपहुपायं पुरतो अखंड-ऽऽफुडिय अखयखवेवो । अखेवेणं अखयसिवसेखसिरिं जणे कुणइ ॥ ४ ॥
जिणरूवपयडणपरं पईवमब्भुच्छलंतसिहिजालं । बोहतो अपईवं पइत्तमज्झिणइ भुवणम्मि ॥ ५ ॥
अखंडखंडखजयपमुहवली दिज्जए जिणिंदस्स । तेत्ती भव्वाणं पुण अहो ! मंहं नाहमाहणं ॥ ६ ॥
परिपागयिग-पसरंतपरिमल्लुप्पीलफलकयच्चस्स । जिणतरुणो उयह अपुप्फविविहफलदानसामत्थं ॥ ७ ॥
जल्लपुनपुनकुंभो पुरओ वि हु भुवणं भाणुणो ठविओ । विट्ठवइ भवमयग्गि उग्गं पि महच्छरियमेयं ॥ ८ ॥
संसत्तदुडुनिट्ठुरकम्मद्वयगंठिनिट्ठवणनिट्ठो । अट्ठप्पयार[पू]अं जं [अ]रिहइ ? तेण अरहतो ॥ ९ ॥
अहवा किमिच्छिणं ? अन्नं पि जमत्थि वत्थु सुपसत्थं । दीसंतसुंदरं तं पि देज पूयाकए पहुणो ॥ १० ॥ किंच—
पुप्फाई दंढवत्थयमकुणंतो कह गिही हवइ जोगो । भावत्थयस्स ? ता पढमभूमिगाए जइज इहं ॥ ११ ॥
अन्नो वि सौवयविही सुविहियमुणिणा निवेइओ तस्स । तेणावि अब्भुवगतो समं धम्मक्कचित्तेण ॥ १२ ॥
इय भवकयाणंदो देवाणंदो मुणीसरो तत्तो । पारद्धकिच्चकरणाय विहरिओ विरहिओ तमसा ॥ १३ ॥

१ 'यपरं' प्रतौ ॥ २ 'बोधयन्' दीपयन् 'अप्रतीपं' प्रतिपक्षवर्जितं पतित्वमर्जयति ॥ ३ तृप्तिः ॥ ४ महद् नाथमाहात्म्यम् ॥ ५ परिपाकपिङ्ग-
प्रसरत्परिमलसमूहफलकृतार्चस्य । जिनतरोः पश्यत अपुष्पविविधफलदानसामर्थ्यम् ॥ ६ 'लुपीलं' प्रतौ ॥ ७ जलपूर्णपुण्यकुम्भः ॥ ८ विधाययति
भवभयानिन् ॥ ९ संपत्तं प्रतौ । संसक्तदुष्टनिष्ठुरकर्माष्टकग्रन्थिनिष्ठापननिष्ठः । अष्टप्रकारपूजां यद् अर्हति तेन अर्हन् ॥ १० द्रव्यस्तवम् ॥
११ भावस्तवस्य ॥ १२ श्रावकविधिः ॥ १३ विहरिओ प्रतौ । विरहितः 'तमसा' अज्ञानेन पापेन वा ॥

ततो अहं 'तद्' चि गुरुर्गिरमवधारिऊण भावसारं सधन्नुप्यापमुद्दकिच्चेसु सविसेसं बद्धओ जाओ । पंडिणिजिणचैण-
 ज्जणियसु रूयपगस्सिण खतोचसमगयतहाविद्वलाभंतरायकम्मो कालकमेण विउलघणलाममागी सधजणपूयणिओ परमं सवत्थ
 पसि[द्धि]मुवागओ । कालकमेण मरिऊण सोहम्मस्से देवत्तणं पत्तो । तत्तो य चुओ वेयड्डुगिरिपरिसरमंडणे देवाण वि दुल्लहे
 गयणवच्छहे नयरे अवंतिविजयस्स रत्तो पुत्तणेणं उववन्नो, पइड्डियं च पभंकरो चि नामं । सो य एम अहं
 आवालकालओ चिय साहुपब्बुवासणपरो, पुब्बभासेण जिणपूयणे चाढं बद्धलक्खो, संसारियकज्जनिरवेक्खो कालं वोलेमि ।

अन्नया य केवल्लिणो समीचे सुया धम्मकहा, जायं जाईसरणं, पाउब्भूया सविसेसं धम्मवामणा । परुविओ य भगवया
 अक्खेवेण संमारसमुद्दपारनयणसमत्थो बोहित्थो व भावत्थओ । अमिरुद्दओ य मज्झं । तओ इहेव अडवीए एगस्सिगगि-
 रिम्म कारायिऊण आइदेवाययणं, पयडाविऊण जत्तामहूत्तवं, कयसवसंगपरिच्चागो पवन्नो समणधम्मं मिं । ता महा-
 राय ! जं तुमए पुच्छियं पव्वआकारणं तमिमं भावत्थयजणसमावं दवत्थयरूवं ति, नावरं इट्ठवियोगाइ संकणिजं ति ॥ छ ॥

तुडो राया सम[भ]मच्चेण, कयप्पणामो पुंच्छियं पवत्तो य—भयवं ! पसायं काऊण साहेह, को इमस्स सगिहनिवास-
 सुहपच्चूहस्स हेऊ कम्मविसेसो जेणेवं रोर व वट्टामो ? । केवल्लिणा भणियं—निमामेह—

अत्थि कोसंबी नाम नयरी । तत्थ तुमं महाराय ! धम्मो नाम सत्थवाहो वत्थवो अहेसि । पूएसि य नियविहवाणु-

१ °गिरिम्° प्रती ॥ २ प्रतिदिनजिनावेनजनितसुठुतप्रकरणेण क्षयोपशमगततथाविधत्याभान्तरायकर्म ॥ ३ °धनज्ज° प्रती ॥ ४ °कारओ

प्रती ॥ ५ अस्सि ॥ ६ प्रष्टुम् ॥

सारेण पइदिणं जिणिंदचलणे । एवं वच्चंति वासरा ।

अत्रया य एस तुह अमच्चजीवो अज्जुणतो नाम सावओ, अणेगकुगहघत्थमाणसो, ँगपक्खनिक्खेवखीणमइवल्लो, अणेगकुब्भभाबणाहिं अप्पाणं च परं च बुग्गाहितो, सग्गामाओ विसिद्धल्लोणेण निवासिओ, गाम-नगराइसु परिब्भमंतो ! अगतो कोसंबीए । भवियव्वयावसेण य जाओ तुमए सह तस्स मील्लो । सद्वायरेण भणिओ तुमं तेण—भो सत्थवाह ! जहा रूवगो बहुसो सुपरिक्खिऊण पणियं च सम्मं पेहिऊण धिप्पइ एवं धम्मकिच्चं पि सुविणिच्छियं काउं जुत्तं, तुमं च धम्मत्थी वि मुद्धो व लक्खिज्जसि, न विचारेसि वत्थुत्तं, सब्बत्थं वि गइरियापवाहेण वट्ठसि । तुमए भणियं—वंदामि सावय !, साहेसु केरिसो वत्थुवियारो १ त्ति । अज्जुणेण भणियं—निसामेहि,

एसो हि जिणधम्मो छज्जीवनिकायक्खणपहाणो, अओ सच्चित्तपुष्पाइपरिहारेण वासाइणा देवपूया उचिया । अक्ख-य-वत्थ-बलिपूया वि बाढमजुत्ता, तदुवभोगिणो निद्धम्मसत्तस्साणंतंसारवडणहेउभावाओ । चेइयवंदणपयइस्स य पूयं-गहत्थस्स साहुदंसणे वि नमोक्कारकरणमजुत्तं, पूयंस्स निम्मैछदोसभवणप्पसंगाओ त्ति । दुद्ध-दहिमाइहिं जिण्हवणक-रणं पि तिरिक्खिंसरीरसंभवत्तेण दूरमासायणाकरमेव, ता गंधोदयेमेव ण्हवणकज्जे निदोसं जुज्जइ त्ति । एत्तियपयत्थे सम्ममव-

१ एकपक्षस्थापनक्षीणमतिबलः अनेककुभावनाभिः ॥ २ रूप्यकः बहुशः सुगरीक्ष्य पण्यं च सम्यक् प्रेक्ष्य गृह्यते एवं धर्मकृत्यमपि सुविनिश्चितं कर्तुं युक्तम् ॥ ३ निर्धर्मसत्त्वस्थानन्तंसारपतनहेतुभावात् ॥ ४ 'स्सामंत' प्रती ॥ ५ निर्माल्यदोषभवनप्रसङ्गात् ॥ ६ 'णभवणं' प्रती ॥ ७ 'रिक्खस'

प्रती । तिरश्चीशरीरसम्भवत्वेन ॥

देवभद्वरि-
विरहओ

कहारयण-
कोसो ॥

सामन्नगु-
णाहिगारो

॥ ९९ ॥

गच्छसु, पच्छा अन्नं पि कहिस्सामि तुमए ।

सत्यबोधेण जंपियं—नाहं एवंविद्विचारविवेकमवगच्छामि, ता एहि साहूण समीवे, ततो जं तुमं ते य विणिच्छि-
ज्जा साहिस्सह तं करिस्सामि । गाढेधिट्ठिमामिणिविद्वच्चित्तेण पडिवन्नमज्जुणएण । गया दो वि साहूण समीवे । निवेइया
नियपरूवणा । भणिओ य साहूहिं अज्जुणतो—

धम्मप्परूवणाए केण निउत्तो सि मूढ ! किं न सुयं ? । धम्मो जिणपन्नतो पक्कप्पजइणा कंहेयवो ? ॥ १ ॥
हेउंनहं नयनयणं चउरणुजोगकमं समयसीहं । अदिट्ठमरूवं कोल्लुगो व कह कहसि जणपुरओ ? ॥ २ ॥
उस्सग्ग-उववायाणं सरूवलेसं पि नेव जाणासि । धम्मस्स को व कस्स व अदिगारी ? एयमवि मूढ ! ॥ ३ ॥
सैव्वारंभरयाणं छसीववहाउ अविरयमणाणं । दव्वत्थउ चिय परं भवागडावडणअलंबो ॥ ४ ॥
जिणभवण-विबठावण-जत्ता-पुप्फाइपूयणारूवो । दव्वत्थओ त्ति सिट्ठो गिहीण इयरासमत्थाण ॥ ५ ॥
पुप्फाई वि निसिद्धं जइ धेवोवकमं पि मूढ ! तए । ता चेइयाइकरणं बहुआरंभं सुपडिसिद्धं ॥ ६ ॥
जिणभवणाणमकरणे विंवाणमठावणे य तुज्झ मए । तित्थुच्छेयाईया हुंती दोसा बहुपयारा ॥ ७ ॥ किंच—
देह-गिहाइयकजे आरंभं नो निरुंभसि अणज्ज ! । कायवहो त्ति निसेहसि जिणपूयं अहह ! तुह मोहो ॥ ८ ॥

१ 'वाह जं प्रतो ॥ २ गाढधृष्टिमामिनिविद्यचित्तेन ॥ ३ हेतुनलं नयनयनं 'चतुरजुयोगक्रमं' चत्वारोऽजुयोगाः—शास्त्रव्याख्यानभेदा एव क्रमाः—
चरणानि दस्येतादृशं समयसिद्धम् ॥ ४ शृगालः ॥ ५ सर्वाभिरतमनसाम् द्रव्यस्तव एव पर भवावदापतनालम्भः । अवटः—कूपः ॥

अधिकार्य-
पेक्षया
विविधै-
र्द्रव्यैर्जिन-
पूजनस्या-
दूषितत्वम्

देवभद्रस्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ॥
॥१००॥

चेइयपूयाईणं करणे तित्थप्पभावणाईया । दीसंति वोहिजणगा चावारा णेमसुहजणगा ॥ ९ ॥
जइ पुण पोसहनिरया सच्चित्तविवजया जइसरिच्छा । उत्तरपडिमासु ठिया पुप्फाई ता विवजंतु ॥ १० ॥
पूयंगवैगहत्थो न नमइ साहुं पि जं पि वुत्तमिणं । तं पि हु पैलावमेत्तं सनुद्धिपरिकप्पणाजणिंयं ॥ ११ ॥
विणओ हि धम्ममूलं जहोचियं सो हु साहुमाईसु । चायनमोक्काराई अप्पडिसिद्धो य सिद्धंते ॥ १२ ॥
न य एत्तियमेत्तेण वि दूसनमावडइ करयलभयस्स । पूयंगस्स अभत्ती य जिणवरे जणविरुद्धं वा ॥ १३ ॥
जं पि य दुद्धाईहिं न्हवणनिसेहं करेसि जयगुरुणो । आसायण त्ति तं पि हु न जुत्तिजुत्तं ति पडिहाइ ॥ १४ ॥
सिद्धंते न निसेहो सुम्मइ एयस्स न य विरुद्धमिणं । गोरोयण-मयंमय-कुंजमाण देवे वि जुंजणतो ॥ १५ ॥
अत्तहाविहुब्भवं पि हु पवित्तभावेण जं पसिद्धमिणं । तं नेव विरुद्धं लोग-सत्थपडिसेहविरहाओ ॥ १६ ॥
न य दुद्धा वि हु देवा दुद्धाईहिं न्हविजमाणंगगा । रूसंती थेवं पि हु अवि वरदाणुम्मुहा हुंति ॥ १७ ॥
वत्तणुवत्तपवत्ता दीसइ चिरकालिया य एस विही । गीयत्थाणुनाया निरकइवद्दाऽणुवत्ता य ॥ १८ ॥
आसायणदोसो वि हु विसिद्ध-अविणट्ठदुद्धमाईहिं । ण्हवणम्मि कीरमाणे होइ जहो भावबुद्धी य ॥ १९ ॥
जइ पुण न तहा भावो कस्स[इ] दुद्धाइणा उ संभवइ । गंधोदयं पि जुजइ जह भावो होइ तह किंव ॥ २० ॥

१ यत्तिसदशाः ॥ २ पूजोपकरणव्यग्रहस्तः ॥ ३ प्रलापमात्रं सनुद्धिपरिकल्पनजनितम् ॥ ४ भ्रूयते ॥ ५ भृगुमदः—कस्तूरिका, कुकुमं—केशरम् ॥
६ अतथाविधोक्त्वम् ॥ ७ वरदानसम्भृताः ॥ ८ व्यस्यनुव्यक्तिप्रवृत्ता ॥ ९ चिरकविषयकप्रवृत्ता न ॥

जिणविचपूयणाईसु जस्स भावो जहिं जहिं रमइ । सो तस्स मोक्खहेऊ ता न खमो एगपक्खगहो ॥ २१ ॥
 अक्खय-वत्थाईणि य परउवओगि चि नेव जुचाइं । णन्तमवहेउभावा एयं पि विगप्पणामेचं ॥ २२ ॥
 जइ भावदोसविरहा पूयाकारिस्स एस दढदंडो । ता साहुभूरिदाणे अजिन्न मरणे य रिसिघाओ ॥ २३ ॥
 जिणभवणार्हणं पि हु कारवणे जं मगाण (१).हेउत्ते । भूरिमवदोसभावा तदकारवणं परं इहं ॥ २४ ॥
 मा सवहा वि कुगहसिपिक्कप्पणविमोहिया महा । । अचंतवहुसुयसंसिए वि भावे विसंकेह ॥ २५ ॥
 न हि पुव्वघुणीसरदिट्ठमगमवहाय संमइयडिओ वि । अनो विज्झइ पंथो सिद्धिपयट्ठाण सत्ताण ॥ २६ ॥
 एवं सिक्खविओ वि हु अज्जुणतो अज्जुणो व जडपयई । अवमन्नियमुणिवयणो न पवन्नो तह वि नियदोसं ॥ २७ ॥
 तुमए वि तस्स पंथो सत्थाह । समत्थिओ हि सुकरो ति । संच्छंदपयाराओ सुहे ण विलसंति बुद्धीओ ॥ २८ ॥
 एवं च दुवे वि तुग्गे जिणंपूयाविसयकुगहनिग्गहियविसुद्धपरिणामा, परेसिं पि समुप्पाइयमइविग्गममा, जईगुरुपूयाविच्छे-
 यावज्जियसुकयतरायदोसेण वत्था य मरिऊण, असुमट्ठाणेषु उप्पत्ति-मरणदुक्खाइं अणुभविऊण चिरकालं, तहाविहपुव्वजम्म-
 सुकयवसेण संपइ अमच-रायत्तणेण उववन्ना । तस्स पुव्वदुक्कयसेसस्स अजिन्नस्स एसो अउइनिवडणाइरूवो दुव्विलसियविसेसो ।
 ता भो महाणुभाव ! पुव्वदुचारियं सरमाणा तह कंहं पि सुचरिएसु पयट्ठह न जहा एवंविहविडंक्काभायणं हवह ति ॥ छ ॥

१ नम्रभं प्रती ॥ २ स्वमतिघटित. ॥ ३ अर्जुन इय ॥ ४ स्वच्छन्दप्रचाराः शुभे न विलसन्ति बुद्धयः ॥ ५ जिनपूजाविषयदुप्रद्विविनिगृहीत-
 विशुद्धपरिणामो ॥ ६ जगद्गुरुपूजाविच्छेदावर्जितसुश्रुतान्तरायदोयेण प्रस्तौ ॥ ७ अटवीनिपतनादिरूपः ॥

एवं निसामिऊण सुमरियपुव्वभवुत्तंता भयभीया निवडिया केवलचरणेसु अमच्च-रायाणो, विन्नविउं पवत्ता य—
भयवं ! अवितहमेयं, ता देह अणुगहं काऊण अम्ह एयस्स दोसस्स पायच्छित्तं ति । केवलिणा भणियं—जिणपूयापयत्तो
चेव इह पायच्छित्तं, न तुम्ह वयाइसु जोगया अज्ज वि अत्थि त्ति । अब्भुवगयेमेयं अमच्च-नरिदेहि ।

केवलिकयपणामा य गया पुव्वुत्ते एगसिगगिरिवग्गिम्मि । पारद्धा य तदेसवत्तिसयंपरूढकमल-केयइ-केसर-सरसवेइल्ल-
मालईमालाहिं नाभिन्नरिंदनंदणं आइदेवं तिसंज्झमवि पूइउं । चिरकालेण य खवियं तं दुरज्जियं कम्मसेसं ।

समागयं च इओ तओ परिभमंतं तेसि चातुरंगं बलं । दिट्ठो य गाढपरितुड्ढेहिं बलाहिव[पभि]ईहिं राया, महियलविलु-
लंतमउलिमंडलेहिं पणमिऊण विन्नत्तो य—देव ! कुणह नियदंसणजलेण सगामा-ऽऽगरस्स नियजणवयस्स विरहहुयवहमहा-
दाहोवसमं, आरुहह करेणुगं ति । ततो राया चिरविण्णओगसंभरियसुहि-सयणुकंढाहिट्ठियहिययो वि पहाणचीणंसुयाइपूयंगेहिं
भावसारं आइतित्थयरं पूइऊण थुणिऊण य सुचिरं, विन्नविउमाढत्तो—

देवाधिदेव ! यदि तावकपादपद्मसङ्कीर्तनस्य फलमस्ति तदाऽस्तु शश्वत् ।

त्वत्पूजने जनितसंम्मदि मे प्रवृत्तिरासंसृति क्षतपुराकृतदुष्कृतौघा

॥ १ ॥

१ तद्देशवर्तिस्वयंप्ररूढकमलकेतकीकेसरसरसविचक्रिलमालतीमालाभिः ॥ २ चिरविप्रयोगसंस्मृतसुहृत्स्वजनोत्कण्ठाधिष्ठितहृदयः ॥ ३ तत्पू^० प्रती ॥
४ ^०संम्मदि प्रती ॥

दौर्गत्य-रोग-निपु-दौस्थ्य-विपन्निपात-बन्धुपथातजनिताभिरपि व्यथाभिः ।

चात्त्याभिरद्रिपतिवन्न स पीडयतेऽस्मिन्, यो नित्यमाहृतमतिर्जिनपूजनायाम्

मूढाः स्तुवन्तु परिचिन्तितदानशक्तियुक्तानि कल्पविटपिप्रभृतीन्यहं तु ।

चिन्ताव्यतीतफलदानसहं भवाब्धेरुत्तारकं च जिनपूजनमेकमीहे

इति नरपतिर्हरपूजना-ऽऽशंसनायां, क्षणमुपहितचित्तः पशुपास्याऽऽदिदेवम् ।

निजनगरमयासीत् केवली च व्यतीताखिलभवकृदधौघा मोक्षलक्ष्मीमवाप

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे पूजाधिकारे प्रभङ्गरकथानकं समाप्तम् ॥ १३ ॥

चेइयविवाहं न कालदुत्थाहए विणा दधं । काउं तीरह चिता ता वद्धण-रक्खणं भणिमो

निर्दपाइयम्मि य गिही जिणभवणाइम्मि सत्तिअरुवूं । चेइयदधं सवायरेण चित्तेज वेंदुज

गाम-पुर-खेत्त-सुंकाइएसु कारेज राययणेण । देवैदायं तकारेण जिणदधवुद्धि त्ति

वुद्धि पीयस्स ददं चेइयदधस्स रक्खणज्जुत्तं । किं पि हु जणं निरुवेज्जवज्जमीरुं अलुदं च

जह तह परिधो वि हु कुसलेण इमस्स नेव कायधो । देसाइदुत्थिमाए अवि अनतो अमावम्मि

१ 'उपवत्तस्मि' प्रती ॥ २ निष्पादिते ॥ ३ घट्टेज्ज प्रती । वर्ययेत् ॥ ४ शुल्कादिक्केषु ॥ ५ 'देवदायं' देयभागम् ॥ ६ 'रिचओ' प्रती । परित्यजः ॥

॥ २ ॥

॥ ३ ॥

॥ ४ ॥

॥ १ ॥

॥ २ ॥

॥ ३ ॥

॥ ४ ॥

॥ ५ ॥

एयस्स रक्खणम्मिं सक्खं चिय रक्खिओ भवे षम्मो । न य एत्तो वि हु परमं अन्नं वन्नंति गुणठाणं ॥ ६ ॥
 जिणपवयणबुद्धिकरं पभावगं नाण-दंसण-गुणाणं । जिणदवं रक्खंतो परित्तसंसारिओ होइ ॥ ७ ॥
 जिणपवयणबुद्धिकरं पभावगं नाण-दंसण-गुणाणं । जिणदवं वेदुंतो तित्थयस्स ल्हइ जीवो ॥ ८ ॥
 चोएइ चेइयाणं इच्चाइगिराए जइ जईणं पि । बुत्तं रक्खणमेयस्स ना निहत्थाण कि वेचं ? ॥ ९ ॥ तथाहि—

भन्नइ एत्थ विभासा जो एयाइं सयं विमगेजा । न हु तस्सा होजं सुद्धी अह कोइ हरेज एयाइं ॥ १० ॥
 सर्वेत्थामेण तहिं संवेणं होइ लगियवं तु । सचरित्त-ञ्चरित्तीणं एयं संवेत्ति कजं तु ॥ ११ ॥
 एयं चिय साहारणदवं पि करेज तदवरं नवरं । चेइय-चिन्नजण-संघपोग्गयाईणि (?) से विमओ ॥ १२ ॥
 किर चेइयस्स दवं कजे उवजुजई जिणस्सेव । साहारणदवं पुण उवजुजइ मवठाणेमु ॥ १३ ॥
 ता इममवि कायवं वेदुयवं च रक्खियवं च । अन्नतो मइ लामे वियणीयं एयमवि नेन ॥ १४ ॥
 भंगे देसाईणं कुत्तिथिएहिं समं च कलहम्मि । दंसणकजे य परंजुन्नाओ एयदव्वओ ॥ १५ ॥
 चेइयदवं साहारणं च जो दुहइ मोहियमईओ । सो जिणमयं पि न मुणइ अहवा चदाउओ पुर्वि ॥ १६ ॥ किं ब्रह्मणा ?—
 इय सव्वपयारेहिं अरक्खणे रक्खणे य एयस्स । जे दोस-गुणा तेसु दिट्ठंतो भायरो दोन्नि ॥ १७ ॥
 १ वट्ठंतो प्रती ॥ २ वाच्यम् ॥ ३ ० ज्ञ सिद्धी प्रती ॥ ४ धर्मास्यम्मा ॥ ५ ० वे वि कं प्रती ॥ ६ घट्टेय प्रती ॥ ७ व्ययनोत्तम् ॥ ८ दृणति ॥

१ वट्ठंतो प्रती ॥ २ वाच्यम् ॥ ३ ० ज्ञ सिद्धी प्रती ॥ ४ धर्मास्यम्मा ॥ ५ ० वे वि कं प्रती ॥ ६ घट्टेय प्रती ॥ ७ व्ययनोत्तम् ॥ ८ दृणति ॥

अतिथि भुजणललामभूया, परपक्वभय-डमरदूरपरिहरिया, हरितणु व संस्मिरीया, विरिचिमुत्ति व सैवतोमुही, विँसाला
चि अलंघ-गुरुपायापरिगया, विर्वेखाया [वि] वलयालंकिया, बंगविसयतिलयतुछा विस्सपुरी नाम नयरी । तं च असंडभुय-
दंडारोवियभूभारो रक्खइ खेमंकरो नाम नसवई । जेण य सैमरंगणवेइमंदिरे अनुक्कमुक्कसरघोरणीविरइयमंडवे चाउदि[सि]-
पयड्डमत्तदोघट्टवियडकुंभयडकलसपरंपरापरिगए सुहडकनयावडंतखगनिहसुट्टियपअलंतजलणविजयलच्छी वहु व पढंतेसु
भट्टयट्टेसु परिणीया । स महप्पा जयसुंदरीपमुहावरोहपरिगतो सिचवत्ताइमंतिजणारोवियरअचित्तो सुहेण कालं वोलेई ।

अजया य जातो से सुस्सिमिणसुइओ पुत्तो, कयं वद्धावणयं, पर्यट्टियं च से जुगंधरो त्ति नामं । एवं च सो कुमारो
समं नरवइमणोरेहहिं वट्ठिओ देहोचवणं कलाकोसहेण य, परिणाविओ य कहवयरायधूयातो । दिन्ना य से भुत्ती, तहिं
च परमसुहेण रायसिनिं अणुभुंजइ त्ति ।

१ परपक्षभयविप्लवदूरपरिहृता ॥ २ यथा हरितणु 'सथ्रीका' लक्ष्म्याख्यपत्नीयुता एव पुयेपि 'सथ्रीका' शोभायुक्ता ॥ ३ यथा विरश्मिगूप्ति चतुर्मुल-
त्वात् सर्वतोभूती एव पुयेपि द्वारमहाद्वारोपेतत्वात् तर्गतोमुत्ती ॥ ४ या 'विशाला' विगतप्राकाग असौ कथं अलभुयगुरुप्राकारपरिगता भवति इति विरोध,
तत्परिहारस्तु 'विशाला' निस्तीर्णा इति ॥ ५ या 'विखाता' विगतखातिका असौ पण्य वलयालङ्कृता भवति इति विरोध, तत्परिहारस्तु 'विल्याता' प्रसिद्धा
इत्यर्थविधानात् ॥ ६ समराज्रणवेदीमदिरे अत्रप्रमुचशर(मुष्णासरिक)घोरणीविरचितमण्डपे चतुर्दिक्प्रवृत्तमसहस्तिविक्रतुकुम्भातटकलशपरम्परपरिगतो सुगटकय
चापतत्ताजनिषयोत्थितप्रगल्भबलजे विजयलक्ष्मी वधूरिव पठत्तु मष्टमगूहेषु परिणीता ॥ ७ 'इमंतजं' प्रतो ॥ ८ द्योद्वेइ प्रतो ॥ ९ सुखमगृह्यितः ॥
१० 'यट्टियं' प्रतो । प्रतिष्ठितः च ॥

एगया य सो मज्झरत्तसमए कहं पि भवियवयावसेण ववगयनिदावेगो सेजं विमोत्तूण समुट्ठिओ संतो जाव पुव्वदिसि-
हुत्तं पलोएइ ताव पेच्छइ उप्पयंत-निवयंतभासुरसुरविसरसरीरपहापडलपल्लवियं व गयणं गणं । तं च पेच्छिऊण चित्तिं पवत्तो—
मज्झं ताव इमं निसाए समओ नो कोइ भाविज्जए, नूनं सारहिणो रविस्स न घणो विज्जुच्छडाडंबरो ।
अच्छिन्नपेसरत्तणेण न फुडं उक्काफुल्लिगुगमो, ता किं होज विभीसिय ? त्ति अहवा गंतूण दंसाभिं नं ॥ १ ॥
तओ निविडदुक्कलनिबद्धपरियरो, पैरियराओ खगं अप्पाणं च भिन्नं काऊणं, केणइ अमुणिजंतो, सणियसणियं नीहरिओ
रायभवणातो । लग्गो तम्मग्गेण । पुरओ वचमाणस्स रायसुयस्स विजियवउल-मालइपरिमलुगारो वियंभिओ दिसि दिसि
ज्झंकारमुहरमहुयरविलुप्पमाणो सरसपारियायतरुमंजरीजालपरागपवभारो । सवणगोयरमुवगतो य निच्चलकुरंगवगंनिसामिओ
मणहरवेणु-वीणाविणिग्गयसरसरीकयकलयंठकंठगायणपयट्ठिओ गीयनिनातो । पयडीहूओ य साणंदविंदारयविंदविहिजमाणो
चेलुक्खेव-कुसुमंजलीपयाणप्पमुहो पूयासक्कारो । विणिच्छियं च कुमारेण—नूनं एसो सो देवागमो त्ति, किं पुण कारणं
एत्थाऽऽगमणस्स ?—त्ति विभाविडं पट्ठिओ पुरओ ।

१ °तमिवयं° प्रतौ ॥ २-प्रसरत्वेन ॥ ३ उल्कास्फुल्लिज्जोद्गमः ॥ ४ °मिमं° प्रतौ । पश्यामि तम् ॥ ५ तज्जपक्षे परिकरः—
परिवारः ॥ ६ पुरतो व्रजतः राजसुतस्य विजितवकुलमालंतीपरिमलोद्धारः विजृम्भितः दिशि दिशि शृङ्गारमुखरमधुकरविलुप्यमानः सरसपारिजाततरुमजरीजालपरा-
गप्राग्भारः ॥ ७ °मालाईप° प्रतौ ॥ ८ श्रवणगोचरमुपगतश्च निश्चलकुरज्जवर्गनिशमितः मनोहरवेणुवीणाविनिर्गतस्वरसरसीकृतकलकण्ठकण्ठगायनप्रवर्तितः
गीतनिनादः ॥ ९ °गगत्तिसा° प्रतौ ॥ १० °निन्नातो° प्रतौ ॥ ११ सानन्ददृष्टद्वारकशृन्दविधीयमानः चेलोक्षेपकुसुमाञ्जलिप्रदानप्रमुखः पूजासत्कारः ॥

अणवरयसोगसरनीहरंतबाहृप्पवायधोगमुहं । हा हा हयास ! हयविहि ! किमेवमेयं ? ति जंपंत ॥ ५ ॥

तं देसमणुप्पत्तं जत्थ महप्पा स चिट्ठहं निविट्ठो । दिट्ठो य तदणुरुवो पत्थिवमाईहिं सो कुमरो ॥ ६ ॥

तो गाढचित्तसंताववससमुद्धितसोगआवेगा । सवे वि रोविज्जणं पलावमियः काउमारद्धा ॥ ७ ॥

हा वच्छ ! केसगुच्छो ! तौविच्छसमच्छवी घणसंमिद्धो । कह लुंचिज्जणं खित्तो तणं व तुमए महीवट्ठे ? ॥ ८ ॥

एवंविहदेहैसिरी सिरीसकुसुमाइरेगसुकुमारा । किं वच्छ ! काउमुचिया-कट्टाणुट्ठाणमहो ? ॥ ९ ॥

एयं च वच्छ ! वच्छथलहारिहारावलीविरायंतं । कह सोहिही वहूयणमित्थं तुमए पउत्थम्मि ? ॥ १० ॥

तुहविप्पओगपज्जलिरजलणजालावलीकवलियाण । पुत्तं ! न निवाइ तणू सागर-सरियाजलेहिं पि ॥ ११ ॥

तं लायन्नं [तं] तुज्झ विलसियं तं च निरुवमं रुवं । महपगरिसो य सो वच्छ ! इण्हि कम्मि पलोएसो ? ॥ १२ ॥

इय अवरोह-वहूजण-मंति-पहाणेहि परिबुडो राया । तं दट्ठुं अचइंतो सुट्ठुहत्तो पडिगतो संगिहं ॥ १३ ॥

जुगंधरारायसिरी वि 'असमउ' ति तौणमकयपन्नवणो सयण-परयणेसु तुल्लचित्तो गामा-ऽऽगाराइसु विहरिं पवत्तो । पडिबोहिया य बहवे महाराय-मंति-सामंत-सेट्ठि-सेणावइसुया गाहिया सबविरइ । तेहि य अहिगयसुत्तत्थेहिं परियस्तिो भइ-

१. अनवरतशोकभरतिःसरद्धाण्यप्रपातधौतमुदम् ॥ २ तमालवृक्षसमच्छविः घनसमृद्धः ॥ ३ 'देवसि' प्रतौ ॥ ४ 'च्छयल' प्रतौ । वक्षस्थलहारिहारावलीविराजत् ॥ ५ 'त्वद्विप्रयोगप्रज्वलनशीलज्वालावलीकवलितानाम् । पुत्र ! न निर्वाति तनुः सागरस्त्रिजलैरपि ॥ ६ 'टुहुत्तो प्रतौ । सुदुःखार्तः ॥ ७-तेषाम् 'अकृतप्रज्ञापनः' अकृतप्रतिबोधः स्वजनपरजनेषु ॥ ८ 'परिय' प्रतौ ॥

जाह्नगयनिवहाणुगओ एरावणो व विरायमाणो सव्वत्थ विहरिऊण जणणि-जणगाईसयणवग्गपडिबोहणत्थमुवागओ विस्सपु-
रीए नयरीए, द्विओ एग[म्भि] विजणे उज्जाणे । जाणियत्तदागमणो य पहरिस-सोगसंभाराऊरिआमाणहियओ सममंतेउरी-
पमुहपहाणपरियणेण ग्वेमंकरनरिदो उज्जाणे गओ । चंदिओ सव्वायरं जुगंधरमुणिवरो । दिओ य भगवया वियेसियसयव-
त्तविब्भमं चक्खुं खिवंतेण धम्मलामो । आसीणो य समुच्चियट्ठणे मपरियणो रायो पउरलोगो य ।

भगवया वि कुंभुय-मयंकाणुगारिदसणमऊहनिवहेजलपक्खालियाए व धवलाए भारईए पयंपिउमाढत्तं—भो महाराय !
तहया 'अम्महअत्तफियमवविइदंसणसमुप्पन्नत्तिव्वसोगसंभारा अमुणियकारणविसेया चेव जहागयं पडिगया तुब्भे, अहं
'पि' 'असमतो' ति समुवेक्खिय तुब्भे अन्नत्थ विहरिओ, संपयं च महाराय ! 'एस सो पत्थावो' - ति निसामेह
तफालत्तहागहियदिकखानिमित्तं ति । हरिसविसप्पंतवयणवियासेण य भणियं राइणा—भयवं ! एयमेयं, साहेह परमत्तं
ति । ततो जुगंधरमुणिणा सिट्ठो तवो रयणिमज्झसमुप्पन्नदेवागम-मुणिसक्कारदंसणजायजाईसरणाई वुत्तंतो । तं चं निसामि-
ऊण सपउर-परियणो परमं पमोयपब्भारमुवगओ नराहिओ ।

१ प्रहर्षशोकसम्भारापूर्यमाणद्वयः ॥ २ विक्रसितशतपत्रविभ्रमम् ॥ ३ 'या पउरपउरलोगो प्रतो ॥ ४ सुमुदमुगानुकारिदशनमयूखनिवह-
जलप्रक्षालितया ॥ ५ 'हमऊहजल' प्रतो ॥ ६ अस्मदतर्कितराविविरतिदर्शनसुमुत्पद्यतीप्रशोकमम्भाराः अज्ञातकारणविशेषाः ॥ ७ 'असमयः' अनपतरः ॥
८ रजनिमध्यसुत्पन्ने देवागममुनिसंस्कारदर्शनजातजातिस्मरणादिदृष्टान्तः ॥

देवमदस्त्रि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।
॥१०५॥

तत्पुबभवजाइपुच्छणत्थं च जाव जोडिय पाणिसंपुंडं पवत्तो, ताव वेणमुहविणिस्सरंतपूयगंधार्णुगमच्छियाजालाउलो,
अचंतकुट्टुवाहिविणट्टुसवंगो, निहाणं व सयलरोमाणं, आगरो व गरुयपात्रासीणं, आधारो व तिकखदुक्खाणं, खाणि व दोग-
चस्स, निवासो व सयलजणावमाणणाणं, 'अहसयनाणि' ति जणाओ निसामिऊण तं पएसमागओ एगो रोरधेरपुरिसो ति ।
तओ तिपयाहिणिऊणं तं समणं कयसंथवणो उट्टुडिओ चव पज्जुवासिउं पवत्तो । निवडिया य तम्मि सयलस्स सभावत्तिणो
जणस्स निवभरकरुणाभरसंथरा दिट्ठी । 'अहह ! किं पुण पुरा कयमणेणं ?' ति जिन्नासा जाया । अह जावडज्ज वि न सो
रोगिपुरिसो किं पि जंपइ ताव भणियं राइणा—भयवं ! वहुं किं पि पुच्छियव्वमत्थि परं अच्छउ ताव अन्नं, किमणेण
महाणुभावेण दुत्थियसत्थसीमापत्तेण रोगिणा पुवं कयं ? ति साहेह, महंतं कोऊहलं ति । साहुणा कहियं—महाराय !
जं पुवं तुमए पुच्छिउमिच्छियं तस्स वि एयमेव निर्वयणं ति एगचित्तो निसामेसु—

कुसुमे व पंहियमणमहुयरमणोहरे कुसुमपुरे नयरे सव्वन्नुपायपूयण[परो] परोवयाराइगुणसंगतो सागरो नाम सेट्ठी
अहेसि, सुदंसणा से भज्जा । ताणं दुवे पुत्ता—जेट्ठो अहं नंदो नाम, कणिट्ठो य एसो रोगिपुरिसजीवो नागदेवनामो ति ।
दोण्ह वि अम्हाणं परोप्परगाढासिणेहसारं सव्वत्थ वट्टुमाणण गयाइं कइय वि वच्छराइं । सुंरिदचावचावलत्तणेण य संसारि-

१ वनसुखविनिस्सरत्पूतिगन्धानुगमक्षिकजालाकुलः अत्यन्तकुप्टव्याधिविनष्टमर्वाहः ॥ २ 'पुणंगधमं' प्रती ॥ ३ 'माणमगं' प्रती ॥ ४ 'सीण-
माधा' प्रती ॥ ५ 'यणजं' प्रती ॥ ६ त्रिः प्रदक्षिणां कृत्वेत्यर्थः ॥ ७ जिज्ञासा ॥ ८ डःस्वित्तसार्धसीमाप्राप्तेन ॥ ९ उत्तरमित्यर्थः ॥ १० कुसुम-
पक्षे प्रवृत्तमनोभिः—आकृष्टचित्तैः मधुकरैः मनोहरे, नगरपक्षे पथिकमनोमधुकरमनोहरे ॥ ११ सुरेन्द्रचापत्रपल्लवेन ॥

देवद्रव्या-
धिकारे
भ्रातृद्वय-
कथान-
कम् १४।

युगन्धरसुने
रोरस्य च
पूर्वभवाः

॥१०५॥

यभावाणमतक्खियमेव तहाविहसरीरकारणं पाविऊण पंचत्तमुवगया अम्मा-पियरो । कयाइं तप्पारलोइयकायवाइं । कालक्क-
मेण जाया अप्पसोगा, चित्तिउं पवत्ता य घरक्काइं । अन्नया य अत्तहाविहं ववहारसुद्धिं पलोइऊण नागदेवस्स
मणियमेगंते मए—

हे भाइ ! किं व सीमउ तुह जुत्ता-उजुत्तजाणनिउणस्स ? । तह चि हु सिणेहेचानलउवलेवओ किं पि साहेमि ॥ १ ॥

कट्टेण संट्टेविज्झइ अप्पा सुगुणे गिरिम्मि उवलो व । पाडिज्झइ पुण तचो उवक्कमेणं सुलहुणा वि ॥ २ ॥

न य ऐक्कसिं पि अवजमपंक्खियसीलस्स पुण मणूमस्म । सुक्खयसहस्सजलेहि वि तीरइ पक्खालणं काउं ॥ ३ ॥

ता ववहारविसुद्धिं धियणयइहुं च लोमनिगहणं । दक्खिन्न-दयात्तारत्तणं च सीलं च धरसु ददं ॥ ४ ॥ किं बहुणा ?—

लहुओ वि बुद्धचेट्ठियमणुचिट्ठसु तह कइं पि हे भाइ ! । जइ होसि तुमं जेट्ठो विसिद्धमज्झम्मि पुज्जो य ॥ ५ ॥

गउरवमुविति हि गुणा न दूरमावज्जिया वि लच्छीओ । सिर्वल्लिक्खुमं पाडलदलं पि कमलं व नो सहइ ॥ ६ ॥

पुवपुरिसज्जियं पि हु माहप्पं जइतहाववहरंतो । हारिहिसि लोयमज्जे ता एत्तो कुणसु जं जुत्तं ॥ ७ ॥

नागदेवेण वुत्तं—सवहा खमह मह एगमवराइं, नाहमेत्तो पुवपुरिसकमविरुद्धं किं पि करिस्सं, सम्मं कयं तुब्भेहि
जंमहमेयातो दुट्ठचेट्ठियाउ नियत्तिओ । एवं च पुवपवाहेण ववहरिउमारद्धा अम्हे । थोयकालेण वि पत्ता लोयमज्जे पसिद्धी,

१ गुणयुक्ताननिपुणस्य ॥ २ स्नेहचापल्यावलेपतः ॥ ३ संस्थाप्यते ॥ ४ प्रयत्नेनेतरर्थः ॥ ५ एकशोऽपि अपयशःपङ्कितशीलस्य ॥ ६ वचनप्रतिष्ठा ॥

७ दृढचेष्टितमनुशीयताम् । ८ द्वात्मल्लिङ्गमुग्रं पाटलदलमपि कमलमिव न राजते ॥ ९ यद् अहम् एतस्मात् ॥

पूयाय पयं गया य रायाईणं । नवरं 'दुपरिचया पयइ' ति नागदेवो न मुयइ दुडसहावं । ततो विभजिऊण घरसारं दिन्नं मए एयस्स । अणिच्छंतो वि द्वाविओ विभिन्नमंदिरे । भिन्नं ववहरिउमारद्धो य एसो ।

अन्नया य तन्नयरसामिणा बलभदाभिहणाराइणा संभूयमुणिसमीवे पवन्नसावगधम्मणेण परमं जिणपक्खवायमुद्धंतेण कारावियं चेईहरं, दिन्नाइं सासणनिबद्धाईं गामाईं, उवकप्पिया अन्ने विं अ दायविसेसा । 'सुइसमायार' ति परिभाविऊण देवदविणरक्खण-वड्डुणनिमित्तं अम्हे दो वि भायरो द्वाविया गोद्धियए । समप्पितो दवभंडारो समं कुंविगाहिं । गोढरायव-यणोवरोहेण य पडिवन्नो अम्हेहिं । समयसत्थनिदंसियनाएण तवड्डुण-रक्खण-उचियट्ठाणविणिओगाईहिं पयट्ठा चित्तिउं ।

सरंते य कोले किं पि किलिड्डकम्मवसओ तुच्छधणीहूओ नागदेवो । 'सीयंता य पाणिणो पाएण निद्धम्मा हवंति' ति पारद्धो य एसो किं पि किं पि देवदवं पि उवभोत्तुं । वियाणिओ मए पन्नविओ य, जहा—भइ !

॥ १ ॥

॥ २ ॥

॥ ३ ॥

॥ ४ ॥

एगत्थ सव्वपावं अन्नत्थ य देवदवपरिमोगो । तेणेस परिहरिज्जइ दूरं कल्लाणकामेहिं

वरमुग्गविसं भुत्तं न देवदवं सुथेवमेत्तं पि । एगभवे हणइ विसं चेइयदवं पि भूरिभवे

सेसाणं पावाणं विज्जइ कत्तो वि किं पि परित्ताणं । देवत्थभोगपावं अपरित्ताणं परिवयंति

पईजम्मरुद्दारिहुवहुया दीहरे भवारन्ने । देवत्थभोगनिरया [निरया]इगईसु वच्चंति

१ वि आदायं प्रतौ ॥ २ गाढराजवचनोपरोधेन ॥ ३ समयशाल्मनिदर्शितन्यायेन तद्वर्धनरक्षणउचितस्थानविनियोगादिभिः ॥ ४ 'धणूह' प्रतौ ॥

५ 'रिचयं प्रतौ । परिवदन्ति ॥ ६ प्रतिजन्मरौद्रदारिद्र्योपद्रुता दीर्घे भवारण्ये । देवद्रव्यभोगनिरता निरयादिगतिषु व्रजन्ति ॥

किं बहुणा भणिणं ? जं जमणिठं जणाण इह पडई । तं तं देवस्सुवभोगपावदुविलसियं जाण

एयं च निसामिऊण अप्पणो साहुत्तणं दंसितेण असाहुणा वि किंचिसमुप्पन्नकोवेण भणियं नागदेवेण—हे-भाइ ! सच्चो कओ तए लोयप्पवाओ 'जो तिणस्स चोरो सो तणसयस्स वि' चि, जइ कह वि पुवकाले बालभावओ मए अवरद्धं ता किमियाणि पि मं तहाविहत्थकारिणं समत्थेसि ? किमइं देवदवमक्खणलक्खणं पावमायंरिस्सामि ? एत्तिथमेत्तं पि न जाणामि जं एवं ममामिसुहमुल्लवसि ? । 'अजोगो' चि कलिऊण ठिओ हं तुण्हक्को । चितियं च मए—किमियाणि कीरइ ? जइ राहणो एयवइयो साहिजइ ता महादंडोवणिवाओ, अह न साहिजइ ता देवैअत्थविणासोवेक्खणजणिमहापावागमो, तमेयं एगत्त दोत्तडी अन्नचो सडूलो, अहवा किमेस एगजम्मसयणो काही ? अणंतजम्मवासणविवांग देवदवमक्खणोवेक्खणं, ता होड किं पि, पमाए गंतूण राहणो देवदवमंडारसमप्पणं करेमि—चि संपहारिऊण पसुत्तो रयणीए । भवियवयावसेण य समुप्पन्नं सुलं, कया केइ मंत-तंताइणो उवाया, न जाओ को वि पडियारो, अवि य शुद्धि सविसेसं गयं । तदंहिगतणेण य निच्छिओ मए अप्पणोऽन्नसाणसमओ । तओ सुमरितो भावसारं संसारसारंगकैसरिक्सोरो वीयरगो गुरुणो य, कया सवसत्तखामणा, विहियं सागारमणसणं, पंचनमोकारं परावत्तयंतो मरिऊण उववन्नो

१ 'णियं जं प्रतौ ॥ २ देवस्वोपभोगपावदुविलसितं जानीहि ॥ ३ 'तुणस्य ॥ ४ तथाविधार्थकारिणं समर्थयसि ॥ ५ मौनमित्यर्थः ॥ ६ एत-
द्यतिकरः कथ्यते ॥ ७ देवार्थविनाशोपेक्षणजनितमहापापगमः । तदेतदेकत्र दुस्तटी अन्यतः 'शार्दूलः ॥ ८ 'वेखण' प्रतौ ॥ ९ अनन्तजन्मवासनविपोकं
देवद्रव्यभक्षणोपेक्षणम् ॥

देवत्तणेण पंचमकप्पम्मि । अहाउयखएण य चुओ समानो कुंडिणपुरे इब्भस्स संखसेट्ठिणो पुत्तत्तणेण समुप्पन्नो । कयं धवलो त्ति नामं । पत्तो कालकसेण [जोवणं] । जाया सुसाह्हिं समं संगई, अभिरुइओ जिणधम्मो, तदेगच्चित्तणेण कालं वोलेमि । पच्छिमकाले य पवन्ना पव्वा । सवसावज्ज[वज्ज]णुज्जेण य सम्मं पालिऊण पज्जन्तकयाणसणो विहिपरित्तपणो पाणयकप्पे कप्पाहिवत्तसुहं सुचिरमणुभविऊण चुओ समानो सुमाणुसत्तं समणत्तणं च लद्धूण पुणो अच्चुए देवत्तं [पत्तो] । एवमणेण कमेण सत्तसु भवेसु चारित्तमाराहिऊण जहुत्तं, जयंतविमाणे देवसुहं च भोत्तूण, भो महाराय ! तुह सुओ जाओ म्हि । रैयणिमज्झसमयदिट्ठदेवागमाणुसारगमण-मुणिवइयरसवणजायजाईसरणपच्चक्खीभूयसुय-संजमो य समणो संवुत्तो म्हि । ता महाराय ! एयममह पव्वाज्जानिमित्तं ॥ छ ॥

सो पुण नागदेवो तब्भव एव गहिओ महावाहिणा विसन्नो चित्तेण । देवद्वोवओगदुच्चरिएण य बाढं दुगुंछमावन्नो, चित्तिउं पवत्तो य—अहो ! महाणुभावेण तइया जेठभाउणा निसिद्धेण वि मए पावकारिणा खणमेत्तसुहलालसेण य अपरि-
भावियौणंतदुक्खावडणेण अच्चंतमणुचियं देवदद्वभवखणमणुद्धियं, तस्सेव मन्ने एस महावाहिविहुरनिवायरूवो कुसुमुग्गमो, फलमज्ज वि अन्नं भविस्सइ, ता एत्तो न जुज्जइ अत्तणो उवेहणं—ति सम्मं परिभाविऊण उवभुत्तदेवत्थपूरणत्थं दिन्नो धण-
कणगाइओ अत्थो । थोवरिद्धित्तणेण य न सबविसुद्धी जाया । मरणसमए य भणिया पुत्ताइणो—अरे ! एत्तियमेत्तं दद्वं

१ यथायुक्कक्षयेण ॥ २ °च्छुओ दे° प्रतौ ॥ ३ रजनिमध्यसमयदृष्टदेवागमागुसारगमनमुनिव्यतिकरश्रवणजातजातिस्मरणप्रत्यक्षीभूतश्रुतसंगमः ॥
४ °यानंत° प्रतौ ॥ ५ महाव्याधिदुःखनिपातरूपः ॥ ६ उपेक्षणम् ॥ ७ उपशुक्तेदेवार्थपूरणार्थम् ॥

धराउ दाऊण देवस्मविमुद्धि करेअह-त्ति निर्लुविऊण मओ एसो उववन्नो नेगासु होणजाईसु चिरकालं ।

जहिं जहिं एस महाणुभावो, कुलम्मि उप्पज्जह पावकम्मो । तहिं तहिं पुवधणं वहुं पि, एयप्पभावेण खयं उवेइ ॥ १ ॥
अणत्थसत्था बहवो पडंति, रोगा य जायंति घट्ठुप्पयारा । अयंउचंडो कलहप्पवंधो, बंधूहि सद्धिं च पवट्ठई य ॥ २ ॥
अवन्नवाओ भमई दिसासुं, उप्पज्जई नेव रई खणं पि । दवज्जणत्थं च कया उवाया, न कासपुप्फं व फलंति किं पि ॥ ३ ॥
तदोवयारम्मि कए वि कोवो, परेसि संपज्जइ चंडचंडो । मित्ते वि सत्तुत्तणमेव जाइ, न किं पि कत्तो वि सुहं हवेइ ॥ ४ ॥
एवं च सवत्थ छुहाभिभूओ, रोगाउरो भूरिभयप्परुद्धो । उज्झज्जमाणो जणगाइएहिं, अणिट्ठदोगचकरो चि दूरं ॥ ५ ॥
महाकिलेसेणइवाइत्ता, एसो पभूयं किल कालमेयं । देवत्थमेगेण विणट्ठवोही, कंहं पि जाओ पुण माणुसत्ते ॥ ६ ॥
तहिं पि एवंविहमीमरूवो, असेसरोगाण दुहाण खाणी । पए पए सोगभरं धरंतो, सदुक्खसइं करुणं रसंतो ॥ ७ ॥
किमागओ अच्छसि कीस एत्थ, हे कुट्टनट्ठो ! विणट्ठदेह ! । अचंतमुद्देगेकरो सि जाहि, हीलिज्जमाणो स जणेण एवं ॥ ८ ॥
उछंवेणेणं अहवाडनलेणं, जलेण वा सेलनिवायओ वा । मरासि किं ? एव विचिंतयंतो, अम्हं समीवे इय वट्ठइ त्ति ॥ ९ ॥ छ ॥

एवं च पुव्वभववित्थरे जुगंधरमुणिवरेण साहिं सो नागदेवो सा य परिसा [अ]वधारियनीसेमदेवदवोवभोगभीसणा-
सुहसरूवा परमं भयपगरिसं उवगया । रोगी वि सुमारियसव्वजहट्ठियपुव्वभनपरंपरावुत्तं तो मयवओ पाएसु पडिऊण पुव्वभवभाइ-

१ देयस्स दिं प्रतो । देवस्यच्छिद्धिं करिष्यथ ॥ २ 'निरूप्य' कथयित्वा ॥ ३ महाल्लेखेनातिवाण ॥ ४ उद्वेगकरः ॥ ५ भयधारितानि. शेष-
देवद्रव्योपभोगगीपणाशुभस्वरूपा ॥ ६ 'जहिंदि' प्रतो ॥

देवमहेश्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥१०८॥

सुमरणेण अचंचतदुक्खियत्तणेण य अब्भाहओ समणो अञ्छिन्नवहंतवाहप्पवाहपक्खालियवयणो भणितं पवत्तो—भयवं ! अवि-
तहमेयं, सवं सरीरेण अणुभूयं मए महापावेण, किमियाणि करेमि ? साहेह दुक्करं वि, निविन्नो हं संपइ पुघपावहु-
विलसियाओ, देह आएसं, पडामि जल-जलणाईसु, नत्थि त्थेवं पि पओयणं जीविएणं, केत्तियं वा अज्ज वि तं असुहक-
म्ममज्जिणं ? ति । भयवया भणियं—महाणुभाव ! जुत्तमेयं पुघदुच्चरियनिंदण-गरहणाईयं, केवलमणलाइपओगेण पाणच्चातो
अजुत्तो, तव-नियमा-णसणेहिं चेव अप्पणो परिच्चातो पसत्थो सत्थेसु भिज्जई, निज्जरियप्पायं च तं असुहं कम्मं ति ।

एवं च निसामिज्जण परं संसारभयमुवहंतो, पवहुमाणसंवेग-निवेयाइगुणगणो, पवन्नसम्महंसणो, गुरुणो समीवे निरागारं
पच्चक्खिज्जण चउविहाहारं, एकम्मि सिलायले सुसाहु व निच्चलचित्तो, पुणो पुणो गरिहंतो पुघदुक्कियाई, संलीणंगो द्विउ
त्ति । मासियसंलेहणं च काज्जण मओ उ[व]वन्नो अच्चुए देवलोए देवो महिड्डिओ ति । तओ जुओ कह्य वि भवेसु जहुत्त-
चारित्तफरिसणेणमपुणागमं पयं पाविहि ति ।

अवरवासरे पुणो वि पुहइपालपुरस्सरा सा सभा जुगंधरसाहुं सायरं पणमिज्जण पुच्छित्तं पवत्ता—भयवं ! अचंचतपम-
त्ताणमम्हारिसाणं संसारसायरतरंडकप्पं किं पि उवइसह तत्तं ति । भयवया भणियं—नणु पुवं वित्थरेण कहियमेव,
विसेसओ पुण इममवधारह—

१ अब्भहिओ प्रतौ ॥ २ अञ्छिन्नवहद्वाणप्रवाहप्रक्षालितवदनः ॥ ३ गीयते ॥ ४ रुणा स प्रतौ ॥ ५ अपुनरागमं पदं मोक्षम् ॥
६ लस्स पु प्रतौ ॥ ७ भा ग जु प्रतौ ॥ ८ नणु पुवुत्तवित्थं प्रतौ ॥

॥१०८॥

देवद्रव्या-
धिकारे
आवृद्धय-
कथान-
कम् १४।

यदि पथि सतां गन्तुं बुद्धिर्यदि प्रवरं पदं, नृप-दिविपदां प्राप्तुं काष्ठा श्रियोऽप्यविनश्वरीः ।
यदि कर्मगता लीलाः कर्तुं सदैव हि वासना, यदि च विपदुच्छेदच्छेका मनोरथसन्ततिः
यदि भवमहासिन्धोरन्तं प्रयातुमहो ! मतिर्यदि च सुकुलप्रत्यायातिप्रश्रुत्यशुभसृष्टा ।
यदि च कुमुदधेतोदात्तत्विषा यशसा दिशः, सितयितुमलं वाञ्छा काचित् समस्ति तदा सदा
जनयेत जनाः ! जैनद्रव्याभिष्टुद्धिमम् विना, क्षययुजि जिनागारादौ यत् तथाविधदौस्थ्यतः ।
वयं यतिविहृतिः सम्पद्येत ! क्व वा जनबोधनं ? कथमिव तथा घृद्धि गच्छेत् क्षितौ जिनशासनम् ? ॥ ३ ॥
इति क्षमाधीशपुरःसराया, युगन्धरः माधुरः सभायाः । निगद्य तत्त्वं नृपगन्धमानो, विहर्तुमन्यत्र चकार चेतः ॥ ४ ॥
॥ इति श्रीकथारत्नकोशे देवद्रव्यचिन्ताधिकारे आतृष्ट्रयकथानकं समाप्तम् ॥ १४ ॥

जिणभवणाहविहावणमैणहं न विणा उ समयसवणेण । ता सिद्धतस्सवणे करेज्ज जत्तं ति वोच्छामि ॥ १ ॥
सुस्सूसा पढमं चिय लिंगं जंपंति धम्मवंछाए । तदभावे चिय सैत्थत्थसावणं कंठसोसकरं ॥ २ ॥
सत्थत्थनवणरहिथा पसु व पुरिसा न किं पि जाणंति । हियमहियमजाणंता अहियं पि कंहं पि कुवंति ॥ ३ ॥
तक्करणातो भवसायरम्मि रंगंतदुहमहावत्ते । उम्मज्जण-निम्मज्जणसयाहं कुम्मो व कुवंति ॥ ४ ॥

१ 'रतला ली' प्रती ॥ २ 'यति ज' प्रती ॥ ३ अनपम् ॥ ४ जिनागमधवणेनेत्यर्थः ॥ ५ चिद्धम् ॥ ६ शास्त्रार्थभाषणम् ॥ ७ उम्मोजां प्रती ॥

देवभद्रस्वरि-
विरहओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥१०९॥

संस्थत्थभावगा पुण कंहं पि चुक्कां विसिट्ठमगातो । नौणंकुसंवसपत्ता गय व मग्गम्मि लग्गंति ॥ ५ ॥
न वि तें करेइ देहो न य सयणो नेय वित्तसंवाओ । जिणवयणसवणजणिया जं संवेगाइया लोए ॥ ६ ॥ किंच—
कंखइ लोगो सोक्खं तं पुण धम्माओ सो विवेयाओ । सो सत्थस्सवणाओ ता तस्सवणुज्जमो जुत्तो ॥ ७ ॥
अच्चंतजीववहनिरयमाणसा विगयसवकरुणा वि । निच्चं पि य [...] अबुल्लाविणो वि विणया[उ] हीणां वि ॥ ८ ॥
सत्थसवणाणुरागेण ओर्यपत्ता इहं महब्भुदयं । पावियसमीहियत्थो सिरिगुत्तो [इह] उदाहरणं ॥ ९ ॥
तहाहि—अत्थि मग्गहाविसयालंकारकप्पा, कप्पवासिसमाणरूवसुंदेराइगुणमणुयलोयाहिट्ठिया, जुहिट्ठिलसेण व संयाण-
उलविलसियाभिरामा, मरुभूमि व विहुम-रिट्ठनीलुप्पीलुपसोहिया विजयपुरी नामं नयरी । रक्खइ यं तं च विक्रमेकधणो
अप्पडिमपयाव-रूव-चाग-सो[ह]ग्गाइगुणावगणियासेसमहीनालो वहरिवरूहिणीमहाखयकालो नलो नाम राया । सवतेउर-
वरिट्ठा य पउमावई से भज्जा । असेसदेसंतरचरणोवज्जियभूरिदवपब्भारो महीधरो नाम सत्थवाहो । सिरी य से भज्जा ।

१ शास्त्रार्थचिन्तका इत्यर्थः ॥ २ अष्टाः ॥ ३ ज्ञानादुशवशप्राप्ता गत्ता इव ॥ ४ °पत्ता गं प्रती ॥ ५ सोमं, तं प्रती ॥ ६ °स्सघणुं प्रती ॥
७ ह्रीणो वि प्रती ॥ ८ 'ओजःप्राप्ताः' नीरागद्वेपाः ॥ ९-रूपसौन्दर्यादि-॥ १० बुधिष्ठिरसेना सदा नकुलविलसितैरभिरामा, नगरी पुनः सदानकुलानां-
दानधर्मपरायणानां कुलानां विलसितैः-विलासैः अभिरामा-मनोहरा ॥ ११ मरुभूमिः विट्ठमाः-अंरुण्डकरीरादिधुप्रवृक्षाः रिष्टाश्च-काकाः नीलाश्चैतेषां
समूहैरुपशोभितां, नगरी पुनः विट्ठमरिष्टनीलाख्यरत्नसमूहैरुपशोभिता ॥ १२ य तच्च विं प्रती ॥ १३ अप्रतिमप्रतापरूपत्यागसौभाग्यादिगुणवगणिताशेष-
महीपालः वैरिवरूथिनीमहाक्षयकालः ॥

पुत्तो य असेसवसणकारित्तणेणं बहुसो विंगुत्तो सिरिगुत्तो नाम ।

सो य सत्यवाहो पयई[ए] चिय दाण-दक्खिन्न-दया-सच्च-सोहिच्चसीलो लोगाविरुद्धेणं कम्मणेण वड्डतो वि पुत्तौणत्थसत्थ-उप्पित्थमाणसो आगाभिदे[ज्ज]निरुंभणत्थं नरिंदमंदिरं गओ । पडिहारनिवेइओ पविट्ठो रायसभं । कयपंचंगपणिवाओ दवा-वियासणो निसन्नो समुच्चियट्ठणो । संभासिओ सिणेहभरंभयचक्खुक्खेवपुरस्सरं राइणा—सत्थवाह ! किमेवं ववगयपक्ख-वाओ व लक्खिअसि जमेवं चिरकालाओ आगच्छसि ? ममाणुच्चियपवित्तिवसओ वा संभावियावड्डमाणत्तउ त्ति न सम्मम-वगच्छामो अणागमणनिमित्तं ति । सिरविरइयकरकमलकोसं च भणियं सत्थवाहेण—देव ! मा एवमसन्भूयं विकप्पह, सुमिणे वि अंदंसियएवंविहवइयराणं देवपायाणं को हि अणुचियं संभावेआ ? केवलमवरावरगिहवाचारविरयणाउलमाणसाणमम्हारि-साण पइदिणं देवपायारविंदरिसणे सायराणं पि पुव्वकयदुकयनिचओ चेवावरंजइह, न उण कारणंतरं ति । राइणा भणियं—होउ ताव, साहेसु आगम[ण]कारणं । सत्थवाहेण भणियं—देव ! वाढमिमं न कहिउं न सोढुं नावि गोविउं पारियइ,

॥ १ ॥

अन्नत्तो उप्पन्नं दुक्खं अक्खिअइ सुहेणेव । अंप्पसमुट्ठाणं पुण सीमइ कट्टेण गरुएण
तह वि हु सामिम्मि निवेइएण दुक्खं सुंतिक्खमवि होमि । सयमवगयदुक्खो हं, को व समत्थो तुमाहितो ? ॥ २ ॥

१ 'विगुप्तः' निन्दितः ॥ २ सौहित्यं-हितंयित्स्वम् ॥ ३ पुत्रानर्थसार्थव्याकुलमानसः आगाभिदेयनिरोधार्थम् ॥ ४ णष्ठउ प्रतौ ॥ ५ अदर्शितेवं विधव्यतिकराणाम् ॥ ६ अपरापरगृहव्यापारविरचनापुलमानसानामस्मादशाम् ॥ ७ रज्जइ प्रतौ ॥ ८ जइ सुं प्रतौ । आख्यायते ॥ ९ आत्म-समुत्थानं पुनः शिष्यते ॥ १० सतिं प्रतौ ॥

देवमहेश्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।
॥११०॥

शास्त्रश्रव-
णाधिकारे
श्रीगुप्त-
कथान-
कम् १५।

॥११०॥

तओ मुणियाभिप्पाएण राहणा कारावियं विजणं । भणिओ सत्थवाहो—भइ ! वीसत्थो साहेसु दुक्खं । सत्थवाहेण जंपियं—निसामेउ देवो—

अत्थि कोमुइमयंकधवलस्स अम्ह कुलस्स कलंको अणत्थेक्कचित्तो सिरिगुत्तो नाम पुत्तो । सो य 'एगो' त्ति अणिवा-
रिजंतो दुल्ललियगोट्ठिचेट्ठिएसु निरंतरमक्खित्तचित्तो रमइ जूयं, निवसइ पणंगणागिहेसु, पोसइ नड-चेड-चाडुयरप्पमुहमनि-
वद्धं बहुं जणं । एवं च सत्थपुस्सिपररागओ वि अत्थो निहणमुवागओ । वाहरिज्जण य एगंते अणुसासिओ सो मए—
अरे ! मा अकाले चिय निहणमुवणेसु धणं, परिहर कुसंगं, चट्टसु विसिट्ठसमायारेण—इच्चाइ बहुविहं भणिजंतो वायामेत्तेण
पडिवज्जिज्जण सविसेसं जहिच्छं वियंभिडं पवत्तो । मए वि तव्ववहरणं तहाविहं नाज्जण संगोवियं सम्मं सव्वं वरसारं, सव्वत्थ
ठविया रक्खगा, भोयणमेत्तं मोत्तुं सेसं तणं पि धेतुं न पारइ एसो, तह वि वसणाभिभूयत्तणेण न विरमइ
जूयंइप्पसंगाओ । हारियं च बहुयं धणं । बाहं निरुद्धो दव्वत्थं संहिएण । तत्तो कहिं पि अप्पाणं विमोइज्जण रयणीए अम्ह
गिहसमीववत्तिसोमसेट्ठिणो भवणे पाडियं खत्तं, आयडियं गेहसारं, निजुजियं च अभिरुइयट्ठाणेसु । वियाणितो य मए
एस वइयोरो तदभिर्मयविलासिणिदासचेडियवयणाओ । रायविरुद्धसमायराओ य भीओ दूरमहं । सहस्सचक्खुणो य
खोणीचइणो भवंति । 'जावज्ज वि देवो वइयरमिमं न निसामेइ ताव सयं नियदुच्चरियं सांहेमि' त्ति तुम्ह समीवे

१ दुल्ललित्तगोष्ठीचेष्टितेषु ॥ २ 'मयित्तं' प्रती ॥ ३ 'निवृत्तिमुत्तमं' धित्तितुम् ॥ ४ 'याउप्प' प्रती ॥ ५ 'समिक्केन' चूतकारमुस्येन ॥
६ 'भिमय' प्रती । तदभिमतविलासिनीदारचेष्टिकावदनात्—वचनान्ना ॥ ७ कथयाभि ॥

समागओ गिह । ता देव ! पुव्वमाणगमणस्स संपइ समागमणस्स य एयं निमित्तं ।

इण्हि च देवो पसायं काऊण घरसारसवस्सं एवंविहावेराहकारिणो मे गेण्हउ चि । राइणा भणियं—सत्थवाह ! कहं

तुमं अवरहकारी । सत्थवाहेण भणियं—अवरहकारिणं जणं पोसंतो कहमिव नावराहकारी ? यतः—

चौरधौरापको सन्त्री मर्मज्ञः काणकक्रयी । अन्नदः स्थानदैव चौरः सप्तविधः स्मृतः ॥ १ ॥

अओ किमवरं देवपायाणं सीसइ ? । राइणा जंणियं—वीसत्थो भव, सौयचं चेव तुह धणमग्गणं, निरुव्विग्गो वचसु

सगिहं । ततो दावियंतबोलो पडिगओ सत्थवाहो सगिहं ।

एत्थंतरे भुंयदंडारोवियसाहुलो 'अनाओ अनाउ' चि पोक्कंतो पविट्ठो पउरवणियलोगो । 'किमेयं ?' ति ससंभमं पुच्छियं रत्ता । निवेइयं च पडिहारेण दूरावणयमउलिणा, जहा—देव ! चोरमुसियसवसारं सोमसिद्धिमणुवत्तयंतो पहाणजणो देवदंसणूसओ चिट्ठइ चि । राइणा भणियं—तुरियं पवेसेहि । 'जं देवो आणवेइ' चि पवेसिओ लोगो, उव्वणीयमहरिहपाहुडो पायपडणपुरस्सरं चिन्नविउं पवत्तो य—देव ! चाटमसमंजसगेयं, जमेवं विजयंतै वि देवे परिममणसीले चि दंडयासियजणे घरसारो मुसिजइ । राइणा भणियं—अरे दंडवासिय ! को एस युत्तंतो ? । तेण चागरियं—देव ! जइ अन्नतो कत्तो चि तक्करागमो हवइ चि ता अम्हे मोसैरित्थं नित्थरामो । रत्ता भणियं—जइ एवं ता पुरीयत्थवा चेव चोरा ? साहु

१ 'वधारका' प्रती ॥ २ स्वायत्तम् ॥ ३ भुजङ्गमारोपितश्चातः 'अन्यायः अन्यायः' इति प्लुक्वेग्न ॥ ४ उपनीतमहार्हप्राश्रुतः ॥ ५ 'नोपरिकयं'

नौर्यद्रव्यं निस्तरामः ॥

साहु तुह वयणविनासो जो तुमं वणियजणं चेव चोरं काउमिच्छसि, किं वाऽमुणा कबोलवाएण ? महायणो साहेउ 'केत्ति-यमिच्चो अत्थो गओ ?' ति । सम्ममालोचिऊण जंपियं महायणेण—देव ! पणवीसं सुवन्नमहस्स ति । तओ भंडागाराओ दवाविऊण तेत्तियसेत्तं सुवच्चं, तंबोलाइदाणेण सम्माणिऊण विसजितो महायणो ।

राइणा वि वाहरिओ सिरिगुत्तो, बुत्तो य—अरे ! जइ कह वि सत्थवाहलजाए तुह अजुत्तं न भासेमि करेमि वा तां किं तुह एवं वड्डिउं खमं ? अतो अज वि जमिमं महाणुभावस्स सोमसेट्ठिणो दव्वमवहंडं तं समप्पेसु, मा अप्पाणं विरुद्धकारित्तेणेण अपत्तकालं चिय कालातिहित्तणं उवणेसु । सिरिगुत्तेणं भणियं—देव ! को एवंविहमवड्डंतं खरसिंगं च वाहरइ ? किमम्ह कुले केण वि एवंविहमकजमणुड्डियं ? सच्चं 'नत्थि दुज्जाणां किं पि अचत्तव्वं' ति, अहवा किमणेण वायावित्थरेण ? एत्तो पाणियं पि पाहामि सुद्धो हं । ततो रत्ना वाहराविओ जूयवालो पुच्छिओ—अणेण सत्थ-वाहपुत्तेण केत्तियं दविणजायं हारियमासि ? । तेणं संलत्तं—देव ! दस सहस्सा कणयस्स, परं संपयं दिन्ना । रत्ना भणियं—अरे सिरिगुत्त ! ते सुवन्नमहस्सा दस घरे किं पि अपावमाणेण कत्तो तुमए दिन्ना ? । ते[ण] जंपियं—तुम्ह पसायातो अज वि पिउणो वि अत्थि तेत्तियं जेतियमहम्व्वभुंजामि । रत्ना भणियं—निरुद्धघरजहिच्छाचारस्स तुह दूरमसदहणिजमेयं । तेण भणियं—जइ दूरमपच्चओ मज्झ वयणे ता अणुगिण्हउ देवो ममं दिव्वदाणेण । तओ पच्चखावला[वा]ओ जायतिव्वकोवेण

१ °ए गुहं प्रतो ॥ २ वट्ठिउं प्रतो ॥ ३ अपहृतम् ॥ ४ 'अप्पणो विं प्रतो ॥ ५ अघटमानं सएद्धमिव 'व्याहरति' वृत्ति ॥

६ अप्राप्नुवता ॥ ७ निरुद्धगृह्येच्छचारस्य तव दूरमश्रद्धानीयमेतत् ॥ ८ प्रत्यक्षापलापात् ॥

नरवङ्गणा निरुविद्या धम्माहिगरणिया—इमं दुट्ठं देवयापुरओ फालगाहणेण विसोहिज्जण मम सम्पप्पह त्ति । 'जं देवो आणवेइ' त्ति चालिओ एसो धम्माहिगरणिएहि । तओ विन्नत्तं सिरिगुत्तेण—देव ! को पुण एत्थ सिए इहाहि ? त्ति । आवद्ध-
कोटुंमडमिड्डिणा य भणियं नराहिवेण—अहं सिए होहामि त्ति । 'जत्थ राया सयमेव सिस्रोवट्ठावणं कुणह तत्थ दूरं
पउत्था नयवत्थ' त्ति हेत्थं वाहरंतो नीओ कारणिएहि देवयामंदिरं । काराविओ सत्तेलं ण्हाणं । जलणचिदुड्डामरं वाढं धर्मा-
वियं फालं । तं च सिरिगुत्तेण उम्मुक्कंसेण सबजणसमक्खं सच्चसावणं कालुण पुक्कालपदियसिद्धदिन्नवत्थं भणमन्तसुमरण-
पुरस्सरं सायरं करयले तद्वापेच्छंतस्स धम्माहिगर्णिणिलोयस्स हिमसिलासगलं व डुवियमक्खेवेण । अचित्तमाहप्पत्तणओ मणि-
मत्ताणं न लोममेत्तं पि ज्झामियमेयस्स । तहट्ठियं चेव दिट्ठं करयलं कारणिएहि । पडिया ताला । 'सुद्धो सुद्धो' त्ति घोसियं
ब्रंभणेहि । पक्खित्ता से सेयसुरहिक्कुमुममाला कंठदेसे कारणिएहि । निवेइओ एस बुत्तं तो नरिदस्म । चमक्किओ य एसो अवि-
भावियसिरयगदपइन्नापगरणेण परिभाविउं पवत्तो य—

दिव्वगहणेण सुद्धम्मि तक्करे सिरिपरिग्गहपवन्नो । डडिअइ पयडं तक्करो व भिव्वकरं रत्ना(?) ॥ १ ॥

सयमेव सिरयपक्खं लोयसमक्खं पवञ्जिज्जाणं । जइ अप्पाणं चोरं व अर्पणा नो निगिण्हामि ॥ २ ॥

ता सच्चवाइणो राइणो त्ति नूनं इमीए वाणीए । दिअउ जलंजली जाव जेयमिणं भमतु य अकित्ती ॥ ३ ॥

१ °कोचभट्ट° प्रती ॥ २ प्रोविता ॥ ३ शीघ्रं व्याहरन् ॥ ४ ज्वलनशृन्दभयङ्करम् ॥ ५ सत्यज्ञानं कृत्वा पूर्वकालपठितमिद्धदिव्यस्तम्भमनमन्त्र-
स्मरणपुरस्सरम् ॥ ६ °रणलो° प्रती ॥ ७ अविभावितशिरोग्रहप्रतिज्ञाप्रकरणेन ॥ ८ °प्पणो नो न मि° प्रती ॥ ९ °लेघली प्रती ॥ १० जगद् इदम् ॥

परित्यक्त नयवत्ता कलुसउ कलिकालकलिलमखिलजणं । उत्तम-जहन्ना-मड्डिममग्गो विं समत्तणं लहउ ॥ ४ ॥
इय किं व जीविणं देहीणं नयविहीविहीणेण ? । वरमिण्हि नवरि मरणं पच्छा वि अवस्समरिये ॥ ५ ॥
एवं च विणिच्छइयमरणकायेवण सविसेसं सुमरिया देव-गुरुणो, वाहराविद्या मंतिणो, साहिओ तेसि निययाभिप्पातो ।
विसत्त्वा मंतिणो, भणिउं पवत्ता य—देव ! न जुत्तमेयं तुम्हाणं सयलमहीमहाभारसमुद्धरणधीराणं, पैयागरुयपुन्नपब्भारवसउ
च्चिय तुम्हारिसाणमुप्पत्ती, न जहत[ह] संमविणी, ता देव ! अप्पदोसमंसीकालुण बहुगुणं कजं काउं जुजइ । एवं च जाव
पयंपत्ता ते चिहुंति ताव सणियसणियं पसरिया गरुयमंदिरसु वत्ता, जहा—देवो अपरिभावियसिरयंगीकारपंडिणावसओ
अप्पणो चोरदंडं काउमुवट्ठिओ त्ति । सुया य एसा वत्ता सत्थवाहेण । ततो अचंतमाउलचित्तो तुरियतुरियमागतो एसो
रायमंदिरं, पडिहारनिवेइओ पविट्ठो सभामंडवं, कयरायप्पणामो निसन्नो समुच्चियट्ठणे । लद्धावसरेण य विन्नत्तमणेण—
देव ! अद्धभुत्तेण मए निसामिया असोयवा का वि वत्ता, आचंदकालियं विज[य]उ देवो, सयं काउं समीहिए अत्थे य देउ
ममाएसं, अहमेव एयस्स अत्थस्स परमत्थओ हेउ त्ति । राइणा भणियं—साहु साहु सत्थाह ! किं भन्नइ तुह पहरुमत्तीए ? ।
महामंतिणा भणियं—सत्थाह ! जं तुमए देवस्स पुत्तसंतियं दुवलिसियं साहियं तं किं उद्देसमेत्तओ ? पच्चक्खदंसणाओ ?
पच्चइयमाणुसकहणाउ व ? त्ति साहेसु अवितहं । सत्थवाहेण भणियं—किं देवपायाणं सर्वेभिचारं कयाइ कहिजइ ?

१ परित्यज्यताम् ॥ २ अपि समत्वं, विपमत्वं वा ॥ ३ प्रजागुरुकपुण्यप्राग्भारवशतः ॥ ४ अपरिभाविताशिरोऽङ्गीकारप्रतिज्ञावशतः ॥ ५ पंडिप-
वेसओ प्रती ॥ ६ प्रत्ययिकमानुपकयनात् । प्रत्ययिकः—विभस्ताः ७ सव्यभिचारम् ॥

अवि चलइ चलंतुंगसिङ्गलगामासैमिहुणयकीलारामरम्भो सुमेरु ।

॥ १ ॥

अवि सुयइ मयंको हँववाहप्पवाहं, किइ तिमिरपूरं नूण स्रो वि दूरं

अवि सुसइ समुहो लोलैकळोलरोलाउलियमयैर-मीणङ्कतपेरंतमागो ।

॥ २ ॥

न उण वयणमग्गं ता वियप्यं विमोसुं, कुणह जमिह जुचं कि खमं वोत्तुमन्नं ?

इमं च तँन्निच्छयं सुणिज्जण, सुहुममुद्धीए वीमंसिज्जण परोप्परं, जंपियं मंतीहिं—देव ! अवितहवयणो सत्थवाहो ता होयधमेत्थ मंताइसामत्थेणं, न अन्नहा एस वइयो एवं संमवइ, सुँवति य मंताइविहिणा दिव्वत्थंभणविहीओ असाहूणं पि, तदेवयाउ वि कयाइ निरदिहाणा भवंति सि, अत एवोच्यते—“दिव्यस्य दिव्या गति”रिति, ता एत्थ विसिद्धमंतवाइणो समक्खं दिव्वगहणं जुजइ सि ।

एत्थंतरे पायपणामपुवं विन्नत्तं पडिहारेण—देव ! दुयारे कुसलसिद्धी नाम सिद्धमंतो असेसदेसपसिद्धो सिद्धसम्म-पुरोहिणेण तुम्ह दंसणत्थं उवणीओ वड्डइ सि । रत्ता जंपियं—सिग्गं पवेसेसु । ‘तह’ ति पवेसिओ पडिहारेण एसो, दिन्ना-सीवाओ य चेडंदिन्ननियडासणे आसीणो य, सायरं संभासितो रत्ता । लैद्धावसरेहि य पुच्छिओ मंतीहिं—भो सिद्धमंत !

१ “ङ्गल” प्रती : चलइसुज्ज ४ प्राप्रलनामरमिधुनककीलारामरम्यः ॥ २ “मिदूण” प्रती ॥ ३ हव्यवाहः—अग्निः ॥ ४ लोलकाळोलरोलाकुलितभकरमी-नाक्रान्तपर्यन्तभागः ॥ ५ “यणमीणं”कंतपे” प्रती ॥ ६ तं निच्छय सु” प्रती ॥ ७ ध्यन्ते ॥ ८ “लमुद्धी” प्रती ॥ ९ “हियण तुम्ह तुम्ह प्रती ॥ १० वेदवत्तनिकडासने ॥ ११ रत्ता” प्रती ॥

कथं कथं तुह परिस्समो ? । तेण भणियं—किं तुम्ह एएण ? [जं] कजं तं साहह चि । ततो सिद्धो तेहिं तहाविहसत्थाहसु-
यगहियफालवुत्तं । सम्मं परिभाविय भणियमणेणं—मह समकखं गेण्हावेह तं सत्थाहसुयं फालं जेण मुणह जहड्डियं ति ।
'तह' चि पडिवन्नं सवेहिं । गया य वीयदिणे पुवोवहड्डिवदेवयाभयणं । उवोविट्ठा समुचियट्ठाणेसु नरिंदाइणो । आसीणो
एगत्थ कुसलसिद्धी । पगुणीकओ उगगीरियफारुलिंगजालो फालो । वाहरिओ सत्थाहपुत्तो, वुत्तो य—अरे ! जइ सच्चं
सुद्धसमायारो ता गिणहसु इमं । पुवड्डिइए पयट्ठो एसो तगहणत्थं । एत्थंतरे कुसलसिद्धिणा परविज्जाछेयकारिणा मते-
णाभिमंतिलेण अक्खया पक्खित्ता चाउदिसिं । तप्पभावेण न जायं दिवयंभणं । दट्ठा फालगिणा सिरिगुत्तस्स पाणिणो ।
उच्छलिओ नरवइस्स जयजयारवो । 'जहत्थनामो' चि पूइओ कुसलसिद्धी पंचगप्पसायप्पयाणेण । इयरो निरुद्धो
रायपुरिसेहिं । जायं पुरीए परमपमोयभरनिब्भरनचंतरामायणं महया रिद्धिसमुदएण वट्ठावणं । कयभोयणाइक्खिओ य
पमुइयमाणसो आसीणो अत्थाणीमंडवे राया । कयं च मंगेलीयमुत्तममुत्ताकलावाइसम्पणेण सत्थयाहपमुहपहाणजेणेण
रायसन्निहियलोएण य ।

एत्थंतरे विन्नत्तं रायपुरिसेहिं—देव ! तुम्ह संसयतुलारोचियजीवियस्स को दंडो कीरु ? चि । राइणा भणियं—अक्ख-
यसरीरं चेव तं वरागमेत्थाडणेह चि । ततो सो तेहिं उवणीओ रायसभाए विगयजीविउ व निरुच्छाहो । संभासिओ राइणा—
अरे सत्थवाहसुय ! को एस वइयरो ? चि । तेण वुत्तं—देवो जाणइ । राइणा भणियं—तहावि असंखुद्धमणो साहेहि

१ 'विट्ठो स' प्रतो ॥ २ 'त्थमेत्थं' प्रतो ॥ ३ 'पाणी' इस्सो ॥ ४ परमप्रमोदगरनिर्भरत्थप्रमाणजनम् ॥ ५ मातलिकम् उत्तममुक्ता— ॥

देवमइस्सरि-

विरइओ

कहारयण-

कोसो ॥

सामन्नगु-

णाहिगारो ।

॥११३॥

परमस्थं । 'जं देवो आणवेइ' ति पयड्डो सो कहिउं, जहा—पुवकाले कालसीहो नामे कउलायरिओ समागओ आसि, समाणसीलत्तणेण य तेण ससं मम जाया परममेची, बाढं परिओसिओ य सो मए अणवरयमईरापाणपणाभणाइणा, अन्नया तेण देसंतरं वचंतेण 'परमोवगारि' ति मे दिन्ना दिव्थंभणाइणो मंता, तम्माहप्पेण य एत्थं^१ मए अप्पा विनडिउ ति । मंतिणा भणियं—अरे महापाव ! न केवलमप्पा विनडिओ तुमए, देवो वि संसयतुलमारोविओ । सत्थवाहसुएण भणियं—एवमेयं, ता देह आएसं जेण अँत्ताणं मत्थघाय-तरुल्लंघणाइणा वावाएमि ति । राइणा जंपियं—संदुक्कम्मणा वि हणिज्जसि लँगो । किंच—

॥ १ ॥

एवंविहदूरमकज्जमप्पणा काउल्लुज्जमंतस्स । जुल्लइ तुल्ल विणासो केवलमाजम्ममेत्तस्स

॥ २ ॥

लल्लिज्जइ सत्थाहस्स होउ ता दाणि दंसणेणं ते । जइ सुचिरजीवियत्थी ता उज्जसु झत्ति मज्झ महिं

एवं च रत्ता पुत्ते किंकरनरेहिं निद्धाडिओ सो रायमंडवाओ, धिक्कारिजंतो य नीहरिओ नयरीओ, पयड्डो गंतुसुत्तराचलं । अईकंतपुव्वपुहइपालदेसो य वीसंतो कइवयदिणाइं एगत्थ सन्निवेसे, चित्तिउमाढत्तां य—अहो ! तेण पावकारिणा कुसल-सिद्धिणा मंतवाइणा कहमहमकारणवेरिणा एवंविहं दुत्थावत्थं उवणीओ ? जुंको नियसुहि-सयण-धणाणं दूरदेसातिहित्तणम-शुपत्तो, ता होही तं किं पि दिणं जत्थ सो सहत्थेण मए हंतवो ति । एवं च सो सामरिसो गामा-ऽऽगरेसु परिमंतो गओ

१ 'म फुला' प्रती । नाम कौलचार्यः ॥ २ 'ओयसि' प्रती ॥ ३ मदिरापानार्पणादिना ॥ ४ 'त्थम्मए' प्रती ॥ ५ अत्तणं प्रती । आत्मानम् ॥

६ स्वदुष्कर्मणाऽपि ॥ ७ निर्भग्यः ॥ ८ अतिक्रान्तपूर्वपृथ्वीपालदेशव ॥ ९ अष्टः ॥

गयपुरे । दिट्टो य तत्थ भवियव्वयावसेण वीहीए उवविट्टो समीवागयाकुसलो कुसलसिद्धी । ततो अविमरिसियजुत्ताड-
जुत्तेण अंतोवियंभंतकोवानेलेण अन्नस्स तिव्वगगखगधेणुणा निदयं निहओ एसो, गओ य पंचत्तं । सिरिगुत्तो य पला-
यमाणो पाविओ आरक्खियंपुरिसेहिं, बद्धो समप्पिओ कारणियाणं । पुच्छिओ सो विणासकारणं । जहावड्डियं सिट्ठमणेणं ।
कारणिएहिं भणियं—जइ एवं तहावि

विजंतम्मि नरिंदे नयमग्गवियारणाए हुंतीए । सहसाकरणमजुत्तं सेसं पि हु किं पुण विणासो ? ॥ १ ॥

दोसाण संभवे वि हु अन्नोन्नविणासणं जणेऽणुचियं । सच्छंदं चिय इहरा अमाणुसं जायइ जेयं पि ॥ २ ॥

जइ रे ! वेरी तुह एस होइ ता कीस अम्ह न कहेसि ? । सयमेव कुणसि दंडं एवं सइ दोसवंतो सि ॥ ३ ॥

आरोवियम्मि दोसे कारणियनरेहिं सो तओ वज्झो । अहिगारिणा निउत्तो तरुम्मि उल्लंबणविहीए ॥ ४ ॥

अह भयभरपकंपंतकाओ चालिओ आरक्खिमेहिं, नीओ वज्झट्ठाणं, निबद्धा कंठसे निट्टरा रज्जू । भणिओ य तेहिं—
आसु रे ! सुदिट्ठं कुणसु जीवलोयं, सुमरसु इट्ठदेवयं, निदोसा इह अम्हे, तुह दुव्विलसियाइं चेव ऐत्थमवरज्झंति त्ति । तओ
तं भयथरहरंतदेहं किंकायव्वयाउलं उल्लंबिऊण साहिसाहाए गया सं ठाणं निउत्तपुरिसा । सो य कट्ठिणकंठपासयंसंरुद्धस-
मीरप्पयारो गलनाडीनिबिडावेढविहड्डियचक्खुवावारो

१ पुं पुरि । दिं प्रतौ ॥ २ वीथ्याम् ॥ ३ ततोऽविमृष्टयुक्तायुक्तेन अन्तर्विजृम्भमाणकोपानलेन ॥ ४ नयमार्गेविचारणार्थं भवन्त्याम् ॥ ५ जगद् ॥
६ असु प्रतौ ॥ ७ एवम् प्रतौ ॥ ८ भयकम्पमानदेहं किंकर्तव्यताव्याकुलम् ॥

गयणमिव महीए भूमिवट्टं व चोमे, दिसिंणमिव चके ट्ठावियं कप्पयंतो ।

॥ १ ॥

अगणियससिजुण्हा-वण्हि-मायंढतेयपसरतिमिरफुरंतं (१) मअमाणो व लोयं

कहरूह वि महं मुक्कं....पसंपायपीडाविहुरमभिरदेहक्खेवसंतुट्ठयासो (१) ।

खरपयणपणुन्नो तालरुक्खो व सक्खा, तयणु निवडिओ सो भूमिवट्टे विचिट्ठो

॥ २ ॥

अह सिसिरसमीरणवमओ मणागमुवसंतदेहदाहो एणंतरेणोवलद्धचेयणो पच्चुज्जीवियं व अप्पाणं मुणंतो सणियसणियं
ममाणपएसाओ पलाणो । 'जइ पुण कोइ अणुमग्गेण लगिगल्लइ' चि पयट्ठो पविट्ठो एगत्य वणनिगुंजे । तहिं च वेणु-
वीणाविजइनिनायं कत्तो वि समुच्चरंतं निसामिऊण भयतरलच्छं तरुखंधंतरिओ सवत्तो दिसं पेच्छिउं पवत्तो । दिट्ठो य
अणेण एगो सज्झायं कुणंतो महातयस्सी । तं च दट्ठूण चितियं भयसंभतेण अणेण—मन्ने एस कोइ अमुणा केयवेणं इय गहणे
वट्ठन्तो अन्हारिसाण पलोयणं कुणइ, ता रुक्खंतरिओ चेव सुणामि । 'किं एस पढइ ?'—चि तस्सवणत्थं निउत्तो सवणो ।
एत्थंतरे पडियं साहुणा, जहा—

॥ १ ॥

इंदिउं दामदोघट्ठसंधसंधट्ठणाट्ठिया । पयट्ठंति अकिच्चेसु अणुप्पित्थमणा जणा

॥ २ ॥

कुणंति जीवसंधायघायर्भायसुहेसिणो । असंखतिवखदुक्खोहत्थोहं तत्तोऽणवेक्खिउं

१ भूमिपृष्ठम् ॥ २ 'सिमणं' प्रती ॥ ३ 'विचेष्टः' गृच्छितः ॥ ४ कैतेव ॥ ५ 'व मुणां' प्रती ॥ ६ इन्द्रियोरागहस्तिरसदसदहनस्थिताः ॥

७ अत्रस्तमनसः ॥ ८ आत्मसुलैयिणः ॥ ९ 'सोनवे' प्रती ॥

देवभद्ररि-
विरइओ

कहारयण-
कोसो ॥

सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥११५॥

शास्त्रश्रव-
णाधिकारे
श्रीगुप्त-
कथानकम्
१५।

॥११५॥

वृंछति भासितं मिच्छा तुच्छा मेच्छ व बालिसा । दीहं दुडुमपेच्छंता जेणाओ गंजणं तथा
रिक्का चोरिक्कजेणं सज्जो सज्जति विक्रमं । न मुणति णं से भावि बंधणुल्लवणाइयं
गिज्झंती य पुरंधीसु रुव-लायन्नमोहिया । विवज्जंति पर्यंग व पईवग्गंसिहासु य
खेत्त-धन्न-हिरन्नाइममत्तदढतंतुणा । बंधंति] चाढमप्पणं कोसियार व कीडया
दुव्वारवरिसंकासचिचवावारवाउला । किंमिक्किन्नंगसाण व निचंति न कहिं पि हु
एवं विरुद्धचेट्ठाहिं अप्पाणं अप्पणा जणा । हणंति ही ! महामोहजोहसाहप्पमेरिसं-

एयं च पढिजमाणं निसामिज्जण वीमंसिज्जण य चित्तियमणेण—अहो ! सुपट्टियं जहावत्थियत्थपडिबद्धं, ता किं एयस्स
समीवे गंतूण पडिवालेमि सुहुत्तमेत्तं ? पुच्छामिं य करणिज्जजायं ? धम्मिओ को वि एस संभाविज्जइ एवंविहसुपढणाओ,
अहवा सबत्थ वि अविस्सासो जुत्तो, विसेसओ अम्हारिसाणः पडिक्कलविहीणं, ता सिग्गमवक्कमामि एत्तो—त्ति पट्टिओ मंद-
मंदमुक्कचरणो एगदिसिविभागेणं । जाव य वणनिउंजमज्जेणं कित्तियं पि भूभागं गओ ताव अत्थमिओ मायंडो । पांसंडि-
दंडखंडेहिं व संज्झम्भारायेरेहानिवहेहिं मंडिओ गयणमंडवो, उडंडतमकंडसंपिडियं व मउलियं कमलसंडं, सनीडं पडुच्च

१ म्लेच्छाः ॥ २ जनेभ्यः तिरस्कारम् ॥ ३ 'रिक्ताः' स्वच्छन्दाः चौर्यकार्येण ॥ ४ ण न सो भां प्रतौ न जानन्ति खलु तस्य भावि ।
अत्र 'ण' इति खल्वर्थे ॥ ५ गृध्यन्ति ॥ ६ 'गसुद्धा' प्रतौ ॥ ७ दुच्चारं प्रतौ ॥ ८ सङ्काशः—समानः ॥ ९ कुमिकीणीज्जिआना इव स्थिरीभवन्ति
न कुत्रापि हि ॥ १० पसं प्रतौ ॥ ११ सन्ध्यामरागरेखानिवहेः ॥ १२ उद्दण्डतमः काण्डसम्पिण्डितमिव मुकुलितम् ॥

उद्धियं कारुण्य-भारुण्यमुहपविलकुटुचं, परिषिक्कदाडिमीफलविमरो व किं पि अरुणो पैमरिओ रीयणियरो, सुमरियनियनि-
यनिवासाहं नियचाहं दिसिमुहेहितो मय-महिम-गय-गवयजूहाहं । ततो चित्तियमणेण—न जुत्तमिच्चो गमणं, सपचवाओ खु
एस प्यएसो । ततो गंभीरसाह-प्पसाहाउलस्स वडविडविणो आरुहिऊण पसुत्तो साहाए । जाव य साहुपडियं परिभावितो
अच्छइ-ताव जाममेत्ताए गयाए रयणीए समागओ तत्थ वडकोडरे मणुयभासुछावकुसलो एगो सुगो । अन्धुद्धिओ सुगीए,
पुद्धो य—किं एत्तियवेलाविक्खेवंप्रकरणं ? । तेण भणियं—अच्छरियभूयं भवदुविलसियं साहिउं पि न तीरइ । तीए जंपियं—
सवहा साहेहि ताव । सुणेण भणियं—सुणसु,

अहं हि अज सरस्सइत्तरंगिणीतीरे केयारफारपरिमलुग्गारकलमकणकवलणमाकंठमणुद्धिऊण पडिनियत्तंतो एत्तो अदूर-
तरतरुत्तण्डमंडणभूयमसोगतरुवरं पत्तो, वीसंतो य तस्स साहाए । दिट्ठो तीए हेट्ठट्ठिओ विजियकलयंद्वाए भारइए धम्ममा-
इक्खमाणो, एगो समणो एगस्स विजाहरजुवाणस्स । संयुद्धो य सो, तस्स धम्मकहाए । पाएसु य भत्तिसारं निवडिऊण
पुच्छिओ णेण सो नियपुव्वजम्मो चि । जहावट्ठिओ य सिद्धो सो तेण भगवया । पहिद्धो विजाहरजुवाणो । ततो मज्झ वि
जायं परमकोजहलं । ओयरिऊण तरुसाहाओ पडिओ हं साहुचरणेसु । रत्तासोयपल्लवपडिच्छाएण य पाणिणा परासुद्धो हं
पट्टीए माहुणा, पुच्छिओ य—वच्छ ! किं कीरउ ? चि । मए भणियं—भयवं ! पसीयसु, साहेसु किं मए पुव्वभवे कयं

१ परिषक्क—॥ २- 'प्रसूतः' उदित- 'रजनिक्क' चन्दः ॥ ३ 'साइश्रियं' श्रुतौ ॥ ४- केदारस्मारपरिमलोद्गारकलमकणकवलनं आफण्ठं अनुधाय
प्रतिगिवर्त्तमानः इतोऽपरतस्तत्पण्डनभूतम् ॥ ५- 'एव य-श्रुतौ । प्रतिच्छायेन-तुल्येन ॥

देवभद्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥११६॥

अणोवं तिरियत्तणमणुपत्तो भिह ? । साहुणा वुत्तं—आयन्नसु,

सावत्थीवत्थवो भवो तं भवभएण निक्खंतो । घरवासाओ धेतुं पव्वजं सुगुरुमूलम्मि
छट्ट-डट्टमाइनिट्टुरतवोविसेसं समायमायरिं । पज्जते विहु तैदकयपडियारो वंतरो जाओ
तत्तो य चुओ भइय ! मायादोसेण तेण तिरियत्तं । अणुभवसि संपइ तुमं ता एत्तो कुणसु जं जुत्तं
तो पुव्वजाइसुमरणरणयसमुच्छलंतमुच्छो हं । ठाळण विवन्नो इव खणमेकं जायपडिबोहो
परिभाविंत्तो सुत्तं पुव्वं पट्ठियं पि इण्हि पट्ठियं व । संजायभवविरागो तओ सुणिं भणिउमाढत्तो
भयवं ! किमिण्हि कीरइ ? कीरो हं तुमह पायसेवाए । दूरमजोगो जोगो य नेव तह सबविरइए
न य तिरियजीवियवे मायमई मज्झ थोयमेत्तं पि । न य तीरइ अकलंको जिणधम्मो काउमिमिणा भिं
ता भयवं ! कहसु ममं किं तित्थं सुप्पसत्थमच्चत्थं ? । उज्झामि जत्थ जीयं सत्थुदिट्ठेण विहिणा हं
मुणिणा सिट्ठं तित्थं न विसिट्ठं पुंडरीयसेलाओ । सिद्धाओ जहिं पुंडरियपमुहसाहुण कोडीओ
जइ एवं ता भयवं ! तित्थे तत्थेव अणसणं काहं । मुणिणा भणियं सिज्झउ निव्विगं वंछियं तुज्झ
ता तुज्झ पिए ! इह-पारभवियमिच्छुकुंडं अहं देमि । खमियवं सवं सुयणु ! मज्झ थोवं पि अवरद्धं
एवं व वइयरं से तदेगचित्तो सुणितु सि]रिगुत्तो । तं चिय मुणिउं साहुं सुगमेवं भणिउमाढत्तो

१ समायं आचर्य ॥ २ तदकृतप्रतीकारः ॥ ३ पूर्वजन्मस्मरणोद्वेगसमुच्छलन्मूर्च्छः अहम् । स्थित्वा विपन्न इव ॥ ४ मयं प्रती । मायामतिः ॥ ५ मया ॥

शास्त्रश्रव-
णाधिकारे
श्रीगुप्त-
कथानकम्
१५ ।
शुक्लस्य
पूर्वभवः
॥११६॥

‘तिरितो वि तुमं धन्नो कयपुन्नो जेण सो महासाह । सक्खाडभिंदिओ पुच्छिओ य संदेहसंदोहं ॥ १३ ॥

परमेगोऽहमधन्नो दिट्ठो वि स दुट्ठबुद्धिणा जेण । नो वंदिओ न पुट्ठो तहसज्झायं कुणंतो वि ॥ १४ ॥

हा पावजीव ! अल्ल वि जपियवो अइचिरं तए अप्पा । चिंतामणि व स मुणी जेमवन्नानिम्भरं दिट्ठो ॥ १५ ॥

चोक्कंतवत्थुपरिसोयणेण किं वाऽमुणा ? मुणिज्ज तुमं । सयमुणियकज्जत्तो ता कह जं मज्झ करणिजं ? ॥ १६ ॥

देव-गुरु-धम्मतत्ताह तयणु सबं सुणेण से कहियं । सत्थसवणे य जैत्तो उवइट्ठो इट्ठसिद्धिकरो ॥ १७ ॥

कयखामणो य तेसिं सुगो गओ वंछियत्थकरणाय । सिरिगुत्तो वि दुहट्ठो तओ पयट्ठो पहे गंतुं ॥ १८ ॥

सो य महीधरसत्थवाहो सनिकारनगरनिवासियसुयसंतावेण समिहे ट्ठाउमपारयंतो अत्थोवज्जणकइयवेण नीहरिओ उत्तरदिसाभिमुहं । अब्बा गाम-नगराइसु सिरिगुत्तसुद्धिं कुणंतो कम्म-धम्मसंजोएण गयउरमइक्कम्म केत्तियभूमागे दिन्नावासो जाव चिट्ठइ ताव सिरिगुत्तो ततो तरुगहणाओ अइंतो संपत्तो तं पएसं । पच्चभिन्नाओ सत्थाहेण, उवगूहिओ सिणेहसारं, सायरमापुच्छिओ परिभमणवुत्तंतं । सिट्ठो य जहट्ठिओ नयरीनिग्गाओ कीरदंसणावसाणोऽणेण नियवइयरो । तं च सोचा अंसुयपरपरिजंतलीयणेण सदुक्खवावेगगगरसरं भणियं सत्थाहेण—पुत्त ! को इमो कालो अम्ह अत्थोवज्जणस्स ? केवलं तुह पवासाणंतरमेव समुण्यन्नदेहदाहो तुमं चेव पलोइउं गिहाओ निग्गाओ म्हि, ता पुत्त ! सुंदरं जायं जं तुमं दिट्ठो

१ तिर्यगपि ॥ २ यद् अवशानिर्भरं दष्टः ॥ ३ ‘रिमोयं’ प्रती । व्युत्क्रान्तवस्तुपरिशोचनेन ॥ ४ स्वयंशतकार्यतत्प्यः ॥ ५ यत्नः ॥ ६ सनि-
कारनगरनिर्वासितगुतसन्तापेन । निकार-तिरस्कारः ॥ ७ ‘इययधे’ प्रती । -भ्रमेन ॥ ८ अशुपरप्रेममाणलोचनेन सदुःतापेगगदस्वरए ॥

सि, इण्हि पि तह कहंचि वड्डुसु जह परममुन्नइमुवेइ पुव्वपुरिसकमो, पसरइ सरयससरुज्जला किची, सामलीभवन्ति खलयणाण
वयणाई, हवसि पढमो सण्णुरिसाणं ति । सिरिगुत्तेण जंणियं—किं बहुणा भणिएण ?

अणुमुंचामि समगं दुन्नयमगं पवड्डियवियारं । जं सिक्खाए लग्गइ अणगलं पि हु मणो मग्गे ॥ १ ॥

तम्हा न कायवो ताय ! मइ अविस्सासो त्ति । ततो जहतह पुव्वाणीयपणियविक्रयं काऊण सनयरीहुत्तं नियत्तो
सत्थाहो । महरिहपाहुडपुव्वयं दिट्ठो राया, [कहिया य] सिरिगुत्तवत्ता । पवेसितो य सो राइणा महाविभूईए ।

अह सिरिगुत्तो जिणधम्मकम्मकरणेक्कवड्डपडिबंघो । पुरिसत्थेसु पयड्डो तह जह किञ्चि परं पत्तो ॥ १ ॥

अप्पुव्वापुवं समयसत्थमणवरयमेव य सुणंतो । वेरग्गावड्डियमई परिभाविंतो तयत्थं च ॥ २ ॥

सत्तीए अणुरूवं बारस वि वयाइ फासमाणो य । सुगमेव संभरंतो कालं बोलेई स महप्पा ॥ ३ ॥

अवरवासरे य रयणीए पढमपओसे कयच्चिईवंदणस्स सामाइयड्डियस्स सिरिगुत्तस्स सभुज्जोइयदिसिंमंडलो नियरूय-
विणिज्जियाखंडलो समागओ एगो देवो । कयसायरपणामो य पुच्छिउं पवत्तो—भो सिरिगुत्त ! अवि निव्वहइ बाहावि-
रहियं हियाणुट्ठाणं ? । सिरिगुत्तेण भणियं—बाढं निव्वहइ देव-गुरुपसाएण, सविसेसं च सुगाणुभावाओ । देवेण जंणियं—
को पुण सो सुगो ? । ततो सिरिगुत्तेण सिट्ठो तदुवयारवुत्तंतो । 'अविस्सुमरिओवयारो महाणुभावो' त्ति परितुट्ठो तियसो

१ अनुसुच्चाभिः समग्रं दुर्नयमार्गं प्रवर्धितविकारम् । यत् शिक्षया लगति अनर्गलं अपि हि मनो मार्गे ॥ २ पूर्वानीतपण्यविक्रयं कृत्वा स्वनगर्यभिमुखं
निवृत्तः सार्थवाहः ॥ ३ अपुब्बां प्रतौ ॥ ४ वैराग्यपतितमतिः ॥ ५ अतिवाह्यतीत्यर्थः ॥ ६ अधिस्तुतोपकारः ॥ ७ मभाणुं प्रतौ ॥

देवमहस्वरि
विरइओ

कहारयण-
कोसो ॥

सामन्नगु-
णाहिगारो ।

॥११७॥

मणइ—सिरिगुत्त-१. परिपाणसि तं-सुगं-१.। सिरिगुत्तेण भणियं—कहासेसभूयस्स कत्तो तस्स परिपाणं ? । तओ सिट्ठं देवेण, जहा—सो अहं सुगो पुंडरियगिरिकयाणसणो सणंछुमारो कप्पे देवत्तेण उववन्नो; संपयं च; तुह समीवे धम्मथिरीकरणत्थं यओयणंतरकहणत्थं च आगओ गिह । सिरिगुत्तेण भणियं—सम्मं-कयं, पसायं, काऊण साहेसु पेओयणं-तरं । देवेण भणियं—इओ दिणाओ सत्तमे दिवसे-तुह जीवियंतो होही, ता सम्मं-धम्ममाराहेजसु—त्ति संसिऊण तेण वादम-भिर्नदिखमाणो सट्ठणं गओ तियसो ।

सिरिगुत्तो वि तस्स वयणाणंतरमेव [कय] जिणाययणपूयामहिमो पूजियसंघो खामियसवसत्तो दिव्वाणिणो, चिज-यसूरिणो, समीवे संधारयदिक्खं पवज्जिय कयाणसणो पंचनमोक्कारपरो मरिऊण दिवं ग[उ]त्ति । पत्थावे य नयरीजणेण पुच्छिओ, खरी—भयवं ! अचंतनिंदधससमायारो वि भविय सिरिगुत्तो कहमेवंचिहविमुद्धविवेयजुत्तो संबुत्तो ? । म्हरिणा भणियं—सत्थसवणं एवंगुणजणं वि, तुग्हाण वि एत्थ उज्जमो जुत्तो ति । किंच—

सदसदिति विवेका[त्] त्यक्तशङ्काकलङ्कोऽशुभकरमिह वस्तु प्रक्रमेत- प्रहर्तुम् ।

स च भवति विवेकः शास्त्रश्रुषूयैव, श्रमविरहितचित्तस्तेन तस्यां यतेत ॥ १. ॥

स्वयमपगतबोधः प्राणिवर्गः समग्रः, कलिकलिलवशाद् वाऽतीन्द्रियज्ञो न कश्चित् ।

यदि जिनमतमेतत् सूर्यवन्नाभविष्यत्, किमिव हि न तदानीं दोऽस्थमाप्स्यज्जनोऽयम् ? ॥ २. ॥

देवभद्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।
॥११८॥

शिवपथश्चकल्पं ध्वस्तकद्वादिलपं, निरुपहति च नेत्रं धीमहोद्यानचैत्रम् ।
स्मररिपुजयशस्त्रं श्रीजिनोद्दिष्टशस्त्रं, भवभयमपहन्तुं नाप्नुयात् कोऽधिगन्तुम् ?
इतीहमानैर्मनुजैः समृद्धिं, गुणावलीनां च सदाऽभिवृद्धिम् ।
जिनेन्द्रशास्त्रश्रवणाभियोगः, कार्यो निरस्ताखिलदुःखयोगः

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे शास्त्रश्रवणाधिकारे श्रीगुप्तकथानकं समाप्तम् ॥ १५ ॥

सिद्धतसत्थसवणुब्भवंतनिम्मलविवेयपैडिहत्था । अब्भुच्छंहति दाणे ता तव्विहिमिण्हि वोच्छामि ॥ १ ॥
पढममिह नाणदाणं बीयं अभयप्पयाणमक्खायं । धम्मोवग्गहहेउं तइयमुवहुंभदाणं ति ॥ २ ॥
नाणं चिय स-परसरूपयडणे नूण पायडपभावं । ता तद्दाणे चिय पढममुज्जमो जुज्जए काउं ॥ ३ ॥
दिन्नेणऽमुणा जीवो विन्नाया होइ बंध-मोक्खाणं । पुन्नाणं पावाण य तदुंचियकिचाणुरागी य ॥ ४ ॥
पावपरिहारपरमो पुन्नोवज्जणसमुज्जओ य भवे । इह-परलोए य सुही नाणपयाणप्पसाएण ॥ ५ ॥
दाणाणं सेसाणं कत्तो वि कहिंचि दीसइ विणासो । दिज्जंतस्स वि निचं बुद्धि चिय नाणदाणस्स ॥ ६ ॥

१ कुत्सिता वादिनः कद्वादिनः-दुर्वादिन इत्यर्थः ॥ २ श्रीजनो° प्रती ॥ ३ °न्तुं प्राप्नुयात् क्रोधेग° प्रती ॥ ४ सिद्धान्तशास्त्रश्रवणोद्भवविर्मल-
विवेकपूर्णः । अभ्युत्सहन्ते ॥ ५ °पडह° प्रती ॥ ६ विज्ञाता ॥ ७ °दुच्चिय° प्रती ॥

ज्ञानदाना-
धिकारे
धनदत्त-
कथान-
कम् १६ ।

ज्ञानदानम्

॥११८॥

दितेण नाणदानं नूणमदिन्नं न किं पि जियलोए । एत्तो य नोवयारो पवरो विञ्जइ जए अओ
 ॥ ७ ॥
 तं पुण पढणत्थमुवट्ठियाण अणुकूलकरणओ नेयं । पेढियमहत्थ[य]पोत्थयवायण-वक्खाणमार्हदि
 ॥ ८ ॥ किंच—
 नाणमदितो वि सयं मेसह-वत्थ-उन्नपयुद्धवणिंतो । पढमाणेण परेसि परमत्थेणेस तद्वाया
 ॥ ९ ॥
 किं जंयिएण चहुणा ? नाणपयाणेण केवलालोयं । लहिऊण पावइ सिवं घणवत्तो एत्थुदाहरणं
 ॥ १० ॥

तद्वाहि—अस्थि मगहाजणवयावंसनिविसेसं, सेमाहिफारफणारयणजालं व पेरेसिमलंघणिञ्जं, सुरपुरपरिसरं पिव दीसं-
 तगुरुहुज्जणं, जणियसयललोयाणुरायं रायनिहं नाम नयरं । तत्थ य हइहयकुलनहयलमयंको निहयवयरि[वह]विहियायंको
 भुवण[जण]जणियाणंदो जघचंदो नाम राया । निरुवचरियसिणेहभूमी कमल व कण्हस्स कमलावई नाम से मारिया ।
 ताणं कलाकलावपचट्ठा सोढीरयाइगुणविसिट्ठा दुवे पुत्ता—विजयचंदो चंदसेणो य । ते य एगोदरसंभूया वि केणइ
 कम्मदोसेण अवरोप्परं सामरिसा असहणा य आहोपुरिसचणेण वट्टन्ता दिणाइं वोलेति ।

अवरवासरे य राईणो अत्थाणीनिसेन्नस्स रायपुत्त-मंति-सामंताइपहाणलोयस्स य समुचियट्ठार्णेनिविट्ठस्स विन्नत्तं पडि-
 हारेण—देव ! अणवच्छिन्नदीहद्धलंघणपरिस्संता लेहहत्था दुवे पुरिसा तुसियं देवदंसणमभिलसंति ति । राहणा भणियं—

१ धियते गगति ॥ २ पठितमहार्यकपुस्तकवाचनम्याह्यानादिभिः ॥ ३ °णमिदंतो प्रतौ ॥ ४ °माताण प्रतौ ॥ ५ 'परेयो' अन्येषां दात्रूणां च ॥
 ६ °ययपुजं प्रतौ ॥ ७ वैषयकुलनमस्तलगृगाडः निहतवैरि[वधू]विहितातडः ॥ ८ 'आहोपुरपत्तेन' अभिमानितयेत्यर्थः ॥ ९ °ट्टत्ता विणाइ प्रतौ ॥
 १० °इणा अं प्रतौ ॥ ११ °सम्मस्स प्रतौ ॥ १२ °णनिवट्टं प्रतौ ॥

देवभद्रस्मरि-
विरहओ
कहारथण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।
॥११९॥

सिगधं पवसेह । पवेसिया ते अणेणं, आपडिया रन्नो चलणेसु, खित्तो लेहो । सयमेव वाइओ नरिंदेण, जहा—
स्वस्ति । मागधवसुधासुधाधामानं श्रीजयचन्द्रं महानरेन्द्रं सुरतरङ्गिणीपरिसरवसुन्धराधिपत्यनिष्ठुक्तः सदाऽऽदेश-
कारी कुरुदेवः पञ्चाङ्गप्रणिपातपुरःसरं प्रणम्य विज्ञपयति । यथा—कुशलं देवपादानुस्मरणात् । केवलं 'क्षीवलनामा सीमा-
लमेदिनीपालः प्रतिहतसमीपग्राभो देवदेशसुपद्रवति' इति श्रुत्वा देव एव प्रमाणमिति ॥
एवं च वाइळणं राया-पसरंतकोवपब्भारो । अरुणनयणप्पहाहिं अकालसंज्झं व दावित्तो
रे रे ! पेळ्ळह पेळ्ळह पसुत्तकेसरिसिरगंकडुयणं । सेवालो बालो इव कह काउसुवड्डिओ दुड्डो ?
पैउरकरि-तुरय-रहवर-वीरुम्भडमिलियसयलमहिवालं । बहिया ड्वावह सेन्नं इह भासंतो ससरंभं
विन्नत्तो-कुमरेहिं देव ! किमेवं समुव्वहह कोवं ? जलसंगमदुल्ललिए को सेवाले वि सरंभो ?
देहाऽऽएसं अम्हं जह तहप्पं-अणप्पमवि दलिमो । को सेवगे वि संते पडुस्स सयमेव वावारो ?
एवं कुमरगिरं निसामिळण राइणा पक्खित्ता मंतीसु दिट्ठी । इंगियागारकुसलेहिं तेहिं बुत्तं—देव ! साहु विन्नत्तं रायपु-
त्तेहिं, को अब्भो एवं पत्थावाणुरूवं वोत्तुं जाणइ ? त्ति । तओ राइणा दिन्नो आएसो जेडुस्स विजयचंदरायपुत्तस्स त्ति ।
तओ कुविओ चंदसेणो दंसियनिडालभिडडिभंगो रायसभाहिंतो नीहरिउमारड्डो । जाओ सभाखोहो । नियत्ताविओ य

१ अपं प्रतो ॥ २ प्रनुरकरि-तुरग-रथवर-वीरोद्धटमीलितसकलमहीपालम् ॥ ३ पहिया ड्वावण सेन्नं प्रतो ॥ ४ सेवालपक्षे जलस्य-पानीयस्य
सन्नमेन दुर्लभिते, राजपक्षे तु जडानां-जडबुद्धीनां सन्नमेनेति ॥

ज्ञानदाना-
धिकारे
धनदत्त-
कथान-
कम् १६ ।

॥११९॥

रत्ना कह कह वि, भणिओ य—वच्छ ! किमेवं कुणसि ? किं न याणासि तुमं लोगद्धिं ?—

॥ १ ॥

जेट्ठमि गुणविसिद्धे न कणिहुट्ठाचणं हवइ जुत्तं । एगोयरे वि भाइम्मि वच्छ ! मच्छरियमच्छरियं

॥ २ ॥ किंच—

केत्तियमेत्तं एयं ? रत्तं पि न दिज्जमाणमिच्छंति । पिट्ठनिविसेसबुद्धीए जेट्ठभायम्मि विज्जंते

॥ ३ ॥

वोक्कंतेकमसम्माणणं पि अवमाणमेव मञ्जंति । सप्पुरिसा इयरे पुण जइत्तह तं चेव वंछंति

॥ ४ ॥

नयमग्गतुलारूढा वि न्नाययुज्झंति कह वि जइ पुरिसा । ता दूरमवकंता पुत्तय ! खंत्तस्स चत्ता वि

एवं पन्नविओ वि नोयसंतो रायपुत्तो । तओ रायवयेणेण भणिओ मंतीहिं—रायपुत्त ! कीस देववयणं पडिक्कलेसि ?

कीस वा सब्बत्थ चित्थेरत्तं 'अविणीड' त्ति अवजसंपसुं न पसमेसि ? 'निम्मलजसप्पहाणं हि जीवियं सलहंति' त्ति किं

न याणइ रायपुत्तो ? त्ति । इद्वाइभूरिवयणपहानिवहाणुसासिज्जमाणो नायमगं पवन्नो चंदसेणो । इयरो वि चउरंगबलस-

णाहो सेवलनरिंदं पडुच्च गंतुं पयट्ठो, कमेण य पत्तो सदेससीमासंधिं । समाहूया य तदेसवत्तिणो सामंताइणो । भणाविओ

दूयक्कयेणेण सेवलराया, जहा—

॥ १ ॥

अजहाबलमारंभो हि दूसणं भूसणं अओ पर्णई । ता अप्पाणं परिभाविऊण भो ! कुणसु जं जुत्तं

१ पितृनिर्दिशेयबुद्धया श्रेष्ठभारि विधाने ॥ २ 'तक्कम्मसं' प्रती । व्युत्पन्नान्तरमसम्माननम् ॥ ३ न्यायम् ॥ ४ क्षात्रस्य वार्त्ताऽपि ॥ ५ 'द्वयंरंतम-
चणीड' प्रती ॥ ६ 'हामिच' प्रती । -प्रथानिवहानुशिष्यमाणः न्यायमार्गम् ॥ ७ प्रणतिः ॥

तेणं पयंपियं जुञ्जभीरुणो उगिरंति नयमगं । दोषद्वेदडिभडणे हरिणो को नीइपहदंसी ?

॥ २ ॥

ता होसु समरसज्जो दंसेसु नियं च विक्कुक्करिसं । अजहावलित्तिभियं व साहिही समरमेव धुवं

॥ ३ ॥

एवं भणिण् निगगओ दूओ । निवेइओ य एस बुत्तंते तेण रायपुत्तस्स । ततो दवावियं पयाणयं । परोप्परथेवन्तरस्स-
णुपत्ताइं दो वि बलाइं । तो अँगीकयखत्तसमायाराणि पहुकज्जबहुमनियपहरणपहाराणि समुच्छलियतुमुल्लूरवपणस्संतका-
याराणि कुँतैगघायधुम्मंतकुंजराणि निहुरमोगगरपहारज्जिंतंरहवराणि निवडंतछत्त-धय-चिंधरउदाणि उभयपक्खपहीयमाण-
सूराणि सुचिरं ताइं जुज्झिउं पवत्ताइं ति । अह भवियद्वयावसेण पराजियं विजयचंदसेन्नं, पलाणं च जं जहा तं तह ति ।
विजयचंदो वि मंतीहिं कह कह वि अणिच्छंतो नियत्तिओ समरंगणाओ ।

सुओ य एस वइयो राइणा, आणाविओ विजयचंदो, पारद्धं सयमेव गमणं । एत्थंतरे उट्ठिओ चंदसेणो—रायं !
पुवं पि अहं तुब्भेहिं वारिओ ता इण्हि न किं पि वत्तव्वं, देह ममाएसं ति । मंतीहिं जंपियं—देव ! रा[य]पुत्तो पुंविं महाक-
ट्टेण पडिसिद्धो ता संपयं अजुत्तो रायपुत्तपणयंभंगो, सविसेसकरि-तुरय-रह-जोहसमप्पेण पगुणीकाऊण विसज्जह इमं ति ।
पडिवन्नं रत्ना, दिन्नो चंदसेणस्स आएसो । भाउणो अब्भहियं करि-तुरगाईअं गिणिहऊण नीहरिओ एसो । अक्खलियप-

१ °रुणा उ° प्रतौ ॥ २ हस्तिघटासम्मुखगमने ॥ ३ नेइप° प्रतौ । नीतिमार्गदर्शी ॥ ४ अङ्गीकृतक्षात्रसमाचारे प्रमुर्यार्थवहुमानितप्रहरणप्रहारे
समुच्छलिततुमुल्लूरवप्रणश्यत्कातरे कुन्ताग्रघातधूर्ण्यमानकुञ्जारे निष्ठुरमुद्रप्रहारजर्जर्यमाणरथवरे निपतच्छत्रध्वजचिह्नरौद्रे उभयपक्षप्रहीयमाणशूरे ॥
५ °तयरघा° प्रतौ ॥ ६ °इ अग्नि° प्रतौ ॥

याणगेहिं पत्तो सेवलराइणो सीमभूमिं । भणियव्विसेसं सिक्खविज्ज पेसिओ दूओ सेवलराइणो । भणिओ से तेण, जहा—
जह कइ वि दिव्वदुव्विलसिएण सारंगसंगरे वि हरी । भग्गकमो निरुक्को किमिच्छिएण, वि स तज्जेओ ? ॥ १ ॥
जइ कइ वि जैरदपन्नगफणाकडप्पुफिण्डतंचुपुडो । पडिभग्गो गरुडो एत्थिए वि किं विज्जणो नागा ? ॥ २ ॥
जइ जेट्टमाउगो मह पैमायवं कइ वि निज्जिओ तुमए । ता विज्जणमप्पाणं सुणिउं मा होसु वीसत्थो ॥ ३ ॥
जलहंतवस्स वि हुयवहस्स गोतुब्भवेण कुलवहरं । दद्धोयहिसल्लिलेणं चुब्भइ वडवगिणा पेच्छ ॥ ४ ॥
ता उज्झिउं पमायं संपइ तं होसु सैमरपरिहच्छो । छलणाए निज्जिओ हं ति मा वएज्जासि जणपुरओ ॥ ५ ॥
अह सेवळेण भणियं भो दूय ! निरगला तुहं पहुणो । जहतह जंपंति किमित्थ जुअए मासिउं मज्झ ? ॥ ६ ॥

एए निहोस चिय सदोसवं केवलं महीनाहो । एयाण पिया जो एसिसे वि समरम्मि पेसेइ ॥ ७ ॥
दुस्सिक्खिय [ति] चहुजंपिर ति अच्चंतदुव्विणीय सि । पेसणमिसेण मन्ने इय सिक्खविउं स पेसेइ ॥ ८ ॥
ता जाहि दूय ! पडिभणसु नियपहुं सिसुजओ हि मह हीला । तुह पुण पिउणा सद्धि जुज्झं पि इ जुअए काउं ॥ ९ ॥
एवं निसामिज्ज निग्गओ दूओ, पत्तो राय[सुय]समीवं । निवेइओ सबो वडुल्लववुत्तं । तं चाऽऽयभिज्जण चंदसेणो
विमाविउं पयत्तो—अहो ! अजुत्तो एसो अपरिभावियसमुल्लावो, पेच्छ, सत्तुणा वि-होअण सुपसन्नं समुच्चियं जंपियमणेण,

१ निलीनः ॥ २ जरठपन्नगफणासमूहोत्तिफट्ठचुपुटः ॥ ३ 'पुफिण्डं' प्रतो ॥ ४ विजयिनः ॥ ५ प्रमादवान् ॥ ६ जलहन्तव्यस्यापि हुतवहस्य
गोत्रोद्भवेन कुलवेरम् । दग्धोदपिसल्लिलेन उद्यते वडवाभिना पश्य ॥ ७ सगरनिपुणः ॥ ८ वदिष्यसि ॥

सत्यमुच्यते “शत्रोरपि गुणा ब्राह्माः” इति वचः, ता वाढं दूयवयेण अजुत्तमत्तणो उक्करिसपयडणं कयं मए, अप्पपसंसा हि परमं लज्जणं सुकुलुग्गयाण, जओ—

जंपति थोयथोयं कजं च कुणंति भूरिवित्थारं । विबुहजणविम्हकरो गरुयाणं को वि वावारो ॥ १ ॥

अम्हारिसा उ मुद्धा अतहाविहक्कजरणदच्छा वि । अप्पाणमप्पण चिय विहलमणा कह विकत्थिति ? ॥ २ ॥

ता सत्तू वि सेत्तलराया मे गुणवं पडिदाह, अथो न जहतह जोहणिजो त्ति, अविभाविय कयं हि चिसं पि चिसेसेइ कजं ति । ठिओ एगंते रायपुत्तो, वाहराविया मंतिणो, सिद्धो सवो वि तेसिं निययाभिप्पाओ । वीमंसिओ मंतीहिं, भणियं च तेहिं—रायपुत्त ! जहा तुमं भणसि तहा सच्चमेयं, ता पेसिजंतु अचंतपच्चइया पच्छन्नचरपुरिसा, मुणंतु ते तस्स राइणो करि-तुरगाइसामग्गिं, लक्खंतु तयणुरत्त-विरत्तसामंतवग्गं, जाणंतु जाणा-डसणाणमवसरं, तक्कहणाणुसारेण य वावारिजंतु साम-मेयाइणो जहाणुरूवं नयमग्गा, मग्गिजंतु य नीसार-पवेसपाउग्गा जल-दुग्गाइमंतो पहविसेस त्ति । पडिवन्नं रायपुत्तेण । पेसिया य गूढचारपुरिसा कयविविहपासंडिनेवच्छा तव्वइयोचलंभणत्थं ति । ताण य एगो सामवेयपाद्धित्तणेण पवन्नो रायपुरोहियं, अवरो मंतवाइरूवेण अणुपविट्ठो संधिविग्गहियं, इयरो वि नेमिच्चित्तणेण लीणो महामंतिणो, अन्नो वि जोतिसियभावेण अब्भुवगओ राइणो मूलं । एवं ते चउरो वि गूढचरा नियनियविज्जासु पत्तट्ठा कयकरणा समयाणुरूवभासिणो आगारिगियाइवेइणो निउणेणावि अमुणिज्जमाणमज्झा तह कह वि निय[निय]वावारेसु पयट्ठा जह कमागय व थोवदिणेहिं

१ स्तोकोक्तोक्तम् ॥ २ तददुरक्तविरक्त-॥ ३ ° इजंतो प्रतो ॥ ४ तद्व्यतिकरोपलम्भार्थम् ॥

पि अन्भन्तरीभूया रायाईणं ति । संचारिति य गूढचरैर्हि पद्दिणवित्तं जहावित्तं रायसुयचंदसेणस्स । एवं वच्चंति वासरा ।

भणितो य मंतीहि रायसुओ—अप्पणो परस्स य बलतुलयं काऊण विसेसवाव[रा]रंभो जुअह, ता जावअज्ज वि सेवि-
सेसुअमसमओ न जायइ ताव सेचलराइणो बहियादेसुवद्वो कीरइ, एवं हि उवद्विअंतदेसभोइणो सामंताइणो तुम्ह सेयं
पवअंति, एवं पि सत्तुणो अंबयरियं हवइ । ततो रायसुएण सिग्घवेगतुरंगवग्गपेसणेण तग्गाम-नगराइणो ख्खंडिअं पारद्धा ।
नियदेसोचद्वं सोच्चा कुद्धो सेचलराया, पडणीकयं चाउरंगं बलं, बाहराविया जोइसिया, गणावियं विजयजत्ताजोगं लग्गं,
खित्ता आगंतुगजोइसियम्मि दिट्ठी । तेण भणियं—देव ! पंचियजणदिन्ने लग्गे कहं ‘सदोसं’ ति भन्नाइ ? । राइणा भणियं—
कहस्सु जहट्टियं । तेण जंपियं—जइ देव ! मं पुच्छह ता न जुत्ता विजयजत्ता, लग्गवलेण इहट्टियाणं चेव तुब्भं विजयं
पेच्छामि । सेसजोइसिएहि भणियं—दंसे ख्खंडिअंते कहं विजओ ? । इयरेण भणियं—पडिवालह पंच दिणाइं जइ न
पच्चओ । ‘एवं’ ति पडिवाअं रत्ता ।

चारजोइसिएण वि तक्खणं चिय गुत्तपुरिसमुहेण कहावियं चंदसेणस्स, जहा—कवडकलहं काऊण मुणावियकअपर-
मरथा कइयवि चइरसीहपमुहसामंता सेचलरायं पद्द घडावेयद्धा, सैनिकारं च खंधावाराओ निवासणिआ य चि । तदेव
अणुट्टियं रायसुएण । तेहिं चि चइरसीहपमुहसामंतेहिं सामिभेचि परमसुवद्वंतेहिं ‘तह’ चि कअमवच्चुज्झिय पहाणपुरिसये-

१ मूढं प्रती । गूढचरैः प्रतिदिनवृत्तं यथावृत्तम् ॥ २ सविशेषोद्यमसमयः ॥ ३ तपद्रवमाणदेशमोगिनः ॥ ४ अपवृत्तम् ॥ ५ उण्टितुम् ॥ ६ पत्तियं
प्रती । प्रत्ययितजनदत्ते ॥ ७ लुब्धमाने ॥ ८ श्रुतकार्यपरमार्थः कतिचिदपि ॥ ९ ‘इरिस्सी’ प्रती ॥ १० सापमानं च ॥ ११ ‘भसपरं’ प्रती ॥

सणेण भणावितो सेवल्लनसिंदो—अम्हे तुह पायसेवं काउमिच्छासो अणेण डिंभराइणा संताविय चि । ततो राइणा वाहरावितो संधिविग्गहिओ, भणिओ य—अरे ! केरिसा इमे पडिवक्खसामंता ? कहिओ य तुह चारपुरिसिंहिं कोइ तवा-
वारो ? । तेण भणियं—देव ! आगमिस्सा अज्ज अम्ह चाराहिगारनिउत्तपुरिसा, ततो तेहिं विणिच्छिळण साहिस्सं । विस-
ज्जिओ सो गओ सं ड्ढाणं । सो य किर संधिविग्गहिओ तेण वेरिचरेण ठंगिओ मंतसामत्थेण दिट्ठं सुयं च सवं तस्स साहइ
त्ति । आगयमित्तेण कहिओ से रायवुत्तं । तेण वि जाणियकज्जमज्जेण भणियं—संधिविग्गहिय ! जइ ते वइरसीहैयणो
सामंता रन्नो सेवगत्तं पवज्जिस्संति ताव चंदसेणो वि सेवं पवन्नो चि वत्तवं, तविरहेण तहाविहसेवगाभावाओ ।

एत्थंतरे आगया चारपुरिसा, निवेइओ य तेहिं परवल्लवुत्तं । दंसिया ते रन्नो । तेहिं सिट्ठं—देव ! वइरसीहैयणो
सामंता अच्चंतं निट्ठुरवयणेण तज्जिया चंदसेणेणं 'न मह सेन्ने अच्छियवं' ति, 'निट्ठाडिया य' इति पडहेहिं उग्योसि-
ज्जइ । राइणा भणियं—ता संधिविग्गहिय ! किमिह जुत्तं ? । तेण जुत्तं—देव ! दढं सम्माणजोग्गा ते तुम्हाणं, तदारोवल-
द्धपरपक्खस्वरूपायसुल्लो परविजओ चि । ततो आणाविया ते सामंता, सम्माणिया य पसायदाणेणं । तेण य चरनेमि-
त्तिण्ण अच्चंतं चिंता-मुट्ठि-नट्ठाइकहणेणं रंजिओ अमच्चो । तेणावि एगंते दंसितो सो राइणो । तेणावि पुच्छिओ—कहसु
नेमिच्चिय ! केरिसं अम्ह बलाबल-न्ति । तेण भणियं—देव ! थिरं लग्गं इहट्ठियाण चेव कज्जसिद्धिं साहेइ । ततो 'जोइ-
सियवयणसंवाइ' चि पूइओ सो रन्ना । सिट्ठा य मंतिणो—सपन्नओ जोइसिओ एसो चि । तेण वि पुरोहिण्ण जंयाहियसे-

१ वधितः ॥ २ ° ह्रासणो प्रतो । वैरसिंहादयः ॥ ३ तद्द्वारोपलब्धपरपक्खस्वरूपज्ञातसुलभः ॥ ४ सिद्धो य प्रतो ॥ ५ जगत्तसैन्यव्याधिविशेषेण ॥

अवाहिविसेसेण सो सामवेयपाढी पडतो संतिहोमट्टाणे । तेण य आहिचारिगमंतेहि पारदो होमविही । तवसेण य जाया करि-तुरग-लोगाईणं अणेगे रोगविसेसा । एवं च निष्पच्चूहेण चंदसेणेण उवसाहिओ तवेसो, वसीकया य केई सामंता ।

अवरम्मि य वासरे तेहि गूढचरेहि कहावियं चंदसेणस्स, जहा—अवसरो समस्स चि । ततो चाउरंगिणीए सेणाए तेणाऽऽगतूण पडिरुद्धो सेवलराया । पयट्टाईं परोप्परं दोन्नि वि बलाइं पहरिउं ति । उच्छा[हि]ओ य सेवलराया वइर-सीहाइसामंतेहि—देवं ! पच्छा होह तुम्मे, केत्तियमेत्तो एस डिमो ?—त्ति जंपिऊण पारद्धं परोहि सह पहरिउं ताव जाव चंदसेणो समीयमुवागओ । एत्थंतरे चहरसीहाइबलेण चंदसेणबलेण य दोहि वि अडिमतरे घेत्तूण सेवलनरिंदो अण-वरयमुक्सेल-भल्लि-नाराय-सुरुप्पपमुहपहरणेहि सवत्तो पच्छाइओ ति । तं च छिन्नच्छत्त-दंडं निकित्तविचित्तघंवडं निवाडि-यंगरक्खं समिक्खिऊण तग्गुणगणरंजिएण भणियं चंदसेणेण—भो भो सेणाहिवा ! सो महारायसासनं अइकमइ मह सरीरं च दुहइ जो सेवलरन्नो घायं करेइ चि । घोसियं च महया सहेण । तं च सोचा फरगाईहि चंपिऊण गहिओ सेवल-राया, समप्पितो य समं सत्तंगाए लच्छीए रायसुयस्स ।

सो य तमादाय अक्खंडपयाणगेहिं गतो नियनयरिं । वद्धाविओ जयचंदराया । परमविभूईए पविट्ठो रायभवणं । कय-तकालोचियपडिचिणा य समप्पिओ सेवलभूवई, विन्नत्तो य—देव ! एसो सत्तू वि भविय अचंतगुणगुरुत्तेणेण गुरु व अम्हाणं, ता देवेण महापसाएण दट्ठवो हवइ चि । ततो रत्ना जायतगुणनिर्वेहबहुभाणेण समं सम्माणिऊण दिन्ना स चिय

१ तेणे य प्रतो ॥ २ °घ पेच्छ हो° प्रतो ॥ ३ निकुत्तविचित्रचजपटं निपातिताप्रसं समीक्ष्य ॥ ४ °घत्तणा प्रतो ॥ ५ °वयव° प्रतो ॥

पुबुद्धिं, विसञ्जिओ [य] सं द्वाणं ति ।
चंदसेणो वि 'बुद्धि-परकमेहिं गुणजेद्धो' ति द्वविओ जुवरायपए, दिन्ना महई भुत्ती । 'अच्चंतं परिभूओ' ति एगामी
रयणीए णीहरिओ विजयचंदो, [पयद्धो] य देसंतरे गंतुं । कहवयपयाणमेहिं य समइकता पिउणो भूमी । भूत्थो य एगत्थ
कबुद्धसन्निवेसे । तत्थ य जिन्नुज्जाणे तरुच्छायालीणो उज्जाणविभागं पलोइज्जा चिंतिउं पवत्तो—

एत्तो जिनतरु विसन्नविडवो चावी इओ निजला, एत्तो भइधयं विकिन्नसिहरं कचाइणीमंदिरं । ॥ १ ॥
नहुच्छन्नकुलो य भग्गभवणो गामो य एसो इओ, उप्पाएइ सुहं महंतयमिमो जोगो समाणे हिं मे
एवं च पयद्धो तत्तो पएसाओ गओ उट्ठियायणजणवयं । दिट्ठो य तहिं कित्तिधरो नाम तवस्सी । निसामिओ य

तम्मूले साहुधम्मो । जहा— ॥ १ ॥
संसारोयहिनिनडंतजंतुनित्थारणेक्कन्नोहित्थं । सिचपंथमत्थवाहं अवावाहेक्कसुहहेउ ॥ २ ॥
सुणिधम्माओ वि न धम्ममन्नमब्भुदयसाहगं मन्ने । ता धन्नाणमिह चिय जुत्तो जत्तोऽन्नचाणेण ॥ ३ ॥
पाविज्जइ रज्जं लच्छिवित्थरो वंछियं च सोक्खं पि । निदलियअसुहकम्मो कयसिवसंमो ण सुणिधम्मो ॥ ४ ॥
रज्जाइणो पयत्था जइ वि हु सुहमहुरयाए रमणिज्जा । तह वि न सलाहणिज्जा परिणइकयविविहदुहनिवहा ॥ ४ ॥

१ 'पहाण' प्रती ॥ २ उपितः ॥ ३ द्रवयं प्रती ॥ ४ सुतं महद् अयं योगः स-गाने हि मयि ॥ ५ 'हि म्मे प्रती ॥ ६ संसारोदधिपित्तज्जन्तुनिस्तारणै-
क्कन्नोहित्यम् । शिवपयसार्थवाहं ज्ञानाचार्यैकसुहहेतुम् ॥ ७ धर्मम् अन्यम् अभ्युदयसाधकम् ॥ ८ 'जत्तम्' प्रती । यत्तोऽन्यलागेन ॥ ९ 'म्मो य सु' प्रती ॥

निबोसहं व जइ वि छु जईण धम्मो मुहम्मि कडुयरसो । परिणइपत्तो तह वि छु अचंतसुहावहो होइ ॥ ५ ॥
को नाम किर सेंकन्नो मुहमदुरं परिणईए विरसं पि । जाणंतो वि न हिंसा इयरं सवायरं लेखा ? ॥ ६ ॥
एयं सोद्या सँजायेगेहवासंगचागपरिणामो । पडिवज्झइ [सुणिपासे] पव्वञ्जं विजयचंदो सो ॥ ७ ॥
विहरइ गुरुणा सद्धिं सद्धम्मज्झयणचद्धपडियंथो । कालकमेण गुरुणा जोगो त्ति पइट्ठिओ सपए ॥ ८ ॥
भणिओ य वच्छ ! निँवाणलच्छिविच्छट्ठदाणदुल्लियं । गोयमपमुहमहापहुनिसेविंयं विति पयमेयं ॥ ९ ॥
ता उल्लियप्पमाओ सिस्साणं सारणाइ कुणमाणो । सिद्धंतवायणाईसु सवहा उअओ होआ ॥ १० ॥
सुहसीलयाए थेवं पि मा वहेअसि परिस्समं कह वि । एयं चिय रिणमोक्खो सासणवुद्धी य एवं च ॥ ११ ॥
इय सिक्खविज्जण बहं सस्मयेयमहागिरिस्स सिहरम्मि । मासं पाओवगओ निव्वुइसुहसंपयं पत्तो ॥ १२ ॥

विजयचंदसूरी वि मामा-ऽऽगराइसु विहरिं पवत्तो । पयट्ठिओ य कहयवि दिणांइ सिस्साण पढणाइवावारी । पराभग्गी
य पच्छा निच्छइ भासिं पिय, धेरेहिं चोइअंतो य भणइ—किमणेण कंठसोसेण ? तवे आयरं कुणह, “यः क्रियावान् स
पण्डितः” इति वचनात् । ‘किं वा पठियं मासतुसाईहिं’ [ति] दिट्ठतोवन्नासं च कुणंतो उवेहिओ धेरेहिं । कालकमेण
अपडिक्तो ततो द्वाणाउ मरिज्जण सोहम्ममे देवत्तणेण उववन्नो । अहाउयं तहिं पालिज्जण चुओ पउमसंडपुरे धणंजयस्स

१ ‘सकण्ये’ निद्वान् ॥ २ हित्वा इतरत् सर्वान्तर लति ॥ ३ सञ्जातेगेहव्यासङ्गत्यागपरिणामः ॥ ४ निर्वाणलक्ष्मीविच्छेददानदुर्लभितम् ॥ ५ ‘यं
मिति प्रती ॥ ६ ‘दणमोक्षः ॥ ७ ‘तोविन्ना’ प्रती । दणन्तोपन्यासम् ॥

देवभद्रस्वरि-
विरहओ
कृहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।

॥१२४॥

सेढिणो सिवाए भजाए धणसम्मो नाम पुत्तो जाओ त्ति । वोक्कंतअट्ठवरिसो य आढत्तो पाढिं । पुव्वभवनिविडञ्जियनाणं-
तरायदोसेण य नावडइ गाढधुम्मं[तं] पि एकं पि अक्खरं । परिस्संतो उवज्जाओ, 'पत्थरो' त्ति परिचत्तो य । जहा एक्केण
इमिणा, एवं पंचहिं वि उवज्जायसएहिं ति । विसन्नो से पिया, पारद्धा ओमहाइणो उवयारा, न जाओ को वि त्रिसेसो ।
पुच्छइ मंताइजाणगे । कहिओ य से एगेण पुरिसेण, जहा—अमुगत्य पएसे विसिद्धो जाणगो तवस्सी वसइ त्ति । ततो सेट्ठी
सपुत्तो गओ तस्स साहुणो समीवं, वंदिज्जण निसन्नो, भत्तिसारं भणिं पवत्तो य—भयवं ! किमणेण मम सुएण कयं
जेणेवंविहो जडो ? त्ति । ततो भगवया निवेदिओ से गाणहीलणापमुहो पुव्ववइयरो । तं च सोच्चा जायं धणसम्मस्स जाईसरणं,
निवडिओ साहुचलणेसु, भणिं पवत्तो य—भयवं ! एवमेयं, संपयं च भीओ हं 'कहमिमाउ नाणंतरायपारावाराओ पारं
परं वच्चिस्सामि ?' त्ति, सब्बा साहेसु उवायं । भयवया भणियं—सोम ! सुण जमेत्थ कायवं—
दोसेण जेण केणइ भावस्स सुहस्स होइ विद्धसो । तेषडिक्खपवित्तिं परमं किंचित्ति पच्छितं ॥ १ ॥
ता नाणदाणविच्छेय-हीलणोवज्जियस्स कम्मस्स । नाणप्पयाणभावेण होइ तन्निजराभावो ॥ २ ॥
तं च तुह नाणदाणं सक्खा नो वडइ निविडजडिमत्ता । नाणस्स य नाणीण य ता वाढं कुणसु बहुमाणं ॥ ३ ॥

१ पूर्वभवनिविडार्जितज्ञानान्तरायदोषेण च नापतति 'गाउर्धूणन्तमपि' उभेः घोयन्तमपि ॥ २ 'हुणा स' प्रतो ॥ ३ तत्प्रतिपक्षप्रवृत्तिम् ॥ ४ ज्ञान-
दानविच्छेदहीलनोपाजितस्य कर्मणः । ज्ञानप्रदानभावेन ॥

ज्ञानदाना-
धिकारे
धनदत्त-
कथान-
कम् १६ ।

ज्ञानान्त-
रायकर्मनि-
वारणोपायः

॥१२४॥

आपरसु पदंताणं महत्थपोत्थयसुपोत्थियाईहिं । मेसज्जप्पमुहेहिं य उवग्गहं नाणवुद्धिकरं
 इय सोचा स महप्पा पच्छायावं परं परिवहंतो । णाणोवग्गहविसए सवपयत्तेण वट्ठंतो ॥ ४ ॥
 मणुयाउयमवसेसिय सोहम्ममे देवसोक्खमणुगोत्तुं । तत्तो चुओ य जातो सुकुले धणदत्तनामो ति ॥ ५ ॥
 तत्थ वि य सोवसेसत्तणेण सन्नाणवरणकम्मस्स । सम्ममहिज्जंतस्स वि अक्खरमेत्ते वि अचंडते ॥ ६ ॥
 वेरग्गायडियस्स य ईहा-उपोहप्पहं पवन्नस्स । जायं जाईसरणं वियाणियं पुबं वुत्तं च ॥ ७ ॥
 तो पुबं पिव पढणाइएसु सई उज्जमतसत्तेसु । पोत्थयमाईहिं चिरं उवग्गहं काउमारद्धो ॥ ८ ॥
 संवेगोवग्गमेणं दुक्कडगरिहाए सुहपविचीए । तेणावि गरहणीयं नाणावरणीयमवणीयं ॥ ९ ॥
 पडिवन्ना पवज्जा संगोवंगं च सुत्तमवि पट्ठियं । तो सेरियपुवभावो सत्तायरसवरभवाणं ॥ १० ॥
 नाणप्पयाणनिरओ विरओ थेवं पि डु प्पमायातो । निहयणघाइकम्मो संपत्तो केवलालोयं ॥ ११ ॥
 विहिद्या केवलमहिमा तदेसेनिमासिदेवनिवहेण । पक्कयं पंकयमेकं च कंचणुद्दामदलकैलियं ॥ १२ ॥
 तत्थ निसन्नो तत्तो धणदत्तो केवली महासत्तो । सत्ताण निब्बुद्धए उवएसं दाउमादत्तो ॥ १३ ॥
 सुहमण्हंभिहं जइणो तत्तविवरीयवत्थुचागाओ । तच्चाओ णाणाओ नाणं पुण नाणदाणाओ ॥ १४ ॥ जहा—
 ॥ १५ ॥

१ सावरोपत्तेन सज्जानिवरणकर्मणः । सम्यग्धीयानस्यापि ॥ २ °ब्बपुत्तं प्रतौ ॥ ३ सदा उवच्छत्तसत्थेषु ॥ ४ स्मृतपूर्वभावः ॥ ५ °देयनिं प्रतौ ॥ ६ °हमीय जं प्रतौ ॥ ७ तत्तद्विपरीतवस्तुत्यागात् ॥

तद्दानं पुन वक्त्राण-वायणाईसु उज्जमंतस्स । नाणोवग्गहहेउं उवणिं तस्सोवगर्गणं पि
तप्पाढपडीभग्गं थिरीकुणंतस्स सबलोयं पि । नाणगुणुज्जयमंचंतमणुखणं संथुणंतस्स
किं भन्नइ इह भन्ना ! नाणपयाणा-डययाणफलमेयं ? । मह पच्चक्खमुवगयं तं नाउं कुणह जं जुत्तं
लोणेण जंपियं भणसु ताव भयवं ! तमप्यणो चरियं । तो मुणिवरेण सिद्धं जह दिद्धं जह व अणुभूयं ॥ १६ ॥
ता पच्चक्खपसिद्धं सिद्धंतपइद्धियं कुसलदिद्धं । कुणह सइ नाणदानं नियाणमिह सबसिद्धीणं ॥ १७ ॥
॥ १८ ॥
॥ १९ ॥
॥ २० ॥ किञ्च—

आत्मानमन्यदपि वस्तु समस्तमस्तजाड्यप्रपञ्चमुपदर्शयितुं समर्थम् ।

ज्ञानं श्रुताश्रयमजस्रकृतश्रियं च, तद्दानमेव हि ततः परमं प्रशस्यम् ॥ १ ॥

केवल्यवच्छिपिहितोऽपि हितोऽपि दूरं, प्राप्तोऽपि नार्हति जैनं जिनकल्पवृक्षः ।

कर्तुं वितृष्णमुपदेशकतां विहाय, तज्ज्ञानदानमिह केन समं समस्तु ? ॥ २ ॥

वैरूप्यवानपि विवागपि निष्प्रभोऽपि, तुच्छाशयोऽपि सरुजोऽप्यपलक्षणोऽपि ।

यन्नग्नयते गुरुधिया ग्रणतेन मूर्ध्ना, तज्ज्ञानदानलवजृम्भितमाहुरीशाः ॥ ३ ॥

१ उचच्छतः ॥ २ उपनयत उपकरणम् ॥ ३ रणिं पि प्रतौ ॥ ४ तत्पाठप्रतिभग्नम् ॥ ५ पुण्यमुच्चंतं प्रतौ । ज्ञानगुणोत्थतम् अत्यन्तम् अनुक्षणम् ॥ ६ सिद्धान्तप्रतिष्ठितं कुशलैः—तीर्थकरणधरैः दिष्टम्—उपदिष्टम् ॥ ७ सदा ॥ ८ ति जिनं प्रतौ ॥ ९ तृष्टुम् प्रतौ ॥

इति किमपि निगद्य स्वं पुराजन्मवृत्तं, प्रकटमपि च दत्त्वा ज्ञानदानोपदेशम् ।

पुरमपरंमुपेत्याऽऽरब्धनिर्याणियात्रो, व्यरमदमर-मर्त्यैरचितोऽसौ मुनीन्द्रः

॥ ४ ॥

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे ज्ञानदानावसरे धनदत्तकथानकं समाप्तम् ॥ १६ ॥

पुष्टं चिय उक्खित्तं दाणावसरम्मि अभयदानं पि । ता तं सरूव-फलदंसेण लेसेण चत्तेमि ॥ १ ॥
 पुढवाइणो उ पंच उ वेइदियमाइणो उ चत्तारि । इय नवविहजीवानं जं रक्खणमभयदानं तं ॥ २ ॥
 सव्वे सुहेसिणो धिय सव्वे वि जियेत्थिणो सयाकालं । मव्वेसि वेयण चिय मव्वे वि य मरणमयविहुरा ॥ ३ ॥
 नवरं नियेनियकम्माणुरुव्वल-देह-वन्न-संठाणा । नाणानोणीजम्मणपचिमर्चविवित्तचेयन्ना ॥ ४ ॥
 ताण [अ]भयप्पयाणं क्कांउमणेणं मणागमेत्तं पि । संघट्टणाइरूवो उव्वद्वो वज्जणिज्जो ति ॥ ५ ॥
 एगच्छत्तं पि महि मरणे ममुवट्ठियम्मि दिदस्सम । न तद्वा से परितोमो जह अभए दिज्जमोणम्मि ॥ ६ ॥
 अवगणियक्कुलायारा किं किं न कुणंति मरणमयविहुरा ? । दासत्तं पि पव्वंति ठंति मायंगगेहे वि ॥ ७ ॥
 दीणं चवंति दीणं धुणंति निवउंति जंति वेगेण । मरणमयाउरहियया जीवा किं किं च न कुणंति ? ॥ ८ ॥

१ 'रमपे' प्रती ॥ २ उल्लिखितम् ॥ ३ सुवैयिणः ॥ ४ 'यच्छिणो' प्रती । जीवितार्थिनः ॥ ५ निजनिजकर्मोत्प्लायलेहवर्णसंस्थानाः । नानायोगि-
 जन्मप्रविभक्तविविक्तचैतन्याः ॥ ६ 'सविचित्त' प्रती ॥ ७ वर्तुमनसा ॥ ८ 'माणं' पि प्रती ॥ ९ जल्पन्ति ॥

एत्तो चिय ताणं रक्खणेण अक्खंति भिक्खुणो धम्मं । बहुचागचागसुपसत्थतिथदाणाइतो वि बहुं
 जो देइ अभयदानं जीवाणं विविहदुक्खतवियाणं । अज्जिणइ जयसिरिं सो जउ व निव्वाणमवि नियमा ॥१०॥ तथाहि—
 अत्थि जंबुद्दीवतिलयतुल्लभारहखेत्तूडामणिविब्भमं, भंमंतपुरिसोत्तमविराइयं, विजयधयवडं व जीवलोयपासा-
 यस्स, उप्पत्तिट्ठाणं व धम्ममगगस्स विजयवट्ठणं नाम नयरं । तत्थ य कुमुयकोमलुम्मिलंतदेहप्पहापहसियसीयकिरणो रणरंग-
 पहयपडुपडह-मुइंग-झल्लरीपमुहत्तरवायन्नभीयवइरिचत्तवावरो वारविलासिणीसलीलचालिय[चाम]रुप्पीलपयडियगरुहरिद्धि-
 वित्थरो जयसुंदरो नाम रांया । सयलजुवइलक्खणाणुगयसरीरा विजयवई से भज्जा । जुवरायसिरितिलयभूओ सुवण-
 चंदो नाम पुत्तो । मिच्चा य तस्स सेड्डिसुओ संखो नाम, पुरोहियपुत्तो अज्जुणो नाम, सेणावइसुओ सोमो नाम । एवं
 च तिहि बालमेत्ते[हि] परिगओ गँओ व निरंजुसो सो रायपुत्तो इओ तओ सच्छंदं विलसमाणो कालं वोलेइ ।

अन्नया य नयरबाहिरुज्जाणकीलागएण मिच्चाणुगएण तेण नाणादेसभमणसुणिय[विविह]भासा-नेवच्छो विचित्तमंत-तंत-
 विन्नाणनिउणो नाणकरंडो नाम कावालियमुणी दिट्ठो, पणिवइओ सवायरेण, 'पायालकन्नगानाहो होसु' त्ति दिन्नासीसो
 निविट्ठो से समीवे । भणियं च सविम्वहएण—भयवं ! कह पायालकन्नगणं संभवो ? कहं वा तासिं लाभो ? त्ति । कावा-

१ अर्जयति ॥ २ किल द्वारिका पुरी एकेन पुरुषोत्तमेन—कृष्णेन विराजिताऽऽसीत्, इदं पुनः पुरं भ्रमद्भिः प्रभूतैः पुरुषोत्तमैः विराजितम्, अत्र पक्षे
 पुरुषोत्तमैः—उत्तमपुरुषैरित्यर्थः ॥ ३ 'लुमिहंत' प्रतौ । कुमुदकोमलोन्मीलदेहप्रभाप्रहसितशीतकीरणः रणरङ्गप्रहतपटुपटहमुदझल्लरीप्रमुखतरवारकर्णनभीत-
 वैरित्यक्तव्यापारः वारविलासिनीसलीलचालितचामरसमूहप्रकटितगुरुकर्द्धिविस्तरः ॥ ४ गज इव ॥

लिपुण जंयियं—रायसुय ! निसामेहि,

अत्थि चिञ्जन्नगिरिपायमूले चिजयकुंडं नाम उज्जाणं । तम्मज्झमागे भगवतो सुवेलाभिहाणस्स जक्खस्स दक्खिण-
भयणमिच्छिमागे पउमागारसिलमणेज्ज पचिसिद्ध केऊरनामग्गि विवरे । तत्थ य कोममेत्तं अइक्कंते अचंतकंसवावयव-
सुंदरंगीओ नयणलायआवगन्निपकुरंगीओ नियरूव-सोहग्गभग्गरइ-रंभापवायाओ जक्खकन्नगाओ सक्खा दीसंति । ततो
य तुम्हारिसाणमसमसाहसावज्जियविजयलच्छीणं निरुक्कमविधमकंतभूचक्काणं चक्खवट्टिलक्खणं कियदेहाणं पुहइपालाणं
अणअणुअणगरिसायट्ठियहियया निहिणीभावमावज्जंति चि ।

इमं च सोच्चा अच्चंतं विग्गिहओ रायपुत्तो समं मित्तवग्गेण । जातो य गाढं तल्लामसमूयमणो । मणाणं निरुंभिज्जण वियो-
रमावं च कइतरयक्खवेण खणंतरं विगमिज्जण गतो सगिहं । तहिं गतो वि रायसुओ तमेव पायालकन्नगायुत्तं चदेगच्चित्तो
चित्तयंतो सुत्तो व परवसो व वट्ठन्तो मणिओ मित्तवग्गेण—रायपुत्त ! किमेवमन्नचित्तो व लक्खिज्जसि ? खिज्जसि य देहेणं ?
किं तु सरसि कावालियसिद्धरसायलसीमंतिणीशुत्तं ? बालज्जणविमोहणिजा खलु एवंविहसमुल्लावा तुम्हाण वि चित्तं विवित्त-
वंति चि चोअमेयं । रायसुएण भणियं—किं तस्स महाणुमावस्स वित्तहसमुल्लावेणं सज्जं ? ।

लिच्छाइएहि भिच्छाविभासणं संभवेज संगिस्स ! एवंविहमणो भूइ-इइतुट्ठस्स किं कजं ? ॥ १ ॥

१ 'चंतकनस' प्रती ॥ २ अनन्यपुण्यपक्कपांश्चिद्वदयाः ॥ ३ विकारभावम् ॥ ४ लक्ष्यसे ? स्थिते ॥ ५ आश्चर्यमेतत् ॥ ६ साध्यम् ॥

७ लिप्सादिकैः लिप्याविभाषणं सम्भवेत् सङ्गिनः ॥ ८ भूत्यस्थितुष्टस्य ॥

॥ २ ॥

पेच्छहः सयं पि दिट्टं संदेहपए द्रुवंति दुवियट्ठा । नियबुद्धिसिप्पिकप्पियदुवियपुप्पाइयगिराहिं

एवं च पर्यपंतं पलोइऊण सुणिययरमतथो मोणमल्लीणो मित्तवग्गो । एगया य रायसुतो गतो कावालियसमीवं । जाया य परोप्परं गोट्ठी । पत्थावे य पुट्ठो सो कुमारेण—भयवं ! 'कहं पुण विवरप्पवेसो ? कहं वा पायालवालियाणं लाभो ?' ति कोऊहलाउलियं मह मणो न एत्थावत्थाणेण रइं संपयं पाउणइ, ता किमियाणिं जुत्तं ? ति । कावालिएण भणियं—रायसुय ! किं बहुवायावित्थरेण ? जइ थोवदिणमज्जे वंछियत्थपूरेणं विगयकोऊहलं भवंतं न करेमि ता अत्तणो नामं पि न वहामि, केवलं 'बहुविग्घाइं सेयाइं' ति [सिग्घं] पउणो गमणाय होसु ति । 'एवं करेसु' ति भणियं गओ रायसुतो सगिहं । वाहरा-
विया भित्ता सम्माणपुव्वगमेगंते, सायरं वागरिया य—भो भो वयस्सा ! कीस तुब्भे अविस्सासं कुणह ? वियप्पजालं वा विरयह ? होह सव्वहा मह सहाइणो, पयट्ठामि पायालजत्तानिमित्तं ति । उवरोहसीलयाए पडिवन्नं मित्तेहिं । रायईणमनिवे-
इऊण वत्तं कयवेसपरियत्ता कावालिएण समं रयणीए नीहरिया । पुरओ वच्चंताण य जाया अ[वि]सउणा । तहाहि—

दुरालोयं जायं दिवसयरन्निवं रयवसा, पयट्ठं दोर्घट्ठाणुगिई गयणे मेहपडलं ।

॥ १ ॥

कउव्वेया वाया दिसिसु पडिकूला य सउणा, मणुच्छाहच्छेओ खलियविलया चेव य गई

१ दुर्विदग्धाः । निजबुद्धिशिल्पिकल्पितदुर्विकल्पोत्पादितगिराभिः ॥ २ कामालिं प्रतौ ॥ ३ साम्प्रतं प्रगुणयति ॥ ४ भणित्वा ॥ ५ अविश्वासे कुरुय ?- विकलजालं वा विरचयथ ॥ ६ वार्ता कृतवेषपरिवर्त्ताः ॥ ७ 'घटाणुं' प्रतौ । 'हस्त्यनुकृति' हस्त्याकारम् ॥ ८ कृतोद्दिगाः ॥

९ मनउत्साहच्छेदः ॥

ततो भणितो रायसुतो वयस्सेहि—न जुचं गमणमियाणि, पडिनिचह ताव, सुओ पत्थावंतरे [पट्ठाणं] कायं त्ति । कावाल्लिएण भणियं—भो भो ! किमेवं वाउलीभूया ? न जाणह तुन्मे परमत्थं, पायालजचाए एरिम चिय सउणा फलसा-
हग चि कप्पपरमत्थो, अह संका तुन्मं ता मम निवडंतु एए अवसउणा, एह तुन्मे निस्संक चि । रायसुयाणुविचीए य पट्ठिया वैयंसा । पत्ता य कालकमेण विज्झगिगिरिपरिमरं—

संतत्तल्ल-सेरिमं भमिरभूरिकंठीरवं, विसप्पिरमहोरगं घुरुरुंतकोलाउलं ।

रसंतकरि-दीवियप्पमुहुदुहसुत्तुम्भडं, गिरिं गुरुदुरं [तयं] तयणु विज्झमज्झासिया ॥ १ ॥

कमेण य दिट्ठं पुडोवइडं जक्खमवणं । कंयचलणसोहणा य पविट्ठा भवणवमंतरे, पूहओ जक्खो पंकयाईहि, सायरं पण-
मिओ य । जाए य वियालसमए कावाल्लिएण पचासन्नगोउलाओ आणीया चचारि छगलगा, पउणीकतो य अन्नो वि साहण-
विही, काराविया य रा[यसु]याइणो चचारि वि समं छगलगेहि ण्हाणं, चच्चिकया जहोचियं चंदणछडाहि, मणिया य—भो !
तुन्मे जहकमं एकेकं छगलगं मम पणाभह जेण तव्विणासणेण देवपूयं काऊण विवरदुवारसुं निमदिसाइ चि । ततो अवियाणिऊण
तच्चित्तवित्तिं, अविभाविऊण तदारेण अत्तणो विणासं, अविमंसिऊण सच्छंददेवविलसियं जहुदिट्ठमणुट्ठियं रायसुयाईहि । नयरं

१ 'दयायधंतरे' प्रती । भूयः प्रस्तावान्तरे प्रस्थानम् ॥ २ वयस्याः ॥ ३ 'परिसं' प्रती ॥ ४ सरस्वतीरियं भ्रमणशीलभूरिफण्डीरवं विसुवण-
शीलमहोरगं गुर्वरायमाणशेलाजुलम् । रसन्तरिद्वीपिकप्रमुखादुष्टसत्त्वोद्भूतं गिरिं गुरुदुरन्तकं तवजु विन्ध्यमन्धासिताः ॥ तैरियाः—महिषाः । कोलाः—शूकराः ॥
५ 'रुडरं' प्रती ॥ ६ 'नहमं' प्रती ॥ ७ कृतापादप्रकालना इत्यर्थः ॥ ८ 'उन्निवत्ते' उद्धाव्यते ॥ ९ अनिमृदय स्वच्छन्दैवविलसितम् ॥

सेट्टिसुएण तक्कालजायजीवदयाभावेण न पडिवन्नमेयं । पन्नविओ य सवप्पयारेहि एसो कावालिएण । ‘अच्चार्येरो संकाकारि’
त्ति सुट्ठयरं न पडिवन्नो एसो । [तओ कावालिएण] नियमंतसिद्धिनिमित्तं थोभिऊण छगलगा ववाइया कुमारइणो एगं छगलगां
सेट्टिसुयं च विमोत्तूण । एवं च तदुत्तमंगकमलेहि निवत्तिए पूयाविहाणे कावालिएण हटेण चि हंतुमारद्धो सेट्टिसुतो । एत्थं-
तरे भणियं जक्खेण—अरे कावालियचिलाय ! अपडिवन्नछगलगाविणासछलं जइ इमं वरागं हणिस्ससि ता निच्छयं न भवि-
स्ससि । चत्तो कावालिएणं ‘हा हा पावपासंडिडिडिय ! एवंविहपुरिस्सरयणं हणिऊण केच्चिरं जीविस्ससि ? हा रायसुय-
परमबंधव ! हा सयलगुणरयणनिहाण ! कहां मुहा निहणमुवगओ सि ?’ इच्चाइ पलावं कुणंतो पलाणो ततो ट्ठाणातो
पुणजायमिव अप्पाणं मन्ततो सेट्टिसुओ, अइक्कंतो विंज्झविसयं, ठिओ एगत्थ गामे, रायसुयाइ सुमरंतो य गहिओ
महासोगेण । कयं तप्पारलोइयकायबं । वीसंतो कइयवि दिणाइ । ‘कहं पडिनियत्तिऊण रायाईणं मुहं दंसिस्सं ? किं वा
कहिस्सं ?’ ति पयट्ठो पुब्बदिसाभिमुहं ।

मिलिओ य मग्गे पबजं पचञ्जिकामो सुमेहो नाम सावगो गुरुसमीवं वचंतो एयस्स । जाया परोप्परं संकहा, पइदि-
णालावेण य पणयभावो य । एगया य पुब्बिओ सो सुमेहेण—भइ ! कीस तुमं विमणो व लक्खिज्जसि ? जइ न बाढम-
कहणिज्जं ता कहेहि । तओ अंसुजलाविलोयणेण सिट्ठो से रायसुयाइविणासवुत्तंतो । सावगेण भणियं—इह्लोणि चिय
फलिओ छगलग[र]क्खण चिय सुकयकप्पपायवो, इहरहा रायसुयाइणो व तव्वेलं चिय निहणं उवित्तो त्ति, पच्चक्खदिट्ठफले

१ प्रज्ञापितः ॥ २ ‘यं सं’ प्रती ॥ ३ ‘व्यापादिताः’ मारिताः ॥ ४ तद्वैलमेव ॥

वि किमवरं सीसह ? किंच—जीवियवे संते सबं सुहं पडिहाइ न इहरहा । तहाहि—

दिक्खविलेक्खण-भूसण-मयणा-ऽऽसण-वसण-भोयणपयारा । तंबोल-पुष्फ-सुहफाससेअ-वरभवण-गेयरवा ॥ १ ॥

अंचंतकंतरेहंतल्यरामाकडक्खविविक्खेवा । पजंतपत्तजीयस्स तोसमीसिं पि नो दिति ॥ २ ॥

एत्तो चिय चोराहरणमेत्थ वंचंति मुंणियसम[य]त्था । सेट्ठिसुएणं भणियं किं पुण साहेसु तं मज्झ ॥ ३ ॥

सुमेहेण जंपियं—निसामेसु,

वसंतपुरे जियसच्चू राया अगमहिंसीए समं औलोयणगतो चिट्ठइ । तम्मि य समए खेत्तदुवारे चिय उवलद्धो नवजुवाणो एगो तक्को तलवरेण, दंसिओ रओ, वज्झो समाणत्तो । ततो अंचंतं विहोणयणं चज्झभूमिं निजमाणं तमवल्लो-इज्जण संजायदयाभागए 'अविट्ठजियल्लोयसुहो मा विवेज्जउ' चि एगदिणं जाव मोयाविज्जण देवीए नीओ नियभवणे, कारावितो परमविभूईए ण्हाण-विलेवणा-ऽलंकाराइपरिगहं, जातो सव्वगेण पंचसयदंम्मवओ । वीयदिणे वीयरायमहिलाए वि, नवरं साहस्सिओ वओ । एवं उत्तरोत्तरपंचवट्ठमाणदविणवएण लालिओ सो एक्केकदिणं सेमाहिं वि रायमहिलाहिं । नवरं पजंतदिणे थेराए रायगिहिणीए रायाणं गाढोवरोहेण विन्निविज्जण दवावियं अभयं तस्स तक्करस्स, वासियभत्ताइणा जेमाविज्जण जहाभिमयं विसज्जितो य एसो ।

१ शयन्तकान्तराजमानरूपरामाकटाक्षविशेषाः । पर्यन्तप्राप्तजीवितस्य तोषवीपदपि न ददति ॥ २ ज्ञातसमयार्थाः । समय.—सिद्धान्त ॥ ३ अवलोकने-गवाश ॥ ४ 'विश्राणवदन' म्यानमुखम् ॥ ५ 'विपणताम्' प्रियताम् ॥ ६-द्रमव्यय ॥ ७-प्रवर्धमानद्रविणव्ययेन ॥ ८ वित्तप्य दापितम् ॥

जीवितव्य-
प्रियत्व-
विषये
चौराहरणम्

एत्थंतरे अंबरोप्परमंतैउरीणं जाया समुल्लावा—एवमेवमम्हाहिं उत्तरोत्तरं पत्रहुंतो वित्तवओ कओ, एयाए पुण न किं पि कयं ति । थेरीए रायनिहिणीए भणियं—किमेतेण सँगिहसंगलुगणेण ? एयमेव तकरं पुच्छह जं जीए अब्भहियं कयं ति । ततो पुट्ठो तक्करो ताहिं—अरे ! ‘काए तुहड्ढभहियं कयं ?’ ति सच्चं साहेसु । तक्करेण भणियं—देवीए भउ-
ब्भंतहिणएण पुच्छिणए^१ वि पुव्विं न किं पि नायं, संपयं पुण सह इमीए जणणीए दावियम्मि अमए जं पि तं पि भोयणाइयं अमयं व परिणयं, वसिओ^२ मि जीवलोगो, पुन व सव्वमणोरहा, ता ‘इमीए जं कयं तं न कोइ कुणइ’ ति ममाभिप्पाओ । पडिवन्नं सवाहिं ति च्छिन्नो विसंवाओ ॥ छ ॥

ता भो महाणुभाव ! ‘नाभयप्पयाणाओ अन्नं किं पि लेट्ठयरं’ ति तदाणे सव्वहा उज्जमं करेजासि । सेट्ठिसुएण भणियं—
एवं काहामि । अन्नवासरे य ‘भद्दगो’ ति सिक्खविओ सो सावगेण पंचपरमेट्ठिमंतं, सिट्ठं से तम्माहणं, जहा—एस
परमभत्तीए तिसंज्झं जविजंतो थंभेइ भूय-साइणि-सहूल-वेयाल-जलणाइप्पभवं उवद्वज्जायं ति । ‘तह’ ति पडिवन्नमणेण ।
सावगो वि गतो जहाभिमयं ।

इयरो वि जहुत्तविहिपुव्वं पंचनमोक्कारमेक्कचित्तो परियत्ततो पट्ठिओ जालंघरविसयं । मिलिया य मग्गे कइवय वि
संस्थिया । तेहिं समं वच्चंतस्स एगत्थ अयंडे च्चिय कुंडलियचंडकोटंडुड्डीणकंडखंडिजंतपहियमुंडमंडियमहिमंडला मंडलवाव-

१ परस्परमन्तःपुरीणाम् ॥ २ स्वशृहमङ्गलोद्दानेन ॥ ३ ण व पुं प्रतौ ॥ ४ ओ सि जीं प्रतौ ॥ ५ श्रेष्ठतरम् ॥ ६ उपद्रवसमूहमित्यर्थः ॥
७ सार्थिकाः ॥ ८ कुण्डलितचण्डकोटण्डोद्दीनकाण्डखण्डयमानपथिकमुण्डमण्डितमहीमण्डला मण्डलव्यापृताग्रहस्तात्रस्तसमुत्सरत्सुभटसार्था ॥

डुग्गहत्थाणुप्पित्थसमुत्थरं वसुहडसत्था निवड्डिया चिलायघाडी । तओ तं ससत्थियं वंदिग्गाहेणं चेत्तूण गया पल्लीए । सम-
प्पियं वंदं पल्लिवह्णो मेहनायनामस्स । तेण भणियं—अरे ! केत्तिया एए चिट्ठंति ? । भिछेहिं भणियं—दस जण त्तिं ।
मेहनाएण भणियं—सुरक्खिया करेह जाव एक्कारसमो लब्भह, जेण भूयाभिभूयस्स जेट्ठुत्तस्स जायपगुणसरीरस्स चंडिगाए
बलिबिद्धानसंपायणेण उर्वेजाइयं दिज्जइ त्ति । ‘जं सामी आणवेइ’ त्ति तेहिं दढं निरुद्धा सेट्ठिसुयाइणो ।

अवरवासरे य आपिओ कत्तो वि भिछेहिं एक्कारसमपुरिसो । ततो ते सवे काराविया ण्हाणं, पैरिहाविया सेयवत्थजुयलं,
नीया चंडियापुरओ, पूइयं मंडलगं, गहियं पल्लीवइणा, भणाविया य एए—अरे ! सुदिट्ठं कुणह जियलोयं, सुमरह इट्ठदेवयं ।
एत्थंतरे धाहावियं पुरिसेण—हा ! धाव धाव, एस तुब्भं पुत्तो भूएण बाढमभिभक्खिह त्ति । तओ ते विमोत्तूण पल्लीवइ
धाविओ पुत्ताभिमुहं, आउलीहूओ नेहजणो । पुट्ठो य सेट्ठिसुएण एगो पुरिसो—किमेयं ? त्ति । सिट्ठो तेण भूयवुत्तंतो । तओ
पंचनमोक्कारमाहप्पमणुच्चितंतेण भणिओ सो सेट्ठिसुएण—दंसेसु भो ! तं पल्लीवइसुयं, जेण तद्दोसोवक्कमाय किं पि अप्पणो
विन्नाणमुवदंसेमि त्ति । कहिओ एस वुत्तंतो पुरिसेण पल्लिनाहस्स । तेणांनि आणाचिऊण भणिओ सो—भो भो महायस ! जइ
किं पि विन्नाणमत्थि ता तं पउंजिऊण पगुणेसु मे सुयं, साहेसु य तट्ठवक्कमोवायं जेण तं संपाडेसु त्ति । सेट्ठिसुएण भणियं—
पल्लिनाह ! अलमलं पसंभमेण, न बज्झोवगरणमवेक्खइ एस दोसु त्ति । पारदो पंचनमोक्कारं जविउं । कहं चिय ?—

१ °डियचि° प्रतो ॥ २ °ण मोत्तू° प्रतो ॥ ३ कियन्तः ॥ ४ उपयाचितम् ॥ ५ परिधायिताः ॥ ६ °क्कारपरं जं° प्रतो ॥

देवभद्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥१३०॥

अभयदान-
प्रस्तावे
जयराजर्षि-
कथान-
कम् १७।

॥१३०॥

निर्फंदतारलोयणनासगोलगगथिमियमहउडं । उदरविचरंतनिब्भरकुंभयपवमाणवावारं ॥ १ ॥
निर्येनियविसयच्चसंगविरयसमरसियइंदियगामं । पंचपरमेद्धिसुमरणसमकालुच्छलियगुरुनायं ॥ २ ॥
एकैकस्वस्वरससहरक्षरंतपीडसपवहपभारं । निव्विविसुद्धियं पिव तिहुयणदुहनिवहवहवहं ॥ ३ ॥
पैसरंतस्सरलक्खाइरेगपप्फुरियफारपहचकं । दूरोसारियजणपच्चणीयंभूयाइदुदुगणं ॥ ४ ॥
इय जाव जवइ जोगि व निच्चलो निब्भओ निरासंको । पंचपरमेद्धिमंतं स महप्पाऽणप्पमाहपं ॥ ५ ॥
ताव अयंडविहंडियवंभंडंउफुडणरवसमइरेगं । रसियं काउं भूओ दूरीहूओ सुयाहिंतो ॥ ६ ॥

जातो पगुणो पल्लिवइसुओ । सम्माणिओ पल्लिवइणा संखो । जोडिय पाणिसंपुडं च भणियं—अहो महासत्त ! तुमए
मम सुयपरमोवयारकरणेण बाढमार्गेरिसियं मह हिययं, ता साहेसु किं पि जं पणामिज्जउ त्ति । संखेण भणियं—पल्लिनाह !
जइ एवं ता अभयं दाऊण विसंज्जेसुमऽहागयं एए वरागा दस वि वईदेसिय त्ति । ‘जं तुमं आणवेसि’ त्ति जंपिरेण पल्लि-

१ निष्पन्दतारलोचनवासाग्रावलग्नस्तिमितपद्मपुटम् । उदरविचरन्निर्भकुम्भकपवमानव्यापारम् ॥ २ निजनिजविषयात्यासङ्ग-
विरतशमरसिकेन्द्रियग्रामम् । पञ्चपरमेष्ठिस्मरणसमकालोच्छलितगुरुनादम् ॥ ३ एकैकाक्षरशशधरत्नोत्पूषप्रवाहप्राग्भारम् । निर्वापयितुमुत्थितमिव त्रिभुवन-
दुःखनिवहहव्यवाहम् ॥ ४ °रज्झरं° प्रतौ ॥ ५ प्रसरत्सूरलक्षातिरेकप्रस्फुरितस्फारप्रभाचकम् । दूरापसारितजनप्रत्यनीकभूतादिदुष्टगणम् ॥ ६ °सारीयं°
प्रतौ ॥ ७ °यदूयां° प्रतौ ॥ ८ यावद् जपति ॥ ९ अकाण्डविखण्डितवज्राण्डास्फुटनरवसमतिरेकम् । रसितं कृत्वा भूतः दूरीभूतः सुताव ॥ १० °उफुडं°
प्रतौ ॥ ११ °सिउं का° प्रतौ ॥ १२ आकृष्टम् ॥ १३ अपर्यताम् ॥ १४ विसर्जय यथागतम् ॥ १५ वैदेशिकाः ॥

वद्गणा संवलमदाणपुद्गलं विसञ्जिया सवे वि । बंधु व सहोयरो व महर्हए पडिवचीए धरिऊण कइवयदिणाइं हिरन्रदाणाइणा य
पूइऊण य भणितो संखो—आइससु किमियाणि कीरह ? ति । संखेण जंपियं—पछिनाह ! किं तुमभहं भणाभि ?—

बहुकट्टकप्पणाहिं पाणी पाउणइ देहपारोहं । हम्मइ य थेवकओ वि सो य ही ही ! महापावं ॥ १ ॥

कंटमवेहे वि दुहं उप्पज्जइ अप्पणो सुदुबिसहं । निसियासिहणिअंतस्स जं च तं को सुणइ वो तुं ? ॥ २ ॥

जं दिज्जइ तं लब्भइ जेवा पइन्ना न सालिणो हुंति । जीववेहेणं मूढा कइ दीहरमाउमीहंति ? ॥ ३ ॥

जइ सुहमणहं दीहं च आउयं अहथिरं च पियजोगं । वंछइ तुब्भे ता मुयइ निच्छियं जीवघायमई ॥ ४ ॥

एवं भणिए 'तह' ति पडिवन्नममयप्पयाणं पछिनाहेण । कइवयदिणाणंतरं च संखो नियज्जणमसमुक्कंठिओ पड्डिओ निय-
नयराभिमुहं । ततो पछिवई वत्थाइणा सफारिऊण एयं दूरं अणुगच्छिऊण य नियत्तो सगिहाभिमुहं । इयरो वि गंतुमारद्धो ।

अह कइवयपंथियसहातो एगम्मि पच्चंतसन्निवेसे भोयणकरणत्थमुयट्ठिओ पडिरुद्धो विचिहुंमीरियपहरणेहिं 'हण हण' ति
भणिरेहिं [तकरेहिं] । असंभतेण य भणियं संखेण—अरे ! घायमकुणंता जमस्थि तं वेत्तूण मुंचह ति । एवं बुत्ते पारद्धो सो इयरे
य चोरेहिं छुंदिउं । एत्थंतरे जायपच्चभिन्नाणेहिं तकरमज्जाओ कइवयनरेहिं वारिया अवे—सो एस महप्पा अम्म जीवियदाया
बंदगगाहमोयगो ति, ता अम्हे पेच्छिऊण [ण] एयस्स अणुचियमायरियवं ति । ओसंका तकरा । तेहि नीओ संखो नियघरे,
काराविओ ण्हाण-भोयणाइकिच्चं, पूहतो जहोचियपडिवचीए, सुहं सुहेण पराणिओ विजयवद्धणपुरं । खामिऊण पडिनियत्ता ।

१ कट्टकपेये ॥ ५ यथाः प्रकीर्णाः ॥ ३ विविचोद्दीर्णग्रहणेः ॥ ४ जातप्रत्यभिज्ञाने ॥ ५ त्रेक्य न एतस्य ॥ ६ 'अवम्वक्किताः' पद्याद्वलिताः ॥

इयरो वि पविट्टो नियघरं । आणंदिया जणणि-जणगाइणो । पुच्छितो पुव्वुत्तं । कहितो तेण मूलातो आरब्ध । निसा-
मिओ एस वइयरो रायाईहिं पि । जातो य तेसिमच्चंतसंतावो । एवं ते सोर्यणिज्जदसं पत्ता । इयरो पुण गेहसामी जाओ,
तिवग्गसारं जीवियफलं सुचिरमुवञ्जिऊणं मओ समणो भवणवईणं मज्झे पलियाऊ देवो उववन्नो । तत्थ जाई सरिया । ‘अभ-
यप्पयाणकप्पपायवफलमेयं’ ति अँवगयं चित्तेण । पजंतसमए पुच्छिओ केवली—भयवं ! कहिं अहं एत्तो उववज्जिस्सामि ? ।
भगवया भणियं—विजयपुरे नयरे विजयसिंहस्स रन्नो विजयवईए देवीए कुच्छिसि पुत्तत्तेणं ति ।

एवं सोच्चा सो महप्पा अप्पणो पुणो पडिबोहनिमित्तं विजयसिंहस्स रन्नो सुमिणे साहइ, जहा—सभाभवणभिचीसु
इमं बुत्तं निउणचित्तगरेहिं आलिहावेसु, जहा—रायसुयाइणो तिन्नि वि जणा विंज्झंगिरिकडयकुडंगदुग्गजक्खाययणट्ठि-
यविवरदुवारपूयाकवडेण कावाल्लिएणं छगलोवहारच्छलेण विणिहया, एगो य तव्विणासविहाणमणिच्छंतो न विणट्ठो इच्चाइ
ताव जाव सगिहं सुहेण सो पत्तो त्ति । इमं च सुमिणंब्भुयं सो दइण विउँदो विभाविउं पवत्तो—किमेयं अदिट्ठ-सुयं
अण्णुभूयमपयइवियारं मए सुमिणं दिट्ठं ति मन्ने ? अच्चंतदीहरत्तेण आलप्पालमिमं ? ति । वीयरयणीए पुणो वि इममेव
से दरिसियं । ‘कारणेण होयव्वं’ ति रत्ता लिहावियं तं सव्वं सँहोवइट्ठभवणभिचीसु ।

अवरवासरे सो देवो चविऊण तस्सेव राइणो महिलाए गब्भे पुत्तत्तेण उववन्नो, पसूओ य समुचियसमए, कयं

१ शोचनीयदशाम् ॥ २ ‘अवगतं’ ज्ञातम् ॥ ३ विन्ध्यगिरिकटककुडङ्गदुर्गयक्षायतनस्थितविवरद्वारपूजाकपटेन ॥ ४ ‘मिणुब्भु’ प्रती ॥ ५ ‘विबुद्धः’

जायतः ॥ ६ सभोपदिष्ट-

चद्वावणयं, पहडियं च जओ त्ति नामधेयं, मंदरगिरिकंदरगओ व पायवो चट्टिउमारदो, अहिगयकलाकलावो य पत्तो तरुणत्तणं । अन्नया य पिउणा कुमुमिणाणुमाणेण मुंणियपचामन्नमरणमएण सो ठविओ नियपए, संयं च गतो वणवासं । इयरो य रायसिरिमुवयंजिउं पवत्तो ।

एगम्मि य समए अत्थाणनिसन्नस्स तस्स जाओ सहसा कोलाहलो । तओ चाउलीभूयं इओ तओ धावमाणं जणमवल्लोइऊण पुच्छियं रत्ता—किमेयं ? ति । जणेण मणियं—देव ! एते तुम्हपायपउभोवजीविणो सहपंसुकीलिया तिन्नि वि घणवाल-वेलंधर-धरणिधरनामाणो चित्तभित्तमवल्लोयमाणा केणइ कारणेण मुच्छानिमीलियच्छा 'घस' त्ति घरणीयले निवडिया । ततो जायविम्हओ गतो राया तयंतियं । कोऊहलेण पारद्धा सा चित्तभित्ती मूलाओ पलोइउं । दिट्ठं च रायसुयाइपडिवन्नं चिञ्चन्नगिरिपछिपञ्जवसाणं निययचित्तगालिहणं । तं च दट्टुण ईहा-डोहाइ कुणमाणस्स जायं जाईसरणं । मुच्छासमुच्छाइयेयन्नो निवडिओ महीवट्ठे । अचंताउलिणं य सेवगजणेण कतो सिसिरोवयारो । खणद्धेण य राया इयरे वि उम्मिलियलोयणा सुत्तपयुद्ध [व] उट्टिया । 'देव ! किमेयं ?' ति पुच्छिओ राया पहाणल्लोणेण । सिट्ठो य सवो वि अमयप्पयाणपयडणपहाणो पुव्वभवच्चइयरो । इयरे [वि] र्यं पुट्ठा मुच्छागमकरणं । तेहिं वि इणमेव सिट्ठं । ततो राहणा पुव्वभवसिणेहसयुम्भवंताणंदंसुप्पवाहपक्खालियाणेण सायरमवगूहिया तिन्नि वि जणा । जोडियपाणि-

१ शातप्रत्यासन्नमरणसमयेन ॥ २ व्याकुलीभूतम् ॥ ३ निजकृत्स्नमालेगनम् ॥ ४ 'च्छासिमु' प्रती । मूर्च्छासिमुच्छादितचेतन्यः ॥ ५ अभयप्रदानप्रकटनप्रधानः ॥ ६ य पुट्ठा मुं प्रती ॥ ७ पूर्वभवत्तेहसमुद्रवदानन्दशुभाहप्रक्षालितानेन सादरमवगूढा ॥

देवभद्वरि-
विरइओ

कहारथण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥१३२॥

संपुडेहिं विन्नत्तं तेहिं—देव ! तुल्ले वि पुव्वभवममणाइवइयरे कइं एरिसी रायसिसी तुम्मेहिं आवज्जिया ? । नरवइणा वि 'अभयदानकामधेणुविलसियमिमसेसं' ति निवेइयं तेसिमियरेसिं च । वित्थरियं च इमं सव्वत्थ जणवए । जाओ य जहासत्तीए अभयप्पयाणपडिवद्धचित्तो जणो ।

अणुसुमरियपंचनमोक्कारेण य रत्ना पडिवन्नो सुगुरुपायमूले जिणधम्मो, कारावियाइं जिणभवणाइं, पयइाविया सुचिरं दीणाईण दाणसाला, पमावियं जिणसासणं । घोसावियं नियभुत्तीए, जहा—जो उवेचाए जीवयायं काही तत्तस सव्वस्सदंडो कायवो चि । एवं बुहसलहणिजं सरयससहरधवलकित्तिपावणिजं रजं उवभुंजिऊण एनम्मि पत्थावे अत्थाणमओ वेरुग्गवगु- वगुरानिरुद्धचित्तचित्तं राया सभावत्तिलोयं भणिउं पवत्तो—अहो ! पेच्छह तुच्छमाउयं, निरसावसाणो विसंयवासंगो, विविहवौहिविहुरं सरीरं, र्वणदिट्ठ-नट्ठं विभववियंभियं, अचंतपच्चासन्नो मच्चू, पच्चूहव्हो अभिलसियकजसमारोहो, सकजाणु- वित्तिमारो सयणवग्गो, अवस्समणुभवियव्वं सकम्मदुविलसियं, तहावि पमायमयपत्तो जणो थोयंसुहलवन्नमित्तमवेक्खिया- संखदुक्खसंपाओ दिट्ठद्विरुद्धं पि जीवघायमायरइ, एयं पि न परिभावइ—जमप्पणो वि अणभिप्पेयं तं कह परस्स कीरइ ?

अणंतभवकारणं रणमिंवग्गिदुक्खावणं, वणं व कयविप्पियं पियविओगसंपायणं ।

नं जीववहणं करे सुहससुच्चए सीं बुहो, विसं अंसइ को वि किं सुचिरजीवियत्थी जणो ? ॥ १ ॥

१ 'उपेत्य' हुआत् ॥ २ बुधस्सायनीयं शस्त्तशश्वरचक्लकीर्तिग्रापणीयम् ॥ ३ वैराग्यवन्नुवाणुरानिरुद्धनित्तचिघीयमाणः ॥ ४ विषयव्यासक्तः ॥ ५—व्याधि—॥

६ क्षणदृष्टमष्टं विभवविवृम्भितम् ॥ ७ स्तोकमुखलवनिसित्तम् अनपेक्षितासंख्यदुःखसम्पातः दृष्टेष्टविरुद्धम् ॥ ८ अग्निदुःसापणम् व्रणमिव ॥ ९ असि ॥ १० अशक्तिः ॥

अभयदान-
प्रस्तावे
जयरजर्वि-
कथान-
कम् १७।

॥१३२॥

किञ्चापरेण ?—

वयमपघृणचिन्ताः सत्त्वसङ्घातघाताशुभमपि गृहवासं बुध्यमानाः सुबुद्ध्या ।
विपदमनुपदं च प्रेक्षमाणा अपीतः, तदपि न विस्तृजामो ही ! महामोहराजः ॥ १ ॥
परमिह मृनयस्ते वन्द्यपादारविन्दाः, वचन-तनु-मनोभिर्येऽमयं प्राणवद्भयः ।
ददति न च मनागप्यर्दिताः क्रूरसत्त्वैर्विदधति रूपमन्तर्जीवितव्यव्ययेऽपि ॥ २ ॥
अयि हृतक ! किमेतत्तृतीय ! जीवोपघातोपहितसुखलवं स्वं आश्रयं मन्यसे त्वम् ? ।
स्मरसि किमु न पूर्वं निन्दनीयेन्द्रियार्थाचरणजनितदुःखं ? यत् त्वयाऽनन्तमाप्तम् ॥ ३ ॥
इति समुदितशुक्लध्यानबद्धिप्रबन्धज्वलितनिखिलसेम्यगघातिकर्मैन्धनौघः ।
स धृतसुयतिवेषधारुचारिन्निमुख्यो, भरत इव विजहे केवलश्रीसनाथः ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे अभयप्रदानप्रस्तावे जयराजर्षिकथानकं समाप्तम् ॥ १७ ॥

पुष्टिं पि पितुंणियमिमं दाणमुवगहकरं ति किञ्चेमि । धम्मिद्वानं तं पुण इद्वमुवद्वंभकरणेण ॥ १ ॥
धम्मिमहा पुण एत्थं समत्थसावञ्जोगपडिविरया । परमत्थेण सुणि चिय मोक्खत्थं विहियवाचारा ॥ २ ॥

१ 'सम्पदाति' प्रती ॥ २ 'पितुनि' सूचितम् ॥ ३ समस्तसावयोगप्रतिविरताः ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरहओ

कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगासो।

॥१३३॥

ताणमुवढंभो पुण उवग्गहो सो य वत्थ-पत्ताणं । ओसह-सेज्जा-सयण-उन्न-पाणमाईण दाणेण
जं तेहि उवग्गहिया सयं हि पांगाइपावविरयमणा । साहिति सुहेणं चिय सज्झाय-ज्झाण-तव-विणए
देहो साहणरहिओ न खमइ मोक्खाणुकूलमायरिं । तस्साहणाइं भन्नंति तेण वत्थाइदाणाइं
धम्मरयाण मुणीणं उग्गहक्किचेसु संपयद्धंतो । तद्धम्मदीवणेणं गिही वि तन्निजराभागी
चोरोवग्गहकारी जह चोरो गिण्हई अचोरो वि । साहूवग्गहकारी गिही वि तह होइ साहु व
ता सब्बहा गिहीणं सया वि सावज्जजोगनिरयाणं । दाणं चिय भवभयजलहितरणवोहित्थमच्चत्थं
तव-सील-भावणाओ बल विरई चित्तरोह सज्झाओ । दाणं च सुदेयमओ तम्मि पयत्तो सया जुत्तो
तं पुण दायगसुद्धं गाहगसुद्धं च कालसुद्धं च । भावविसुद्धं च तहा दिजंतं बहुफलं होइ
रोमंंचचियदेहो मयरहिओ कम्मनिजराहेउं । जो देइ कप्पणिजं दायगसुद्धं तु तं नेयं
जो साहू नियकिरियापवणचित्तो य उज्झियममत्तो । अकसाओ अतिही जत्थ तं भवे गाहगविसुद्धं
जं जम्मि उ उवउज्जइ काले वत्थउन्नमाइ साहूण । तं तत्थ दाणमाहंहुं निच्छियं कालसुद्धं तु
देयं पत्तं च वरं संपत्तं जेण तस्स मे सफलो । गिहवासो त्ति मई जत्थ भावसुद्धं तयं विंति

१ पाकादिपापविरतमनसः ॥ २ उपग्रहकृत्येषु सम्प्रवर्त्तमानः ॥ ३ अर्थम् ॥ ४ प्रयत्नः ॥ ५ रोमाश्रयितदेहो मरुहितः कर्मनिर्जराहेतोः । यः
ददाति 'कल्पनीयं' योग्यम् ॥ ६ 'ववज्जं' प्रतौ । उपयुज्यते ॥ ७ आहुः ॥

यत्पुष्ट-
म्भदाना-
धिकारे सु-
जयराजर्षि-
कथान-
कम् १८।
उपग्रहदा-
नस्य चातु-
र्विध्यम्

॥१३३॥

उत्तम-उप्पायणदोसवज्जियं संजमेक्कवुट्ठिकरं । दोण्हं पि य पियजणयं देयं देयं च कुसलेहिं ॥ १५ ॥ किं बहुणा ?—

कये-निट्ठियमत्तहं सम्ममणुट्ठाणिणो मुणिजणस्स । सुजउ व पावइ सुहं दितो असणाइ भत्तीए ॥ १६ ॥

तथाहि—अत्थि कोसलदेसावयंसत्तुष्ठा महल्लपासायसहस्सोवसोहिया इक्ख्वागुवंससंभूयभूवइविजयरायभुयपरिहप-
यत्तपडिहयपडिवक्खमया धण-धम्म-सुवन्नपडिपुन्नपयइलोयाणुगया अउज्झा नाम नयरी ।

किं वन्निहाइ तीए जीए जहंधवो जुगाइजिणो । रत्तं पव्वं तह वंजियवज्जं पवस्सित्था ? ॥ १ ॥

तत्थेव निववासी समावउ चिय विचेयसंगओ संगमओ नाम नावावणिओ सकुलक्कमाविरुद्धाए विंत्तीए कालं गमेइ ।
अन्नया य द्वीयमाणे चिरोवज्जियद्वसंवए परिमावियमणेण—दन्नं हि जीवियं जणस्स, पयविउत्तो हि जणो जीवन्तो
चि मओ न्व अवगणिज्जइ सव्वत्थ, न मच्चिज्जइ पिउणा वि, नावेक्खेज्जइ कलत्तेण वि, न संभासिज्जइ
सुहिणा चि, न बहुमच्चिज्जइ पुत्तेण वि, ता पुव्वशुरितक्कमागयं पारंभेमि जाणवत्तवसायं, अजिणामि दव्वसंचयं ति ।
ततो पगुणावियं बोहित्यं, भरियं च विविहंभडाणं, सज्जीहओ निज्जामगजणो । सुमुहुत्ते य कयमज्जणो विहिियदेव-गुरुपाय-
पूओ संपाडियतक्कालोचियकायवचित्थो संगमओ समारूढो बोहित्यं ।

१ 'देयं' दातव्यं यस्तु ॥ २ कृतनिष्ठितमात्मार्ष सम्यगनुष्ठान्तिनः ॥ ३ तस्या यस्यां जगद्गन्धर्वः यतिबान्धवो वा ॥ ४ वज्रिवर्यं वर्जितघर्ज्यं वा
राज्यं वर्जितवज्रशो प्रमर्शं च प्रापयत ॥ ५ 'दृत्था' व्यापारेण ॥ ६ एतद्विरुक्तः ॥ ७ 'यमूले संपा' प्रतो ॥

देवभद्रस्रि-

विरइओ

कहारयण-

कोसो ॥

सामन्नगु-

णाहिगारो।

॥१३४॥

उब्भविक्खवत्तंभारोविथविथरिसियवडाडोवं । पव्हियवाउवेगं पव्हसंतं विययपक्खिं व ॥ १ ॥

सुमहल्लाडवह्लयवहणवेगवोलंतगरुयकल्लोलं । परतीरगमुक्करिसौ कयकमकमणुप्पयन्तं व ॥ २ ॥

वैज्जंताउज्जसमुच्छलंतपडिसद्भूरिघोरवं । निम्महणासंक्रियसलिलदेवयावाड्डियायंकं ॥ ३ ॥

ईय अणुकूलखरानिलधुप्पंतमहंतसियवड्डुघायं । पवणाइरेगेवं संपत्तं तीरभागम्मि ॥ ४ ॥

ततो मुक्का नंगरा, पाडिओ सियवडो, समुत्तिन्नो नावाजणो । विवर्णिमग्गमोयारियाणि भंडाणि, समागया तयँत्थिणो, जाओ ववहारो, विणिचड्डियाइं भंडाइं, गहियाइं पडिभंडाइं, समासाइओ पभूयदव्वलाभो । ततो 'कयसयलकिच्चो' त्ति जाणवत्तं पगुणीकाऊण पट्टिओ संगमओ सदेसाभिमुहं । समुहमज्झमणुप्पत्तस्स य तस्स विव्वरम्मूहीहूया कम्मपरिणई । गँयण-यलमोगाहिउं पवत्तं च पवहणपुरओ गरुयगिरिसिहराणुगारं सलिलपडलं । एत्थंतरे कँवत्तंभोवरिभागगएण विसिद्धंजण-निम्मल्लोयणावल्लोइयजलगयमयराइदुट्टसत्तवगेणै सभय-चमकारं वाहरियं निज्जामएण—अरे रे ! वीएह पलयपक्खुदुहिय-

१ ऊर्ध्वकिृतकूपस्तम्भारोपितविस्तृतसितपटाटोपम् । प्रव्यथितवायुवेगं प्रवृत्तमानं निततपक्षिणमिव ॥ २ सुमहाऽवाहकवह्नवेगव्युत्पन्नामद्गुरुकल्लोलम् । परतीरगमनोत्कर्षात् कृतक्रमकमणोत्पतदिव ॥ ३ 'साकयकयकमकमणुप्पयत्तयत्तं व प्रतौ ॥ ४ वायमानातोयसमुच्छलत्प्रतिशब्दभूरिचोररचम् । निर्मथनाशङ्कितसलिलदेवतावर्धितातद्गुम् ॥ ५ इति शत्रुकूलखरानिलधुन्यमहासितपटोद्धातम् । पवनतिरेकवेगं सम्प्राप्तं तीरभागे ॥ ६ 'णिवगं' प्रतौ ॥ ७ तदर्थिनः ॥ ८ विपराशुखीभूता ॥ ९ गगनतलमवगाहितुम् ॥ १० कूपस्ताम्नोपरिभागतेन विशिष्टाञ्जननिर्मल्लोचनावल्लोकिताजलगतमकरादितुष्टसत्त्व-वर्गेण सभयचमत्कारं व्याहृतं निर्यामिकेण ॥ ११ 'ण भभययचमं' प्रतौ ॥ १२ नादयत प्रलयप्रभुबन्धपुष्करावर्तगजिगम्भीराणि ॥

यत्पुष्ट-
म्भदाना-
धिकारे सु-
जयराजर्षि-
कथान-
कम् १८।
प्रवहणम्

॥१३४॥

‘पोक्खलावचगङ्गिमीराहं [तूराहं,] पक्खिवह द्रुयवहजालाकलावाउलाहं अग्गितेछाहं, ‘एस दूरेमुछासियनीरनिउरंभो
सद्धर-तारमंवरं भरिउं पिय उहुं उच्छलइ तिमिगिलो नाम दुट्टजलयरो मन्ने न खेमं करो’ त्ति कुणह कायघाहं, सैरह सरिय-
घाहं-त्ति जाव मणिउं न विरमइ ताव पवहणपिट्ठओ एवं चिय उट्ठिओ वीयदुट्टसत्तो । तओ भूरिभयपब्भारभरिअंतहियओ
परिचत्तजीवियासो मणिउं भुओ पवत्तो—हंहो नावाजणा ! मुयह जीवियसंकेहं, सुमरह इट्ठदेवयं, दोण्हं कयंताणमंतरे निवडिया-
[णं] नत्थि मे मोक्खो-त्ति चाहरेन्तस्सेव तस्स एगेण तिमिगिलेण जुगविगमतियकवलणमणकीणासमुहकुहरउद्वाणणेण तं
जाणवत्तं गहियं पुव्वओ, इयरेण पिट्ठदेसउ त्ति । एवं च आयदु-वियट्ठि कुणमाणेण ताण निमेससदेण वि विलंयंतवाणिउत्तं
विसंतुलविचेट्ठंतवंठलोयं भयभरवेवंतकारं सयखंडयं पत्तं जाणवत्तं । सत्तुयमुट्ठि च पणडो सद्धतो नावाजणो । संगमतो वि
कहं चिय मवियवयावसेण पत्तफलगखंडो मंहल्लकछोलपरंपरावुब्भमाणो कहवयदिणेहिं पत्तो पाराधारपारभागम्मि सुवेलाचल-
परिसरं । अद्धंतपरिस्समैकिलामियकाओ वि धरियधीरिमावट्ठंभो छुहापिवासोवसम[ण]त्थिमिओ ततो गिरिनिगुंजेसु परिभमंतो

१ ‘पोग्गला’ प्रती ॥ २ दूरम् उल्लसितनिरनीकुरुम्बः समुत्तारम् शम्बरं भरिलुमिय ॥ ३ स्मरत स्मर्तव्यानि ॥ ४ ओ स्वरिं प्रती । भूरि-
भयप्राग्भारध्रियमाणद्वयः परिलफनीविताशः ॥ ५-सङ्ख्याम्, स्मरत ॥ ६ कृतान्तयोः अन्तरे ॥ ७ रत्तस्स यि तं प्रती ॥ ८ युगविगमत्रि-
जगरुन्ननमन-कीनाशामुल्लकुहररौश्रानेन ॥ ९ एवं च प्रती । एवं च आकृष्टविकृष्टिम् ॥ १० विलपद्वणियपुत्रं विसंतुलविचेष्टमानवण्ठलोकं भयभर-
वेपमानकाशर शतराष्ट्रतां प्राप्तं यानपात्रम् ॥ ११ महावल्लोलपरम्परोन्मानः ॥ १२ प्रकाशकिलामियकाउ वि चरियं प्रती । अत्यन्तपरिश्रम-
हान्तशयोऽपि धृतधीरिमावष्टम्भः दुष्पापिपागोपशमनार्थम् इतस्ततः ॥

देवभद्रस्वरि-
विरहओ

कहारयण-
कोसो ॥

सामन्नगु-
णाहिगारो ।

॥१३५॥

पेच्छइ एला-लवंग-नालियंर-कयली-पणसपमुहफलभरोणमंतसाहं साहिनिवहं । ततो जायजीवियवपचासो पचासन्नसरोयरे कर-
चरण-मुहविसुद्धिं काऊण तरुवरफलाइं आहरिउं पवत्तो । उवाहरियसमीहियफलो य कयदेव-गुरुपायसुसरणो य भोयणहु-
मुवट्ठिओ चिंतेइ—

जइ वि हरि-हरिण-सदूल-पीलु-भेच्छुक-भिच्छदुव्विगमं । रत्नमिमं माणुसचारविरहियं तह वि मा कोइ ॥ १ ॥
अहमिव विक्कूलहयविहिविहियाणिट्ठो कहं पि इह एजा । ता तदाणं काउं मह संपइ कण्णई भोत्तुं ॥ २ ॥
तं भुत्तं जं अतिहीण दिन्नसेसं स एव विभवो य । जो सामन्नो मने सवस्स वि निययलोयस्स ॥ ३ ॥
संसारम्मि अणंते किं नो पत्तं ? न किं व परिभुत्तं ? । मोत्तुं परोवयारं किं वा न कयं च ? संके हं ॥ ४ ॥
ता हियय ! छुहकिंलंतं पि दीणयं मा खणं पवज्झिहसि । एवंविहपत्थावे अतिहिपयाणं सुहनिहाणं ॥ ५ ॥
इय जाव सो महप्पा तक्कालुच्छलियवीरिउल्लासो । दिसिवलयं पेहंतो अच्छइ अच्छन्नदाणिच्छो ॥ ६ ॥
ताव कुरंगो एक्को तं पगुणियभोयणं पलोइत्ता । मण-पवणविजइवेगेण पडिगतो पुव्वदिसिहुत्तं ॥ ७ ॥
अविभीसणो वि य अहं [...]अणाउस्सविय किं पलाणोऽयं ? । अहवा भयाउर चिय सभावओ चिय तिरियजाई ॥ ८ ॥
इय चिंतंतस्स य तस्स तक्खणं धरियविमलसियल्लत्तो । एगो महातक्खसी खंदकुमारो व पचक्खो ॥ ९ ॥

१ -भरावनमच्छाब्बम् ॥ २ आहारिं प्रतौ ॥ ३ पीलु-इस्ती ॥ ४ भंछुंग-मिं प्रतौ ॥ ५ विक्कूलहयविधिविहितानिष्टः । विक्कूलः-प्रतिकूलः ॥
६ कट्ठिं च प्रतौ ॥ ७ ° किंलंतंमि दीं प्रतौ । छुधाक्कान्तमपि दीनतां मा क्षणं प्रपत्स्यसे ॥

यत्युपष्ट-
म्भदाना-
धिकारे सु-
जयराजर्वि-
कथान-
कम् १८।

॥१३५॥

अंगद्विषयविज्ञाहरवंदिसमुद्बुधविजयवरचरिओ । हरिणुवदंसियमगो चलदेवसिरि व संपत्तो ॥ १० ॥

तो मुणियसुमुणिमाहप्पबुद्धसारंगगमणपरगत्यो । अप्पत्तपुव्वपहरिसविणिंतरोमंचविचइओ ॥ ११ ॥

सागयमिइ जंपत्तो सत्त-उट्टपयाइं समुहं गंतुं । कयपायपउमनमणो कयलीफलमाइणा तेण ॥ १२ ॥

पडिलाहइ अत्तहं कडेण तह निट्ठिण्ण अत्तहं । तो वंदिअंमणुगच्छिय सत्त-उट्टपयाइं परितुट्ठो ॥ १३ ॥

भीरनिहिनिहणपावियपवहणदुच्छं पि परममब्भुदयं । मत्ततो मुणिवरविअंरणेण अह जिमिउमारद्धो ॥ १४ ॥

कयमोयणो य पुन्नायतरुत्तले वीमंतो परिभावेइ—अहो ! कहं एस महासुणी अचंतनीरागो ? कहं वा पुरिसधरिजं-
तसियायवत्तो ? कहं परिभाविजंतनिजियमयाइवियारो ? कहं वा पुरतो मागहगीयमाणमाणवाइरित्तकिच्चित्तुत्तो ? कहं
अचंतकिसियकाओ ? कहं वा साराभिभवकारिकंतिपम्मारो ? त्ति, अहो ! महापुरिसाणं निस्सीमाओ विभूईओ अम्हारिसाण
तुच्छमईणं न वियारगोयरे वि वियरंति ।

एत्थंतरे सो मागहो पत्तो तमुहेसं, भणिउं पवत्तो य—भो भो महायस ! सुकयकम्माणं पढमकित्तणिज्जनामो समुवल-

१ अप्रस्थितवियाथरवन्दिममुद्बुधविजयवरचरितः । हरिणोपदर्शितमार्गः चलदेवध्रीरिव सम्प्राप्तः ॥ २ ततः ज्ञातमुमुनिमाश्रम्यबुद्धसारङ्गगमनपरमार्थः ।

अग्राप्तपूर्वप्रहर्षविनिर्यद्वोमायमण्डितः ॥ ३ °मिई जं° प्रतो ॥ ४ वन्दिदत्ता अनुगल ॥ ५ नीरनिधिनियनग्राप्तप्रवहणदो.स्यमपि ॥ ६-वितरणेन-दानेन ॥

७ पुरुषध्रियमाणसितातपत्रः ? कयं परिभाष्यमानभिर्जितमदादिविकारः ? कथं वा पुरतो मागधगीयमाणमानवातिरिक्कीर्तियुत्तान्तः ? ॥ ८ °ईए अ° प्रतो ॥

यत्पुष्ट-
भदाना-
धिकारे सु-
जयराजर्षि-
कथान-
कम् १८।
अनन्तवीर्य-
मुनेः सिंह-
नादस्य च
सम्बन्धः

॥१३६॥

द्रुजम्म-जीविथफलो असेसमणुयमत्थयचूडामणी तुमं निच्छियं होसि, कहमनहा विज्जाहरनरिंदसंदोहमणिमउडटिविडिक्कि-
यकैम्मस्स तणं व परिचत्तविज्जाहरायलच्छिणो तिहुयणैसरसीसमुगयक्कित्तिकुमुयवणस्स एयस्स खयरारयसिणो संपइ
संपत्तचउमासतवपारणयपत्थावस्स नीसेसदोसविरहियडन्न-पाणपेणामणेण करयलकमलोवणीयतिलोयलच्छिविच्छडो होसि ?
नहि अभाविभदा दूरोहामियकामधेणु-चिंतामणि-कप्पपायवं एवंविहं मुणिं दहुं पि लभंते किमंग पाराविडं ? किं वा न सुओ
तुमए एस सबजयपयडो वि महाणुभावो ? । संगमएण भणियं—जइ उलुएण अंसुमाली न पलोइओ किमितिण वि न
सो सयलतिहुयणपच्चक्खो ? ता सबहा सँवणपीऊसवरिसकप्पं साहेसु एयसरूवं । मागहेण भणियं—एवं करेमि ।

एसो हि पँभूयरयणडूवेयडूपवयपइट्टियदाहिणसेट्ठिपरिविडो निप्पुनयनरदुल्लहगयणवल्लहपुरपहू अणंतचिरिओ नाम
विज्जाहरचक्कवट्टी विसँट्टकंदोदुदलदीहरच्छीहिं रूयाइसयविजियामरामाहिं अंतेउरीहिं परिगओ सक्को व देवलोए विलसंतो
कालं वोलेइ । तस्स दुवे पुत्ता सयलकलाकलावकुसला सिद्धसव्वेज्जा महाबला—एगो मेहनाओ अवरो सिंहनाओ ति ।
पढमो ठविओ जुवरायपए, इयरो य कुमारभुत्तीए । सरंतसु य वासरेसु कणिट्टपुत्तस्स पुव्वकयकम्मदोसेण कुट्टवाहिणा विणट्ठं
सरीरं, पउत्ता विविहदव्वोसहप्पओगा, न जातो थेवमित्तो वि उवयारो । विसन्नो एसो, परिचत्ता जीवियासा । दुँहट्टिएण

१ विगाधरत्तरेन्द्रसन्दोहमणिमुकुटमण्डितकमस्य ॥ २ °कम्मस्स प्रती ॥ ३ °णसिरं प्रती ॥ ४-अर्पणेन ॥ ५ विच्छेदः-पित्तारः ६ ओहामिय-
अभिभूत ॥ ७ श्रवणपीथूपवर्षकल्पं कथय ॥ ८ प्रभूतरत्नाब्जवैताब्जपर्वतप्रतिष्ठितदक्षिणश्रेणिपरिवृटः निष्पुण्यकनर- । परिवृटः-स्वामी ॥ ९ विकसितनी-
लकमलदलदीर्घाक्षिभिः रूपातिशयविजिताभरामाभिः ॥ १० दुःखार्तेन ॥

देवभद्वरि-
विरइओ

कहारयण-
कोसो ॥

सामन्नगु-
णाहिगारो ।

॥१३६॥

य विज्ञाहरचक्रवर्तिना पयड्डिया मंत-तंता, तेहिं वि समहिगतरं वड्डिओ वाही । सोभसंभारपूरिअंतगलरंधो य रोयंतो सो वारिओ पन्नत्तिमहाविज्ञादेवयाए, जहा—

मो खयरहिच ! किमेवं गरुयविज्ञाहरवंसजम्मसहसंभूयं पि धीरिममवहाय पागयनरो व 'निवेयमुवहसि । पुव्वकयदुक्कयाणं पि किं देवो दाणवो वा सयमेव तित्थयरो भयवो वा गोयरमगतो दिट्ठो निसामिओ वा ? जमेवं संतप्पसि । एएण हि महाशु-
भावेण पुव्वजम्मे कंचीपुरेसरस्सिचिम्मनरिंदपुरोहियभवे वड्डमाणेण अचंतरायसंम्माणजायजणपूयाइरेगपरिविड्डियड्डविहमय-
ड्डाणेण सगिहमोयणकरणपयड्डेण तक्खणमासत्त्वमणपारणयागयउररायरिसिणो सणंकुमारस्स हीलाए उच्चिट्ठा भुत्ताव-
सेसा दवाविया भिक्खा । सुणिणा वि मुणियतक्का[लो]चियदवाइसुद्धिणा गहिया आगमसुतविहिणा, परिमोत्तुमारद्धा य । नवरं
देवयानिवारिएण परिहरिया अणेण, तथा वि देवयाए जायगरुयामरिसाए पुरोहियसरीरे निवत्तिया समकालं सोलसमहारोगा-
यंक्ता । तेहिं अचंतयाहिज्जमाणो मीणो व थोवजलखित्तो तल्लुवेहिं कुणंतो मतो, उववन्नो य निंदियजाईसु, तत्थ वि रोगनि-
वहविहुरिओ विवन्नो । एवं कइवयभवगहणाइं अणुभवि य तिक्खदुक्खाइं दुक्कम्मसावसेसयाए कयतहाविहसुकयविसेसो संपय-
मेसो तुह पुत्तत्तणं पत्तो, पुव्वुत्तदोसलेसओ य इमं दुत्थावत्थमुवगओ चि । ता विभावियभवभावसरूवो महाराय ! सुंचं

१ शोकसम्भारपूर्यमाणगलरन्ध्रः ॥ २ निधेयं प्रती ॥ ३ 'समाणजाणजणं' प्रती । अत्यन्तराजसम्मानजनपूजातिरेकपरिवर्धिताष्टविधभद-
स्थानेन स्वर्गहोमजनकरणप्रयत्नेन तत्क्षणमासक्षपणपारणकागतजगुराज्यैः रानत्तुभारस्य हीलया उच्छिष्टा ॥ ४ शततत्कालोचितद्रव्यादिशुद्धिना ॥ ५ तीम-
व्याकुलीभायम् ॥ ६ 'च समार्चं' प्रती ॥

देवभद्रस्वरि-
विरहओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगरो ।

॥१३७॥

संतावं, पडिवज्जसु धीरत्तणं, अणुचित्तसु दुडुचेड्डियाणं कडुयविवागं ति । इमं च सोच्चा चित्तिं विजाहरनरिंदेण—

अवि पलयल्लंतो लोलकल्लोलमालाउलजलहिजेलोहो रुब्भए वित्थरंतो ।

कह वि सुहुमखोमक्खंडमुत्तोलिमज्झो, पडुपवणपवाहो कीरण निच्चलो य ॥ १ ॥

अवि य सुचिरकालं लिंस्सई य प्पयंडं-जलिरजलणजालाजालमंतोऽनलस्स ।

सुरगिरिपणेणं पाणिपंचगुलीसुं, घडिंयनिहाठिएणं नूण कीलिज्झई य ॥ २ ॥

न उण विंगुणजीबुज्जोगसंजोगजम्माऽसुहठिइ-रसकम्मुप्पीडपीडं असोडुं ।

अवि असुर-सुरेहिं सेरंसंचारसारं, समयमवि य ठाउं निच्छियं लब्भईह ॥ ३ ॥

ता सब्बहा संकडमिममावडियं, न संकेमि कुसलमिमस्स-त्ति गओ पुत्तसमीवं । साहिओ देवयानिवेइयपुव्वजम्मवुत्तंतो ।
जायजाईसरणेण सम्मं पडिवन्नो य कुमारेण । ततो जायगरुयवेरणेण अवंतविलीणकिमिकुलाउलकलेवरावलीयणविणिच्छि-
यहुयासणपवेसेण भालयलघडियपाणिसंपुडं विन्नत्तमणेण—ताय ! विसमो दसाविचागो, पडिक्खला कम्मपरिणई, न य पे-

१ °लुलंत लो° प्रतौ ॥ २-जलोघो रुध्यते ॥ ३ सूक्ष्मक्षौमखण्डमुक्तावलीमध्ये ॥ ४ श्लिष्यते च प्रचण्डध्वलनशीलज्वलनश्वालाजालमताऽनलेन ॥
५ °तो जल° प्रतौ ॥ ६ सुरगिरिपद्मेकेन पाणिपद्माहुलीषु घटिकानिभस्थितेन नूनं कीड्यते च ॥ ७ °यविह° प्रतौ ॥ ८ विगुणजीवोद्योगसंयोग-
जन्माशुभस्थितिरसकर्मोत्पीडपीडामसोडुम् । अपि असुरसुरैः स्वैरसञ्चारसारं समयमपि च स्थातुं निश्चितं लभ्यते इह ॥ ९ °वि य सु° प्रतौ ॥
१० °रसञ्चार° प्रतौ ॥ ११ °च्छिडं ल° प्रतौ ॥

यत्युपष्ट-
म्भदाना-
धिकारे सु-
जयराजर्षि-
कथान-
कम् १८।

॥१३७॥

च्छामि किं पि आरोगक्षणे उवाच, ता मग्गेमि किं पि जइ तुब्भे देहं ति । विज्झाहरचक्खवट्ठिणा भणियं—वच्छं सिंहनाय ! किमेवं जंपसि ? तुज्झं वि किं पि अदेयं ? निस्संको भणसु जेण तं पयच्छामि ति । सिंहनाएण भणियं—ता[य !] जइ एवं ता तुब्भेहिं न कायबो थेवो वि हुयासणप्पवेसेण अप्पविधायं कुणंतस्स महं विग्घो ति । ततो अविभावियवयणच्छलसमुच्छलंतातुच्छपच्छायावो खयरचक्खवट्ठीसरो मंहंतं चित्तसंतावमुवगतो । इयरो वि वारिजंतो वि नियगलोणेण पयंगो व पडिओ हुयासणे । जाओ य नयरे मंहतो हाहारवो । तम्मग्गमणुसरंतो कट्ठेण पडिसिद्धो तदंतोउरीजणो ।

‘हा ! कीस मए देवयासिद्धुव्वजम्मवइयरो एयस्स कहिओ ? कीस चा एयंउभयथा [अ]ब्भुवगय ?’ ति चाढं संतप्यंतो, कत्थइ रइं अलभंतो य, अचंतं निवारिजमाणो य रायलोएण, मेहनायं रत्ते ठविज्जणं महाबाहुपट्टुसमीवे इममेव वेरग्गकारणमुव्वंहंतो विज्झाहरीसरो समणो जातो, पट्टमपव्वजादिणाओ वि पक्खक्खमणाइतवं करेइ । अणवरयं अवरावरविज्झाहराहिवकीरमार्णी वंदण-पूयापडिवत्तिं पि ‘धम्मज्झाणविग्घं’ ति मत्तमाणो ‘मुणियधम्मसारो’ ति गुरुज्जणाणुत्तातो इमं सुवेलाचलविज्जणवणविहारमच्छीणो । अणिच्छंतस्स वि य एयस्स महामुणियो एस छत्तधारगो अहं च मागहो मेहनाय-नरिदेण पिउणो परमभत्तीए तवहुमाणं धारिया समीवे । जदिवसं एयमरीरवत्तं नो लहइ तदिवसं भोयणं पि परिहरइ नरिंदो । एत्तो य उवरोवरि एयपडित्तिजाणत्थं इति जंति य विज्झाहरा । संपयं च इमिणा मुणीसरेण कयं चाउम्मासखमणं । पज्जं तमुवगए तम्मि ‘अज्झादिणे कहमेसो पारिहि ?’ ति वाउलीहया अम्हे । एसो य महप्पा पहरट्टुगसमए पगुणीकयपडिग्गहो

१ ‘सणं उ’ प्रती ॥ २ आत्मविपातम् ॥ ३ अविगाधितवचनच्छलयमुच्छल्यदतुच्छपथात्तापः ॥ ४ ‘यतुब्भं’ प्रती ॥

देवभद्रस्त्रि-
विरहो

कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।

॥१३८॥

जाव चिट्ठइ ताव एर्यंसंगसमुग्गयविवेकवसमासाइयजाईसरणेण हरिणेण सबत्तोपलोयणमुणियतुहसरूवेण आगंतूण दरि-
सिया चलणेसु निवडिऊण तहाविहा चेट्ठा । मुणियतदिंगियागारो य एस अणगारो हरिणोवदंसिजमाणमग्गो [समा]गतो तुहंतियं
ति । ता भो महाणुभाव ! न तुमं सामन्नपुन्नो सि ॥छा॥

इमं च सोच्चा ववंगयसवपुवुत्तकुवियप्पो परमं पमोयपब्भारमुव्हंतो पसुत्तो रयणीए संगमत्तो । बहलंघणाणुचियिकंद-
मूल-फलाइवसतो समुप्पन्नं उदरखलं, जाया वाढं अरई, तहाविहपडियाराभावओ य मरिऊण तीए चेव अवज्झाए नयरीए
नरिदविजयरयंगमहिसीए सीयानामाए देवीए गब्भम्मि संभूओ पुत्तत्तणेणं ति । जम्मणसम[ए य] एयस्स महादुग्गट्ठि-
यपच्चंतपुहुइपालविजएण वद्धाविओ जणगो । कैयं च से समहिगहरिसुल्लासपुव्वयं जम्मणवद्धावणयं, वारसाहे य पयैट्ठियं
सुजओ ति नामं । समइक्कंतवालभावो य पढमं पडिवन्नो वाहत्तरीए कलाहिं, पच्छा वत्तीसरायकन्नगाहिं । अवि य—

चउरगुणो भुयदंडुन्नामियकोदंडकोडिभागम्मि । चोअमिणं चउदिसि नमइ भीयअरिरायसिरिविसरो ॥ १ ॥

घोरंघणथणियविब्भमपयंडकोदंडगुणझणक्कारो । कुणइ अकाले चिय रायहंसवग्गं भउव्विग्गं ॥ २ ॥

एगो वि से पयावो सक्खा दीसइ दुहा परिणमंतो । हिमसिसिरो पणयाणं इयराण य पलयजलणसमो ॥ ३ ॥

१ एतत्संसर्गसमुद्गतविवेकवशसमासादितजातिस्मरणेन हरिणेन सर्वतःश्लोकनज्ञातत्वस्वरूपेण ॥ २ व्यपगतसर्वपूर्वोक्तकुविकल्पः ॥ ३ 'यमग्ग' प्रती ॥
४ कयञ्च से प्रती ॥ ५ प्रतिष्ठितम् ॥ ६ 'दंडनमिय' प्रती ॥ ७ वोरघनस्तनितविभ्रमप्रचण्डकोदण्डगुणझणत्कारः ॥ ८ राजहंसाः राजानश्च ॥

॥१३८॥

यत्युपष्ट-
म्भदाना-
धिकारे सु-
जयराजोर्वि-
कथान-
कम् १८ ।

॥ ४ ॥

ताव कदा इयराणं चीगे जाणे नए य विणए य । दक्खेचे दक्खिणे य जाव नो शुवई एस
 एवंगुणो य सो पिउणा पइट्ठिओ नियपए । सयं च पडिवन्ना ममणदिव्खा । गुरुणा समं
 वसुंधरं विहरिउमारद्धो । सुजयमहानसिंदो वि मिउंकरकयकुलयाणंदो चंदो व पइदिणपवहुमाणंगो
 लमइ । अमया य अचंतयागेण तुच्छकरमगहणेण [य] निट्ठिया कोम-कोट्टुगौरा । निवेहयमिणं रत्तो तन्निउत्ताहिगारेहिं ।
 विसज्जो य एसो—अहो ! किमेयं जूयपयुहवसणविरहियस्म वि, गरुयदाणजोगे वि तुच्छं विय पयच्छतस्स वि, लोएहिंतो
 सबं विय करं गिण्हंतस्स वि एगपए चिय कोस-कोट्टुगाराणं रित्तचणं ? ति, मजे गमाणुचियदाणाइणा एवं भविस्सइ—सि
 बाहराविओ भाणुवत्ताभिहाणो सिरिहंपारिग्गहिओ । पुच्छिओ य एसो—अरे ! अच्छउ तावःसेसं, एत्थ संबच्छरे किं मए

॥ १ ॥

॥ २ ॥

॥ ३ ॥

कस्स दवाविंयं ? ति । तेण भणियं—देव ! निसामेसु—

कोटीर्दश सुवर्णस्य चैवीशदयिने ददौ । लक्षवीराय वीराय देवः सौदीर्यरञ्जितः

दुर्लक्षलक्षवेधेन राधावेधविधायिने । नेपालस्तनवे तुष्टो निष्ककोट्यावदापयत्

स्लेच्छुराजजयावासौ बन्दिदृन्दारकैः स्तुतः । देवस्तेभ्यः प्रहृष्टोऽष्टौ स्वर्णकोटीरकरपपत्

१ 'त्यागे' दाते ज्ञाने नये ॥ २ चन्द्रपक्षे—मृदुभिः करैः—किरनेः कृतः कुवल्लवस्य—महीवल्लवस्य आनन्दो येन, राजपक्षे तु अत्राग्नि-
 राजमाश्रमागैः कृतः कुवल्लवस्य—महीवल्लवस्य आनन्दो येन सः । पुनश्चन्द्रः प्रतिभिनं वर्धमानाग्नि अत्राग्नि—कल्यस्पाणि यस्य, राजपक्षे तु अत्राग्नि-
 देहावयवमिति । 'राजश्रियं' चन्द्रलक्ष्मी राजलक्ष्मी च ॥ ३ 'गार नि' प्रतो ॥ ४ 'श्रीच्छदपरिप्रविकः' भाषणापरिकः ॥

दक्षेभ्यो दक्षिणात्पीयगाथकेभ्यश्चतुर्दश । हाटकस्य स्फुटं कोटीरदिशद् गीततोषितः

संचराय कृतोद्दामचित्रमायेन्द्रजालिने । अत्यन्तविस्मयस्मेरो हेमकोटीरदा नव

तथा कोटीर्हिरण्यस्य पञ्च पञ्चमगानतः । तुष्टः प्रदत्तवान् देवः पथिकाय प्रवासिने

विचित्रनाट्याविज्ञानतुष्टः कोटयेककाञ्चित् । सर्वाङ्गीणमलङ्कारं केरलीसादचीकरत्

उदीर्णाजीर्णसम्भूतज्वरातङ्कविधातिनम् । देवोऽष्टहेमकोटीभिः सद्यो वैद्यमपूजत्

प्रकीर्णदानतो जग्मुः स्वर्णकोटयोऽष्टविंशतिः । पञ्चाशीतिश्च कोटीनां तदेवं सर्वसङ्ख्यया

इत्थं निवेद्य निःशेषं व्ययस्थूलसमुच्चयम् । भूपतेर्वर्षसम्बद्धं विरराम स बुद्धिमान्

इमं च सोच्चा जायचित्तसंतापो राया भणिउं पयत्तो—के वयं दायारो ? केत्तियं वा दिन्नं ? जमेत्तिएण वि निट्ठिया

कोस-कोट्टागारा, अज्ज त्रि सुव्वइ—केहिं वि सप्पुत्तिसेहिं नीसेसा वि सागरावसाणा मेइणी 'निरिणीकय त्ति, अहं पु[ण]

कैइवयजणतुच्छयरवियरणो वि कंहं सुस्समणो व निर्गंथो जाओ भिह ? अहो ! निष्पुन्नया, अहो ! अदिन्नदाणया, अहो !

विहलालीयसंभावण त्ति । इच्चाइ अप्पाणं ज्झरंतो विसज्जियसेवागयजणो उवसंहरियपेक्खणयाइवाचारो कयपाओसियदेवया-

पूयाकायवो ठिओ सुहसेज्जाए । कट्टेण समागया निदा । विउद्धो य पहायसमए य मंगलतूरवेणं । ततो संपाडियपभायकिच्चो

निसन्नो अत्थाणमंडवे । एत्थंतरे विन्नत्तं कोसागाराइनिउत्तेहिं, जहा—देव ! वद्धाविज्जह तुब्भे, केणइ हेउणा न याणामो

१ निरणिं प्रती । अट्टणीकृतेत्यर्थः ॥ २ कतिपयजनतुच्छतरवितरणेऽपि । वितरणं—दानम् ॥ ३ 'निर्ग्रन्थः' निष्परिग्रहः ॥

कणगाइणा भंडारा सधे पडिपुन्ना गयणग्गसिहा जाय चि । ततो राया 'ईसिविहडियओट्टुडडाणुमेयपमोयाहसओ पुणो चि जहिच्छाए अन्निन्नपसरो दाउमारद्धो ।

नयरं पणट्टकोसाइनिसामणेण निउंविद्या पचंतपत्थिवा, पारद्धा य देसोवद्धं काउं । सुयं च एयं सुजयराइणा, पयट्टो महया संरंमेण तदुचरि विक्खेवेणं, कइवयपयाणएहि पत्तो सदेससीमं । जातो य पचंतराईणं महासंखोभाइरे[नि]ण अमया-भक्खणेण व अचंतमइसारो । आलोचियं विजेहि व मंतीहि रोगुट्ठाणं, निच्छियं च तदणुप्पवेसलक्खणं से ओसहं । ततो ते पचंतराइणो लंबंतमुक्केसकलावा कंठारोवियकुठारा सेवं पवन्ना सुजयरन्नो, दिन्नाभयप्पयाणा य गया जहागयं ।

राया चि कोउमेण इओ तओ काणणंतरेसु वियरंतो पविट्टो वहलतलतमालसामलमेगं वणनिगुंजं । पेच्छइ य तत्थ—आयावणभूमिगयं उवरिधरिजंतसेय[ध]य-छत्तं । पुस्तो पढंतमागहमइसयसुंदरागारमेगमणगारं ॥ १ ॥

ततो दूराउ चिय पम्मुक्करायरिहंविधो पडिओ साहुणो चलणेसु । 'कहिं मए एवंविहं रूवं दिट्ठु ?' ति ईहा-उपोहा-इयपट्टेण य सरिओ पुव्वभवो, जाणितो परमतथो । विन्नत्तो य सुणी—भयवं ! परियाणह तुब्भे ममं ? ति । साहुणा भणियं—भो देवाणुत्पिया ! न सम्मं परियाणामो । राइणा भणियं—सुवेलेसेलपरिसंठिएहि कुरंगंदसिज्जमाणमग्गेहि तुब्भेहि चाउम्मासियपारणगे तहाविहकंदफलाइगहणेण जोऽणुग्गहिओ सो हं तदिणरयणीए अणुचियाहारवसुप्पन्नयोड्डुल्लो

१ ईपद्विपटितीष्ठुटागुमेयप्रमोदातिशयः ॥ २ गर्विता इत्यर्थः ॥ ३ 'विक्षेपेण' सेन्येन ॥ ४ 'अभयामक्षणेन' हरीतकीभक्षणेन इव अत्यन्तम् 'अतिशारः' विरेचनम् । आलोचितं च वीथेरिव ॥ ५ 'रिसिचि' प्रती । प्रमुक्कराजार्हचिह्नः ॥ ६-वशोत्पन्नोदरशूलः ॥

तइया मरिऊण तुम्ह पसाएण कोसलदेसाहिवत्तणं पत्तो, धन्नो य अहं जेण विजियकप्पपायवं संसारारणवत्तीणं जंतूणं परमदुल्लहं तुह दंसणं लद्धं ति ।

एत्थंतरे 'भोयणपत्थावो' ति विन्नत्तो सूवगारेणं राया । ततो हरिसुल्लसंतरोसंचकच्चु[इ]यकाएण वंदिऊण रत्ता 'कुणसु भयवं ! पसायं जहासिद्धअमणाइगहणेणं' ति निमंतितो साहू । 'पक्खदिणपारणजं' ति जुगमेत्तखेच्चदिडिपसरो रायाणुमग्गेण गतो रायावासं । ल्हिया केसपा[सिण] से चलणा रत्ता, निजीवपएसे दिनमासणं, निसन्नो साहू । 'तमिमधुत्तमं पत्तं, सा य एसा विसिद्धदेयसामग्गी, सो य एसो एगंतविसिद्धो दाणपरिणामो, सबहा संहलीहूओ अज धरवासो' ति हरिसंपगरिसमुद्धतेण नरिंदेण असण-पाण-खाइम-साइम-वत्थ-कंवल-भेसहाईणि पणामियाणि तस्स । साहुणा नि उग्गमुप्पायजेसणाविसुद्धिं परिभाविऊण जहोवयारं अरत्त-दुट्ठेण गोणीवच्छगं चत्तगहणनाएण गहियं किं पि । वंदितो य सपरियरेणं रत्ता । गतो सो जहागयं ।

परिचत्तसयलवावरंतरेण य पुहईवइणा पज्जुवासिओ कइयदिवसाणि । जाणिओ मुणिमुहातो जिणिंदधम्मपरमत्थो ।

१ इपोल्लसदोमावक्खुक्कितकायेन ॥ २ सल्लहीहू° प्रतो । सफलीभूतः ॥ ३ हर्पप्रकर्षमुद्रहमानेन ॥ ४ 'कंवणभे° प्रतो ॥ ५ 'गोवत्सकल्पक-ग्रहणन्यायेन' यथा गोः वत्सः मनुष्यैः त्यक्तं-शेषतया रक्षितं स्वमातुः दुग्धं गृह्णाति-पिबति तद्वद् मुनिरपि लोकैः शेषतया रक्षितं यत्किमपि आहारादि भिक्षायां गृह्णाति इत्यसौ गोवत्सकत्यक्तग्रहणन्याय उच्यते; यद्वा यथा गोवत्सः-वत्सतरः चारी चरन् शेषरक्षणेन चारी गृह्णाति-चरति, न तु समूलोत्खातं चरति, एवं मुनिरपि शेषरक्षणेन भिक्षाचर्यां चरति इत्ययमपि गोवत्सकत्यक्तग्रहणन्याय उच्यत इति; एवमुभावणार्थावन्न मुनिगोचरचर्यायां सङ्गताविति ॥ ६ 'गवत्त° प्रतो ॥

पत्थावे य समुप्पन्नवेरगेण विन्नत्तो मुणी—भयवं ! सवहा कुणसु कोसलपुरीए विहारं, जेणहं पुत्तारोवियरज्जभरो तुम्ह समीचे पव्वजं अणुचरामि । मुणिणा भणियं—महाराय ! जुत्तमेयं तुम्हारिसाणं, वयमन्नि वट्ठमाणजोगेण एवं काहामो चि ।

ततो वंदिऊण विज्जाहरायरिसिं गओ राया सनयहिं । निवेहत्तो निययाभिप्पाओ मंति-सासंताईणं । अणुमन्नियं तेहिं । निरूवाविय अभिसेयजोगं लग्गं पइट्ठिओ पुत्तो रत्ते, काराविओ वंदिमोक्खो, उग्घोसाविआ अमारी, पारंभिया जिणभवणेसु महूसवा, दवावियं तिय-चउक्क-चच्चरेसु दीणा-ऊणाहाईणं दाणं ।

संपत्तो य समुच्चियसमए भयवं विज्जाहरायरिसी । महया रिद्धिवित्थरेणं रायसुयसयसमेण य पवन्ना रत्ता तदंतिए दिक्खा, संवेगसारं च पवत्तो संजममणुट्ठिं । विहरंत्तो य गुरुणा समं गतो य पोयणपुरं नयरं । तहिं च सो पालियजहु-त्तसामन्नो मरिं अरुचुए कप्पे देवत्तणेण उववन्नो चि । 'सम्ममाराहियं' ति अहासन्निहियदेवेहिं [कया] से निसीहियामहिमा ।

गाढकोऊहलाउलिज्जमाणेण य पुच्छिओ गुरु लोमेणं—भयवं ! को एस महप्पा महप्पभावो समणसीहो जस्सःसुरेहिं पि एवं वट्ठिइइ ? । ततो विज्जाहरायरिसिणा सिट्ठो सबो मूलातो आरुभ तवुत्तन्तो । तं च जहट्ठियमवगम्म विम्हियम-णेण भणियं जणेण—भयवं ! थोवंतहाविहदाणाओ वि कहमेवंविहपरमफलवित्थरुत्थंभियसुकयकप्पपायपुप्पाओ संभवइ ? । गुरुणा भणियं—सुणसु,

१ 'न्नियन्तेहिं प्रतो ॥ २ स्तोक्तयाविधदानादपि कथमेवंविधपरमफलविस्तरोत्पत्तिस्तमुक्तकल्पपादोत्पादः ॥

यत्युपष्ट-
म्भदाना-
धिकारे सु-
जयराजवि-
कथा-
नकम् १८।
उपष्टम्भ-
दानस्य
माहात्म्यम्

॥१४१॥

॥ १ ॥
॥ २ ॥
॥ ३ ॥
॥ ४ ॥
॥ ५ ॥
॥ ६ ॥
॥ ७ ॥
॥ ८ ॥
॥ ९ ॥
॥ १० ॥

जह सुकुमारमहीए तणुं पि वीयं जलेण संसितं । जणइ महंतं विडेविं गुरुविडवाडोवरमणिजं
तह थेवं पि सुपत्ते सैद्धाजलसित्तमोप्पियं दाणं । जणइ जणाणमवस्सं महल्लकल्लाणवल्लिघणं
वत्थ-उण्ण-पाण-भेसह-कंवल-सेज्जा-उसणाणमेक्केकं । उवउत्तं साहूसुं किं व गुहं तं न जं कुणइ ?
इयरम्मि वि उवयरियं पच्चक्खं दिट्ठमिड्डकलजणगं । किं पुण महग्घगुणरयणरोहणेसु सुसमणेसु
मुणिवसहो नित्थामो दुव्वहसंजमभरं न वोढुमलं । ता तव्वहुवज्जरणं इहं अन्नाइदाणमिणं
आहं क्हं संजमवज्जियस्स लिंगावसेसमेत्तस्स । एवं सइ दाणविही विसिट्ठकलया हवइ गिहिणो ?
तदाणोवग्गहिओ अणिट्ठचेट्ठासु वट्ठइ विंसकं । तत्कारवणेण गिही अच्चंतं दोसंवं नेओ
सच्चमिणं जह दाया करेज्ज एवंविह नणु विकप्पं । दंसि अहं जेण इमो वट्ठइ अविसिट्ठचेट्ठासु
अह दंसिणाणुरागेण धम्मखिसानिवारणट्ठाए । लिंमि त्ति उच्चियदाणे क्ह गिहिणो बुचई दोसो ?
ईहरा [से]णिगराया सुरमुणिमीणग्गहं निवारितो । सामुल्लावपुरस्सरमसारसम्मत्तं हवउ

१ जइन सं प्रती ॥ २ 'विट्ठपिने' वृक्षे गुरुविट्ठपाटोपरगणीयम् । विट्ठपः--शाना पल्लवनिस्तारः ॥ ३ अद्वाजलसित्तमपितम् ॥ ४ महाकल्याणवल्लिघनम् ॥
५ °ह अहं प्रती ॥ ६ निःशङ्कम् ॥ ७ दोषवान् श्रेयः ॥ ८ दर्शनानुरागेण धर्मनिन्दानिनारणाधीय ॥ ९ इतरथा श्रेणिकराजा सुरमुनिमीनग्रहं निवारयन् ।
सामोल्लावपुरस्सरम् असारसम्पत्त्ववान् भवतु ॥ अत्रार्थे इदं शास्त्रोपनिषद्विदां पारस्पर्यम्--एकदा किल मगधराजभोश्रेणिकस्त नवदाज्यपरीक्षार्थं कञ्चित् सुरः
तद्गमनमार्गान्तः साधुरूपेण जलमध्याद् मत्स्यान् गृह्णाति । व्रजता च तेन वर्तमाना मगधराजेन भीनग्रहणप्रवृत्तः स कृतकमुनिः साम्ना निषिद्धः सन् प्रोवाच,

देवमदहरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।
॥१४१॥

न य धम्मस्विसयज्जणमुवदुहं एयमवि न वत्तं । परमं अवोहिवीयं एयं विवाइमणणाओ

॥ ११ ॥

इमिणा अवन्नवाओ वि वज्जणीयत्तणेणमवसेओ । जइ होज गुणलवो वि हु ता तग्गहणं चिय विहेयं

॥ १२ ॥

प्रपरियाए परदोमदंसणे परविहण्णे य रया । हरिंति ही ! सक्कं मूढ चि कयं पसंणेण

॥ १३ ॥

नियभूमिगाणुरूवं जहोचियं दाणधम्ममकुणंतो । उद्धरिही अप्पाणं भवक्काओ कहं व गिही ?

॥ १४ ॥ किञ्च—

शास्त्रार्थचिन्तन-परप्रतिबोधना-ऽर्थव्याख्या-तपो-विनय-संयम-सत्वरक्षाः ।

शुत्पीडितो यतिरलं न विधातुमस्माद्, धीरैरगाधतं उपग्रहदानधर्मः

॥ १ ॥

छूता-ऽनल-क्षितिप-तस्कर-वारि-वेष्ट्या-दायाद-तर्कुक-सुहृत्सुतभोगभङ्गि ।

वित्तं विमूढहृदयो हि विदन्नपीदं, साधूपयोगि न करोति तदाऽन्तरायः

॥ २ ॥

तत्पाणिपङ्कजपुटीमटतीव लक्ष्मीः, स्वप्नेऽपि वाञ्छति न तं विषदुद्धताऽपि ।

यस्यानिशं सुमुनिदानविधौ रमन्ते, वाक्काय-चित्तकरणानि शरीरभाजः

॥ ३ ॥

यद्—राजन् ! त्वं न जानासि परमार्थम्, किञ्च सर्वेऽपि साधवो मादृशा एव । तथाऽप्यनुपलभमप्राप्नुवता गगनैशेन पुनरप्यसौ मोनप्रहणप्रवृत्तः सुरमुनिः
साम्नेव प्रतिबोधितः सन् त्वं स्वं प्रकटीचकार । स्तुत्वा च मगधापुरेशधर्माचलत्वं स नाकौ नाकलो रुमलद्यकौ ॥

१ अत्र सन्त्यर्न विहित इत्यसन्धित्वदोषः ॥

देवभद्रहरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामभगु-
णाहिगारो ।
॥१४२॥

इति नियतमनिष्टाद्रीन्द्रवज्रोपमानं, शुभनिवहनिधानं यत्पुष्टम्भदानम् ।
खचरनृपमहर्षिः कीर्तयित्वा सभायाः, कृतविहरणबुद्धिः शिश्रिये स्थानमन्यत् ॥ ४ ॥
॥ इति श्रीकथारत्नकोशे यत्पुष्टम्भदानाधिकारे सुजयराजपिकथानकं समाप्तम् ॥ १८ ॥

--->000000<---

सम्मत्ताइगुणेषु पुष्पुत्तेसु पयट्टमाणो वि । कुग्गाहवं विसीयइ ता तच्चगे जएज्ज दहं ॥ १ ॥
तुच्छा बुद्धी थोवं पयत्थविसयं च नूण विन्नाणं । भावा अइंदिया केवलीण विसया परं हुंति ॥ २ ॥
जो तेसु वि समईगारवेण सुंदर-अयुंदरविवेजो । विहि-पडिसेहपहाणं परूवणं वा तयं मोहो ॥ ३ ॥
कुग्गहिणो वि सरूवं जत्थ मई तत्थ नेइ जुत्तीओ । इयरो य अन्नहा तेण निंदियं कुग्गहग्गहणं ॥ ४ ॥
नियमइपमाणयाए पयट्टमाणे समत्थकिच्चेसु । अइसइनाणीण गिरं गरुयं पि असारयं निंति ॥ ५ ॥
तह भावम्मि अतीए अइदुकरकारिणो वि सीयंति । विज्जेयविवाज्जियाए किरियाए रोगविहुर व ॥ ६ ॥
जह मंत-[तंत-]जोइस-चिगिच्छसत्थाइ अइसइपणीयं । कज्जकरं तह समईवियप्पियं न उण थेवं पि ॥ ७ ॥

१ यत्तेत ॥ २ °च्छा बुद्धी थो° प्रतो ॥ ३ कुग्गहिणोऽपि स्वरूपं यत्र मतिः तत्र नयति गुचीः । 'इतरथ' सम्राट् न 'अन्यथा' यत्र युक्तिः तत्र मतिं नयति, तेन निन्दितं कुप्रदम्भणम् ॥ ४ निजमत्तिप्रमाणतया प्रवर्तमानाः समस्तद्रव्येषु । 'अतिप्रशिक्षानिनां' तीर्षकृता गिरं गुर्वोमपि असारतां नयन्ति ॥ ५ वैयक्यविवर्जितायां क्रियायाम् ॥ ६ जइ मं° प्रतो ॥

कुग्रहत्यागे
त्रिमलोपा-
ख्यानकम्
१९ ।

कुमहस्य
स्वरूपम्

॥१४२॥

इहलोइयं पि कजं कुणंति जे कुगहं अणिग्गहिं । ते पाउणंति निदं न य कजं किं पि सोंहिंति ॥ ८ ॥

[किं पुण सुवन्नुपयासियम्मि अत्थम्मि कुगहो जोउ । हो]अ न सोऽनत्थकरो ? विमलस्स व मंतिपुत्तस्स ॥ ९ ॥

तद्वा हि—अत्थि वच्छावच्छत्थलीभूयं, भुयणत्तपडिर्विचं व असुर-सुर-नरसुंदरमंदिरपरिगयत्तणेण, तिणीकयतिणयणा-
चासमहिमं हेमपुरं नयरं । तद्धि च उवज्झाओ नयसत्थत्थपत्थावणेण, [कुलगुरू सप्पुरिसमग्गमाभिजणेण,^५]
.....[कप्प]रुक्खो चित्थियफलपयाणेण, गणणा[ह]िंक्कतगुणरणमयरहो हरित्तोओ नाम राया ।

नयरक्खियगोमंडललद्धं दुद्धं व जस्स जसमसमं । वंभंडमंडयाओ पयावकट्ठियं व लुठइ पहिं ॥ १ ॥

तस्स य रओ रत्ता विच रविणो रोहिणि व्व ससिणो विजया नाम देवी । [विसुद्धबुद्धिपरिसारो सागरो से
अमचो ।][एवं च] रजसुहाणि अणुसुंजमाणा सधे दिणाइं गमिंति । अवरवासरं रओ अमचस्स
य समकालं जाया पुत्ता, कयं वद्धावणयं, पड्ढियं रायसुयस्स सूरतेउ त्ति नामं मंतिसुयस्स य विंमलो त्ति । दो वि

१ भानिणए ते प्रगुणयन्ति ॥ २ साधयन्ति ॥ ३ अत्र हस्तलिखिततालपत्रोयप्रतिसत्कं पत्रम् एकपार्श्वतः प्रान्तभागे पृष्ठकुसिताक्षरं वर्तते, अतोऽत्र
यान्यक्षराणि सर्वथा न दृश्यन्ते तत्स्थाने सूक्ष्मबिन्दवः स्थापिताः, यानि च अक्षराणि कथयन्ते वाच्यन्ते वादितानि च तानि चतुरस्रकोष्टकान्तः
स्थापितानि, सन्तीति ॥ ४ तृणीकृतात्रिनयनावागमाहिमम् । त्रिनयनावातः—कैलासः—हिमालयः ॥ ५ अत्र अष्टादशाक्षराणि न वाच्यन्ते ॥ ६ नयेन—विधिका
न्यायेन च रक्षिताद्—पालिताद् गोमण्डलाद्—गर्वा समूहाद् महीमण्डलाद् च लब्धं यस्य अतमं यद्यः शुग्धमिव ब्रह्माण्डमाश्रित् ‘प्रतापकथितमिव’ प्रता-
पेन—अभ्यनुष्मणा राजतेजसा च कथितमिव लुठति वदिः ॥ ७ दुट्ठं च जस्स जसमजसं प्रतो ॥ ८ अत्र द्वादशाक्षराणि न दृश्यन्ते ॥

समकालजन्ममाणुभावेण य बहुमाणपीडणो समगं कीलंति, समगं भमंति, समगं भुजंति, न परोपरविरहिया मणानं पि चिट्ठंति । अट्ठवारिसिया य खेत्ता लेहसालाए । पढियसमुच्चियकलावा य कीलंता ते अमच्चभवनं गया, दिट्ठा भत्त-पाण-निमित्तमागएण मुणिसंघाडएणं । तम्मज्झाओ जेट्ठेण अइसइनाणिणा 'विजणं' ति सिट्ठमियरस्स, जहा—एयाणं कुमारणं एगो कुडिलबुद्धी कुगइगामी य, इयरो य पयइपसन्नमइविभवो पयइभदो सुगइगामी य । इमं च कंडगंतरिएणं निसामियममच्चेण । जायविमहयभरेण य चित्तियमणेण—अहो ! किंनिमित्तं [एवं] जंपियमणेण साहुणा ? न ताव राग-दोसाइवियारो संभा-विजइ एयस्स पैतोयणविरहातो, न य वित्तहभासणे निमित्तं किं पि संभाविजइ धम्मकिच्चेसु सज्जमाणातो, ता निच्छियं अवित्तहमेयं वयणं, केवलं 'को पुण एयाण कुमाराण मज्झातो एवंविहसरूवो ?' ति न मुणिजइ निच्छ[य]ओ, ता तज्जा-णणत्थं करेमि किं पि उवायं—ति विभाविजण भूमीए आलिहिया देवयापडिमा । भणिया य कुमारा—पुत्ता ! एयं उल्लं-घिजण आगच्छह जेण तुम्ह आरोग्गया कल्लाणपरंपरा य संभवइ ति । ततो रायसुतो चित्तिउं पवत्तो—'न जुत्तमेयं, समग्गकुसलरूपचूहो म्बु एसो पूयणिज्जपूयाविइकमो' ति विभावि य तेण भणियं—नाहमिमं लंघयिस्सामि । वीओ भणितो । तेण पुण वयणाणंतरमेव अइकंता एसा । ततो ज्झत्ति चमक्किओ अमच्चो अंतोपसरंतरगरुयसंतावो वि आकारसंवरं काऊण रायसुयं पुच्छइ—वच्छ ! कीस तुमए र्पडिमा न लंघिय ? ति । रायसुएण भणियं—

१ कथितम् ॥ २ कटकः—यवनिका ॥ ३ प्रयोजनविरहात् ॥ ४ 'सु सुज्ज' प्रती ॥ ५ 'सज्जमाणात्' तत्परात् ॥ ६ 'पञ्चहो' प्रती ॥ ७ विचार्येत्यर्थः ॥ ८ परित्ता न लंघयति । रायं प्रती ॥

जो भूमीयलविलुलंतसीसकेसुचएहि निचं पि । पणमिज्जइ पूहअइ वंदिअइ संयुणिअइ य ॥ १ ॥
 सो कह भूमीयलविलिहिओ वि कंयठावणो वि अक्खादो । अइलंघिउं हि जुत्तो अमत्तिभावा अजुत्तमिणं ॥ २ ॥
 जंप्पयपसायणाओ वंछिअइ कामियत्थसंपत्ती । सो मणसा वि न जुत्तो अइलंघेउं किमुय वयसा ? ॥ ३ ॥
 जो पूहओ पसीयइ रूसइ आसाइओ स नियमेण । ता पूयणिअपूयावइक्कमो सवहाऽणुचिओ ॥ ४ ॥
 तओ पुच्छिओ मंतिणा नियपुत्तो—वच्छ । जइ एवं ता कीस तुमए देवयारूवमइलंघियं ? ति । तेण भणियं—ताय !
 जहतहरेहाविलिहणमेत्तसंपत्तदेवयारूवे वि को अइलंघणदोसो ?—त्ति लंघिया मए एसा, परमत्थो य एत्तो, अन्नहा रेहामेत्त-
 संमयिभुयंगसंगमाओ वि दंससंभवो, चित्तविलिहियकरवालाइनिसियसत्थकरिसणाओ वि सरीरुछेयाइदोसप्पसंगो, ता न
 जहतहदेवयाराइलंघणाइणा अकछाणसंका काउमुचिय चि । ततो मंतिणा पलोइयं रायसुयवयणं । ततो भणिओ सो राय-
 सुएण—भइ ! अनुचियमुल्लवसि,

सौयाराऽणायारा नामस्स वि ठावणा वि पुआणं । तब्बुद्धिभावजणगतणेण पूयारिहा चेव ॥ १ ॥
 तत्पूयणा-ऽवमाणजणिया दीसंति अत्थ-ऽणत्था य । ता कह निव्विसया होज आगिई देवयार्इण ? ॥ २ ॥
 जं च तए भणियमिणं न हु रेहासंभवो जसइ भुयगो । न हु चित्तविलिहियं पि हु पहरणमंगम्मि पक्कमइ ॥ ३ ॥

१ कृतस्यापनोऽपि अक्षादो । 'अक्षादो' इति सिद्धसंस्कृतरूपात् 'अक्खादो' इति प्रयोगसिद्धिः ॥ २ यत्पदप्रसादनात् ॥ ३ यएसा प्रती । वचसा,
 उपलक्षणात् कारेनाऽपीति भावः ॥ ४ 'इउं रां' प्रती ॥ ५ साकाराऽनाकाराय ॥

अणुचियमिमं पि हु जओ तविहझाणुभवंतमाहप्पा । एवंविहभावो सिं दीसई सीसइ य कुसलेहिं ॥ ४ ॥
विमलेण ततो भणियं कंटगवेहे वि भुयभसंकाए । जइ होइ विसविगारो अन्नंथ वि सो तहा नेओ ॥ ५ ॥
ता संक चिय दोसाण नूणमेवंविहाण जणियेयं । तच्चागे चत्तो चिय दूरे एवंविहो दोसो ॥ ६ ॥
रायसुएणं भणियं जइ एवं ता सि णेह न उ देहं (?) । खाउ विसं निस्संको होऊणं कीस सो भाइ ? ॥ ७ ॥
ता ते निविसए चिय संका दोसाण साहिगा जत्तो । नत्थियवाओ इय मो सलाहणिजो न कुसलाण ॥ ८ ॥
एवंविहो य भावो न भाविभदस्स संभवइ पायं । न य तज्जमे वि न दुक्खकारओ नूण हरिणो व ॥ ९ ॥
अमच्चेण भणियं—रायसुय ! को एस हरी ? । कुमारेण जंपियं—निसामेसु,

कुल्लागपुरे नयरे एगो उच्छन्नवंसकुलपुत्तओ [हरी नाम] दोगचदंतो तैण-कट्ठोवाहरणेण जीवइ । अन्नया य जायर्मव-
रिसणं, निट्ठियमासन्नतण-कट्ठाइयं । ततो पँच्छयणसमेओ सो दूरयदेसाउ उवाहरियतण-कट्ठाइणा जीविउं पवत्तो । एगम्मि
य दिणे तण-कट्ठुच्चयं कुणंतेण रय-कयवरपच्छाइयसरीरा पायडसीसमेत्ता दिट्ठा अणेण जक्खपडिमा । पहिड्ढो एसो, 'जइ
पुण एत्तो वि दारिदावगमो हवइ' ति आढत्तो पुष्फाईहिं पूइउं । गयाणि केच्चिराणि वि दिणाणि, न मणागं पि पसंतो
जक्खो । 'मुक्खो लो[ओ] देवयापूयणाइणा अप्पणो कल्लणं मग्गइ' ति विपडिचन्नो एसो पारद्धो सिला-गल-लिंड-डहणाइणा

१ सिं, न दीं प्रतौ ॥ २ ता तो तिं प्रतौ ॥ ३ जुत्ता प्रतौ ॥ ४ नास्तिकवादः ॥ ५ 'मो' इति पादपूरणार्थकमव्ययम् ॥ ६ कल्लां
प्रतौ ॥ ७ तृणकाष्ठोपाहरणेन ॥ ८ 'अवर्षणम्' कट्टुष्टिः ॥ ९ पश्यदनं-शम्बलम् ॥

उत्सर्गिगडं । पइदिणतहाविहगंधविधुरियसरीरो जक्खो विचिंतेइ—अहो ! कीणासवयणं पविसिउक्कामस्सं मोक्खेलोयस्स दुविलसिएसु पयत्तो जं एं अम्हारिसेसु वि ञ्छड्डिअइ, ता दंसेमि सवंरुसविणासकरणेण दुवणिअफल—न्ति विभाविय पच्चक्खी-हओ एसो जंपिउं पयत्तो—भो कुलपुत्तय ! तुह अँसरिसमत्तिपगरिसेण दूरमागरिसियं मह हिययं, ता इमं गंधंउडियं धेत्तूण वच्चसु सगिहं, दुगारनिरोहं काउं सपरिवारो गेहव्भंतरे दहिळ्ळण गंधं गेण्हेअसि जेण कयक्किओ होसि ति । ‘अउ चिय कज्ज-कारि’ ति पडिहो सायरगहियगंधगुल्लिगो गतो सगिहं । ‘तुह’ ति निवत्तियं सबं, गतो य तगंधदोसेण जिहणं ति ॥ छ ॥

ता मुंच कुगहं मंतिपुत्त !, वच्चसु पसिद्धमगेण, कुविगप्पणाए इहरा पाणेण वि काहिसि विणासं । एमाइभूरिमणितो वि कुगहाओ न थेवं पि विरओ चिमलो, केवलं मोणमवलंचिळ्ळण ठिओ । ततो मंतिणा परिभाविय—अहो ! जो साहुणा सिद्धो कुडिलयुद्धी दुग्गइगामी य सो एस निच्छियं मह पुत्तो, इयरो य रा[य]मुओ ति, ता किमियाणि काउमुचियं ? दुपुत्तपज्जवसाणाणि कुल्लाणि, सवहा वाढमणिदुमुवट्टियमिमं—ति चिंतापब्भारसमुट्टिवियप्पकल्लोलाउलस्स तस्स समा-गतो रायपुरिसो । भणियं च तेण—देवो वाहरइ ति । ततो कंयायारसंवरो गतो रायसमीवं अमच्चो । कुमारा वि पारद्व-किचेसु वट्टिउं पवत्ता । सुहासणासीणो य संभासिओ अमच्चो राइणा—भो ! किमेवं कालविलंबो तुह ? कसिणवयणया य ? ति । मंतिणा भणियं—देव ! न किं पि ताव निमित्तं, एवमेव जइ परं । राइणा जंपियं—होयवं निच्छियं केत्तिएण वि कार-

१ ‘स्स सोऽप’ प्रती ॥ २ मूर्त्तत्रोकस्य ॥ ३ असदृशभक्तिप्रकरणेण दूरमादृष्टम् ॥ ४ गन्धवटिकाम् ॥ ५ ‘धलुलि’ प्रती ॥ ६ चिन्ता-

प्राग्भारसमुत्थितविकल्पकल्लोलासुलस्य ॥ ७ कृताकारसवर ॥ ८ कृष्णवदनता ॥

देवभद्ररि-
विरइओ

कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥१४५॥

णेण, ता अवस्सं जहड्डियं साहेसु । ‘अहो ! देवस्स आगारिगियाइकुसलत्तणं’ ति विभाचिंतेण भंतिणा सिद्धो एगंतड्डियस्स राइणो सब्बो पुव्वुत्तंतो । वियंणिअदोमणस्सनिमित्तेण य भणियं रत्ता—ओ अमच्चवर ! मुंच संतावं, कुणसु सुयवि[ण]यणे पयत्तं । अमच्चेण भणियं—देव ! जा जस्स पयई सा तस्स विणयणसएण वि न अन्नहा काउं पारियइ । रत्ता जंपियं—अत्थि एवं, केवलं साइस्सयपुरिसपरिगहेण असुहसहावो वि सुहसहावत्तणं पचज्जइ, तहा हि—अप्पडिमंतमाहप्पपुरिसपरिजवियं विसं पि रसायणमावं पचज्जइ, अइदुस्सहो वि हुयवहो हिमसिसिरसिरिमवलंवेइ, वियडफडाडोवदुप्पेच्छो वि भुयंगो रज्जुकरणिमणुसरइ, ता केत्तियाइं तुह कहिजंति एवंविहसंविहाणगाइं ? सब्बहा मुक्ककुवियप्पो जेण भुणिणा तुह सुयसरूवं वियाणियं तं चेव कहिं पि उवलंमिऊण एयस्स विणयणत्थं निजुंजाहि, जेण नोइमग्गे इमो लग्गइ त्ति । ‘जं देवो आणवेइ’ [त्ति] नीहरिओ रायभवणाओ मंती । पुरिसपेयालपेसणेण सवत्थ पलोयाविओ सो तवस्सी, दिद्धो य कुसुमसेहराभिहाणे उज्जाणे । ततो महया रिद्धिवित्थरेणं दोहिं वि कुमारहिं समं समणसमीवे गतो, परगायरपुरस्सरं च तच्चरणसरोरुहं पणमिऊण निविद्धो अमच्चो, सिरोवरि रइयपाणिसंपुडो य विन्नविउं पवत्तो—

भयवं ! कुणसु पसायं दुन्नयमयरायरे निवड्डिराणं । अम्हारिसाणपुव्वएसजाणवत्तप्पयाणेण ॥ १ ॥

सविसेसं पुण एयाण अम्ह कुमराण चालपयईण । ईस्सरियाइमहामयपच्छाइयसुद्धुद्धीण ॥ २ ॥

१ विज्ञातदौर्भनस्यनिमित्तेन ॥ २ ‘रज्जुकरणि’ रज्जुसादरयम् ॥ ३ संन्निधानकानि—कथानकानि ॥ ४ दक्षिमार्गे ॥ ५ प्रधानपुरुषप्रेमणेन ॥ ६ दुर्नयमकराकरे निपतनशीलानाम् अस्मादशाम् उपदेशयानपात्रप्रदानेन ॥ ७ ऐश्वर्योद्धिमहागदप्रच्छादितशुद्धबुद्धगोः ॥

तो मुणिणा करुणाभरमंधरपद्महृदयनल्लिणेण । साहारणधम्मवएससारमिय भणिउमाढत्तं ॥ ३ ॥
 अचंतं गुरुपणई देवेसु य पूयणापसाडभिरुई । सत्थत्थसवणच्चिंता जहसत्तीए य तक्करणं ॥ ४ ॥
 मेन्नाण माणणं चिय उच्चियपविच्छीए वैट्ठणं सम्मं । परपरिवायचाओ अमदग्गहवज्जणे जत्तो ॥ ५ ॥
 सपणयपुव्वुल्लावो अजुत्तकरणम्मि ददयरं लज्जा । नयभंगमीरुमावो भवविगुणविमावणा बुद्धी ॥ ६ ॥
 लोगविरुद्धविवज्जणमणुदिणदीणप्पयाणपरिणामो । वय-नाणबुटु-सुवियट्ठसेवणं गुणिसु उवयरणं ॥ ७ ॥
 दुत्थियजणाणुकंसा अपक्खवाएण नायवागरणं । परपीडापरिहारो सुदीहदरिसिचनिउणत्तं ॥ ८ ॥
 एमाइ तह कहं पि हु जइणा कायव्ववित्थरो सिट्ठो । जह तेसि भदगाण वि जाया जिणसासणेडभिरुई ॥ ९ ॥
 नवरं वेलुयकवलो व नीरसं तं न रोयइ कहं पि । विमलस्स सुंदरं पि हु खीरं पिव पित्तविट्ठुरस्स ॥ १० ॥

एवं च खीरासवलद्वित्तेणेण मुणिणो पइदिणजिणसासणपणीयपयत्थपरूवणं निसासिता मंतिपमुहा जीवा-डजीवाइ-
 वियारकुसला जहट्ठियावधारियपुल्ल-पावा-डमव-संवर-बंध-निस्सारा-मोक्खसरूवा जाय चि । नवरं गुग्गसेलो व कुग्गहपरिच्चायं
 पडुच्च अणवरयमुणिवरोवएसवारिधारासिचमाणो वि न मणागं पि भिन्नो मंतिपुत्तो । अहह ! मंदपुत्तया, जं तद्वाविहस्स
 चि गुरुणो अणुसारसितस्स ते चिय धम्मोवएसा एगेसि कुग्गहनिग्गहे ण परिणय च्ति । कहवयादिणावसाणे
 य अन्नत्थ विहरिओ मुणिथरो । रायसुय-मंतिपमुहा य परमसम्भदिट्ठिणो, अखोभणिज्जा देव-दानवाणं पि, 'जिणसास-

१-पद्मगुट-॥ २ सामान्यानाम् ॥ ३ वर्त्तनम् ॥ ४ नयभंगमीरुमावः । नय-नीतिः ॥ ५ अमपक्खं प्रतो । अपक्खपणत्तेन न्यायप्रवृत्तीकरणम् ॥

देवभद्वरि-
विरहो

कहारथण-
कोसो ॥

सामन्नगु-
णाहिगारो॥

॥१४६॥

णमेव अहो, सेसो अण्हो' ति मन्नमाणा कालं वोलेंति ।

अन्नया य सुमिणरमणीयत्तणेण संसारियभावाण दिवंगतो हरितेयभूवई । पइड्डिओ य तप्पयम्मि सूरतेयरायसुओ, पणिवइओ मंति-सामंताईहिं, धम्म-लोगाविरुद्धविचीए य रायसिरिमुवभुंजिउं पवत्तो । सागरो वि अमच्चो मच्चुमवलोइऊण रायणो 'अप्पणो वि एस चिय गइ' ति चिंततो राइणो निवेइऊण पवनो पवजं । सूरतेयराइणा वि पइड्डिओ पिउणो पए विमलो । चितेइ सो रज्जकजाइ । [एवं] वच्चंति वासरा । अह समहियभुत्तस्स व अजिन्नुगारा कयसविसभोयणस्स व विसवियारा [स विमलामच्चो] वियंभिउं पवत्तो—

जं सुत्ते निदिट्ठं तं चिय कुसलाण जुज्जए काउं । लोयपवाहेणं पुण कुणमाणणं च मिच्छत्तं ॥ १ ॥
ता चिइवंदणविसए तिहिं चेव थुईहिं वंदणा जुत्ता । वेर्यावच्चगरा चिय अविरयभावा न थुइजोगा सिद्धत्थए वि तिसिलोगमेत्तयं सेसयं न पढणिजं । पच्छा सवुद्धिपरिकप्पणाए रइयं ति हेयवं ॥ २ ॥
सुत्तेणं अत्थेण य जइ सुद्धं जुज्जए तथा काउं । चिइवंदणं पि इहरा अविहिकयाओ [य] वरमकयं जिणपडिमा वि हु विहिणा कया परं होइ वंदेणाइपयं । अविहिअणुमोयणाओ इर्यरा पुण पावहेउ त्ति ॥ ३ ॥
जिणपूयणाइ वि परं कम्मक्खयगोयरं चिय विसिट्ठं । धण-पुत्ताइनिमित्तं तं पि हु मिच्छत्तमवसेयं ॥ ४ ॥
॥ ५ ॥
॥ ६ ॥

१ राहः ॥ २ 'वैयावृत्यकराः' जैनप्रवचनसेवाग्रभावनार्थिकारका देवाः ॥ ३ सिद्धस्तवः—“शिद्धानं तुल्यं” इति सूत्रम् ॥ ४ 'इतल्यं' वर्जनीयम् ॥
५ वन्दनपूजनादियोग्येत्यर्थः ॥ ६ 'इतरा' अधिधिकृता ॥

कुग्रहत्यागे
विमलोपा-
ख्यानकम्
१९।

सूत्रोक्तवैत्य-
वन्दना-
द्रव्यपूजादि-
विषयक
आक्षेपः
तत्परि-
हारश्च
॥१४६॥

न ह्यु दिति जिणा कस्तइ न हरंति य नेव किं पि कुवंति । कइ तविहा न चिता निविसया जणइ भिच्छत्तं ? ॥ ७ ॥

इच्छा-परिमहाई लोइयदेवाण चेव सिंगारो । कम्मक्खयसिद्धानं घडेअ कइ तं जिणिदाण ? ॥ ८ ॥

समणा वि वंदणिआ विदियाणुट्ठाणिणो परं चेव । लोमाणुवित्तिओ वि ह्यु इयरे पुण सबहा नेव ॥ ९ ॥

तेसिं पि वंदणाओ पमायदुधिलसियं बहुविपप्पं । अणुमन्नियमन्नाण वि कुमग्गघडणा बहु दोसा ॥ १० ॥

इय एग्गपक्खनियखेवसारमविमंसिज्ज सोधारं । घालाइरूवग्गणुदिणमारद्वो जंपिडं पयओ ॥ ११ ॥

तो सबसत्तसुहओ वि समयसारो असारपत्तम्भि । पत्तो पैयं व भुयगे विसविरसो ही ! लहुं जाओ ॥ १२ ॥

कयं पसंगेण । सो विमलामच्चो गाढयरिग्गदिय[मु]साभिप्पाओ एवंविहपरूवणाहिं मग्गणुलग्गं पि भव्वज्जं असुयत-

हाविहसुयनिहसं अपज्जुवासियेहेउ-नयकुसलमुणिज्जं अदिट्ठगीयत्थसामायारिविसेसं अविमंसियाणेगंतवायवियारं चामोहिंतो

भणिओ तक्कालागयगीयत्थविचायरमुणिवरेण—

भो अमच्च ! मुद्धमुद्धी पाएण लोगो, थोवो पारमत्थियवत्थुवियारवेइणो, न तहाविहा पाणिमिया मई, सुंदरमग्गपडि-

वत्तिपडिक्कलो कालो, दुप्परिर्णमं पाएण जिणवयणं, ता जहा तुमं किंचविसेसपरूवणं कुणसि तहा बाढमजुत्तं । तहाहि—जं

१ अनुगतम् अन्येषाम् ॥ २ 'एकपक्षनिक्षेपसारम्' एकरूपस्थानप्रधानम् अविच्छेद्य भोतारम् ॥ ३ पर्यंगं मुं प्रतो । 'पय इव' दुग्धवद् 'भुजगे' सर्वे ॥

४ अधुततथाविधधृतनिकपम् अपर्युपासितहेतुनयसुखलमुनिजनम् अदृष्टगीतार्थसामाचारीविशेषम् अविच्छेदानेकान्तवादविचारं व्यामोहयन् ॥ ५ स्तोकाः ॥

६ 'रिणामं' प्रतो ॥ ७ कस्यविशेषग्रहणाम् ॥

तुमए सिद्धं “जं सुत्ते निर्दिद्धं” इच्छाइ एयं हि सुयकेवलिणो चव जुज्जए बुत्तं, न तुम्हारिसस्स सुयलवमेत्तधारिणो । जं च
“लोयपवाहेण” इच्छाइ उच्चरियं तं पि विचारणिजं, लोगो वि दुविहो—सामइओ असामइओ य, तत्थ सामइयलोगस्स
गीयत्थस्स पवाहो अणुसरणिजो चव, असामइयलोगस्स वि विरुद्धवत्थुचाणेण कंहं पि पवाहो अभिमओ त्ति । चिह्वंदणविसए
वि ‘थुइतिगेनेव चिह्वंदणं’ ति अवधारणमजुत्तं, जइ सुत्ते देवावग्गहमहिगिच्च मलमलिणसरीरस्स सुणिणो “तिन्नि वा कहुइ
जाव, थुइओ तिसिलोइया ।” इच्छाइ बुत्तं, किमेत्तिएणं कयसरीरसिंगाराणं नवधोय-धवलवसणाणं सुइभूयाणं जिणजम्मणाइसु
वि महइ वेलं वट्टताणं थुइतिगमेत्तमेव चिह्वंदणं पि वोत्तं जुज्जइ ? पंचसकत्थयचिह्वंदणस्स कत्थइ दंसणाओ । किंच—

निच्चं भावत्थयसेवणेण चिह्वंदणं तिथुइयं पि । जुज्जइ सुणीण गिहिणो य सवसावज्जनिरयस्स ॥ १ ॥
अब्भमहिइयदेववंदणविहिणा भावत्थएण अप्पाणं । निप्पावं खणमेकं कुणमाणस्स वि य कह दोसो ? ॥ २ ॥
वेयावच्चगरथुइ वि भइ ! एगंतसो न पडिसिद्धा । आचस्सयनिज्जुत्तीए जेण जइणो विडणुन्नाया ॥ ३ ॥
चाउम्मासियवरिसे उस्सगो खेत्तदेवयाए उ । पक्खिय सेज्जसुगए करेति चउमासिए वेमे” ॥ ४ ॥
तक्कालियसाहूण वि जइ बुत्तमिमं तदेयराणं पि । संपेइपमायमुणिणो तकरणं ता कहमजुत्तं ? ॥ ५ ॥
एत्तो चिय चिह्वंदणपञ्चसाणे वि तैत्थुइदाणं । संजमविग्गविद्यायणहेउं निहोसमाहंसु ॥ ६ ॥

१ “गेण व प्रतो ॥ २ अभ्यर्हितदेववन्दनविधिना ॥ ३ ‘शय्यासुर्याः’ भवनदेवतायाः ॥ ४ अप्येके ॥ ५ वर्तमानकालीनप्रमादिसुनेरित्यर्थः ॥
६ वैयायल्यकरदेवतायाः स्तुतिकरणमित्यर्थः ॥

जइ जइणो विहु एयं ता किं गिहिणो न दिति ताण थुई ? । न हुं होइ कह वि एवं तिक्वो खग्गाउ पैडियारो ॥ ७ ॥

अचंतघहुं सुयपरंपरापसिद्धत्तणेण चैव सिद्धत्थयस्स तिसिलोगम्भहियस्स वि सवणाओ तिसिलोगमेत्तभणं पि अजुत्तं, जीयकप्पपद्धानत्तणेण तदम्भहियभणणेण वि दोसाभावाओ त्ति । जं पि 'सुत्तत्थसुद्धं चिइवंदणं चैव काउं जुत्तं' "अविहिकया वरमकयं" ति वयणाओ' तं पि

अविहिकया वरमकयं असूयवयणं भणंति समयन्नु । जम्हा अकए अन्नं कए य अन्नं तु पच्छित्तं ॥ १ ॥

ता मग्गपवित्तिकारणत्तेण सुत्त-ड्ढाविसुद्धं पि चिइवंदणमपुण्वंघमाणं इयरेसि पि वीयरूवगतुल्लत्तणेणं अदुट्टमैवं । जो वि अविहिकयविंवे वंदणाइपडिसेहो तदणुमोयणादोसभावाओ सो वि अजुत्तो, "निस्सकडमनिस्सकडे, वां वि चेइए सधहि थुई तिनि ।" इति सुसा[हु]ण वि वंदणाकारवणाउ त्ति । जं पि 'इहलोयत्थेण तित्थयरवंदणाइयं असम्भूयभावारोचनाओ मिच्छत्तं' ति तं पि अजुत्तं, को हि न याणइ जहा जिणा निब्बुइं गया न कस्म वि किं पि दिति अवणिति वा ? केवलं तव्यहुमाण-भत्तिवसओ साभिस्संगत्तणेण य "अरोग-वोहिलाभं, समाहिवरयुत्तमं दितु ।" इइवयणं व तद्वाविहवत्थुपत्थणं पि न दुडं, विसिद्धगुणढ्ढाणपगरिसहेउत्तणेण वागुरसेट्ठिपमुहाणं व एयस्स विसयब्भासाओ । चंडिगार्हिणं पुण पत्थणे दूर-

१ तीक्ष्णः खग्गाउ प्रत्यागरः ॥ २ परियां प्रती ॥ ३ एताड्यविशुद्धमपि ॥ ४ ये जीवा ज्ञानावरणादीनां सप्तानां कर्मणां अन्तःसागरोपमकोटा-
कोट्यभ्यधिकां स्थितिं न कदाचनाऽपि क्वञ्चिन्ति मन्तस्यन्ति च ते अपुनर्बन्धकाः प्रोच्यन्ते ॥ ५ इतरे-मागांगियुल-मार्गपतितादयः ॥ ६ गायेयं
बृहत्कल्पभाष्ये १८०४ तमी, तत्र च निस्सकडमनिस्से वा इति पाठो वर्तते ॥ ७ गायोत्तरार्धमिदं चतुर्विंशतिस्तये गाथा ६ एतस्मिन् ॥

देवभद्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ॥
॥१४८॥

हओ चेव उत्तरो गुणलाभोत्ति, ता कह इच्छा-परिग्गहारोवणदूसणं जिणेसरे संभवइ ? । जं च 'सुस्समणा चेव वंदणिज्ज' त्ति भणियं तं च अम्हाणमणुमयमेव, केवलं पासत्थाईण वि धम्मस्विसाइकज्जकारणभावेण वायानमोक्काराहंवदणं सुसाहूण वि अणुमयं, सत्थयारवयणपमाणभावातो चेव तप्पमायाणुमोयणदूसणं पि दूरपरिचत्तमेव । एवं च जइ सुजईण वि लोयववहा-
रावेक्खा ता का वत्ता मायंगेसु वि सिरोनमणाइपयट्ठणं गिहत्थाणं ? ति । किं च—

न समणगुणठाणाओ अब्भहियं वित्ति गिहिगुणट्ठाणं । जणचित्तगहणत्थं ता कह ते तन्न कुवन्ति ? ॥ १ ॥
तम्हा अमच्चवर ! वरं मोणं, न पुण अवियाणियागमरहस्सस्स धम्मविसेसकहणं, ता पडिवज्जसु पच्छित्तं, मुयसु भुज्जो कुग्गहपरिग्गहं ति ।

इमं च सोच्चा अमच्चो अंतोवियंभंतकोवो 'अहो ! सिद्धंतसवस्सचोरो पासत्थाईसु संपत्तो एसो साहू, ता अवंदणिज्जो' त्ति कोलाहलं काऊण गतो जहागयं । वाहराविओ सपक्खमगलगो कुग्गहियलोगो, पन्नविओ य जहा—एस साहू पूया-गारवा-
इपडिबद्धो पासत्थसंगइपरो य, अओ मिच्छदिट्ठिनिविसेसस्स एयस्स भिक्खादाणं वंदणं च तित्थंतरीयस्स व मा करेज्जह,
इहरा तदणुमोयणोवड्ढंभावेण तुब्भे वि मिच्छदिट्ठिणो भविस्सह त्ति । 'रायपुज्जो' त्ति 'तह' त्ति पडिवन्नो जणो । जाणिओ य
एस सबो वि वइयो सूरतेयनरवइणा । कुविओ एसो, वोतुमारद्धो य—

रेडमच्च ! मलीमसचेट्ठिओ वि नामेण वहसि विमलत्तं । कालाणुसारिसुंदरकिरियानिरयं पि जं साहुं ॥ १ ॥

१ अविज्ञातागमरहस्थस्य ॥ २ अन्तर्विज्जम्भमाणकोपः ॥

कुग्रहत्यागे
विमलोपा-
ख्यानकम्
१९।

॥१४८॥

॥ २ ॥
॥ ३ ॥
॥ ४ ॥
॥ ५ ॥
॥ ६ ॥
॥ ७ ॥
॥ ८ ॥

अवमन्नसि मन्नसि अप्पयं पि विन्नायसव्वनायवं । थोवे वि उच्चुणत्तं न सव्वहा सच्चरियचिंधं
नाणपर्इया सिवपंयसत्थवाहा य चत्तपरवाहा । हीलजंती जइणो न भिछपल्लीसु वि य एवं
को वा तुह इह दोसो ? दोसो मम चेव एस नीसेसो । जो एवंविहदुधिलसियं पि न तुमं निगिण्हामि
एवंविहदुहदुचोद्विण्ण नीहार-हारधवलं पि । मज्झ जसो चिरकालक्षियं पि मालिन्नमुवणीयं
जेहिंतो जिणवयणं किच्चा-डकिच्चं पि जाणियमसेसं । ते वि हु गुरुणो हीलंत ! पाव ! पत्तो न पायालं
कह तेसु वि तुह वाणी अगुणुगिरेणम्मि एत्थमुत्थरिया ? । जाण न गुणलेसं पि हु सकइ वोचुं सुगुरू वि ॥ ७ ॥
इय गरुयकोवभरभिउडिभीमभालेण तेण भूवइणा । निव्वासिओ सदेसाओ साहुडुडो लहुं विमलो

पुरे वि उग्घोसाविंयं—जो एवंविहकुग्गहवग्गगुरापडिओ सो अन्नो वि लहुं नीहरउ, इहरा सव्वस्तावहारेणं दंडिस्सामि
त्ति । पत्थावे य राया गओ दिवायरसाहुवंदणत्थं । संवायरकयपावडणो य आसीणो समीवे, भणितं पवत्तो य—
भयवं ! एवंविहकुग्गहनिगहियमयिणो असमंजसपलाविणो मणुयस्स केरिसो गइविसेसो ? । साहुणा मणियं—किमिह भन्नइ ?

॥ १ ॥
॥ २ ॥

विग्गह-विवायरुइणो कुल-गण-संधेण चाहिरकयस्स । नत्थि किर देवलोए वि देवसभिइसु ओर्गासो
अपि च—कुप्पहपरूवगणं समइपविचीए गुरुविभासीण । केत्तियमेत्तं एयं ? दंडो दीहं भवब्भमणं

१ सगर्वत्वमित्यर्थः ॥ २ 'रणं पि षं' प्रती । अगुणोद्वीरणे इत्थं निःश्रुता ? वेपाम् ॥ ३ 'णसेसं' प्रती ॥ ४ साधुद्विष्टः ॥ ५ एवंविध-
गुम्हपर्यवगापुरापतितः ॥ ६ सर्वादिश्रुतपादपतनः । पतनम्—नामनम् ॥ ७ विप्रहविवादरुचेः ॥ ८ 'भवकाशाः' स्थानम् ॥

ततो राया जोडियकरसंपुडो साहुं भणइ—भयवं ! तुम्हेहिं तस्स दुरायास्स कूडमइणो अवं [पि] न वयणं मणसि
धरणीयं, अकळाणभागी खलु सो वरागो, नीरागेसु पि तुम्हारिसेसु जो एवं पओससु[ब]िहइ ति । मुणिणा भणियं—महा-
राय ! केत्तियमिमं ?

अक्कोस-हणण-तज्जण-धम्मम्भंसाण वालुसुलभाण । लामं मन्नेइ धीरो जहुत्तेराणं अभावम्मि ॥ १ ॥

धम्माणं खु कसायां सुरंगधूलि व उक्खया वि खरं । अतो चिय जंति लयं जलबुब्बुयग व वां सलिले ॥ २ ॥

एवं सोच्चा राया भत्तिसारं साहुं वंदिता गओ सठाणं । विमलो वि रायपुरिसावहरियसवस्सो रोरो व एगागी देसंतराइं
परिभमिउमारद्धो, जाओ य पेहपरिस्सम-छुह-पिवासापमुहदुहनिवहस्स भायणं । परिभमंतो य गओ गयपुरं । तहिं च पयं-
उतवविसेसवससमुप्पन्नासीविसाइलद्धिदुद्धरिसो धम्मरुई नाम तवस्सी संविग्गसावगवगस्स धम्ममाइक्खमाणो दिट्ठो अणेण ।
ततो जायमच्छरो पुव्वट्ठिए दुव्विणयपुरस्सरं विभावितो मुणिणा कुविएण कयवायावहारो मूओ व अच्चंत बुडुबुडितो निच्छूढो
लोणेण । विविहदुम्भावणाहिं अप्पाणं परं च वुग्गाहितो दुहड्डो मरिऊण कुजोणीजणियदुक्खाण भागी अणंतकालं जाओ ति ।

इय कुग्गहनिग्गहविरहिएण गुरुणा वि धम्मकिच्चेण । कीरइ न पैरित्ताणं भवक्खगयस्स थवं पि ॥ १ ॥

ता तच्चागी चिय चित्तिर्यत्थसंपाडणेक्कप्पतरू । मग्गणुसारिसुहभाववारिणा सिंचिउं जुत्तो ॥ २ ॥

१ बुडुबुदा इव ॥ २ पयपरिश्रमछुधापिपासाप्रमुखदुःखनिवहस्य ॥ ३ प्रचण्डतपोविशेषवशसमुत्पन्नाशीविपादिलब्धिदुर्धर्षः ॥ ४ दुःखार्तः ॥ ५ कुग्रह-
निग्रहविरहितेन ॥ ६ परित्राणम् ॥ ७ चिन्तितार्थसम्पादनैककल्पतरुः । मार्गानुसारिशुभभाववारिणां ॥

अपि च—गुरुमपि वृणराशिं जातवेदः कृणोऽपि, प्रचुरसुकृतमेकं हन्ति दुष्कर्म यद्वत् ।

॥ १ ॥

उपचितमपि पुण्यं कुग्रहस्तद्वदेकोऽप्युपनयति नितान्तं स्फीतमप्यन्तमाशु

॥ २ ॥

यदि जिनवचः प्रामाण्येनाऽऽश्रिता श्रमणक्रिया, गृहसमृचितो यद्वाऽऽरब्धः स्फुटो विरतिग्रहः ।

तदयमधमः कस्मादन्तर्भवन् ननु कुग्रहः, स्व-परमनसां क्लेशाधारी न जातु निवार्यते ?

॥ ३ ॥

यद्यप्यङ्गमनङ्गमङ्गजनकज्यायस्तपःकल्पनास्वल्पीभूतपला-ऽसुगुल्यणनसान्यासास्थिवन्धकमम् ।

॥ ४ ॥

व्यावृत्तेन्द्रियवर्त्मनोऽपि हि गुणैः कस्यापि पापोदयादा ! धिक् कष्टमयं तथाप्युदयते दुर्निग्रहः कुर्महः ।

भौष्ठा-ऽश्वमित्रीयक-तिर्य्यगुप्त-यमालिमालिन्यमितो निशम्य ।

सम्यक् प्रवर्तते चिरन्तनर्षिदृष्टेन मार्गेण सुधीर्विशदः

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे कुग्रहत्यागे विमलोपाख्यानकं समाप्तम् ॥ १९ ॥

निग्माहियकुम्भो वि ह्य मज्झत्थो चेव उचियमिपरं च । नाउं काउं न स्वमो चि तं निदंसेमि लेसेण

तत्थं य मज्झत्थो राग-दोम-मोहेहि कुगहहेऊहि । बुद्धिविचल्यजणगेहि जो न पुड्डो स विन्नयो

विगुणं पि कुणह रागी सुगुणं बुद्धो गुणहुमवि विगुणं । मूढो न कल्लमज्झं बुद्धइ चहुहा वि पन्नविओ

१ जातवेदा-अग्निः ॥ २ कोष्ठा-ऽस्वमिं सं० ॥ ३ गुणरहितमित्यर्थः ॥

इय ते सुद्धं सद्धम्मकम्ममाराहिउं न पारंति । गुण-दोसवियारखमो मज्झत्थो चेव तज्जोगो ॥ ४ ॥
 लोणे वि नायवाई मज्झत्थो चेव कीरइ पमाणं । अत्थं जसं च धम्मं च सो परं लहइ अवियप्पं ॥ ५ ॥
 रागो दोसो मोहो एए कालुस्सकारिणो गरुया । तणमणुदिन्नयाए य निम्मला जायए बुद्धी ॥ ६ ॥
 तीए सैमिक्ख थेंव पि धम्मकिच्चं परं पकुवाणो । नारायणो व निवाणभायणं जायइ कमेण ॥ ७ ॥

तहाहि—अत्थि निर्यंचगिमावगान्नियावरपुरसोहासमुदयपत्तपहाननरनियरनिवारियकलिजहिच्छाविहारं, हारभूयं व मेह-
 णीरमणीए, मणीहियत्थसंपाडणपसिद्धं सिद्धत्थपुरं नाम नयरं । तहिं च बुद्धो व करुणापरो लोगो, अच्छरायणो व अक्खं-
 डियरूव-लायन्नो सुंदरीजणो, पिणायपाणि व निग्गहियवम्महो लिंगिवग्गो । तहिं च पयंडमुयदंडारोवियपुहइभारस्स सिरि-
 विस्ससेणरन्नो छक्कम्मनिरयचित्तो चउइसविज्जाठाणपारगो जन्नदत्तो नाम पुरोहिओ, हिओ नरवइस्स, वइस्स-सुद-खत्ति-
 यपूयापयरिसपत्तो नियक्कम्मनिरओ कालमइक्कमइ । पुत्तो य तस्स सबविज्जावियक्खणो नारायणो नाम पयइइ चिय लोभा-
 इदोसविरहिओ परलोयभीरू य अहेसि ।

सो य पुरोहिओ पारद्विपमुहपउरपावपब्भारसुद्धिनिमित्तं राइणा वाहराविऊण निउत्तो जन्नकज्जे । उवाहरिया जागनि-

१ 'तेपां' रांगदीनाम् अशुदीर्णतायाम् ॥ २ 'तया' निर्मल्लुद्धया ॥ ३ समीक्ष्य ॥ ४ निजचक्षिमावगणितापरपुरशोभासमुदयप्राप्तप्रधाननरनिकरनिवारित-
 कलियथेच्छाविहारं हारभूतमिव मेदिनीरमण्याः मनईहितार्थसम्पादमप्रसिद्धम् ॥ ५ 'पुरिसो' खं० ॥ ६ 'राइणो' खं० । अप्सरोजन इव अप्सरोगण इव
 वा ॥ ७ 'पिनाकपाणिः' महादेव इव 'निशुद्धीतमन्मथः' वशीकृतकामः ॥ ८ -पूजाप्रकर्षप्राप्तः ॥ ९ पापक्षिः-सृगया ॥

मित्रं पशुपमुदा उचगरणविसेसा, उन्मचितो ज्युत्यंभो, निवचितो जागमंडवो, पारंभितो महया पवंधेण पशुमेहो । तं च भीमं
जीरघायं दद्रूण नारायणो मुहुममद्वियारियकिचा-डकिषो पियरं मणइ—ताय ! तुम्हे जन्नकखे पसुविणासणं कुणह,
अथ च “आत्मवत् सपभृतानि, यः पश्यति स पश्यति ।” इति वदत, किमत्र तात्पर्यम् ? । पुरोहिण्ण भणियं—वञ्छ !
“उक्तानि प्रतिपिद्वानि, पुनः सम्भावितानि च ।” इत्यनेकधा वेदवाक्यानि, को वोद्धुमीशस्तात्पर्यम् ? । नारायणेण
मणियं—ताप ! जइ एवं ता अंयुज्झंता तप्परमत्यं कइं कुणह एयं ? जोइसं चिकिच्छियं पायच्छित्तं धम्मकिंचं च
अचियाणियं कीरंतं चियज्जासफलमेव । पुरोहिण्ण भणियं—वञ्छ ! पुरिसपरंपरागयजन्नाइविहाणपमाणीकरणेण
पविती अविसेसेण जाया, सा य न अन्नहा काउं तीरइ । नारायणेण भणियं—ताय ! अणुभवेण ताव जीवघायणं अचंतं
पलोइअंतमवि लोमुद्धोसकरं, एवं पि जइ तं सगाइकारणं ता ‘तालउडभक्खणं पि जीवियहेउं’ ति ‘किं न भन्नइ ? ।
पुरोहिण्ण भणियं—वञ्छ ! अहं गुरु नरसिंहो नाम अज्झावगो वेयंतैरहस्सवेदी इहेय चिट्ठइ, ता एहिं, तं गंतूण दुवे
मिलिय थिय एयमत्यं पुच्छामो चि । पडिवन्नं नारायणेण । गया दो वि नरसिंहअज्झावगसमीवं । कयसायरपायवडणा
य लद्धासीसा सीसजणोचिए निविट्ठा भूमिवट्ठे । तक्खणं च वेयंरहस्सवक्खाणपयविप्पडिवन्ना, वट्ठुविहेउ-विट्ठंत-जुत्तिकहणे
धि कअमज्झमयुज्झमाणा सिस्सा भणिया अज्झावगेण—

१ कर्पाकृतः गुपस्ताम्भः, निर्पतिहो यागमण्डपः ॥ २ अणुमुज्झंता खं० ॥ ३ रोमोद्धर्कणम् ॥ ४ किन्न प्र० ॥ ५ वेदान्तरहस्यवेणी ॥
६ पट्टि प्र० ॥ ७ वेदरहस्यव्याख्यानपदविग्रतिपत्तौ ॥

देवभद्रस्र-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।
॥१५१॥

माध्यस्थ-
गुणे नारा-
यणकथान-
कम् २०।

रक्तवे
शिवोदा-
हरणम्

॥१५१॥

रत्ता दुड्डा मूढा सिव-ससि-संख व जइ अरे ! तुम्मे । बुज्झाविउं न सका ता सक्खा सक्कगुरुणा वि ॥ १ ॥
एवंविहभावठियाण तुम्ह वैइवित्थरो सुगरुओ वि । कज्जतरं पसाहइ न कंठसोसाउ अन्नमहिंयं ॥ २ ॥
नियंउज्जुबुद्धिविहवाउ किं पि गुरुवयणतो य "किंचेव । विसयविभागे ठवियं हवइ सुसुत्तं लहुं सुत्तं ॥ ३ ॥
ता कीसं अंगुलीभंगभावणेषु भवंतकुत्रियप्पा । पुवरिसिदिद्धमविणट्टमित्यमत्थं विणासेह ? ॥ ४ ॥
सीसेहिं भणियं—उवज्झाय ! अच्छउ ताव सुत्तपज्जणुजोगपचवत्थाणं, महंतं कोऊइलं, के इमे सिन्नाइणो रत्ताइसु
अत्थेसु दिट्ठता सिद्ध ? ति-साहेह । उवज्झाएण जंपियं—आयन्नह—

अवंतीजणवए जयखेडं नाम गामो । तहिं वत्थवो सिवो नाम कुलपुत्तगो । तस्स दुवे भायरो—जेट्ठो कणिट्ठो य ।
तत्थ जो कणिट्ठो सो अच्चंतं सिवस्स इट्ठो, तदुत्तमजुत्तं पि जुत्तं पडिवज्जइ । इयरो य अणिट्ठो, सुंदरं पि जंपंतो 'असंमद्ध-
पलावि' ति खिसिज्जइ । एवं जंति दिवसा ।

अन्नदियहो य ते तिन्नि कि भायरो गया पओयणवसेण 'पोलिगापच्छयणं वेत्तूण अडवीए । तहिं च समारद्धा ते तिन्नि
वि तरुवरे च्छिदिउं । गाढपरिस्समकिलामिया य जाया तण्हाउरा, पेहिउमारद्धा य सलिलं । दिट्ठा य थोयसलिला एगा तडा-

१. रत्ता दिट्ठाः ॥ २. बोधयितुं न शक्यो ततः साक्षात् ॥ ३. वचोविस्तारः ॥ ४. निजऋजुबुद्धिभिन्नात् ॥ ५. किन्निदेव ॥ ६. सुसूत्रं लघु सूत्रम् ॥
७. कस्माद् अंगुलीभंगभावनेन उद्भवत्कुत्रिकल्पो पूर्वविदष्टम् अविनष्टम् इदम् अर्थ विनाशायः ? ॥ ८. 'सूत्रपर्यनुयोगप्रत्यवस्थानम्' सूत्राक्षेपस्य उत्तरम् ॥
९. 'पिप्पलसस्य' खं० प्र० ॥ १०. पोलिकाशम्बलविलम्बः ॥

निगा, मायब्धियासरोवरं च गरुपं । तं च ददृण भणियं सिवेण—किमिमाए थोय-पूइसलिलाए तडागिगाए ? एहि भूरि-
मंगुरंगंतंरंगपरंपराविराहुरं इमं सरोयरं वनामो ति । जेट्टेण भणियं—मायब्धियासगरमपरमर्धियं, इमीए वि सरसीए
कुणहः कायकं ति । कणिट्टेण थुत्तं—ने एमो न किं पि जाणहः कंसवत्तयं चेत्तूण सिक्क ! चंचाहि तुममिह चि । ततोः तवय-
नगाढाणुरागेणा सविसेससमुखासियमई जेट्टेण निरुन्धमाणो वि वेगेण पट्टिओ सियो तदभिमुहं । तओ—

॥ १-॥

जह जह वबइ एसो तह तह तं अंगएक्क पक्कइ । निप्पुक्कगुरुमणोरहपरदा वाठसिद्धि व-

॥ २-॥

निमिसद्ध-निमेम-मुहुत्तमेचमिचो वि लग्गइ न नूण । तुरियं पि धावितो तं महीमहि पिव नियह दूरे

ततोः सुविदं किलिस्सिऊण अक्कयक्कओ चैव नियत्तो एसो । पुत्तुत्ततडागिगाए चैव कयं जलपाणाइ, वुत्था तत्थेव ।
भीयदिवसे वि तरुच्छेयणं काऊण मच्चंदिणमए मोयणं काउमारदा । दिहं च अदूरे सयच्छं चरंतं गवयमंडलं । ततो
स्सिवेण भणियं—सुक्काउ पोलिगाओ न तीरंति गोरसं विणा मक्खिखडं, अओ जह एत्तो गोमंडलाओ दुद्धं आणिअइ ता लद्धं
इवइ स्सि । जेट्टेणः भणियं—गवयमंडलमेयं माणुसोच्चायगं; न गोमंडलं ति । कणिट्टेण जंणियं—मो सिक्क ! वच्चसु तुमं,
एत्तो दुद्धं वेत्तं लद्धमामच्छसु ति । तं वयणपेरिओ भायणहत्थो पट्टिओ एसो, जेट्टेण चारिओ वि न ठिओ । ततोः दूरनिळा-

१ गृमत्पिण्णहासरोवरम् ॥ २ 'पूयस' सं० । स्तोक्कपुत्तिसलित्ता । पुत्ति-पुत्ति ॥ ३ 'तिययमिमी' सं० ॥ ४ वुत्तं—एत्तो
प्र० ॥ ५-हरपात्रकं करगर्भकमिति वा; कलचाभिसर्गः ॥ ६ मज्ज । ७ अथवा एव प्रकाम्यति ॥ ८ 'तमेत्तो' प्र० ॥ ९ गवयमं प्र० ॥

१०-तद्वपनप्रेरितः ॥ ११ दूरनिर्लोभित्वाध्यामक्यरुद्रीयोभडाककवेन ॥

देवभद्ररि-
विरहो

कहारयण-
कोसो ॥

सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥१५२॥

लिय-ज्झामय-फरुस-दीहजीहाकरगएण पारद्धो सो गवएहिं परामरिसिउं । कंठगयपाणो य महया कट्टेण भोयाविओ इयरेहिं ।
जत्थ दढं अणुरागो तवयणेणेव संपैयदुइ जो । न संयं न परेणुत्तो बुज्झइ रत्तो स एसो त्ति ॥ १ ॥ ॥ छ ॥

दुट्टदिट्ठंतं निसामेह—सोरट्टाविसए परुक्खो नाम सन्निवेसो । तत्थ य ससी नाम आभीरो परघरेसु कम्म-
करणेण जीवइ । सो य अन्नया एगेण वणिएण अप्पणो बीओ चालिओ । गामंतरे गच्छंताण य ताण जाया गोट्टी । कहंतरे
य पसंसिया आभीरेण नियगा जाई । वणिएण भणियं—तुम्हाण पसूण य विवेयवियलत्तणेण तुल्ला चैव जाई । रुट्टो आभीरो,
ठिओ तुण्हको । सरुक्खवक्खुक्खेवेण लक्खिओ वणिएण, दाण-सम्माणाइणा अणुवत्तिओ वि न पसन्नो । साहियकजा य
पडिनियत्तंता गहिया तकरेहिं । ल्लडियं सबस्सं । ‘मम किच्चं तकरेहिं वि कयं’ ति तुट्टो आभीरो । निस्सट्ठं बद्धा दो वि, कुट्टिउ-
मारद्धा य । वणिएण भणियं—कीसं एयं हणह एयं वरायं ? कम्मयरो खु एसो । समुट्ठंतगुरुक्कोवेणं भणियं आभीरेणं—
वरागो एयस्स पिया, कम्मयरो वि एसो चैव ममं, तामुयह इमं ति । ततो तकरेहिं पलोइयं वणियं वयणं । वणिएण भणियं—
जमेस जंपइ तं अवितहं ति । सुक्को वणिओ पैलाणो वेगेणं । इयरो वि धणनिमित्तमारद्धो ताडणाइपगारेण बाहिउं ति ।
एवंविहो दुट्टो त्ति ॥ छ ॥

इयार्णि मूढो भन्नइ—कुणालाविसए कोसंबो नाम गामो । तहिं संखो नाम कुलपुत्तगो । दत्तो नाम से बाल-

१ परामर्षितुम् ॥ २ सम्प्रवर्तते ॥ ३ विवेकविकलत्वेन ॥ ४ सरुक्खचक्षुःक्षेपेण ॥ ५ दुण्ठितम् ॥ ६ ‘निःसृष्टं’ अतिशयेन ॥ ७ कस्माद् एवम् ॥
८ वणिग्गदनम् ॥ ९ पलायितः ॥

माध्यस्थ-
गुणे नारा-
यणकथान-
कम् २०।

द्विष्टत्वे
शशिन
आहरणम्

॥१५२॥

मित्रो पक्षं गच्छो सारुज्येण आपुच्छन्निजो [य], परं मायायी । इयरो उज्जुपपई । दोण्ह वि तहामरुवेण जंति दिणाइ ।
अत्रिओ य केनइ गुरुयसेन संगेन केसिओ वि अत्थमारो । पुच्छिओ अपेण वत्तो—कहमेतो अत्थसारो रक्खियतो ।
पनत्तापबन्तो गामो नि । वत्तेण मणियं—गरमिण । परमेयं पणुणीकरेहि द्रवसंचयं, जेण गंतूण अट्ठीए जस्सायपणे
भूमिनिदिपं करेओ । पडिपणं संगेण । दुद्धामितंशिणा य वत्तेण किं पि दाऊण संकेइया अद्वपदे दुये पुरिमा—एवमेयं अग्गे
पदे ईया तुम्मेहि भेनियस पि । अह जाए मज्जरसो कोंडंठ-कंडवावडकरेण वत्तेण याहरिओ संग्गो—एहि, ममीदियकञ्जकर-
लाय पणामो नि । ततो पंचुयणहत्तो अत्थमारगंठि चेत्तूण केणइ अमुणिजंतो वत्तेण समं पट्ठिओ पग्गो । गागपाहिणीह-
रिओ य मणिओ वत्तेण—दुद्धन्तो देगपरिणामो, अग्गिमागणिजागमाओ आवईओ, अतो तुममिगं अत्थगंठि मेगं समप्पेमु,
पट्ठयणं न नयं मिण्णादि, कइ वि तत्ताइमयं उवहुइ वा मा काहिशि द्रवपडियं, लहुं एगदिसं अंगीकाऊण पलाएज्जासि,
सुओ जीए रिजंते न दुमहा विपसंपत्ती । उज्जुपपइत्तणेण 'वह' ति पडियन्नं संगेण । तुस्सियत्तुरियं पयट्ठा गंतुं । अद्व-
पहमेत्तं न जाय पत्ता ताग पुवदिन्नसंगारा आयट्ठियनिसियासिणो 'हण हण' ति याहरंता उट्ठिया दुये पुरिमा । तिमिरनिय-
राऊरिपपणेण रयणीए साणुं वि 'तह' ति मज्जतो पलाणो संग्गो गामहत्तं । वत्तो वि दिसंत्तरमादाय गंठिहत्तो नट्ठो वेणेण ।
संगेण वि उज्जुत्तीलयाए गंतूण साहियं तलवरस—अत्थो तुज्ज, भिचं मज्ज अवल्लयसरीरमुचणेहि सि । पेहिउमारद्धो

१ एवमेयम् ॥ २ कोंडंठं ॥ ३ पत्तदं-सम्बलम् ॥ ४ 'तिनीह' प्र० ॥ ५ मज्ज स' प्र० ॥ ६ 'स्सियं तु' गं० ॥

७ भाट्टपमिडिपणी ॥ ८ अग्गिमिमुग्गम् ॥

देवभद्रपरि-
विरहो

कहारयण-
कोसो ॥

सामग्र-
जाहिगारो।

॥१५३॥

तलवरेहिं, नोवलद्वा कथ वि सुद्धी । आउलीहूओ संखो कह कह वि रुंयतो निसिद्धो सयणेहिं । दिन्नं च तेणोवजाइयं
गामदेवयाए—जइ भयवइ ! दत्तो एही ता तुज्झ जागरं दाहामि ति । अत्थंगंठिं संठविळण अवरासरे आगओ दत्तो ।
तुद्धो संखो, कयं वद्धावणयं, पारद्धो जागरूसवो गामदेवयाए । सन्निहियपाडिहरत्तणेण एगाए जुवईए आगयं पत्तं,
तेण भणियं—संख ! तुह कुमिच्चतुचेद्वियमेयं अत्थहरणं, ता अमुगट्ठाणे तं खित्तं तुमं गंतुं गिण्हसु ति । तं सोचा रुद्धो
संखो—आ पावे ! कुगामवासिणि ! कडपूयणि ! असच्चसंभावणादूसियं कुणसि मह मित्तं ?—ति आहयं पत्तं तेण करचवेडाए ।
कयरंगभंगो य कभे पच्छाहळण गओ सगिहं ।

एवंविद्धो हि मूढो कज्जा-ऽकज्जं कहिजमाणं पि । अच्छउ दूरे सेसं सोउं पि हु नेव पारियइ ॥ १ ॥

इय रत्तदुट्ठमूढाण संति ए संसिळण दिट्ठते । अज्झावगो महप्पा पुणरवि सिस्से इमं भणइ
पुंनुत्तदोसवज्जण-सुगुणज्जणजणियपक्खवाएहिं । पुद्वावरअविरुद्धत्थपेहणपेहडमईहिं

इह-परलोयविरुद्धत्थकारिपरिहारठवियचित्तेहिं ॥ निब्बं अलुद्ध-सुविसुद्धबुद्धिजणसेवणपरेहिं

परमपयपउणपयवीअणुणकिरियाकलावकुसलेहिं । नियनियविसयविसंतुलकरणणावेलिसुगुत्तेहिं (?)

पुरिसेहिं परं परमं समयरहस्सं हि तीरए नाउं । संसारपावारस्स पारमवि पाविउं नियमा

१ 'पात्रं' रूपम् ॥ २ 'हो उ मूं प्र० ॥ ३ पूर्वोक्तदोषवर्जनसुगुणार्जननिपक्षपातैः । पूर्वोपरिवरुद्धार्थप्रेक्षणोद्भटमतिभिः ॥ ४ इयं गायक
प्र० नास्ति । परमपदप्रगुणपदव्यनुगुणक्रियाकलापकुशलैः । निजनिजविषयविसंस्थुलकरणणावेलिसुगुत्तैः ॥ ५ 'वणिंसुं' प्रती ॥

माध्यस्थ-
गुणे नारा-
यणकथान-
कम् २० ।

अरक्तद्विष्ट-

मूढानां

तत्त्व-

ज्ञानाप्तिः

॥१५३॥

॥ ६ ॥

इयं गैरुयभावगन्धं सिक्त्वंविडं जा न विरमए एसो । ता गरुयल्लवियणाए झत्ति पंचत्तमणुपत्तो

पायडियासेसपयत्थं च सुरगुरुं व अत्थमियं तमपलोइऊण- 'हा ! किमेयं ?' ति भणंता धाबिया सीमा । उक्खित्तो सो महियलाओ । दिट्ठो य चिप्फारियाणिमेसनयणो ईसिवियासियवयणो निप्फंदसरीरो । ततो कया से सिसिरोवयारा, संवाहि-
यमंगं, वाहरिया जाणगा, सिट्ठो पुत्ततो, पलोइऊण 'गयजीओ' चि परिचत्तो तेहिं । जाओ य अचंतसोगमरनिब्भरो अक्कदि-
यरयो, कयं पारलोइयकिच्चं । अणुवल्लज्जागविसयसंसयपरिच्छेया 'मध्वा अक्कछाणमाइणो वयं' ति जंपंता गैरुयसोगमरुभवं-
तमाहप्पवादाउल्लोयणा पुरोहिदय-नारायणा गयाः सगिहं ।

अन्नसमए य नारायणेण भणिओ पुरोहिओ—ताय ! परमत्थओ उवइट्ठं चेव महाणुमावेण अज्झावणेण सधं सामन्नेण
कज्जत्तं, केवलं तं चियं सुनिरुत्तं जाणियधं, तं च महप्पभावपुरिसविसेसविरहेण न संभवइ, अओ जइ तुममणुजाणसि
ता अहं कइवयदिणाइं तैदधेसणं काऊण आगच्छामि, न जुत्तमालस्सोवहएहिं एवं चियं ट्ठाउं, जओ तडितरलमाउयं,
समीववत्ती सैमवत्ती, अचंतदुब्बिगारातो आकयाउ चि । पुरोदिण भणियं—वच्छ ! एवं कुणसु चि ।

तओ सोहणतिहिं-पुद्गुत्त-जोगे किं पि संबलमादाय निगतो नारायणो । पवडुंतसउणचिचिउच्छाहो य सुनिउणं पुरिस-
विसेसं निरुवित्तो गओ एगं गिरिनिगुजं । दिट्ठो य तहिं अणेगरुक्कप्पणाहिं अप्पाणं तुलंतो अट्टमपारणे चिरंविणिवाइय-

१ गुरुरुभावगर्भः शिक्षयित्वा ॥ २ 'पयस्व' मरणम् ॥ ३ गुरुकशोकमयेऽग्नवद्वाप्यप्रवाहफुल्लोचना ॥ ४, निक्षेपेऽनेल्यर्थः ॥ ५ तदन्वयेणम् ॥

६ 'यमवत्सी' यमराजः ॥ ७ चिरविनिपातितवनवारणशिशितकल्पितप्राणश्रुतिः । निविपातितः—मारितः ॥

वणवारणपिसियकप्पियपाणविती एगो हत्थितावसो। तं च तहाविह्वम्मपरं पेहिण्ण नारायणो कयनमोकारो भणिउं पवत्तो—भयवं ! को एस धम्मपरमत्थो जं हत्थियपिसिएण भिच्छजणजोगेण पारणयं कीरइ ? , किल—

॥ १ ॥”

“अवधूतां च पूतां च प्रशस्तामृषिसेविताम् । चरेन्माधुकरीं वृत्तिमपि म्लेच्छकुलादपि इत्यविगानेन मुनिजनधुण्णः पन्था इति । तावसेण भणियं—भद् ! अम्ह धम्मे जीवदया सारो, सा पुण पइवरभिक्षवा-
भमणाणेगजीवसंघायणेण न संभवइ, पइक्कणमेक्केज्जीवसंभवाओ तन्वहुमीलणेणाऽऽहारपागे चि बहुजीवधाओ, अओ अणेग-
सत्तसंताणरक्खणत्थं एगमहासत्तवाचायणमणुमयं पाणवित्तिहेउं ति । नारायणेण भणियं—भयवं ! संदिद्धचेयणालक्खण-
जीवगुणं कणनियरं रक्खंताण परिउड्डीजीवणं पि वणक्करिणं वायंताण का जीवदया ? कइं वा न तज्जाइयजीवुप्पत्ती तत्पिसि-
यपेसीसु विस्सभावोवगयासु संभवइ ? रक्खसभक्खं च इमं, तथा—

॥ १ ॥

॥ २ ॥”

“स्वमांसं परमांसिन यो वर्द्धयितुमिच्छति । उद्विग्नं लभते वासं यत्र यत्रोपजायते
मां स भक्षयिताऽमुत्र यस्य मांसमिहाड्यहम् । एतन्मांसस्य मांसत्वं प्रवदन्ति मनीषिणः
इत्यादिवाक्यैः स्मृत्यादावपि निषिद्धमेतत् । तावसेण भणियं—भद् ! अलं अलं विसंवादेण, एम ताव अम्हं धम्म-
मग्गो न वियासगोयरसहो ति । नीहरिओ नारायणो, पट्ठिओ देसंतरं ।

दिट्ठो य एगत्थ सन्निवेसे मुद्धजणसेविज्जमाणो एगो भागवयमुणी तिकालसिणाणेण वड्डुतो ति । गओ य तस्स-

१ “धुम्रः खं० प्र० ॥ २ “कुट्टजी” तं० ॥ ३ विज्जमाणोपगतासु । विज्जं-दुर्गन्धि ॥

मीवं । कयपायवडणो उवडिओ समीवे, पत्यावे भणिउं पवत्तो य—भयवं ! सवगयत्तेण विण्डुणो तदहिट्ठियजलपूरेण
ण्डाणं, एवं कुणंताणं कहे न हरिणो विराहणा हवइ ? अप्पहाणं च इमं सामन्नजणेण वि सेवणाओ, परमत्थियं तु एयं गिज्झइ—
आत्मा नदी संयमतोयपूर्णा, सत्याम्बुजा शील-दयातटोर्मिः ।

॥ १ ॥

तत्राभियेकं कुरु पाण्डुपुत्र !, न चारिणा शुद्धयति चान्तरात्मा
काचिलेण भणियं—ज्ञाणहुयासणेण तेहुक्कयकयवरनिहणाओ नत्थि एत्थ दोसो । नारायणेण जंपियं—ज्ञाणेण
पावपंकस्स सुद्धी, पैउरपयपूरसररीरपक्खालेणेण पुणरवि तस्संभवो चि एयं तं गयवरण्हाणं ति । काचिलेण भणियं—होउ किं
कि पि । 'एत्तो वि पैढमेल्लपत्तुल्लो' चि पुरओ पयड्डो नारायणो ।

मिलिओ मग्गे वच्चमाणस्स जिणवत्तो नाम सावगो । 'सत्थिओ' चि जाया अणेण समं गोद्धी । 'वियड्डो' चि सधु-
प्पन्नो तं पइ पक्खवाओ । लद्धा य कत्तो वि गज्झराइणो कंदविसेसा नारायणेण । 'सत्थिउ' चि दिक्का कइयय वि
जिणदत्तस्स । न गहिया जिणदत्तेणं । 'कीस न गिण्हइ ?' चि [पुच्छिण्ण] जिणदत्तेण भणियं—

॥ १ ॥

॥ २ ॥

पैडिपुन्नकेत्तलालोपकलियतइलोकगयपयत्थेहिं । पडिसिद्धो मोगो गज्झराइकंदाण नाणीहिं
एएहिं गंतजीवंगवग्गनिवत्तिय चि नो शुज्जा । महु-मज्झ-मंस-मक्खवण-पचुंवरिकलविसेसा वि

१ सर्वगतत्वेन विष्णोः ॥ २ तदुक्तकचवरनिर्दहनात् ॥ ३ प्रचुरपयःपुरसररीरप्रक्षालनेन ॥ ४ प्राथमिकदुल्लयः ॥ ५ प्रतिपूर्णैरलक्षानालोककलितत्रैलोक्य-

गतपदार्थैः ॥ ६ 'एहिं तन्न जी' खं० । एते हि अनन्तजीवाश्चवर्गनिर्वर्तिता इति नो भोश्याः ॥

देवभद्रस्वरि-
विरहो
कदारयण-
कोसो ॥
सामन्तगु-
णाहिगारो

॥१५४॥

वणवारणयिसियकपियपाणविची एगो हत्थित्तावसो । तं च तहाविहम्मपरं पेहिऊण नारायणो कयनमोक्कारो भणिउं पवत्तो—भयवं ! को एस धम्मपरमत्थो जं हत्थियिसिएण भिछुजणजोगेण पारणयं कीरइ १, किल—

॥ १ ॥”

“अवधूतां च पूतां च प्रशस्तामृपिसेविताम् । चरेन्माधुक्कीं वृत्तिमपि म्लेच्छकुलादपि इत्यविगानेन मुनिजनक्षुण्णः पन्था इति । तावसेण भणियं—भद् ! अम्ह धम्मे जीवदया सारो, सा पुण पइवरभिवत्ता-भममाणेगजीवसंघायणेण न संभवइ, पइक्कणमेक्केज्जीवसंभवाओ तव्वहुमीलणेणाऽऽहारपागे वि चहुजीवघाओ, अओ अणेग-सत्तसंताणरक्खणत्थं एगमहासत्तवावायणमणुमयं पाणवित्तिहेउं ति । नारायणेण भणियं—भयवं ! संदिद्धचेयणालक्खण-जीवगुणं कणनियरं रक्खंताण परिफुडजीवणं पि वणकरिणं घायंताण का जीवदया ? कंहं वा न तज्जाइयजीबुप्पत्ती तप्पिसि-यपेसीसु विस्संभावोवगयासु संभवइ ? रक्खसंभक्खं च इमं, तथा—

॥ १ ॥

॥ २ ॥”

मां स भक्षयिताऽमुत्र यस्य मांसमिहाग्रहम् । एतन्मांसस्य मांसत्वं प्रवदन्ति मनीषिणः इत्यादिवाक्यैः स्मृत्यादावपि निषिद्धमेतत् । तावसेण भणियं—भद् ! अलं अलं विसंवादेण, एस ताव अम्हं धम्म-मग्गो न वियारगोयरसहो ति । नीहरिओ नारायणो, पट्ठिओ देसंतरं ।

दिट्ठो य एगत्थ सन्निवेसे सुद्धजणसेविज्जमाणो एगो भागवयमुणी तिकालसिणाणेण चट्ठतो ति । गओ य तस्स-

१ “क्षुन्नः खं० प्र० ॥ २ “कुट्टजी” खं० ॥ ३ विद्यभावोपगतासु । विसं-दुर्गन्धि ॥

॥१५४॥

माध्यस्थ-
गुणे नारा-
यणकथान-
कम् २० ।

मीवं । कयपायधडणो उवट्टिओ समीवे, पंथावे भणितं पवचो य—भयवं ! सेवगयत्तेण विण्हणो तदहिट्टियजलपूरेण पहाणं, एवं कुणंताणं कहं न हरिणो विराहणा हवइ ? अप्पहाणं च इमं सामन्नजणेण वि सेवणाओ, परमत्थियं तु एवं गिज्झइ—आत्मा नदी संयमतोयपूर्णा, सत्याम्बुजा शील-दयातटोर्मिः ।

तत्राभियेकं कुरु पाण्डुपुत्र !, न वारिणा शुद्ध्यति चान्तरात्मा ॥ १ ॥

काविलेण भणियं—ज्ञाणद्वयासणेण तदुक्कयकवरनिहहणाओ नत्थि एत्थ दोसो । नारायणेण जंपियं—ज्ञाणेण पावर्पकस्स सुद्धी, पैउरपयपूरसरीरपक्खालणेण पुणरवि तस्संमवो चि एयं तं गयवरह्णानं ति । काविलेण भणियं—होउ किं किं पि । 'एसो वि पढमेवुयतुल्लो' चि पुरओ पयड्डो नारायणो ।

मिलिओ मग्गे वच्चमाणस्स जिणदत्तो नाम सावगो । 'सत्थिओ' चि जाया अणेण समं गोद्धी । 'वियड्डो' चि समु-
त्पन्नो तं पइ पक्खवाओ । लद्धा य कचो वि गज्जराहणो कंदविसेसा नारायणेण । 'सत्थिउ' चि दिक्खा कइवय वि
जिणदत्तस्स । न गहिया जिणदत्तेण । 'कीस न गिण्हइ ?' चि [पुच्छिण] जिणदत्तेण भणियं—

पैडिपुव्वकेवल्लोयकलियतह्लोकगयपयत्थेहि । पडिसिद्धो भोगो गज्जराइकंदाण नाणीहि ॥ १ ॥

एएहि णंतजीवंगवगगनिवत्तिय चि नो सुज्जा । महु-मज्झ-मंस-मक्खवण-पचुंवरिफलविसेसा वि ॥ २ ॥

१ सर्वगतत्वेन विष्णोः ॥ २ तदुष्कृतकचवरनिर्देहनात् ॥ ३ प्रचुरपय-पुरसरीरप्रशालनेन ॥ ४ प्राथमिकतुल्यः ॥ ५ प्रतिपूर्णेयलक्षानालोककलितत्रैलोक्य-
गतपदार्थैः ॥ ६ 'एएहि तन्न जी' सं० । एते हि अनन्तजीवाग्र्यगर्गनिर्वर्तिता इति नो मोक्ष्याः ॥

॥ ३ ॥

॥ ४ ॥

॥ ५ ॥

॥ ६ ॥

॥ ७ ॥

महुमाइणो हि चउरो अणेगतवज-गंध-रसजीवा । पञ्चकलभूरिजीवाइ जाण पंडुंवरिकलाइ
एक्कस्स तुच्छनियजीवियस्स कज्जेण णेगजीवाणं । कह कीरइ विणिवाओ मुणिउं सवन्नुवयणं पि ?
नारायणेण भणियं गज्जरसाईसु णंतजीवत्तं । कह तीरइ विनाउं सैक्खा अदिस्समाणत्ता ?
जिणदत्तेणं भणियं जिणवयणपमाणओ हि विनेयं । न हु नाण-दार्ण-तवसंभवं पि दीराइ फलं सकखा
रांगार्णसभावा वयणं तेसिं न संभवइ मिच्छा । न य संमइकप्पणाए अइदियत्थाण संसिद्धी
'अहो ! गिहत्थो वि सुहुमपयत्थवियारकुसलो एस, एयगुरुणो पुण सुहु विसिद्धतसा होहिंति' [त्ति] विभोवित्तेण
भणियं नारायणेण—भइ ! कस्स समीवाओ तुज्झ एवंविहविदेयसारो धम्मवावारो ? त्ति । जिणदत्तेण भणियं—संति
एत्थेव पएसे भयवंतो सुगहियनामवेया भवक्कवनिचंडंतजंतुदिन्नहत्थावलंवा करुणामयमयरहरा हर व निदंहुमणोभवा
भवंतकारिणो जयस्सिहसूरिणो ।

॥ १ ॥

॥ २ ॥

जेसिं खमाए न खमा वि भायणं तुंगिमाए नहु सेलो । गंभीरिमाए पडिहाइ गोपयं पिंयं समुदो वि
सूरो वि दिवसपरिणइपरिमियतेयत्तणेण तंणुसोहो । संजो खजोयजुइं धरइ व अइगुरुपयावस्स

१ 'ह कीरं' खं० प्र० । कथं शक्यते विज्ञातुं साक्षाद् अदृश्यमानत्वात् ? ॥ २ संखा अं खं० ॥ ३ 'णसंतसंभं' खं० ॥ ४ समतिकल्पनया
अतीन्द्रियार्थानाम् संसिद्धिः ॥ ५ 'भावते' प्र० । 'विभावयता' विचारयता ॥ ६ भयकृपनिपतज्जुदुत्तहत्ताबलम्बाः करुणामृतमकरगृहाः । मकरगृहः—समुद्रः ॥
७ 'क्षमायाः' क्षान्त्याः 'क्षमा' पृथ्वी ॥ ८ पिय खं० ॥ ९ 'तनुशोभः' आत्मशोभावात् ॥ १० सखः सद्योतकुतिम् ॥

चंदो वि सोमयाए ता मिअई दिअई य उवमाणं । हरिणारी वि हु सोडीरिमाए ता मा इमो हियए ॥ ३ ॥

जावऽअ वि सुजं वियवारसंगसुयमुणियतिजवायारा । ते^३ सुकयपावणिआ ने चक्खुपहं पवअंति ॥ ४ ॥

तेहिंतो बहुनय-भंग-हेउगंभीरसमयसिंधुभवो । अइथोयसुकयकम्मत्तणेण पत्तो विवेयलवो ॥ ५ ॥

इमं सोच्चा तुट्ठो नारायणो भणिउं पवत्तो—न रोहणाओ अबत्थ निरुवमरयणसंभवो, न वा ओणेरिसगुरुहितो एवं-
विहसुहुमधम्मपरिआणं, ता भो जिणदत्त ! सब्बा कयं तए सब्बमह कायं, दंसेहि ताण नियगुरूण चरणंघुरुहं, जइ पुण
कहं पि तहिं मम मणमहुयरोऽभिरहं पावइ त्ति । जिणदत्तेण भणियं—एवं करेमि त्ति ।

ततो पंचजोयणंतरिए सेयपुरे नयरे दो वि गया । दिट्ठा खरिणो तक्कालागयनरवइपमुहपहाणजणकीरमाणपूयामहिमा
धम्मकहं कहिति-त्ति । ततो संमुट्ठितरोमंचस्रइअंतवहुमाणा जिणदत्त-नारायणा निवडिया गुरूणो चलणेसु । चक्खुक्खेव-
पुरस्सरं च दिआसीसा सीसारोवियकरकमला निलीणा समुचियधरामंडलं । एत्थंतरे गुणावज्जियहियएण राइणा कूडीक-
याओ पंच सुवणकोडीओ चीणंसुयपमुहवत्थरासीओ य गुरुपुरओ, भणियं च—भयवं ! अणुगमहं काऊण गिण्हसु इमं
त्ति । खरिणा भणियं—महाराय !

१ 'इ गिज्जं' प्र० ॥ २ सुअप्पित्तादशाप्रश्रुतज्ञातप्रिजगद्वापायः ॥ ३ तो सुं' एतं प्र० । ते युक्तप्रापणीयाः ॥ ४ 'जा, नो चं' खं०
प्र० । 'जे' अस्माकम् ॥ ५ अनीदृशगुरोः ॥ ६ कहिं पि खं० प्र० ॥ ७ समुत्तिट्ठोमाश्चसूयमानवहुगानो ॥ ८ 'कूडीकृताः' राशीकृताः ॥

देवमहेश्वरि-
विरहओ

कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥१५६॥

अत्थो अणत्थहेळ अत्थो संसारकारणं गरुयं । अत्थो संजमवणसंडचंडगुरुदावहववहो
अत्थो उम्मायकरो सयंवरो दुम्मईमहिलियाए । तेणेस वज्जिओ मुणिवरेहिं दूराउ दूरेण
जं पुण अमहद्धणसेयवत्थ-कंबलपमोक्खमुवगरणं । संजमहेउं तं किं पि किं पि गिण्हंति परिसुद्धं
ता संपइ पजत्तं सव्वेणं भूमिनाह ! एएणं । पत्तं चिय दाणफलं तुमए इय कययत्तेण
इच्छेज्ज न इच्छेज्ज व तह वि हु पयओ निमंतए साहू । परिणामविसुद्धीए य निजरा होअगहिए वि
इय पन्नविओ वि निवो अणणुग्गहिओ गुरूहिं अप्पाणं । निप्पुन्नं मन्नंतो जहागयं पडिगओ नमिउं
नारायणो य चित्तह अहो ! महप्पा दहं विजियलोहो । एत्तियमेत्तं पि धणं तणं व जो चयइ दिज्जंतं
जायं विजणं । तओ जिणदत्तेण दंसिओ परमपरितोसोवगतो नारायणो, गुरूण सिद्धो य, जहा—एस महप्पा
तुम्हपायपउमाणुरागेण एत्तियभुवमागओ, ता नियसेवाणुरूवफलभायणं कुणह एयं ति । ततो गुरुणा उवइद्धो साहुधम्मो
गिहिधम्मो य सवित्थरो एयस्स । तं च सोचा लहुकम्मयाए अच्चंतमज्झत्थयाए य सुहुममइविभावियभावत्थो पडिबुद्धो
एसो, चिरकालं पज्जुवासिज्जण समुवलद्धसद्धम्मसारो कयगुरुखामणो गओ नियनयरं ।

दिद्धो पिया । कहिओ धम्मसारोवलंभवुत्तंतो । पंसंसिओ पिउणा । परिचत्तो य जन्नकजाइसावज्जवावारो । एवं च ते
दोन्नि वि सम्ममणुव्वय-गुणव्वय-सिक्खावयपरिवालणेण सुमुणिपज्जुवासणेण सिद्धंतरहस्ससवणेण य पइदिणं सविसेसधम्म-

१. हव्यवाहः—अग्निः ॥ २. अमहाधानश्चेतवस्त्रकम्बलप्रमुखमुपकरणम् ॥ ३. भवत्ययुहीतिऽपि ॥

माध्यस्थ-
गुणे नारा-
यणकथान-
कम् २०।

॥१५६॥

प्रया ज्ञाया । कर्मेण य क्तमित्येदमविद्वानो मयिरिद्वेगोगयमृगमम मम्मामारादियसंज्ञमा निषाणमुगय चि । एवंविद्-
रुद्राचारनीकार्णं मज्जन्त्यं नि । किञ्च—

मिमलस्मि दृष्यन्ते जाद पडिचिचर पायनचित्तिगुणगणो । मज्जन्त्ये तद् मणुए मंरुमइ मममधम्मगुणो ॥ १ ॥
मज्जन्तथा दोमं उज्झिऊल गिण्णंति गत्थु पेत्तवं । नियनिउणयाए हंम व नीरचाणेण सीरंलां ॥ २ ॥

अपि च—अन्नागुजं संस्करणं हि पुदेरलोचनं वस्तुविलोकनं च ।

आचार्यशिक्षाव्यतिरिक्तमेव, माध्यस्थमाहुः परमं षडुताम् ॥ १ ॥

माध्यस्थगतः स्यादगुणोऽपि पुंमामाराध्यपादः शुद्धदातरथ ।

माध्यस्थमेकं प्रतिपद्य जीवाः, प्राप्ता ज्ञात् संसृतिमिन्धुपारम् ॥ २ ॥

उदीर्णदुष्कर्मममूहयोगे, माध्यस्थमानादयते न जीवः ।

न मक्षिपातोपहनः कदाचिन्धुमा-ऽशुभं वस्तु विवेकुमीशः ॥ ३ ॥

इति नवार्गग्रहत्यागाथ् मार्धयम्यशरणः सुधीः । क्षीराब्धिरपि मिन्धूनां मंम्यचीनां पदं भवेत् ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे माध्यस्थगुणचिन्तोयां पुरोहितसुतनारायणकथानकं समाप्तम् ॥ २० ॥

रदेवयाविइन्नो' ति 'अमरदत्तो' ति पुत्तस्स नामं । पंचधावीपरिगमहिओ य समइकंतो बालभावं, पाडिओ सयलकला-
कलावं, जोव्वणमणुपत्तो य परिणाविओ इव्वकन्नयं । धम्मंतरपरिहारनिमित्तं च पिउणा सविसेसं पइदिणं निजइ सो सुग्गय-
पायपूयणत्थं, पाडिजइ य भिक्खूण पाएसु, सुणाविजइ य सुग्गयसत्थाइं, उज्झाविजइ सेसल्लिगिजणेण सह संगं ति । एवं
वच्चंति वासरा । 'बुद्धधम्मपरमत्थवियक्खणो सुपडिलग्गो य एसो' ति वाढं रंजिओ य सेट्ठी । ठविओ य सव्वेसु अन्नमंतरिय-
नियकिच्चेसु अमरदत्तो । एवं च से तिवग्गसंपाडणपरस्स आगओ वसंतसमओ । सम्मओ जो पक्खीण वि, दंसियवियारो
तरुवराणं पि, उक्कंपियपियविउत्तकामिणीजणो, जणिगयुहुइपमो[ओ] य । अवि य—

वियसंतकुमुयनयणेहिं कमलवयणेहिं वट्ठिउकरिस्सा । वणलच्छीओ सोरब्भनिब्भरं जं नियंति व ॥ १ ॥

जम्मि य पहिया सहयारमंजरीरेणुपुंजपिंजरिया । अंतो नियंतइयाणुरायरत्त व रेहंति ॥ २ ॥

गाढुकंठाकंठमलग्गजीया वि जावयंति जहिं । कंकेल्लिपल्लवोत्थयहियाओ पउत्थवइयाओ ॥ ३ ॥

जयडिडिमो व पडिहाइ मणहरो पैरहुयारवो जत्थ । सो महुममओ भण कस्स सम्मओ होज्ज न जियस्स ? ॥ ४ ॥

एवंविहगुणाभिरामे य तम्मि अमरदत्तो भणिओ य वयस्सेहिं—ओ पियमित्त ! दट्ठवदंयणफलाणि भणंति लोभणाणि,

१ नीयते ॥ २ 'यं' नसन्तं पश्यन्तीव ॥ ३ अन्तः नितान्तदन्वितागुणरक्षा इव गुज्जने ॥ ४ मातोऽप्यत्रा लज्जाप्रत्यभ्यनीतिता अणि यापयन्ति
यत्र । कंकेल्लिपल्लववस्तुतद्वदयाः प्रोपितपत्तिकाः ॥ ५ 'परमृतास्य' कोटिलाशब्दः ॥

ता कुणसु सिंगारं, पिच्छसु वसंतूस्वं ति । ततो जायवसंतावलोयणकोऊहलो अमरदत्तो पियरं विन्नविडं पवत्तो—ताय ! जइ तुन्ने आइसह ता वसंतसिरिं अदिट्ठुषुं अवलोएमि ति । सेट्ठिणा भणियं—वच्छ ! किमजुचं ? केवलं तविलोयणगयाण अणेगविभिन्नधम्माणो कुबुद्धिदायारो य संभवंति, ता जह न तेहिं तरलिअइ मणो [न] हवइ धम्मविणासो दव्वकखओ य तहा अभिरमसु, कहं तुह कीलाभिलासपडिक्कलं वट्ठामि ? चि । एवं च पिउणाऽणुन्नाओ कइवयवयस्सपरिवुडो सुंदरनेवच्छो गओ पुष्पावतंसयम्मि उज्जाणे, पविट्ठो तयन्भंतरे, जहिच्छमारद्धो य कीलितं । कहं चिय ?—

कत्थेई निएइ रणझणिरमणि-कंचणं, हिट्ठवयणं पणचंतमवलजणं ।

॥ १ ॥

फुल्लनलिणं रणंतालिमालागणं, खरसमीराहयं नाइ नलिणीवणं

कत्थेई पंचमुगारवनिभरं, गेयमायन्नई वेणु-वीणारवं ।

॥ २ ॥

पहियपमयाण कयगाढमुन्नागमं, थोभणं मंतपट्ठणं व भूरिभमं

पेच्छेई कहिं वि फुल्लंतवेइल्लयं, कोरइअंतकंकेल्लिसाहोल्लयं ।

॥ ३ ॥

पेहई भेतुणा चाडुसयचड्डियं, अणुणइअंतियं पणइणि खंडियं

१ कुत्रचित् पश्यति रणराजनशीलमनिकाशनं दृष्टवदनं प्रवृत्त्यदवलाजनम् । गुपितनलिनं रणदलमालागणं खरसमीराहतामिव नलिनीवनम् ॥ २ यदइ रणज्झणिं प्रती ॥ ३ कुत्रचित् पश्यतोद्गारवनिभरं गेयमाकर्णयति वेणुवीणारवम् । पथिकप्रमदानां रुतगाढवियादागमं स्तम्भनं मन्त्रपटनमिव भूरि-भ्रमम् ॥ ४ प्रेक्षते कुत्रापि पुण्यादिचक्रं कोरककंकेल्लिशारम् । प्रेक्षते भर्त्रा चादुशतमृदितां अनुनीयमानां प्रणयिनीं रागिण्याम् ॥ ५ भणुणा प्रती ॥

कुणइ कुसुमुच्चयं सरइ सरसीतडं, विसइ सलिलग्गि तैडदिग्गहंपुब्भडं ।
दोलकीलाए वट्टइ खणं रंजिओ, रमइ अब्बेहिं जोगि व अविगंजिओ

॥ ४ ॥

इय एवंविहवहुविहविलासलीलाहिं वणनिगुंजेषु । वणवारणो व सो भमइ निवभरं भित्तवग्गजुओ ॥ ५ ॥

एवं च भमंतो स महप्पा असोगतरुपट्टए नितन्नं समणं एकं अचंतकरुणपलावस्स एगस्स वइदेसियनरस्स भूरिमंडल-
[मज्झ]गयस्स वाहिवेयणाविहुरस्स किं पि उवइसंतं पेब्बइ । ततो भणिया अणेण नियवयस्सा—अरे ! आगच्छह, एस राहू
आइक्खइ किं पि तं निसामेमो त्ति । वयस्सेहिं जंपियं—पियमित्त ! तुमं पिउणा खुचिरं वारिओ, जहा—विधम्माणो मिलंति
तथा तस्संगमो य धम्मविणासगो त्ति सो भोत्तवो, ता न जुत्तमेत्थावत्थाणं । अमरदत्तेण भणियं—एतेण वि को दोसो ?
न हि जलण-तालउड-खग्गार्इणं दंसणं सवणं वा अणिंठं जणिउमलं, ता अलं संभमेण, एह खणमेत्तं निसामेह—किमेस वइ-
देसिओ जंपइ ? किं वा एस गुणी समुल्लवइ ? । तुण्हक्का ठिया वयस्सा । गओ अमरदत्तो मुणिणो समीवं । एत्थंतरे रुयंतो
सो वइदेसिओ पुच्छिओ जणेण—भइ ! किं रुयसि ? त्ति । तेण भणियं—कडुई कैन्नाण मे रंक्कहा तहा वि निसामेह—

अहं हि कं पिछपुरे संकरस्स घरवइस्स धरिणीए दुट्टलक्खणो सुओ जम्मणदिवसे चिय निहणोवणीयधणो जाओ म्मिह ।
जाव य छम्मासिओ संवुत्तो ताव माया-पियरो परलोगमुवगया । तप्पभिइ पालिओ हं जेहिं सयणेहिं ते वि महाणुभावा

१ सरति ॥ २ तट्टदत्तश्चम्पोद्धटं यथा स्यात् तथा ॥ ३ एत्तेण प्रती ॥ ४ णिच्छं जं प्रती ॥ ५ कर्णेयोः ॥ ६ जाय व छं प्रती ॥
७ तेहिं मं प्रती ॥

महदुक्कमजम्मोवहया दिवं गया । वसिमेत्तो य इओ तओ कट्टकप्पणाकप्पिपाणविची विसरुक्खो व सैवसंतावकारी वड्डिओ सरीरेण दुक्खेण [य] एत्तियं कालं । संपयं च गंडोवरि पिड्डिमुन्मेयविब्भमेण दुस्सहमहानाहिनिवहेण वेरिविसरेणेव पइक्खलुप्पाइयतिकवतरदुक्खलक्खेण पडिवन्नो म्हि । एत्तिएण य न डियं, अंतरंतरा अदिट्ठो कोइ भूओ पिप्साओ वा तं वेयणम्व[ज]ोणइ जा जीहासएण वि वोत्तुं न पारियइ । एवंविहमहादुहोवहओ य इण्ह जीवियवगगो नगगोहसाहाए उल्लंघि-
ज्जण अप्पाणं मरणड्डुम्वड्डिओ । तत्थ नि पडिक्खलदेवयसओ असंपुनमणोरहो तुट्टपासो निवड्डिओ धरणिवट्ठे । गरुय-
वेरगगोवगओ य 'किं मए पुरा कयं ?' ति साहुमिमंभापुच्छिउमेत्थ आगओ म्हि ॥

ततो विम्हिओ जणो 'किं कहिस्सइ साहु ?' ति जाओ एगचित्तो । एत्थंतरे भणियं साहुणा-भो महाणुभाव ! निसामेहि-
तुमं हि एत्तो तइयभवे पच्चंतगामे देवलओ नाम कुलपुत्तओ अहेसि । पओयणवसेण य मेचसमेओ गामं वच्चंतो
मिलिओ एगस्स पहियस्स । जाओ संकहावसेण तेण सह पणओ । उवलद्धो य तुमए सो पहिओ, जहा—निच्छियं धणद्धो
एसो ति । ततो नियमितेण सह मंतिकुण रयणीए निब्भरपसुत्तो सो पोत्तेण वयणं गाढं पच्छाइज्जण गलदेसोमोडणेण
मारिओ तुब्भेहिं, गहियं तैहवं । पट्टिया दो वि । दवल्लोमेण य जाओ अवरोप्परं वहपरिणामो ।

अह मोयणस्स समए तुमए इयरस्स मारणकएण । खिविज्जण महुम्मि विसं दिनं तेणावि तुज्झं पि ॥ १ ॥

१ महदुक्कमजम्मोवहताः ॥ २ कट्टकप्पणाकप्पित्ताणगतिः ॥ ३ सत्तसं प्रती ॥ ४ विमोद्धविभ्रमेण ॥ ५ तद्वसं प्रती ॥

पुंवसुसंभियविसमिस्सपक्खिमंसं पणामियं तइया । दो वि विणासं पत्ता ही ही ! अत्थो महाणत्थो ॥ २ ॥
ता भो देवल ! संकिलिङ्गरुयकम्मपब्भारनिहयसुकयकम्मो तुमं मरिऊण उवन्नो नरए । चिरकालं च केलणाइकंतं
दुक्खं सहिऊण संपयं एवंविहदुहाभागी जाओ सि । सो हि पहिओ तहा वहिओ उवन्नो भवणवासिदेवेसु, सैरियचिरभव-
वइयो य एवंविहजायणाहिं तुमं बाहइ । जो वि उल्लंघणपासो तुट्ठो सो वि 'चिरकालं किलिस्सउ एसो' ति तँक्कओ चेव ।
ता भइ ! एयं तुह पुवदुकयं ति ।

अन्नाण-मोहवाभोहिया मुहा अज्जिऊण पात्रयं । किच्चमकिच्चमनाउं अंध व पडंति भवक्खे ॥ १ ॥
इट्ठविओगा-ऽणिट्ठप्पओगसंतावतत्तसंवंगा । चिड्ढंति चिरं च तहिं तण्हा-लुहवेयणाइहया ॥ २ ॥
उम्महाज्जंति चिरोवभोत्तसोक्खाण गुत्तिखित्त व । बहुसो वि य विलवंता लहंति थेवं पि न विमुत्ति ॥ ३ ॥
ता भो देवाणुपिया ! पच्चक्खं पेक्खिउं दुहविवांगं । नियँदुक्कयाणमभिरमह सवहा कुसलकम्ममेसु ॥ ४ ॥
अवि हालाहलगिलणं पि गलतले जुंजणं पि खगस्स । सुहसुत्तसिंहकडूयणं पि पत्तं कह वि होज्जा ॥ ५ ॥
न उण निरँकुसमयसत्तमत्तकरिदुट्ठचेड्डियं कह वि । खेमाय होज्ज कस्स वि अवि सुखइतुल्लसिरिणो वि ॥ ६ ॥

१ पुष्पं सुं प्रतौ । पूर्वसुसम्भृतविपमिश्रपक्षिमांसं अपितं तदा ॥ २ 'कलनातिक्रान्तं' कल्पनातिक्रान्तम् ॥ ३ स्मृतचिरभवव्यतिकरश्च एवंविध-
यातनाभिः ॥ ४ तत्कृतः ॥ ५ अर्जयित्वा पापरजः । कृत्यमकृत्यम् अज्ञात्वा ॥ ६ उन्माद्यन्ते विरोपमुक्तसुखेभ्यः ॥ ७ निजदुष्कृतानाम् ॥
८ निरङ्कुशमदसत्तमत्तकरिदुष्टचेष्टितम् ॥

सुगुरुवएसंकुसविरहो य न सुसगलगणं पायं । ता सुस्वसाए मणो पढमं पि निजुंजणीयमिमं ॥ ७ ॥
 तग्गाडारूढमणो पईवपडिमं सुहं सुयं लद्धइ । तत्तो य विरइभावं तओ लहुं आसवनिरोहं ॥ ८ ॥
 तैफ्लमसमतवोवलमह तत्तो निजराफलं विउलं । किरियाविगमं तत्तो य परमं अजोगित्तं ॥ ९ ॥
 तत्तो भवसंतइखंडणं च मोक्खं च तफ्लमुयारं । इय सवकुसलमूलं वयंति सैत्थत्थसुस्वसं ॥ १० ॥

एवं शुणिणा सिद्धे सवकुसलपरमत्थे परमं पमोयमुवगओ पेच्छगो लोगो । सो वि चइदेसिओ सरियपुवभवसववुत्तंतो
 अंतोर्वियंभंतगरुयसोगावेगो 'भयवं ! अविहमेयं, अणुभूयं निरवसेसं ससरीरेणं' ति चार्गंतो अणसणं पवन्नो ॥ छ ॥
 अमरदत्तो वि तदायन्नणपवहुंतसुहभावो, मच्चियवयावसेण लद्धदंसणावरणंविरो, 'वरं मरणमेवंविहधम्मविरहियाणं' ति
 चित्तनिहितविवेगमुदो, मुद्धारयणं तत्थेव गोविज्जण, शुणिणो नाणाइसयं पुणो सरंतो वयस्साणुविचीए गतो सगिहं ।
 संभासिओ पिउणा—वच्छ ! किमच्छेरयभूयं किं पि तहिं दिहं ? ति । संसुद्धमणो य अमरदत्तो जाय न किं
 पि जंपइ ताव सिद्धो वयस्सोहिं साहु-वइदेसियवुत्तंतो । तं च सोचा चित्थं सेट्ठिणा—एस पढमुग्गमो संवच्छरिओ-
 यइदुधम्मविधायपायवस्स ति । जायगरुयरोसेण य भणिओ एसो—वच्छ ! पंअत्तमित्तो वसंतलच्छीपेच्छणच्छलेण, अच्छसु-
 गिहे चिय पेच्छणयाइपलोयणपरो ति । एवं च पिउवयणरज्जुसंदीणियस्स महाकट्ठेणं वीलीणं दिणमेगम्मरदत्तस्स साहु-

१ इध्दयायाम् ॥ २ धुतम् ॥ ३ तत्फलम् असमतपेवलम् अथ ॥ ४ आस्यार्थधुपाम् ॥ ५ 'दिष्टे' कथिते ॥ ६ अन्तर्विजम्भमाणगुरुक-
 शीरावेगः ॥ ७ व्यागुणम् ॥ ८ तदाकर्णनप्रवर्धमानजुमभावः ॥ ९ वयस्यानुदृश्या ॥ १० पर्याप्तम् इतः ॥ ११ सन्दानितः-वद्धः ॥

विरहियस्स । तइयदिणे य वयस्ससुहेण भणाविओ सेट्ठी, जहा—सुदारयणं अंगुलीकिसलयाओ गलियमुज्जाणदेसे, ता जइ तुब्भे अणुजाणह ता तमहं गंतूण पलोएमि त्ति । पिउणा भणियं—एवं करेहि, परं कालक्खेवं विवज्जेज्जासि । तओ गओ अमरदत्तो उज्जाणं, भावसारं वंदिओ साहू, आसीणो समीचे, सुओ सबन्नुधम्मपरमत्थो अचंतमभिरुइओ य । तओ सवायरं भणितो तवस्सी—भयवं ! गिहिधम्मप्पयाणेण अणुगिण्हह समं ति । साहुणा भणियं—भो महायस !

नाउं जिणिंद्धम्मं सम्मं भेय-प्पमेयओ पच्छा । वडुंतसुद्धभावो विहिपुव्वं तं पवज्जेज्ज ॥ १ ॥

जीवा-ऽजीवाइपयत्थगोयरं न हु अबुज्झिउं तरइ । हिंसाईण निवित्तिं काउं धम्मेक्कचित्तो वि ॥ २ ॥

न य जह तह पारद्धा विसुद्धधम्ममत्थसाहणी किरिया । होउमलं ता भइय ! वीसत्थो सुणसु सत्थत्थं ॥ ३ ॥

अमरदत्तेण भणियं—भयवं ! एयमेवं, केवलं अम्ह पिया देसवलमग्गगणुगामी धम्मंतरं सोउं पि नेच्छइ, न य अम्हारिं पि सुणंतमणुजाणइ, तवभएण अहमेत्थ संखेवओ धम्मं वेत्तुमिच्छामि त्ति । मुणिणा भणियं—भइ ! उत्तमवैत्थुगहण-पयट्ठेहिं न भाइयव्वं जणगाइर्जणाओ, न लज्जियव्वं सामन्नलोगाओ, न खुभियव्वं पच्चूहवूहातो, अयं हि जिणधम्मो महानिहिं व गरुयणुनपव्वभारलव्वो परमव्वुदयहेऊ य, अओ संभवइ एत्थ विग्घकारी, ता होसु एगचित्तो, चयगु पियराइपडिभयं, अणंते हि इह संसारे सरंतजंतुणो अणंता माया-पियराइणो जाया, परं न तेहिंतो थेवो वि उवल्लो दुक्ख-पडियारो, न य एत्तो सेरियावारिपूरहीरमाणेण व तडविडविपालंवो अहवा जलहिगएण व पोओ पत्तो जिणधम्मो तुमए

१ विवर्जयिष्यसि ॥ २ बौद्धमार्गानुयायी इत्यर्थः ॥ ३ चत्थग्ं गतो ॥ ४ जणओ प्रती ॥ ५ तरिद्वारिपूरद्विगमाणेन इव ॥

उवेहिउं जुतो चि । एवंमाह्नुत्तिग्रास्वयणपरंपराजियकुवियप्पो अमरदत्तो नीसेससंखोभवगमवहाय जहुत्तविहीए जिण-
सासनं पवओ, नियसामत्थाणुरुणा य पाणवहविरइपमुहा पडिगहिया अभिगगहनिसेसा ।

भणिओ य तओ सुणिणा देवाणुप्पिय ! पवन्नजिणधम्मो । संकाइदोसजालं एत्तो दूरं चएज्जाहि ॥ १ ॥
संकाइदोसदुद्धो लद्धं पि जिणिंदधम्ममाणिकं । उज्जइ ततो य दारिदरुंदुहभायणं होइ ॥ २ ॥
जिणधम्मसंगओ दुग्गओ वि परमत्थओ मंहाइब्भो । एयविउत्तो पुण ईमरो वि दारिदियब्भहिओ ॥ ३ ॥
अत्थो जणणी जणगो बंधू सयणा य भिचसंघओ । काउं तं न समत्था जं जिणधम्मो दहं चिन्नो ॥ ४ ॥
चिरमुवहरिया वि इमे इहलोइयमेव किं पि कुवंति । जिणधम्मो पुण तं नत्थि जं न मणवंछियं कुणइ ॥ ५ ॥
किं बहुणा भणिएणं ? एत्तो भदं न अन्नमिह किं पि । ता उज्झियसवभओ भएज्ज धम्मं इमं लभं ॥ ६ ॥

‘एवं काह’-न्ति भालयलपरामुद्धमुणिपायवद्धो ‘नित्थारगपारगो होज्जाहि’ चि गुरुणा दिन्नासीसो जिणधम्मरयणं सुदार-
यणं च वेत्तण गओ नियघरं । तिकालचेइय-साहुपूयारओ य जहापारद्वपओयणेसु वट्टिउमारद्धो । उगलद्धसवतंबुत्तंतो य
पिया परं कोत्रमुघंतो भणिउं पवत्तो—अरे दुद्धसुय ! पुव्वणुरिसपरंपरागयं सुगयधम्ममुज्झिय धम्मंतरं कुणेतो दद्धं पि न
जुज्जसि किं पुण संभासिउं ? केवलं दुपुत्तपडिचंधो एवं विडंवेइ चि । अमरदत्तेण भणियं—ताय ! कणगमिच धम्मो सुपरि-

१ एवमादियुक्तिग्रास्वयणपरंपराजित्तुविकल्पः अमरदत्तः निस्लेपसंखोभवगमं अपहाय ॥ २ तथैव ॥ ३ ‘महेभ्यः’ महद्विकः ॥ ४ चिरमुग-
नरिताः ॥ ५ भजेः ॥ ६ ‘करिप्पामि’ इति भालयलपरामुद्धमुनिपादशृष्टः ॥ ७ ‘तदुव्वंतो यं पि’ प्रतौ । उपलब्धतर्कतदुत्तान्तथ ॥

देवभद्रस्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।

॥१६२॥

विस्वऊण घेत्तवो, न उण पुव्वपुरिसकमपाहन्नेणं । किंच—

पाणिवहा-ऽलिय-चोरिक्कविग्ग-परजुवइवज्जणपहाणो । पच्चक्खदिट्ठसारो धम्मो एसो कहमजुत्तो ? ॥ १ ॥

पच्चक्खेण वि दीसइ एवंविहधम्मविहिविहीणाणं । जीवाण जायणाओ विविहाओ दुक्खज्जेणिगाओ ॥ २ ॥

किं वा इमिणा ? तुब्भं वेसांइवसणवज्जणे जत्तो । कैउं जुत्तो धम्मज्जमे य मे किं व वयणिजं ? ॥ ३ ॥

उत्तमपणियं लित्तो जहा न निंदापयं हवइ वणिओ । उत्तमधम्मपवन्नो न हीलणिजो तहा हं पि ॥ ४ ॥

पिउणा भणियं—अरे दुरायार ! अतिमुहरो सि, कुणसु जं ते रोयइ, न एत्तो वत्तवो सि ति । वित्थरियमेयं च नयर-
मज्झे—जहेस चत्तनियमग्गो धम्मंतरं पवन्नो ति । सुयमिमं ससुरेण । भणाविओ तेण एसो—जइ मह धूयाए कज्जं ता
संजो वज्जेसु मग्गमिमं ति । तह वि न संखुद्धो एसो । विसज्जिया पिर्यहरं भज्जा । अवरवासरे य संलत्तो एसो जणणीए—
वच्छ ! किं पि कुणसु धम्मं, केवलं अमराभिहाणं कुलदेवयं पूएसु सवायरेणं, एयप्पसायपभवो हि तुज्झ जम्मो ति । अमर-
दत्तेण भणियं—अम्मो ! सब्बनुमेकं चिय अच्चयंतस्स जं होइ तं होउ, अलाहि देवंतरपूयणेणं । तओ कुविया कुलदेवया ।
भेसिओ सुहपसुत्तो रयणीए भीमभुयंग-मायंग-वेयालपमुहोवसग्गेण । भणिओ य—अरे दुस्सिक्खिय ! दुक्खियं काहामि ति ।
तह वि न भीओ एसो, परं परुद्धेवयाजणियगरुयरोगवग्गविहुरो वि थिरयरीभूओ जिणिदधम्मम्मि, चित्तिउं पवत्तो य—

१ यातनाः ॥ २ जणगां प्र० ॥ ३ जुत्तो खं० प्र० ॥ ४ धम्मजुत्तो प्र० ॥ ५ उत्तमपण्यं 'लान्' आददानः ॥ ६ वत्तो न प्र० ॥

७ सयः ॥ ८ पितृहम् ॥

सामर्थ्य-
गुणे अमर-
दत्तकथा-
नकम् २१ ।

॥१६२॥

पडिहूला हवउ सुरा माया-पियरो परम्मुहा होंतु । पीडंतु सरीरं चाहिणो वि खिसंतु सयणा वि ॥ १ ॥
 निमडंतु आवयाओ गच्छउ लच्छो वि केवलं एका । मा जौउ जिणे भत्तो तदुत्ततेसु तत्ती य ॥ २ ॥
 इय निच्छयप्पहाणो दुत्थावत्थं पि परममन्हुदयं । मन्ततो स महप्पा एगगो कुणइ जिणधम्मं ॥ ३ ॥
 एवं च दध्-भावसामत्थाणुगयस्स तस्स महाणुभावस्स वच्चंतोसु चामरेसु, परिहीयमाणेसु घम्मविग्घकारिसु असुह-
 कम्मपोग्गलेसु, धम्मनिच्छयं पेच्छिऊण पराभग्गा कुलदेवया, उवसंहरिया रोगा, सपायपणामं कयत्तामणा गया उवसंमं ।
 अम्मा-पियरो नि तैद्वजहारसुद्धिरंजियज्जणगिज्जंतगुणगणसवणुबभवंतपरसपसोया पुब्बमिअ सिणेहसारं पैरिचित्तधम्मविग्घा
 वट्ठितं पवत्ता । अणुकूलीहूओ सयणवग्गो, विलक्खीहूओ ससुरो, खामणापुब्बगं च अणेण पेसिया पइहरं धूया । अणुदिणमि-
 उपन्नवणाए य जिणधम्माभिमुहीकओ माया-पियाह्लोओ अमरदत्तेणं ।

इत्थं सामत्थगुणं संपरुअयारप्पहाणमवगम्म । पडिमयचक्कविमुक्को तत्थेव ठवेज्ज अप्पाणं ॥ १ ॥
 पाएण विग्घवग्गगलाइं गिज्जंति धम्मकिच्चाइं । कीरंति न खलितं ताइं उभयसामत्थविरहेण ॥ २ ॥ किंच—

चोराकुलं मकर-मीन-तिमिझिलादिरौद्रं समुद्रमरिदुर्विपहं रणं च ।
 सामर्थ्यतः समतिलङ्घ्य श्रेमाप्नुवन्ति, सीदन्ति तद्विरहिताश्च यथा मनुष्याः ॥ १ ॥

१ यावु ॥ २ 'जे सदधी तं गं' ॥ ३ 'तस्ति' चिन्ता ॥ ४ 'थं काऊण प्र०' ॥ ५ तद्व्यवहारशुद्धिरजितजनपीयमानगुणगणभ्रवणोद्भवत्पर-
 मप्रमोदो ॥ ६ परिलक्ष्यमेपिप्प्लो ॥ ७ अनुदिनमृदुप्रज्ञापनया ॥ ८ स्वपरोपकारप्रधानमवगत्य ॥ ९ 'शं' सुखम् ॥

देवभद्रस्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामबगु-
णाहिगारो।
॥१६३॥

अथित्व-
व्यतिरेके
सुन्दर-
कथानकम्
२२।

अथित्व-
स्वरूपम्

॥१६३॥

तद्वज्जिनेन्द्रगदितामलधर्मकर्मनिर्माणवसरविघ्नगणं विहत्य ।
आसादयन्ति शिवमद्भुतचित्तदाढ्यात्, सीदन्ति केवलमनीदृशचेतसश्च ॥ २ ॥ अपि च—
तावद् दुर्विषहा हिमाचलमरुद्-वैश्वानरा-ऽर्कद्युतः, तावद् भीमभुजङ्गसङ्गविषमाः पाताल-भूकुक्षयः । ॥ ३ ॥
तावद् दुःखगमाश्च सिंह-शरभैः शैलस्थलीभूमयः, यावच्चित्तदृढत्वरूपविलसत्सामर्थ्यभाजो नहि ॥ ४ ॥
इति सामर्थ्यं सर्वार्थसाधनं धनमिवाधिर्धनमाप्य । दौर्गत्य-दुःखविषयं न यान्ति सन्तः किमाश्चर्यम् ? ॥ ५ ॥
॥ इति श्रीकथारत्नकोशे सामर्थ्यगुणचिन्तायां अमरदत्तकथानकं समाप्तम् ॥ २१ ॥

सामर्थ्ये संते वि हु न जं त्रिणा संभवेज्ज धम्ममई । तं अतिथत्तं संपइ लेसुहेसेण दंसेमि ॥ १ ॥
जह भोयणम्मि इच्छा भेज्जा-वइयाण जह व अणुरागो । तह अतिथत्तं सारं परलोयपहाणचेट्ठासु ॥ २ ॥
अत्थी एत्थं सो पुण जो संसारियभयं परिवहंतो । एसो चिय परमत्थो सेसोऽणत्थो चि मन्नंतो ॥ ३ ॥
पुच्छइ गुरुणो तब्भेय-विसय-ववहार-निच्छयाइयं । तस्स सरुवं अणुदिणमब्भहिंयं कयसमुट्ठाणो ॥ ४ ॥
धम्मियेज्जोऽणुसज्जइ सज्जइ य ससत्तिओ अणुट्ठाणे । वज्जइ य तंविहरुप्पविचिपवणं जणं दूरे ॥ ५ ॥
तक्कहनिसामणेण वि हेरिसिज्जइ खिज्जइ असुहकिचे । धम्ममाणत्थीणमिमे दूरविरुद्धा समायारा ॥ ६ ॥

१ अंखण्डमित्यर्थः ॥ २ भज्जोव' खं० प्र० । भार्यपित्तोः ॥ ३ धार्मिकजनान् ॥ ४ तद्विरुद्धप्रवृत्तिप्रवणम् ॥ ५ हृष्यति खियते ॥ ६ धर्मानर्थिनाम् इमे ॥

इयलक्खणो 'विणेओ अत्थी जोग्गो विसेमधम्मस्स । एयविलक्खणरूवो य जाणियव्वो अजोग्गो चि ॥ ७ ॥

एवंविहस्स वि धुवं धम्ममारोचणमन्नरुन्नमं । केवलकिलेममेत्तं विन्नेयं सुंदरस्सेव ॥ ८ ॥

तद्वाहि—अत्थि सुँसरिलोकल्लोलशुयपरिहालिगियंतुंगपायारविराइया अणवरथपयड्डारहड्डजलुप्पीलसदलजंजु-जंजीर-
कयंबंचपमुहतत्तुसंडमंडियपरिसरा मेहरहगहानरिदणुअपायवपडिहयपडिवक्खमया जयंती नाम नयरी । तहिं च पुव्वभावा-
जियगरुयसुकयसंभारोवलद्धचिभववित्थरो दया-दक्खिन्न-गंमीरिमाइनिम्मलगुणगणागरो संवरो सेट्ठी, सयंपभा से भज्जा ।
उभयलोगाविरुद्धेणं आयारेणं गमंति दियहाइं । कालकमेण य जातो ताण पुत्तो, सुंदरो चि पइड्डियं से नामं । पडियकहव-
यकलाविसेसो य कारावियदारसंगहो सो पयट्ठो निहकिचेसु । 'एसो चिय घरकञ्जचितं काहि' चि चित्तियं संवरसेट्ठिणा—
जइ वि पिउ-पियामहा[इ]पुरिसपरंपरासमज्जिओ विज्जइ पउरो दव्वसंभारो तद्वावि परिमावेमि अप्पणो लाभविसेसं, परिक्वेमि
कम्माणुकूल्यं, अवलोएमि ससरीरमामत्थं, सैसामत्थाणुरूवं च अणुकंपेमि दीण-दुत्थियज्जणं देसंतरजचाकरणेणं—ति सविसेसं
पुत्तं घरे निरुविज्जण पडिगाहियभूरिभंडो पट्ठिओ पुर्वदेसामिमुहं । धणसत्थवाहनाएण घोसावियं नयरीए—जो को वि

१ विशेष ॥ २ पर्यंविहस्स अ धुवं प्र० । 'एवंविधत्तापि' धयोग्यस्य अनर्थिनो चेत्यर्थः प्रुवं धर्मतिपणम् अरण्यरुदितसमम् । केवलकेशमाश्रम् ॥

३ सुँसरिलोकल्लोलशुयपरिहालिगियंतुंगपायारविराजिता अनवरतप्रवृत्तारथट्टजलसमूहशाहलजम्बूजम्बीरकदम्बाऽऽन्नप्रमुलतरुण्डमण्डितपरिसरा मेपरयमहा-
नरेन्द्रपुण्यप्रतापप्रतिहतप्रतिपक्षभाया ॥ ४ 'जो भालचि' सं० । 'भालविशेष' भाग्यमित्यर्थः ॥ ५ 'सासमं' गं० प्र० ॥ ६ 'व्वन्दिता' प्र० ॥

देवमहस्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ॥
॥१६४॥

पुवदेसमागच्छिही तस्स संचरो सेट्ठी * उदंतं वहिहि त्ति । पगुणीहूओ तडिय-कप्पडियपपुहो अणेगो जणो । सुपुहुत्ते दिन्नं पयाणयं ।

दिजंतडनिवारियपउरभत्तपरितुट्ठपहियगिजंतो । अप्पुवापुवपुरा-डगराइठाणे पलोयंतो ॥ १ ॥

धम्म-डत्थ-कामकिच्चाणुकूलचेट्ठाए वचमाणो य । सुरभिपुरं संपत्तो स महप्पा संचरो सेट्ठी ॥ २ ॥*

एत्थंतरम्मि फुल्लंतनीवपसरंतपरिमलुगारो । तंडवियसिंहडिक्कुलो वियंभियो पाउसारंभो ॥ ३ ॥

*दिसिविलयाविगलियहारविमलमुत्ताहलाण पंति व । घणसिप्पिउडविमुक्का जलधाराधोरणी सहइ ॥ ४ ॥

दोसुट्ठाणं घणसंपया वि संपाडइ त्ति कलिउं व । चंदुओएण समं हंसउलं लहु अवक्कंतं ॥ ५ ॥

अंचंतकसिणघणमंडलीसु विज्जुच्छडं पहियलोगो । कीणासकडक्खं पियं पेक्खंतो सगिहमणुसरियो ॥ ६ ॥

एवंविहे य विलसंते वासारत्ते संचरेण तहाविहजणभाडयमंदिराणि घेत्तूण द्वाणे करावियं भंडं, जहिच्छाचारेण चरिउं विसज्जिया वसह-वेसराइणो, निउत्ता य तकालोचियकिचेसु कम्मयरा । सयं च अट्ठावयाइकीलाहि कीलिउं पवत्तो ।

१ * * एतच्चित्तमध्यवर्त्ता पाठः सं० प्र० पठितः ॥ २ दीयमानानिचारिणप्रचुरभक्तपरितुष्टाधिकगोयमानः ॥ ३ सुंदरो प्र० ॥

४ पुण्यन्नीपप्रसरत्परिमलोद्गारः । ताण्डवित्तिलिण्डिकुलः विजृम्भितः प्राग्रउग्माः ॥ ५ दिग्गतिविगलितहारविमलमुक्काफलानां पट्टिरिय । घनशुक्तिपुट्टवि-
सुक्ता जलधाराधोरणिः राजते ॥ ६ 'घनसम्पत्' प्रभूतासम्पत्तिः भेषसम्पन्न 'दीपेत्तयानं' दीपानां-दूपाणां दीपायाः-रात्रेशोत्थानं सम्पादयति इति
'कलथित्वा इव' ज्ञात्वा दव ॥ ७ अत्यन्तकृष्णघनगण्डलीषु विद्युच्छटां पथिकलोकः । कीनाशकटाक्षमिव प्रेक्षमाणः स्वग्रहमनुव्रतः ॥ ८ पिव पे' प्र०॥

अवरासरे य एगेण पुरनिवासिणा सिद्धमेयस्स, जहा—इह नयरे सुमेहो नाम वंमणो तीया-अणागयजाणगो परिव-
सइ ति । जायपरमकौडहलेण य वाहराविओ संवरेण एसो, दिन्नासणो सविणयपणामपुब्बयं संभासिओ य—भइ ! कुसलं ?
ति । नेमिच्चिएण जंपियं—आमं । सेट्ठिणा भणियं—निरवग्गहो निसामिअइ तुम्ह नोणपरिसो, सो य किं नट्ट-मुट्ठि-
चित्ताइसु नेव ? अहव भवंतरपरिन्नाणे वि ? । नेमिच्चिएण भणियं—महाभाग ! भगवंत-गुरुजणपायप्पसायातो सवत्थ वि
अत्थि धेयधेगो अब्भासलेसो चि । सेट्ठिणा भणियं—नट्ट-मुट्ठि-चित्ताइणो जम्मि तम्मि वि पुरिसविसेमे उवल्लभंति, भवंतर-
परिन्नाणं पुण न कहिं पि दिट्ठं सुयं वा, ता सब्बा साहेसु—किमइ भवंतरे हुंतो ? चि । तओ पण्हवलपरिभावियभूयभव-
तरवित्तं निरवसेसं निच्छिऊण भणियं नेमिच्चिएण—ओ वणिजवर ! एगगमणो निमामेसु—

तुमं हि पंचालदेसे कणयउराभिहाणे मन्निवेसे चइसदत्तो नाम कोडुविओ अहेसि । चंदलेहा य भज्जा । परोप्परं
अंगंतसिणेहो, विसेसओ तुमं पडुच चंदलेहाए । [एवं] वचंति वासरा । एगया य गामं गओ पओयणवसेण तुमं । एगेण
अणत्थसीलेण मित्तेण पडिनियत्तिऊण सिणेहपरिक्खानिमित्तं कवडविरइयसोगावत्थेण सेगगिरगिरं भणिया चंदलेहा—
तुह पई विसहरेण डेक्को मओ य । तओ वैजवडणं व दारुणं तवयणं निसामिऊण भणियं तीए—पियमित्त ! किं सच्चमेयं ? ।
तेण पुत्तं—कहमेवंनिहमसन्भूयं भन्नइ ? । तिकवुत्तमिममेव य उच्चरंती ज्झड चि “विदिन्नहियया पंचत्तमुवगया एसा ।
‘अहो ! महाणत्थो’ ति चमफिओ मिच्चो, ‘निच्छियं सो नि विवजइ एयमरणं निसामिऊण, ता तहा करेमि जहा सो न

विणस्सइ' ति विभाविलुण गओ तुह समीवं, एगंते य निवेइयं—

भो मित्तवर ! अहं पओयणवसेण सगामं गओ । तुह घरे य केवलं चंदलेहा तक्कालं केणइ विडेण सद्धि अणुच्चियकम्म-
मायरंती मए दिट्ठा । ततो दुवारातो पडिनियत्ततो दिट्ठो हं तीए । गरुयसज्झसावेसवसविसविसंदुलविगलंतमंसुयं एगेण
पाणिणा संठेवन्ती अवरेण उत्तरीयं सिहिनैत्थलीए वित्थरंती ज्झड ति उट्ठिया, भणिउं पवत्ता य—भो पियसित्त ! कहिं
गच्छसि ? ति । अहं पि लज्जायमाणो 'कहं मुहमिमीए दंसिस्सामि ?' ति वेगेण पलाणो । सा वि हियैयन्भंतरसमुब्भवंत-
कुक्कम्मायरणसंखो भाइरेगविभिन्नहियया पंचत्तमणुपत्ता । ता भइ ! एवंविहो चेव जुवइजणो होइ ति न सोइयवं तुमए ।

तुममवि सोळ्ळण इमं संविलियसो गुब्भवंतगुरुदुक्खो । चित्तिउमिमं पयँत्तो दुवित्थेयं अहो ! दइवं ॥ १ ॥

कहमन्नहा तहाविहसारयरयणियरविमलसीला वि । उभयकुलकलंककरं करिज सा एरिसमकजं ? ॥ २ ॥

जे वि हु मिणंति गयणं तुलन्ति बुद्धीए तियमसेलं पि । अइदूभूमिनिहियं निहि पि लीलाए जाणंति ॥ ३ ॥

ते वि य दूरोहामियमइविहवा जुवइहियपरिकलणे । वामुज्झंति विसीयंति आउलिजंति खिजंति ॥ ४ ॥

जइ सा वि कुणइ एवंविहाइं कम्माइं धम्मविमुहाइं । ता जुवइणं दिवो सीलस्स जलंजली लोए ॥ ५ ॥

एवंविहाए तीए अलमेत्तो मज्झ चित्तियाए वि । दुग्गइनिबंधणेणं गिहवासेणावि पअत्तं ॥ ६ ॥

१ गुरुकसाध्वसावेशवशाविशेषवित्तसंयुलविगलद अंशुकम् ॥ २ संस्थापयन्ती ॥ ३ स्तनस्थत्या विस्तारयन्ती ॥ ४ तदयाभ्यन्तरसमुद्रवत्तुक्कर्मचिरणयंदो-
भातिरेकविभिन्नहृदया ॥ ५-संजीवशोकोद्भवदुःखः ॥ ६ वंशो बुं यं० ॥ ७ दूराभियुतामतिविमवाः ॥ ८ व्यामुलन्ति ॥

ततो रयणिमञ्जस्मि कस्तसह वत्तमणाहक्खिज्जण एगानी नीहरितो तित्थाइं पेच्छं, वचंतो य पडिओ महाडवीए, तुहुं संवलं, छुहापरिगओ इओ तओ कंदमूलाइं अन्नसितो दिट्ठो तुमं एगेण वणयरेणं । गाढकरुणारसाउरेण य तेण नीओ सि नियगिरिगुहाए । भणिया य घरिणी—पिए ! अत्थि किं पि जमिमस्स महाणुभावस्स दीहंपहपरिममणुच्छलियल्लुहाइरे-
मस्स पणामिज्जइ ति । तीए भणियं—अत्थि नीचारन्नवंतुलंजलिमेत्तं, तं च सयं वा खुंज अतिहिरस वा देहि ति ।
वणयरेण भणियं—

चिरकालं सुत्तेण वि जा तिच्ची नेव देहुजरदस्स । जाया मा किमियाणि होही ? ता सुक्कपरिसंका ॥ १ ॥

‘तं देहि लहुं सवं इमस्स नेहंगणं उवगयस्स । निम्माणुसाडवीए पुरोऽवयरणं पुणो कत्तो ? ॥ २ ॥

किं नाम जीवियमिमं सलहिज्जइ निज्जइ य परियुट्ठि । खुज्जइ न जत्थ दाउं निंपगासाओ वि गासदं ? ॥ ३ ॥

इय तेण तह कंहं पि हु पन्नाविया सा जहा लहुं तीए । सवायरेण खुंजाविओ तुमं सोविओ य सुहं ॥ ४ ॥

विद्यालसमए य पुणो वि दिन्नं किं पि वेर्यालियं, विगलिया तुज्ज छुहा । एवं च समागओ रयणिसमओ । वंणघुसिण-
रसाइरेगेणांशुरागेण समुम्मिलंतनवपल्लवुल्लहं न तरुगणं कुणंती पसरिया संज्झा, मिर्त्तमंडलमत्थमंतमवलोइज्जण सज्जणेहिं न

१ यस्यापि यास्तमिनाख्याय ॥ २ ‘ए, नट्टं सं’ खं० ॥ ३ गाढकरुणारसातुरेण ॥ ४ दीर्घपयपरिध्रमणोच्छित्तश्रुधातिरेकाय अप्येते ॥
५ दग्धजरठस्य ॥ ६ त्वग ॥ ७ निजप्रासादपि प्रासादम् ॥ ८ ‘वैकलिकं’ सायद्वालीनभोजनम् ॥ ९ यनघुसणरसातिरेक्रेणानुरागेण समुन्मीलनप्रपङ्गवो-
धेयमित्य ॥ १० ‘पुगारेण समुमिहंतं’ खं० प्र० ॥ ११ ‘मित्रमण्डलं’ सूर्यमण्डलं सुदृढं च ॥

देवमद्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामकगु-
णाहिगारो ।
॥१६६॥

सदुक्खेहिं दूरमकंदियं चक्कवायचकेहिं, दिट्ठदोसागमेणं खलयणेण व किलिकिलियं हरिसभरनिम्भरेण कोसियकुलेण, साहु-
जणो व नियनियकुलायनिलयं निलीणो पक्खिगणो ।

एत्थंतरम्मि मैउलंतकमलउड्डीणभमरपालि व । सवेसु दिसिमुहेसु वियंभिया तिमिरैरिल्लोली ॥ १ ॥

वित्थरिओ गयणतमालसाहिणो दिसिविसालसालस्स । कुसुमुक्करो व दहिपिंडपंडुरो तारयानियरो ॥ २ ॥

उच्छलिओ धवलियगयणमंडलो इंदुणो पहापसरो । खयसमयसमीलस्खयखीरोयहिवारिपूरो व ॥ ३ ॥

एवंविहे य पयट्ठे रयणीसमए वणयरेण भणिओ तुमं, जहा—गुहामज्झट्ठिओ रयणिं तुममइवाहेसु, अहं पुण गुहादुवा-
रट्ठिओ अंगिगट्ठियापासपसुत्तो केसरिणं पडिक्खलिस्सामि ति । तुमए जंपियं—अजुत्तमिमं, तुमं गुहामज्झे भव, अहं वाहिं
वसिस्सामि । वणयरेण भणियं—न जाणासि तुमं, बहुपचवाओ खु एस पएसो ति । अणिच्छंतो वि तुमं पक्खित्तो गुहभं-
तरे, वणयो ठिओ बाहिं । अह निमित्तमेत्तप्पेहणुप्पेहडकीणासागरिसिओ व मज्झरत्तसमए दिप्पंते वि हुयासणे सणियस-
णियमांगंतूण निदायमाणो विणासिओ सो केसरिणा । पत्ते य पभायसमए, समुग्गए मायंडमंडले, उड्डीणसउणिउलकोलाह-
लाउलिए दिसिचक्कवाले, गुहभंतरं पविट्ठासु मंजिठ्ठारुणासु रविपहासु, पणट्ठनिदावियारो समुट्ठिओ तुमं वणयरगिहिणी य ।
'कीस दुवारं न किं पि को वि जंपइ ?' ति नीहरिज्ज तुम्भेहिं सो पलोइओ ताव दिट्ठो करंकावसेसो । तओ 'हा

१ दोषा—रात्रिः दूषणानि च ॥ २ सुकुलगतकमलोद्दीनप्रमरपङ्क्तिरिव ॥ ३ तिमिरश्रेणिः ॥ ४ रात्रिनिष्ठिका—अग्निशकटिका ॥ ५ निमित्तमात्रोत्प्रे-
क्षणतत्परकीनाशाकृष्ट इव ॥

अथित्व-
व्यतिरेके
सुन्दर-
कथानकम्
२२ ।

॥१६६॥

पाणनाह ! कहेमेवंविहमवत्थमुवगतो सि ?" चि निविडकरतलताल्लिअमाणवच्छत्थलगलियंगुंजाहलच्छलेण सोगभरभिन्न-
 हियपनीहरंतरुहरिचिंदुपरंपरं व विक्खित्वंती मुच्छानिमीलियच्छी निवडिया वरणिवट्टे वणयरवहू । 'हा निग्घिणकयंत !
 को एस संबंक्कसविणासकीलापवंधो ?' चि गैरुयमुक्कपोकं तुमं पि रोविउं पवत्तो । वणयरवहू चि सिसिरसमीरोवलद्धमुच्छा-
 वच्छेया संभासिया तुमए—अम्मो ! मुयसु भूरिसोगसंरंभं, एरिसो चिय एस हयविही न सहइ सुहियं जणं दहुं, सबसाहा-
 रणो य एस मग्गो सुरा-उसुराणं पि, ता घरसु धीरिंभं, परिभावेसु संसारसमुत्थसमत्थपयत्थाणमेवंविहभावसुलभसीलयं ति ।
 वणयरीए भणियं—अलमियाणिमवरुद्धावेण, विरएसु संपह चियं, पक्खिवसु नियभायरं ममं च, अणुजाणेषु तमेवाणुसं-
 रंती, पियविरहियाए मह किममाणुसाडवीपरिममणेणं ? ति । सत्तो तव्वयणायत्तणविमविपपरमत्थेण 'तह' चि संपाडियं
 तुमए सबं । एत्थंतरे पैल्लिरजलणजालावलीकवंचियाए [चियाए] पक्खित्ते वणयरकलेवरे वणयरी वि पयंगि व निवडिया
 वेगेणं, मुहुत्तमेत्तकालेण य क्वीत्तकंधराधूसरं भूहभावं दो वि पत्ताहं ति ।

॥ १ ॥

॥ २ ॥

तो पढमं तुमए भूरिसोगनीयंतनयणसल्लेण । दिन्नो जलंजली ताण तयणु सरियाए नीरेण
 परिभाविंयं च तुमए किमियाणि जीविणण कायवं ? । एवंविहोचरोत्तरदुहाणि दीसंति जत्थ दहं

- १ निविडकरतलताल्लिअमाणवच्छत्थलगलियंगुंजाहलच्छलेण शोकभरभिन्नहृदयनिःसरदुषिर्विन्दुपरम्परामिव ॥ २ 'चिंदुचरंपरं' च २० प्र० ॥
 ३ ग्रहकुण्डलारम् ॥ ४ बलमिदानीमपरोक्षपेन ॥ ५ 'सरंति, पि' २० प्र० । अनुमरन्तीम् ॥ ६ प्रभवन्नशीलज्वलन्नशालावलीकवन्तितायाम् ॥
 ७ 'वडियाए प' २० प्र० ॥ ८ 'वोलकं' २० प्र० ॥

देवमहेश्वरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्वगु-
णादिगारो।
॥१६७॥

ते धन्वा कयपुत्रा पुनं चिय चितियं जए ताण । कुल-इष्ट-देसनासो जेहिं जियंतेहिं नो दिट्ठो

॥ ३ ॥

हाऽणञ्ज ! वज्रघडियं, व हियय ! सज्जो विलज्जसि न कीस । पलयसमदुक्खहुयवहतविज्जमाणं पि अणवरयं ? ॥ ४ ॥

इय बहुविहप्पयारं परिदेविय तित्थनिच्छइयमरणो । तुममैक्खलियगईए पयागपडणं लहुं पत्तो

॥ ५ ॥

तहिं च कयसरीसुद्धी परिहियविसुद्धवत्थजुयलो तक्कालाणुरुवपुष्पाइसामगिगपुरस्सरं पूइऊण देवयाजणं, गमिऊण धम्मकिच्चकरणेण कंचि कालं, निविडैनियद्वनियंसणो संजमियकेसपासो जाव पँडणे निवडिउमुवट्ठिओ तुमं ताव धरिओ एगेण साइसएण कारुणियनरेण, पुच्छिओ य—भइ ! केण वेरगकारेण एवं जीवियवं परिच्चयसि ? त्ति । तुमए भणियं—जइ एअं होइ ता साहेमि, अओ अक्कहिजंतमेव रमणीयमिमं, मुंचसु महाणुभाव ! ममं पारद्धवत्थुक्करणिंणं ति । तेण जंपियं—होउ किं पि, सव्वा निवेदँसु इमं ति । तदणुरोहेण य सिट्ठो तुमए जहट्ठितो सबो पुव्ववुत्तंती । तं च सोच्चा भणियं तेण—भइ ! जइ वणयरसोणेण मरिउमिच्छसि ता सव्वा अणुचियमिमं, तुमं हि जइ तम्मि सिणेहमुवहसि ता कारवेसु तन्नामपडि-बद्धं सुरागाराइ कित्तणविसंसं किं पि, दवावेसु दीणाणाहाण दाणं च । तुमए जंपियं—अहो महाभाग ! दवेण विणा कहमेवंविहकित्तणाइं काउं पारीयंति ? । तेण भणियं—भइ ! जइ एवं ता गिण्ह इमं फरुसपौहाणखंडमेगं, एयफरुसजायतेयसंसग्गजायजायरूवभावं लोहं पि काही मणिच्छियं संपत्तिं ति । ततो तुमं तदणुरोहेण तं घेत्तूण पयत्तेण

१ पुण्यं खलु चिन्तितं जगति तेषां । कुल-इष्ट-देशनाशः यैः जीवद्भिः न दृष्टः ॥ २ 'मखलि' खं० प्र० ॥ ३ निविडनिवद्धनिवसनः ॥ ४ प्रयागपतने इत्यर्थः ॥ ५ 'पाहुण' प्र० । स्पर्शपाषाणः—'पारसमणिः ॥ ६ 'रूत्रं लो' खं० ॥

अर्थित्व-
व्यतिरेके
सुन्दर-
कथानकम्
२२ ।

॥१६७॥

पडिनियत्तो मग्गामं । तदुत्तविहिणा यं पाडियं भूरि कणयं, कारावियं वणयरनामेण तुमए एगं सुरभवणं, पयट्ठावियं च दीणा-ऽणादाईणमणिवारियं सत्तं, अब्भुद्धरिओ सुहि-सयणवग्गो, कया अन्ने वि लोगमग्गाणुलग्गा धम्मविसेसा । मरणममए य तस्म देवभरणस्य अन्निभतरेक्कोणे निविसत्तो सो करिसपहाणो । आराहियपरलोयकिच्चो मरिऊण एस संवर ! तुमं जातो सि त्ति । एसो ताव पुब्बभवो ॥ छ ॥

इमं च अथक्खित्तचित्तो निसामित्तो ईहा-ऽपोहाइपयारयच्चक्खीभूयसवपुवाणुभूयभावो वत्थ-तंयोलप्पयाणा-इणा सक्कारिऊण विसल्लियनेमित्तिगो चित्तिउं पवत्तो—किमणेण कयचरप्पायपणियविकएण होही ? ता जहतद्द इमं विणिव-ट्ठिऊण चच्चा मि कणयउरसन्निवेसं, आयेडुमि पुब्बनिहितं करिसपहाणं, पुब्बट्ठिईए अट्ठावयकरणेण अप्पाणं च परं च उचट्ठं-भिऊण सफलीकरेमि जयजम्म-जीवियं ति । एवं च कयसंकप्पो अकालक्खेवेण कयसव्वसंवोद्दो वरिसायाले वि अविलंबिय-पयाणगेहि गतो पंचालतिलयभूयं कणयउरसन्निवेसं, पुब्बुत्तदेवउलसमीवे चद्दो आवासो, पइदिणं च देववर्णं सव्वपयत्तेण काउमारद्दो य । एवं च समइकंतप्पाए पाउसे देवउलकोणनिहितं घेतूण फरिसपाहणं गतो सनयरं । आणंदिओ नयरलो गो । फेरिसवसुट्ठाविधाणिट्ठियकणयकोमप्पयाणेण य चिरकालं पीणिऊण पणइणो तंहुंयजणं च, पडिपुब्बवंछं नियसुयं च

१ य पडिं तं० प्र० ॥ २ 'एवं' दानशाला, अभ्युदुतः सुहृत्स्यजनवर्यः ॥ ३ 'पाहणो-प्र० ॥ ४ आकर्षामि ॥ ५ पाहणं प्र० ॥ ६ अष्टापदं-मुचर्णम् ॥ ७ 'मि नियं' प्र० ॥ ८ अगम्यन्मजीवितम् ॥ ९ संवाहः-सज्जीभावः ॥ १० स्पर्शमणिगतोत्थापिताभिरुत्तकनककोशप्रदानेन ॥ ११ प्रीणयित्वा प्रणयिनः स्वजनजनं च ॥

काऊण मरणमणुपत्तो संचरो । कयमच्चंतसोगापूर्परियहियएण सुंदरेण पुरलोणेण य से पारलोइयकिच्चं । तव्विपओगहुक्ख-
संतत्तो य सुंदरो न घरे न दुवारे न दिणे न रयणीए न जणे न सयणे न आसणे कत्थइ रइं लहंतो भणिओ सयण-
वग्गेण—भो सेट्ठिसुय ! किमेवमप्पा सोगावेगेण पीडिजइ ? न चित्तिजंति गिहकिच्चाइ ? न पउणिजंति पणियाइ ? न
पेसिजंति वणियसुया देसंतरेसु ? ति । तत्तो सो तदणुरोहेण निरुच्छाहो वि लग्गो गिहवावारं निरुविउं ।

अवरवासरे य भणिओ सो जणणीए—वच्छ ! तुज्झ पिया धम्मसत्थं वायावितो धम्मे य अच्चंतमुजओ हुंतो, तुमं पुण
उभयत्थ वि उदासीणो, न जुत्तमेयं, तिवग्गसंपाडणपरं हि सलहंति जीवियं, न य धम्मसत्थसचणं विणा मुणिउं
तीरइ इमं, ता वाहराविज्जइ सत्थपाढगो, काराविज्जउ पोत्थावाइयं ति । अकामेण य भणियं सुंदरेण—अम्मो ! एवं करावेसु
त्ति । ततो वाहरावितो तीए सत्थपाढगो । पारद्धा अणेण पोत्थावाइया, उचारिओ नमोक्कारो । एत्थंतरे गेहदुवारदिन्नदिट्ठिणा
भिक्षवद्धा पविट्ठं कप्पडियं पलोइऊण आन्नद्धभिउडिणा भणियं सुंदरेण—अरे अरे ! को दुवारे चिट्ठइ ? । सिग्घमुवसत्पि-
ऊण जंपियं दुवारपालेण—आइससु सेट्ठि ! किं कीरइ ? ति । सुंदरेण भणियं—रे दुरायार ! न पेच्छसि विलुपंतमेव
घरं भिक्षवायरेहिं ? ति । तओ कंठग्गहपुरस्सरं दुवारपालेण निच्छूढो भिक्षवाचरो, दिन्नं भुयग्गलासहिंयं कवाडसंपुडं ।
अह चित्तियगिहकिच्चं च सावहाणं तं विभाविऊण पुरओ वाइउमारद्धो सत्थपाढगो । एत्थंतरे परोपरकयजुद्धाइं रोविउं
पवत्ताइं डिंभाइं । ततो संभंतो धाविओ सुंदरो, निवारियाइं डिंभाइं, खणं इजो तओ रमाविऊण ट्ठिओ सट्ठाणे । पुणो पारद्ध
धम्मकखाणं सत्थपाढगेण । एत्थंतरे—

निदयकरताडियेपेडह मुरव-ढकापमोक्खतूरखो । उच्छलिओ पलयरसंतमेहसंदोहदुविसहो ॥ १ ॥
 सबदिसियेसियच्छो कि कि एयं ? ति गरुयसंरंभो । सो गंतुं रायाणं निगच्छंतं पलोएइ ॥ २ ॥
 चक्खुपहाउ अइगए पुहईपाले गए सठाणम्मि । तो सत्थपाढगेणं सणिलक्खेणं इमं युत्तो ॥ ३ ॥
 सत्थत्थसवणकाले घरचित्ताईणि नेव जुत्ताणि । वीसंगसंगिचिच्चाण होइ नो तत्तविन्नाणं ॥ ४ ॥
 तेणं पयंपियं तत्तनाणभावे वि कि पि नत्थि फलं । जं तत्तन्नाणी चि हु परगेहे भमसि तं^३ भिक्खं ॥ ५ ॥
 इयरेणं पडिभणियं मा एवं उल्लवेसु नाणातो । सक्खं चिय दिट्ठातो रिद्धीओ तह य सिद्धीओ ॥ ६ ॥
 तो सुंदरेण युत्तं जेहिं^४ वि लद्धातो रिद्धि-सिद्धीओ । ते वि हु कीणासाणमणुपत्ता को उण विसेसो ? ॥ ७ ॥
 इय जंपिरम्मि तम्मि नीहरिओ सत्थपाढगो तुरियं । काही तुह वक्खाणं तुल्लेव पिय चि जंपतो ॥ ८ ॥
 एवंविहो अणत्थी निदंसितो समयसत्थकुसलेहिं । अणुसासणं पि एवंविहस्स दूरं चिय निसिद्धं ॥ ९ ॥
 न य विंझो वि हु विजंतगरुयरोगं पि रोगिणं दहुं । अणभिमयचिक्किच्छं पि हु चिक्किच्छुं वंछई कह वि ॥ १० ॥
 किञ्च—सन्धुक्ष्यमाण इव भस्मनि वह्निश्चून्ये, सम्भाष्यमाण इव वा बधिरे मनुष्ये । ॥ १ ॥
 अर्थित्ववर्जितहृदि प्रविधीयमानः, सम्पद्यते हि विफलः सकलः प्रयासः

१ "पयउमु" सं० ॥ २ व्यासशस्त्रिचित्तानाम् ॥ ३ त्वम् ॥ ४ जेहि लं प्र० ॥ ५ वैद्य ॥

कारुण्यवानपि परोपकृतौ रतोऽपि, रात्रिन्दिवं च निगदन्नपि धर्मतत्त्वम् ।

साक्षाद् बृहस्पतिसमोऽपि गुरुर्न नूनं, धर्मस्पृहाविरहितं प्रविनेतुमीशः

अपि च—योऽशेषदोषेषुपि सौख्येषुपि प्रसिद्धसिद्धान्ततत्त्वकथनेऽपि भवेदनर्थी ।

अर्थी स भूरिविपदां स्वगृहोद्गतां च, श्रीकल्पवृक्षलतिकामधमञ्छिनत्ति

मा भूद् भवो निखिलधार्मिकमोक्षयानाच्छून्योऽयमित्यभिलषन्निव पद्मयोनिः ।

धर्मार्थिताविमुखमप्यसृजजनौघमित्थं सुनिश्चितमहं परिभावयामि

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे धर्माधिष्ठयतिरेकचिन्तायां सुन्दरकथानकं समाप्तम् ॥ २२ ॥

अतिथत्तमुब्रूहंतो वि धम्मविसयं हि साहिउं तरह । आलोचगो चिय नरो लेसेणेमं निरुवेमि

काउं किमिमं उचियं ? इयरं वा ? किं च मे सरीरवलं ? । को वेस देस-कालो ? का वा वि सहायसंपत्ती ? ॥ १ ॥

किं वा एत्तो य फलं ? कीरंते वा भवे किमिह खलियं ? । जो एवं परिभावइ तमाहु आलोयगं पुरिसं ॥ २ ॥

ऐसो चिय धम्मविहिं विहियाणुट्ठाणगोरं नियमा । पारं पावैवेउं होइ समत्थो न उण इयरो ॥ ३ ॥

उत्तमजिणप्पणीओ उत्तमजणसेविओ महाफलदो । निवाहिउं न तीरइ तुच्छमईहिं इमो धम्मो ॥ ४ ॥

१ ब्रह्मा ॥ २ एत्तो चिं खं० ॥ ३ आपयितुम् ॥

संपयपलीयणामेत्तजायअघंतचित्तउच्छाहा । धम्मम्मि के न लग्गा ? भग्गा य न के सुणिज्जांति ? ॥ ६ ॥
जह इहलोइयकिंचं सम्ममणालोचिज्ज कीरंतं । सिज्झइ न किं पि तह जाण निच्छियं धम्मकम्मं पि ॥ ७ ॥
सम्ममणालोचिये धम्मकारिणो विग्घविहणिउच्छाहा । सीयंति धम्मदेवो व सवहा उभयलोगे वि ॥ ८ ॥

तथाहि—अतिथ सुपसत्थवणहत्थिकुंमत्थलि व अंतोदिप्यंतकतमुत्ताहलनिउरंवसोहिया, खीरमहासमुदमज्झभागभूमि व विहुंमप्पमुदमदग्घमहारणसंचयसमुच्छरंतंपचवन्नमऊहनहनिम्मवियसुरिदाउहा, सब्बरिसणसभामंडलि व नायविसेसद्वपजा-
यनिउणकारुणियजणलंकिया वइदेस्सा नामं नयरी । राया य तहिं तिहुयणातिहीकयमयंकनिम्मलुंम्मिलंतगुणपन्मारो भूरि-
किचिकुमुइणीमुणालजालजडिलीकयदिसाचक्को चक्कवट्टि व निम्मलुप्पन्नपयाव-कित्तिघरो कित्तिधरो नाम ।

निर्घामरत्तपत्ता पवालसेज्जा सुतिद्विविद्विजुया । विलयाउला सुरिउणो परमसुहं जस्सं माणिति ॥ १ ॥

तस्स य रत्तो चंदलेह व संयललोयलोयणाणंददाणी चंदलेहा अगमहिसी । गुंघिलिविविहचारोवलद्धरायंतरवावारो
वइरिसेणो नाम सेणावई, अचंतपिया पियसेणा नाम [से] भज्जा, ताण पुचो धम्मदेवो नाम । सव्वाणि वि ताणि पुव-

१ सम्पत्तलोकनामान्नजातात्यन्तचित्तोत्साहाः ॥ २ 'लोच्चिकं' प्र० ॥ ३ 'य कम्मं' प्र० ॥ ४ विदुमप्रमुत्तमद्वार्धमहारत्तसमयसमुत्तरत्तपयवर्ण-
मयूगनभोनिर्मापितसुरेन्द्रायुधा ॥ ५ 'मुच्चरं' खं० प्र० ॥ ६ नाम प्र० ॥ ७ 'लुमिहंतं' रं० प्र० ॥ ८ नित्यामरत्वप्राप्ता निधामरत्वप्राप्ताद्य, प्रवाल-
शाय्याः नवपत्रसप्त्याद्य, सुवृद्धिद्वियुताः सुरद्विद्वियुताद्य, यनिताकुलाः-विनाशाकुलाद्य, सुरिपवः, परमसुरां परम् भामुरां च, यस्य
मानयन्ति ॥ ९ सप्तलो' प्र० ॥ १० गुंघिलिविविधचारोपलब्धराजान्तरव्यापारः ॥

भवकयसुकयसमणुरुवमुवभुंजमाणानि संसारियसुहं कालं गमिति ।

अह एगम्मि अवसरे अत्थाणमंडवोवगयस्स नरवइस्स, सन्निहियनिसन्नैसेणावइस्स, नियनियट्ठाणट्ठिएसु य मंति-सामं-
ताइएसु, पणच्चिउं पर्येइ पुरओ पवरवारविलासिणीजणे, परमपमोयभरनिम्भरे य पेच्छगलोगे समीवमागम्म पडिहारो विन-
विउं पवत्तो—देव ! दूरदेसंतरा[ग]ओ असेसजोइससत्थपरमत्थपारदरिस्सी सिचभूई नाम जोइसिओ कइवयसिस्सपरिवुडो
दुवारनिरुद्धो देवदरिसणं अभिलसइ त्ति । राइणा भणियं—असमओ एम जोइसियस्स । सेणावइणा जंपियं—देव ! दूरदेसा-
गयत्तेण साइसओ संभाविजइ ता नै जुत्तो विसज्जिउं । राइणा भणियं—जइ एवं ता लहुं पवेसेहि । ‘जं देवो आणवेइ’ त्ति
भणिऊण पवेसिओ अणेण जोइसिओ, आसीवायं च दाउं पवत्तो । यथा—

आदित्यः श्रियमादधातु शशभृत् सौम्यं शिवं मङ्गलः, सद्रोधं च बुधो धियं सुरगुरुः सौभाग्यवृद्धिं कविः ।

सौरिः केतु-तमोन्वितश्च विषदं विद्वेपिणां स्थेयसीमित्यं पार्थिवचन्द्र ! सन्तु सततं सानुग्रहास्ते ग्रहाः ॥ १ ॥

एवं दिक्कासीसो विणयैणिउत्तनरदिक्कसुहासणासीणो य एसो सायरथेवविणमियमउलिमंडलेण य नरवइणा संभा-
सिओ—भइ ! कुसलं ? त्ति । जोइसिएण जंपियं—देव ! तुम्हपायप्पसाएण जइ परं कुसलं, सेसं न किं पि कुसलकारणम-
वलोएमि । सभय-चमकारं च संलत्तं राइणा—भो संवच्छरिय ! किंसमुट्ठाणं पुण अकुसलं संभावेसि ? । जोइसिएण भणियं—

१ °अस्स से° सं० प्र० ॥ २ °यट्ठेसु पु° सं० प्र० ॥ ३ न जत्तो तं० प्र० ॥ ४ °येणं प्र० ॥ ५ °यनिउं प्र० ॥

देव ! सद्गणचलियंगारयाइगहप्पभवमहामेहमुक्कनीरप्परसमुट्ठाणं ति । रत्ता वुत्तं—केत्तियकालेण पुण इमं ? केत्तियं वा तं जलं ? ति । संवच्छरिएण सिट्ठं—देव ! स[धरा]धरधरावोलणपवलं मुहुत्तमेत्तकालाओ उवरिं ति । ततो भूरिभयतरलत्तारयं नरवद्दुरस्सरसभालोगो गयणंगणे अब्भपडलं पलोइउं पवत्तो । निरुत्तचक्खुक्खेववसतो य महाकट्टकप्पणाए दिट्ठं हलहरसिच-यसामं हत्थप्पमाणमेगमन्नखंडं । 'किमियमप्पचित्थारं काहि ?' चि परोप्परदिन्नहत्थतालं हसिऊण जावड्ज वि सट्ठाणे न निसीयइ ताव तं दसहत्थप्पमाणं मसीपुंजसच्छायं च जायं ति । अह सविम्हयविप्फारियल्लोयणाणमेव लोयाणमवल्लोयंताण तमन्नखंडं अयंडतंडवियसिंहंडिमंडलं फुरियसोयामिणीमालं गहिरगजिरवावूरियगयणचकं उक्कपियपंथियसत्थं वित्थरियं सय-लदिसिवलयम्मि, पयडुं च मुसलमेत्तघाराहि वरिसिउं । अवि य—

फालिहदंड व परूढविसंपरोह व कयलियंभ व । उभयंतरुद्धनह-धरणितलविभागा सलिलधारा ॥ १ ॥
नीरंधरुद्धचक्खुप्पहा लहुं भरियंमुवणसम-विसमा । ओसुत्तियपलयन्नव्वेल व वियंभिया दूर ॥ २ ॥
अह खणमेत्तं जा नेव जाइ ता पवलसलिलपूरेण । पूरिसिंते नयरे समुट्ठिओ लोयतुमुलरवो ॥ ३ ॥
हा नयरदेवयाओ ! किमुवेहह निग्घिणं घणं एवं ? । हा हा जुगक्खय ! कंहं तुमं अयंडे वि पत्तो सि ? ॥ ४ ॥
हा पुहइपाल ! पलयंगय व सा तुम्ह पुन्नलच्छी वि ? । कहमन्नहमेवंचिह बुट्ठी समुवट्ठिया दुट्ठा ? ॥ ५ ॥

१ स्वस्थानचलित्तात्पाराकादिमहम्मभवमहामेयमुक्कनीरप्परसमुत्थानमिति ॥ २ चक्रमुक्कं एतं प्र० ॥ ३ सहरं एतं ॥ ४ ०यमत्र एतं प्र० ॥
५ आसुत्तियप्रलयार्णववेला इय ॥

इय जंपिरे जणोहे जाव निवो सोगसामलियवयणो । नयरीहुत्तं पेच्छइ 'विरेछिया ताव जलरेछो ॥ ६ ॥
पच्छाइयपायार-ऽट्टालय-टलटलियगेह-देवउला । उल्लसिरगुरुतरंगा संपत्ता रायपयपीढं ॥ ७ ॥
'तमेव जोइसियसुइयं अकुसलं' ति चिंततो ज्झड चि उट्ठिओ राया सिंहासणाओ । 'कहमियाणि होयबं ?' ति खित्ता
दिट्ठी सेणावइम्मि । एत्थंतरम्मि कैइवयमहल्लावछयपेछियजलकल्लोलंतरमगसंचरणा विसिहुकट्टफारफलगनिम्मविंया थेवंतरेण
नरवइणो समुवणीया निजामएण नावा । कयप्पणामेण य विन्नत्तमणेण—देव ! पसीयह, आरुहह नावमिमं ति । ततो ईसि
समूससियहियओ व पुहइवई सेणावईखंधारोवियहत्थो उट्ठुप्पाडियदाहिणचलणो न जाव आरुहइ नावं ताव न नावा, न
नावावाहगो, न जलं, न जलहरो, सबं सुत्थावत्थं पिव पलोइऊण लज्जिरो सिंहासणे निसन्नो 'अहो ! महच्छरियं' ति जंपिरो
संवच्छरियं भणिउं पवत्तो—भो ! किमेयं ? ति । जोइसिएण भणियं—देव ! माइंदयालमेयं मए तुमहचित्तक्खेवनिमित्तमेत्थमु-
वदंसियं, अहं हि माइंदजालिओ वि भविय तुमह भवणे पवेसमलभमाणो संवच्छरियच्छलेण पविट्ठो । विम्विओ रायलोगो ।
सवंगीणाभरणदानेण तदवरभूरिदविणवियरणेण य सम्माणिऊण विसज्जिओ माइंदजालिओ रत्ता ।
सेणावई वि तहाविहमाइंदजालावलोयणवससुम्मिलंतगरुयवेरगावेगो 'सवो संसारसमुत्थवत्थुवित्थरो एवंविहसरूवो'
त्ति परिभांविंति 'अलमित्तो संसारवासणं' ति कयनिच्छओ भालयलारोवियपाणिस्पुडो रायाणं विन्नविउं पवत्तो—देव !

१ वित्तुत्तावद् जलप्रवाहः ॥ २ कतिपयमहाऽवच्छक्रैरितजलकल्लोलान्तरमार्गसंचरणा ॥ ३ 'मुमिलंतगरुयगरुयवेरं' तं० प्र० ॥ ४ 'भावतो
'अलमेत्तो प्र० ॥

तुम्हारा प्रमाण ते नहिय सुहे जं नोनसुत्तं, सुदुकरं पि तं नहिय जं न कयं, केवलं चित्तं संपयं भववासाओ मह मणं,
 पचस्वत्तिट्ठनाइं जालतुछं व मयलं पडिंघट्ठानं, न पारमत्थियं, ता अणुजाणउ देवो ममं तावमदिक्खापडियत्तिनिमित्तम-
 रत्तममणाय । नदिनइणा जंयियं—सेणादिय ! किमयमाउलो होमि ? अज वि न को वि पत्थावो एवंविहक्किचविसेमस्स,
 पच्चिन्नमत्तले भिय पयमायरेत्तामि, न य तुह विप्पओमे खणं पि रहमहमुवलमामि, [न चा] को वि तुमाहितो वि मह पडि-
 वंगमागणं ति । सेणाइणा जंयियं—देव !

पेत्थायाअत्थायो कि को वि अत्तिओ जए अत्थिय ? । जंत्युगंडंडनंडो ममइ कयंतो समीचगओ ॥ १ ॥
 कस्स पि पडिहाइ इमं सुदुकरं देव ! धोरत्तव-चरणं । माइंजालमरिता किंतु भवत्था ठिई सयला ॥ २ ॥
 किं या न गुणामिं तुमं नरिंद ! अचंतपणपपडिचंद ? । केवलमणिचमाचा होयवमचस्सविरेहण ॥ ३ ॥
 ता जाअत्ता पि तुह चलणकमलममिलाणलच्छलायनं । नो अन्नहा पलोएमि देव ! जा देहवलममलं ॥ ४ ॥
 जार न अन्नं पि तु दुक्खकारणं किं पि संघडइ विसमं । ताव तएअणुआओ वणवासमहं पवजामि ॥ ५ ॥
 नरत्ताइ ! संपयमिमं तुमिणम्मि वि मा करेअ जह कोइ । निजावट्ठियरूओ अहवा अजरो व अमरो वा ॥ ६ ॥
 निरपुरिमा मयभेर हि सुणिउण विणस्सरं भवमरुयं । परिचत्तमयलसंगा सुणिमगमदुग्गमं लग्गा ॥ ७ ॥
 अम्हे पुण गुरुयणकीरमाणअणुगामणं नि पइदियहं । कह कह वि कीवेदियया धम्मदुपुत्रट्ठिया इण्हिं ॥ ८ ॥

१ पदउत्तरां सं० ॥ २ यत्त उमददपपचः ॥ ३ मि पयं नं मं० ॥ ४ णा इ पं प्र० ॥ ५ प्रोचइत्थाः ॥

इमं च सोचा भाविष्यपओगदुक्खगगिरगिरो नरवई विभावियतन्निच्छओ भणिउं पवत्तो—भो सेणाहिं व ! साहेसु किमेवंविहकजसज्जीकयचित्तस्स तुह संपइ पियं पणाभिज्जउ ? । सेणाहिंवेण भणियं—देव ! तुम्हाणुभावाओ अणुभूयपभूय-
पियपबंघस्स मह किमवरमणणुभूयपुवं पियं ठियं जमियाणि मगिज्जइ ? केवलं देव ! इममेव पियप्पयाणं—एस मह सुओ जहा नियपायकप्पपायवच्छायाणुविची हवइ निचं तथा किचं ति । ‘एवं कौहं’ ति पडिस्सुयं भूवइणा । सुमुहुत्ते निवेसिओ धम्मदेवो सेणावइपए । सेणावई वि गतो वणवासं । धम्मदेवो वि पुबड्डिइए रज्जकज्जाहं चित्तिउं पवत्तो ।

एवं वचंतम्मि काले विप्पडिवन्नो सिंहलदेसाहिं पारद्वो गाम-नगर-पुरपउरं वसुंधरमुवइविउं । निवेइयं च इमं चारा-
हिगारनिउत्तनरेहिं सेणाहिं वस्स । तेणावि सिद्धं पुहइवइणो । तं च सोचा अचंतनिप्फंदलोयणपिसुणियचित्तापब्भारं नरिंदमव-
लोइऊण भणियं धम्मदेवेण—देव ! अलं चित्ताकरणेण, देह एयकालोचियं ममाऽऽएसं ति । ‘अहो ! पत्थावोचियकारि’ ति परितोसमुबंहेण नरवइणा पउरकरि-तुरगाइसामगीसणाहो सिंहलेसरं पडुच पेसिओ एसो । तओ चैउरंगवलभरसम्मद-
निदयनिदलियमेइणीवट्टो अकालविलंबं पत्तो सिंहलेसरदेससीमं । संधिं च काउकामेण सुणियतदागमणेण सिंहलरत्ना
पेसिया पहाणपुरिसा । कयपायपडणा य विन्नविउं पवत्ता—सेणाहिं व ! वयं परमेसरसिंहलाहिंवेण तुम्ह समीवे नियदोस-
निग्घायणनिमित्तं जाजीवविरोहपरिहारत्थं च कइवयकरि-तुरय-पहाणवत्थुदाणेण संधिं घडिउं पेसिया ता परिचयसु कोवकंडं,

१ निजपादकल्पपादपच्छायागुवत्ती ॥ २ काहिं ति खं० प्र० ॥ ३ चतुराग्रवलभरसम्मदनिदयनिदलितमेदिनीपुगः ॥ ४ °लेसदेससीमसंधिं खं० ।
°लेसरं देससीससंधिं प्र० ॥

अंगीकरेसु दक्षिन्ने, पडिवजसु पणयवच्छेण सप्पुरिसमगं, हवउ आचंदकालियं परोप्परपाहुडपेसणेण सिणेहववहसो ति ।
 अह अणालोचियसमुच्चिपकिचिसेसेण कोवभरइयभालवट्ठभिउडिणा भणियं सेणाहिवेण—अरे रे दुरायारा ! अम्ह पडुणो
 देसमसेसं लंडिऊणमियाणि संधिकवडेण ममं विष्पलंभिउमुवट्ठिया, किमहं डिमो जमेवं मुहमहुरवयणमित्तेण वि विप्पया-
 रिज्जामि ? ता रे ! साहह तस्स रओ नीसेसकरि-तुरय-कोम-कोट्टागारसमप्पणेण आजीवं निठिंमंचभिच्चभावदंसणेण य सेवा-
 विचि पडिवजसु, विसिद्धं द्वाणंतरं वा अप्पणो पलोएसु त्ति, एस सेणावइणो संधिबंधमुदाविन्नासो ति । तेहिं भणियं—
 सेणाहिंवि ! कइवयनिस्सारखेडयल्लडेणेण वि एंवविहयंडंडंडावरमजुत्तं ?—ति परिभाविऊण आपसमुच्चिं वियरसु चि ।
 सेणाहिंवेण भणियं—अरिय कोइ एत्थ जो कंठे धरिऊण निच्छुमइ इमे अलियजंपिरे दयाहमे ? ति । ततो निद्धाडिया ते
 सेवगेहिं । गएसु य तेसु अवक्खंददाणाय दवाविद्या सन्नाहमेरी, पउणीकरावियं चाउरंगं बलं । ‘अहह ! सहसाकारि’ ति
 जायचित्तसंतवेण भणियं से मंतिजणेण—भो सेणाहिंय !

सम्ममणालोच्चियकीरमाणकज्जाण पमुहमदुराण । परिणइदुहाण जाणसु किपागफलेहिं तुल्लत्तं ॥ १ ॥
 जइ कह वि कज्ज-कारणवसेण केणावि सिंहलनिवेण । संधि पडुच्च पणई पयासिया दंसिओ सामो ॥ २ ॥
 ता किं तेमेत्तिण वि उत्तुणओ भविय कयफडाडोवो । संभावियरिउविजओ णत्थमित्तं पयट्ठो सि ? ॥ ३ ॥
 किं मुणसि तुमं न इमं दूरं ओसरइ पहसिं मेसो । संकुइय केसरी कोवओ य पुण उप्पइउकामो ? ॥ ४ ॥

१ लुप्पयित्वा ॥ २ निर्मूलशूलभावदर्शनेन ॥ ३ वि न एं खं ॥ ४ तिणा जं खं ॥ ५ त्वमेतावताऽपि गर्हितो भूत्वा ॥

विसंहति य धीमंतो अंतोपसरंतवहरपब्भारा । गूढायारा किं पि हु निमित्तमवलंबिउं गरुया
ता अपरिभाविऊणं सामुल्लावे वि दूयमग्गम्मि । तद्विहवयणं फरुसं दूरमजुत्तऽम्ह पडिहाइ ॥ ५ ॥

जइ विमलयाए सलिलस्स तलगए दंसए मणी उदही । तह वि स जाणुपमाणो चि मा मणे सठवेज्जासि ॥ ६ ॥ किंच—

भूरिकरि-तुरय-रह-जोह-कोसंभारसारसामत्थो । सामुल्लावे वि य सिंहलेसरो तुज्झ नो सज्झो ॥ ७ ॥

आयबलं च परबलं भूमिबलं नितुलं सहाइबलं । बलवइणा परिभाविय भवियवं जुज्झसज्जेण ॥ ८ ॥

एवमाइमंतिवग्गगिरं निसामिऊण दिट्ठिसोणिमाजाणावियगरुयकोवावेगो सेणावई भणितं पवत्तो—मंतिणो वि भविय ॥ ९ ॥

पागय व असमिक्खियभासिणो समयमणुंता वि कज्जपरमत्थं समयसमुच्चियवत्तारं पि अम्हारिसं निरसंता कुणह जं मे रोयह-

त्ति आसणाओ उट्ठिऊण वचंतो बला धरिओ मंतीहि । 'छंदाणुवित्तिगिज्झो सुक्खो' चि लक्खंतैहिं य सायरं संलत्तो

एसो—सवहा खमसु पढममवराहं, न भुज्जो अक्खमेवंविहमायरिस्सामो चि । ततो सेणावइणा परितोसवसपवसंतवयणसामि-

गाइकोववियारेण ज्झड चि दवावियं पयाणयं । तव्वयणाणंतंरमेव चलयं चाउरंगं बलं ।

वियाणियतम्मज्जेण सिंहलेसरेणावि सचिवेहिं सह सुंविवेचियकिंचविसेसेण पगुणीकयसेससामंतसेवगलोणेण विसज्जिओ

गरुयारंभो नाम सेणाहिओ परबलाभिमुहं, सिक्खविओ य जहा—रिउसेवस्स दंसणं दाऊण पँच्छाहुचं नियत्तेज्जासि जाव

१ °मचिलं° खं० प्र० ॥ २ निरुपमम् ॥ ३ दट्ठिओणिमाशापितुगुरुक्कोपावेगः ॥ ४ परितोपवशप्रवसद्दन्तरगामिकादिकोपविकारेण ॥ ५ सुविवे-

चितकृत्यविशेषेण ॥ ६ पंथान्मुखम् ॥ ७ °यत्तिज्जां° प्र० ॥

गोदावरीगुहागंभीरपएसं ति । 'अं देवो आणवेइ' ति भणिऊण जच्चतुरंगवाहिणीपरियुडो गरुयारंभो सेणाहिवो नाणा-
विहविजयचिचिचइयगयणवट्ठो सुहडभुयदंडकुंडलियपयंडकोडंडुडीणकंडसंडुडमरियपरवलपुरोवत्तिकइवयसुहडो जहुत्तं गोदा-
वरीकंदरोदरं पडुच्च उल्लड ति पडिनियत्तो । धम्मदेवसेणाचई वि गाढकोवभरदड्ठोड्ठकखलियक्खराए गिराए सरंभनिभरं—

संनहह गुडह पर्वखरह जाह पहरह पडिक्खलह तुरियं । इय सेणिऐ तुरंतो सेणाए समं लहुं चलिओ ॥ १ ॥

पडिबलमणुवच्चंतो संपत्तो गहिरकंदरीविसमं । गोवाचरीपरिसरं बहुविहतरुनिवहदुषिगमं ॥ २ ॥

एत्थंतरम्मि विसमावणीगंयं तं वियाणिउं राया । सिंहलनाहो वि ठिओ सबत्तो वडियरिउवेडो ॥ ३ ॥

अणवरयमुक्कतरविसर-सेल्ल-वावल्ली-भल्लि-नाराया । सिंहलसुहडा लग्गा य पहरिउं पडिरिळ्ळिहिं समं ॥ ४ ॥

भूमियलं देहचलं सामिचलं अविकलं धरंतेहिं । तेहिं कलीहिं व लहु धम्मदेवसेणा कया दीणा ॥ ५ ॥

दक्खा वियक्खणा सुक्कलसंभवा विस्सुया वि विसमगया । किं नाम कुणंतु भडा खीणधणा परमपुरिस व ? ॥ ६ ॥

एवं च निमेषमित्तेण वि हयसुहडे निवडियमहंतमामंते दीहंडियवेगंडे खंडियतुरगंतुडे भुंमुमूरियचारुहरचरे विसोदिति
पक्खित्ते सिंहलेमरेण रिउचले धम्मएवसेणाचई से सावसेसवलसमेओ कह कह वि पलाणो समराजिराओ । 'किमणेण वरा-
गवहदेसियमारणेणं ?' ति पडिनियत्तो सिंहलेसरो । धम्मदेवो वि अंचंतविलक्खोवगओ तुरियतुरियं दूरं पच्चोसक्किऊण

१ नानाविधविजययिथव्यासगगनपट्टः सुमट्ठुजदण्डकुण्डलितप्रचण्डवोदण्डशेरीनकाण्डपण्डभापिनपरवलपुरोवत्तिकरुतिपयसुभटः ॥ २ सकवचा भवत ॥
३ हस्तिनः फवचयत ॥ ४ अश्वान् फवचयत ॥ ५ सैनिकान् ॥ ६ द्विगण्डितहस्तिनि ॥ ७ भग्नवाहरयगरे ॥ ८ समराज्जणाव् ॥ ९ अत्यन्तवैलश्वोपगतः ॥

कयखंधावारनिवेसो ठिओ पच्छिमभूमीए । कमेण य इओ ततो मिलिएसु कइययसामंताइसु पट्टिओ सदेसाभिमुहं ।

जाणियपराजयवत्तेण य अंतरा केरलदेसाहिइणा नियडीसीलयाए सायरमुवनिमंतिऊण सम्माणिओ भोगण-पवस्वत्था-
उलंकाराइदाणेण । भणिओ य एगंते, जहा—सेणावरिट्टु ! एत्तो सन्निकिट्टुदेसवत्ती महान्वलो सामंतो पउर[कोस-]कोट्टागारो
संपयं अप्पवलो वट्टइ, ता जइ तुमं सहाई हवसि ता तं मिलिया चेव गिण्हामो, अद्धेइण य तदुवलद्वरिद्विवित्थरं संविभ-
जामो य । इमं सोच्चा अविभावियकज्जमज्जेण अणालोचिय नियमंतिजणेण पडिवन्नं सेणाहिवेण । ततो दोहि वि दिन्नं
पयाणयं । अद्धपहे संकेइयनियसुहडेण केरलवड्डणा सब्तो निरुंभिऊण लूडिओ धम्मदेवसेणाहिचई । उद्दालियकरि-तुरगा-
इपरिग्हो य सुसाहु व सरीरमित्तो पलाणो एगाए दिसाए । पत्तो य कह कह वि गुरुकिलेसा-ऽऽयासविसोसियसरीरो एगं
तावसासमं । कंद-फलाइदाणेण पीणिओ तावसेहिं । वुत्थो य तत्थेव कइययदिणाणि, चित्तिं पवत्तो य—अहो ! मे मंद-
भगगया, अहो ! असमिक्खयकारिया, जमेवं भुजो पराजिओ परेहिं, अवहरियं सबस्सं, संचारिओ सबदिसासु अजसो,
जाजीवं पराभवपयमुवणीओ अप्पा, दूवत्ती जाओ रायपायसेवाए, ता अलं एत्तो सगिहगमणेण, एत्थेव आसमपए
पवज्जामि पुवपुरिससेवियं धम्ममग्ग-न्ति पडिवन्नो कुलवइसमीवे तावसदिक्खं । पारद्धा य असमिक्खयनियवलेण निवारि-
ज्जमाणेण वि सेसतावसेहिं विविहा दुक्कतवोविसेसा ।

इओ य सुओ एस वइयो कित्तिधरनराहिवेण मंतिपमुहलोयातो, जहा—इत्थमित्थं च अणालोचियवत्थुसमत्थणेण
निन्नासियं सेन्नं धम्मदेवेणं, एगागी य संबुत्तो कत्थइ तावसासमे तावसदिक्खं पवन्नो त्ति । ‘हा हा ! कहं तारिसमहापुरिस-

देवभद्वरि-

विरइओ

कहारयण-

कोसो ॥

सामन्नगु-

णाहिगारो।

॥१७४॥

पुत्रो वि होऊण एवं सुद्धबुद्धी एस जाओ ?" चि सपरितो राया सोइउं पवचो ।

धम्मदेवो चि विगिद्धवोयिसेसकिसीकयसरीरो उट्टिउं पि सयमपारितो कुलवइणा निवारिअमाणो वि पाओवगम-
णविहिं पवन्नो । सद्वाहारपरिहारवसेण य अचंतकिलंतो छुहाए कंह पि रइमलंहंतो य भणिओ बुद्धतावसेण—भो मुणिवर !
मादमजुत्तो इत्थं हरेण जीयचागो, पुराणेषु वि एवंविहमरणे कुगइकिचणाओ, तहाहि—

असुर्या नाम ये लोका अन्धेन तमसाऽऽवृताः । तां गतिं ते गमिष्यन्ति ये" के चाऽऽर्त्तमहनो जनाः ॥ १ ॥ इति ।

उज्झसु अणसणविहिं, करेसु ताव तावसज्जनसमुचियं पि कंद-कयलाइभोयणं, पच्छा ज्झाणपयरिमारोहणेण अप्पाणं
ज्झोसिआसि ति । समिकखारहियत्तणेण य 'तह' चि पडिस्सुयं धम्मदेवेण, भुत्तं च जहिच्छं चिरुहावाएण कंद-कइला-
इयं । केसियकायत्तणेण य संमुप्पन्नोदिन्नविसइयावियारो विरसमारसंतो रासंभो व पंचचमुवगओ एसो चि ।

१ जीतित्यागः ॥ २ असूर्या सं० प्र० ॥ ३ "असुर्याः परमात्मभावमद्वयमेक्य देयादयोऽयमुदाः, तेषां च स्वभूता लोका असुर्या नाम ।" इति
इशावास्योपनिषद्भाष्ये ॥ ४ 'म ते लो' इशावास्योपनिषदि ॥ ५ "अन्धेन अदर्शनात्मकेन अज्ञानात्मकेन तमसा" इति ई० वा० भाष्ये ॥ ६ ता "स्ते
प्रेत्याभिगच्छन्ति इशावास्ये ॥ ७ ये नात्महनो...जं सं० । ये आत्महनो...जं प्र० ॥ ८ "आत्मानं प्रन्तीत्यात्महनं, विद्यमानस्यात्मनो यत्
कार्यं फलं अजरागरत्नादिसंवेदनलक्षणं सद् दृढतस्येव तिरोभूतं भवतीति प्राकृता आविर्भावो जना आत्महन उच्यन्ते । तेन एतास्महननदीयेण संतरन्ति ते ।"
इति ई० वा० भाष्ये ॥ ९ मन्त्रोऽयम् इशावास्योपनिषदि एतीयः ॥ १० जुपिष्यसे ॥ ११ "कयलाइयं । किसिं प्र० ॥ १२ समुत्पन्नोदीर्णविषयिका-
पिकारः ॥ १३ "समु ल्व प्र० ॥

देवभद्रसूरि-

विरहो

कहार्यण-

कोसो ॥

सामान्य-

पाहिगारो :

119211

इहलोय-पारलोइयसुहाणऽणालोच्चियं करितेण । सव्वं च किच्चमबुहेण उरुह सलिलंजली दिन्नो ॥ १ ॥
सव्वा वि कज्जसिद्धी असमिक्खापवलपवणपडिहणिया । दीरवयसिहि व विज्झाइ विहियवहुविहययत्ता वि ॥ २ ॥
असमिक्खिवं पयट्ठा सुहे वि कज्जम्मि नंदिसेणाई । सुवंति पडिनियत्ता करिणो गिरिभगगदमण व ॥ ३ ॥

किञ्च—यद् वैरिचन्धविधुराः करिणो यदग्निदीप्यत्प्रदीपकलिकाकुलिताः पतङ्गाः ।

गानावधानविषदो हरिणाश्च यच्चानालोचनाविलसितं तदशेषमाहुः ॥ १ ॥

कार्यप्रसाधनविधानधिकान्तरङ्गद्वला गतमला मतिरेव मुख्या ।

पूर्वा-ऽपरव्यतिकरव्यवलीकनेन, सा कामधेनुरिव किं न शुभं विधत्ते ? ॥ २ ॥

धर्मक्रियासु विनादास्वपि सम्प्रवृत्तः, नानापदां पदमभूदयशस्ततेर्वा ।

को नाम नेह रभसादिविचिन्त्य कृत्याऽकृत्यस्वरूपमनिरूपितभाविभावः ? ॥ ३ ॥

तदेवमालोच्य विशुद्धबुद्ध्या, स्वयं परेणापि बहुश्रुतेन ।

प्रवर्तमानः सकलक्रियासु, स्याद् भाजनं निर्मलधर्मसिद्धेः ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीकथासरत्नकोशे आलोचककण्ठपद्यतिरेके धर्मदेवकथानकं समाप्तम् ॥ २३ ॥

१ पश्यत ॥ २ प्रदीपान्निः ॥ ३ हस्तिग्रहणार्थं बन्धनार्थं वा कृता वनचरादिपूर्णा महतो गर्सा 'वारि' इत्युच्यते ॥ ४ 'व्यतिकरे धर्म' पृ० ॥

॥ १ ॥
॥ २ ॥
॥ ३ ॥
॥ ४ ॥
॥ ५ ॥
॥ ६ ॥
॥ ७ ॥
॥ ८ ॥

आलोयगो य पुरितो उवायदरित्री हेविज्ज जइ सम्मं । आराहिज्जा ता धम्ममग्गमिति संपयं वोण्डं
पारद्वम्मि उवैए वरुम्मि विग्गसंभवे कह वि । तव्विग्गघायणस्वमो वाचारो भन्नइ उवाओ
सो पुण कस्सइ सुविमुद्वुद्धिणो तक्खणं पडिप्फलइ । कुसला वि विसमकज्जे चहवो मुज्झंति पाएण
सिज्झंति अत्थ-कामा धम्मो य उवायओ परं धम्मे । सम्मं उवायचित्ता काम-ऽत्थाणं हवउ किं पि
घम्माउ धिय जम्हा अरथो कामो य दीसए हुंतो । तेहिंतो पुण धम्मो सक्खा लक्खिज्जाए नेव
इय धम्मचिह्वाणम्मि उवायपरिमग्गणं गुणोहकरं । सेसपयत्थेहिंतो सबपयत्तेण कायं
संभवइ सो वि देसो कालो वा जत्थ विक्कमुक्करिसो । होइ विहँलो हि केवलमुवायओ कज्जनिप्फत्ती
संमुचियविसयनिजुंजियउवायवाचारनिरसियावाया । साहिंति वंछियत्थं नीसेसं विजयदेवो व

तहाहि—अत्थि दाहिणदिसाविलासिणीभालतिलयभूया, आह्वराहमुत्ति व सुरुवरविसरविराइया, कणयसेलमेहल व
पुन्नागसंताणयसमलंकिर्या, पोक्खरणि व वंहुविहनीरयविराइया वि अक्खणीरयविराइया, जार्यवकुलनहयलमयंकमहासामं-

१ हृद्येज्ज प्र० ॥ २ 'राहेज्जा प्र० ॥ ३ 'उवेके' साध्ये ॥ ४ 'हलेहिं के' रा० प्र० ॥ ५ समुचितविषयनियुक्तोपायव्यापारनिरस्तापायाः । साध-
यन्ति ॥ ६ 'कनकशीलेमराला' मेदमेखला पुन्नागश्लेः सन्तानकल्पपादपेक्ष समलहृता, नगरी पुनः पुन्नागरान्तानकेन-उत्तमपुरुषसमूहेन समलहृता ॥
७ पुष्करणीपक्षे—बहुविधैः नीरजैः—कमलैः विराजिता अपि 'अपनीरजविहिता' कमलसहिता इत्यत्र किमाश्चर्यम् ? आश्चर्यसूचनं विवक्षितम्—अपनीरजैः—
दुष्टकमलैः विरहिता, यद्वा अक्खणीरजसा कर्दमेन विरहिता । नगरीपक्षे तु—बहुविधैः नीरजोभिः—निष्पापैः भ्रमणादिभिः जनैः विराजिता, 'अपि' पुनः
अपनीरजोभिः—दुष्टभ्रमणादिभिः वीध्यादीनां स्वच्छत्वेन वा अक्खणीरजसा विरहिता । नगरीपक्षे विरोधाऽऽध्यर्थदिकं स्वयसम्बन्धम् ॥ ८ यादवकुलनभस्तलद-

ताणंतदेवभुयदंडचंडिमापडिरुद्धडिंबडमरा महरा नाम नयरी । तहिं च वत्थवो, तिवग्गसंपाडणपयडपुरिसयारो, सायरो
ब समग्गगुणरयणावासो सिरिदेवो नाम सेट्ठी । रूवाइगुणमाणिकमंडिया भवणदेवय व विरायमाणा वसुम्मई से भजा ।
ताण य वेयं व सबलोगाहिमया, महम्महणभुयपरिह व दूरुल्लासियलच्छिणो चउरो पुत्ता—पढमो जओ नाम, नीओ
विजओ, तइओ देवो, चउत्थो विजयदेवो ति । सबे वि कलाकुसला जहासामत्थमत्थोवज्जणाइसु नावारेसु अणवरयं
पयट्ठता दियहाइं विइक्कमाविति, नियनियदविणोवज्जणा[णु]रूवं च दाण-भोगाइसु अभिरमंति ।

अवरवासरे विजयदेवेण पुंवेदसागयगायणुग्गाइयगीयाइपरितोसिएण दवाविं दम्मसोलसयं पारितोसियं, वित्थरियं
च सबनयरीए एयं । निसामियं च जेट्ठभाउणा जएण, कुविओ एसो, साहियमिमं सेसभाउयाणं पिउणो य । ते य कोवम-
रायंभिरच्छिविच्छोहा विच्छायमुहा एगत्य मिलिया विजयदेवं भणिउं पवत्ता—

रे दुट्ठ ! धिट्ठ ! निट्ठविउमेवमवभुजतो सि कीस धणं ? । किं इमिणा णे भुजो कजं धेवं पि न हु होही ? ॥ १ ॥
किं वा पिया-पियामहपमुहमहापुरिसमज्झयारातो । केणावि सुयं तुमए दिनं एवंविहं दाणं ? ॥ २ ॥
किं वा न मुणसि पइदिणघय-तंदुल-वत्थ-गोरसाइगयं । दव्वयमइगरुयं हुंतं मणसा वि दुव्विसंहं ? ॥ ३ ॥

गाक्कमहासामन्तानन्तदेवभुजदण्डचण्डिमप्रतिरुद्धभयविप्रा । अनन्तदेवः—शेषशायी कृष्णः ॥

१ सागरपक्षे समग्रगुणानि यानि रत्नानि तदावासः, श्रेष्ठो पुनः समग्रगुणा एव रत्नानि तदावासः ॥ २ वेदाः इव सर्वलोकाभिमतः, मधुगतनमुजपरिघ
इव दूरम् उल्लासितलक्ष्मीकाः ॥ ३ पूर्वदेशागतगान्धोद्रीतगीतादिवरितो गितेन ॥ ४ अस्माकम् ॥ ५ सयं सं० ॥

सोहसि दितो वि तुमं अचत्यं रिस्थरासिमज्जिण्डं । पुवपुरिसज्जिए पुण किं गिज्जइ चागसामत्थं ?

इमं च निसामिऊण मन्तुभरसगगिरसरेण भणियं चिजयदेवेणं—सव्वहा खमह मह एकमवराहं, न सुज्जो एरिसं काहामि, तहा अणुगिण्हह देसंतरेसु दविणोवज्जणनिमित्तमणुत्तादाणेणं ति । एत्थंतरे केणिट्ठावचमहापेमाणुबंधकायरीकयहि-यओ ईसिनयणनलिणनीमरंतं सुजलो जणगो भणितमारदो—रे पुत्ता ! सव्वहा एगवयणेण वि निसिद्धा तुम्मे अच्छह, मा मइ जीवंते' देसंतरगमणं कहं पि करेअह, पच्छा जहावंछियमणुट्ठेअह सि । एवमायन्निऊण सभय-सलजेहि जंपियं जय-प्पमुहेहि—ताय ! एवं काहामो सि । ततो निम्मविद्या चत्तारि दट्ठा, उवविट्ठा य तेसु पिहो चउरो वि भायरो, पारद्धा ववहरिं । मासावमाणे य आंय-वयविसुद्धिं विभाविति दवोवज्जणं ति ।

अन्नया य चिजयदेवो" य तहाविहविहवोवज्जणारहियं हट्ठावायारमसारमवधारिऊण सूरियपुव्वाणुसतो संबलगमेत्तमा-दाय पट्ठिओ उत्तरावहं । सत्थेण सह वचंतो य पट्ठिओ महाडवीए । तम्मज्झमणुपत्तम्म य अयंडे चिय पयंडकंडवरिस-दुद्धरिसा कीणासदासनिव्विसेमा चिलायघाटी आवडिया, निवाडियसत्थसुहडा वंदिग्गाहपगहियजणा गया जहागयं ति । चिजयदेवो वि तंविममदेवदसावागवागुराकूडनिरुद्धो शुद्धहरिणो व दिवसावसाणोवलद्धपज्जुसियविरसावसेमासणमुट्ठि[क]य-

१ 'रिस्थराधि' धनरादिम् ॥ २ न निष्ठापस्यमहोपेमापुवन्धकातरीरुताह्वय. ईयभयननल्लिनि.सरद्धुजलः ॥ ३ 'तेहि दे' सं० ॥ ४ आगवयवि-
शुद्धिम् ॥ ५ 'वो वा तहा' सं० ॥ ६ स्मृतपूर्वाश्रयः ॥ ७ प्रचण्डकाण्डवर्षादुर्धर्षा कीनाशदासनिर्विषेया ॥ ८ विनातितसार्थमुभया चन्दिमाहप्रशरी-
तज्जना ॥ ९ तद्विषमदैवदसापाकानागुराकूडनिरुद्धः सुगन्धहरिण इव दिवसावसानोपलब्धपर्युगितनिरयानशेषनमुष्टिरुतशरीरागृह्यभ. 'तदिदं गुरुवचनाप-

सरीरावट्टभो 'तमिमं गुरुवयणावयनणदुक्कयकिंपागकुसुमुट्ठाणं' ति भुजो परिभावितो अच्छिउं पवत्तो । सत्थलोगो वि नियगसयणजणेण तहाविहदाणपुव्वयं मोयाविओ गओ नियनियट्ठाणं ।

ततो चितियं विजयदेवेण—कहमहमियाणि नरयभीसणे एगागी निवसिस्सामि ? करेमि किं पि उवायं जेणोवलद्ध-
मोक्खो मुणि व निव्वुत्तो हवामि त्ति । 'को पुण मोक्खोवातो ?' त्ति सम्मं पलोइतेण गुत्तिवालसुओ उप्फेरमहावाहिविहुरो दिट्ठो । अह त्कालसमुवलद्धोवाएण भणिओ अणेण गोत्तिपालो—अहो भद ! कीस एवमायासिज्जंतं विसीदंतं च उवेहसि बालयं ? न करेसि किं पि उवायं ? ति । गुत्तिवालेण भणियं—महाभाग ! कयाणि काणि वि ओसहाणि परं न जातो को वि उवयारो । विजयदेवेण भणियं—अत्थि बहुसो उवलद्धपच्चयं पच्चंतवासिणा सबरमुणिणा सिट्ठं एगं महोसहं । तेण जंपियं—जइ एवं ता साहेसु कयरं तं ? ति । विजयदेवेण भणियं—निसामेहि—

छायातरु-सिरिफल-फल्लिणिकंद-कंदोदुकाहओ पीओ । उप्फेरं फारं पि हु फेडइ असणं व अहिफोडो ॥ १ ॥

गुत्तिवालेण भणियं—अत्थि एसो जोगो, केवलं ओसहाणभिन्नेण न मए मील्लिउं तीरइ । विजयदेवेण भणियं—
किमिह अनं भणइ ? जइ एत्थ पत्थावे न इमं जोगं कुणइ एस बालो ता निच्छियं कालाइकंतकरणे वि न गुणंतरं किं पि समासाइस्सइ त्ति । 'अवितहमेयं' ति मीओ गुत्तिवालो, आउलसरीरो य पुच्छिओ नेहिणीए, सिट्ठो अणेण सबो वइयरो ।

कर्णनदुक्कतकिम्पाककुसुमोत्थानम्' इति भूयो भूयः ॥

१ औषधानभिज्ञेन ॥ २ पि न समासाईयइ स्ति खं० प्र० । किमपि न समासादधिष्यति ॥

तीए जंपियं—किमणेण कालविलंबेण ? गुचिगिहातो कट्टिऊण दिणमेगं मुचइ एम पुरिसो, ओसहमीलणे कए पुणरवि चेत्तबो, न को वि किं पि मुणिहि त्ति । तहेव विहियं मुत्तिवालेण । संबलहतथसहाइणा य समं विसैअिओ एसो ओसहमीलणत्थं, गतो य चिविहोसहीसहस्ससंकुलं गिरिनिगुजवणं, इओ तओ ताव तदब्भंतरे भमिओ जाव आगया रयणी, पसुत्तो तत्थेव । ततो निब्भरनिद्वामंदीकयथेयत्ते पसुत्ते सहायस्मि पलाणो चिजयदेवो । पभायममए पडिधुद्धो विलक्खो गओ सगिहमियरो ।

चिजयदेवो वि वत्तमाणो पत्तो वस्सपुरं, उवविट्ठो एगस्स वणियस्स औवणे । पुडिगाइवंधणेण कयमणेण वणियस्स साहेअं । भोयणसमए य नीत्तो वणिएण मगिहं, समपडिवत्तीए कारावितो भोयणं, 'सुइसील-समायारो' त्ति धरिओ अप्पणो समीवे । मामावसाने य कया पंचदीणारपैयाणमेत्ता एयस्स वित्ती । ठिओ चिजयदेवो सायरं, ववहरिउं पवत्तो य । कइवयमासेहि लद्धा पन्नासं दीणारा । 'जायं पच्छयणं' ति वणियमापुच्छिऊण गतो गयपुरं । तहिं च इतो ततो परि-भममाणस्स मिलिओ एगो रयणवणिओ । तेण य दंसियमेगंते महामोहं माणिक्कं । सव्वरयणगुणोववेयं महाइसयं च तमव-

लोइऊण चिजयदेवेण चितियं—

॥ १ ॥

अचंतसिणिद्धं विष्फुरंतकिरणावलीदलयतिमिरं । पुन्नेहि लब्भइ परं एवंविहमुत्तमं रयणं

॥ २ ॥

भूय-पिसाया साइणि-रक्खा जक्खा य ताव पीडति । जाव न अज्ज वि नूणं पाविज्जइ एरिसं रयणं

१ गोत्तिं २० ॥ २ विज्झविओ खं० ॥ ३ आसणे खं० ॥ ४ 'पयमे' खं० ॥

दोगच्चककमकमह निक्किवं विक्कमंति रिउणो वि । ताव नरं नो धिप्पइ जावज्ज वि एरिसं रयणं ॥ ३ ॥

इय एवंविहविलसंतभूरिसंकप्पवाउलियहियओ । तल्लामोवायमपेच्छिरो य विच्छायमुहसोहो ॥ ४ ॥

सुन्नो व मुच्छिओ इव चित्तालिहो व कयसमाहि व । वट्ठतो सो भणिओ सविम्हयं रयणवणिएण ॥ ५ ॥

भो भो वणिउसुय ! किमेवं सामलमुहो ज्झायसि ? ति । विजयदेवेण जंपियं—न किं पि । रयणवणिएण भणियं—
तह वि कहेसु किं पि रयणगयं गुण-दोसं जमवल्लोइएण तुममेवं विमणहुम्मणो संबुत्तो सि । विजयदेवेण जंपियं—पत्थावे
साहइस्सामि । तओ लग्गो इयरो गाहग्गहेण पुच्छं । एत्थंतरे रायपट्टहत्थी उम्मूलियालाणखंभो निवाडियभवणभित्तिभागो
संखोभियपुरजणो तं पएसमणुपत्तो । पलाणो तदेसवत्ती लोगो । विजयदेवो वि इमिण चिय कइयेवण अचकंतो ततो पएसओ ।

अवरदिणे पैइरिके कहिं पि दाणाभिनिंदियं काएण पुच्छिया रयणवणिउदासी—भदे ! तुह सामिणा माणिक्कमिमं कहमुव-
लद्धं ? ति । तीए जंपियं—भिच्छपल्लिमुवगएण मह सामिणा पढविणासियसत्थवाहोवलद्धरिद्धिवित्थराओ भिच्छसयासातो कहव-
यदीणारोवलद्धं ति । एवं च विंयाणियमाणिक्कुट्टाणपारियावणियाविसेसो विजयदेवो चित्तवमंतरुद्धिभन्नोवायविभागो गतो एगया
रयणवणिउसमीवे । दिन्नासणो य भणितो तेण—भो विजयदेव ! सबहा साहेसु संपयं पुव्वपुट्ठं ति । विजयदेवेण भणियं—
अचंतपयतुवलद्धवत्थुविसयमिम दोस-गुणकहणं । जुत्तं न होइ कुसलाण हिययैकालुस्सजणयं ति ॥ १ ॥

१ एवंविधिविलसद्भूरिसंक्कल्पव्याकुलितहृदयः ॥ २ गाढाग्रहेण ॥ ३ एकान्ते इत्यर्थः ॥ ४ विज्ञातमाणिक्योत्थानपरियापनिकाविशेषः ॥

५ अत्यन्तप्रयत्नोपलब्धवस्तुविषये ॥ ६ यस्सल्लु(सल्ल)स्स जं प्र० ॥

भवियं जं जह जम्मि देस-कालम्मि जत्थ वा देसे । तं तम्मि तहा तत्थेव होइ किं भूरिभणणेण ? ॥ २ ॥

इय कइयेवेण गंभीरवयणनिवहं निसामिउं तस्स । अविमुणियरणगुण-दोसवित्थरो संकिओ वणिओ ॥ ३ ॥

सायरविलइयभालयलपाणिक्कमलो पयंपए एवं । भो चिजयेदेव ! सव्वायेरेण मह पुच्छिस्सत्तावि ॥ ४ ॥

कीस न फुडक्खरं कहसि ? किं पि नो सुंदरेण वि इमेण । गिहघरिएणं कजं जइ दुइं तुज्झ पडिहाइ ॥ ५ ॥

अचंतमणहरेण वि दुट्ठेण गिहट्टिएण को व गुणो ? । ता निस्संको माणिक्कदोस-गुणविसयसुवइससु ॥ ६ ॥

एवं निसामिऊण बुद्धियतम्मज्जेण अलक्खावियतदत्थित्तेण भणियं चिजयेदेवेण—भो महायस ! को हं ? को वा मे सत्थपरमत्थपरिआणपरिस्समो ? किं वा मए दिट्ठं जेण शुओ शुओ पुच्छसि ममं ? न हि विआणलवमित्तेण जह तह जंपिउं जुत्तं । रयणवणिएण भणियं—अलं बहुवायावित्थरेण, परिकहसु सव्वाहा, कीस तुममिमं पलोयंतो साममुहच्छवी संवुत्तो सि ? । चिजयेदेवेण जंपियं—जं जस्स अणिट्ठं तं तस्स जइ वि संसिउमजुत्तं तहावि तुह गरुवयणोवरोहओ सीसइ, केवलं न रुसियं तुमए, इमस्स हि माणिक्कस्स पसाएण अहमिममवत्थं पत्तो । रयणवणिएण भणियं—कहं चिय ? । इयरेण जुत्तं—निसामेसु, जस्स सत्थवाहस्स हत्थे इमं माणिक्कमासि तस्स सत्थे मिलिओ अहं पि संवल्लगसणाहो इंतो, जायमेत्तीभावेण सत्थवाहेण पलोयाविओ इमं रयणं, एयकिरणुल्लयाइगुणेण अहं सत्थवई य परं पहरिसमुवगया, अह अडधिमज्झनिवडिया गहिया भिँछेहि चंदिगाहेण । नीया [अम्हे] पछि सहाविया विविहदुक्खाइं ॥ १ ॥

१ "चिरइ" प्र० ॥ २ "ज्जेण अ" प्र० ॥ ३ "जेण वं" प्र० ॥

केणइ पुव्वकयसुकयाणुभावेण मुक्को सत्थवाहो अहं पि, ता भद ! अणुसरियपुव्वएयसंसगसमुवलद्धाणत्थो साममुहच्छायत्त-
मुवगओ त्ति । इमं च सोच्चा रयणवणिएण भणियं—अत्थि एवं जहा तुमं भणसि, पल्लीए वाणिज्जोवगएण भिहसयासातो मए
इममुवलद्धं, अहो ! ते पन्नातिसओ जं ईसिदंसणे वि इमं एवं नाम पच्चभिजाणसि ? एवं च किमणेण घरे धरिण ? ता सबहा
भो विजयदेव ! तुममेव केणइ अमुणिजंतो जह तह विक्किणसु इमं, बहुजणदंसिजमाणं हि मा कोइ पच्चभिजाणिहि त्ति ।
विजयदेवेण भणियं—करेमि अहं एयं, केवलं विकीयमाणं किमिमं लहिहि ? त्ति, थोवलाभे वित्तसंतावो तुज्झ होही, ता
सयं चैव विक्किणसु । रयणवणिएण भणियं—लहउ किं पि, कुणसु मह कजमिमं त्ति । अणिच्छंतस्स वि तस्स समप्पियं तं
माणिकं । अंतोपसरंतपमोयपन्नारो तमादाय इओ तओ वीहिमज्जे भमिऊण पुव्वविट्ठे पन्नासं दीणारे घेत्तूण समागओ रय-
णवणियमंदिरं । समप्पिया से दीणारपोत्तिया ‘एयं तव्विक्तोवलद्धं धणं’ त्ति । तुट्ठो रयणवणिओ, पडिगाहियां दीणारपो-
त्तिया, ‘साहु ! पडिवन्नवच्छल ! साहु !’ त्ति अभिणंदिओ विजयदेवो । तंबोलाइदाणकयसम्माणो य गतो ^३ सं ठाणं ।

॥ १ ॥

॥ २ ॥

॥ ३ ॥

॥ ४ ॥

जाए य रयणिसमए रयणुवलंभुबभवंतपरितोसो । चित्तेइ सो न जुत्तं एत्तो अत्थं अवत्थाणं
मा इह कहं पि कत्तो वि को वि मुणिऊण वइयरमिमस्स । ववसेज्जणज्जकजं सज्जो काउं तयत्थी मे
अहवा एयदाया वि दइवदुजोगतो मुणियंसारो । संजायपच्छयावो पुण घेत्तुमिमं समीहिज्जा
न य एत्थावत्थाणे पेहेमि पओयणं पि किं पि परं । सिद्धे य एयलाभे सिद्धं मज्झं पि नीसेसं

१ अनुस्मृतपूर्वैतत्संसर्गसमुपलब्धानर्थः ॥ २ ओ लि । इं खं प्र० ॥ ३ सट्ठाणं प्र० ॥ ४ एसो अं प्र० ॥ ५ अत्र ॥

एवं परिमाविऊण पडिचन्नतिदंडिवेसो कन्नवट्टिनिविडसीचियस्यणं कोपीणयपट्टं संवट्टियं दंडगो गाढं वंधिऊण मज्झ-
रत्तसमयग्मि नीहरितो गयउराओ । पच्चवायसंकिओ य पैगुणपहरिहारेण गओ पाडलिपुरं । दूरातो चिय पासायगव-
क्खगयाए कयमणहरसिगारसारनेवच्छाए मयणमंजूसाभिहाणाए सलीलं रायमगमवलोयंतीए दिट्ठो एसो विलासिणीए ।

॥ १ ॥

अहं फल्लिहकुंभलंतो जलंतदीवयपह व सधंगं । चहिया उजोयन्ती छाया रयणाणुभावभवा

॥ २ ॥

दिट्ठा से कुसलाए तीए तो चित्तियं हिययमज्जे । दिव्वमणि-मंतजुत्तेण नूण होयव्वमिणि चि

॥ ३ ॥

ईससंभियजोयणसंमवे वि दीसइ न एरिसी जोण्हा । सधंगसंगिणी रिद्धिवित्थरुत्थंभियस्सावि

॥ ४ ॥

कासायवत्थधारी जइ वि हु सक्कारेवजियसरीरो । तह वि हु कोइ महप्पा दीसंतमहप्पभावोऽयं

एवं परिमाविऊण जाव सा गवक्खाओ ओइन्ना गया भवणंगणं ताव पत्तो तप्पेइसं विजयदेवो । ततो सविलासपेसि-
यकुयलपदलदीहरच्छीए अंजलीबंधपुरस्सरं भणितो तीए—भो देवाणुत्पिय ! पसीयसु इह वीसामकरणेणं ति । ततो सुसंगो-
विर्यत्तणेण दूरपमुफमाणिक्कणासासंको 'सायरं तीए उवनिमंतिओ' चि पविट्ठो भवणं । द्वाविं तीए आसणं, पक्खा-
लाविया चलणा । खणंतरे परमायेण काराविओ मज्जणं, गोसीसचंदणविलित्तगत्तो य सुसंभियभूरिसोवेयं भुंजावितो भोयणं,
अक्खज्जयाइणा कीलाविसेसेण दिणावसाणं जाव रमाविओ य ।

१ 'यरंयणं के । पणय' सं० ॥ २ वंधेऊ' प्र० ॥ ३ 'प्रगुणपयरिहारेण' मुरत्यगार्गलागेन ॥ ४ स्फटिऋग्मान्तः ॥ ५ 'ध्वममिण खं० प्र० ॥

६ रसमुग्धतलोचनसम्मवेऽपि । 'जोयण'शब्दो लोचनार्थको देशीनाममालागाम् ॥ ७ 'रत्तचिय' सं० ॥ ८ 'यअत्त' सं० प्र० । सुसंगोवित्तयेन ॥

जाए य रयणीसमए सुकुमालहंसतूलीनिर्विसेसमिउफासाए उभयंतठविओवहाणमणहराए सोयाविओ सेजाए । निरूविया
य नियधूया सरीसंवाहणाइसुसुसाकरणत्थमेयस्स । भणिया य सा रहसि—वच्छे मयणसुंदरि ! मंतसिद्धिवसतो रयणाईस-
आणुभावतो वा सस्सिरीतो एस कोइ महप्पा तुहपुनपगरिसागरिसितो व इहं वट्टइ ता सम्ममणुचरेजासि त्ति । ‘तह’ त्ति पडि-
सुणिय पारद्धा सा तेहव वट्टिउं । अह सुहभोयण-सयण-सरीसंवाहणाइपीणियसरीरो निप्पच्चूहेहोवगतो निब्भरं पसुत्तो एसो ।
पम्मुक्कघोरघुरुड्डकनिब्भरं सोविंरं च तं नाउं । अचंतविमलनुद्धी परिचितइ मयणमंजूसा ॥ १ ॥
सैसिरीयसरीरो कोइ एस वहदेसिओऽम्ह पडिहाइ । न य दीसइ पच्चक्खेण किं पि तत्कारणं ताव ॥ २ ॥
जइ मंत-तंतसिद्धीए एस एवं विरायमाणंगो । ता विणयवित्ति-सम्माणदाण-सेवाइणा गिज्झो ॥ ३ ॥
अह वज्झं पि हु संभवइ किं पि पेहेमि डंडवट्ठं ता । कोवीणमिमं मा होज एत्थ रयणाइ संजमियं ॥ ४ ॥
इय सुहुमवुद्धिनिच्छइयकज्जमज्झाए डंडगयवत्थं । तं पेहिरीए निउणं सहसा माणिक्कमुवलद्धं ॥ ५ ॥
पुणरवि डंडगो वंधिऊण पुवट्ठिइए तं वत्थं । उवलद्धवच्छियत्था वीसत्था निब्भरं सुत्ता ॥ ६ ॥
जाए य पभायसमए, समुगयम्मि मायंडमंडले, विगलंतीसु दिसिर्वहूंगंडत्थलीमियमयपत्तवल्लीसु व तिमिरमंजरीसु,
आणंदनिब्भरं रसिएसु चकवायकुलेसु, पडिदेवभवणं ताडिएसु संज्झाचलिपडुपडह-मुयंगपमुहजयतूरेसु पवुद्धो विजयदेवो ।

१ °निर्वेसविसेसमिं प्र० ॥ २ °इसुआणुभावन्नो वा तं० । °इसुअणुभावतो वा प्र० । रत्नातिशयानुभावतः ॥ ३ ससरीरसरी° तं० ॥
४ °मिया प्र० ॥ ५ °यट्ठा वी° प्र० ॥ ६ दिग्बधूगण्डस्यलीसुमयदपन्नवल्लीसु ॥ ७ सन्ध्याबलिः—प्रभातसन्ध्यापूजा ॥

पराश्रुद्धा कोवीणवद्धा रयणगंठी, 'अंतो सुन्न' ति ज्झमकितो ज्झड ति हिययम्मि । 'हुं, निच्छियं छलिओ इमीए' कैयंतदा-
 द्दाकडप्पकुडिलाए विलासिणीए, किमियाणि लोगोवहासकारेण परहत्थीभूए रयणे कोलाहलेणं ? उवायातो चेव विहडि-
 यकजसंघडण' ति आयासंवरं काऊण पुवं पिव कइयवेण पुणो-निम्भरं पसुत्तो एमो ।

मयणमंजूसा वि वेडीकरयलसंवाहणावैवगयनिदा समुट्टिया सयणिजातो । परमपमोयपन्नभारवियसियवयणसययत्ताए
 य पुच्छिया मयणसुंदरी—वच्छे ! सो वइदेसिओ सुवइ गतो व ? ति । तीए मणियं—अम्मो ! अज्झ वि केणइ कारणेण
 निम्भरं निदायइ ति । मयणमंजूसाए जंपियं—वच्छे ! एत्तो वरागातो कोवीणमूमियं जं माणिकमेक्कं मए उवलद्धं तं
 पुरंदर-कुवेरपमुद्दाणं पि असंभावणिजं, ता देहि आसत्तवेणियं जलंजली दोगच्चस्त, अवहत्थेहि भूय-पिसाय-साइणीपडि-
 भयं ति । ततो विम्बिया मयणसुंदरी, भणिउं पवत्ता य—अम्मो ! महंतं मम कोउयं, दंसेसु तयं ति । ततो मायंडवंडं
 पिव भूरिसमुच्छलंतकिरणजालविणिम्मियहरिचावचक्कं माणिक्कं दंसियमिमीए । 'अहो ! महालामो' ति सह वेडीहि हरिसिया
 मयणसुंदरी । अह ताण हरिसुकरिसनिरुंभणत्थं पडियं मयणमंजूसाए—

॥ १ ॥

अइहासो अइतोसो अइवरोसो असम्मए वासो । अच्चुन्भडो य वेसो पंच वि गरुयं पि लहुयंति

॥ २ ॥

अइगरुयहरिसदंसियइंगियसवियारदिट्ठ-संलावा । करजलरुहट्टियं पि हु लच्छि हारिति ही ! मूढा

१ परमुद्धा को' स० प्र० । पराश्रुद्धा ॥ २ कुत्तान्तदंष्ट्रासमुद्दकुटिल्या ॥ ३-व्यपगतनिद्रा ॥ ४ 'यचियं' प्र० ॥ ५ कौपीनगोपितमित्यर्थः ॥
 ६ अपहस्त्य ॥ ७ मह प्र० ॥ ८ मार्तण्डयण्डमिव भूरिमुच्छलत्किरणजालमिव निर्मितहरिचापचक्रम् ॥ ९ अतिशुक्लवर्णदंशितेति तस्य विसरदृष्टसंलापाः ॥

देवमद्वस्त्रि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगरो ॥

॥१८१॥

धीमंतो पुण अन्तो पहरिसमतिउदुरं पि धारिता । रयणायर व कलिउं कुसलेण वि नो तेरिजंति ॥ ३ ॥
ता वैट्टिजसु तह कह वि पुत्ति ! सुनिउत्तचित्तवावारा । जह हरिस-विसायाणं वेरीण व देसि नोगांस ॥ ४ ॥

‘अम्मो ! जं तुमं आणवेसि तं काहामो’ ति भणंतीओ नियनियकिचाइं चिंतिउं गयातो चेडीओ मयणसुंदरी य । अह
जाममेत्तम्मि संपत्ते दिवसे, समीवमुगए देवपूयावसरे मयणमंजूसाए भणिया मयणसुंदरी—वच्छे ! जावडज वि
भोयणवेला न संपजइ ताव इमं नियनायगं सुरसरितीरसंपाडियण्हाण-पिंडप्पयाण-देवपूयणाइवाचारं दवावियजहिच्छियतिहि-
दाणं धम्मसहाइणी होऊण समीवोवगया लहुं करेसु ति । ‘अम्मो ! जं तुमं आइससि’ ति भणिऊण गया सा नियवासभवणं ।
पवोहिओ कवडपसुत्तो विजयदेवो, भणिओ य—भो देवाणुप्पिय ! अइकालो वड्डइ ता पयड्डसु सुरसरियाण्हाण-पिंडपयाणा-
उत्तिहिदाणादिकिचकरणत्थं ति । ततो दरिसियंगभंगो जिंभायमाणो उट्ठिओ विजयदेवो, अदंसियमुहसामाइवियारो पट्ठिओ
सुरसरियतीरं । मयणसुंदरी वि कहवयदासचेडीपरिवुडा पुष्फ-वलि-अक्खयाइपडलगसमेया पयड्डा तयणुमगओ । गयाइ
मंदाइणीतीरं, कयं विजयदेवेण ण्हाणं, परिहियं वत्थजुयलं, पूहया देवया, कयं मंतसुमरणं, दिन्नो अगंधजली अंसुमालिणो ।

एत्थंतरे भणितो सो मयणसुंदरीए—पिययम ! मा दव्वसंकिन्नयं करेज्जाहि, पिंडप्पयाणाति अणुचिट्ठसु । विजय-
देवेण भणियं—एवं करेमि, वाहरावेसु वेयवियक्खणे वंभणे जेण कयपिंडपाओ ताणं दाणं देमि । ‘तह’ ति वाहराविया

१ वाक्यन्ते ॥ २ वट्टेज्जं प्र० ॥ ३ न अवकाशम् ॥

उपाय-
चिन्तायां
विजयदेव-
कथानकम्
२४ ।

॥१८१॥

तीए कुसला चउरो बंभणा । कयं तेहि पिंडविहाणाइ किंचं । तदवसाणे य जोडियपाणिसंपुंड भणियं चिजयदेवेण—भो
 बंभणा ! निसुणह मह वयणं—मज्झं दइवदुखोभवसेण रयणमेगं संपडियं, तेण य दुट्ठलक्खणेण लक्खसंखं धणं नीसेसं कुलं
 च खयमुवणीयं तह वि कूडपडिवंधाओ न मए तमुज्झियं, संपयं च केणइ पुनवसेण तं अवकंतं, एत्तो य जस्स घरे तं वीसंतं
 तस्स चैव अणत्थो होउ मा अन्हं ति, एत्थ अत्थे मंतुचारं तालं च पाडेह जेणाहं वंवगयणत्थो सुहं ववहरामि ति । इमं
 च अपंडवआसणिंडनिचडणदारुणं रयेणबुत्तं निसामिऊण मयणसुंदरी भणिउं पवत्ता—भो बंभणा ! पडिवालेह ताव
 खणमेकं जाव चेडीओ मायरं दइण पडिनियत्तं । बंभणेहिं भणियं—एवं होउ । तओ तीए तवुत्तंकहणत्थं रयणा[णय]णत्थं
 च वेसियाओ तुरियं चेडीओ । गंतूण सिट्ठं जहट्ठियं मयणमंजूसाए ताहिं नीसेसं । तं च सोच्चा विच्छाईहूया जझड ति
 एसा, 'जइ पाणचायं करेमि तह वि माणिकमिमं न उज्झामि' ति निच्छयं ववसिया य । उयलद्धतन्निच्छयातो य पडि-
 नियत्ताओ चेडीओ । सिट्ठो मयणसुंदरीए बुत्तं । कोव-संतावभरकिलामियवयणकमला य सयं पडिया मयणसुंदरी ।
 संलत्ता य चिजयदेवेण—पिए ! कीस पत्थुयत्थविगं करेसि ? जीविओ म्हि चिरकालाओ जमेरिसं कल्लाणमुवट्ठियमिचाइ ।
 जह जह सो भणइ तह तह इत्थीसहावसुलभनिवियेयाए अहिययरमुत्तंममाणसा [सा] सिगं गया मयणमंजूसा-
 समीवम्मि, वोचुमारद्धा य—अम्मो ! चेडीष्टुहेण निसामियमाणिकवइयरा वि तदप्पणपरम्मुही तुमं कीस ठिया ? ।
 किमिमं जुत्तं पडिहाइ तुज्झ सज्झसकरे वि जं कजे । पक्खिप्पइ अप्पा एवमावयाचडणदुविसहे ? ॥ १ ॥

१ व्यपगतार्थः ॥ २ 'णचित्तं' प्र० ॥ ३ मदनमञ्जूषायै ॥ ४ मदनमुन्दर्यै ॥ ५ उताम्यन्मानसा ॥

देवमहस्वरि-
विरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो ।
॥१८२॥

लच्छी भवणं भिच्चाइपरियरो वत्थमंडणंपयारो । कीरंति सरीरकए तं पि विवज्जइ जइ इमाओ
ता किं इमिणा माणिककइयवुवाहिणा कयंतेण । गेहधरिणए अम्मो ! ? ता मुंचसु एयकुग्गाहं
सव्वगुणसुंदरेण वि अलाहि जीवियविणासिणा तेण । कैणगमइया किवाणी किं जुज्जइ वाहिउं देहे ?
एयस्स ववगमे सो न न्थिसि वियसंतवयणसयवत्तो । उवलद्धजीवियं पिव अभिनंदइ दूरसम्पणं ?
एगवराडयनासे वि किन्न तम्मंतमिक्खसि जणोहं ? । वाहिविगमो व एसो य परमपरितोसमात्रन्नो
किं भूरिजंयिएणं ? पिएण जइ जीविणए मह कजं । ता उब्बसु झत्ति इमं तुह प्पसाएण किमपुन्नं ?
इय तीए तह कहं पि हु पन्नविया सा जहा लहुं तिस्सा । माणिकमप्पियं तीए गरुयदुक्खं वहंतीए
ततो मयणसुंदरी तं गहाय गया तुरियतुरियं अमरतरंगिणीतीरं, समप्पियं अणिच्छंतस्स त्रि विजयदेवस्स,
गहियं च तेण परमतदुवरोहेण । अणुवलद्धदक्खिणा य विलक्खीहूया गया वंभणा । ‘अहो ! पडिक्कलया देवस्स, जमिमं मे
रयणं पण्डं पि भुज्जो कत्तो वि आगयं, ता मंदाइणीमहदहे कत्थइ अणत्थपत्थारीपडितुछं खिवामि एयं’ ति कइयवेण ततो
ट्ठाणाओ अवकंतो विजयदेवो । सुसंगोवियरयणो य अणवरयपयाणगेहिं पत्तो नियनयरिं, परितुट्ठो पिया, आणंदिया वंधुणो ।
पत्थावे सिट्ठो रयणलाभवइयरो, संसितो य सब्बकुंडेण । माणिकपभावेण य पाउब्भूया पभूया सिरी । तीए य सुहट्ठाणविणि-
ओगेण उभयभवियसुहसंदोहभायणं जाओ त्ति ।

१ ‘विपद्यते’ विनश्यति यदि ‘अस्माद्’ माणिक्यात् ॥ २ कगकमयी कृपाणी ॥ ३ पश्यसि ॥ ४ ताम्यन्तम् ॥ ५ तस्यै ॥

॥१८२॥

उपाय-
चिन्तायां
विजयदेव-
कथानकम्
२४ ।

एवं उपायदरित्री जह इहलोइयमसेसमवि कजं । तह पारलोइयं पि हु साहइ सिगं सुहेणेव ॥ १ ॥
धम्महिगारी सविसेसमेस तेणेवदंसिओ समए । न हु दुम्मईहि धम्मो वेतुं तीरइ वरनिहि व ॥ २ ॥ अपि च—

धनलघमपि कश्चिन्निश्चितोपायवन्धो, यदि भवति न लब्धुं सर्वथाऽलं तदानीम् ।
कथमिय निरुपायः प्राज्यकल्याणकर्त्री, निखिलसुखविधात्री प्राप्नुयाद् धर्मसिद्धिम् ? ॥ १ ॥
उपर्युपरि पापीयान् व्युपायान् पापकर्मणि । प्रेक्षते धर्मकृत्ये च जन्मान्ध इव न कचिद् ॥ २ ॥
तुच्छं भूरितरव्यपायकलिकाकोशाकुलं सर्वतः, सर्वं संसृतिकार्यमित्यपफलस्तत्राप्युपायक्रमः ।
पापक्षेत्रे शर्मधातरि यशःसन्दोहरत्नोदधौ, सम्यग्धर्मविधौ पुनः स फलदस्तत् तत्र यत्नः सताम् ॥ ३ ॥
इति विमर्शितकृत्यपथः सुधीरधिकधर्मनिवेशितमानसः । भवति कामिकसर्वसमीहितोत्तमसमृद्धिसमूहपदं जनः ॥ ४ ॥

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे उपायचिन्तायां विजयदेवकथानकं समाप्तम् ॥ २४ ॥

उवसंतो चिय पुव्वुत्तगुणगणालंकिओ परं धम्मं । निव्वाहिडं समत्थो त्ति संपैयं तं पवक्खामि ॥ १ ॥
कोहो माणो माया लोहो चत्तारि हुंति हु कसाया । दिन्नविविहाववाया कलुसियसद्धम्मवचसाया ॥ २ ॥
ते उदयनिरोहाओ उदए वा विफलभावजणणेण । जस्सोवसमंति फुडं सो भन्नइ एत्थ उवसंतो ॥ ३ ॥

१ 'स्तात्तत्र यत्नः प्र० ॥ २ 'कृत्याप' रा० प्र० ॥ ३ 'यं संप' रा० प्र० ॥ ४ यस्योपशान्त्यन्ति स्फुटम् ॥

देवभद्रसूरि-
विरहओ

कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो।

॥१८३॥

एएसु उदिनेसुं विफलो चिय धम्मकम्मसंरंभो । न य एत्तो वि हु अन्नं वन्नंति भवत्थदुत्थकरं ॥ ४ ॥
कोहो सयणविरोहो हयसोहो दिन्नदारुणदुहोहो । माणो य हयसुन्नाणो कयावमाणो गुरुजणे वि ॥ ५ ॥
माया कुडिलियवाया पए पए दिन्नपच्चाया य । लोभो य सयणदोहो कयसम्मोहो सुगइरोहो ॥ ६ ॥
एक्केक्सो वि कक्स-किलेस-कालुस्सकारिणो एए । मिलिया य अणुवसंता य कह णु कुसलावहा होंति ? ॥ ७ ॥
ता एयाणं उवसमसेसकल्लाणमूलमक्खंति । कंखंति भिक्खुणो तेण तक्खयं मोक्खसोक्खकए ॥ ८ ॥
जं भावि पुरा भूयं हवइ य दुक्खं सुतिक्खमिह लोए । तं जाण कसायाणं कलुसं दुव्विलसियमसेसं ॥ ९ ॥
जं मुज्झइ बाहुवली गिँज्झइ भरहो तहित्थिया तित्थं । कुगइं जौइ सुभूमो तं जाण कसायविप्फुरियं ॥ १० ॥
ते धन्ना सप्पुरिसा तेहिं परं पाविया जयपडाया । जेहिं सोढो पोढो कसारूपणिणो फडाडोवो ॥ ११ ॥
उवसमसेहिं बाढं आरूढं पि हु लहुं निव्वडिंति । तूलं व कसाया पल्लयकालवाय व दुव्विसहा ॥ १२ ॥
इय ताण दारुणत्तं परवागरणातो नियमइए वा । णाउं जो उवसंतो सो होइ सुही सुदत्तो व ॥ १३ ॥
तहाहि—अत्थि समत्थावरविदेहदेहसोहाकारिणी, कारुणियमुत्ति व परोवयारसारोयारलोयांभिरामा, रामएवसरीरजड्ढि
व सीयासयपसाहिया, साहियासेसविपक्खमहानरिंदजियसत्तुपयंडभुयंडमंडवजणियच्छाया सावत्थी नाम नयरी । जहिं

१ भवुत्थं खं० प्र० । भवस्थदीरुत्थकरम् । भवस्थाः-रांसारिणः ॥ २ हतशोभः ॥ ३ सुलति ॥ ४ गृह्यति ॥ ५ याति ॥ ६ यपल्लिणो खं० ॥ ७ वाडेंति
प्र० ॥ ८ प्रलयकालवाता इव ॥ ९ नाउं प्र० ॥ १० लोकाभिरामा-प्रकाशेन लोकैश्चाभिरामा ॥ ११ सीताऽऽशय(ऽऽश्रय)प्रसाधिका सीताशतप्रसाधिता च ॥

उपशान्त-
प्रक्रमे सुद-
त्तकथान-
कम् २५।

॥१८३॥

च धरुडगेहेसु वंसचिदलर्णं, वेजहट्टेसु नांगरुन्नणं, जूयसालासु दंडुक्खेवो, तरुसु साहापरिगहो न कयाइ लोएसु । तहि च निचनिबद्धनियासो वासवदत्तो नाम सेट्ठी, ललिया नाम भञ्जा । पयई[इ] चिय सच्छसहावो सुदत्तो नाम ताण पुत्तो । नियकुलक्कमाविरुद्धिच्चीए सवाइ कालं वोलेत्ति ।

एगया य सुदत्तो सहपंसुकूलियस्स मेत्तस्स खेमाभिहाणस्स कज्जवसेण मंदिरं गओ, दिन्नमासणं खेमेण, आसीणो एसो । पारद्धा य दो वि सारखेड्डेण कीलिउं । परमपयरिसमणुपत्ते य सारिकीलाविसेसे सहस चि समुद्धितो भवणंतो कोलाहलो । 'क्रियं १' ति आउलो धाचिओ गिहहुत्तं खेमो । महाकट्टकण्णए परोप्परं कयकलहं सुसलघायज्जजरियसिरनिस्सरंतरुहिरोरालियसरीरं निवारियं कुडुवं । मिलितो कोऊहलेण लोगो । विम्भय-सज्जसपरवसेण य पुच्छिओ सुदत्तेण खेमो—भो भित्त ! को एस अयंडे चिय विडंयणाडंवरण्वंचो ? । खेमेण भणियं—वीडावसेण कहिउं पि न तीरइ । सुदत्तेण भणियं—[तहावि] तहाविहासमंसजणणे होयवं गरुयनिमित्तेण, ता साहेसु लेसमेत्तं । खेमेण भणियं—निसामेसु—

मह धरिणीए कुंभो भग्गो सलिलं उवाहरंतीए । सा जणणीए कुवियाए ताडिया करचवेडाए ॥ १ ॥

मह धूयाए नियजणणिताडुण्णन्नगरुयकोवाए । मह जणणीए कंठातो तोडिओ नवसरो हारो ॥ २ ॥

अह मह भइणीए निर्यगमायपरिहन्नभवंतदुक्खाए । मुसलेण सिरे पहया सा धूया निदयमणाए ॥ ३ ॥

१ वरुडेत्ति धान्यजजातिविशेषः ॥ २ वंशाः—वेणवः कुलानि च ॥ ३ नागरस्य—शुण्डयाः नगरवासिनो च चूर्णनम् ॥ ४ दण्डः—दण्डनम् ॥ ५ शात्या पक्षध ॥ ६ पाशकक्रोडया ॥ ७ गृहामिमुपम् ॥ ८ ओशलियं—सरण्डितम् ॥ ९ निवृत्तमातृपरिभवमवदुःखया ॥

नियधूयं भिन्नसिरुच्छलंतसोणियभरं नियंतीए । मह भज्जाए वि हया मुसलेण सिरे नियनणंदा

॥ ४ ॥

इय अवरोप्परकयघोरघायधुम्मंतमित्थमच्चत्थं । दुत्थावत्थं पत्तं, पावकुंडुवं नियसु मज्झ

॥ ५ ॥

निकारणं रणं पइदिणं पि अनोन्नमवि अणुछणं । कह साहिजइ लज्जाए तुज्झ वत्ता कुंडुवस्सा ?

॥ ६ ॥

सुदत्तेण भणियं—अहो ! विससो दसावागो, अहो ! पडिक्कलकारिणी कम्मपरिणई, जं परमपेम्महुणे वि एवंविहगरुय-
वइरभावो, भवियवं ता एत्थ भवणभूभागसल्लदोसेण पूयाविवज्जवसकुवियदेवयाकयवियारेण वा विसमट्ठाणगयकुग्गहदुविल-
सिएण व त्ति । खेमेण भणियं—निच्छियं संभवइ एवं, कहमन्नहा अतहाविहक्के वि सज्जो लज्जाविवज्जयं वयणिजकरण-
मित्थं धरयणो ववसेज्जा ? किं कीरइ ? नत्थि कोइ दिव्विनाणालोयपचक्खीकयजीवलोयवाचारो महप्पा जो सक्खा गंतूण
पुच्छिज्जइ ‘किं कारणमेयं ?’ ति । सुदत्तेण भणियं—एवमेयं, परं सावहाणो एत्थ अत्थे होआसिं, मा कोइ कयाइ
एवंविहो वि होज्ज त्ति । एवं च खणमेकं विगमिज्जण गओ सुदत्तो नियगिहं ।

अचरम्मि य अवसरे सो सुदत्तो खेमेण समं रायमग्गमोगाहो अन्नमन्नं जणं जंपंतं निसामेइ, जहा—कोइ अप्पडिमरुय-

१ पश्यन्त्या ॥ २ घूर्णमानम् ॥ ३ पश्य ॥ ४ कथ्यते ॥ ५ अहो ! अप ! प्रतो ॥ ६ वनर्त्तनिकरणमित्यं गृहजनो व्यनस्येत् ॥ ७ दिव्यज्ञान-
लोकप्रत्यक्षीकृतजीवलोकव्यापारः ॥ ८ 'सि, कामोइ क' प्रतो ॥ ९ अप्रतिमरूपतावर्णनावगतकन्दर्पः अनल्पमादात्मन्यप्रतिहताधियादित्तुभः मित्रगुरु-
यमन्यमथनाभिभूतहरिहरहिरण्यगर्भगौरुपारम्भः रम्भाग्रमुत्ताप्सरःश्राव्यप्रेक्षणकप्रपञ्चप्रगमिमतपूजानिरुक्तः रत्नसारसतरङ्गतिराजमानमहाप्रमाणनिजगर्भजयन्ती-
नाताकुलविमलमणिमलभौतरजतविशालशालवलयमिरागसिंहासनासीनः ॥

लायन्नाचमन्नियकंदण्यो अणप्पमाहप्पपडिहयासिचाइसंखोभो तिजयदुजेयवम्महमहणोहाभियहरि-हर-हिरन्नगन्धपोरिसारंभो
 रंभापमुहच्छरापारद्वपेच्छणयपंचपंचियपूयाइरेगो रंगंततारतरंगविरायमाणमहप्पमाणविजयवेजयंतीसयाडलविमलमणि-
 कलहोय-रययवित्तालसालवलयाभिरामसिद्धासणासीणो 'सब्वनु' चि गिजंतो महापुरिसो पुरिपरिसरे धम्मं साहइ, ता तदंसणेण
 पूयपावमप्पाणं काउं उज्झियसेसकायत्ता पगुणीहत्तउ जेण वच्चाभो चि । इमं च असुयपुवं सोचा जाव विम्हयविफारियच्छो
 'किमेयं ?' ति अंतोविफुरंतवियक्को सो अच्छइ ताव गयणमंडलं मंडयंती वियसंतपुंडरीयसंडाणुगारिणी सुरयणविमा-
 णमालापरंपरा चउदिसावगासमणुरुंधंती सब्वतो पसरिया । 'अरे ! सुनिच्छियमेस महाणुभावो नियप्पभावविहणियविग्घो
 सुरसंघो तस्स भगवओ पायदंसणत्थमित्थं पत्थितो संभाविज्जइ, ता अहं पि नियनयणनिम्माणं तदंसणेण सहलीकरेमि' चि
 विमाविय मित्तेण समं पड्डिओ भगवओऽभिमुहं ।

अह जाव नयरिगोउरसमीवदेसं कहं पि संपत्तो । ताव सियधरियछत्तो जयकरिखरंकथरारूढो ॥ १ ॥

रह-तुरय-जाण-जंपाण-सिवियगयरायलोयपरियरितो । राया वि रुद्धमगो चलिओ तच्चलणनमणत्थं ॥ २ ॥

अन्ने य सेट्ठि-सत्थाह-इम्म-कोडुंबियाइणो लोया । नियनियविहयणुरूवं जिणनाहं वंदिउं चलिआ ॥ ३ ॥

पउरयरपउरजणगमणसंकडीहूयगरुयरायपहं । अहमहमिगाए लोगो कह कइ वि जिणंतियं पत्तो ॥ ४ ॥

अह दूराओ चिय मुक्कजाण-जंपाणपमुहविच्छडो । सो सब्बो वि निसीयइ जहविहिकयजिणपयपणामो ॥ ५ ॥

देवभद्वरि-
विरहो

कदारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगरो ।

॥१८५॥

राया वि भक्तिपयसिपसंरताणंदसंदिरच्छिजलो । तित्थयरं पणमिय भत्तिसारमिय धुणिउमाढत्तो
संसारपङ्कजतुपारं ! निरस्तमार !, सज्ज्ञानसार ! निहतान्तरैरिवार ! ।
विश्वप्रभो ! प्रभव ! धर्म[विधे]विधेहि, मामीश ! मोहमकराकरतो वहिष्टात्
कोऽयं भ्रमो जडधियोऽस्य जनस्य नाथ !, [यत्रार्थ]तेऽभवभयच्छिदमन्यदेवम् ? ।
इष्टे किमिष्टतमरत्ननिधिं प्रदातुमाजन्मदुर्गतनरो बहुयाचितोऽपि ?
एकस्त्वमीश ! बहुशोऽर्तिजुपो मनुष्यान्, तुल्यक्षणं प्रतिविभिन्नफलार्थिनोऽपि ।
दूरस्थितोऽपि कुरुपे परिपूर्णवाञ्छान्, चिन्तामणेरिति विजेतु विजृम्भितं ते
स्वस्वक्रमागतनमस्करणीयवर्गं, तीर्थ्यां विहाय यदधीश ! भवन्तमीयुः ।
त्वामेकमेव भुवि देवतया वदन्तो, लोकोत्तरः स भवतो भुवि सिंहनादः
प्रत्यक्षमेव वितरन् निखिलार्थसार्थं, विश्वप्रभो ! तनुभृतां मनसाऽप्यसाध्यम् ।
किं नानुग्रापयसि दृग्विषयव्यतीतस्वर्गाऽपवर्गसुखसंहतिदानशक्तिम्
यैरत्र देव ! भवदीयपदप्रसादादासादितानि न मनोऽभिमतानि पुम्भिः ।
तेषां सुरा हरि-विरश्चि-विरोचनाद्या, दातुं मनागपि मनोऽभिमतं किमीशाः ?

१ भक्तिप्रकर्षप्रसरदानन्दस्यान्दनशीलाक्षिजलः ॥ २ यान्ते इत्यर्थः ॥

उपशान्त-
प्रक्रमे सुद-
त्तकथा-
नकम् २५ ।

॥१८५॥

तीव्रस्मरानलनि रोगशुजङ्गमीमे, कीनाश-राक्षसवतीह भवस्मशाने ? ।

यावद् वसामि तव तावदधीश ! नामगन्त्राक्षराणि मम चेतसि विस्फुरन्तु

॥ ७ ॥

इति नरपतिर्हर्षरुछयकारविन्दप्रहितगतनिमेषस्फारनेत्रद्विरेफः ।

स्तवनमनुधिषाय क्षोणिपीठे निषण्णोऽलिरुफलकनिविष्टस्पष्टहस्ताब्जकोशः

॥ १ ॥

अह समुराऽसुर-नर-तिरियंसत्तसाहाराण्ये वाणीए । पारद्धा धम्मफहा धर्माइगरेण जयगुरुणा

॥ २ ॥

इह निचामभिरभवजंतजंतुगोनानमोयणसमत्थो (१) । धम्मो चिय किच्चो तदुचियथसंपाडणेण सया

॥ ३ ॥

उचियं च किच्चमिह देववंदणं पूयणं च पइदिगहं । भवक्खुवनिचडिराणं हत्थालंघोऽयमेव जओ

॥ ४ ॥

सेवेयया सिद्धंतवेइणो पइखणं च वरमुणिणो । तवियलो विहलो चिय सयलोचियधम्मवाचारो

॥ ५ ॥

वेइयवो य पमाओ न [ह्र] कायया कुसीलसंसग्गी । सयमवि अलसो निद्धम्मजोगओ होइ अहिययो

॥ ६ ॥

अणिदाणं दाणं पि हु सद्धा-सफार-कमजुयं देयं । तव-सील-भावणाअक्खमाण एयं चिय पहाणं

॥ ७ ॥

विरइ य विहेयया अणुमरियया य पइखणं सम्मं । जं नत्थि न वि य होही तं पि मणो मणइ अनिरुद्धं

॥ ८ ॥

संमपयत्थचित्तणं पि हु कायवं एगचित्तयाए परं । न हि राग-दोस-कलुसस्स सोहंणं विअए अवरं

॥ ९ ॥

१-अनलित्ति-अनलपति ॥ २ 'दा ! मानम' प्रती ॥ ३-तिरियंसत्त्वसाधारण्या ॥ ४ 'इरेणेण प्रती ॥ ५ त्यक्त्यः ॥ ६ अक्षमाणां-
असगर्गानाम् ॥ ७ विपातव्या अनुमंतव्या च ॥ ८ 'मनुते' विचारयति ॥ ९ मिद्धान्तार्थचिन्तनम् ॥ १० 'लोघनं' शुद्धिकरम् ॥

देवभद्ररि-
विरइओ

कहारयण-
कोसो ॥
सामनगु-
णाहिगारो ।

॥१८६॥

इय मोहमहानलडङ्गमाणदेहाण भवसत्ताणं । निस्सद्वाऽमयवुट्ठि व देसणा मणहरा पहुणा ॥ १० ॥

एत्थंतरे निदरिसणं दुक्खियाणं, सीमा विविहवाहिविहराणं, आदरिसो कुदरिसणाणं, निवासो दालिदोवहवस्स, अच्चत-
विरूवो, चउहिं अवचेहिं पिसाएहिं व परियरिओ पविट्ठो एगो थेरपुरिसो । सायरकयपायपडणो य विन्नविडं पवत्तो—भयवं !
विजियकामधेणु-चिंतामणि-कप्पपायवं तुम्हदरिसणं निसामिऊण नियतिक्खदुक्खनित्थरणत्थमहं किं पि पुच्छिउमिच्छामि ।
भगवया वाहरियं—भो देवाणुप्पिय ! वीसत्थो सवित्थरं साहेसु । थेरेण भणियं—भयवं ! एत्थेव पुरीए अहमाजम्मरोरो
नीसेससुकयपुन्नलोयाणं चक्खुपरिहरणत्थं व विहिणा निम्मिओ महाकिलेसकप्पणाए दिणगमणियं करेमि, जायाणि य
चंड-पयंड-चुडली-वोमनामाइं चत्तारि पुत्तभंडाइं, तेहि य कलिकालजणह्णवाहुंदेहिं व इओ तओ विप्फुरंतेहिं तं नत्थि
जे न मे दुक्खमुवणीयं, कम्मि वा आवयावत्ते न पाडिओऽहमिमेहिं ? । तथा—

पढमो कलहेक्कइ उव्वियणिज्जो समत्थलोयस्स । परपरिभत्री य वीओ अत्तुकासी य दुव्विणओ ॥ १ ॥

धूया य दुट्ठसीला अच्चगलजंपिरी कुडिलचित्ता । तइया सुतो चउत्थो य एस नीसेसदोसघरं ॥ २ ॥

एवंविहेहिं संपइ सुएहिं संतावियस्स मे कहसु । किं पुव्वकयं पावं दारुणमवरज्झइ जमेवं ? ॥ ३ ॥

भगवया वागरियं—भो देवाणुप्पिय ! निसामेसु,

१ निःसृष्टा अमृतवृष्टिरिव ॥ २ °निम्भरं खं० प्र० । -निस्तरणार्थम् अहम् ॥ ३ अहम् आजन्मरोरः । रोरः—दरिद्रः ॥ ४ उद्वेजनीयः समस्त-
लोकस्य ॥ ५ आत्मोत्कर्षी ॥

उपशान्त-
प्रक्रमे सुद-
त्तकथा-
नकम् २५ ।

कपाय-
विपाके
'रोरस्य
तत्पुत्राणां
च पूर्वभव-
वृत्तगर्भिता
कथा

॥१८६॥

तुमं हि एत्तो भयातो सत्तमभवे कुम्मापुरे नयरे चरणाणं मज्झे दुग्गो नाम वंभणो अहेसि । ए[ए] य तुज्झ संपयं व तल्लम्मे वि नत्तारि वि पुत्तत्तणेण उववणा, कुसलीकया य समुचियकलासु । सरंते य काले तुच्छत्तणतो अत्थोवञ्जणस्स, अनुप्पायातो रोत्तमस्ससंपयाए, सीयमाणे कुंडुवे तुमए चचारि वि पुत्ता वाहरिऊण भणिया—अरे ! कहमियाणि होयणं ? मवओ पणट्ठो जीयणोवातो चि । सुएहि भणियं—ताय ! वीसत्थो होयु, तहा काहामो जहा अकिलेसेण निव्वाहो संपहाइ चि । तए भणियं—जुत्तमेयं तुब्माणं ति ।

ततो पढमपुत्तो गओ अवरगामवागिणो पिडमाउणो पाहुणगो । दिन्नं तेण भोयणं, पुच्छिओ य—किमागमणकारणं ?— न्ति । गुएण जंपियं—पिउणा भागावसेसमगणत्थं पेसिओ म्हि । ततो परुट्ठो इयरो, फरुसं जंपिउं पयत्तो य । उप्पन्नो य तुह सुयस्स कोयानलो, पयट्ठो असमंजसमुल्लविउं, जातो कोलाहलो, उवट्ठिया जुज्झेणं, कह वि फुट्ठं सिरं तुह सुयस्स । धायरुहिरप्पयाहफलिअकाओ वंभणहचमुच्चरंते य पट्ठितो सो रौउलं । भीओ इयरो, महाकट्ठेण नियत्तिओ तुह सुओ । दिन्नाणि पंच दम्मसयाणि, त्वामिऊण विसज्जितो गओ रंजियमणो एसो सघरं । सिट्ठो तुह बुत्तंते । रंजितो वाढं तुमं, ‘वच्छ ! साट्ठु साट्ठु विहियं’ ति पसंसितो । तहपसंसणे य सुट्ठयरमारुढो एस कीहपारोहे, असमंजसुल्लाघ-उदरविदारणु- गिरणाइणा य भेसियजणेहितो अत्थोवञ्जणं काउमाट्ठो ।

वीओ य सुओ सहाइसामग्गि काऊण गतो कुस्तथत्थपुरं । दिट्ठो य तहि भूहलो नाम जोगायरिओ लोयपुओ तहा-

१ ‘रणं’ ति २० ॥ २ घातरिप्रवाहकृत्तवायः प्राप्नोतल्लामुभयत् ॥ ३ ‘वातोदकिं’ प्र० । —अप्रातीयकृत्त- ॥ ४ एउकुल्लम् ॥

विहर्तृद्विजापउंजणाइणा जीवइ । सो य तुह बीयसुएण कयतिपुंडगाइमंडणेण दंसियफडाडोवेण भणिओ—अरे दुहु ! धिहु ! महराहुद्ध ! मुद्ध ! को तुमं ? किं वा ज्ञाणं ? किं धेयं ? का वा ओली ? कइ वा पुष्पाणि ? । इच्चाइ पुच्छितो भीतो संखुद्धो सो पडिओ से पाएसु, दवावियं भोयणं, ऐयंते य सुवन्नदाणपुव्वयं भणिओ से जोगायरिएण—अहं एत्थ जीवामि मंताइविचीए, ता न तुभेहिं किं पि वत्तवं ति । एवं च तदुवलद्धणो सो इममेव अनुक्करिसाइरुवं अत्थपयं निस्सीकाऊण सबत्थ परिब्भमिओ, उवज्जियं च किंचि दवं । [ओ]गतो तुह समीवं, सिट्ठं माणप्पहाणं नियवित्तं, पसंसिओ सायरं तुमए, जाओ य एत्थेव से पयरिसो ति ।

तइओ वि तुह सुओ तहाविहं अत्थोवज्जणोवायं किं पि अपेच्छमाणो कवडविरइयधाउवाइयरूवो धाउवाइयविज्जं सिक्खिऊण विपर्ययारियमुद्धलोगोवलद्धकइवयकणयगदियाणगो इओ ततो भमंतो पत्तो कंपिल्लपुरं, उवविट्ठो एगत्थ हट्ठे । दिट्ठो तत्थ वणिओ धणकणयसमिद्धो । पुच्छिओ सो सपणयं—किं तुम्ह नामं ? ति । तेण भणियं—धणदेवो ति । इयरेण वि कवडसीलयाए जंपियं—ममं पि एयमेव नामं, ता तुमं सबहा मह भाउगो सि, पसीयंति य मह लोयणाणि तुह दंसणेण वि, ता काउमिच्छामि किं पि तुज्झोवयारं, अतो समप्पेसु सुवन्नधरणमेगं गदियाणगं वा जेण धाउवायसिद्धीए दुगुणीकाऊण समप्पेसि ति । 'तह' ति गदियाणगमेगमुवणीयं वणिएणं । दुगुणीकाऊण तमप्पियं तेण । ततो वणिएण काराविओ

१ °तविज्जा° खं० प्र० ॥ २ परिपाटी ॥ ३ एगन्ते प्र० ॥ ४ आत्तोत्कर्पादिइगम् ॥ ५ विप्रतारितमुग्धलोकोपलब्धकतिपयकनकगद्याणकः ॥ ६ तव्वणि° खं० प्र० ॥ ७ मापचतुष्कमित्त एको धरणः ॥ ८ °मेवमु° खं० प्र० ॥

सायरं सो मोयणं, समप्पियाणि पुणो वि दस गदियाणगाइं । ताणि वि पुढाणीयनियकणपक्खेवेण भुज्जो दुगुणिर्याणि तुह सुएण । ततो लोभेण अंधीकतो वणिज्जो, वीससिओ य चाढं । सपुरकारं समप्पियाइं तेण पंच सय्याइं भुज्जो से सुवन्नस्स । तुह सुएण भणियं—भाउग ! अच्छं तुह घरे विय जाव ओसहसामग्गि करेमि । इयरेण भणियं—तुह पासट्टियाणं को एयाण दोसो ? । 'एवं होउ' चि पडिवखिय तुह सुओ रयणीए चेतूण आगओ तुह समीवं । सविसेसं पसंसिओ तुमए, थिरीकतो य एवंविहपरप्पयारणपावट्टाणे ।

चउत्थो वि तुह पुत्तो पउत्तद्वोवज्जणविचिहोवाओ महालोभाभिभूयत्तणेण जलहिलंघण-नरिंदसेवाइणा पगारेण किं पि अस्सिज्जण एगस्स लिंगिणो पउररिदिणो एवन्नो सिस्सभावं । विणयविचीए य आवज्जियं से हिययं, जातो य अहियं वीसा-सट्ठाणं । कइवयदिणावसाणे य तस्स सबस्सं गिण्हिज्जण मज्जरत्तसमए तुरियतुरियं पलाणो समागओ तुह समीवं । निचेदियं च दवजायं नियकिचं च । सो वि य उववूहिओ तुमए, पयट्ठो य जहिच्छाए ववहरिउं ।

इय कोहं-माण-माया-लोमजियरित्थरंजियमणेण । भो थेर ! ते सुया तह कहं पि ठविया तएणत्थे ॥ १ ॥

जह ताण न सुमिणे वि हु उप्पज्जइ तविवज्जणेऽभिरुई । अवि तेसु बहूपयारं अचंतं उज्जया जाया ॥ २ ॥

किपागतुरुफलं पिव मुहमद्दुरं तेण संमविय पुर्वि । अइकडुयविवागत्तेण ताण ते परिणया पच्छा ॥ ३ ॥

जइ कइ वि कम्मन्नसओ अकिचकरणे वि अत्थसंपची । विसदिद्धमोयणं पिव तहा वि सा मरणहेउ त्ति ॥ ४ ॥

जइ कह वि बिले हतथप्पवेसणे रयणमालियालाभो । तह वि हु तहकरखेवे कयाइ भुयगातो मरियवं ॥ ५ ॥
 एवं च ते वरागा कोहाइसु गाढवद्धपडिबंधा । रिद्धि पत्ता कम्माणुभावओ कइयवि दिणाणि ॥ ६ ॥
 पच्छा मुणियसरूवा पुरभयहर-तलवराइलोगेण । निळुणियकन्न-नासा-कर-चरणा भूरिदुक्खत्ता ॥ ७ ॥
 अहकलुण-दीणवयणा बहुसो धिक्कार-तज्जणाभिहया । सयणकर्यनिंदणा अह कहं पि मरणं समणुपत्ता ॥ ८ ॥
 तैम्मरणदुक्खअइतिकवमल्लिभिजंतहिययसव्वसो । भो थेर ! तुमं पि मतो निदिजंतो पुरजणेण ॥ ९ ॥
 निंदियनर-निरय-तिरिखवदुक्खलक्खाइं अणुभवि य बहुसो । भो थेर ! एत्थ जम्मे एस तुमं इह पुरे जातो ॥ १० ॥
 ते वि य चत्तारि वि तुज्झगरुयपडिबंधरज्जुवद्ध व । उप्पन्ना एवंविहअवचभावेण भीमेण ॥ ११ ॥
 पडिजम्मडभत्थकसायओ य इण्हि पि तह पयट्ठंति । पाविति जह विडंयणमणुचियदुक्कम्मनिम्मायं ॥ १२ ॥
 एत्तो धिय पढमसुतो कूरो आंयंवरिच्छिचिच्छोहो । विधिणो चंचलचित्तो पाणिवहम्मि पवत्तो य ॥ १३ ॥
 "बीतो वि सेलथंभो व नम्मयावज्जिओ परसमासी । परविक्खेवासत्तो अप्पपसंसी विणयहीणो ॥ १४ ॥
 तइया वि हु मायाजणियदोसओ इत्थिभावमणुपत्ता । देहेण सहावेण य कुडिला दिट्ठा य भुयगि व ॥ १५ ॥
 एस चउत्थो वि सुओ संतोसविवज्जितो किससरीरो । न कहं पि हु लद्धरई इतो ततो भमणसीलो य ॥ १६ ॥

१. 'मइह' प्र० ॥ २ तन्मरणदुःखातितीक्ष्णमल्लिभिगमाननदयसर्वस्वः ॥ ३ 'ज्जुबंध' ख्व सं० प्र० ॥ ४ प्रतिजन्माभ्यस्तकयायतः ॥ ५ आता-
 माक्षिविक्षेपः ॥ ६ 'विघ्णः' दयावर्जितः ॥ ७ द्वितीयोऽपि ॥ ८ नम्रतावर्जितः ॥ ९ विक्षेपः-निन्दा ॥

॥ १७ ॥

॥ १८ ॥

॥ १९ ॥

इय कोह-माण-माया-लोभा सक्त्वं व पयडियसरूवा । ते तुज्झमप्पणो वि य दुहावहा सेसगाणं पि
संसग्गिसंभवे वि हु एएसिं ज्झत्ति विमलसीलो वि । उज्झियनिययवत्थो किं तमकिच्चं न जं कुणइ ? ॥ १८ ॥
ता थेरपुरिस्स ! तप्पच्चयं इमं अणुमईभवं तह य । दुक्कम्मविलसियं सहसु कीस संतप्पसे बाढं ? ॥ १९ ॥
एवं तिहुयणादिवायेरेण भगवया जिणेण भणिए सो थेरो जाईसरणपच्चक्खीभूयपुवाणुभूयभावो भाविकुण भवविरूवयं
वयपडिवत्तिकाउमसमत्थो सम्महंसणपडिवत्तिसारमगारधम्मं पडिवन्नो । तप्पुत्ता पुण अईतोदिन्नकसायकालुस्सपणहुविचेया

पुवमगमेव ओइन्न त्ति ॥ छ ॥

एत्थंतरे निसोमियथेरकुडुवचित्ताणुसारविमरिसियमित्तमाणुसदोसविसेसेण जंपियं सुदत्तेण—भो मित्त ! परिभावियं
तुमए एत्थ किं पि ? । खेमेण भणियं—सामनेण किं पि परिभावियं, न विसेसओ । ततो सुदत्तेण सिद्धो भावत्थो,
जहा—भद ! तुमए थेरेण व कसायाणुमइभावेण एवंविहकम्ममस्त्रियं संभाविज्झइ । खेमेण भणियं—एवमेयं, परं 'कह-
मियाणि इमातो घोरघरजणजणियदोसपासाओ मोक्खो होहि ?' त्ति एसे तेलोक्कवखु सक्खा आपुच्छिउं जुत्तो, जेण
तदाइहाणुहाणनिद्धा पक्कामो त्ति । 'एवं-होउ' त्ति दोहि वि पणमिऊण सामी भणियो—भयवं ! कहमियाणि एवंविह-
पावकसायदुविलमियातो मोक्खो ? त्ति । भगवया जंपियं—तविरुद्धाणुहाणाओ, नउन्नहा, तं च एवं—

१ उज्झितमिजकक्यवश्य. ॥ २ अतीवोदीर्घकथायकालुध्यप्रणष्टविवेकः ॥ ३ अवतीर्णः ॥ ४ निशमितस्यचिरकुटुम्बदृष्टान्तानुसारविश्रुतिमित्रमानुष-
दोषविदोषेण ॥ ५ 'स तिलो' ग्र० ॥ ६ तदादिष्टानुष्ठाननिष्ठाः ॥

देवभद्रस्मरि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्नगु-
णाहिगारो
॥१८९॥

कोहे पाउभूए चितेजा ही ! इसो महापावो । सवंगजणियदाहो वहरपबंधाण बंधू य
संपराणुदेगकरो सुगइपुरीगोउरगलादंडो । ते धन्ना कयपुत्रा जेहिं इसो वज्जिओ दूरं
माणे वि इमं भावेज्ज पेच्छ एयस्स दारुणं रूवं । जं एतेणोवहया नमंति पूहंति न गुरुं पि
सुय-सीलविलयहेऊ तिवग्गसंपत्तिनिम्महणकेऊ । दुम्मइ-कलहालाणो ही ही ! माणो दुहामाणो
उदयगयाए मायाए भावियवं इमं हि ही ! पावा । विस्सासविणासयरी लोयम्मि लहुत्तजणणी य
विबुहजणनिंदणिजा अणुसरणिजा य नीयलोयाणं । ते धन्ना जेहिं इमा समुज्झया सुगइनिम्महणी
लोहे वि विभावेज्जा तवसगाणं पए पएज्जत्थं । लाभे वि असंतोसं चोरिक्काईपसंगं च
दविणज्जण-रक्खण-वड्डुणाहिं बाढं सरीरसंतावं । परिभोगे वि य दुक्खं तविरयाणं च परमसुहं
एवं कसायपडिवक्खभावणाभावणे[ण] पडिसमयं । तह किं जह तेसिं न कयाइ वि होज्ज अवगासो
एवं निसामिऊणं खेमो खेमं परं समीहंतो । दिक्खं जिणंपामूले पडिवन्नो तिव्वसद्दाए
सुंदत्तो वि पडिवज्जिऊण जिणधम्मं कसायपडिवक्खभावणं च गतो नियघरं, पयट्टिउमारद्धो य समुच्चियकरणेसु ।
अन्नया य पिउणा तज्जितो एसो—अरे सुदत्त ! साहु व अदंसियकोववियारो कम्मयराणं पि हीलापयं भविस्ससि,
घरजणेण वि अवगणिज्जिहसि, किं वा न सुयं तुमए ?—

उपशान्त-
प्रक्रमे
सुदत्त-
कथानकम्
२५ ।
कषाय-
विजय-
भावना

॥ १ ॥
॥ २ ॥
॥ ३ ॥
॥ ४ ॥
॥ ५ ॥
॥ ६ ॥
॥ ७ ॥
॥ ८ ॥
॥ ९ ॥
॥ १० ॥

१ स्वपरयोद्धेगकरः सुगतिपुरीगोपुरार्गलादण्डः ॥ २ जिनपादमूले ॥

॥१८९॥

॥ १ ॥

॥ २ ॥

॥ ३ ॥

जे भद्रजाहणो हुंति हृत्थिणो सुप्पसंतवावारा । ते' अवियाणेहिं फुडं वाहिअंतीह जयसाई
जे पुण दुद्धा करिणो हणंति मंजंति जंति य जहिच्छं । ते गिअंति पहाणा कीरु पूया य तेसि च
ता वच्छ ! एस कालो न पसंताणं न साहुचेट्ठणं । जलनिहिणो वि हु उवरिं ठंति तरंगा तले मणिणो ॥ ३ ॥
सुदत्तेण जंपियं—ताय ! होउ किं पि, कडुयविवागो खु कसायपरिणामो, कहं मुणियतविवागो असमंजसायरणेण
तुच्छजीवियकए पउरपारभवियकिलेसायामभायणमप्पणं करेमि ? ति । पिउणा भणियं—जं रोयइ तं कुणसु ति ।

एगया य जायं अवरिसणं, पीडिओ लोगो, दुत्थावत्थमणुपत्ता पागयनरा पयड्ढा चोरकिचेसु, सचमक्कारो अप्परक्ख-
णत्थं सावहाणत्तं पयनो इट्ठिपत्तो लोगो । एवं च कत्थइ ओगासमलभमाणा जहिच्छासोविरजामरक्खगं, इतो ततो विप्पइ-
न्नगिहवक्खरं, असंघडियनिबिडकवाडसंपुडं पविट्ठा तक्करा सुदत्तगंदिरं । लुडियं सबस्सं, सिरोवरिडुवियपोडुला य निगगया
घराओ. कम्मजोगेण नीहरंता पत्ता आरविल्लगेहि, ससरंभं संभासिया—अरे ! के तुन्हे ? किं वा पोडुलएसु ? । इमं सोचा संखुद्धा
तक्करा, पमुक्कपोडुलया य पलाइमारद्धा । उच्छलिओ तो कोलाहलो, उट्ठिओ सुदत्तो । पैद्यभिजाणियं च तेण तं सबं नीयं
नियधरे । चोरा वि के वि तवेलमेव विणासिया, के वि बंधिऊण खेत्ता तलवरेहि गोत्तीए । 'न धणहाणी जाय' ति
सैलहितो सुदत्तो लोणेण । 'अहो ! खंतिमूलस्स जिणधम्मस्स माहप्पं' ति सविसेसं उज्जुत्तो जातो धम्मकिचेसु ।

१ तेऽविं सं० । ते उ विं ग्र० । ते अविशायकैः ॥ २ यथेच्छास्वपनशील्यमरक्षकम् इतस्ततो विप्रकीर्णगृहोपस्करम् ॥ ३ प्रत्यभिज्ञाय ॥

४ कारागारे इत्यर्थः ॥ ५ स्थापितः ॥

अन्नया य कुंडुबकिचेसु ठविऊण कणिट्टुभायरं पवइतो एसो । अहिगयसुत्तथो य विहरंतो गामाणुगामं गओ कलंबुया-
भिहाणं सन्निवेसं । तहिं च गामवहिया काउस्सग्गट्ठिओ दिट्ठो य तेहिं पुंबुत्तत्तकरमयसेसेहिं, पच्चभिजाणितो य । तओ
'एयकओ पुव्वकालिओऽणत्थो' त्ति संकंतेहिं अणेगप्पयारं पारद्धो सो उवसगिउं । सम्ममहियासमाणो य चिंतिउं पवत्तो—

जिणवयणरहस्सं पसमसारमुवलक्खिऊण मा जीव ! । काहिसि पओसमेएसु बालिसेसुं हणंतेसु ॥ १ ॥

केत्तियमेत्तं एयं अज्ज वि ? सिरिअज्जखंदगमुणीहिं । जंततणुपीलणं पि हु दुव्विसहं सम्ममहिसहियं ॥ २ ॥

सन्ववाणुभूइपमुहेहिं समणसीहेहिं जियकसाएहिं । गोसालगऽगिजैलिएहिं तिविखयं तिवखदुक्खं पि ॥ ३ ॥

जइ पुव्वभवज्जियदुक्कडाण सोढुं विवागमारिंहंति । अरंहंता वि हु विहरत्तणं तुमं भयसि ता कीस ? ॥ ४ ॥

इय निम्मललेसाजलपक्खालियसयलकलिलकालुस्सो । मरिऊण सो महप्पा सन्वट्ठे सुरवरो जाओ ॥ ५ ॥

इय उवसंताण सुहं इह-परभवसंभवं पि भाविंते । को निक्कसाययाए सम्मं न ठवेज्ज अप्पाणं ? ॥ ६ ॥

ताव गुणा ताव मई ताव जए भमइ निम्मला कित्ती । ताव य गुरु व देवो व नूण पूइज्जइ जणेण ॥ ७ ॥

जाव न कसायकालुस्सदसूणं कहं वि पाउणइ पाणी । अहं तं पि कहं वि पत्तो होइ लहू ता तणातो वि ॥ ८ ॥

किं बहुणा भणिणं ? उवसमविहलाण निप्फलो धम्मो । ता सव्वपयारेणं कसायविजयाय जइयवं ॥ ९ ॥ अपि च—

१. पूर्वोक्तस्तरसूतशेषैः ॥ २ गोशालकारिणज्जलितैः ॥ ३ 'जणिप' खं० प्र० ॥ ४ अरिहं' प्र० ॥

यद्वच्छमीदलपुटै रसकूपिकायाः, कोटीप्रवेधकरसं कणशो विगृह्य ।
 निर्व्यग्रधीः प्रचुरकालमखिन्नकायः, पात्रं सुदुर्भरमपि प्रपिपतिं कथित्
 पश्चात् कथञ्चन भवत्कुचिकल्पयोगात्, तं स्वर्गपत्रपुटकैर्झटिति प्रजह्यात् ।
 वर्षयुतार्जितमपि क्षणमात्रकेण, तद्वत् कपायकलुपः सुकृतं विद्वन्ति
 यद्वत् कपाययति वाससि रङ्गयोगः, तैलोपलेपिनि वपुष्यपि पांशुपूरः ।
 नैर्मल्यभाजि गुरुरे प्रतिविम्बभावस्तद्वत् कपायिणि शरीरिणि पापलेपः
 सर्वकूपोल्बणकपायकृशानुतीव्रसन्तापसम्पदुपशान्तिसुनिर्धृतात्मा ।
 संसारवेदमनि वसन्नपि युक्तिसौख्यसख्यश्रियं समधिगच्छति नात्र चित्रम्
 ॥ इति श्रीकथारत्नकोशे उपशान्तप्रक्रमे सुदत्तकथानकं समाप्तम् ॥ २५ ॥

सिक्खलाण गुणाण य हुंति भायणं पाउणंति मोक्खं पि । दक्ख चिय पुरिसा तो भणामि दक्खस्सरूवमहं ॥ १ ॥
 ज्ञो कम्म-सिर्प-वणिगाइएसु समतोचियप्पविच्चिसु य । अक्खेवेण पयदुइ साहइ किच्चं च सो दक्खो ॥ २ ॥
 कयकरणो वा दक्खो आगारिगियपमुक्खवेहइहिं । ज्ञो वा पैरचित्तविऊ तं पि हु अक्खंति दक्खमिह ॥ ३ ॥

१ यः कर्मदिल्लवाणिग्यादिकेणु समयोचितप्रवृत्तिषु च ॥ २ 'प्पविणया' सं० प्र० ॥ ३ परित्वत्त' सं० प्र० । परचित्तसिद्ध ॥

बहुसत्थपाढगा वि हु नीसेसकलाकलावनिउणा वि । दक्खा न हुंति जइ ता हीलापयविं पवज्जंति ॥ ४ ॥
संत्थत्थअपरिहत्थो वि तुच्छजाणो वि हीणपयई वि । दक्खत्तगुणगघविओ पूइजइ निवसमासुं पि ॥ ५ ॥
एत्तो चिय जाइ-कुलाइगुणजुयाणं पि वारियं समए । पवजाए दाणं अच्चंतं करणजहुाण ॥ ६ ॥
पडिलेहणाइकिच्चं मुणमाणा वि हु ण जेण ते काउं । सम्मं तरंति घम्मत्थिणो वि धूरयरकरियत्ता ॥ ७ ॥
इय सक्खं चिय दक्खा पुरिसा परमं सिरिं पवज्जंति । इह लोए चिय सुरसेहरो व परदेसवत्ती वि ॥ ८ ॥
तहाहि—अत्थि एत्थेव भारहे वासे कुसट्ठाविसए निचैपयइनुविहि विहियपहियपरितोसं असेसदेससविसेससमिद्धि-
समुदयपत्तपवित्तपुरिसप्पवैरविराइयं रायपुरं नाम नयरं । तं च पुन्न-पयावाइगुणेहिं पालेइ पणमंतसीमालभूवालमउलि-
मणिकिरणालीजलपडलपक्खालियपायवीढो असमसाहसावज्जियवज्जहरो हरिसेणो नाम राया । असेसंतरीतिलयभूया
विजयवई नाम महादेवी । उत्तरोत्तरकलाकोसल्लसमलंकिया य जयदेव-देवधर-धरणिधर-सुरसेहराइणो पुत्ता । मंतिणो
य सुमइ-वामदेवप्पमुहा । तेसु य निहितरज्जज्जचित्ताभरो सो राया तिवग्गसंपाडणपरमं सुहमुवभुंजइ ।
[अन्नया] जाया य पच्छिमरयणीए सुहपसुत्तस्स तस्स राइणो चित्ता—एच्चिरं हि कालमविकलं लीलाए चिय करकिसलय-
द्वियं वलयं व धरियं धरणिवलयं, पइट्ठियं चउदिसिनिउंजेसु नीहार-हारधवलं जसपडलं, कुसुममालिय व नरवइसिरेसु संकामिया

१ शास्त्रार्थानिपुणोऽपि तुच्छज्ञानोऽपि हीनप्रकृतिरपि । दक्षत्वंगुणपूर्णः पूज्यते नृपसभास्वपि ॥ २ नित्यप्रवृत्तनाल्यविधिविहितपथिकपरितोषम् अशेष-
देशसंविशेषसमृद्धिसमुदयप्राप्तपवित्रपुरुषप्रवरविरागराजितम् ॥ ३ वरविरायायराश्यं रायं खं० ॥ ४ वज्रधरः—इन्द्रः ॥ ५ वज्रधरणिं खं० ॥

निवृत्तिसंकं आणा, पणामियं च नियविमत्राणुरुत्तमणिवारियप्पसरं [सरं] तदीणाईणं धणं, रेहामित्तं पि नाइक्कंता चिरपुरिसमज्जाया,
नेव समहेरेगदंड-करभराइणा थेवं पि उवद्वितो जणो । एत्तो उत्तरं च जराज्जरिए मह सरीरे मंदीभूए य आणा-इस्सरिया-
इसारे रत्तवावारे किमिमे करिस्संति कुमारा ? कइं वा पुवपुरिसद्धिईमणुयच्चिस्संति ? को वा एएहिंतो परमपयसिपत्तकलाकोस-
ह्वाइभावो ? त्ति । जइ सम्मं मूले चिय खुविचेचियं इमं होइ ता सविसेसोवलद्वपुरिसारोवियरज्जरस्स मह उमयलोगसफल-
जीवियसंपाडेणेण समीहिंयं किं न सिज्जइ ? त्ति । ता पच्चूसे मंतिजणेण सह विमरिसिज्जण, मयलकुमारपरिक्खं च काऊण
तदुच्चियमायराभि-त्ति विभाविरस्म ताडियं पडुपडह-ज्जल्लरीज्जंकारुम्मिस्सपउरमेरीभंकारभासुरं पाभाइयं मंगलत्तूरं ।

कमेण य पभाया रयणी, समुगगतो दिवायरो । कयपाभाइयक्किचो य निसन्नो अत्थाणमंडवे मेइणीयई । निविट्ठं
समुच्चियट्ठाणे मंति-मामंतमंडलं । खणमेकं चितियरत्तकज्जो य विसज्जियसेवगवगो कइवयपहाणं गंतिपरिवुडो एगंते रयणि-
परिभावियं निययाभिप्पायं मंतीण कहिंउं पयत्तो । तेहिं वि विमलमइकोराह्लावगयकायवविभागेहिं समुल्लवियं—देव !
लुत्तमेयं, एवं कीरउ त्ति । ततो वाहराविया कुमारा, वागरिया य—अरे वल्लहा ! दंसेइ एचिरकालपरिकलियकलापेरिह-
त्थयं ति । ‘जं ताओ आणवेइ’ त्ति भणिज्जण जयदेवपमोक्खकुमारेहिं पारद्धा दंसिउं चित्त-पत्तच्छेय-निजुद्धाइणो कलाविसेसा ।

समकालं पढियाण वि ऐगज्झावगविइन्नविज्ञाण । जाणियसत्तथाण वि पुणरुत्तकयस्समाणं पि ॥ १ ॥

-१ अनिरं वारितप्रसरं सरदीनादीनाम् ॥ २ पूर्वपुरुषस्थिति अनुवर्त्तयिष्यन्ति ? को वा ‘एतेभ्यः’ एतेषु परमप्रकर्षे प्राप्त इलाकोशलादिभाषः ॥ ३ परिहरयन्-
निपुणताम् ॥ ४ एकाभ्यापकविवितीर्णविद्यानाम् । शास्त्रास्त्रार्थानामपि (शांतशस्त्राद्याणामपि) पुनरुक्ततथ्यमाणमपि ॥

देवभद्रसुरि-
चिरइओ
कहारयण-
कोसो ॥
सामकगु-
णाहिगारो ।
॥१९२॥

रायसुयाण ससत्तीए दंसिराणं पि पत्तछेज्जाइं । सुरसेहरस्स दक्खत्तपयरिसो असरिसो कोइ ॥ २ ॥
जेत्तियमेत्तं सबे चित्तालिहणाइयं किर कुमारा । कुवंति तेत्तियं एक्कगो वि सुरसेहरो कुणइ ॥ ३ ॥
अह उवलक्खियदक्खत्तणऽक्खित्तसविससिणिद्धचक्खुणा पलोइतो मंतीहिं सुरसेहरो । राइणा वि चित्तभंतरुच्छलिय-
परमपमोएण वि कयागारसंवरेण ईसि अन्नववएसेण एसो । स्वायरं पसंसिया य जयदेवाइणो कुमारा, न किंचि संलत्तो
सुरसेहरो । [ततो] विलक्खीहूओ सो मणम्मि, मणागममरिसितो य । दावियंतबोला य कुमारा गया जहागयं । मंतीहिं
भणियं—देव ! अति हि नाम दक्खत्तणगुणेण सेसकुमारेहिंतो अइसइज्जइ सुरसेहरो । राइणा जंपियं—एवमेयं, केवलं अज्ज
वि धणुव्वेयविसए परिकिक्खयव्वो एसो । पडिस्सुयमिमं मंतीहिं । अवरवामरे य पुणो वाहराविया सबे कुमारा भणिया—अरे !
पयडेह नियनियकोदंदडवेयवियड्डिमं ति । ‘तह’ ति पडिवन्ननरिंदाएसा रायसुया पयड्ढा धणुदंडारोवणाईसु । नवरं—
तडडंतअडणिकोडिं निविडकरुकरिसितो गुणो चडइ । सज्जियसरासणाणं जा नज्ज वि सेसकुमाराण ॥ १ ॥
ता वलइय-संधिय-कट्टिउगगकोदंदजंतनिष्फिटितो । लक्खं पडुच्च पत्तो कुमारसुरसेहरस्स सरो ॥ २ ॥
एक्केकं जाव सरं खिवंति कुमारा सरासणेहिंतो । ताव सुरसेहरो हरिसितो व सरधोरणिं मुयइ ॥ ३ ॥
एक्केकं सरलक्खं जा न वि विंधंति सेसरायसुया । ता सुरसेहरकुमरो विंधइ सत्तऽट्ठ लक्खाइं ॥ ४ ॥
दक्खत्तणं धणुम्मि व सेसेसु वि पहरणेसु पेच्छंतो । सुरसेहरस्स राया परं मणे वहइ परितोसं ॥ ५ ॥

१ उपलक्षितदक्षत्वाक्षिसंसविशेषस्निग्धचक्षुषा ॥ २ अतिशीयते ॥ ३ सज्जियं सं० ॥

दक्षत्वे
सुरशेखर-
राजपुत्र-
कथानकम्
२६ ।

॥१९२॥

तह वि हु अवायभीतो ताण पुरो नेच तं पसंसेह । हरिसेणमहीनाहो अहो ! अलक्खा महापुरिसा ॥ ६ ॥
हरिसङ्घाणे रुद्धा कोवट्ठाणे य दरिसियप्पणया । नेअंति कहं गरुया रुद्धा व इयरहिं ? ॥ ७ ॥

अह अदिन्नसाहुकारो सुरसेहरो सेसरायसुया य कयसक्कारा गया जहागयं । पत्थावे य दिन्ना नरिदेण पत्तेयं कुमाराणु-
सुत्ती । सुरसेहरो वि अणुवल्लद्धतहाविहगामाइसायत्तणेण अप्पाणं परिभूयं मन्नतो रयणीए नीहरिओ नयराओ भीमा-
भिहाणेण एगेण सहाइणा समं । कमेण य वच्चतो संपत्तो लेच्छीविलासविच्छदरिल्ले कमलसंडे व कमलसंडपुरे नयरम्मि
पविट्ठो नयरमज्झम्मि । एत्थंत्तरम्मि तन्नयरसामिणो कत्तचिरियराइणो गंधहत्थी कॅरणहारजञ्जरियालाणखंभो जहिच्छा-
विहारसुसूरियपेक्खगज्जो अकालकुवियकयंतविन्भमो निरंकुसं सवत्थ वियरिउं पवत्तो । 'तं च जो किर अंकुसपहारम-
कुणंतो आलाणयंभदेसमाऽऽणेही तस्स राया दुहियरं दाहि' चि पॅणविसेसनिसामणुप्पक्खामरिसा बहवो खचियक्खमारा गंध-
वाइकलाविसेसविन्नाणगन्वुद्धरा करिवररलणत्थयुवट्ठिया । अह तं रायधूयापयाणपणपहाणं तहाविहयुत्तंतं जणमुहातो
सुरसेहररायसुओ निसामिऊण गओ कुंजराभिमुहं । दिट्ठा य पुरतो पिट्ठो पासओ य रविं च तिमिरुक्केरा, केसरिं च कुरंग-
वग्गा, दूरगया गयवरमुवसप्पमाणा णेगरायसुया । ततो ईसिर्पहसिरेण मणिया ते सुरसेहरकुमारेण—
किं दूरगया अच्छह ? आरुहह न जं गयस्स खंघम्मि । जीवियनिरविक्खाणं कजाणं होइ निप्फत्ती ॥ १ ॥

१ अलक्ष्याः ॥ २ शयन्ते ॥ ३ कमलपण्डपक्षे सस्मीदित्या विलसैर्ग्याभि, नगरपक्षे पुनः ऋद्धिजनितैर्दिलसैरित्यर्थः ॥ ४ करः-शुण्डादण्डः ॥
५ मुसुमूरियन्-भञ्जित ॥ ६ प्रतिशविशेषभ्रवणजातामिलया इत्यर्थः ॥ ७ 'तिमिरुक्करा'—अन्धवारसमूहाः ॥ ८ ईषत्प्रहसनशीलेन ॥

संसयतुलाए नियजीवियवमरोविं पयडुंता । हच्छं लच्छि करकमलकोडरं निति सपुरिसा ॥ २ ॥
 करिणो केसरिणो वि य भयावहा ताव नूण भासंति । जाव न विफुरइ अन्नन्नविकिमं वीरियं हियए ॥ ३ ॥
 इय गुरुहिययावट्ठंभनिब्भरं तं पैयंपिरं दट्ठं । लज्जामिलंतनयणा झमकिया ज्ञाचि रायसुया ॥ ४ ॥
 'किं वा निबिडवीडाविच्छायत्तणमुवणीएहिं इमेहिं वरागेहिं ?' ति विभाविय गाढनिवट्ठंकिंछिदुक्कलंचलो, सुसंजमि-
 यकेसपासो, कुंडलीकयावरिल्लं करपह्वेण धरितो सुरसेहरो पधावितो करि पडुच वेगेण । दिट्ठो य सो कयहकापोकारो
 सरोसंजच्छिविच्छोहेण ताविच्छपुफ्फगुच्छाणुरूवमयंगंधिणा हत्थिणा । ततो उछालियपयंड-चडुलसुंडादंडो सो वेगेण जमो
 व धावितो कुमराभिमुहं । अवि य—

कालोयहिणा खरपलयपवणउच्छालिउं व कछोलो । उब्भवियअगहत्थो तमोत्थरंतो सहइ हत्थी ॥ १ ॥
 अइगरुयकोवसरंभनिब्भरं धाविरो वि मत्तकरी । अमुणियकमसंचारो वियरइ दुक्कम्मनिचउ व ॥ २ ॥
 बंधुवेगभमणसंते य तम्मि कुमरेण अप्पणो वत्थं । कुंडलियं तयभिमुहं पक्खित्तमसुद्धचित्तेण ॥ ३ ॥
 हत्थी वि य तक्कोवं निज्जविउं जाव तत्थ वत्थम्मि । उब्भामियग्गकातो चाटं परिणमिउमारद्धो ॥ ४ ॥

१ आरोप्य प्रवर्तमानाः शीघ्रं लक्ष्मीम् ॥ २ अन्यान्यविक्रमम् ॥ ३ प्रजल्पनशीलम् ॥ ४-कटिबद्धकुलासलः ॥ ५ कुण्डलीकृतोपरितनवकम् ॥
 ६ 'सच्छवि' खं० । सरोषाक्षिविधेयेण तापिच्छपुष्पगुच्छानुरूपमदगन्धिना । तापिच्छः-तमालवृक्षः ॥ ७ उछालिं खं० प्र० ॥ ८ 'लिय व क' प्र० ॥
 ९ ऊर्ध्वोक्ताप्रहस्तः तम् आक्रममाणो राजते हस्ती ॥ १० बहुवेगप्रमणश्रान्ते ॥ ११ कुण्डलयित्वा ॥ १२ उषामिताप्रकायः ॥

॥ ५ ॥

॥ ६ ॥

ताव अहदक्खयाए कुमरो खंधम्मि से समारब्धो । गाइउमारब्धो वेणुविजइणा सुंदरसरेण
गारुडमंतुचारो व कन्नविवरं अहिस्स व गयस्स । गेयसरो पविसंतो दप्पविसं से पणासेइ

अह समुवलद्वसाभावियसरूवे सयमेवाऽऽलाणसालासमीवमणुपत्ते जयकरिम्मि निविडखंधनिचद्धासणं रायसुयभवलोइऊण
पुच्छियं राइणा—को एस कुमारो ? त्ति । सेवगजणेण भणियं—देव ! तुम्हपायपउमोवजीवीण चीण-हूण-कलिंग-वंगराय-
सुयार्इण मज्झातो न ताव एसो, अतो देसंतरिओ व संभाविअइ, दक्खत्तणाइगुणेण य विसिद्धकुलभवो व लक्खिअइ त्ति ।
तओ वाहराविओ सुरसेहरो राइणा, दवावियं किं पि आसणं । ‘गउरवविरहियं’ ति न उवविट्ठो रायसुतो । ‘गरुयरायकुल-
संभवो’ त्ति निच्छिऊण य रत्ना सायरं उववेसितो समीवसिंहासणे, आपुच्छिओ य—वच्छ ! कत्तो आगओ सि ? के वा
अम्मा-पियरो ? किं वा कुलं ? कत्तो वा कलासु दक्खत्तणं ? त्ति । सुरसेहरेण जंपियं—महाराय ! वइदेसियसरूवे पच्च-
क्खवुवलक्खिअमाणे सेसंसविकत्थणावित्थरो विडवणामित्तो चेव पडिहाइ । राइणा जंपियं—वच्छ ! मा एवं उल्लवसु,
दिस्समाणमणहरमाहप्पेसु वि रयणाइसु आगराइपुच्छा छेयजणस्स वि सुप्पसिद्धा चेव, ता किं तुममित्थमत्थाणे ब्विय
किलिस्ससि ? । सुरसेहरेण जंपियं—

सुयस्स सीलस्स कुलस्स अप्पणो, सयं सरूवं पक्केइ जो नरो ।

न सोहए तस्स तर्मिदुसुंदरं, सचामरं छत्तमिवऽप्पणो द्वियं (१) ॥ १ ॥

१ शेषस्वविकृत्यनविस्तरः ॥ २ द्विप्पमां सं० ॥

वरं हि मूयत्तनमेव सवहा, अमाणुसाए अडवीए वा ठिई ।

न जत्थ थेवं पि हु अप्पणो कहापवंचिताए मणो पयट्ठदि ॥ २ ॥

अह निच्छियतयभिप्पाएण पुहईवइणा भणिया नियसेवगा—अरे ! सम्मं पेहेह, इमिणा सह कोइ सहाई आगंतो न व ? त्ति । समीवोवगएण जंपियं भीमेण—देव ! एसो हं एयस्स रायसुयस्स नाममित्तेण सहाई, परमत्थतो पुण पुवजम्मसमु-
वज्जियसुकयसंभारो चेव एयस्स महाणुभावस्स सहाइ त्ति । राइणा भणियं—एवमेयं, तहावि ममोवरोहेण कहेसु—अलंकि-
कयरगोत्तो किमभिहाणभूवइसुओ एसो ? त्ति । ततो भीमेण सिट्ठो सबो से बुत्तंतो । परितुट्ठो राया । सवायरमालिंगिऊण सुर-
सेहरो आरोविओ उच्छंणे, भणितो य—वच्छ ! किमेवं सरूवमेत्तकहणे वि अप्पपसंसादोसमुप्पाएसि ? त्ति । परोप्परपणय-
प्पहाणुल्लावेण खणमेकं विगमिऊण उट्ठिया भोयणावसाणे य वाहराविऊण संवच्छरियं कतो पाणिग्गहण-
लग्गविणिच्छओ । पउणीकयं विवाहोवगरणं राइणा, समुच्चियसमए य सप्पणयं अमच्चमुहेण भणाविओ सुरसेहरो, जहा—
ललियसुंदरी नाम रन्नो धूया नेमित्तिएण आइट्ठा—‘जो पट्टहत्थि अचहत्थियालाणखंभं अवगनियारोहगवगं निरगलं
वियरंतं दक्खत्तणेण आरुहिऊण आलाणट्ठाणे आपेही सो इमीए पाणिग्गाहो भविस्सइ’ त्ति, एयप्पओयणप्पसाहणत्थं च
पढमयरमेवाणेगे उवाहरिया रायसुया, न य तेहिंतो केणइ किं पि पत्थुयत्थे सिद्धं, तुमए य भो रायसुय ! करिवरं विणयं-
तेण सयमेव उवज्जिया एसा रायसुया, ता संपयं पउमे पउम व तुमम्मि निसीयउ, अणुरूवपइसंपत्तीए सहलीकरेउ य निय-

१°तो निव खं० ॥ २ °उमो व खं० प्र० । पद्ये ‘पद्या इव’ लक्ष्मीरिव ॥ ३ निजनिर्माणम् इयमिति ॥

निम्माणमिमं त्ति । सुरसेहरेण जंपियं—किमिह अम्हारिस्सा [जाणंति ?] गुरवो चिय उचिया-ऽणुचियं घुणंति त्ति । अह जाणियतयमिप्पाएण पुहइवइणाऽणुकुलगहवलोवेए विवाहजोगे लगे सुरसेहरस्स सायरं दिन्ना ललियसुंदरी, कयं पाणि-ग्गहणं, वित्तो महया रिद्धिसमुदएण विवाहो । पिईमवणाओ वि सविसेसं रायसुओ सुहेण तत्थ दिणाइं गमेइ त्ति ।

अन्नया य राया तेण समं कइययपहाणपुरिसपरिधुडो पमयवणे घणलच्छि पेच्छिउं पविट्ठो, सुरसेहरसंधारोवियकर-तलो य इओ तओ तरुवरमवलोइंतो विविचविभागावट्टिए पविट्ठो कयलीहरे । एत्थंतरे 'हण हण' त्ति जंपंता दुवे मीसणा-यारा महामच्छा निक्किंरक्किवाणीपाणिणो राइणो घायकरणत्थमुबट्टिया वेगेणं । अह ज्झड त्ति दक्खयाए अयुद्धेणं सुरसेह-रेणं खोणीवइं पिट्ठओ पयिक्खविय दोहिं वि हत्थेहिं गहाय सपहरणा चेव मच्छा निजुद्धकुसलयाए पणिहपहारेहिं चूरिऊण निवाडिया धरणिबट्ठे । पत्ता य तक्खणं राइणो अंगरक्खा, पडिरुद्धा सबओ तेहिं, पुच्छिआ य—अरे ! केण तुब्भे एवंविह-कज्जकरणाय निउत्त ? त्ति । सबपयत्तसमुल्लाघिया वि जाव न किं पि जंपंति ताव निवेइयं राइणो । ततो वाहराविऊण पुट्ठो उल्लाणपालगो—अरे ! को इह पुंघं पविट्ठो ? त्ति । तेण जंपियं—देव ! तुम्हाण पुत्तो अपराजिओ विमोचूण न अन्नो को पि इहाऽऽगयपुवो । ततो राइणा कमप्पहारेहिं ते ताडाविया सुनिट्ठुरं । अह घोरघायवाडलीहूयजीवियव्वाणं पायडीहओ सन्भावो, विस्सुमरिओ घयणत्रंघो । ततो भणियं तेहिं—देव ! तुम्ह सुएण अवराजिएण रज्जाभिलासिणा दीणारलक्ख-त्पयाणेण उवलोभिऊण तुह वैवायणत्थमित्थं वाचारिया अम्हे । इमं च सोच्चा गरुयकोवावेगरत्तनयणेण राइणा निविसओ

देवभद्रस्त्रि-
विरहो
कहारयण-
कोसो ॥
सामन्तरु-
णाहिगारो।
॥१९५॥

आणत्तो अवराजिओ, माराविया य धायगा, 'जीवियदायगो' चि सवायरं पूइतो सुरसेहरो, पणामियं च नियरजं ।
तं च अणिच्छंती पाएसु पडिऊण रायसुओ विन्नविउं पवत्तो—देव ! ममोवरि पसायं कुणमाणा खमह अवराजिय-
स्स अवराहमिममेकं, अजाणो वसु एसो, कहमन्नहा देवाण वि दुल्लहाणं देवपायाणमणिहुं काउं ववसेजा ? एयाणं पि
धायगाणं देउ देवो अभयदानं नियदुक्कयहयाण कीडप्पायाणं, किमिमाणा मयमारणेण ? । 'तह' चि पडिवन्नं रत्ना, नियत्तिओ
अवराइयरायपुत्तो । 'अहो ! महापुरिसया, अहो ! निरीहत्तणं, अहो ! परोवयारि' चि वित्थरिओ सवत्थ सुरसेहरस्स
साहुवाओ । अवरासरे य राया वेरगोवगतो चित्तिउं पवत्तो—

हा धी ! निरत्थयं मुद्धबुद्धिणो पुत्तसंतइनिमित्तं । सुहि-सयण-मेत्तेहुं च कह कयत्थिति अप्पाणं ? ॥ १ ॥
न मुणंति सकज्जणुरागिणं इमं सवमेव थेवे वि । कज्जविसंवायम्मि विसंवयंतं सैपन्नं व ॥ २ ॥
एक्कपए चिय एत्थं पैवत्थियसव्वपुव्वउवरियं । वहुंते वि कुहुंते डुंवि व विडंबणा मोहो ॥ ३ ॥
धण-सयण-जाय-जोवण-विसयवांसंगदूसियमणस्स । हा हा ! निरत्थओ कह मह कालो वोळिओ दूरं ? ॥ ४ ॥
अज्ज वि एत्थेव चिरं अणुरजंतोइहमुज्झियविवेगो । धम्मसहाई हुंतो जइ एस सुओ न एवं मे ॥ ५ ॥
ता दोसो वि गुणत्तेण परिणओ पुत्तसंतिओ इण्हि । उज्झियरजो सैजो वणत्तासं चिय पवज्जामि ॥ ६ ॥

१ मृतमारणेन ॥ २ 'सपत्नमिव' शत्रुमिव ॥ ३ पर्यस्तित्तर्षणपूर्वोपकृतम् ॥ ४ 'जीयं' प्र० । धनस्वजनआयायीवनविषयध्यासात्प्रगृहितमनसः ॥
५ सद्यः ॥

दक्षत्वे
सुरशेखर-
राजपुत्र-
कथानकम्
२६ ।

॥१९५॥

॥ ७ ॥

एवं विमाविज्जं ठविउं सुरसेहंरं अणिच्छंतं । कह कह वि नियपयम्मि पडिवन्नो तावमाण वयं

एवं च सुरसेहरो ससुरसमप्पियरज्जो रज्जुनद्धो व पुब्बपुरिसप्पवाहेण जाव वसुधरं पालेइ ताव पिउणो पहाणपुरिसा समागया, पत्थावे सिद्धं च तेहिं, जहा—देवस्स हरिसेणस्स वणवासोवगयकत्तचिरियमहारायरिसिणो विचंतं निसामिज्ज तुट्ठा भववासवासणा, बुच्छिन्ना निसयवच्छा, विहाडियं पेमनिगडं, उल्लसियं जीवविरियं; तुह समप्पियरज्जभरो य संपयमेव समीहइ सबविरई, ता कुणह संवाहं, दवावेह पत्थाणदकं, सज्जावेह वाहणगणं ति । ततो 'तह' चि पडिसुणिज्ज तवयणं, नियरायपए पइट्टिज्ज अवराजियं अक्खंडियपयाणएहिं गतो नियनयरं, पवेसिओ महया विभूईए । कयपायपंचंगपणिवाओ य निवेसितो राहणा उच्छंगे, पुच्छिओ सवंपुववुत्तं, सुमुहुत्ते निवेसिओ रायपए । सयं च राहणा गुणसेणस्तरिणो समीवे पडिवन्ना सबविरई, विहरिओ अप्पडिवद्विहारेण, आराहिज्ज य संजमं पत्तो देवलोयसिरिं ति । सुरसेहरो वि राया नियदक्खत्तणेण सुचिरमाणासारं रायसिरिमुवभुंजिज्ज एगया परिभाविउं पवत्तो—

॥ १ ॥

भवणे भवणे वहुसुकयसालिणो संति नरवईण सुया । नीसेसकलाकुसला य सबसत्थत्थविउणो य

॥ २ ॥

तेसि मज्जे य मए विजयपडाया अणेगहा पत्ता । दक्खत्तगुणेण परं उवज्जिया रायलच्छी वि

॥ ३ ॥

केवलमेयं दक्खत्तणं परं कारणं भवदुहाणं । ता तं दक्खत्तं अणुसरामि न पडेमि जेण भवे

॥ ४ ॥

इय भाविउं स धीमं रजे आरोविउं नियगपुत्तं । पवज्जं पडिवन्नो दिव्वं पत्तो य देवसिरिं

॥ ५ ॥ अपि च—

एवं संसारियकप्पसाहंगं जह वयंति दक्खत्तं । तह धम्मकज्जविसयं पि तं धुवं परमपयज्जगं

शस्त्रेऽपि शास्त्रेऽपि कृतश्रमोऽस्तु, भवत्वशेषासु कलासु विज्ञः ।
विज्ञानभेदांश्च विदाङ्करोतु, काव्यप्रबन्धं च परं तनोतु
चेत् कार्यकाले समुपस्थितानां, प्रावादुकानां कृतमत्सराणाम् ।
गर्वं न खर्व क्षमते विधातुं, तदा स विज्ञोऽपि जडत्वमेति
स्वल्पेऽपि विज्ञानबले बलीयान्, दक्षः पुनर्न्यत्कृतदुष्टपक्षः ।
पूजाप्रकर्षं च परां च कीर्तिं, श्रियं च मोक्षं च लभेत सद्यः
इति निखिलगुणानां चण्डजालान्धकारावरणपिहितभासां दीपवद् व्यञ्जकोऽयम् ।
कथमिव न विशिष्टो दक्षभावः ? कथं वा परमसुखसमृद्धेर्नैव हेतुर्भवेच्च ?

॥ इति श्रीकथारत्नकोशे दक्षत्वगुणचिन्तायां सुरशेखरराजपुत्रकथानकं समाप्तम् ॥ २६ ॥

~~~~~

दक्खो वि नरो दक्खिन्नवज्जिओ भुवि लभेज्ज वयणिज्जं । ता दक्खिणसंखं किं पि निरुविज्जए एत्तो ॥ १ ॥
जो हि सुहासयगम्भो जोगो मच्छरियदोसनिम्महणो । परकिच्चेसु पयट्ठइ तं वन्तीह दक्खिन्नं ॥ २ ॥
तग्गुणपहाणयाए पुरिसो वि हु दक्खिणो त्ति निदिट्ठो । जह दंडजोगउ च्चिय नरो वि दंडो त्ति किञ्चित्ति ॥ ३ ॥

१ डंडं प्र० ॥ २ डंडो प्र० ॥

॥ ४ ॥
॥ ५ ॥
॥ ६ ॥
॥ ७ ॥
॥ ८ ॥

भूमिपि नृ दक्षिणं लिङ्गं त्वं सुधम्ममिदीप । एयविउचो लोण वि तूललहुयचणमुयं
दक्षिणमुज्झदिगो तुणो नि इ वेरिउ व पडिहाइ । दक्षिणानुगो पुण दीमइ वंयु व अचरो वि
दक्षिणसपन्नं कागो दक्षिणमैराधरापणलागो । दक्षिणमुबइयं दक्षिणं परमवसियरणं
दक्षिणसमुत्तरोत्तरगुणमालारोद्वेकनिस्सेणी । दक्षिणमसिन्ना जे धरंति ते हुंति जयपुआ
दक्षिणममारउ मिय सुपुरिममग्गदिन जायवहुमाणो । पत्तो परमपं पि इ भवदेवो नाम वणिमसुओ

तथादि—अथि सुहठारलि व वेणलच्छित्तिराया, पंडियमंउलि व मुहासियामयंपत्तोदिया, वणिमभूमि व र्गयमयराय-
मासया यंगजणायानयंपडितुया चिस्सपुरी नाम नयरी । जेहि न विरोयणकुलकुलयचंदो रायलच्छिनलिणीकंदो
निगारिपेरीरायपयायपमरो समुत्तियसमयदिवमवावसरो गुणरयणसायरो दिवायरो नाम राया । 'जीए य राणमंगुरत्तणं

१ 'बुधमेदु' मिदुग्गेऽपि ॥ २-६६५ ॥ ३ 'मग्गिन्न' गी० प्र० । अग्न्यवारापनलभः ॥ ४ वगल्लुकाः ॥ ५ गुगटाली पणल्लुका-
द्विपणल्लुका विराजिन्, जगती पुनः वनस्पत्या विराजिता ॥ ६ पडिउत्तमग्गो गुमापिउत्तमग्गोभित्ता, नगरी पुनः गुतापिउत्तमग्गोभित्ता ॥ ७ 'यणप'
न० ४ ८ वणिमभूमिः एयपुणरात्रभवदा, नगरी पुनः नगमरः(रत्ताया ॥ ९ दत्ता न जगमार्ग ॥ १० यत्तो न नगर्पोय कोपीकसेरेय 'क्षणजगुरत्तं'
युग्मज्जिन्, न धर्मेद्वयकोरेयु । भजतसवर्द्धमग्गदे एव अट्टिउत्तयोणाएग्ग, अट्टिउत्तयोणाएग्ग भालसमानार्थक्याए, न पुनः राजनीतिनि तीनप्रसरे
'अट्टिउत्तयोणाएग्ग' अट्टिउत्तयोणाएग्ग । 'सुबुद्धिमायः' मात्स्यविनाशनं 'धीवरेयु' मात्स्यवेरेय, न पुनः अभिक्कदिमदिनेयु सत्तलनाए-उत्तमंराजानं
सत्तल्लुका वा दितायः ४

कोववियारेसु न धम्मववहारेसु, अलियजंपणं भालयलकित्तेसु न नीइनिच्चत्तेसु, सउलविणासो धीवरेसु नाहिगारिभिदिरेसु ।
तीए य पुरीए वत्थवो भूरिदवोवज्जणजाणावियववसायवित्थरो मंथरो नाम सेट्ठी, कमलदलविसालच्छी लच्छी नाम से भज्जा ।
सव्वगुणजुत्ता सावदेव-भवदेवनामाणो दुवे पुत्ता, अणुरुक्खकुलुभववालियाकयपाणिग्गहणा य उचियठिईए कालं वोलेति ।
एगम्मि य अवसरे गेहपुरतो मंडवकरणत्थं वेलिं निहणंतस्स सेट्ठिणो जेट्टसुयस्स सव्वदेवस्स खडकित्तो निहाणकंठओ ।
'किमेयं ?' ति सवित्थरं खणित्तस्स पयडीहूओ तंवकलसो । विहाडिऊण सुहसुदं तम्मज्झमवल्लोयंतस्स पुवभवनिहित्ताभरण-
दंसणे जायं जाईसरणं, मुच्छानिमीलियच्छो य पडिओ धरणिवट्ठे । 'हा हा ! किमेयं ?' ति वीजिओ सो वत्थंचलेण । खणं-
तरेण य उवलद्धचेयणो पुच्छिओ—वच्छ ! किमेयं ? ति । सावदेवेण भणियं—ताय ! पुवभवसरणनिमित्तमेयं ति । पिउणा
भणियं—कहमेवं संभवह ? । तेण वागरियं—सम्मं निसामेसु—

एत्तो पंचमे भवे अहं वसू नाम वणियसुओ उज्जेणीपुरीओ पहाणपणियनिवहमादाय एत्थ पुरीए आगतो । विणिव-
डियं भंडं, समासाहओ भूरिदवलाभो । जाया य पइदिणदंसणेण सपणयालावेण य एयभवणसामिणा संभुणा सद्धिं मेत्ती ।
एगम्मि य पत्थावे संवुत्तो परचक्कसंखोभो । ततो मए एगंते सिद्धं संभुणो, जहा—किमियाणिं कायवं ? एसो अत्था-डडभ-
रणसंभारो न तीरह जह तह गोविउं । तेण जंपियं—वीसँत्थो होसु, एत्थ तंवमयकलसे खिविऊण सव्वसारं एत्थ भवणंगणे
निहणसु त्ति । 'तह' त्ति जायपरमविस्सासेण सवं निवत्तियं मए । सुद्धबुद्धित्तेण य इओ तओ पेसियनियपरियणो तीए चेव

१ 'इस घड' खं० ॥ २ पूर्वभवस्मरणनिमित्तमेतत् ॥ ३ 'संवृत्तः' सञ्जातः ॥ ४ विश्वस्तो भव, अत्र ताम्रमयकलशे ॥